

Komentář k čsl. obecnému zákoníku občanskému

(zároveň právo platné na Slovensku a v P. Rusi).

Zpracovali a uspořádali:

UNIV. PROFESOR

Dr. Frant. Rouček

UNIV. PROFESOR

Dr. Jar. Sedláček

Judikaturu a jiné předp. zpracovali a uspořádali:

Ant. Hartmann,

Karel Schrotz,

odb. předn. min. spravedl. v. v. odb. předn. min. unifikací

Súkromé právo platné na Slovensku a v Podk. Rusi
převzato z péra:

Doc. Dr. Vladimír Fajnor,

Dr. Adolf Zátarecký,

první prezident nejv. soudu senátní prezident nejv. soudu

- K dílu byla využita práce předních představitelů všech juristických činností:

Československé právní vědy:

univ. profesor Dr. Frant. Rouček a univ. profesor Dr. Jar. Sedláček, dále; univ. prof. Dr. Bohumil Baxa, univ. prof. Dr. Fr. Čada, univ. doc. Dr. Zd. Neubauer, univ. prof. Dr. R. Rauscher, univ. prof. Dr. Fr. Weyr a mnozí jiní.

Československého nejv. občansko-právního tribunálu:

Doc. Dr. Vladimír Fajnor, první prezident nejv. soudu a Dr. Adolf Zátarecký, senátní pres. nejv. soudu

Československé legislativy:

Antonín Hartmann, sekční šef minist. spravedl. v. v. Karel Schrotz, sekční šef minist. unifikací, kromě celé řady nejlepších spolupracovníků z kruhů vědeckých i praktických.

- Dílo vydáváno bude v sešitech v intervalech měsíčních. Celé dílo rozpočteno cca na 24 sešitů. První sešit vyjde v dubnu t. r. Cena jednoho sešitu o 128 stránkách velkého formátu je v subskripci Kč 30.—.
- Vyžádejte si jej nezávazně na ukázkou přímo v nakladatelství neb v každém knihkupectví.

PRAVNICKÉ KNIHKUPECTVÍ A NAKLADATELSTVÍ
V. LINHART,
PRAHA II., LÚTZOWOVA 35 TELEFON 313-59

Rozvod, rozluka, alimenty.

Doc. Dr. Karel Gerlich, sekretář nejv. soudu v Brně.

Předpisy upravující rozvod, rozluku, neplatnost manželství, právní poměry rozvedených a rozloučených manželů, výživné, osvojení a právní poměry dětí.

Ministerstvo spravedlnosti doporučilo zakoupení tohoto díla pro úřední knihovny (ve Věstníku 1934, str. 120).

Nejvyšší soud poukázal v rozhodnutí ze dne 30. října 1934 Rv. III 1048/33 na vzorce žalob podle alimentálního zákona v tomto díle uvedené.

Právník (roč. 1934, str. 480) referuje: ... obtížného úkolu zhostil se dobře autor díla shora uvedeného, jenž pojal do svého spisu jen skutečně nejdůležitější právní předpisy o výživném, rozvodu, rozluce a právním poměru rodičů a dětí, přihlédnuv i k nejnovější judikatuře. Zvláštní zmínky zasluhují však zejména k dílu připojené tabulky pro výpočet kritické doby početí i narození dítěte, a dále vzorce, z nichž jsou rozhodně nejvítanější prozatím málo známé formuláře žalob podle alimentálního zákona. Není pochyby, že zdařilé dílo snaživého autora bude pro praktiky bezpečnou oporou....

Česká Advokacie (roč. 1934, str. 93): ... Kniha jest pečlivě zpracována. Zejména v kapitole o mezinárodním právu soukromém jsou probírány všechny vztahy mezi naším a cizími státy, pokud se staly předmětem úpravy. Autor není nováčkem v komentátorské práci; svoje znalosti a zkušenosti uplatnil dobře i v tomto díle...

Soudcovské Listy (roč. 1934, str. 222): ... Zejména zasluhují zmínky zevrubné příklady žalob podle §§ 2 a 3 alimentálního zákona. Text všech uvedených zákonných předpisů je opatřen jednak výkladem autora, jenž působí jako sekretář nejvyššího soudu a docent Masarykovy university, jednak důvodovými zprávami a také příslušnými nařízeními a výnosy, zejména výnosy min. sprav. Judikatura je tu sebrána až do nejnovější doby. Kniha je nepostradatelnou příručkou pro soudce, advokáty, notáře, činovníky v péči o mládež a jiné osoby...

Vyšlo v Právnícké knihovně jako sv. 20.
430 stran, v polokožené vazbě Kč 49.—.

U všech knihkupeců neb přímo:

PRAVNICKÉ KNIHKUPECTVÍ A NAKLADATELSTVÍ
V. LINHART,
PRAHA II., LÚTZOWOVA 35 TELEFON 313-59

Se vademecum poždaven
Kollacik

VLASTNICKÉ PRÁVO

P R Á V N I C K Á K N I H O V N A

SVAZEK 19.

VLASTNICKÉ PRÁVO

VYDÁVÁ
PRÁVNICKÉ KNIHKUPECTVÍ A NAKLADATELSTVÍ
V. Linhart
PRAHA II., LUTZOWOVA 35.

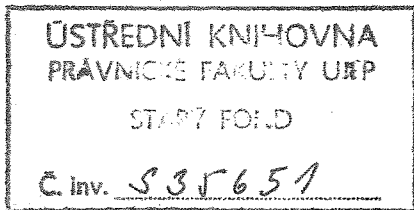
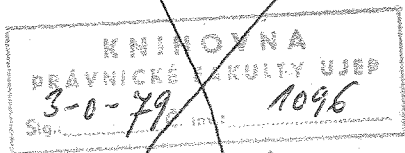
347.23 H 1096
VLASTNICKÉ
Právo vlastnické
PRÁVO.

KOMENTÁŘ
K §§ 353—446 VŠEOB. OBČ. ZÁK. SE ZŘETELEM
KU PRÁVU NA SLOVENSKU A PODKARPATSKÉ
RUSI PLATNÉMU.

ZPRACOVAL
Dr. JAROMÍR SEDLÁČEK,
RÁDNÝ PROFESOR OBČANSKÉHO PRÁVA NA MASARYKOVÉ UNIVERZITĚ
V BRNĚ.

V PRAZE 1935.
NÁKLADEM PRÁVNICKÉHO KNIHKUPECTVÍ A NAKLADATELSTVÍ
V. Linhart
PRAHA II., LUTZOWOVA 35.

VEŠKERÁ PRÁVA I PRÁVO PŘEKladU VYHRAZENA.

TISKEM KNIHTISKÁRNÝ „TYPUS“ PRAHA-SMÍCHOV.

D. M.
ANT. RANDA
1834—1934.

V jubilejním roce Randově napsán byl tento komentář, který chce zachovati z díla Randova to, co do dneška je pro praxi aktuální. Úloha komentátorova je rozdílná od úkolu systematického. Tento má předem normu právní rekonstruovati z různých oddílů právních předpisů, ať se tyto jmenují paragrafy či články anebo jinak, ať jsou obsaženy v témže zákoně anebo v různých zákonech. Onen se však musí přimknouti ke slovesnému textu a věrně jej sledovati. Praxe nemá zájmu na zákoně jako na literárním výtvoru, nýbrž na normě a proto i komentátor nesmí na normy zapomínati, jenže musí vykládati normy podle toho členění, jak zákonodárce je sestylisoval. Komentátor nesmí pouštěti tyto roztržštěné části normy se zřetele a potud je práce jeho obtížnější než práce systematická. Toto hledisko bylo vůdčí myšlenkou při zpracování tohoto komentáře; pisatel se snažil komentovati předpisy právní a nikoliv literární výtvor právnícký. Nešlo také o výklad jednotlivých slov.

Pisatel rozlišoval hledisko interpretační a hledisko aplikační. Rozlišení toto souvisí s hierarchií norem. Normy jsou sice všechny kvalitně stejné, ale jsou si podřízené. Norma je nejen zákon, ale i rozhodnutí soudcovské; soudce, rozhoduje, má právě takové imperium jako zákonodárce, je stejným tvůrcem práva. Rozdíl je jen v tom, že zákonodárce je omezen ústavou a soudce zákonem. Stojí tedy zákonodárce výše, neboť on svými normami determinuje normotvornou činnost soudcovu. Pro praxi je zásadně důležité poznati, jakým způsobem zákonodárce determinoval normotvornou činnost soudcovu. To je úkolem interpretace. Praxe se však tímto nespokojuje, zde však zcela musí skončiti teorie, která normy pozná-

vá, ale netvoří. Praxe znamená čin a tímto činem v právu je tvorba normy, v daném případě soudcovské rozhodnutí. Toto má odpovídati zákonu, t. j. má se řídití determinací zákonem stanovenou, ale na druhé straně nemá býtí libovolné. V tom směru precedence soudní hrají velkou úlohu. U nás je to praxe nejvyššího soudu, která má úlohu precedenci, a proto si všímá tento komentář rozhodnutí nejvyššího soudu měrou co nejširší. Vedle toho přihlíží též k zásadním kontroverším v literatuře, ale při tom nutno si uvědomiti, že se v literatuře nečiní takový rozdíl mezi interpretací a aplikací jako v tomto komentáři. Není to snaha vyvyšovati metodu zaujatou, ale prostě jde o konstatování, neboť komentář úmyslně přejímá z dosavadní práce cenné výtěžky, neboť práce vědecká je jen článkem mezi těmi, kdož odešli, a těch, kdož přijdou. Práce Randova usměrnila soudní praxi a proto je pozorně sledována v tomto komentáři; vedle Randy nezapomíná však tento komentář na prvý komentář k obč. zák., na komentář Zeillerův. Tam, kde se Randa při svém systematickém výkladu pod vlivem německých pandektistů odchyloval od obč. zák., snaží se tento komentář vrátiti se k obč. zák. Tato úchylka od Randy je důsledkem rozdílného chápání výkladu právních předpisů. Randa sám zaujat byl ideologickým způsobem výkladu, kdežto tento komentář vychází z rozdílu mezi teorií a praxí t. j. mezi poznáním a tvorbou normy.

Vedle pouhého komentování odkazuje tato práce také na právo platné na Slovensku. Povaha komentáře nese sebou, že nemohlo jíti o systematické zpracování tohoto práva, nýbrž jen o odkazy. V tom směru byla pisateli cennou pomůckou sbírka býv. uherských zákonů platných na Slovensku vydávaná Dr. Emilem Stodolou, advokátem v Bratislavě (Sbírka zákonov uhorských platných na Slovensku a v Podkarpatskej Rusi, tři svazky, Bratislava »Univer-sum« 1926, 1928, 1930); pro informaci je dobrá »Prí-

ručná sbierka justičných zákonov platných na Slovensku a Podkarpatskej Rusi« (Bratislava 1933 Concordia). Vedle nástinu, který byl podle vzoru Sladicsova zpracován doc. Dr. Vl. Fajnozem, prvním prezidentem nejvyššího soudu a Dr. Adolfem Zátureckým, senátním prezidentem nejvyššího soudu, je velmi důležitým pramenem poznání práva, na Slovensku platného, sbírka rozhodnutí »Zásadné rozhodnutia býv. uhor. král. kurie a najvyššieho súdu« od týchž autorů (Bratislava 1927 Slov. práv. jednota). Nesmíme zapomenouti na Roučkovu vydání obč. zák.; druhé vydání tohoto spisu obsahuje velmi mnoho pramenů poznání práva na Slovensku, redakce se stala za spolupůsobení min. rady Dr. Jul. Karmána. Od roku 1929 vychází úřední sbírka rozhodnutí nej. soudu z obvodů vrchních soudů v Bratislavě a v Košicích. Je litovati, že právo na Slovensku platné dosud u nás blíže zpracováno nebylo s hlediska celkového našeho právního řádu; tak komentář tento je jakýmsi pokusem zpracovati vedle práva platného v okrsku vrchních soudů v Praze a v Brně, také právo platné v obvodu vrchních soudů v Bratislavě a v Košicích, ale vzhledem na způsob této práce pouze odkazy. Pro poznání práva na Slovensku platného je důležité znáti § 21 dočasných soudních pravidel judexkuriální konference.

Taktéž podrží platnost až do opatření zemského sněmu všechny ty předpisy rakouského občanského zákonníka, které, souvisejíce s knihovním nařízením ze dne 15. prosince 1855, určují způsob nabytí nebo zcizení věcí tvořících předmět knih pozemkových.

V důsledku toho platí na Slovensku skoro celá 5. hlava obč. zák. ovšem v původním znění. Jinak zásadních rozdílu není, poněvadž pramen obou je týž: totiž římské právo, jehož obč. zák. věrně sleduje, takže se jeví, jako výtah z digest. Změna je pouze u nemovitostí a tam zase platí obč. zák. na Slovensku. Větší rozdíly jsou v jednotlivých správních předpisech, které

souvisejí s obč. zák. I k těm bylo, pokud možno, přihlédnuto.

V práci mé oddaně mne podporoval Dr. Vladimír Kubeš (Brno), za jehož práci mu tímto děkuji, najmě za sestavení judikatury a literatury, za provedenou korekturu děkuji vedle toho též Dr. Josefu Žálovi. Komentář sepsán byl v polovici roku 1934, ale z technických příčin se stalo, že vychází až v roce 1935.

Práce tato byla napsána dříve než povstala myšlenka vydati celkový komentář k obč. zák., který sepíše společně s univ. prof. Dr. Františkem Roučkem, sekčním šéfem Kariem Schrotzem, prvním presidentem Nejv. soudu doc. Dr. Vladimírem Fajnozem a senát. presidentem Dr. Adolfem Zátureckým et cons. Partii k vlastnickému právu v onom komentáři zpracuje prof. Dr. Rouček, takže čtenář bude míti možnost kontrolovati tyto výklady oním komentářem a naopak. Tento komentář je psán jako stručný přehled mínění v teorii a praxi se vyskytující a má sloužiti hlavně k orientaci.

V Brně 1934.

Jaromír Sedláček.

Nejdůležitější zkratky.

- Almási = Almási: Ungarisches Privatrecht II. (1923).
 Ehrenzweig = Armin Ehrenzweig: System des österreichischen Privatrechts I/2. Das Sachenrecht (1923).
 Fajnor-Záturecký = Vlad. Fajnor-Adolf Záturecký: Nástin súkromého práva (1924).
 Gierke = Gierke: Deutsches Privatrecht.
 Klang = Heinrich Klang: Kommentar zum allgem. bürgerl. Gesetzbuch, I/2 (1931).
 Mayr = Robert Mayr: Lehrbuch des bürgerlichen Rechtes, I/2.
 Ofner = Protokoly vydání Ofnerova.
 Planck = Planck's Kommentar zum BGB nebst Einführungsgesetz. III. zv. Sachenrecht (Brodmann-Strecker), 4. vyd. (1920).
 Planiol-Ripert = Planiol-Ripert-Picard: Traité pratique de droit civil français III. Les biens (1926).
 Randa P. = Randa Ant.-Kasanda: Právo vlastnické, 7. vyd. (1922).
 Randa E. = Randa Ant.: Das Eigentumsrecht, 2. vyd. (1893).
 Rouček = Frant. Rouček: Československý zákoník občanský a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi, 2. vyd. (1932).
 Sb. = Sběrka zákonů a nařízení.
 Sb. z. s. = Sběrka zákonů soudních.
 Sedláček = Jaromír Sedláček: Vlastnictví a vlastnické právo (1919).
 Staudinger = Staudingers Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch und dem Einführungsgesetz, sv. III. Sachenrecht, erläutert von Kober, 9. vyd. (1926).
 Swoboda = Ernst Swoboda: Das allgemeine bürgerliche Gesetzbuch im Lichte der Lehren Kants (1926).
 Vážný = Úřední sbírka rozhodnutí Nejv. soudu.
 Zeiller = Zeiller: Commentar über das allgemeine bürgerliche Gesetzbuch, 2. sv., 1. odd.
 Pozn. Číslo rozhodnutí bez bližšího označení znamená úřední sbírku Nejvyššího soudu.

Obsah.

	Str.
Předmluva	7
Nejdůležitější zkratky	11
Hlava druhá.	
O právu vlastnickém.	
§ 353	17
§ 354	20
Objektivní a subjekt. možnost nabytí vlastnictví	30
§ 355	30
§ 356	44
§ 357	49
§ 358	55
§ 359	58
§ 360	59
Spoluvlastnictví	61
§ 361	61
Práva vlastníková	86
§ 362	86
Omezení těchto	89
§ 363	89
§ 364	90
§ 364a	110
§ 364b	119
§ 364c	123
§ 365	136
Zaloby z práva vlastnického	148
§ 366	148
§ 367	159
§ 368	168
§ 369	170
§ 370	174
§ 371	177
Proti kterým držitelům platí tato domněnka?	185
§ 372	185
§ 373	190
§ 374	192
§ 375	193
Zákonný následek	197

§ 376	197
§ 377	198
§ 378	200
Co nahradí držitel vlastníkov	202
§ 379	202

Hlava třetí.

O nabytí vlastnictví přivlastněním.

Právní náležitosti nabytí	205
§ 380	205
Titul a způsob prostředního nabytí: přivlastnění	206
§ 381	206
§ 382	208
§ 383	209
§ 384	212
§ 385	216
§ 386	217
§ 387	219
Předpisy o nálezu	220
§ 388	220
§ 389	223
§ 390	225
§ 391	226
§ 392	230
§ 393	233
§ 394	234
§ 395	235
§ 396, 397	236
§ 398	237
§ 399	239
§ 400	241
§ 401	243
§ 402	244
O právu ze záchrany cizí movité věci	244
§ 403	244

Hlava čtvrtá.

O nabytí vlastnictví přírůstkem.

Přírůstek	246
---------------------	-----

§ 404	246
I. Přírozený přírůstek	248
§ 405	248
§ 406	252
§ 407	253
§ 408	255
§ 409	256
§ 410	257
§§ 411, 412	260
§ 413	263
II. Umělý přírůstek zpracováním nebo spoj. vůbec	264
§ 414	264
§ 415	266
§ 416	271
§ 417	272
§ 418	274
§ 419	282
III. Smíšený přírůstek	283
§ 420	283
§ 421	285
§ 422	286

Hlava pátá.

O nabytí vlastnictví předáním.

Prostředně nabytí	288
§ 423	288
Její titul	289
§ 424	289
Prostředně způsob nabytí	295
§ 425	295
Druhy předání: 1. u movitých věcí	301
§ 426	301
§ 427	304
§ 428	311
Následek co do věcí zaslaných	314
§ 429	314
Anebo věcí několika osobám zcizených	317
§ 430	317

2. U nemovitostí a staveb	318
§ 431	318
Obzvláště při nabytí	325
§ 432	325
§ 433	328
§ 434	333
§ 435	336
§ 436	339
§ 437	343
Podmínečný zápis do knihy veřejné čili záznam	344
§ 438	344
§ 439	351
Předpis o střetu knihovnických zápisů	353
§ 440	353
Důsledky nabytí	355
§ 441	355
§ 442	356
§ 443	358
Zánik vlastnictví	360
§ 444	360
Rozšíření těchto předpisů na jiná věcná práva	363
§ 445	363
Forma a opatrnosti vkladů	363
§ 446	363

Dodatek I.

O nabytí vlastnictví vydržením.

I. Vydržení řádné	367
II. Vydržení mimořádné	371
III. Vpočtení času	372
IV. Přetržení o stavení vydržení	372
V. Knihovní vklad vydrženého vlastnictví	374
VI. Na Slovensku	374

Dodatek II.

Šestnáctá hlava.

O společenství vlastnictví a jiných věcných práv.

Vznik společenství	376
§§ 825, 826	376

	Str.
§ 827	377
Společná práva podílníků	377
§ 828	377
Práva podílníka na jeho podíl	377
§ 829	377
§ 830	378
§ 831	378
§ 832	378
Práva podílníků na společnou věc	379
§§ 833, 834	379
§ 835	380
§ 836	380
§ 837	380
§ 838	381
§ 839	381
§ 840	381
§ 841	382
§ 842	383
§ 843	383
§ 844	383
§ 845	384
§ 846	385
§ 847	385
§ 848	386
§ 848a	386
§ 849	387
Obnova a úprava hranic	387
§ 850	387
§ 851	388
§§ 852, 853	389
Domněnka společenství	390
§§ 854, 855	390
§§ 856, 857	391
§ 858	392
Rejstřík právních pramenů	393
Věcný rejstřík	413

DRUHÁ HLAVA.

O PŘÁVU VLASTNICKÉM.

§ 353. Vše, co někomu patří, všechny jeho věci hmotné i nehmotné, nazývají se jeho vlastnictvím.

Úřední text: Alles, was jemanden zugehört, alle seine körperlichen und unkörperlichen Sachen, heissen sein Eigentum.

Osnova nového unifikovaného čsl. zákona:*) § 278. Ve vlastnictví mohou býti jen věci hmotné, nemovité i movité.

Prameny: *Codex Theresianus II. 1. 219, 220; Osnova Hortanova; Osnova Martiniho II. 3. 1; Západohaličský obč. zák. II. § 73; Protokoly, vydání Ofnerovo I. 243.*

Judikatura: 1. »Jméním« žalovaného veřejného společníka jest i jeho podíl na jmění veřejné obchodní společnosti. Nezáleží na tom, zda jmění jest zcizitelné nebo podrobno exekuci (Vážný 9788).

Literatura: Almási str. 29 n.; Ehrenzweig § 187; Fajnor-Záturecký str. 76 n.; Gierke § 120; Heller: Právo vlastnické v nejstarším zákoníku světa, Právník 1921, str. 153 n.; Hermann-Otavský: Jak jest upraviti kolisi práva vlastnického s právy na statečích nehmotných, Publikace II. sjezdu čs. právníků (viz totéž téma tamtéž od A. Weniga); Klang I/2, str. 3 n.; Mayr 365; Planiol-Ripert str. 215 n.; Randa: P. str. 3, 22; Randa: E. str. 8; Randa: Vlastnictví přirozené a knihovni v obč. zák., Právník roč. III., str. 145; Rouček str. 366; Sedláček str. 40 n.; Staudinger str. 285 n.; Schlossmann: Über den Begriff des Eigentums, Iherings Jahrbücher sv. 45, str. 289 n.; Svoboda Emil: Pozemková reforma a vlastnictví, České právo I. č. 11. str. 1; Svoboda str. 63; Svoboda: Der Begriff des Eigentums im weiteren Sinne und seine Bedeutung für die Gegenwart, Öst. R. Z. 1928, čís. 4, 5; Zeiller str. 107, 108.

I. Objektivní pojetí vlastnictví. 1. Občanský zákoník ustanovuje nejprve v § 353 o vlastnictví v objektivním smyslu. To znamená, že uvádí,

*) Nadále užito jen zkráceně »Osnova«.

co může být vlastnictvím. V tom směru je toto ustanovení v souvislosti s § 355, pokud tento určuje objektivní (t. j. co do předmětu) možnosti nabytí vlastnictví.

2. Předmětem vlastnictví může být každá věc, t. j. každá majetková hodnota, již se poskytuje právní ochrana. Zákon nečiní rozdílu, zda jde o hmotné či nehmotné věci (§ 292). Předmětem vlastnictví jsou stejně věci movité jako nemovité (§ 293).
3. Toto stanovisko obč. zák., které úmyslně bylo zaujato (srov. Ofner, Protokolle sv. I., str. 243), bylo pozdějšími vykladači obč. zák. opuštěno, a to pod vlivem německých pandektistů XIX. století, kteří vykládali první titul šesté knihy pandekt v ten rozum, že ve vlastnictví jsou jen hmotné věci. Na tom se zakládá jejich rozdělení majetkového práva: v práva
 4. věcná a práva obligační. Vykladači obč. zákona, pokud náleželi t. zv. historické škole, mluvili o t. zv. vlastnictví ve smyslu širším, čímž rozuměli majetek vůbec, a vlastnictví ve smyslu užším, jež definovali jako právní panství nad hmotnou věcí (Unger, System sv. I., str. 524 n.; Randa, Vlastnictví, str. 22, Eigentumsrecht, str. 8; Ehrenzweig, System I., str. 128; Pfersche, Sachenrecht, str. 31; Klang, Kommentar I./II., str. 3).
 5. Výklad tento odporuje doslovu zákona (§§ 427, 1030, 1424) a některá ustanovení obč. zák. stávají se těžce srozumitelnými (srov. § 452). Vzhledem k tomu, že smysl tohoto ustanovení je jasný, je soudce jím vázán (§ 6) a odchylný výklad je pro soudce nerozhodný.

6. II. **Vlastnictví a obligační právo.** Nehmotnou věcí podle obč. zák. je v prvé řadě pohledávka. Je tedy pohledávka také předmětem vlastnictví; důsledky toho velmi důrazně stanoví § 1424 na začátku. Máme nyní dvojí poměr pohledávky:
 - a) Mezi věřitelem a dlužníkem řídí se

pouze obligačním právem, t. j. věřitel může žalovati obligační žalobou jen svého dlužníka a nikoho třetího.

b) Proti zásahu třetích osob je věřitel chráněn žalobou vlastnickou (§ 366) anebo podobnými ochrannými prostředky vlastníku připuštěnými (§ 37 ex. ř., §§ 12, 47, 149 konk. ř., §§ 13, 24 vyr. ř.). Tento poměr věřitele ke třetím osobám, t. j. 7. vlastnictví k pohledávce, závisí úplně na poměru mezi věřitelem a dlužníkem: věřitel má pohledávku jen potud, pokud je dlužník povinen plnit. Zda je dlužník povinen plnit, závisí zase na ustanoveních obligačního práva.

III. **Vlastnictví a práva k věcem cizím.** Obč. 8. zák. udává zástavní právo a služebnosti jako práva k cizím věcem. Praxe vedle toho uznává též reálná břemena (na př. výměnek). Práva tato jsou chráněna věcněprávními žalobami proti třetím osobám. Z §§ 447, 461, 466, dále z § 523 jde na jevo, že specifická žaloba zástavní a služebnostní směřuje proti vlastníku zastavené resp. obtížené věci a osobám jemu na roveň postaveným (exekvent vlastníkův atp.), takže ochranu proti třetím osobám hledati musí v právu vlastnickém. Podle našeho práva nejsou žaloby tak odděleny jako v římském právu a proto toto rozlišení nemá valný praktický význam.

IV. **Ochrana činnosti jednotlivcovy** je dána t. 9. zv. immateriálními právy: právem patentním (zák. č. 30/1897 ř. z., 305/1919, 604/1919, 252/1922, 26/1933 Sb. z. a n.), právem původským (zák. č. 218/1926 Sb. z. a n.), právem nakladatelským (zák. č. 106/1923 Sb. z. a n.), ochranou podniku, t. j. ochranou firmy (obch. zák. čl. 27 a § 24 slov. obch. zák.), živnosti podle živnostenského řádu, zák. proti nekalé soutěži (zák. č. 111/1927 Sb. z. a n.), dále ochranou zařízení podnikových jako jsou modely (cís. patent 237/1858, zák. č. 35/1865 ř. z., 469/1919, 259/1921, 151/1922, 28/1933 Sb. z. a n.), ochranné známky (zák. č. 19/1890, 108/1895, 65/1913 ř. z., 471/1919, 261/1921, 31/1929,

27/1933 Sb. z. a n.), koncesované přijímací stanice bezdrátové telefonie (zák. č. 60/1923, vl. nař. 82/1925 Sb. z. a n.). Obč. zák. sám mluví o vlastnictví k podniku, živnosti (§ 1030). Jde o vlastnictví k té majetkové hodnotě, která je dána organisovanou výdělečnou činností. Činnost tato musí býti organisována podle určitých právních předpisů, které dávají jim ochranu, zakládají jejich majetkovou hodnotu. Tato majetková hodnota je vlastnictvím, t. j. je chráněna nadto právem vlastnickým. Občanský zákoník jde však dále a prohlašuje každou hospodářskou činnost za vlastnictví jednající osoby (§ 1459). V praxi toto rozšíření nemá prozatím žádného významu a nebude ho používáno. Dnes vystačíme s tou formulací, že činnost, která je chráněna určitým směrem ať civilně, ať trestně, ať správně, je předmětem vlastnictví.

12. V. Podobné poměry jako u nás jsou na Slovensku. Tamější zvykové právo je v podstatě obecným právem, jež pramení v právu římském, kanonickém a lenním. Tripartitum je svodem partikulární soudní praxe. Obč. zák. odpovídá obecnoprávnímu názoru na předmět vlastnictví a není proto důvodu, proč omezovati vlastnictví na Slovensku po způsobu moderních zákoníků. Soudní praxe odpovídá tomuto hledisku; srov. Fajnor-Zátorecký, Zásadné rozhodnutí č. 50 (str. 33), č. 165 (str. 35), č. 51 (str. 73). Je možno tedy použití toho, co řečeno bylo výše pod č. I.—IV. i na Slovensku a Podkarpatské Rusi. Ochrana činnosti platí na Slovensku obdobně, jak uvedeno sub IV.

§ 354. Vlastnictví, posuzované jako právo, jest oprávnění volně nakládati s podstatou i užítky věci a vyloučiti z toho každého druhého.

Úřední text: Als ein Recht betrachtet, ist Eigentum das Befugnis, mit der Substanz und den Nutzungen einer Sache nach Willkür zu schalten, und jeden Andern davon auszuschliessen.

Osnova: § 279. Vlastník smí s věcí, neruší-li tím právního řádu a zejména nezkracuje-li práv osob jiných, volně nakládati, ji na každém, kdo ji má v své moci, vymáhati a každému neoprávněnému zásahu se opřít.

Prameny: *Codex Theresianus II. 1. 157, 158, 3. 1—8, 21, 22; Osnova Hortenova II. 2. 1, 36; Osnova Martinova II. 3. 2; Západohaličský obč. zák. II. § 74; Ofner I. 243—244.*

Judikatura: 1. Proti třetí osobám, jež neodvozují svého práva ze zabrání bytu bytovým úřadem, jest vlastník oprávněn k žalobě pro rušení práva vlastnického (Vážný 570).

2. Císařský patent ze dne 5. července 1853, čís. 130 ř. z., není na závadu vydržení vlastnictví k lesnímu pozemku. Pokud dlužno ve způsobu užívání lesa spatřovati dostatečný projev vlastnické vůle (Vážný 6570).

3. Spoluvlastníci domu mohou si upravití užívání tím způsobem, že jednomu z nich jsou přenechány určité místnosti do výhradného užívání za úplatu ve prospěch druhého spoluvlastníka, že jsou mu dány do nájmu (Vážný 9943).

4. Manžel bez zvláštní dohody o užívání věcí patřících manželce nesmí svémocně odpirati manželce právo, by nakládala volně svými věcmi. — Manželku, jež opustila manžela, nelze ve výkonu vlastnického práva omezovati tak, že by je mohla vykonávati jen, vrátí-li se k manželovi (Vážný 10.423).

5. Vlastník domu není povinen trpěti reklamní opatření, jimiž se hyzdí estetický vzhled domu, při čemž jest přihlížeti k tomu, co za nynějších poměrů, hledie zejména i k dnešnímu nazírání na prospěšnost, po případě i na nutnost reklamy, lze a jest pokládati za přípustné a věci přiměřené (Vážný 11.018).

6. Třetí osoba, užívající pronajaté věci v rozsahu práva nájemcova, zasahuje sice, nemá-li k tomu proti nájemci právo, do práv nájemcových, nikoliv však do práv vlastnických, i když k němu není v právním poměru. Vlastník jest jen oprávněn zakročiti proti osobě rušící nájemce v užívání, pokud jest podle § 1096 obč. zák. povinen poskytovatí nájemci nerušené užívání věci (Vážný 11.032).

7. Byl-li dlužní úpis, na jehož základě nabyt věřitel pro pohledávku zástavního práva, podepsán nejen dědicem, v jehož prospěch jest vloženo vlastnické právo omezené právem čekatelským, nýbrž i všemi poddělci, pro něž jest poznamenáno čekatelské právo, není závady, by nebylo vyhověno návrhu věřitele na povolení exekuce vnučenou dražbou nemovitosti, avšak jen, jde-li o peněžitou pohledávku vykonatelnou nejen proti dědici, nýbrž i proti všem poddělci; jen souhrn jejich obapolných práv k zděděné nemovitosti naplňuje pojem práva vlastnického podle § 354 obč. zák. (Vážný 11.526).

8. Nájemce (pachtýř) může hájiti své nájemní (pach-

tovní) právo petitorní žalobou jen proti pronajímateli (propachtovateli), nikoliv však proti třetímu, jenž mu zadržuje najatou (spachtovanou) věc nebo ho jiným způsobem ruší v nájemním (pachtovním) užívání. (11.674 plen. rozh.)

Viz též Vážný 11.696, 12.147.

Literatura: Almási str. 29, 34 n.; Fajnor-Zátarecký str. 76 n.; Klang I/2, str. 354 n.; Randa: P. str. 1 n., 24 n., 32 n., 45, 49, 195, 198 n., 202, 299; Randa: E. str. 1 n., 7, 8, 93, 100; Zeiller str. 108 n.; Sedláček str. 40 n., 45, 47 n., viz literaturu uvedenou u § 353.

1. I. Obč. zák. správně nepodává **definici vlastnictví** jako subjektivního práva, která se vyskytuje velmi často v doktríně. Definice takové jsou jen ohlaselem politických ideologií: buď individualistické nebo socialistické nebo korporační nebo jakékoliv jiné. Obč. zák. podává jen výpočet toho, co vlastníku nejhlavněji přísluší. Pro výklad tohoto ustanovení je zásadní důležitosti, zda postavíme se na to hledisko, zda
 - a) vše, co není právním řádem dovoleno, je zakázáno, anebo
 - b) vše, co není právním řádem zakázáno, je dovoleno.

Dilema toto řešívá se pod hlediskem právní metafysiky, ale ve skutečnosti jde jen o dané předpisy právní. V našem obč. zák. vzhledem na § 16 (cf. § 1459) dlužno se přikloniti k druhému vykládacímu pravidlu. Následkem toho je za to míti, že výpočet je pouze enumerativní a že vlastník může s věcí dělati, co chce, pokud tím neporuší právního řádu. Na toto míří definice Rando va (Vlastnictví, str. 1), ačkoliv je obtížena politickou ideologií liberalismu.

3. II. Obč. zák. zdůrazňuje **nezávislost vlastnictví**, pravě, že vlastník může s věcí nakládati »volně« (»nach Willkür«). Toto je reakcí na starší předpisy feudálního práva, které rozeznávaly dominium eminens státu a dominium utile vlastníkov. V tom smyslu se dnes vlastnictví nechápe, ačkoliv po-

válečná doba je tomu ideologicky velmi blízká (srov. rolnické nedíly). Na druhé straně je tím stanoveno, že vlastník je omezen jen potud, pokud je zde nějaký omezující právní předpis (zákon, právní jednání, rozsudek, správní akt).

Volnost vlastníková nejde tak daleko, aby mohl porušovati právní řád, neboť právní řád přestával by býti řádem, kdyby sám sobě odporoval. Omezení daná vlastníku jsou stejného druhu, ať jsou dána t. zv. veřejným či soukromým právem. Okolnost tato není sice v obč. zák. zdůrazněna, ale rozumí se sama sebou. Osnova, sledujíc novější zákony, vkládá omezení »neruší-li tím právního řádu a zejména nezkracuje-li práv jiných«. Podle nynějšího obč. zák. t. zv. veřejnoprávní omezení nemohou se uplatňovati při vlastnické žalobě, naproti tomu podle osnovy bude tomu tak možno.

III. Omezení vlastnictví.

Musíme rozeznávati, zda jde o omezení věcněprávní či omezení obligační. Prvými je vázán každý vlastník a musí je respektovati každá třetí osoba, kdežto druhými je vázán jen určitý vlastník, jehož se to týče. Na př. služebnost požívání a propachtování pozemku. Říkává se také, že obligačními závazky se vlastnictví neomezuje, nýbrž dosavadní vlastník se omezuje v užívání svého vlastnictví (Leemann, Kommentar zum schweizerischen Zivilgesetzbuch IV./1, str. 20).

1. Občanským zákoníkem je vlastník omezen:

a) Zákaz šikány (§ 1295 II. ve znění § 154 třetí novely). Žádný vlastník nesmí používatí své věci způsobem, který odporuje dobrým mravům, pokud se toto užívání děje zřejmě za účelem, aby poškodilo druhého. Tomu je rozuměti tak, že sice vlastník není žádným speciálním předpisem právním omezen a užívání věci je mu dovoleno, ale užívá-li věci takovým způsobem, že to má za účel

- jen škodu druhého a že to odporuje dobrým mravům, pak musí vlastník přestat. Ustanovení toto je širší než zákaz nepřímých immissi §§ 364, 364a. Na Slovensku možno použití obecnoprávní zásady: Nemo audiatur turpitudinem suam allegans (Kurie 1918 P, 9. 3231 Magyar Tára I F 34). Tam, kde není tohoto zřejmého úmyslu, nejde o šikánu, srov. Vážný č. 5478 (zamřížování oken vedoucích do sousedova dvoru), č. 5641 (zamezení vstupu nucenému nájemníku), č. 10.380 (odstranění drátů elektr. vedení nad pozemkem); kde tomu tak není, je šikána dána, srov. Vážný č. 7640 (vzdání se koncese na škodu pachtýřovu), č. 8233 (odstranění vývěsní tabule), srov. č. 9590.
10. b) Povinnost strpěti opatření v nouzi (§ 1306a ve znění § 156 třetí novely). Vlastník se nemůže bránit proti tomu, kdo použije jeho věci, aby odvrátil hrozící nebezpečí od sebe nebo od druhého. Nejde jen o okamžitě použití, nýbrž i o užití delšího trvání, na př. svádění vody do cizího trativodu z pramene náhle na pozemku vytrysklém. Hranice toho jsou: přiměřenost užití a nemožnost jiného odvrácení nebezpečí. Sem patří speciální případ §§ 384 a 422, o nichž viz níže. Stejně zásady možno použití na Slovensku (Almásí, Ung. Privatrecht II. 34 n.).
11. c) Zákaz nerušit druhého vlastníka v pokojném užívání jeho věci (§ 364). Viz k tomu výklady při §§ 364, 364a.
12. 2. Jinými zákony stanovená omezení, t. zv. **zákonné služebnosti** vyskytují se nejčastěji tyto:
- a) povinnost vodní stezky, přistání a připevňování lodí (§ 8 vod. zák.);
- b) omezení v užívání vodních toků, že nesmí porušovat užíváním vody práva ostatních oprávněných a že gruntovník nesmí soukromý tok měnit nebo vodu z něho odvádět tak, by tím porušoval tok nebo hla-

dinu vody u níže nebo výše položených sousedů (§§ 10 až 12 vod. zák.);

c) povinnost strpěti zavlažování nebo odvodňování pozemků ve vodním družstvu (§§ 20—25 říšského vodního zákona);

d) povinnost strpěti zcelování (§§ 1 násl., 12 násl. zák. 92/1883 ř. z.; pro Moravu z. č. 30/1884 z. z., pro Slezsko zák. č. 12/1888 z. z.);

e) vlastník pozemku je povinen strpěti kutání a jiné upotřebení k účelům hornickým (§§ 16, 17, 98, 100 hor. zák.), jakož i přípravné práce pro železnici (§ 42 želez. vyvl. zák. č. 30/1878 ř. z.);

f) vlastník pozemku je povinen snášeti dopravu dřeva přes svůj pozemek, jestliže doprava jinak by byla zcela nemožná anebo nepřiměřeně nákladná (§ 24 zák. č. 250/1852 ř. z.);

g) vlastník pozemku je povinen trpěti vstup těch osob, které vykonávají přípravné práce ke zřízení železnice (§ 42 zák. č. 30/1878 ř. z.);

h) ohledně dalších zákonných služebností viz najmě § 3 zák. č. 172/1925 Sb. o používání vzduchového prostoru, §§ 7 a násl. zák. č. 438/1919 Sb. o státní podpoře při zahájení soustavné elektrisace, §§ 6 a násl. zák. č. 33/1922 Sb. o užití dopravních cest a nemovitostí pro telegrafy, § 75 kat. zák. č. 177/1927 Sb. o zaměrování a triangulování pozemků.

3. Dále nutno uvést ještě tyto důležitější předpisy platné na Slovensku:

a) Vlastník koryta a břehů může svoje právo vlastnické vykonávat jen bez újmy vodních užitků, šetře policejních předpisů (§§ 6, 40, 41, 45, 55, 56, 57, 65, 142 a 144 zák. čl. XXIII/1885); srov. k tomu §§ 10, 13, 18 l. c. o pramenech, dále §§ 11, 12 l. c. pak § 7 zák. čl. XVIII/1913.

b) Studně v obvodu obce (v intravillánu) nebo v obydlené části vůbec (v extravillánu) má být postavena ve vzdálenosti aspoň 3 metrů od studní, jezer, pramenů, vodních kanálů nebo domů a ve vzdá-

lenosti 15 m od podobných mimo obvod obce (mimo extravillánu) se nacházejících staveb. Nedodrží-li se tato vzdálenost, zasype se nová studně na žádost strany, již se to týče (§ 14 zák. čl. XIII/1885, srov. § 1 zák. čl. XVIII/1913, ochranný obvod § 4 zák. čl. XVIII/1913).

c) Majitelé inundační plochy, po př. společenstva pro úpravu vod jsou povinny na odvodněných pozemcích postarati se o to, aby odtok dešťových a sněhových vod a odtok spodních vod byl zabezpečen (§§ 47, 48 zák. čl. XXIII/1885). Obdělávání inundačního území je omezeno na schválení ministerstva veřejných prací (§ 49 zák. čl. XXIII/1885).

d) Každý vlastník je povinen za náhradu škody trpěti, aby voda přes jeho pozemek se vedla na základě úředního povolení; vyňaty jsou domy, dvory a zahrady (§ 59 zák. čl. XXIII/1885), srov. k tomu zák. čl. XXX/1900.

e) Vlastník pobřežního pozemku je povinen snášeti bez náhrady lodní stezku, přistání lodí a plti (§ 66 zák. čl. XXIII/1885, § 8 zák. čl. XVIII/1913).

f) O hospodaření na pozemcích platí polní řád zák. čl. XII/1894, o hospodaření v lesích zák. čl. XXXI/1879, XIX/1898.

g) Doprava lesních produktů přes cizí pozemky je za určitých předpokladů dovclena (§§ 178—180 zák. čl. XXXI/1879).

IV. Vláda nad věcí.

14. Obč. zák. praví, že vlastník je oprávněn nakládati se substancí a užitky věci (das Befugnis mit der Substanz und den Nutzungen einer Sache zu schalten). Doktrína od dob Randových mluví o právním panství, (o pojmu tom srov. Sedláček, Vlastnictví a vlastnické právo). Je tím souhrnně vyjádřeno to, co vyjadřovalo obecní právo analyticky: *jus retinendi*, *jus fruendi*, *jus abutendi*. K tomuto pozitivnímu přístupovalo negativní vymezení: *jus exclusionis*, což v obč. zák. je určeno slovy »a vyloučiti každé-

ho druhého« (und jeden anderen davon auszuschliessen). *Jus exclusionis* souvisí s ochranou žalobní a pojednáme o tom při § 369. Analytické rozdělení osvětluje nám právní autorisaci vlastnickovu a proto ani novější zákoníky se bez ní neobešly, srov. § 903 něm. obč. zák. BGB., čl. 641 šv. civ. zák., čl. 544 fr. Code civ.

Obč. zák. rozeznává nakládání se substancí a užívání užitků. *Substancí* rozumí se v daném případě hospodářské určení věci jako majetkové hodnoty na př.: půda, les nebo lom nebo vinohrad, nebo dřevo — židle — třísky na topení atd. Bližší viz u § 355. *Zužitkování* věci, tedy ztrávení hospodářského podkladu užíváním, říká se ztrávení substance. Vlastník může také věc svémocně zničit nebo znehodnotiti, pokud tím neporušuje povinností svých vůči třetím osobám.

Užitky věci patří vlastníkovu; sem patří nejen plody, nýbrž i všechny výhody, které věc poskytuje, tedy i platy s věcí spojené (nájemné z bytů atp.), horniny v zemi se nalézající. *Postoupil-li* vlastník užitky věci druhému ať ve formě služebnosti anebo ve formě obligačního poměru, pak náleží užitky věci druhému. Podle zákona může si užitky věci ponechat ten, kdo je pobíral jsa držitelem věci v dobré víře (§ 329), třebaš věc samou má vrátiti vlastníku (§ 338).

Jus exclusionis je dáno dvěma žalobami podle § 369 a podle § 523; o tom při § 369.

V. *Ústavní ochrana vlastnictví* vyskytuje se od roku 1789 ve všech ústavních listinách. V naší ústavní listině je ochrana tato stanovena v § 109 I.: »Soukromé vlastnictví lze omeziti jen zákonem«. Ustanovení toto je dvojího rázu: Předně vyslovuje zásadu politické ideologie, že se československý právní řád přiklání k t. zv. individualistickému právnímu řádu a *contr.* řádu feudálnímu, jenž znal jen širší nebo užší způsoby užívání pod vrchním

vlastnictvím státu, též a contr. řádu kolektivistickému, jenž výrobní prostředky dává do »vlastnictví společnosti« resp. řádu komunistickému, jenž popírá soukromé vlastnictví vůbec. Ideologie tato je však pro konkrétní právní poměry zcela bez ceny a nemůže z ní čerpati nikdo žádné právo. Ustanovení toto je však též důležité i jako předpis pozitivního práva, totiž omezení mohou dána býti jen zákonem a jen zákonem přímo musí býti stanovena a parlament nemůže zmocňovacím zákonem přenést na vládu nebo jiný správní orgán autorisaci vlastnictví omezovati, leč by se tak stalo ústavním zákonem. Více však vlastnictví chráněno není, najmě může zákonem obsah vlastnictví kdykoliv býti změněn, ovšem zase změna musí býti obecná a ne speciálním zákonem pro jednotlivce stanovena (§ 106 úst. listiny). Jednotlivec může se této garancie dovolávat jen v řádném řízení soudním v majetkovém sporu, pokud tato otázka souvisí s vlastnickým sporem, jinak je dána jen cesta správní a stížnost k nejvyššímu správnímu soudu.

22. VI. Ustanovením § 354 je stanovena **presumpce neomezenosti vlastníkovy**, t. j. vlastník může se svojí věcí dělati, co chce, pokud mu není uloženo nějaké omezení buď zákonem proti jeho vůli anebo právním jednáním s jeho svolením. Pro vlastnický proces máme tím stanoveno důkazní břemeno: tvrdí-li vlastník, že může jednati, jak jednal, má druhá strana dokázati, že vlastník porušil tím svoji povinnost zakládající se buď na zákoně, nebo na smlouvě anebo na jiném právním důvodu.

23. Občanský zákoník nečiní rozdílu mezi vlastnictvím podle subjektů nebo podle objektů, zde sleduje obč. zák. úplně obecné právo (srov. titul Digest rerum vindicatione). Totéž platí v důsledku toho i na Slovensku. V poslední době poválečné vzhledem na vliv anglosaského práva na kontinent Evropy rozvířila se otázka t. zv. **fiduciárního vlastnictví**, kde se vlastnictví jen přenáší na třetí osobu **trustee**, jenž má

jmění toto vlastním jménem spravovati ve prospěch převodcův. Pokud je převod takový platný (srov. k tomu u §§ 424 násl.), jde o obyčejné vlastnictví s obligačními závazky vlastníkovými.

VII. **Počátek a konec vlastnictví.** Vlastnictví se počíná, jakmile vlastník nějaké věci nabyl do vlastnictví. Způsoby nabytí vlastnictví jsou určeny ve třetí až páté hlavě druhého dílu. Vlastnictví se končí

a) zánikem věci, ne přeměnou materie v jiný tvar,

b) nabytím vlastnictví třetí osobou ať s vůlí ať bez vůle dosavadního vlastníka,

c) vzdáním se vlastnictví t. zv. derelikcí; obč. zák. neupravuje přesně derelikci, ale jde o jednu »z přirozených zásad právních«, o nichž předpokládá §§ 7 a 17 obč. zák., že platí samy sebou; derelikce je projevem vůle dosavadního vlastníka a proto musí býti vlastník schopen projevu vůle, již se vzdává nějaké majetkové hodnoty (§ 865 »přejímají břemeno«); derelikce je negativem nabytí vlastnictví, musí se tedy státi justo titulo a modo dereliquendi, t. j. řádným projevem vůle a realizací tohoto projevu tím, že vlastník věc opuštěnou vyloučí z okruhu svého majetku způsobem, jenž je pro každého poznatelný. Bližší viz u §§ 386, 387, 444,

d) odnětím vlastnictví veřejnou správou tím, že se věc vyloučí z obchodu na základě zákonného předpisu,

e) při vlastnictví terminovaném ať doložením času či výminkou suspensivní dostavením se lhůty anebo splněním výminky (srov. § 358 II).

Objektivní a subjektivní možnost nabytí vlastnictví.

§ 355. Všechny věci jsou vůbec předměty práva vlastnického a každý, koho zákony výslovně nevylučují, je oprávněn ho nabývatí sám sebou anebo prostřednictvím jiného ve svém jménu.

Úřední text: Alle Sachen sind insgemein Gegenstände des Eigentumsrechtes, und jedermann, den die Gesetze nicht ausdrücklich ausschliessen, ist befugt, dasselbe durch sich selbst oder durch einen Andern in seinem Namen zu erwerben.

Osnova: chybí.

Prameny: *Codex Theresianus I. 2. 27—39, 47—52, II. 1. 16—42, 3. 16—20, 27—40; Osnova Hortenova II. 2. 126; Osnova Martiního II. 1. 23, 3, 3; Západohaličský zák. II. § 75; Ofner I. 244.*

Judikatura: 1. Vojenské koně nejsou věcmi, vyloučenými z právního obchodu. Jich neoprávněný prodej neposuzuje se dle ustanovení o smlouvách neplatných, nýbrž dle předpisův o správě (733).

2. Darovala-li vojenská správa při ústupu vojenské koně mužstvu, by si je dopravilo do vlasti, stal se ten, komu byli darováni, vlastníkem a může je tudíž platně dále převést. Odhala-li později státní správa koně dočasněmu jich majiteli, jest přípustným pořad práva pro nárok na stát o jich vrácení (1439).

3. Ustanovení poslední vůle, jímž zakázán dědici prodej zděděného majetku na osoby, jež nejsou určitého (římskokatolického) vyznání, nepřičí se právnímu řádu aniž dobrým mravům (6666).

Literatura: Randa: O předmětu vlastnictví, Právník roč. IX., str. 685; Peka: K otázce vlastnictví na budovách školních, Zprávy p. j. m., XX., str. 257; Randa: P. 7, 10; Randa: E. 29, 35, 37, 210; Ehrenzweig: 1/2, str. 128 n.; Mayr: 1, str. 365 n.; Neubauer: Gerichtshalle roč. 1908, str. 2; Sperl: Gerichts-Zeitung roč. 1910, str. 48; Pražák: Spory o příslušnost, sv. II., str. 200 n.; Heller: Základové práva elektřiny; Klang: Kommentar I./2, str. 6 n.; Planiol-Ripert: Cours de droit civil, III., str. 58 n.; Almásy: str. 30, 34 n.; Sedláček: Občanské právo, všeobecné nauky č. 350, 360, 363; Kelsen: Hauptprobleme der Staatsrechtslehre, str. 619, 663; Weyr: Englišův sborník str. 419.

1. **I. Věc jako předmět vlastnictví** je každá majetková hodnota. V § 355 praví se, že je to každá věc.

V tom směru je § 355 doplňkem § 353. Vyjítí musíme z ustanovení § 285: »Vše, co od osoby je rozdílné, a co slouží k potřebě lidí, nazývá se věcí v právním smyslu« (Alles, was von der Person unterschieden ist, und zum Gebrauche der Menschen dient, wird im rechtlichen Sinne eine Sache genannt.) V § 285 je naznačena činnost lidská, která se přičítá osobě a která činí z předmětu věc. Jde o činnost aprobovanou, tedy činnost podle zákona a nikoliv o činnost proti zákonu. Dále musíme mít osobu autorisovanou k této činnosti, která může určit, k čemu předmět má sloužit či-li jakou věcí má býti. Věc takovou uznávati musí každý třetí, tudíž musí býti dána zákonná autorisace, neboť smluvní byla by závazná jen mezi stranami. Podle § 354 ve spojení s §§ 294 až 297a) je to vlastník, jenž je autorisován k tomu, aby určoval individualitu věcí (Sedláček, Obecné nauky občanského práva, č. 360). Randa vyjadřoval toto úplnou právní mocí nad věcí (Vlastnictví str. 1).

Věci rozeznáváme **hmotné a nehmotné** (§ 292). 3. Věci hmotné jsou podle obč. zák. ony, které možno smysly vnímati (in die Sinne fallen), což je opis římskoprávní definice »quae sui natura tangi possunt« (I 2, 2 pr.). Podle obecného mínění jde o kusy hmotné přírody, které si podmaňujeme a které činíme prostředky k uspokojení svých potřeb. To je fakt sociální; právní skutečností se stává, učiní-li tak vlastník. Věci nehmotné jsou podle obč. zák. 4. subjektivní práva, což se dnes obecně vykládá jako aktivní legitimace k petitorní žalobě civilní (Poprve Kelsen, Hauptprobleme der Staatsrechtslehre, 2. vyd. str. 619 n., 663, pak Sedláček, Vlastnictví a vlastnické právo str. 7, 12, 56 n., Weyr v Englišově sborníku str. 419, nejnověji se přikloňuje k tomuto mínění Krčmář, O pojmu povinnosti, Sborník věd právních a státních 1933, str. 1 n.). Tato konstrukce neodporuje doslovu obč. zák., který poji-

má subj. právo jako moc právem poskytnutou. Pro nás je pojem tento určen tak, že musíme mítí právem stanovenou aktivní legitimaci, žádati na druhém nějaké plnění. Toto »žádání plnění« je majetkovou hodnotou, která je předmětem vlastnictví — věcí nehmotnou. Vlastníku je předmět nehmotný určen zákonem a proto nemůže jeho »podstatu« tak měniti jako u věci

5. **hmotné.** Substance věci hmotné je dána určením hmoty k potřebě lidské (prostředek — účel), substance věci nehmotné je dána aktivní žalobní legitimací na nějaké plnění. Rozdělení toto odpovídá obecnému právu a je ho možno použití též na Slovensku.

6. **II. Věc je celek,** který je určen poměrem prostředku k účelu. Vlastnictví se vztahuje na celou věc. Obč. zák. sice toto nestanoví výslovně (jako na př. čl. 642 šv. civ. zák.), ale předpokládá to, jak plyne z jeho konstrukce věci (Sedláček, Obecné nauky občanského práva č. 350 n.). Části věci, z nichž se věc skládá, nazýváme **součástkami**. Věci, které slouží k lepšímu využitkování nějaké jiné věci, jmenujeme příslušenstvím. Obč. zák. nečiní rozdíl mezi součástkami a příslušenstvím (srov. §§ 294—297a, dále §§ 404—422). Novější zákony (najmě exekuční řád) rozdíl tento činí a je proto i pro určení předmětu vlastnictví zásadní důležitosti.

7. **1. Součástka věci** nemá žádné samostatné existence, t. j. nemůže sloužiti žádnému jinému účelu než věc dotčená, není tedy věcí ve smyslu právním. Každá věc, ať jde o věc jednoduchou nebo složenou, skládá se ze součástek, na př. kámen, židle, živočich, dům atd. Důsledkem toho je, že součástky nemohou býti v jiném vlastnictví než celek, věc samostatná (srov. §§ 297, 417 násl., 416). Zákon chrání důležité hospodářské zájmy tím, že chrání hospodářské celky před právní disintegrací.

8. **2. Podstatná součástka** je ona, bez níž by věc vůbec nemohla sloužiti svému účelu (na př. schody

ve vícepatrovém obytném domě, nebo stěny, stropy atp.). Poněvadž naše řeč filologicky určuje tyto jednotky, tedy možno říci populárně, že předmět takový by se nemohl již stejně jmenovati (na př. zbořený). Podstatné nebo hlavní součásti tvoří dohromady **podstatu věci**. Součástky, které užívání věci zlepšují, aniž by patřily k podstatě její, jmenují se **vedlejšími součástkami** (na př. sochy na balustrádě, vytahovadlo v činžáku); od příslušenství liší se tím, že nemají samostatné právní a hospodářské existence.

3. S rozdělením věci na součástky souvisí otázka **dělitelnosti** věci. Věci jsou dělitelné, jsou-li jejich podstatné součástky tak seskupeny, že i rozloženy v samostatná individua mohou sloužiti témuž účelu (na př. hromada písku). V praxi se říká někdy, že rozdělením nesmí věc ztráceti na ceně.

4. Součástky věci musí býti s věcí **hmotně spojeny** (jde-li o věc hmotnou), anebo jde o předměty jedním **nárokem vymahatelné** (jde-li o věc nehmotnou). V prvním případě máme určení dáno § 297, kde se vyžaduje, aby spojení bylo pevné a trvalé. Občanský zák. zásadně vyžaduje, aby spojení provedl **vlastník věci**, ač-li nejde o případy odchylně upravené (srov. §§ 416, 417 násl.). Spojení musí býti **trvalé** a nikoliv pouze přechodné. Tak nesporně musí býti tomu v těch případech, je-li součástka technicky i hospodářsky oddělitelna bez vážného porušení celku.

Věc je spojena s celkem takovým způsobem, že bez porušení integrity věci součástka oddělena býti nemůže. Příklad tento nemáme jasně řešen, ale podle hlediska §§ 416, 420 i. f. musíme za to mítí, že v takovém případě nesejde na tom, kdo spojení provedl a za jakým úmyslem, nýbrž musíme se držeti fakta, že spojení je dáno (zazděné cihly, trámovi atp.).

III. Rozhodující hledisko o tom, co máme považovati za věc, není v obč. zák. také jasně stanoveno.

Není to však zcela individuální hledisko vlastnickovo, jež třetí osoby, nevědouce o něm, by měly respektovati. Podle celé konstrukce, která směřuje k ochraně dobré víry ve zvyklosti pořádného obchodu (§§ 424 násl., 452, 871, 914 a jiné), dlužno souditi, že o tom, co máme považovati za podstatnou nebo vedlejší součást věci a co máme za součást věci vůbec považovati, rozhoduje hledisko pořádného obchodu, k jakému účelu se tak utvářený předmět užívá.

13. Ze vnějšího uspořádání věci můžeme usuzovati na účel, jemuž slouží (židle slouží normálně k sezení a ne k topení, dům k bydlení a ne jako materiál stavební). Nesmíme zapomínati na správní i trestní předpisy, které omezují volnou individualisaci věcí, najmě u nemovitostí. Byly-li spojeny součástky s věcí hlavní proti předpisům správním nebo trestním, na př. nedovolenou stavbou, nastává otázka, zda tato protiprávnost má též význam pro obor práva občanského. Je možno tvrditi, že toto spojení je právně relevantní podle obč. práva, že jde o součástku věci, která sdílí osudy věci celé? Otázku tuto nemáme řešenu a musíme postupovati podobně jako při řešení smluv protiprávních. V praxi spojíme tuto otázku s tím, zda protiprávní spojení odporuje dobrým mravům (třebas doktrina čin proti právním předpisům a čin proti dobrým mravům musí de lege lata rozlišovati). Dále máme předpisy právní, které zakazují další užívání věci (na př. rozkaz stavebního úřadu, aby byl dům zbořen). Pro praxi jsou důležité najmě tyto případy: do budovy jsou namontovány stroje, ale živnostenský úřad nedovolil provoz v té budově, v činžovním domě je vestavěn výtah a stavební úřad zakázal další bydlení v domě. Stroje není možno považovati za součást budovy, poněvadž spojení provedeno bylo protiprávně, výtah zůstává součástí budovy, pokud vlastník nedá na jevo způsobem třetím osobám zjistitelným, že výtah nepovažuje již za součást domu. Tomu odpovídá doslov § 294 (věci,

jež zákon nebo vlastník určil k trvalému užívání s věcí hlavní).

Spojení součástí, které odporuje zvyklostem pořádného obchodu, nemusí třetí osoby respektovati. 15.

IV. Nemovitosti v obč. zák. jsou pojaty poněkud jinak, než jsme podle dnešní doktriny zvyklí. Obč. zák. vidí v nemovitostech dva komplexy majetkové: dominium (§§ 295, 296, 1096) a měšťanský dům (§ 297). Podle obč. zák. v obou případech substanci věci tvoří pozemek a ostatní příslušenství pozemku (stromy, osení, ryby, zvěř, zásoby, budova, přípravené součástky budovy, předměty, jichž vlastník užívá s budovou nebo užívati má). Knižovní zákon vychází zase z toho předpokladu, že nemovitostí je pozemková parcela (§ 5 zák. o zakl. pozemkových knih). Exekuční řád pak rozeznává součásti a příslušenství (§§ 252, 144) nemovitostí. Podle nynějšího stavu zákonodárství musíme rozeznávati součástky a příslušenství nemovitosti. Slov. vodní zákon užívá výrazu příslušenství podobně jako obč. zák. (zák. čl. XXIII/1885).

Je otázka, zda máme považovati za nemovitost půdu anebo určitý prostor daný povrchem zemským a probíhající neomezeně nahoru i dolů. V zákoně nikde nemáme řešenu tuto otázku, a to právem. Jsme tudíž poukázáni na obvyklou mluvu. Podle obvyklého názvu považujeme za nemovitost prostor daný určitým úsekem povrchu zemského a probíhající neomezeně nahoru i dolů. Přírozenou substanci této věci (t. j. tohoto prostoru) jsou horniny v úseku tom ležící; vše, co s touto přírozenou substancí vlastník nemovitosti spojí s úmyslem, aby tam trvale zůstalo, tvoří součást nemovitosti, jak praví § 294. Vedle toho však i zákon předepisuje přímo, co máme považovati za součást nemovitosti (§ 294).

1. Součásti pozemku jsou podle zákona: 19.

a) budovy, které postaveny byly na pozemku s trvalým určením (§§ 297, 417); budovy přechodné nejsou součástí pozemku bez ohledu na techniku stavby, na př. pachtýř, jenž si postavil na dobu pachtu zděný dům, zůstává jeho vlastníkem a budova je samostatnou věcí (srov. § 435); typický případ: turistické chaty; srov. rozh. č. 429 slov. úřední sbírky;

b) vše, co k budově bylo pevně a trvale připevněno. Zákon uvádí příklady: zazděné kotly na vaření piva, na pálení kořalky, skříně (§ 297); co do trvalosti platí obdobně, co řečeno bylo o budově;

c) osení, jež zapustilo kořeny (§ 420), strom, vyrůstající z pozemku (§ 421) jsou součástí pozemku bezvýjimečně;

d) soukromé vody povrchové (§ 4 vod. zák.); podle téhož zákona musíme považovati i spodní vody za součást pozemku (opačného názoru Procházka Č. vod. právo s. 29 n.); každé úmyslné odvádění spodních vod z pozemku čerpacím zařízením sousedovým (třebas na vlastním pozemku) je zásah do vlastnického práva; srov. na Slovensku § 4 zák. čl. XXIII/1885 o březích a korytě vodním, §§ 14 l. c., § 4 zák. XVIII/1913 o ochraně spodních vod;

e) nevyhrazené horniny (§ 3 hor. zák.), ať jde o ložiska na povrchu anebo pod povrchem se nalézající (platí též na Slovensku);

f) jeskyně a podobné podzemní prostory; tyto prostory, které se táhnou někdy pod celou řadou pozemků různých vlastníků nejsou samostatnými věcmi, nýbrž vlastnické právo k jeskyni je rozděleno podle povrchových parcel bez ohledu na to, že vchod do jeskyně je jen z jedné parcely a třebas, vzhledem na ochranu přírodních památek, vlastník do své části jeskyně nesmí si udělati zvláštní příchod;

g) při nynějším rozvoji techniky je otázka mezi nahoru i dolů potud aktuální, zda vlastník může se ohraditi proti užívání pozemku v tak značné výši,

a způsobem, že to normálnímu užívání pozemku neškodí ani škoditi nemůže; v letectví (zák. 172/1925) otázka tato řešena byla s hlediska toho, že prostor nad povrchem je neomezeně součástí pozemku; viz též zák. č. 438/1919 Sb. o st. podpoře soustavné elektrisace; podobně je se zachovati při hlubinných stavbách, na př. průpích kopce ve velmi značné hloubce.

2. Vedle pozemků zná naše právo též jiné nemovitosti.

a) Horní míry (§ 63 h. z.), dále přebytky (Überscharen, § 74 h. z.), pomocné stavby (§ 85 h. z.), revírní štoly (§ 90 h. z.) jsou předmětem t. zv. horního vlastnictví (§ 109 h. z.), t. j. horní vlastník může na cizích pozemcích dělati hory a báně. Je omezen co do užívání věci, ale je proti zásahům třetích osob chráněn žalobou vlastnickou a jeho »oprávnění« horní je nemovitostí.

b) Stavební právo (§ 6 zák. č. 86/1912) je nemovitostí, stavba příslušenstvím tohoto práva.

c) Práva, jež »podle zemské ústavy za nemovitá byla prohlášena« (§ 298); sem patří hlavně odškodňovací nároky bývalých vrchností (dekr. dv. kanc. z 13. července 1836, č. 146 sb. z. s., dekr. dv. kanc. z 24. srpna 1840, č. 464 sb. z. s., min. nař. z 30. července 1850, č. 317 ř. z.), radikované živnosti (dekr. dv. kanc. z 20. února 1795, č. 219 sb. z. s.).

3. Stroje, které vlastník budovy vmontoval pevně do ní s určením, že tam mají zůstatí trvale, jsou součástí budovy. Vlastník musí tak učiniti po právu (viz výše č. 13). Nespojil-li stroje s budovou její vlastník, nejsou stroje součástí budovy, na př. nájemce budovy vestaví je tam pro svůj podnik. Podobně tomu, byly-li stroje (třebas pevně spojené) tam umístěny jen přechodně (na zkoušku, na výpomoc). Vlastník stroje má postavení vlastníka materiálu podle § 417. Stroj nestává se součástí budovy, jestliže se do knihy pozemkové poznamená, že dosavadní vlastník

stroje si vyhradil vlastnictví, k čemuž je zapotřebí souhlasu vlastníka nemovitosti (§ 297a, věta prvá). Dávají-li se stroje náhradou za stroje dosavadní, které byly součástíkou nemovitosti, vyžaduje se k této poznámce ještě vedle souhlasu vlastníka nemovitosti také souhlasu knihovně dříve oprávněných osob, t. j. osob před výměnou strojů zapsaných (§ 297a, věta druhá). Poznámka tato má platnost po pět roků (§ 297a, věta třetí). Výhradu vlastnictví je poznamenati bez ohledu na právní důvod umístění, zda stroje byly koupeny s výhradou vlastnictví, anebo najaty anebo půjčeny (srov. R a n d a - K a s a n d a, Vlastnictví str. 252). Srov. níže § 425, č. 16.

23. 4. **Veřejný statek** podle našeho práva je ve vlastnictví buď t. zv. veřejných korporací anebo soukromníků (srov. §§ 286—288), jeho užívání je omezeno policejními předpisy; patří sem hlavně veřejné cesty všech druhů, dále veřejné sady a některé veřejné budovy, na př. tržnice, ač zde praxe silně kolísá. Podle zákonů o zakládání pozemkových knih nezapisuje se veřejný statek do knih pozemkových (§ 2, odst. 2.). V doktríně činí se někdy rozdíl, zda veřejný statek je ve vlastnictví korporace, která má zároveň policejní kompetenci příslušně upravití užívání veřejného statku (na př. obecní cesta ve vlastnictví obce), anebo zda patří někomu jinému; v tomto druhém případě mluví se o veřejnoprávních služebnostech. Rozlišení nemá valné ceny a je mýlivé (srov. S e d l á č e k, Všeobecné nauky obě. práva, č. 363). Kam nesahá veřejnoprávní či policejní omezení, tam může vlastník svoji věc užívatí zcela svobodně, na př. užívání trávy ze silničních příkopů atp. Zvláštní případ jsou veřejné průchody a podloubí (srov. k tomu S v o b o d a, O právní povaze pražských podjezdů a podloubí ve Správním Obzoru 1910, str. 175 násl., a K r ě m á ř ve Sborníku věd právních a státních 1911, str. 160). Rozeznáváti musíme »práva«, která byla nabyta před platností obč. zák. a po platnosti. Prvá vzhledem na
- 24.

§ 5 obč. zák. musíme posuzovati podle obecného resp. příslušného partikulárního práva, druhá jsou součástí pozemku — ale užívání části této je veřejnoprávními předpisy omezeno, což má svoji analogii u domovních chodníků. V poslední době často stavěné »passage« — obchodní průchody, nejsou zpravidla veřejným statkem, nýbrž jen veřejně přístupnou částí domu, stejně jako je na př. schodiště.

Veřejné řeky jsou podle vodního zákona veřejným statkem (§§ 2, 3), podle dekr. dv. kanc. ze dne 19. dubna 1842, č. 608 sb. z. s., dlužno je považovati za věci patřící vlastnickým právem státu.

V. Příslušenství.

1. Více věcí může býti spolu tak spojeno, že sice neztrácejí své samostatnosti, ale jedna z těchto věcí je hlavní a ostatní jsou věcmi vedlejšími. Jak věc hlavní, tak i věc vedlejší slouží témuž účelu, uspokojují tutéž potřebu, a proto musíme je považovati za součást jednoho celku, ačkoliv § 285 na tento případ přímo nepamatuje. Příslušenství liší se od součástky tím, že neztrácí samostatnou existenci. Její poměr k věci hlavní je určen tou okolností, že umožňuje anebo ulehčuje hospodářské využitkování věci hlavní. Věc je sice sama o sobě dána, ale jen určité hospodářské využitkování je umožněno nebo ulehčeno. Toto využitkování musí býti určeno vlastníkem. Podle obč. zák. je třeba, aby věc vedlejší i hlavní byly společným účelem trvale spojeny (§§ 294, 297 i. f.).

2. Podle obč. zák. rozhoduje o spojení vůle vlastníka nebo zákon (§ 294). Tomu je rozuměti tak, že hospodářské spojení musí býti někým v každém případě provedeno. Příklad zákonné pertinence je uveden v § 297 i. f., a to hasicí přístroje v domě. (Požárními řády bylo předepsáno, že v každém domě mají býti hasicí přístroje.) Jsou to pertinence, které jsou vlastníku nemovitosti správními předpisy předepsány. Spojení musí provésti vlastník věci hlavní, který musí býti zároveň vlastníkem věci

vedlejší, poněvadž jinak nebylo by možno po právu provéstí trvalé spojení, když by vlastník věci vedlejší mohl kdykoliv provéstí odloučení pertinence.

28. 3. Jen movité věci jsou příslušenstvím (§ 252 ex. ř.). Věc hlavní může býti nemovitost nebo movitost (náradí, polní práce, obal hudebního nástroje). Příslušenství dráhy jsou železniční vozy. Nemovitosti nejsou příslušenstvím, jsou buď součástí nemovitosti anebo jsou samostatnými věcmi. U nehmotných věcí mohli bychom v duchu obč. zák. říci, že zástavní právo je pertinencí pohledávky. Dále možno sem počítati reálná práva, z nichž některá jsou však upravena t. zv. veřejným právem, na př. podílnictví na kontribučním fondu (okr. hospodářské záložně), ačkoliv zase reálné právo je považováti za předmět vlastnictví. U reálných práv možno připustiti výminku ve prospěch nemovitosti, že totiž radikovaná živnost, jsouc nemovitostí, je příslušenstvím nemovitosti (dekr. dv. kanc. z 20. února 1795, č. 219 sb. z. s.). U cenných papírů tvoří talon příslušenství hlavního papíru (jde o pohledávku, tedy věc nehmotnou). Věc hlavní může býti nehmotná a příslušenství věcí hmotnou; tak u stavebního práva podle zák. č. 86/1912, nebo dlužní úpis a pohledávka.
30. 4. Spojení věci hlavní a vedlejší musí býti provedeno způsobem, že každý, šetře zásad pořádného obchodu může poznati, že spojení takové provedeno bylo. Jde jen o rozšířený výklad § 294. Není zapotřebí, aby podle § 297 spojení provedeno bylo fysicky, dostačí spojení hospodářské (§ 297 i. f.). Jakým způsobem v daném případě se spojení provede, nedá se obecně říci. Není také zapotřebí, aby se věci vedlejší neustále užívalo, dostačí, že je možnost takového užívání (rezervní zařízení). Věc vedlejší nemusí býti spojena místně s věcí hlavní (zásoby dřeva uložené ve vzdáleném skladišti).
31. 5. Věc přestává býti pertinencí, když trvale byla určena k něčemu jinému; pouhé přechodné po-

užití jiné (na př. oprava) nezabavuje věc vlastnosti pertinence. Věc přestává být příslušenstvím, když účel hlavní věci se trvale změní, že se pro něj vedlejší věci nedá použiti.

6. Právní význam příslušenství pozůstává v tom, že dispozice vlastníkovou zasahuje nejen hlavní věc, ale i věc vedlejší (accessorium sequitur principale). Z toho plyne:

a) že vlastník, vindikuje-li věc hlavní, vindikuje i příslušenství, aniž je musí zvláště specifikovati (§ 369),

b) že práva, táhnoucí se k věci hlavní, týkají se též příslušenství, jako právo předkupní, právo zpětné koupě,

c) že zastavením věci hlavní zastavuje se i příslušenství (§ 252 ex. ř.).

7. Důkazní břemeno stihá toho, kdo tvrdí, že věc nějaká je příslušenstvím, ač-li nejde o zákonný předpis o příslušenství (arg. § 297 i. f.). Příslušenství se u nás do knihy pozemkové nezapisuje, jak výslovně ustanovuje zákon č. 132/1930 o železničních knihách (§ 5, odst. 2.), což nemění nic na důkazním břemenu.

VI. Hromadná věc.

34. Spojí-li vlastník více svých věcí ve vyšší celek koordinovaně, takže není věcí hlavní a vedlejší, ale přece jednotlivé věci zachovávají charakter samostatných věcí, mluvíme o věci hromadné (§ 302). Obč. zák. vyžaduje, aby sdružení bylo tak obvyklé, že se celku dává samostatné jméno, na př. nůž a vidlička — příbor, více dobytčat — stádo, zařízení pokoje — jídelny, ložnice, kuchyně, knihovna. Hromadná věc má zvláštní význam při podnikání, kde podnikatelskou činností vlastníkovou je celá řada disparátních hodnot majetkových spojených v jeden celek — této hromadné věci říká se také podnik. Má tedy podnik dvojitý význam: jednak je to podnikatelská činnost, jed-

nak souhrn majetkových hodnot spojených právě touto podnikatelskou činností.

Význam hromadné věci je podobný jako příslušenství — vlastník může hromadnou věcí disponovati jako celkem a také jako celek může býti vindikována.

37. VII. Energie.

Předmětem vlastnictví může býti také přírodní energie, najmě elektřina. Energií může vlastník disponovati jako kteroukoliv movitou věcí a může se proti zásahům třetích brániti. Tím přikloňuje se naše právo k zásadě, která je uznávána ve francouzském právu a jeho afiliacích, a též v právu švýcarském (čl.

38. 713 švýc. civ. zák.). Elektřina je vlastnost věci, která se však může přenášeti na jiné předměty; v této přenositelnosti je samostatná její hodnota rozdílná od vodiče věci. Elektrická energie je výsledek určité činnosti (výroba elektřiny) a je na této činnosti úplně závislá, tím liší se od hmotných věcí. Je možno vindikovati dodávku elektrického proudu, je možno vindikovati nashromážděnou elektřinu v akumulátorech. Je možno brániti se proti rušení elektrického vedení třetími osobami i tehdy, když nejde o porušení vedení jako věci hmotné (porušování přívodu elektřiny indukcí). Méně známá je radioaktivita; je ji posuzovati jako elektřinu.

39. Vodní energie je také předmětem vlastnictví (vodní dílo), ochrana je poskytována v prvé řadě správním právem (vodní zákon); o kompetenci viz Pražák, Spory o příslušnost sv. II., str. 200—267, R a n d a, Wasserrecht § 10, R a n d a - K a s a n d a, Vlastnictví str. 45. Vzhledem k tomu, že nemáme u nás zásadu duplicity právní ochrany, je říci, že ochrana civilní je dána jen tam, kde není dána ochrana administrativní. Podle § 75 čes. zák. vod., § 75 mor. zák. vod., § 75 slezského vodního zákona věci upravené vodními zákony náležejí před správní úřady; zásah třetích osob do vodního díla, pokud nejde o případ upravený vodním zákonem

(srov. §§ 10, 11, 17 [18] vod. zák.), dále přisvojování si vodního díla třetími osobami náleží před řádný soud (srov. Vážný č. 24). Srov. § 1 zák. čl. XXIII z roku 1885: »Ustanovenia všeobecných súkromoprávnych zákonov a pravidiel vzťahujú sa na súkromoprávne pomery, upravené týmto zákonom, len natoľko, nakoľko je to nie vylúčené ustanoveniami tohoto zákona.« Srov. dále § 156 cit. zák., jímž je upravena příslušnost správních úřadů ve věci vodního díla. Vodní energie není vodou, nýbrž je vlastností vody. Předmětem vlastnictví může býti tato energie (vlastnost vody), aniž voda sama je předmětem vlastnictví, na př. tekoucí veřejná voda. Vodní energie není také totožná se zařízením vodního díla. Vodní energie musí býti jata ve vodním díle, vodní energie neupravená není předmětem vlastnictví.

40. VIII. Dopisy jsou předmětem vlastnictví. Dopis náleží vlastnický adresátovi, byl-li mu doručen (V a n i e r, Des lettres missives, Revue pratique de droit francais 1866, str. 82.) Dokud dopis nebyl doručen adresátovi, zůstává ve vlastnictví pisatelově. (Dopis je věci sui generis a vzhledem na ustanovení o zachování listovního tajemství je nutno přiznati výlučné vlastnictví pisateli dopisu bez ohledu na to, kdo je vlastníkem materie.) Pisatel zůstává vlastníkem dopisu i po doručení, jestliže si vlastnictví vyhradil na př. tím, že žádal, aby dopis po přečtení byl spálen. Dopisy jsou adresátovi tím pouze svěřeny a musí s nimi nakládati jen jako s věcmi svěřenými, nejen co do materie dopisu, nýbrž i co do obsahu. Zvláštní význam nabývá právo k dopisu v obchodní korespondenci. Obchodníci jsou povinni jednak zachovati kopie dopisů, jednak dopisy došlé (čl. 28 obch. zák., resp. §§ 25, 29 slov. obch. z.). Z toho je souditi, že obchodník je vlastníkem došlé korespondence. Jinak tomu, jde-li o dopisy v rámci téhož podniku, na př. centrály na filiálku, pak je za to míti, že vlastníkem je vlastník podniku, i kdyby filiálka byla vedena na

jméno zástupcovo. V konkursu destinátářově přijímá dopisy správce konkursní podstaty (§§ 3, 73 konk. ř.), pokud dopisy ty týkají se konkursní podstaty náležejí do ní, ač-li si pisatel vlastnictví nevyhradil, čistě soukromé dopisy náležejí konkursantu. Publikace dopisu není u nás zakázána, jen ohled na listovní tajemství, které svémocně nesmí porušiti ani destinátář ani pisatel (neboť je to tajemství obou), ukládá omezení v publikování dopisu.

§ 356. Kdo tedy tvrdí, že osobě, která chce něčeho nabýti, vadí zákonná překážka, pokud jde o její osobní způsobilost anebo pokud jde o věc, jíž se má nabýti, má to dokázati.

Úřední text: Wer also behauptet, dass der Person, die etwas erwerben will, in Rücksicht ihrer persönlichen Fähigkeit, oder in Rücksicht auf die Sache, die erworben werden soll, ein gesetzliches Hindernis entgegenstehe, dem liegt der Beweis ob.

Osnova: chybí.

Prameny: *Codex Theresianus I. 2. 27—39, 47—52, II. 1. 16—20, 27—40; Osnova Hortenova II. 2. 1, 26; Osnova Martiniti II. 3. 4; Západohaličský obč. zák. II. § 76. Protokoly I. 24, II. 373, II. 522.*

Judikatura: 1. Na ploše pro rodinnou hrobku na obecním hřbitově nelze nabýti soukromého práva vlastnického, aniž soukromého práva uživatelského nebo poživacího, nýbrž jen uživatelského práva k účelům a v mezích hřbitovního řádu. Ochrana tohoto práva nelze se domáhati pořadem práva (10.379).

Literatura: Ehrenzweig str. 130, 295; Klang I./2, str. 6 n.; Randa: P. str. 7, 10, 273; Randa: E. str. 29, 210; Rouček str. 368 n.; Swoboda: str. 106, viz též lit. u § 353; Bušek-Hendrych-Laštovka-Müller: Československé církevní zákony; Hendrych: Katolická církev, Slovník veřejn. práva čs. II. str. 141 n.; Tománek: Sběrka nejdůležitějších předpisů kultových, platných v republice československé, 1928; Sedláček str. 46 n.; Zeiller 113 n.

1. **I. Způsobilost nabytí vlastnictví** je u nás garantována ústavní listinou: »Každý státní občan československý může se usazovati na kterémkoliv místě Československé republiky, nabývati tam nemovitostí a vykonávati výdělkovou činnost v mezích všeobec-

ných právních ustanovení.« Omezení tohoto práva je možné jen v zájmu veřejném na základě zákona» (§ 108). Dále zásadou, že vlastnictví lze omeziti jen zákonem (§ 109). Tím se ustanovení §§ 355, 356 stávají zbytečnými, pokud jednájí o osobní způsobilosti.

Vzhledem na zásadní rovnost cizinců se státními občany, jsou cizinci na roveň postaveni tuzemcům.

Nezpůsobilí nabýti vlastnictví jsou:

- a) řeholníci, kteří, složivše slavné sliby chudoby, nejsou podle církevního práva způsobilí nabývatí majetku, dekr. dv. kanc. z 28. října 1772, ze dne 21./24. května 1774, ze dne 30. května 1780, ze dne 9. listopadu 1781, č. 30 sb. z. s., dv. dekr. ze dne 13. července 1793, č. 805, ze dne 23. března 1809, č. 887 sb. z. s., ze dne 27. dubna 1816, č. 1235 sb. z. s., ze dne 7. června 1833, č. 2618 sb. z. s., § 182 nesp. řiz. č. 208/1854 ř. z.; na Slovensku zásadní rozhodnutí král. kurie č. 204/1912 (Fajnor-Zátorecký, Zásadné rozhodnutia str. 799, č. 225/1900, tamže č. 1114, Bušek-Hendrych-Laštovka-Müller, Československé církevní zákony I, str. 327). Co do jednotlivostí: Řeholní stanovy určují, kteří řádoví duchovní jsou povinni složiti slavné sliby chudoby. Způsobilými nabývati jsou: redemptoristé (dv. dekr. z 9. ledna 1843, č. 670 sb. z. s.), rytíři řádu maltéžského a německého (dv. dekrét z 11. prosince 1795, č. 268 sb. z. s., ze 4. července 1791, č. 174 sb. z. s., § 10 čís. pat. z 28. června 1840, č. 451 sb. z. s.). — Způsobilými jsou též redemptoristky (dekrét dv. kanceláře z 23. prosince 1830, č. 2498 sb. z. s., dv. dekrét ze 24. března 1831, č. 2508 sb. z. s., milosrdné sestry (dv. dekrét z 13. ledna 1832, č. 2545 sb. z. s., z 27. února 1843, č. 685 a z 13. srpna a 14. října 1845, č. 901 sb. z. s.), anglické panny (dv. dekrét z 7. června 1774, čís. 1599, Theres. sb. zák. VII, str. 64). — Výstupem z řádu se nabude opět způsobilosti k nabývání (tak Klang l. c. str. 11). — Nezpůsobilí k nabýti vlastnictví jsou též ti, kdož jsou ustanoveni jako

vikáři při inkorporovaných farách. — Při vstupu do řádu neztrácejí však dotčené osoby svůj majetek, nýbrž k jeho správě se určí kurátor (§ 182 nesp. pat.). Nelze též zastávat přísné stanovisko, že řeholníci, kteří složili slavné sliby, nejsou vůbec způsobilí nabývatí majetku; nabývají, jsou zastoupeni kurátorem, zejména všechny plody, jež nese spravovaná věc a též pro ně vznikají nároky s vlastnictvím dotčených věcí spojené, na př. žaloba vlastnická, z náhrady škody atd. Tudiž v rámci § 182 nesp. pat. nabývá řeholník prostřednictvím svého kuratora, ovšem jen pokud jde o nároky ze správy jmění, při čemž je nutný restriktivní výklad; vlastnictví lze proto nabýti jen k těm věcem, k jichž nabytí se vztahuje oprávnění kuratora; nepatří sem nabytí darováním nebo dědictvím (viz Kl a n g str. 12). Souhlasně s Ehrenzweigem (System I., str. 162) a Klangem (str. 11) nutno souditi, že řeholníci jsou způsobilí uzavíratí jednání denního života a volně nakládati s k a p e s n ý m (t. zv. peculium). — Budíž ještě upozorněna na to, že kurátor může se svolením soudu odstoupiti jmění klášteru; nárok v tomto směru klášteru ovšem nepřísluší;

4. b) z držení n e m o v i t o s t í jest podle svých řádových stanov vyloučen řád minoritů a kapucínů (Conc. Trid. Sen. 2. 5, c. 3, a min. nař. z 13. června 1858, č. 95).

V případě, že osoby nezpůsobilé k nabytí (ad a, b) se přesto zapíší v pozemkové knize jako nový vlastník, je tento zápis sice neplatný, výmaz však se může státi jen pomocí rekursu nebo výmazné žaloby, při čemž zásada veřejné víry nesmí býti dotčena; tímto se tyto případy liší od oněch, kdy zapsaný »subjekt« vůbec nemůže výti vlastníkem (na př. zakázaný spolek), kde je nutno takový zápis pro jeho nezhojitelnou neplatnost vymazati z úřední moci a práva třetích v dobré víře nabytá nemohou tomu býti na překážku (srov. E h r e n z w e i g, str. 130, 295);

c) horní úředníci dozorčí resp. úředníci, 5. jimž přísluší první rozhodnutí o propůjčení hor, jejich manželky a děti, nemají v úředním okrese nabývatí vlastnictví dolů (§ 8 horn. zák.), nezpůsobilí k nabytí však nejsou. V dobrovolném nabytí lze však spatřovati zřeknutí se místa, po př. následuje v takovém případě přeložení (§ 8 horn. zák. č. 146/1854 ř. z., § 22 instrukce pro horní mužstvo; viz též § 5 této instrukce);

d) cizinci na základě reciprocit formální; 6. otázka tato je zvláštní důležitosti pro státní občany SSSR, kteří nejsou způsobilí nabývatí nemovitého majetku vůbec a movitého jen měrou omezenou; tato nezpůsobilost vztahuje se i na naše státní občany v sovětském Rusku; dlužno za to míti, že státní občané SSSR. nejsou u nás způsobilí nabývatí nemovitého vlastnictví; vzhledem na formální možnost našich občanů nabýti movitý majetek, je přiznati sovětským občanům tuto majetkovou způsobilost. Co se týče 7. ostatních států, nutno zkoumati obchodní a pod. smlouvy s domovským státem cizincovým a pak, zda tento stát naše příslušníky nevyklučuje z nabývání majetku. Podle našich předpisů jsou cizinci omezeni v nabývání přidělené půdy (§ 3 zák. č. 81/1920 Sb. z. a n.).

II. Předměty vyloučené z právního obchodu.

1. Předměty vůbec z právního obchodu vyloučené:

a) mrtvoly lidské (§ 306 tr. z.), podobně 8. předměty dané mrtvému do hrobu; naproti tomu preparáty částí mrtvého lidského těla jsou věcmi v obchodě právním, ovšem smí se jich užívati jen způsobem přiměřeným (na př. kostry, preparáty nádorů, svalů atp.);

b) části lidského těla (§ 16 obč. zák.) ať 9. přirozené ať umělé (protesy); oddělené části lidského těla mohou býti věcmi, pokud to neodporuje dobrým

mravům, na př. zuby, ostříhané vlasy, oddělené zlaté násadky zubní; umělá noha přidělaná k tělu není věcí, oddělaná, z užívání vyřazená, je věcí;

10. c) cizí loterní losy, pokud jejich prodej nebyl zvláště povolen, §§ 24, 25 loterního patentu z 13. března 1813, dekr. dv. kanc. ze 7. června 1826, sb. pol. zák. LIV., str. 56, §§ 438, 439, 444 důchod. trest. zák., výnos min. fin. z 26. ledna 1852, č. 13.435.

11. d) prémiové parciální dlužní úpisy vydané bez státního svolení, §§ 1, 2 zák. č. 32/1889 ř. zák.

2. Věci relativně vyloučené z právního obchodu:

12. a) vojenská výstroj a výzbroj a jejich části jsou ve vlastnictví státu, ale jiné osoby nemohou k nim nabýti vlastnictví, denaturované části výstroje nebo výzbroje mohou se státi předmětem vlastnictví soukromníků (dekr. dv. kanc. z 5. prosince 1800, sv. 15 zák. pol. str. 201, z 29. srpna 1839, sv. 67 zák. pol. str. 169). Vojenské koně nejsou věcmi, vyloučenými z právního obchodu. Jich neoprávněný prodej neposuzuje se podle ustanovení o smlouvách neplatných, nýbrž dle předpisův o správě (plen. rozh. Vážný č. 733);

13. b) zakázané zbraně a munice bez zvláštního písemného povolení císař. pat. č. 233/1852 ř. z. (§ 8);

14. c) výbušné látky bez úředního povolení, zák. č. 134/1885 (§ 1), srov. nař. č. 72/1917 ř. z.;

d) věci vyloučené z obchodu na základě výroku správního úřadu, poněvadž ohrožují buď zdraví obyvatelstva anebo majetek. Sem patří řada předpisů o prodeji poživatin, dále zákon o nakažlivých nemocech zvířecích č. 177/1909 ř. z.;

15. e) ostatky svatých a sv. kříže nejsou předmětem exekuce (§ 250 ex. ř.), nelze jich zciziti na nekatolíky vůbec a na katolíky jen bezúplatně (dekr. dv. kanc. z 25. listopadu 1826, č. 2234 sb. z. s.).

Res sacrae (kostely, církevní nářadí) a rovněž 16. kostelní sedadla jsou in commercio; jsou vlastnictvím církevních ústavů, resp. též soukromníků jako při domácích kaplích. Sedadla kostelní náležejí k vnitřnímu zařízení kostela a dispoice s nimi přísluší církevním orgánům. Sedadla v synagoze jsou jejím příslušenstvím (Bušek - Hendrych - Lašťovka - Müller I. c. I. str. 276, II. str. 1314). Hřbitovní parcely, hrobky nejsou předmětem soukromoprávního obchodu (Gl. Unger n. ř. 6943).

III. Ustanovení § 356 upravuje výslovně **důkazní břemeno** co do způsobilosti subjektivní a objektivní v ten rozum, že ten, kdo tvrdí, že se majitel věci nestal vlastníkem ať z důvodu subjektivního ať objektivního, musí to dokázati. Poměr k §§ 354, 355 vysvitne nejlépe z příkladu: A žaluje B jako vlastníka věci x, že je povinen q; B namítá, že není vlastníkem, poněvadž předmět, v jeho moci se sice nalézající, nemohl nabýti vlastnickým právem pro subjektivní nezpůsobilost; podle obecných pravidel důkazních musil by A jako žalobce dokázati aktivní a pasivní legitimaci obou stran ke sporu, tedy musil by dokázati nejen, že B věci fakticky nabyt, ale že je i schopen nabýti této věci vlastnickým právem; v §§ 354, 355 je stanovena domněnka, že každý může nabývatí vlastnictví, nemusí tedy žalobce dále schopnost dokazovati, ale žalovaný musí dokázati svoji neschopnost. Naopak žaluje-li někdo na vydání nějaké věci, pak dostačí, dokáže-li, že věci nabyt způsobem pro nabytí vlastnictví způsobilým a žalovaný musí dokazovati, že se žalobce pro nezpůsobilost svoji nebo věci vlastníkem nestal. Je tedy § 356 obsažen již v §§ 354, 355.

§ 357. Je-li právo na podstatu věci s právem na užitky spojeno v téže osobě, je vlastnictví úplné a nedělené. Přísluší-li však jednomu pouze právo na podstatu věci, druhému vyjma práva na podstatu výlučné právo na její užitky, je vlastnické právo mezi

nimi děleno a oběma patří neúplně. Onen se jmenuje vrchní vlastník, tento užitkový vlastník.

Úřední text: Wenn das Recht auf die Substanz einer Sache mit dem Rechte auf die Nutzungen in Einer und derselben Person vereinigt ist, so ist das Eigentumsrecht vollständig und ungeteilt. Kommt aber Einem nur ein Recht auf die Substanz der Sache; dem Andern dagegen nebst einem Rechte auf die Substanz, das ausschliessende Recht auf derselben Nutzungen zu, dann ist das Eigentumsrecht geteilt und für beide unvollständig. Jener wird Obereigentümer; dieser Nutzungseigentümer genannt.

Osnova: chybí.

Prameny: *Codex Theresianus* II. 25. 1—6, 26. 1—8; *Osnova Hortenova* II. 2. 3, 4, III. 9. 12, 13; *Osnova Martiního* II. 3. 5; *Západohaličský obč. zák. II.* § 77; *Ofner I.* 244, 245, II. 373.

Judikatura: —

Literatura: Almási str. 51 n.; Čáda: Lenní právo, *Slovník veřej. práva* II. str. 487 n.; Ehrenzweig § 194; Klang I./2., str. 17 n.; Mayr str. 386 n.; Mayr: *Festschrift zur Jahrhundertfeier des ABGB.* I., str. 394 n.; Planiol-Ripert: str. 305; Randa P. str. 4 n., 236; Svoboda Emil: *Dělení vlastnictví.* *Práv. Rozhl.* roč. XIX., str. 25; Zeiller str. 114 n.; Gierke: *Deutsches Privatrecht* II. § 121; Huber: *Zum schweizerischen Sachenrecht*, str. 19.

I. Dělení vlastnictví.

1. 1. Moderní zákony nemají více ustanovení o dělení vlastnictví. Je to důsledkem reakce proti feudálním zařízením, proti nimž boj zahájen byl jednak americkými »rights of men«, jednak francouzskými »droits des hommes« — t. zv. lidskými právy. Rozdělení vlastnictví na vrchní vlastnictví a na vlastnictví užitkové stalo se symbolem feudálního řádu budujícího na hierarchii stavů. Nad vším pak bylo dominium eminens státu, čímž hospodářská integrace jedince pod ideu státu byla provedena úplně. »Rovnost«, vyslovená v roce 1789, mířila právě na odstranění rozdílu mezi vrchním a užitkovým vlastnictvím a v noci na 4. srpen domnívali se členové národního shromáždění, že zavádí nový rajský věk. »Svoboda« mířila proti dominium eminens státu. Potud měla ideologie základního hesla francouzské revoluce zásadní vliv na vývoj soukromého práva v XIX. století.

2. Dělení vlastnictví považuje se za výtvor německého práva. Nehledě k tomu, že vše, co ve středověku vzniklo, považuje se za výtvor »německého práva«, bez ohledu na to, zda původ je v zemích románských, anglosaských, německých nebo i slovanských, nutno zdůrazniti, že rozdíl mezi dominium directum a dominium utile je původu čistě římsko-právního. Rozdíl tento je dán rozdílem mezi actio directa a actio utilis. Jestliže vlastník měl původní reivindikační žalobu, actionem directam, dána byla emphyteutovi, superficiesiari analogická žaloba actio utilis. Tyto žaloby byly ve středověku hypostasovány, reivindicatio byla hypostasována jako vlastnictví — dominium, a reivindicatio directa jako dominium directum, reivindicatio utilis jako dominium utile. Podle práva emphyteutického (po česku zákupního) zakládány byly u nás vsi, ve městech začasť superficies hrála nemalou úlohu. Dělení vlastnictví je tedy v podstatě toto: vlastníkem je vrchní vlastník, kdežto vlastník užitkový má užívací právo na věci cizí, které se liší od osobní služebnosti tím, že není osobně a časově omezeno.

3. Dělení vlastnictví bylo u nás:

a) spojené s poddanskými poměry: dědičný nájem (§ 1122), dědičný úrok (§§ 1123, 1124), úrok z půdy (§ 1125). Pokud toto dělení souviselo s dominiem, t. j. se správní organizací vrchnostenskou, která v roce 1848 byla zrušena (pat. ze 7. září 1848, č. 1180 sb. z. s., jímž byl zrušen poddanský a vrchnostenský poměr a zahájena akce vyvazovací, viz také pat. ze 4. března 1849, č. 152 ř. z.), stalo se obsoletním. Pokud toto dělení vlastnictví s poddanstvím nesouviselo, tam tyto poměry zrušeny nebyly; teprve v roce 1867 prohlášeno bylo, že všechny závazky, lpící na pozemku z důvodu děleného vlastnictví, jsou vykupitelné a že příště nesmí se zřizovati závazky nevykupitelné (čl. 7 st. z. z. č. 142/1867 ř. z.); tím tedy trvalý uživatel cizího pozemku nabyt nároku, aby výkupem závazků se stal vlastníkem v pravém slova

smyslu, proces podobný jako při dlouholetých pachtýřích (zák. č. 318/1919 Sb. z. a n.). Příbuzenské rysy s právem superficiárním vykazují právo stavební podle zák. č. 86/1912 ř. z.; podle § 5 cit. zák. vznikne ovšem stavební právo zápisem knihovním jako břemeno dotyčné nemovitosti a není tedy konstruováno jako dělené vlastnictví. Na Slovensku patří sem censuální domy; o pozemcích kuriátních, kompossessoriattech a želiarských pozemcích je spíše za to míti, že jde o zvláštní druh spoluvlastnictví. Dělené vlastnictví možno na Slovensku také zříditi jen na určitý čas (Almásy II., str. 52);

b) u lén: zák. č. 103/1862 ř. z. byla alodialisována léna selská tím, že s užitkovým vlastnictvím spojeno bylo vrchní vlastnictví, ostatní léna zrušena byla zák. č. 8 a 9 z roku 1868 ř. z. a č. 103 až 112 z roku 1869; ovšem alodialisace všech lén doposud provedena nebyla (na př. Blansko je dodnes lénem arcibiskupa olomouckého): taktéž ruší se léno spojením vrchního vlastnictví s užitkovým; zřizování nových lén bylo zakázáno; na Slovensku lén nebylo;

c) u rodinných fideikomisů, kde vrchní vlastnictví náleželo rodině jako korporaci a užitkové vlastnictví dočasněmu držiteli fideikomisu, fideikomisy byly u nás zrušeny zák. č. 179/1924 Sb. z. a n., čímž zrušeny byly §§ 618—645 obč. zák., §§ 108, 220 až 256 nesp. pat. č. 208/1854 ř. z., zák. č. 61/1868 ř. z., zák. č. 117/1918 ř. z., resp. na Slovensku dvorní nař. č. 15.472/1862;

d) u duchovních beneficí, kde dělené vlastnictví je zachováno v plném rozsahu (viz sub III.).

4. Z toho je patrné, že předpisy o děleném vlastnictví u nás jsou dosud aktuální. Dělené vlastnictví je v jádře vlastnictvím k nemovitosti anebo k movitému kapitálu (vlastnictví přímé), které je omezeno užívacím právem třetí osoby (vlastnictví užitkové). Pokud nejde o zbytek lén a duchovní beneficia, jde

o závazky, které lpí jako vykupitelná reálná břemena na věci, patřící užitkovému vlastníku. Duchovní beneficia nejsou vykupitelná. Právní postavení je toto:

a) Vrchní vlastník je chráněn žalobou vlastnickou proti každému, kdo zasahuje v jeho práva.

b) Vlastník užitkový je chráněn proti každému žalobou vlastnickou i proti vrchnímu vlastníku; tím formálně liší se od oprávněného ze služebnosti. Prakticky je to otázkou názvosloví, pokud nejde o speciální ustanovení §§ 375—378. Dále užitkovému vlastníku přísluší ochrana domnělého vlastnictví (§§ 372 až 374), což oprávněnému ze služebnosti nepřisluší.

c) Rozdíly tyto jsou ovšem dosti závažné prakticky, takže názvosloví dělené vlastnictví má doposud praktický význam. Námitky Randovy proti dělenému vlastnictví tkvěly v liberalistické ideologii, pomocí níž reivindikace byla hypostasována v subjektivní právo jako svrchované právní panství (srov. Randa-Kasanda, Vlastnictví str. 4—7). Hospodářské důsledky, na nichž budovala historická právní škola, jsou v tomto případě nerozhodné.

II. Předpis o děleném vlastnictví.

1. Obč. zák. rozeznává: a) právo na substanci, 6.
b) právo na užitky.

Ustanovení tato jsou rozvedena v 25. hlavě II. dílu, ovšem smíšeně s poměry poddanskými. Z ustanovení těchto plyne:

a) Vlastník vrchní je vlastníkem »substancie« (§ 357), t. j. určuje, k čemu věc má sloužiti, ale jakmile jednou určil, k čemu věc má sloužiti, rozděliv vlastnictví, pak nemůže již hospodářské určení věci měniti, pokud by tím zasahoval do vlastnictví užitkového (§§ 1127, 1129); jen ve srozumění s vlastníkem užitkovým může substanci měniti.

b) Vlastník užitkový může užívati věci hospodářsky podle toho, k čemu ji určil vrchní vlastník, ale nemůže svémocně měniti substanci. Užitkový

vlastník je nejen oprávněn, ale i povinen věci užívati předepsaným způsobem a udržovati věc v užitvatelném stavu (§ 1130). Plody věci a všechny užitky vůbec, řádné i mimořádné (na rozdíl od poživitele § 511), patří užitkovému vlastníku, kdežto vrchnímu vlastníku náleží jen substance bez jakýchkoliv užitků. Užitkový vlastník může sáhnouti na »substanci«, t. j. užitkodárný základ vlastnictví znehodnotiti, jestliže prokáže, že jinač užívání věci nebylo by možné (§ 1143).

8. c) Břemena lpící na pozemku má uhraditi užitkový vlastník (§ 1144), a to i veřejnoprávní, pokud není opak zvláště stanoven.
9. d) Každý z vlastníků může své vlastnictví zciziti, pokud není zatíženo zákazem zcizení, dále může je zastaviti, obtížiti hypotékami, ale jen v rámci svého oprávnění a nesmí tím zasahovati do práva druhého (§§ 1127, 1128, 1138). V § 1137 zmiňuje se o spojení vrchního a užitkového vlastnictví a míní se tím případ, že se vrchní nebo užitkový vlastník stal právním nástupcem druhého vlastníka a tím spojil obě vlastnictví v jedno. Zanikne-li jiným způsobem druhý vlastnictví, pak neplatí § 1137.

Potud mají ustanovení tato ještě význam pro naše nynější poměry. Osnova navrhuje zrušení těchto ustanovení o děleném vlastnictví (§§ 357—360, 1122 až 1150) právem, ale nicméně je nutno postarati se o přechodná ustanovení a o důsledky tohoto zrušení, ač-li nemají tyto předpisy »jako nabytá práva« platiti dále.

10. III. Duchovní benefícia.

Právo duchovního poživitele (beneficiáta) k beneficiu je podobné právu vasalovu k lénu. Obročí (beneficium ecclesiasticum) je souhrn majetku trvale spojeného s duchovním úřadem, kterýžto souhrn majetku je určen k tomu, aby byl používán nositelem onoho úřadu. Obročí je podle kodexu právnícká osoba

(ens juridicum), trvale zřízená příslušnou vrchností a skládá se z officia (povinnosti zastávati určitý úřad) a práva bráti důchody. Jmění obroční je přesně odděleno od jmění kostelního (§§ 38, 39 a násl. zák. č. 50/1874 ř. z., viz také nejv. rozh. z 3. října 1858 ř. z., a k tomu předpisy o správě jmění církevního a obročního, na nichž se usnesla biskupská konference ve Vídni 1856, a oběžník ministerstva kultu z 15. října 1858, č. 1282 pr., viz též výn. min. kultu z 5. prosince 1903, č. 23.155 N. Slg. sv. IV., č. 5743, jímž fin. prokuratuře se dávají směrnice, jak postupovati při plnění její povinnosti, uložené dv. dekretem z 31. prosince 1820 Sb. z. pol. č. 160 a § 2 č. 9 služ. instrukce č. 41/1898 ř. z., vyhověti neprodleně žádosti správy jmění kostelního, obročního a nadací kostelních o zastupování v pozůstalostním řízení soudním). Podle § 46 zák. č. 50/1874 ř. z. jmění obroční spravují duchovní poživitelé obročí pod dohledem patrona a pod vrchním dohledem biskupa a státu. Majetek biskupského obročí sluje mensa episcopalis. Ohledně zcizení a zatížení obročního (a vůbec církevního) majetku viz nař. č. 162/1860 ř. z., usnesení ministerské rady č. 13.342/1919 m. r. a § 51 zák. č. 50/1874 ř. z.). Právní jednání, týkající se zcizení nebo zatížení jmění církevního mohou býti zapsána do veřejných knih jen tehdy, je-li předloženo výslovné prohlášení zemského úřadu, že bylo vyhověno zvláštním předpisům o zcizení nebo zatížení církevního jmění; viz též § 51 zák. č. 50/1874 ř. z. Viz Tománek: Sbíрка nejdůležitějších předpisů kulturních platných v republice československé, str. 59 n., a zejména pojednání Jaroslava Hendrycha ve Slovníku veřejného práva českosl., sešit XIII., XIV., str. 158 n., zde též o poměrech na Slovensku a Podkarpatské Rusi (str. 166 n.).

§ 358. Všechna jiná omezení vlastnictví, at jsou stanovena zákonem anebo vůlí vlastníkovou, neruší úplnost vlastnictví.

Üřední text: Alle andere Arten der Beschränkungen durch das Gesetz oder durch den Willen des Eigentümers heben die Vollständigkeit des Eigentumes nicht auf.

Osnova: chybí.

Prameny: *Codex Theresianus* II. 25. 1—6, 26. 1—8; *Osnova Hortenova* II. 2. 3, 4; III. 9. 12, 13; *Osnova Martiniho* II. 3. 6; *Západohaličský zákoník* II. § 78; *Ofner* I. 245, 246.

Judikatura: —.

Literatura: Ehrenzweig § 194; Klang I./2. str. 18; Mayr § 193; Randa: P. str. 4; Randa: E. str. 15; Rouček str. 371; Zeiller str. 115 n.

1. I. Omezení vlastnictví a dělení vlastnictví.

Podle obč. zák. omezení vlastnictví břemeny věcnými, právy na cizí věci atd., pokud není právo pobíratí požitky trvale odděleno od práva nad substancí, není děleným vlastnictvím. Toto omezení je velmi důležité, poněvadž se břemena, váznoucí z titulu děleného vlastnictví na užitkovém vlastnictví, stala vykupitelnými (čl. 7 st. zák. 142/1867 ř. z.), kdežto jiná omezení trvalého rázu z doby před občanským zákoníkem zůstala nevykupitelnými.

2. II. Časově omezené vlastnictví.

1. Naše právo zná některé případy, kde vlastnictví určité osoby pomíjí uplynutím času anebo dostavením se výminky rozvazovací (srov. § 354 č. 24).

3. a) Podle obč. zák. patří sem vlastnictví dědicovo při **svěřenském náhradnictví** (§ 613). Zákon praví, že dědici přísluší omezené vlastnické právo s právy a závazky požívatelce. Dědic není pouhým požívatelcem, nýbrž je vlastníkem dědictví, proto se zapisuje do knihy pozemkové jako vlastník (jud. ze dne 16. března 1915, č. 214), omezení substitucí se poznamenává. Dědic nemůže disponovati substitučním jménem na úkor náhradníkův. Náhradníku mají se dostati věci zůstavitelovy; z toho plyne, že dědic nemůže nakládati se »substancí«, nýbrž že je pouze legitimován přivlastnit si užitky, které jsou jeho neomezeným vlastnictvím. Je tedy poměr mezi dědicem a náhradníkem (institutem a substitutem) podobný jako u děleného vlastnictví.

Dědic má vlastnictví ad quem, náhradník a quo, obě vlastnictví jsou chráněna vlastnickou žalobou, takže není zásadního rozdílu mezi děleným vlastnictvím a náhradnictvím svěřenským. Rozdíl je však co do rozsahu užitků náležejících dědici: to-muto nenáležejí všechny užitky — jako u děleného vlastnictví — nýbrž jen užitky v pravém slova smyslu (§ 511). Pokud se týče břemen s věcí spojených řídíme se § 512. Dědic je povinen věc udržovati v dobrém stavu a z výtěžku věc opravovati a zlepšovati (§ 513, investice § 517). Náhradník je právním nástupcem zůstavitelovým a dispozice dědicovy mohou se týkati jen jeho práva. Dědic může je zciziti, obtížiti nějakým právem ve prospěch třetí osoby, ale bez újmy práva náhradníkovy; jakmile se tedy končí právo dědicovo, končí se i právo osoby, která je od něho odvozuje. Na př. A je dědicem, B náhradníkem pod výminkou, že A zemře dříve než B, A zcizí fideikomisární věci C-ovi za svého života, když B žije; zemře-li A dříve než B, smrtí A-ovou přestává býti C vlastníkem a vlastníkem se stává B; zemře-li B dříve než A, stává se C úplným neomezeným vlastníkem; je-li C chráněn ve své dobré víře, stává se ovšem vlastníkem bez ohledu na omezení A-ovo.

b) Po válce bylo zvykem smlouvou převáděti časově omezení vlastnictví při t. zv. **zajišťovacím převodu**. Podle novější judikatury n. s. nejde však o převod vlastnictví, nýbrž o zajištění svého druhu. V zásadě je převod vlastnictví pod výminkou anebo s doložením času možný, ale musíme toho dbáti, aby převod byl s tímto omezením patrný též třetím osobám. To se může státi vyznačením v knize pozemkové, poněvadž podle našeho práva zápis takového omezeného vlastnictví je možný a přípustný. Tak najmě u darování. Podotknouti je však, že následkem judikatury n. s. zajišťovací převod splynul se zástavou, a tu nutno použití omezení § 452, ovšem v aplikaci nejv. soudu (neboť tato se s doslovem § 452 dosti rozchází).

6. c) Železničnímu podniku udílí se koncese na určitou řadu let a poté spadá podnik ipso facto státu do vlastnictví (§ 10 nař. z 14. září 1854, č. 238 ř. z., resp. zák. č. 149/1910 ř. z.). Poměr mezi koncesionářem a státem není upraven soukromoprávně. Pro terminované vlastnictví má toto potud význam, že vlastník určitým dnem přestává býti vlastníkem a stát přejímá jen ty závazky, které podle koncesní listiny převzítí má.
7. 2. Terminované vlastnictví liší se od pouhého obligačního závazku, převéstí na třetího vlastnictví, tím, že nastalým terminem bez jakéhokoliv projevu vůle přestává býti dosavadní vlastník vlastníkem a věc spadá do vlastnictví třetí osobě bez ohledu na to, zda vlastník dosavadní s věcí disponoval tak či onak. Jeho dispozice ve všech případech terminovaného vlastnictví omezuje se na časový úsek, pokud je vlastníkem. P. doba s děleným vlastnictvím je přímo nápadná, ale liší se tím, že dělené vlastnictví je trvalé oddělení právních osudů substance od plodů, kdežto při terminovaném vlastnictví jde o přechodné zatížení vlastnictví podobným způsobem.
8. 3. Terminované vlastnictví není v obč. zák. upraveno obecnými předpisy a proto je nutno používatí předpisů o náhradnictví svěřenském analogickým způsobem (§ 7).

§ 359. Právo na podstatu je odděleno od práva na užitky buď opatřením vlastníkovým anebo zákoným nařízením. Podle toho, jak rozdílné jsou poměry mezi vrchním a užitkovým vlastníkem, nazývají se statky lenní, dědičně pachtovní a dědičné úročné. O lénu jedná se ve zvláštním právu lenním; o statech dědičně pachtovních a úročných je však projednáno ve hlavě o smlouvách nájemních.

Ü r e d n í t e x t: Die Absonderung des Rechtes auf die Substanz von dem Rechte auf die Nutzungen entsteht theils durch Verfügung des Eigentümers; theils durch gesetzliche Verordnung. Nach Verschiedenheit der zwischen dem Ober- und

Nutzungs-eigentümer obwaltenden Verhältnisse werden die Güter, worin das Eigentum geteilt ist, Lehen-, Erbpacht- und Erbzinsgüter genannt. Von dem Lehen wird in dem besonders bestehenden Lehenrechte; von den Erbpacht und Erbzinsgütern aber in dem Hauptstücke von Bestandverträgen gehandelt.

Osnova: chybí.

Prameny: *Codex Theresianus II. 25. 1—6, 26. 1—8; Osnova Hortenova 0; Osnova Martiniho II. 7. 1—9, 35; Západohaličský obč. zák. II. § 186—190; Ofner II. 315—316; 373—374.*

Judikatura: —.

Literatura: Almási str. 52 n.; Ehrenzweig § 194, Klang I./2., str. 19; Planiol-Ripert str. 305; Randa: P. str. 4, 6, 170; Randa: E. str. 00; Sedláček str. 47; Svoboda Emil: Dělené vlastnictví, Práv. rozhledy roč. XIX., str. 25; Zeiller str. 117 n.; Bartsch: Landtafel, str. 35 n.

Obč. zák. nepodává taxativní výpočet případů děleného vlastnictví. Teoreticky je možno, aby se i dnes právním jednáním rozdělilo vlastnictví na vrchní a užitkové, ale prakticky je to málo pravděpodobné. Je možno zřídití superficies, ovšem vykupitelnou, je možno zřídití vykupitelnou emphyteusi, vždy však s právem výkupu pro užitkového vlastníka (st. zák. zák. č. 142/1867 ř. z.). Léna, rodinné fideikomisy zřizovati není dovoleno. Podle cís. pat. ze 7. září 1848, č. 1180 sb. z. s., je možno zřídití dělené vlastnictví na určitou dobu bez práva výkupu.

Viz k tomu výklady k § 357 čís. I. 3.

§ 360. Z pouhé skutečnosti, že je trvale odváděn úrok nebo roční důchod z nějakého pozemku, není ještě možno souditi na to, že jde o dělené vlastnictví. Ve všech případech, kde není vlastnictví na podstatu od práva na užitky jasně odděleno, budiž každý poctivý držitel pokládán za úplného vlastníka.

Ü r e d n í t e x t: Aus der blossen Abführung eines fortdauernden Zinses, oder jährlicher Renten von einem Grundstücke kann man noch nicht auf die Teilung des Eigentums folgern. In allen Fällen, in welchen die Trennung des Rechtes auf die Substanz von dem Rechte auf die Nutzungen nicht ausdrücklich erhellet, ist jeder redliche Besitzer als vollständiger Eigentümer anzusehen.

Osnova: chybí.

Prameny: *Codex Theresianus II. 25. 1—6, 26. 1—8; Osnova Hortenova 0. Osnova Martiního II. 7. 1—9, 35; Západohalič. obč. zák. II. § 78, 220; Ofner II. 324—325, II. 373—374.*

Judikatura: —.

Literatura: Ehrenzweig § 170, 194, 246; Klang I./2. str. 19; Randa: P. str. 4, 7, 75, 170; Randa: E. str. 15, 22, 210; Rouček str. 372; Zeiller str. 119 n.

1. Dělené vlastnictví odlišuje se od reálných břemen, která lpí na pozemku trvale a postihují každého vlastníka jeho. Z komentáře Zeillerova jde na jevo, že tím odmítnuto bylo dominium eminens státu (II. str. 116). Dále stanoveno, že omezení vlastnictví služebnostmi není děleným vlastnictvím. To znamená, že omezení tato v poměru mezi vlastníkem a oprávněným nejsou upravena podle 2. hlavy II. dílu. Doslov § 360 je exemplifikací ustanovení § 358.

2. **Samostatný význam § 360** je v tomto:

a) v pochybnostech je dlužno za to míti, že jde o vlastnictví nedělené, tím je upraveno důkazní břemeno v ten rozum, že tomu, kdo tvrdí, že vlastnictví je děleno, přísluší to dokázati;

b) důkaz děleného vlastnictví se neomezuje na ty skutečnosti, že jedna osoba disponuje substancí a druhá užítky, nýbrž musí jíti o »jasný« případ;

c) důkaz spočívá na titulu oddělovacím, tedy na právním předpisu ať vrchnostenském (král. ordonnance, udělení léna atp.), anebo právním jednání vlastníkově (zřizování zákupného práva);

d) obč. zák. nevypočítává tituly děleného vlastnictví, poněvadž jejich znalost předpokládá: jsou to ty případy, kdy podle obecného práva (t. j. římského, kanonického a lenního) propůjčovala se uživateli cizího pozemku reivindicatio utilis;

e) nové zřizování odděleného vlastnictví je tím prakticky znemožněno, byť i theoretická možnost byla dána;

f) kdo bona fide nabude nějaké věci, může věci

užívati neomezeně (§ 329), aniž užítkovému nebo vrchnímu vlastníku by z toho byl odpověden.

Spoluvlastnictví.

§ 361. Patří-li současně více osobám věc ještě nerozdělená, vzniká společné vlastnictví. V poměru k celku pokládají se spoluvlastníci za jedinou osobu; pokud jim však byly přikázány určité části, třebas neoddělené, má každý ze spolumajitelů úplné vlastnictví části, jemu patřící.

Úřední text: Wenn eine noch ungeteilte Sache mehreren Personen zugleich zugehört; so entsteht ein gemeinschaftliches Eigentum. In Beziehung auf das Ganze werden die Miteigentümer für eine einzige Person angesehen; insoweit ihnen aber gewisse, obgleich unabgesonderte Teile angewiesen sind, hat jeder Miteigentümer das vollständige Eigentum des ihm gehörigen Teiles.

Prameny: *Codex Theresianus II. 1. 156, 161, 162, 202—204; Osnova Hortenova II. 1. 48, III. 9. 11; Osnova Martiního II. 3. 7; Západohaličský obč. zák. II. § 79; Ofner I. str. 246.*

Judikatura: 1. Stanovily-li dražební podmínky: »Stane-li se vydražitelem některý spoluvlastník, aneb více jich společně, vztahuje se dražba toliko na podíl ostatních spoluvlastníků, a bude jejich podíl v poměru zjištěném odhadem vyloučen«, jest v případě, že vydražil nemovitost spoluvlastník a třetí osoba, vyloučiti dosavadní spoluvlastnický podíl vydraživšího spoluvlastníka jen z nejvyššího podání připadajícího na tohoto spoluvlastníka, a to nikoliv celý, nýbrž jen jeho polovici (9753).

2. Spoluvlastník nemovitosti nebyl bez zvláštní plné moci oprávněn směniti hmotnou část pozemku. Spoluvlastníku přísluší vlastnická žaloba proti třetí osobě, jež mu o své újmě zdržuje pozemek (jeho část) (10.283).

3. Tím, že spoluvlastník usedlosti zřídil třetí osobě na své polovici usedlosti knihovně zajištěnou výměnu a služebnost bytu a trpěl výkon těchto práv bez souhlasu druhého spoluvlastníka, předsevzal na společné věci takovou změnu, kterou se dotkl jeho podílu (§ 828 obč. zák.) a zasáhl neoprávněně a svémocně do spoluvlastnického oprávnění druhého spoluvlastníka. Tento jest oprávněn domáhati se žalobou podle § 523 obč. zák. na onom spoluvlastníku, by byl uznán povinným uznati, že třetí osoba bydlí v usedlosti bez právního důvodu a že služebnost bytu a výměna nejsou po právu, a svoliti k výmazu služebnosti bytu i výměny, na třetí osobě pak, by

byla uznána povinnou, usedlost vykliditi, uznati, že služebnost bytu a výměna nejsou po právu, a svoliti k výmazu služebnosti bytu a výměny (10.988).

Viz též 11.605.

Literatura: Almási str. 51, Ehrenzweig § 193; Fajnor-Záturcký str. 136 n.; Horák: Urbáské právo na Slovensku (1924); Horák: Urbáské a příbuzné poměry na Slovensku, Právní Obzor VI, str. 167; Kaizl: Spoluvlastnictví starousedlíků, Právník 1910, str. 660; Klang I./2. str. 19 n.; Nedělka: Vlastnictví kolektivní, Soude. Listy 1921, str. 146; Planiol-Ripert: str. 275 n.; Randa: P. str. 80; Randa: E. str. 226, 229, 231, 239; Randa: O spoluvlastnictví, Právník XX, str. 73, 109, 217, 289; Randa: Úsudek o úvaze ředitele c. k. soudu Kopeckého o rušení práv spoluvlastníka povolením zástavního práva a provedení exekucí na podíl druhého spoluvlastníka, Právník VII., str. 235; Rouček, str. 372 n.; Swoboda str. 115 n., 251 n.; Swoboda: Die Entwicklung des modernen Miteigentumsbegriffes, Pr. J. Z. 1923; Zeiller str. 120 n.

1. I. Občanský zákoník rozeznává dva případy spoluvlastnictví:

a) spoluvlastnictví nedělené,

b) spoluvlastnictví dělené.

K tomu přistupuje spoluvlastnictví mezi manžely žijícími ve společenství majetkovém a kolektivní majetek společností a jiných t. zv. právnických osob. Zevrubně je upraveno jen spoluvlastnictví dělené, je muž je věnována hlava 16. druhého dílu. V této hlavě rozeznává obč. zák. zase dva druhy spoluvlastnictví: rozdělitelného (zrušitelného) a nerozdělitelného (nezrušitelného).

II. Spoluvlastnictví nedělené.

2. Text zákonného doslovu je otisknut níže v dodatku. S menšími úchyly platí také na Slovensku. Důležitější úchyly jsou označeny.

3. 1. Základem spoluvlastnictví neděleného je ta okolnost, že nějaká majetková hodnota, t. j. věc, patří více osobám společně, pak musí býti poměr těchto osob upraven, a to jednak v poměru mezi sebou, jednak v poměru ke třetím osobám. Obč. zák. rozeznává:

a) právo ovládati celou věc (§ 828) — poměr ke třetím osobám ve smyslu § 354,

b) právo jednotlivého spoluvlastníka na svůj podíl (§ 829).

Oba tyto poměry jsou nerozlučně spjaty a proto se nám podává celá řada kombinací: právo spoluvlastníků na substanci, na užitky, na rozdělení společné věci, na podíl.

2. Tituly vzniku spoluvlastnictví uvádí zákon 4. v § 825:

a) Náhodná událost (zufällige Ereignung); tím míní t. zv. *communio incidens* obecného práva. Podle Zeillerova komentáře mínili tím redaktoři tyto případy: více osob zmocní se současně téže věci (§ 394), smísí se věci různých vlastníků (§ 415), část pozemků stane se pro změnění hranic společnou sousedům. »Náhodná událost« jako titul nabytí spoluvlastnictví splývá s dalším titulem »zákonem«. Sem patří tedy všechny případy, kde bez projevu vůle zúčastněných nebo třetích osob stává se více osob spoluvlastníky nějaké věci.

b) Zákon (Gesetz). Podle Zeillerova komentáře míní tím obč. zák. spoluvlastnictví, které vzniklo tím, že více osob stalo se spoludědici podle zákona (§ 732). Vzhledem k tomu, že k nabytí dědictví je zapotřebí rozhodnutí soudního (§ 797), je pravým titulem nikoliv »zákon«, nýbrž soudní rozhodnutí. Sem patří dále spoluvlastnictví založené rozsudkem soudním v adjudikačním sporu, dále rozhodnutím správního úřadu na př. expropriací ve prospěch více osob, spoluvlastnictví založené výrokem úřadu pro agrární operace, spoluvlastnictví založené výrokem státního pozemkového úřadu v pozemkové reformě atd.

c) Poslední pořízení (letzter Willenserklärung). Z Zeillerova komentáře je patrné, že jde o protivu k nabytí spoluvlastnictví děděním podle zákona, o nabytí spoluvlastnictví děděním podle poslední vůle. I v tomto případě nabývá se spoluvlastnictví

rozhodnutím soudu, ale rozhodnutí soudní neopírá se o zákonný předpis přímo, nýbrž o poslední pořízení. Zeiller uvádí dále spoluodkaz jako nabytí spoluvlastnictví na základě poslední vůle. V tomto případě jde o nabytí na základě posledního pořízení bez zprostředkujícího soudního rozhodnutí (odevzdání pozůstalosti).

7. d) Smlouva (Vertrag). Jde o smlouvu společenskou (§ 1175) a věci jako kmenové jmění odevzdávají se do společného vlastnictví společníků (§§ 825, 826, 1182).
8. 3. **Předmětem** spoluvlastnictví může být nejen věc hmotná, nýbrž i věc nehmotná, jako je pohledávka (cf. § 1183), práva immateriální (právo patentní, původské, nakladatelské), právo k podniku (s právem na firmu, známky, modely), služebnosti (srov. § 848 a).
9. 4. **Poměr spoluvlastníků ke třetím osobám** určuje se jako celek; Zeiller mluví o právnícké (morální) osobě, označuje tím kolektivitu jako jednotku vůči třetím osobám (Zeiller, Komentář II., str. 121).
10. 5. **Podíly**, které náležejí jednotlivcům, jsou majetkové hodnoty, s nimiž mohou spoluvlastníci volně nakládati, pokud nezasahují tím do celku nebo do druhých podílů. Spoluvlastníci jsou úplnými vlastníky svých podílů, t. j. každý podílník je chráněn co do svého podílu žalobou reivindikační (§ 829).
Co do jednotlivostí je uvéstí toto:
11. a) Podíl spoluvlastníků určuje jeho díl na čistém zisku, na nákladech, na substanci společné věci. Jestliže na místo společné věci nastoupí náhrada peněžítá, určuje jeho podíl část penize na něj připadajícího, na př. díl náhradného penize při vyvlastnění, peníz pojistný při škodovém pojištění atp. Poměr podílů může být určen smlouvou odchylně od obecných pravidel (§ 826); rozhodná je smlouva společenská. Podíl se určuje poměrnou částí

celku, jež musí být v knize pozemkové vyznačena (§ 10 knih. zák.), poměr podílů určený smlouvou společenskou je zapsati do knihy pozemkové, poněvadž jinak měla by tato smlouva jen obligační význam. O zápisu tom knih. zák. se sice výslovně nezmiňuje, ale ze struktury jeho plyne, že není nedovolen. Spoluvlastník může se domáhati vyúčtování (§ 830 obč. zák., čl. 42 uv. zák. k civ. ř. s.). Na Slovensku není praxe ustálena.

b) Není-li nic stanoveno, má se za to, že všichni spoluvlastníci mají stejné podíly (dva po polovině, tři po třetině, čtyři po čtvrtině atp.) § 839. Nečiní se rozdíl, zda jde o věci movité či nemovité. Důkaz, že spoluvlastnické podíly jsou jinak rozděleny, náleží tomu, kdo to ve sporu tvrdí a z toho vyvozuje nárok. Zvláště stanoveny jsou podíly při smíšení a zpracování (§§ 414, 415).

c) V knize pozemkové zapisují se podíly na jméno samotného spoluvlastníka s určením jeho kvoty (§ 10 knih. zák.). Knihovní vložka je pro celé spoluvlastnictví, poněvadž knihovní vložka zřizuje se pro celé knihovní těleso (§ 4 zák. o zakl. pozem. knih) a toto knihovní těleso patří nerozděleně všem spoluvlastníkům společně. Není-li v knize pozemkové snad výše podílů udána, platí, že podíly spoluvlastníků jsou stejné. Na listu podstaty vlastnické neoznačuje se spoluvlastnictví, jen se na listu vlastnickém zapisují spoluvlastníci s udáním výše jejich podílů (§ 9 zák. o zakl. pozemk. knih, § 10 knih. zák.).

6. **Dispoice vlastníkovu nad podílem** je neomezená, z čehož plyne:

a) Každý spoluvlastník může svůj podíl zcela nebo zčásti zciziti komukoliv (§ 829). Naše právo nezná žádné omezení v tom směru s výjimkou § 13 pat. zák. [srov. též §§ 10 (3), 16 (1) zák. o právu autorském č. 218/1926]. Spoluvlastníci nemají žádných přednostních práv ani zvláštních nároků.

15. b) Spoluvlastník může svůj podíl **derelinkvovati** (srov. § 386, § 444). Derelinkvovati může bez ohledu na oblihační poměr, který je spojen s tímto věcně-právním.
16. c) Spoluvlastník může zatížití svůj podíl **zástavním právem**. U nemovitostí je modus procedendi velmi jednoduchý: buď se запиše na list závad zástavní právo hypotekární s omezením na tento podíl (§ 10 zák. o zakl. knih pozemk.), anebo se uloží příslušná
17. listina k soudu (§§ 434, 435, 451 II. odst.). U **movitostí** musí se dostatí zástavnímu věřiteli detence předmětu zastaveného. Předmětem není věc jako celek, nýbrž podíl na věci, tedy věc nehmotná, nepřipouštějící hmotného odevzdání, platí tedy pro zřízení zástavního ustanovení § 452. Prakticky naráží toto na otázku, jak učiniti zastavení zjevným, aniž se tím spoluvlastník dotkne práv ostatních spoluvlastníků a celku.
18. d) Spoluvlastník může zatížití svůj podíl i jiným věcným právem, najmě **služebnostmi**. Zatížití může jen takovými služebnostmi, které mohou zatížití svůj podíl (věc nehmotnou), tedy užíváním, požíváním a pod. Nemůže zříditi služebnost bytu, služebnost cesty atp., poněvadž se tím zatěžuje celek.
19. e) Věřitelé spoluvlastníkovi mohou vésti na podíl jeho **exekuci** a mohou podíl zabaviti a prodati. Na spoluvlastnický podíl k nemovitosti vede se exekuce jako na nemovitost, poněvadž podíl tento je na roveň postaven věci nemovité (§§ 87, 92, 131, 238 ex. ř., § 13 konk. ř.; srov. Neumann, Exekutionsordnung str. 427). Též na podíly movitostí možno vésti exekuci. U věcí movitých podle plenárního usnesení N. s., Vážný č. 4002, je třeba rozlišovati:
- aa) zdali věc celá se nalézá ve výlučné detenci dlužníkově, pak je vésti exekuci podle § 249,
- bb) jestliže věc není ve výlučné detenci dlužníkově, je exekuci vésti podle § 331 ex. ř.; podán-li hned z počátku návrh na exekuci podle § 331 ex. ř., bude jej zamítnouti pro nevhodnou volbu prostředku,

leč by navrhovatel v návrhu uvedl (§ 54, č. 3 ex. ř.) a osvědčil (§ 55 II. ex. ř.), že dlužník nemá v moci věci, na níž mu přísluší spoluvlastnický podíl.

f) Spoluvlastník může samostatně uzavřítí pojišťovací smlouvu týkající se náhrady škody, která by ho stihla jako vlastníka podílu (srov. Vážný č. 2998).

g) **Zcizení podílu** děje se stejným způsobem jako zcizení celé věci. Jde-li o movitost, odevzdání podílu do vlastnictví stane se zásadně symbolickou tradicí. V duchu plenárního usnesení N. s. Vážný č. 4002 bylo by rozhodnouti, že věc sama musí býti odevzdána, jestliže jí má spoluvlastník ve výhradné detenci. U nemovitostí zcizení se provede zápisem do knihy pozemkové, resp. uložení listiny u soudu. Nabyvatel podílu je chráněn ve své dobré víře buď podle zásady § 367 anebo podle zásady publicity knih pozemkových (cf. § 1500 obč. z.). Podílu nabývá se v té kvalitě, jako jej měl zcizitel.

7. **Správa společné věci**. Společnou věc spravují spoluvlastníci zásadně souhlasnými opatřeními (§ 828). Tato zásada, převzatá z obecného práva, je v obč. zák. omezena tím, že ve věcech řádné správy a užívání podstaty (Hauptstammes) rozhoduje většina hlasů počítaná podle velikosti podílů (§ 833). To znamená:

a) Jednomyslně nutno určití, k čemu věc sloužití má (t. zv. individuální právo spoluvlastnictví) viz Vážný č. 337, 2197, 2632, 4017, 7050, 10.612 (proti 11.611), 10.988.

b) Většina hlasů dostačí k řádnému hospodaření v rámci tohoto zásadního usnesení. Zde zákon zase rozeznává: zcela pravidelná opatření se konají na pouhé usnesení většiny; jde-li o opatření patřící sice k řádnému hospodaření, ale vybočující z pravidelnosti, pak může menšina buď žádati zajištění anebo vystoupiti ze společenství, a je-li to nemožno, má se o tom rozhodnouti losem nebo rozhodčím (sjednotí-li

- se na tom všichni) anebo rozhodne soudce, zda se opatření má státi bez zajištění aneb na zajištění (§§ 834, 835). Podle praxe patří k řádné správě: žaloba na zrušení nájemní smlouvy (Vážný č. 3216), pronajeti uprázdněného bytu (Vážný č. 5558); rovněž zrušení pachtovního poměru je opatřením řádné správy; není však opatření o vzájemných náhradních nárocích a o jistotě, zřízené pachtýřem k zajištění náhradních nároků propachtovatelových (Vážný č. 7071), výpověď z domovníckého poměru patří k řádné správě (Vážný č. 7641), propachtování pozemku (č. 9397).
26. 27. c) Spoluvlastníci mezi sebou jsou povinni zachovávat řádnou péči. Spoluvlastníci odpovídají za každé opomenutí, ačli podle obligačního poměru, který je titulem spoluvlastnictví, není stanoveno něco jiného.
28. 8. Společenství majetkové **proti třetím osobám** je jednotkou, která je v obč. zák. považována za odrůdu právnické osoby (§ 828, § 26 obč. zák.). Orgány této jednotky jsou většina hlasů při řádném hospodaření (§ 833) anebo i všichni spoluvlastníci při změně substance (§ 828). V slovenské praxi činí tato otázka veliké obtíže, poněvadž otázka vnitřního a vnějšího poměru společníků je velmi málo ujasněna.
29. Správa společného majetku může býti přenesena na **správce**. Zda správce společné věci má býti zřízen, je opatřením správy, a to mimořádné správy, a proto platí zásada majorisování jen podmíněčně podle §§ 834, 835. N. s. stojí na stanovisku, že spor o tom, zda se má zřídit společný správce, je nutno rozhodnouti pořadem práva v řízení sporném (Vážný č. 6292). Ustanovení § 836 upravuje jen povolání určité osoby za správce, když o zřízení správce již zásadně bylo rozhodnuto: v tomto případě rozhoduje prostá většina hlasů, není-li žádné většiny, rozhodne soudce. Správce je zmocněncem spoluvlastníků (§ 837) a jeho poměr k nim posuzuje se podle zásad o smlouvě mandátní (22. hlava II. dílu). Je-li správců více, rozhodují podle zásad většiny (§ 838).
- 30.

V obč. zák. nemáme blíže stanoveno, jak společenství je zastupováno proti třetím osobám. Prohlášení proti třetím osobám musí učiniti všichni spoluvlastníci, tak jde-li o zcizení společné věci (Vážný č. 2352, 2564, 6298, 7706, 10.283), na-proti tomu k žalobě vlastnické je legitimován každý ze spoluvlastníků (Vážný č. 2590, 5794, 10.283, 11.060), dále může uplatňovati samostatně služebnost zřízenou ve prospěch společné věci (Vážný č. 3722). Ve věcech řádné správy může jednati většina jménem celého společenstva, tím vnější poměr je závislým na vnitřním poměru.

Obč. zák. uznává individuální orgán »správce« zřízeného mlčky tím, že ostatní spoluvlastníci fakticky nechávají spravovati svůj společný majetek jedním nebo několika spoluvlastníky (§ 837 i. f.). Srov. k tomu Vážný č. 2300. Poslední věta § 837 je nejasná. Podle Zeillera má tím býti dáno zákonné zmocnění při t. zv. náhodném společenství tomu ze spoluvlastníků, v jehož moci se věc společná nalézá (§§ 1034, 1035) pcutd, pokud tomu ostatní spoluvlastníci neodporují. Mínění toto je v zákoně vyjádřeno jen nedokonalým způsobem, ale v praxi dá se této zásady použití dosti dobrým způsobem; ve skutečnosti praxe neprojevila tendenci opačnou.

9. Poměr spoluvlastníka ke společenství.

a) Spoluvlastník může volně nakládati jen se svým podílem; zasáhne-li svým jednáním věc jako celek, nebo podíly ostatních spoluvlastníků, mají tito proti němu žalobu zápůrčí (srov. Vážný č. 4017, 5432, 5570, 10.998).

b) Spoluvlastník může žádati **vyúčtování a rozdělení výtěžku** (§ 830), který se má rozdělití podle podílů spoluvlastnických (§ 839), ač-li smlouvou o zřízení spoluvlastnictví nebylo řečeno něco odchylného. Užítky se mají rozdělití in natura, není-li to možné, může každý ze spoluvlastníků žádati za prodej veřejnou dražbou a výtěžek rozdělit se poměrně mezi účast-

níky (§ 840). Tomu je rozuměti tak: pozůstává-li užitek v dělitelné věci, je tuto rozdělití mezi účastníky; není-li věc dělitelná, může se rozdělití výtěžek jiným způsobem, souhlasí-li všichni účastníci, nesouhlasí-li některý z nich, pak musí věc býti zpeněžena veřejnou dražbou a peníz jako věc dělitelná rozdělí se mezi spoluvlastníky podle velikosti jejich podílů. Spoluvlastník není oprávněn bráti si část užitek přímo (Vážný č. 5570), také nesmí s nimi před rozdělením samostatně nakládati (Vážný 4615). Otázky tyto je vyříditi v řízení sporném.

35. c) Spoluvlastník je povinen nésti poměrnou část **nákladů** (§ 839). Jak velké jsou náklady, přiměřené řádné správě, rozhodne soud v nesporném řízení (Vážný č. 2188). Spoluvlastníci mají uhraditi náklady, které byly nutné následkem úředního rozkazu (Vážný č. 5105). Rozhoduje výše podílů (§ 839), není-li nic jiného mezi spoluvlastníky smluveno (Vážný č. 5104).

36. 10. **Zrušení spoluvlastnictví.**

a) Spoluvlastník může žádati za zrušení spoluvlastnictví. Musíme rozeznávat: je-li smluveno **společenství na určitou dobu**, nemůže spoluvlastník žádati za předčasné zrušení spoluvlastnictví; závazek tento nevztahuje se na dědice spoluvlastníkovy (§ 831), avšak na jeho singulární nástupce; není-li smluvena doba trvání společenství, tak najmě při společenství náhodném (communio incidens), může každý spoluvlastník kdykoliv žádati za zrušení spoluvlastnictví, ale nesmí tak učiniti v **nevčas** anebo **ke škodě druhých** spoluvlastníků, jeho rozdělení má se odložití na příhodnější dobu, čili — jak praví zákon — musí si dáti líbiti nevyhnutelný odklad přiměřený poměrům

37. (§ 830). Praxe n. s. zachovává tato pravidla: Pro **včasnost** jsou rozhodny pouze přechodné objektivní poměry věci samé (Vážný č. 2960), nikoliv osobní poměry spoluvlastníků (č. 101, 1187, 4553, 5764), pro **újmu** ostatních spoluvlastníků přicházejí v úvahu jejich subjektivní poměry přechodného

rázu (č. 295, 2960), ale subjektivní újma není překážkou, aby věc byla prodána veřejnou dražbou (č. 2387). Odklad rozdělení společné věci je možno povolití jen pro takové okolnosti, které jsou rázu pomíjovacího, nikoliv trvalé nebo jichž změnu nebo konec nelze v dohledné době očekávati (č. 1187, 5231), výměnek není rázu pomíjivého (č. 2387) — opačně král. kurie o služebnosti požívání (č. 5177/1899, 1759/1904). Rovněž není rázu pomíjivého ochrana nájemníků (č. 5231), bytová nouze poválečná (č. 7654) [opačně u rolnické usedlosti svízelnost vyživovací a ubytovací, č. 495], zábor velkého majetku pozemkového (č. 6717, cf. č. 5381), klesání cen nemovitostí a kolísavé hospodářské a měnové poměry (č. 3926), fideikomisární substituce na podílu spoluvlastnickém, krise v textilním průmyslu (č. 10.699), pokles cen následkem nynější krise (č. 11.527, 11.711). Zrušení spoluvlastnictví je na škodu spoluvlastníkovu jen tehdy, kdyby prospěch, jenž by jinak patřil všem podílníkům, připadl pouze některým (č. 2942), tato újma musí býti skutečná, nestačí pouze listivé jednání spoluvlastníkovy (č. 7654), nestačí ztráta osobních výhod (č. 1438, 6070, 5381, 7391).

b) Společníci jsou povinni po skončeném společenství vzájemně **vyúčtovat**; jestliže vedli někteří z nich správu společné věci jako správci, náleží tato povinnost těmto správcům.

c) Společníci mohou žádati za **rozdělení in natura**, jde-li o věc dělitelnou. Jestliže však věc jen podle pozemkové knihy je ve spoluvlastnictví osob, ve skutečnosti však je mezi nimi reálně rozdělena, může se žádati jen za úpravu knihovního stavu, odpovídajícího skutečným majetkovým poměrům (N. s. č. 1958/1927, Právní Obzor 1929, str. 134). Toto slovenské rozhodnutí dá se použiti i v zemích historických, kde se setkáváme sem tam se spoluvlastnictvím ze starých kommun stavovských, které je dávno mezi podílníky rozděleno. Na Slovensku nesoulad mezi po-

zemkovou knihou a faktickým majetkovým stavem je mnohem větší. Pozemky dlužno považovati za dělitelné (Čechy z. z. ze dne 20. prosince 1869, Morava z. z. ze dne 30. září 1868, Slezsko z. z. ze dne 24. září 1868), pokud nejsou prohlášeny za nedělitelné (na př. rolnické nedíly zák. č. 81/1920, § 37). Srov. katastrální zákon 177/1927 Sb. z. a n., nař. č. 148/1922 (čl. II—XIV, XVIII—XXIII) Sb. z. a n.

40. d) Jsou-li předmětem spoluvlastnictví **nedělitelné věci**, možno žádati za prodej společné věci veřejnou dražbou — ač-li se spoluvlastníci jednomyslně nedohodnou na něčem jiném (§ 843). Nedělitelné věci jsou ty, které bez značného znehodnocení není možno rozdělit (§ 843), anebo ty věci, jejichž nedělitelnost byla právním předpisem stanovena. Budova s pozemkem tvoří celek (§§ 417—419), ale je možno rozdělit společnou věc tak, že jednomu připadne pozemek a druhému budova jako příslušenství práva ke stavbě tím, že se druhému zřídí při rozdělení právo ke stavbě (zák. č. 86/1912), případ v praxi skoro vyloučený. Podle zákona ze dne 30. března 1879, č. 50 ř. z., jsou budovy horizontálně vůbec nedělitelné a vertikálně jen, pokud mohou býti považovány za »samostatné hmotné věci«, t. j. pokud mohou sloužiti účelům, k němuž budova slouží bez ohledu na ostatní části budovy. Nedělitelnými v zásadě jsou selské nedíly (§ 37 zák. č. 81/1920 Sb. z. a n.), dále půda přidělená, pokud se spravuje zásadami o rolnických nedílech (srov. zák. č. 93/1931 Sb. z. a n., t. zv. malý zákon přidělový), jednoduché míry dolové (§§ 115, 116 hor. zák.).

41. e) **Veřejná dražba**, jíž se prodává společná věc. děje-li se na žádost všech spoluvlastníků, provádí se jako dobrovolná dražba, tudíž řídí se v první řadě podle předpisů §§ 272—280 zák. č. 208/1854 ř. z. a podpůrně podle exekučního řádu (§ 272 nesp. pat.). Podmínky dražební určuje soud dražební a nikoliv soud procesní. Není-li nic jiného stanoveno, neprodá se nemovitost pod vyvolací cenu (§ 278 nesp. pat.). Dražební

podmínky jsou závazny, třebas nebyly pojaty do dražební vyhlášky (Vážný č. 620); soud nemůže doplniti dražební podmínky příkazem věřiteli, aby složil peníz k zajištění dávky z přírůstku hodnoty (č. 1949, cf. č. 5514); výši vyvolávací ceny dlužno stanoviti soudním odhadem bez ohledu na hypotekární zatížení nemovitosti, třebas pod součet všech hypotekárních dluhů (č. 7362); spory o stanovení dražebních podmínek mezi spoluvlastníky je řešiti v řízení nesporném (č. 8573); v dražebních podmínkách nelze uložit spoluvlastníku depurační povinnost (č. 5886, 7362); účastenství na dražbě není možno omeziti na podílčníky (č. 7811 cf. č. 4777); soud není oprávněn odložit dražbu ani k ochraně veřejného zájmu, ale dražební rok nelze stanoviti, pokud usnesení stanovící dražební podmínky nenabylo moci práva (č. 7498); příklepem se nenabývá vlastnictví, nýbrž příklep dává vydražiteli pouze titul k vlastnickému právu, zatímni správu je posuzovati podle § 836 (č. 8180); při rozdělování výtěžku není místa pro vzájemné vypořádání práv a závazků spoluvlastníků (č. 3058); se žádostí o dobrovolnou dražbu musí býti soudu předloženy i dražební podmínky, soud nemůže v nesporném řízení určití sporné dražební podmínky, třebas žádost byla společně podána, soud může určití dražební podmínky jen v případě § 352 ex. ř. (č. 10.607). Na Slovensku prodává se společná nemovitost ve formě nucené dražby (§§ 156 až 158 ex. zák.) (Almási II. str. 52).

11. **Žaloba díleč** (actio communi dividundo) je žaloba, jíž se domáhá jeden ze spoluvlastníků zrušení společného vlastnictví. Žalobu takovou možno poznamenati do knihy pozemkové podle zásady § 59 knih. zák.; také rozsudek o rozdělení společného vlastnictví možno podle zásady §§ 69, 70 knih. zák. poznamenati v knize pozemkové (R a n d a - K a s a n d a, Vlastnictví, str. 87). Tím se zajišťuje působnost žaloby a rozsudku také proti třetím osobám (Vážný č. 773).

a) **Žalobcem** může býti každý spoluvlastník bez 43.

ohledu na výši podílu, též vymáhající věřitel podílníkův může si dáti přikázati soudem zmocnění žádati za rozdělení společné věci. Žalovati může jeden nebo více spoluvlastníků.

44. b) **Žalovaným** je spoluvlastník, který nesouhlasí s rozdělením společné věci. Je-li spoluvlastníků více, tedy jsou všichni žalovaní, kteří svolení k rozdělení nedali (Vážný č. 101). Je-li podíl stížen fideikomisární substitucí, je žalovati i poddědice (č. 4488, 4721).

45. c) **Důkazní břemeno** je upraveno tak, že žalobce musí dokázati, že žalobce i žalovaní jsou spoluvlastníky věci, jež má býti mezi ně rozdělena. Jsou-li spoluvlastníky knihovními, provede se důkaz výpisem z knihy pozemkové (Vážný č. 2321, 3208), jsou-li neknihovními spoluvlastníky (ať jde o věci nemovité či movité), důkazem nabytí vlastnictví, t. j. důkazem titulu a způsobu nabytí.

46. d) **Žalobní prosba** směřuje buď na rozdělení věci společné in natura, jde-li o věc dělitelnou, anebo na prodej věci veřejnou dražbou, jde-li o věc nedělitelnou, a na rozdělení výtěžku mezi spoluvlastníky podle velikosti jejich podílů. Žalobní petit má zníti, že žalovaný je povinen strpěti zrušení společného vlastnictví soudní dražbou podle §§ 830, 843 obč. zák. a podle §§ 272 až 280 nesp. pat. (Vážný 3926). Nověji formuloval n. s. petit žaloby v ten rozum, že žalobce musí žádati, aby uznáno bylo právem proti všem odpírajícím společníkům, že se společenství zrušuje a nařizuje se její rozdělení podle určitých dílů (žádá-li se o prodej), že se povoluje, aby společná věc byla soudní dražbou prodána a výtěžek určitými díly rozdělen, po př. prostě žádati jen za naturální nebo civilní (t. j. prodejem) rozdělení společné věci (Vážný č. 8556 cf. 5165); do žalobního petitu není pojmouti dražební podmínky (č. 5165, 5381, 7391).

47. e) **Exekuce rozsudku dílčího** může býti žádána od každého spoluvlastníka bez ohledu na to, zda ve sporu měl úlohu žalobce či žalovaného, neboť dílčí

spor jest *judicium duplex*. Jde-li o rozdělení in natura, má se exekuce provésti podle ustanovení § 351 ex. ř. To znamená, že určení hranic dílů nemovité věci je věcí exekučního řízení, při čemž se má dbáti předpisů §§ 841—853 obč. zák. Podobně se mají rozdělit věci movité, o nichž se sice zmiňuje ex. ř. jen v pozůstalostech anebo při dělení nějakého jmění, ale není příčiny, proč nepoužití tohoto ustanovení také na jednotlivé dělitelné movité věci. Tomuto dělení říká n. s. dělení naturální.

Při dělení civilním jde o exekuci podle § 352 ex. ř. K tomu vydalo bývalé min. spravedlnosti výnos ustanovující směrnice této exekuce. K žádosti o dražbu nemovitosti je přiložiti dražební podmínky; soud určí rok ke stanovení vyvolací ceny a ke stanovení dražebních podmínek; neshodnou-li se podílníci na vyvolací ceně, určí ji soud, podobně určí i dražební podmínky podle zásad patentů o nesporném řízení; povolená dražba může býti v knize pozemkové poznamenána; vydražitelé vydá soud listinu mající náležitosti veřejné listiny tabulární; rozdělení nejvyššího podání provede soud jen za souhlasu všech podílníků; není-li souhlasu, nutno o rozdělení žalovati; na vydražitele přecházejí všechna břemena, neboť touto dražbou nemění se knihovní stav; dražební řízení se nezastavuje, útraty nesou všichni spoluvlastníci poměrně (nař. ze dne 25. dubna 1905, č. 9244, otisknuto Hartmann, Exekuční řád a zákon, str. 1353). — *Praxen. s.*: Dražbu podle § 352 ex. ř. může navrhnouti též spoluvlastník, jenž byl ve sporu žalovaným (Vážný č. 1500). Návrh na dražbu je považovati za návrh exekuční, pro další řízení platí však předpisy o řízení nesporném (č. 1907, 16.030), subsidiárně platí předpisy řádu exekučního (č. 2103, 4842); co do opravných prostředků platí předpisy řádu exekučního (č. 2044), ale příklepu možno odporovati též podle řízení nesporného (č. 2103). Není třeba, aby dražební podmínky byly předloženy sou-

časně s návrhem, potřebné doplnění nařídí soud (č. 1907); při roku k ustanovení dražebních podmínek není vymáhající věřitel vázán předloženým již návrhem; nedostavil-li se odpůrce k roku, nutno k jeho výsledku o navržených změnách rok odložit (č. 2219); nelze v dražebních podmínkách povinnému spoluvlastníku bez jeho souhlasu uložit povinnost k depuraci nepřevzatých břemen na jeho ideálním podílu váznoucích; schváliti lze jen takové podmínky, jimiž se nezasahuje do práv povinného spoluvlastníka (č. 5886); účastenství na dražbě nelze omeziti pouze na spoluvlastníky (č. 7811). Není zapotřebí o dražbě zpravovati třetí osoby mimo spoluvlastníky (R a n d a - K a s a n d a, Vlastnictví str. 90). Na Slovensku prodej se děje nucenou dražbou (§§ 156—158 ex. zák.) (Almási II. str. 52).

II. Spoluvlastnictví nedělené nezrušitelné.

50. Občanský zákoník ustanovuje v 16. hlavě druhého dílu také o případech, kdy spoluvlastníci, mající ideální podíly ke společné věci, nemohou přece žádati za zrušení spoluvlastnictví. Jde hlavně o zařízení, která slouží k užítku dvou sousedů anebo k užítku dvou jmění. Sem patří:

51. a) Společné hraniční zdi nebo jiná hraniční zařízení jako příkopy, ploty, ohrady, soukromé potoky, stoky a jiné podobné rozhrady považují se za společný majetek obou sousedů, pokud se neprokáže opak (§ 854), domněnku opačnou upravuje § 857. Každý ze spoluvlastníků může rozhrady užívat až do polovice její tloušťky, ale nesmí se tím zasahovati do stejného užívání sousedova. Tato zásada je vyslovena v obč. zák. kasuisticky, pokud se týče hraniční zdi (§ 855). V první větě § 855 se praví, že soused může společné věci užívat až do poloviny tloušťky samostatně (může ve zdi upevniti slepé dvěře nebo skříň, ale jen tam, kde druhý soused ještě žádné neumístil); ve druhé větě se uvádí, že užívání společné zdi nesmí býti sousedu nebezpečné (jako zařízením komína,

ohniště a pod.) a že druhý soused nesmí býti omezo-
ván v užívání společné zdi.

b) Spoluvlastníci jsou povinni přispívati na udržování společné věci poměrně, tedy při hraničních zařízeních každý polovicí (§ 856).

c) Podle slovenské praxe — která může býti i v historických zemích aplikována — nelze zrušiti spoluvlastnictví ke společným dvorům a studnám, které se staly doplňující součástí každé z rozdělených a oddělených nemovitostí a jež jsou pro výhodnější užívání každé této nemovitosti potřebné (N. s. 1958/27, Právní Obzor 1929, str. 134).

d) Nelze zrušiti společenství společných zařízení, které provedeny byly při rozdělení společné věci (§ 844). Zákon uvádí: služebnosti, mezníky a listiny (sc. o rozdělení věci).

Obč. zák. uvádí tedy dva druhy nezrušitelného vlastnictví: hraniční zařízení a společná zařízení pro rozdělenou věc společnou. Vedle toho máme však celou řadu společných zařízení, která jsou ve spoluvlastnictví uživatelů jako jsou ochranné hráze, trativody a pod. Nejde zde o společné užívání těchto zařízení podle speciálních ustanovení, nýbrž o spoluvlastnictví, a tu je patrné, že potud, pokud trvá společné užívání a pokud jeho potřeba je hospodářsky odůvodněná, nemůže se žádati za rozdělení společné věci. Pokud toto společné užívání trvá, je nárok na rozdělení společné věci podle analogie § 831 vyloučen. Otázka je, když u části spoluvlastníků zájem na společném užívání odpadá, zda mohou žádati o zrušení společenství. Na to nutno říci, že spoluvlastníci, kteří prokazatelně nemají objektivního zájmu na společném zařízení, mohou žádati za zrušení společného zařízení, ale že nesmí se tak státi na újmu zájemců-spoluvlastníků. Nepříjemným důsledkům se vyhneme, když si spoluvlastníci společného zařízení dají vložit do knih příslušné služebnosti na společná zařízení, neboť pak i při rozdělení věci zů-

stane právo užívati společného zařízení zachováno jako služebnost (§§ 847, 848a).

56. III. Spoluvlastnictví bez ideálních podílů.

1. Spoluvlastnictví bez ideálních podílů není zevrubně v obč. zák. upraveno. Doktrina mluvila o t. zv. vlastnictví ke společné ruce (Gesammthand-eigentum). Randa pouhou možnost takového spoluvlastnictví ostře odmítal. Spoluvlastnictví toto bylo nahražováno supponovaným novým subjektem vlastnictví — právnickou osobou. Přesto zůstala celá řada případů, kde bylo tvrzeno, že právnické osoby není, a kdy přece nebylo lze mluvit o spoluvlastnictví podle ideálních podílů. Prototypem je veřejná obchodní společnost, která jako taková nabývá vlastnictví (čl. 111). Není-li veřejná společnost — jak se obecně zato má — právnickou osobou, není tudíž také vlastníkem a poněvadž podle našeho práva někdo vlastníkem musí býti, mohou to býti jen společníci, ale tito společníci nemají žádných ideálních podílů, s nimiž by mohli volně disponovati. Do knihy pozemkové zapisuje se veřejná společnost jako vlastník, ale podíly společníků jako spoluvlastníků se nezapisují, neboť žádných není. Podle obč. zák. není žádného rozdílu mezi veškerenstvím spoluvlastníků s ideálními a spoluvlastníků bez ideálních podílů (srov. Sedláček, Právnická osoba, Právník roč. 1933, str. 329, též Právnická osoba ve Slovníku veřejného práva), což jasně plyne z Zeillerova komentáře. Je tedy spoluvlastnictví bez ideálních podílů nejen u veřejné společnosti, nýbrž u všech obchodních společností (komanditní, komanditní na akcie, akciové, společnosti s r. o.), ale i u všech spolků atp. Ti spisovatelé, kteří se chtěli vyhnouti tomuto spoluvlastnictví ke společné ruce, prohlašovali všechny takové útvary za právnické osoby (Tilsch, Občanské právo, Wenig, ve Sborníku věd právních a státních roč. 1929, str. 249), což je však jen jiný název pro totéž.

2. Obč. zák. v § 361 připouští možnost spoluvlastnictví bez ideálních podílů (arg. slova »pokud jim přísluší podíly«). Obzvláště důležitý je v tom směru § 826, kde přímo rozdíly spoluvlastnictví jsou zdůrazněny a — jak z Zeillerova komentáře je patrné — předpisy 16. hlavy o spoluvlastnictví platí všude tam, kde nebylo stanoveno něco odchylného. Konečně § 849 poukazuje na společný majetek rodinný, uváděje rodinné nadace, rodinné fideikomisy. Redaktoři měli také na mysli zbytky rodinných nedílů. Rodinné fideikomisy byly upraveny tak, že vrchní vlastnictví náleželo všem členům rodiny dohromady a užitkové vlastnictví senioru, po př. prvorozenému atp., jak je fideikomisní řád určoval.

3. Společenství statků bez ideálních podílů má tyto účinky u společností obchodního práva, kde otázka tato je nejaktuálnější:

a) Jednotlivci nepřísluší žádný ideální podíl určený kvotou společné věci, jímž by podílník mohl nezávisle disponovati, má pouze nárok na podíl na zisku a na výtěžku likvidačním.

b) U některých společností není možno, aby společník vystoupil a jiný na jeho místo vstoupil; u jiných je to principiálně možné (akciová společnost). Společník nemůže žádati rozdělení společné věci.

c) Vlastnické právo přísluší veškerenstvu podílníků, není správné říkati, že každému spoluvlastníku přísluší celé vlastnictví, ale že toto je omezeno tím, že právě přísluší každému. Konstrukce je nemožná a právě pro ni zavrhl Randa spoluvlastnictví bez ideálních podílů.

d) Podíly společníků, které jsou určeny kvotou společenského jmění (u všech společností), netýkají se společných věcí, neboť určují jen podíl na zisku a likvidaci společenského jmění. Ve vnitřním poměru mezi společníky jsou pohledávkami ze smlouvy společenské a jsou chráněny jen obligační žalobou z poměru společenského.

80 § 361. — Společenství majetku mezi manžely.
Singularistický majetek.

60. 4. **Společenství majetku mezi manžely** (§ 1233) je případem dosti záhadným. Jednak není možno odělovati podíly manželů, poněvadž by se tím celé společenství majetku za trvání manželství uvádělo v niveč, jednak společenství nelze za trvání manželství jednostrannou žádostí jednoho z manželů zrušiti, poněvadž to odporuje účelu tohoto společenství. Obč. zák. neupravuje tuto smlouvu blíže, poněvadž šlo o majetkové právo manželské, které bylo obvyklé u poddaného lidu venkovského, jehož právní poměry byly upraveny urbáři a také tato smlouva v urbářích byla upravena. Nelze za to míti, že manželé za trvání manželství mají podíly majetkové, naopak je za to míti, že není podílů, jimiž by ten onen manžel mohl libovolně disponovati. Jinak je tomu při společenství majetku na případ smrti (§§ 1234—1236), kde o žádné spoluvlastnictví nejde.
61. 5. **Singularistický majetek**, který přísluší vlastníkům určitých usedlostí (na vesnici) anebo určitých domů (ve městech). Určitý majetek příslušel buď rustikalistům anebo měšťanstvu jako obci t. j. univerzitě (veškerenstvu). Z tohoto majetku, k němuž přistoupil v roce 1848 také majetek vrchnostenský, který byl v částečném užívání těchto tříd, vznikl jednak obecní statek, jednak majetek singularistů, podle toho, zda přešel majetek ten do vlastnictví obecního, zatížený užívacími právy podílníků (byly zrušeny v roce 1919), anebo zda přešel do společenství těchto tříd. Singularistický majetek nemáme nikde upraven. Jde-li o společenství z doby před obč. zák., jest je posuzovati podle obecného práva; jde-li o útvar pozdější, můžeme tento útvar hodnotiti jen podle
62. analogie. Zápis singularistického majetku do knihy pozemkové provádí se tak, že se jako vlastník zapíše singularisté a udají se podíly náležející ke každému oprávněnému číslu domovnímu (usedlosti), jména singularistů se nezapisují. Tyto podíly jsou pak reálnými právy u každého čísla. Sin-

63. gularisté nemohou svými podíly disponovati, nemohou je samostatně zciziti, zatížiti a mají jen právo na společné užívání věci (na př. právo pásti, bráti dřevo atp.). Vlastník oprávněného domovního čísla je zároveň účastníkem na singularistickém majetku. Rozdělení společného majetku účastník žádati nemůže. Vzhledem na nedostatek právních předpisů musíme přihlížeti ke každému jednotlivému případu a to, co uvedeno, je obecně platí jen jako typické případy. Praxe si s těmito případy nevěděla dobře rady, poněvadž je pojímala prostě jako spoluvlastnictví podle 16. hlavy obč. zák. (Vážný č. 586, 2988) s nárokem na rozdělení společné věci (č. 1722). N. s. přehlíží rozsah zákona č. 94/1883 ř. z., resp. č. 31/1884 z. z. mor. o dělení společných pozemků, kam nesporně patří singularistické pozemky [§ 1 lit. b)]. Rozdělení společného vlastnictví je upraveno zvláštním způsobem, stejně jako podílnická práva. Rozhodnutí n. s. č. 1722 dosti si odporuje a je jen odrazem nejasných právních předpisů; předpisů o právu žádati rozdělení společné věci je nesprávně v daném případě použito; postavíme-li se totiž na stanovisko, že jde o společenství podle 16. hlavy, pak musíme důsledně říci, že užívací práva jednotlivých singularistů jsou služebnostmi, ale tu se ukáže, že § 848 a) není prostě aplikovatelný, nehledě k tomu, že názor tento odporuje zákonu č. 94/1883 ř. z. Případy uvedené jsou případy nesprávné praxe: obč. zák. připouští takové útvary, aniž je blíže upravuje, ale soudy judikují podle jiných předpisů, které jsou sice podobné, ale nedají se na daný případ použiti; právě § 826 vylučuje použití těchto případů.

64. Na Moravě a ve Slezsku je stanoveno zvláštní provokační řízení pro úpravu práv podílníků na singularistickém majetku a na jeho rozdělení (zákony č. 31/1884 mor. z. z. č. 13/1888 slez. z. z.). Příslušny jsou úřady pro agrární operace (§ 2 l. c.). Úprava podílu děje se tím způsobem, že úřad pro agrární

operace určí buď aliquotní podíly, podle nichž jednotliví oprávněnci občasné vypadající úhrnný užitek mezi sebou dělití mají, nebo jednotlivá užívací práva sama nebo části jejich podle objemu, místa a způsobu vykonání, jakož i podle doby trvání a míry požitku (§ 12 I). Správu společného majetku singularistického je také upravití (§ 12 II.). Vzhledem k tomu, že ku provokaci je zapotřebí poloviny účastníků (§§ 6, 10), je sporno, kde se má domáhati práva minorita, zda u soudu nebo u úřadu správního. Úřad správní žádný není příslušný, jen podle řízení provokačního, soudní příslušnost také není stanovena. Zdá se tedy, že minorita nemá žádných práv. Musíme však uvážovati, že jde o společenský poměr, který má základ veřejnoprávní, t. j. singularistické společenstvo, následkem toho musíme za to míti, že ten úřad je příslušný rozhodovati o vnitřním poměru členů, který je příslušný rozhodovati o ústavě tohoto společenství vůbec. Poněvadž o ústavě společenství singularistického jako o poměru veřejnoprávním rozhodují úřady správní, rozhodují i o poměru členství a práv z něho plynoucích v poměru ke členům společenství a ke společenství samotnému.

65. Dělení těchto pozemků děje se taktéž na podkladě řízení provokačního (§ 6 l. c.), ale v řízení dílčím má se rozhodnouti o otázce, zda při dělení mohou setrvati v tomto společenství ti podílníci, kteří žádají udržení společenství po vyrovnání provokantů a těch, kteří se k nim přidají, a jak jejich vzájemný poměr měl by býti upraven. O tom rozhoduje zemská komise pro agrární operace, řídíc se hlediskem obecné prospěšnosti (§ 47 l. c.). Při dělení je tedy rozdělení
66. podle 16. hlavy II. dílu obč. zák. vyloučeno. Zákon praví sice v § 7 II. mor. zák., že v dělení singulárním t. j. když se má jeden nebo více oprávněných zvláště nahraditi a vyloučiti, při čemž se má v platnosti ponechati společnost ostatních oprávněných, nelze rozhodovati řízením provokačním, nýbrž podle 16. hlavy

druhého dílu obč. zák. pro jednotlivý případ snad platných. V tomto případě jde o zřejmý legislativní poklesek, neboť podle 16. hlavy nelze takové singulární dělení prováděti; podle § 6 II mor. zák. jde o vyloučení společníka a to nelze prováděti podle 16. hlavy. Lepší je ustanovení § 7 II slezského zákona, že na takové singulární dělení tento zákon neplatí.

Tomuto singularistickému majetku odpovídají na Slovensku pozemky urbáriální t. j. pozemky, které patřily obci poddaných po př. s bývalou vrchností pohromadě. Dělitelnost majetku a úprava podílů je stanovena zák. čl. XXXIX/1908, jenž v § 4 zmocňuje ministra spravedlnosti (u nás vládu), aby vydal příslušné předpisy. Subsidiárně platí zák. čl. VI/1836, X/1876, XII/1836, VII/1840, XXX/1840, XXXI/1841, LXIII/1871. Singularistickému majetku původu dominikálního odpovídají kuriální želiarské pozemky, upravené zákonem XXV/1896. Vedle toho máme pro Slovensko kuriální komposesoráty, útvary to, které souvisely s tamními šlechticko-stavovskými poměry a jejichž právní povahu je podle nich rekonstruovati. K tomu viz úředná sbírka rozhodnutí č. 190, 533, 574, 627, 635, 732, 704.

IV. Dělené spoluvlastnictví.

1. Dělené spoluvlastnictví bylo za platnosti obecného práva možné a za platnosti talmudského práva v židovských obcích dokonce pravidelné. Při děleném vlastnictví, jehož přípustnost stanoví § 361 i. f., nejsou podíly vlastnické určeny ideálními kvotami společné věci, nýbrž věc je reálně rozdělena mezi spoluvlastníky, tak že každý z nich má reálnou část věci ve svém vlastnictví, ale ne jako samostatnou věc, nýbrž jako část věci. Tyto části tvoří dohromady celek — věc jednotnou a touto jednotkou souvisí dílčí spoluvlastníci dohromady, že tvoří jediný celek. Musíme tedy jako při neděleném spoluvlastnictví rozeznávati: právo k reálnému podílu, právo k celé věci, poměr

podílníků mezi sebou a všech podílníků ke třetím osobám. Tento poměr nemáme upraven v obč. zák., který ho jen připouští. Vedle toho máme však některé starší předpisy správní, které tento poměr — byť i nedokonalé upravují. U nás máme dva typy důležitějšího děleného spoluvlastnictví: u domů t. zv. **p a t r o v é v l a s t n i c t v í** (Stockwerkseigentum) a pak právo ke sklepům. **O patrovém vlastnictví** jedná důkladná monografie Emila Svobody O reálném dělení domů v obvodu bývalého pražského ghetta.

69. a) Za platnosti obč. zák., až do té doby, kdy vstoupil v platnost zákon č. 50/1879 ř. z., (v Čechách nař. č. 1/1857), byly domy dělitelné, a mohlo se nabývatí vlastnictví k reálným částem domu. Tomu neodporuje ustanovení §§ 417 násl. o inaedifikaci, neboť o tom, že dům tvoří s pozemkem jedinou věc, není sporu, jedná-li se o tom, zda může býti spoluvlastnictví k celku se samostatnými právy dílčími k reálným částem.
70. b) Část patřící spoluvlastníku oddělenému je samostatnou, ale dílčí věcí (na př. byt v domě vícebytovém), je tedy dílčí jednotkou, samostatně použitelnou. Tyto dílčí jednotky jsou tak spojeny, že tvoří dohromady jeden celek, jednu globální jednotku.
71. c) Pozemek, na němž je dům postaven, tvoří také dílčí celek, který je v neděleném spoluvlastnictví dílčích vlastníků částí domu. Podobně je tomu s těmi částmi domu, které slouží všem vlastníkům společně (střecha, schody, základy).
72. d) Každý dílčí vlastník musí své části tak užívatí, aby tím nerušil užívání ostatních spoluvlastníků. To znamená, že má svoji část domu udržovati v takovém stavu, aby svým chatrným stavem neohrožovala integritu ostatních částí domu. Každý spoluvlastník, který je ohrožován v užívání své části druhým spoluvlastníkem, může se brániti žalobou vlastnickou.

e) Většina rozhoduje jen o společných zařízeních 73.
nerozděleně patřících spoluvlastníkům.

f) Samostatné části domu jsou knihovními tělesy a zapisují se v Čechách každá do samostatné vložky (§ 5, odst. 2. čes. z. zák. o zakl. knih. poz.); naproti tomu na Moravě a ve Slezsku nemáme žádných ustanovení v tom směru a proto je za to míti, že části domu nemají se posuzovati za samostatná knihovní tělesa, ale praxe je též opačná.

g) Spoluvlastník může se svým reálným podílem 75.
disponovati zcela samostatně, může jej zciziti, zatížití jako samostatnou věc.

h) Rozdělení společné věci není možno žádati, jde-li o společenství založené před platností obč. zák., což je skoro vesměs pravidlem, na věčné časy.

Druhým případem děleného vlastnictví jsou t. zv. 76.
sklepní práva. T. j. části pozemku je užíváno jako sklepu někým jiným než vlastníkem pozemku; k tomuto sklepu patří nejen otvor v zemi a jeho vyzdění, nýbrž i vchod a opěrné zdi u vchodu. Někdy patří k tomu také i místnosti nad zemí k lisování vína (na Moravě t. zv. bůda) určené. Práva tato vyskytují se ve vinorodých krajinách a patrně souvisí se staršími t. zv. »perkovními« řády vinohradskými, které aspoň formálně dosud platí. Na Moravě, kde těchto práv je hojně, užívá 77.
se per analogiam dekr. dv. kanceláře ze dne 2. července 1832 Sb. zák. prov. pro Dolní Rakousy sv. 14. č. 151, str. 340, ačkoliv na Moravě publikován nebyl. Pokud se týče těch sklepních práv, existujících již před zakládáním nových knih pozemkových, ustanovuje nař. min. sprav. ze dne 11. května 1875, č. 5111, že rozhoduje dosavadní knihovní stav, poněvadž práva, která zapsána byla jako vlastnická práva, není možno zapisovati jako služebnosti. Sklepní práva, dosud nezapsaná, mají se vyšetřiti a zjistiti, zda jde o vlastnické právo anebo o poměr superficiálnímu podobný. Praxe je ta, že zpravidla práva sklepní zapisují do knihy pozemkové jako vlastnické právo 78.

k samostatné věci — sklepu se součástmi, ale praxe není jednotná, řídí se někdy ku podivu zcela irelevantní věcí, zda evidenční geometr sklep označil jako samostatnou parcelu. Jde v daném případě o spoluvlastnictví pro diviso k určitému pozemku a o poměru vlastníka sklepu k vlastníku pozemku a naopak platí zásada, že oba musí své části udržovati v takovém stavu, aby ani jeden ani druhý ve svém užívání nebyl rušen. Vlastník sklepu musí udržovati v dobrém stavu nejen sklepní klenutí, ale i vchod do něho a opěrní zdi. Připomíná se, že je velmi mnoho sklepních práv, které omylem do knihy pozemkové zapsány nebyly. Srovn. Vážný č. 2245.

Na Slovensku sklepní práva jsou upravena co do knihovní manipulace výnosem min. sprav. z 25. června 1931, č. 27.694 č. 14 min. věstníku, souhlasně jako v zemích historických.

Pro díla nebo prostor patřící jinému než vlastníku povrchu zřídí se také vložka v pozemkové knize a v ní na listu A odd. I. ve sloupci »parcelní číslo« se nezapiše žádné číslo, nýbrž se sloupec vyplní dovoznou čárkou, za to ve sloupci »způsob vzdělání« se zapíše »sklep (chodba atp.) pod parcelou (stavební nebo pozemkovou) č. . . . zapsanou ve vložce č. . . .«.

Práva vlastníková.

§ 362. Úplný vlastník může v důsledku práva volně nakládati se svým vlastnictvím, zpravidla své věci podle své libovůle užívati anebo ji ponechati nevyužitou; může ji zničit, zcela nebo zčásti přenést na jiné, anebo se jí bez podmínky vzdáti, to jest ji opustiti.

Úřední text: Kraft des Rechtes, frei über sein Eigentum zu verfügen, kann der vollständige Eigentümer in der Regel seine Sache nach Willkür benützen oder unbenützt lassen; er kann sie vertilgen, ganz oder zum Teile auf Andere übertragen, oder unbedingt sich derselben begeben, da ist, sie verlassen.

Osnova: § 279 viz u § 354.

Prameny: *Codex Theresianus II. 3. 2.*; *Osnova Hortenova II. 2. 27, 3. 1.*; *Osnova Martiniho II. 3. 8.*; *Západohaličský obč. zák. II. § 80 (II. § 255)*; *Ofner I. str. 246 (I. str. 302)*.

Judikatura: 1. Vzhledem k § 362 obč. zák. nelze zásadně osobě brániti, by svého pozemku neužíla podle svého uvážení k reklamě, třebaš nedosti vhodně umístěné, celkem nepotřebné a jiné nedostatky mající (11.145).

2. Viz též 4146, 9524, 9718, 11.018, 11.032, 11.696, 12.487.

Literatura: Ehrenzweig § 187; Klang I./2. str. 22 n.; Preisler: O správě úrok. jmění, Právnik XVIII., str. 570; Randa: P. 3, 46, 62, 108, 202; Randa: E. str. 1, 17, 60, 103, 115 n., 140, 239; Rouček: str. 273 n.; Zeiller: str. 122 n.

I. Obč. zák. po způsobu starší obecnoprávní zvyklosti vypočítává jednotlivé možnosti, které jsou vlastníkovu dány. Doktrina historicko-právní shledávala toto nepřipustným a hledala úhrnnou definici vlastnictví v t. zv. právním panství. Spor nemá pro praxi žádného významu. Pro pozitivní právo musíme oceňovati § 362 tím způsobem, že považujeme toto ustanovení za exemplifikaci § 354 a ve spojení s oním musíme podati výklad.

Počátek § 362 je rozvedením počátku § 354. Slova 2. »Kraft seines Rechtes, frei über sein Eigentum zu verfügen . . .« odkazují na kontext § 354 »Als ein Recht betrachtet, ist Eigentum das Befugnis mit der Substanz und Nutzungen einer Sache nach Willkür zu schalten . . .« Souběžně pokračuje § 362 »kann der vollständige Eigentümer in der Regel seine Sache nach Willkür benützen oder unbenützt lassen.« Ve slovech »nach Willkür zu schalten« je obsaženo »in der Regel seine Sache nach Willkür benützen oder unbenützt lassen«. Slova tato jsou přímou reakcí na starší názor feudální, že vlastník je povinen s věcí řádně zacházeti.

II. Poněkud více než § 354 obsahuje druhá část 3. § 362. Slova, »že věc může zničit«, patří sice obsahově do první části, neboť jsou také obsažena ve slovech »nach Willkür zu schalten«, zdůrazňují úplnou

volnost vedoucí třeba i k nehospodárnému jednání, čímž hospodářský individualismus je podtržen. Další slova druhé části mají již samostatný obsah a jednají o přenesení vlastnictví na druhého, čemuž je věnována pátá hlava. Ve spojení s pátou hlavou znamená toto ustanovení, že se převodem vlastnictví nabývá všech atributů vlastnictví, tedy nejen reivindikační ochrany, nýbrž i autorisace k volnému nakládání s předmětem vlastnictví.

4. III. Poslední část jedná o derelicki, na tomto místě je derelickce jen naznačena, ustanovení tato jsou rozvedena v §§ 386, 387, 444, kde o ni také pojednáme.
5. IV. Význam § 362 je v tom, že jednotlivé funkce vlastnictví, o nichž zákon ustanovuje, spojuje systematicky v jeden celek. Z toho spojení plyne mnohé pro výklad zákona, čehož praxe užívala v jiné formě vedena jsouc známou definicí vlastnictví historické školy, že vlastnictví je svrchované právní panství nad věcí.
6. V. Zvláštní zmínky zde zasluhuje § 6 z á b o r o v é h o z á k o n a (spolu s nař. čís. 341/1919 Sb. o zabezpečení řádného hospodaření na hospodářských a lesních statech a nař. č. 570/1919 Sb., zák. č. 118/1920 Sb. o hospodaření na zabraném majetku pozemkovém se zák. č. 251/1920 Sb.), stanovící p o v i n n o s t osob, oprávněných podle obč. práva hospodařiti na zabraném majetku, hospodařiti napříště řádně, pokud stát tento majetek nepřevzme.
7. Vlastník rolnického nedílu je podle §§ 50, 51 přidělového zákona stižen ztrátou nedílu v případě, že poruší povinnosti uložené v těchto ustanoveních. — Podle § 10 úvěrového zákona je stanoveno, že bude postupováno podle zásad o hospodaření na zabraném majetku, jestliže dlužník nedbale hospodaří s nemovitostí, na níž je zajištěna pohledávka určitého druhu a výše. —

Viz též § 4, odst. 1. zák. č. 197/1920 Sb. o hornickém vyhledávání a těžení živců (bitumen); zák. č. 37/1928 Sb. o zatímní ochraně lesů s vl. nař. č. 97/1930 Sb.; zák. č. 140/1896 ř. z. o zřizování cest z nouze; zák. č. 33/1922 Sb. o užití dopravních cest a nemovitostí pro telegrafy.

VI. O zcizení a zavazení jmění katolických kostelů, obrocí a duchovních ústavů viz nař. min. kultu č. 162/1860 ř. z. a nař. min. spravedlnosti č. 175/1860 ř. z., obě ponechány v platnosti § 51 zák. č. 50/1874 ř. z. Ohledně Slovenska viz Jaroslav Hendrych ve Slovníku veřejného práva čs. str. 170.

Ohledně dispozice obecním jměním viz jednotlivá obecní zřízení (§ 68 čes. a § 61 mor. a slez. a finanční novely zák. č. 329/21, 77/27, 169/30).

Omezení těchto.

§ 363. Stejná práva mají také neúplní vlastníci, a to jak vrchní tak i užitkový vlastník; jen nesmí jeden z nich nic podniknouti, co odporuje právu druhého.

Úřední text: Eben diese Rechte geniessen auch unvollständige, sowohl Ober- als Nutzungseigentümer, nur darf der Eine nichts vornehmen, was mit dem Rechte des Andern in Widerspruche steht.

Osnova: chybí.

Prameny: *Codex Theresianus 0; Osnova Hortenova III. 9. 12, 13; Osnova Martiného II. 3. 9. 7. 11, 12; Západohaličskéj obč. zák. II. § 81, Ofner I. str. 246.*

Judikatura: —

Literatura: Klang I./2. str. 23; Randa: P. 46; Randa: E. 103, 117; Rouček str. 376; Zeiller str. 124 n.

Tento paragraf nemá samostatného obsahu a je jen rozvedením toho, co bylo řečeno v § 357. Záleží na poměru vrchního a užitkového vlastníka, aby určeny byly hranice jednotlivého dílčího vlastnictví.

§ 364. Vlastnické právo vůbec lze vykonávat jen potud, pokud se tím nesahá v práva třetího, aniž se tím poruší omezení předepsané zákony k udržení a ke zvelebení obecného blaha.

(Nov. III., § 11.) Vlastník pozemku může sousedovi zakázati, aby ho z jeho pozemku neobtěžoval odpadkovými vodami, kouřem, plyny, teplem, zápachem, hřmotem, otřesy a podobným, pokud to převyšuje míru podle místních poměrů obvyklou a podstatně ztěžuje užívání pozemku v místě obvyklé. Přímé přivádění bez zvláštního právního důvodu je za všech okolností nepřipustno.

Úřední text: *Überhaupt findet die Ausübung des Eigentumsrechtes nur insofern statt, als dadurch weder in die Rechte eines Dritten ein Eingriff geschieht, noch die in den Gesetzen zur Erhaltung und Beförderung des allgemeinen Wohles vorgeschriebenen Einschränkungen übertreten werden.*

(Nov. III., § 11.) Der Eigentümer eines Grundstückes kann dem Nachbarn die von dessen Grund ausgehenden Einwirkungen durch Abwässer, Rauch, Gase, Wärme, Geruch, Geräusch, Erschütterung und ähnliche insoweit untersagen, als sie das nach den örtlichen Verhältnissen gewöhnliche Mass überschreiten und die ortsübliche Benutzung des Grundstückes wesentlich beeinträchtigen. Unmittelbare Zuleitung ist ohne besonderen Rechtstitel unter allen Umständen unzulässig.

Osnova: § 280. Vlastník pozemku je povinen zdržeti se všeho, co působí, že odpadová voda, kouř, saze, plyny, teplo, zápach, hlomoz, otřesy a podobné jiné nepřiležitosti vnikají na sousední pozemek, jestliže převyšují míru přiměřenou místním poměrům a jestliže podstatně omezují užívání pozemku v místě obvyklé. Přímou je přiváděti na sousední pozemek se nedopouští, není-li k tomu zvláštního důvodu právního, ať je jich mira a obtíž sousedova jakákoliv.

Prameny: *Codex Theresianus II. 1. 159, 3. 24—26; Osnova Hortenova 0; Osnova Martiného II. 3. 10, 11; Západohaličský obč. zák. II. § 82 (§§ 289, 291); Ofner I. str. 246—247 (I. str. 310); Subkomise panské sněmovny str. 162; Vysvětlivky k III. dílčím novele, str. 33, 34.*

Judikatura: 1. Za škodu, způsobenou zřícením se vojenského letadla, ručí vojenský erár jen za všeobecných podmínek §§ 1293 a násl. obč. zák. Obdoba § 364 obč. zák. nemá zde místa (277).

2. Za horní škody, způsobené dolováním nemovitému

vlastnictví osob třetích, ručí vlastník hor, byť i horní podnik byl provozován osobou třetí najmě pak vojenskou správou podle zákona o válečných úkonech. Zákon a prováděcí nařízení o válečných úkonech upravuje pouze nároky osob, k válečným úkonům povinných, nedotýká se však zodpovědnosti těchto osob z provozu podniku k osobám třetím (1118).

3. Obec jakožto podnikatelka obecního vodovodu jest i podle § 364 obč. zák., původní doslov, povinna, učiniti opatření, by voda z prasknuvší snad roury nemohla vnikati do cizího majetku. Jinak jest práva z náhrady škody (1301).

4. Ustanovení § 364 a násl. obč. zák. vztahuje se i k poškození lidí. Jak v těchto případech rozvrženo břímě průvodní a čím může se majitel schváleného podniku vyvíňovati (2723).

5. Svádění spodních vod trativodem až na hranici sousedova pozemku jest přímým zásahem v sousedovo vlastnictví. Zaloba zápůřčí přísluší vlastníkovi nejen tehdy, byla-li protiprávním zásahem souseda škoda již způsobena, nýbrž i tehdy, hrozí-li škoda v budoucnu (2870).

6. Odkap a prosakování hnojůvky z hnojiště nenáležížě umístěného není soused vůbec povinen snášeti. Nepřístojnost tu nelze zahrnouti pod § 364 obč. zák. (2871).

7. Odstranění poškozujícího výtoku močůvky ze sousedova hnojiště lze se domáhati pořadem práva. Prosakování močůvky z vadného hnojiště není soused vůbec povinen snášeti a nepřichází tu v úvahu § 364, odst. 2. obč. zák. (3102).

8. Neoprávněné vypouštění vody na sousedův pozemek jest porušením sousedského práva (§ 364 obč. zák.) (4517).

9. Nárok na ochranu vlastnictví proti porušení změnou přirozeného odtoku vody v sousedově pozemku, jest vymáhati pořadem práva.

Nepřímou immissi (§ 364 obč. zák.) jsou pouze takové vlastnické úkony, jichž bezprostřední účinky jeví se na vlastním pozemku a jež jedině z jiných příčin mimo vůli vlastníka a bez jeho přispění působí i na pozemek sousedův. O přímou immissi pak jde tehdy, mají-li vlastnické úkony v zápětí bezprostřední účinky nejen na vlastní pozemek, nýbrž i na pozemek sousedův, anebo vůbec jen na tento pozemek. Jde o immissi přímou, má-li zasypání příkopu za přímý následek zaplavování sousedního pozemku. Vlastník pozemku jest práv sousedu z porušení sousedského práva bez ohledu na to, zda užívá pozemku sám či třetími osobami, jimž jej přenechal smlouvou k užívání (4958).

10. Povinnost majitele zamřížovati okna týká se jen oken v cizí zdi, ve své vlastní zdi může míti okna nezamřížovaná, leč že by si byl soused zamřížování vymínil. Právo souseda nelze vyvozovati ani z ustanovení šu 364 a 1295, druhý odstavec obč. zák. (5478).

11. Nárok na náhradu škody výbuchem traskavin ve skladišti.

Předpis šu 364 a) obč. zák. týká se pouze škody věčné. Ručení podnikatele za výsledek není v zásadě, pokud nejsou stanoveny zákonem výjimky, platným právem uznáno.

Tím, že podnik vyhověl bezpečnostním opatřením, není za všech okolností vyčerpáno ručení podnikatele za bezpečnost provozu (6374).

12. Pro nárok souseda proti obci podle § 364 obč. zák., by nepropůjčovala obecní statek k pořádání produkcí zábavních podniků (kolotočů, houpaček a pod.) není pořad práva přípustný (7742).

13. Prosakuje-li z jámy vykopané na sousedním pozemku voda znečištěná hnojůvkou do sousedova dvora, jde po případě o přímou immissi, jež jest za všech okolností nepřipustná, aniž přichází v úvahu, zda obtěžování sousedního pozemku přesahuje míru podle místních poměrů obvyklou a ztěžuje podstatně užívání v místě obvyklé. Soused jest oprávněn domáhati se nápravy po případě i na tom, kdo jest pouhým uživatelem nemovitosti, na níž se dějí tyto protiprávní zásahy (9022).

14. Za sousedy ve smyslu § 364 obč. zák. jest považovati všechny majitele pozemků, na něž mohou působiti jednání nebo zařízení na pozemku jiného, třebaš šlo o pozemky vzdálenější. Pojem nepřímé immisse (9611).

15. Pro nárok na náhradu škody proti obci, ježto obec jako vlastnice stoky neudržovala ji v bezvadném stavu, jest přípustný pořad práva (9719).

16. Byla-li dolováním zasažena spodní voda (spodní prameny, jež napájely studny), nebylo zasaženo po rozumu §§ 364 a 364 a) obč. zák. (§ 170 horn. zák.) do majetku majitele studní (11.253).

17. Pro nárok, by žalovaný byl uznán povinným upravití plot tak, aby voda měla volný odtok a nebyla zadržována, a nechati stoku tam, kde jest plot, volnou a ji čistiti, jest přípustný pořad práva (11.370).

18. Při zásahu souseda do vlastnického práva majitele sousedního pozemku lze se podle druhého odstavce § 364 obč. zák. domáhati jen zákazu škodlivého počínání, nikoliv plnění (12.172).

19. Viz též 9524, 10.118, 10.897, 11.696.

Literatura: Almási str. 31 n., Ehrenzweig § 187, 188; Fajnor-Zátarecký str. 85 n.; Joachim: O veřejnoprávních omezeních práva vlastnického, Právník 1912, str. 124; Klang I./2., str. 23 n.; Krémár: Příspěvky k výkladu reformovaného práva občanského. O právu sousedském, Právník 1916, str. 729, 769; Randa: 53, 55, 57 n.; Randa: E. str. 187 n.; Randa: Pokud jest vlastník omezen u vykonávání vlastnického práva, zejména co se

týče zřizování podniků průmyslových neb hospodářských, Právník IX., str. 217; Randa: O zákonných povinnostech vlastníka, zejména pokud se zakládají v předpisech expropričních (Právník I. e. str. 87); Randa: O omezení práva věc zciziti neb zastaviti (Právník XVII., str. 431); O cestě nezbytné (Právník XXXIV., str. 881, 909); Swoboda: České právo, roč. I., č. 10); Grohmann: Zeitschrift für Verwaltung 1914, č. 40; Herrnritt: Grundlinien des Verwaltungsrechtes, str. 394 n.

I. V prvním odstavci obsahuje § 364 dvoje: 1.

a) jednak jde o rozvedení ustanovení § 354, tedy o soukromoprávní a o veřejnoprávní omezení vlastnictví (služebnostmi, zástavním právem, správními předpisy a pod.); tím vymezuje se volnost vlastnickova, která je volností v rámci právního řádu a nikoliv volností mimo právní řád. O mezích této volnosti jednati je při výkladu § 354 a proto omezení soukromoprávní i veřejnoprávní jsou uvedena při § 354 č. 6 až 13.

b) Jednak jde o ustanovení o sousedském právu, které tvoří zvláštní samostatný obsah prvního odstavce.

II. Sousedské právo.

1. Význam sousedského práva je u nemovitostí, 2. neboť tyto leží vedle sebe jako oddělené části povrchu zemského. Vlastnictví těchto sousedů, které není izolované, musí býti upraveno. Obč. zák. původně spokojoval se s prvním odstavcem § 364, třetí novelou zásada vyslovená v prvním odstavci rozvedena byla ve druhém odstavci § 364, dále v §§ 364 a) — b). Sousedské právo postihuje oba sousedy stejně: co nemá dělati jeden, nemá dělati druhý. Tím se liší od služebností, kde máme pozemek panující a pozemek sloužící: Zásada práva sousedského plyne ze zásady svobody, proklamované v § 16: každý může libovolně jednati, ale všichni stejně, je tudíž svobodou jednoho omezen ve své svobodě druhý.

2. Toto omezení sousedským právem neukládá 3. vlastníku přímo nějaké opominutí, neboť vlastník

na svém pozemku může dělati, co chce, a může s tímto pozemkem svobodně nakládati, ale nesmí omezovati svého souseda ve stejné svobodě nakládati s jeho pozemkem podobně. V tom směru je sousedské právo přímým důsledkem vlastnické volnosti a je integrující náležitostí každého vlastnictví. U nemovitostí je sousedské právo zvláště důležité, neboť pozemky leží vedle sebe bez příčinění lidského, jsou jen uměle rozhraničeny. Poruší-li soused toto sousedské právo, je postižený vlastník v důsledku svého vlastnického práva legitimován, žalobou vlastnickou domáhati se nápravy. Je dána žaloba vlastnická, poněvadž bylo sáhnuo do práva vlastnického, a nikoliv žaloba konfesorní, neboť postiženému nepřisluší žádná služebnost. Z toho plyne dále, že sousedské právo se nepromlčuje, tak jako vlastnictví samo (§ 1459). Jestliže však soused získá držbu práva (§ 313) zasahovati do sousedova vlastnictví, může — jsou-li dány všechny náležitosti — vydržeti po případě služebnost takových zásahů. Konečně je podotknouti, že sousedské právo nepatří po rozumu § 5 k nabytým právům, takže o obsahu sousedského práva rozhoduje vždy nový měnící předpis právní, nehledě na to, kdy sousedské právo bylo založeno.

4. 3. Sousedské právo, které upravuje kolise mezi dvěma vlastnickými právy, patří do sféry soukromého práva, je tedy možno domáhati se ochrany civilní žalobou. Dále z toho plyne, že sousedé mohou své sousedské právo odchýlně upravit smlouvami. Tato úprava může míti v první řadě pouze obligatorní význam mezi smluvníky, do knihy pozemkové se nezapisuje a nástupce ve vlastnictví sousedních nemovitostí není úmluvou tou vázán, leč že by do smlouvy vstoupil. Úprava tato může míti též význam věcně-právní, že se zřídí na jednom pozemku služebnost ve prospěch druhého pozemku, při čemž ovšem tato služebnost musí býti zapsána do knihy pozemkové; dokud není zápis proveden, jsou strany jen obligator-

ně vázány. Konečně může nastati změna vydržením práva k zásahům.

4. Žaloba směřuje proti zásahu sousedovu, nikoliv proti jeho činnosti vůbec, neboť soused se brání proti zásahu, ale nemůže přímo zakazovati určitou činnost. Je-li soused obtěžován vodou vnikající ze sousedova pozemku, nemůže žádati odstranění vodního díla, nýbrž zamezení zásahu. Žalobou touto žádá se, aby soused upustil od obtěžování žalobce, jde tedy o žádost na opominutí nějaké činnosti, čili o t. zv. žalobu zdržovací. Takovou žalobou je na př. i žaloba držebnostní. Petit je negativní, který však musí býti určen přesně, neboť jinak musila by se žaloba zamítnouti pro neurčitost žádosti (§ 226 c. ř. s.). V petitu musí býti přesně udán způsob zásahu, aetiologicalká determinace jeho, tedy příčina, odkud zásah pochází a dále žádost o upuštění dalšího zasahování. Tato determinace u žaloby zdržovací je poměrně dosti obtížná. Rozsudek má ten význam, že žalobce má proti každému dalšímu rušení exekuční titul, na základě něhož může žalobce ihned vésti exekuci pro pozitivní porušení sousedského práva, jestliže nový zásah je stejného druhu jako ten, jenž byl žalovanému rozsudkem zakázán. Exekuce jde na opominutí nějakého jednání (§ 355 ex. ř.), resp. může exekvent místo toho žalovati na zaplacení interesse (§ 368 ex. ř.).

5. Meze panství vlastníkovy určují hranice a geometrická stěna určená čarou hraniční kolmo ku povrchu zemskému myšlená. Tuto hranici nesmí vlastník překročiti, aniž účinky své činnosti převáděti přes hranice. Tak nesmí vlastník stavěti tak, aby částí domu zasahovaly do cizího pozemku. (Nepatří sem otázka, co nastane, když při stavební komisi soused proti tomu nic nenamítal.) Zeiller uvádí, že nesmí ve vlastní zdi zříditi dveře vedoucí na cizí pozemek, naproti tomu je mu dovoleno zříditi okna vedoucí na cizí pozemek (Zeiller II., str. 126). Soused nemusí trpěti, aby strom zasahoval ze sousedního po-

zemku svými větvemi a kořeny, ale nemůže žádati, aby vlastník sousedního pozemku tento strom odstranil.

10. 6. V sousedském právu uplatňuje se jako jinde též zásada, že vlastník užívaje svého práva nesmí se dopustiti šikány, t. j. nesmí vykonávati svého práva se zřejmým úmyslem souseda poškoditi (§ 1295 II. obč. zák.). O šikáně viz u § 354 č. 8.
11. 7. Zdržovací žaloba podle práva sousedského není žalobou na náhradu škody. Tato směřuje k reparaci škody, která nastala, kdežto ona směřuje k zákazu dalšího obtěžování. Další rozdíl je v tom, že podle obč. zák. zásadně pro žalobu na náhradu škody se vyžaduje zavinění (§ 1295), pokud nebyla stanovena výjimka, pro žalobu zdržovací naopak není žádného zavinění zapotřebí. Žaloba na náhradu škody a žaloba zdržovací se nevylučují, aniž jedna druhou konsuruje. Nejdůležitější rozdíly jsou tyto:
12. a) K žalobě zdržovací je legitimován aktivně dočasný vlastník ohroženého pozemku a pasivně vlastník pozemku, odkud vychází zásah bez ohledu na to, kdo je původcem tohoto zásahu, a bez ohledu na to, zda vlastník utrpěl nějakou škodu. Legitimací je posuzováti podle stavu vlastnictví v době rozsudku první instance.
13. b) K žalobě na náhradu škody je aktivně legitimován ten, jenž zásahem tím utrpěl újmu na majetku; to může být vlastník pozemku, ale může to být i osoba jiná (na př. nájemce), neboť k žalobě na náhradu škody je legitimován i dřívější vlastník, jenž sníženou tržovou cenou prodeje pozemku ohroženého utrpěl škodu. Na náhradu škody může žalovati též hypotekární věřitel, jestliže ohrožováním snížena byla dodatečně hodnota pozemku a hypotekární věřitel při nucené dražbě vyšel naprázdno. Žaloba o náhradu škody neopírá se o žádný speciální důvod žalobní, předpokládá tedy obecnou závaznost nahraditi škodu, a ta je u nás

vázána na zaviněný protiprávní čin, t. j. zaviněné porušení práva sousedského. Pasivně je legitimován pachatel, ať je vlastníkem sousedního pozemku, ať jím není.

c) Žaloba zdržovací nevylučuje žalobu na náhradu škody a naopak. Může se státi, že škoda byla způsobena vlastníkem pozemku, odkud šel zásah, a vznikla ve jmění vlastníka ohroženého pozemku; pak žalobce i žalovaný v obou případech jsou totožné osoby, ale může se státi, že žalobce i žalovaný i v obou žalobách mohou být různé osoby, ač jde o tutéž událost (na př. immissie působí pachtýř sousedního pozemku a škodí pachtýři ohroženého pozemku).

d) Z toho je patrné, že žaloba zdržovací předpokládá na straně žalobcově ohrožení vlastnické vlády nad věcí a na straně žalovaného takový výkon vlastnického práva, že se tím ohrožuje sousev ve výkonu svého vlastnického práva. Jde tedy o žalobu, která je důsledkem vlastnictví jak žalobcova tak žalovaného. Při žalobě o náhradu škody jde o škodu způsobenou jednou osobou ve jmění druhé osoby (a to není-li nic jinak ustanoveno, o škodu zaviněnou).

e) Žalobní žádost v žalobě o náhradu škody směřuje k reparaci, tedy ad factum prestandum, kdežto v žalobě zdržovací směřuje k upuštění od dalšího zásahu, tedy ad factum omittendum (Vážný č. 12.172). Tím dána je různost exekučních prostředků, takže různost obou nároků se projevuje zcela pregnančním způsobem.

f) Praxe nerozlišuje zcela přesně žalobu zdržovací a žalobu na náhradu škody. V případě Vážný č. 1301 žaloval vlastník domu obec na náhradu škody způsobené prasknutím potrubí obecního vodovodu a n. s. opřel rozhodnutí o § 364, ač šlo výhradně o žalobu na náhradu škody. Správně při tom je to, že žalovaný přestoupil hranice svého vlastnictví, ale za-

viněné, tedy nejen § 364, nýbrž i § 1295. Podobně je tomu i při Vážný 2723, 2871.

18. 8. Sousedské právo je upraveno v prvním odstavci § 364 obecným způsobem a tyto předpisy musíme považovati za obecný předpis o právu sousedském, kdežto ostatní předpisy sem hledící je považovati za speciální předpisy o právu sousedském.

III. Immisse.

19. 1. Vlastník pozemku nesmí svoji činnost rozšiřovati i na sousední pozemek, t. j. nesmí sousedního pozemku užívati ke svým účelům. Vlastník pozemku nesmí však ani na svém pozemku tak jednat, aby se účinky jeho jednání projevovaly škodlivým způsobem na sousedově pozemku. Vlastník neužívá cizího pozemku, ale účinek jeho činnosti objevuje se na sousedově pozemku.

20. a) Někdy účinek činnosti jeví se jako pokračování činnosti sousedovy, na př. svádění vody na sousedův pozemek; zde jde o hraniční případ mezi užíváním cizího pozemku a mezi pouhými účinky činnosti na vlastním pozemku. Takovým zásahům říkává doktrina od poloviny minulého století **přímé immisse**. Doktrina i praxe stála na stanovisku, že přímé immisse jsou zakázány již prvním odstavcem § 364.

21. b) Jindy účinky činnosti se neohraničeně rozšiřují rovnoměrně prostorem bez ohledu na hranici, jako je teplo, zvuk, otřes atp. Účinek nejeví se jako pokračování činnosti, ale jako stav prostředí, který byl činností vlastníkovou sice způsoben, ale nepatří již k jeho užívání věci. Tou okolností, že nejde při těchto zjevech již o žádné užívání věci, a to ani vlastní ani cizí, jeví se nám rozdíl mezi případy těmito a oněmi uvedenými sub a). Zasahuje se do cizího pozemku, ale způsobem jen nepřímým, proto říkává se těmto zásahům **nepřímé immisse**.

22. 2. Immisse přímé jsou vůbec zakázány. Sem patří na př. svádění vody trativodem směrem k sou-

sednímu pozemku, i když voda není sváděna přímo na sousedův pozemek, ale voda sousedův pozemek ohrožuje (Vážný č. 2870), odtok vody z okapu, prosakování hnojůvky z hnojiště nenáležitě umístěného (Vážný č. 2871, 3102), svádění vody na sousední pozemek (Vážný č. 4517, 4958). Není správné považovati pouštění dešťové vody přes sousedův pozemek za nepřímou immissi, neboť po stráni teče voda při tání sněhu nebo dešti; z té okolnosti, že přes sousedův pozemek teče taková voda, nemůžeme souditi na nějaké immisse, je-li odtok vody řízen přirozenou povahou pozemků bez přičinění lidského; jen tehdy možno mluvit o immissi, je-li způsob odtoku měněn (co do intensity, množství atd.) zásahem sousedovým tím, že přirozenou povahu svého pozemku změnil na újmu sousedovu.

Je-li pozemků v určitém obvodu tak obecně 23. užíváno, že sousedé trpí rušení účinky činnosti sousedovy, tak že hospodářské využitkování věcí bez tohoto trpění nebylo by možné a na druhé straně sousedům tím újma v obvyklém užívání pozemků se nestane, není možno říci, že se tím zasahuje do cizího vlastnictví. Zlepší-li vlastník pozemku výše položeného svůj pozemek, takže voda dešťová odtéká rychleji, aniž nižšímu pozemku se nějaká újma stane, nezmenší se ani možnost obvyklého užívání, nelze mluvit o immissi. I při posuzování přímých immisí je nutno vycházeti z toto hlediska, že svoboda jednoho svobodou druhého nemá býti porušena, tedy trvání spodního vlastníka na dosavadním odtoku dešťové vody (ač je hospodářsky neodůvodněné) omezovalo by svobodu horního vlastníka více, než je omezena svoboda dolního vlastníka. Srov. Vážný 9611.

3. Nepřímé immisse nejsou již činností vlastníkovou, nýbrž jen dalším nepřímým účinkem činnosti 24. vlastníkovy. O tom se rozšířil spor, zda je možno tyto účinky považovati za zásah do cizího vlastnictví a žádati za zákaz dalšího zásahu. Otázka tato byla upra-

vena třetí novelou k obč. zák. podle vzoru něm. obč. zák., ačkoliv bylo možno otázku tuto vyřešiti podle prvního odstavce § 364. Na Slovensku platí obdobné zásady, poněvadž jde o stejná zásadní ustanovení o vlastnictví vůbec (srov. Rouček, Čs. o. z. o. a občanské právo platné na Slovensku, str. 379).

IV. Immisse podle § 364, druhého odstavce.

25. 1. Druhý odstavec týká se jen vlastníkům nemovitostí a nikoliv movitostí. Upravuje t. zv. immisise přímé a nepřímé. Jde o speciální úpravu sousedského práva a tudíž musíme druhý odstavec považovati za kasuistické rozvedení prvního odstavce. Nesmíme se tedy domnívati, že druhým odstavcem je sousedské právo vyčerpáno, jen určité případy jsou přesněji upraveny.
26. a) Přímé immisise jsou upraveny v poslední větě: bezprostřední přivádění účinků činnosti vlastníkovy na sousedův pozemek je nepřipustno, není-li zvláštního titulu; na př. výfuk páry vedoucí na sousedův pozemek, vrhání světla reflektory, svádění vody na sousedův pozemek. Tyto immisise jsou zakázány (není-li zvláštního titulu) bezpodmínečně a v plném rozsahu. Soused může žádati za odstranění tohoto přiváděcího zařízení (odstranění výfuku, trativodu, reflektoru atd.). Srov. Vážný č. 4958, 9022.
27. b) Nepřímé immisise jsou normovány v první větě. Tyto jsou kasuisticky podány: odpadové vody, kouř, plyny, teplo, zápach, hřmot, otrěsy; dále je generální doložka »a podobnými účinky«. Příkladný výpočet nám ukazuje, že nejde o činnost vlastníkovy, ale o další jevy jako následky této činnosti, které vlastník již neovládá a které nebyly účelem jednání vlastníkova. Továrník má za účel vyrobiti tovar a ne působiti hřmot, otrěsy, zápach; topeniště pod parním kotlem je zařízení na výrobu energie v parním kotli a nikoliv způsobiti kouř nebo teplo. Mnohdy jsou tyto nepřímé immisise nevídaným průvodcem jeho činnosti i vlastníku samotnému. Vážný č. 9611, 9719.

2. Immisise musí vycházeti z jednoho pozemku a působiti na druhém. To znamená, že immisise jsou účinkem hospodářské činnosti vlastníkovy a dotýkají se hospodářské činnosti sousedovy na jeho pozemku. Nepatří sem tedy případy, kdy více lidí užívá téhož pozemku rozdílným způsobem.

3. Pozemky nemusí bezprostředně sousediti, je možno, že plyny, vycházející z továrny, ohroží vegetaci v celém kraji, pak všechny tyto ohrožené pozemky jsou pozemky »sousedními«. (Vážný č. 9611.)

4. Je-li ohrožující pozemek veřejným statkem, pak se užívání pozemku jako veřejného statku vymyká rozhodování soudnímu. Je-li pozemku užíváno jiným způsobem, je možno se brániti proti immisissim. Je proto rozhodnutí n. s. Vážný č. 7742 vadné, poněvadž nerozeznává užívání návsi jako veřejného statku a užívání způsobem zvláštním. Mimo toto omezení, co do veřejného užívání pozemků, není žádného omezení co do zákazu immisissí, nanejmeně nelze se dovolávati veřejného zájmu, plynoucího z činnosti působící immisissí.

5. Immisise nepřímé pozůstávají ve změně ohrožovaného pozemku, jako prostředek účinek činnosti sousedovy. Je to hlavně neviditelné a nepozorovatelné zprostředkování tohoto účinku činnosti sousedovy na pozemek ohroženého vlastníka. Nezavisí na tom, kdo předsevzme činnost na ohrožujícím pozemku, zda je to vlastník sám anebo s jeho srozuměním třetí osoba (nájemce). Držitele pozemku ať bonae či malae fidei musíme klásti na roveň vlastníku. Z a v i n ě n í průvodce immisissí se nevyžaduje a vlastník ohrožujícího pozemku (nebo osoba jemu na roveň postavená) je povinen zabrániti immisissim.

6. Příklady immisissí spadajících pod exemplifikační výpočet druhého odstavce jsou tyto charakteristické případy:

a) prach zvířovaný na sousedově pozemku, podobně písek, létající popel, jiskry, prudké osvětlení

(na př. neonovými trubicemi), značný chlad z umělých chladičů, teplo z teplovodných trubic, zápach ze žumpy, ze záchodů, indukce elektrickým proudem, ustavičný pronikavý štěkot, střelba na střelnici a podobně, mimořádný hluk během stavby, zápach z drůbežárny,

b) přelétání mčů při sportovních hrách a cvičeních, obtěžování včelami, holuby (znečišťování fačady), potkany, myšmi, hmyzem (štěnicemi, rasy, šváby atp.), v poslednějších případech rozmnožují-li se tyto paraziti v důsledku činnosti vlastníka ohrožujícího pozemku (na př. pekař) nebo jeho nedbalosti, neboť ani neuvžíváním pozemku nesmí vlastník znevažovat svému sousedovi užívání jeho pozemku.

35. c) V § 364, odst. II je uvedeno, že vlastník nesmí ohrožovat sousedův pozemek odpadovými vodami; jde předem o odpadové vody, které vlastník vpouští do své tekoucí vody, čímž znečišťuje vodu spodních sousedů. Takové znečišťování vody je zapovězeno § 10 zem. vod. zák.; jiný případ ohrožování odpadovými vodami je dán ve změně hladiny vodní, což je také vodními zákony zakázáno, podobně jde-li o změnu toku. Prakticky tedy jde o zabezpečení vodních immissí podle vodního zákona a o podřízení sankcím též podle § 364 II vedle sankcí vodoprávních. Ustanovení o odpadových vodách má však význam širší, neboť jde také o ohrožování souseda na pevné půdě promokáváním atp. Odpadové vody jsou jen případem vodních immissí, které musíme vykládati co nejšíře. Speciálně jde také o zbahňování přívodem vody. Poměr vodních zákonů k § 364 II je tento: § 364 II stanoví se přesněji, co je to znečištění vody (vadí obvyklému způsobu užívání), dále při odnímání vody precizuje se podobným způsobem nezbytnost množství vody. Dále je upozorniti na § 12 zák. vod., stanovící, jak se mají odpadové vody sváděti do toků. Toto ustanovení je zase determinací širšího ustanovení § 364 II. O odnímání spodních vod srov. Vážný

1253. Na Slovensku ochrana spodních vod zák. XXIII-1885, XVIII-1913 je dána.

d) Kompetence úřadů upravena je nyní 36. takto: Rozhodovati o tom, zda vody se řádně užívá podle vodního zákona, je podle § 75 vod. zák. příslušný politický úřad. Tento řídí se pouze předpisy vodního zákona. Rozhodovati o tom, zda je zde immisce vodní, přísluší soudům, jež se řídí předně předpisy § 364 II, které jsou však determinovány příslušnými předpisy vodního zákona. Tím nejasnost co do kompetence úřadů ještě vzrostla.

Případ jest rozřešiti takto: příslušnost soudní je subsidiární, t. j. tam, kam nesahá pravomoc úřadu správního, nastupuje kompetence soudní, což je výjimka z obecné zásady kompetenční, že úřad správní je kompetentní, pokud není kompetence svěřena soudu. Vážný č. 11.370, 11.696.

Na Slovensku platí podobné zásady (§§ 10, 18, 156 zák. čl. XXIII-1885), ale — jak se domníváme — není subsidiární kompetence soudní vzhledem na ustanovení § 156 l. c. dána.

e) Immisce se může dopustiti vlastník povrchu proti vlastníku hor jako příslušenství měr dolových. V tomto případě rozhodují v prvé řadě předpisy zákona horního a teprve supletorně předpisy zák. obč. Immissí po rozumu § 364 II. nemůže se dopustiti vlastník hor proti vlastníku povrchového pozemku, poněvadž se tyto immisce posuzují podle § 364 a), tedy podle hlediska zcela rozdílného.

f) Sporno je, zda podle § 364 II jsou reprobovány t. zv. ideální immisce, t. j. události, působící na duševní stav sousedů, na př. provoz nevěstince, asyly pro nevyléčitelně choré, koupaliště, kde hosté se v přírodě vysvlékají nazí. Podle mínění německé civilistiky není toto působení immissí (Staudinger, Kommentar III., str. 315), naproti tomu podle mínění švýcarské civilistiky je toto počítati mezi immisce (Guzür-Leemann, Kommentar zum Ziv. G. B.

- IV./1, str. 289). Klangův komentář kloní se k mínění německému (Klang, Kommentar zum ABGB. I./2, str. 36). Randa-Kasanda otázku tuto neřeší.
39. g) Negativní immisse, t. j. zamezení přirozeného působení, které bylo před zařízením sousedovým, na př. odnětí průvanu provedenou stavbou. Podle mínění německého nespádají tyto pod zákaz immisi, podle švýcarského ano (literaturu viz sub f), ale s tím omezením, že nelze mluvit o immisi, jde-li o stavbu úředně schválenou. Toto mínění je směrodatné i pro naše poměry.
40. 7. Působení na cizí pozemek musí skutečně nastati. Je-li pouze nebezpečí, že by ohrožení nastati mohlo, není zde ještě immisse; tak při nebezpečí výbuchu, ohně atp., teprve létají-li jiskry, nebo je-li způsobováno značné teplo, jsou immisse dány. Ochrana poskytovaná podle § 364 II není preventivní, nýbrž je pouze represivní.
41. 8. Souhlasili-li vlastník ohrožovaného pozemku s činností sousedovou, nemá legitimace brániti se proti činnosti sousedově, tak prodal-li část svého pozemku sousedovi ke stavbě určitého podniku, který způsobuje immisse, neboť tím dal na jevo, že s činností sousedovou souhlasí i do budoucna. Tím je vázán jen dočasný vlastník, nikoliv však jeho
42. právní nástupce. Není projevem souhlasu, jestliže vlastník sousedního pozemku se neohražuje proti hrozcím immisím. Snášeli-li soused immisse, musíme rozzeznávat. Ohradili se proti immisím, immitent však přes to trvá na své závadné činnosti a ohrožený vlastník na tom přestane, pak nabývá immitent držby práva ke své činnosti (§ 313). Není to sice ještě projev souhlasu tohoto vlastníka, ale je to značné oslabení jeho posice. V jiných případech jde o to, zda vědomým trpěním nedal souhlas svůj k immisím. Jde o projev vůle vlastníka ohroženého pozemku, a to o projev mlčky učiněný; musí to tedy býti takový, že v uvážení všech okolností a způsobu jednání tohoto

vlastníka nemůžeme podle zvyklostí pořádného obchodu jinak souditi, než že vlastník s immisemi souhlasí (§§ 863, 914). V praxi musíme hleděti hlavně k tomu, že zhoubnost immisí objeví se teprve po delší době (na př. pro neklid se stěhují nájemníci a byty jsou nepronajatelné).

9. S povahou tohoto sousedského práva souvisí, že vlastník sousedního pozemku není povinen se tak zařídit, aby ho jednání sousedovo nerušilo (na př. zavřítí okna, aby nevníkal hluk, kouř, atd. do bytu). Právě sousedské právo je stanoveno za tím účelem, aby vlastníci ve své svobodě nebyli ohrožováni. Kdyby měla platiti zásada, kterou jsme právě zamítli, pak by se immitentovi dávala větší svoboda než ohroženému vlastníku.

10. Kvalifikace nepřímých immisí je ve druhém odstavci § 364 II. první větě přesně vymezena, že působení na sousední pozemek nesmí přesahovati míru podle místních poměrů obvyklou a nesmí podstatně ztěžovati užívání pozemků v místě obvyklé. Novela se přiklonila k německému obč. zák., jen vyjádřila tuto kvalifikaci pozitivně, kdežto něm. obč. zák. (§ 906) vymezuje tuto kvalifikaci immisí negativně. K tomu stanovila dvě kvalifikace, zatím co něm. obč. zák. se spokojuje jen s kvalifikací jednou. Podle novely je rozhodný jednak rozsah immisí samotných, jednak obtěžování sousedovo.

a) Působení nepřímé na sousední pozemky je reprobováno, jestliže působení přesahuje míru podle místních poměrů obvyklou. Tato míra je dána bez ohledu na ohrožování nějakého vlastníka některého ze sousedních pozemků. Rozhoduje jen způsob užívání v daném prostředí, na př. ve vilové čtvrti, v tovární čtvrti, v zemědělské krajině, u léčebných ústavů, nemocnic, v obytné činžákové čtvrti, železniční čtvrti atp. Ve všech těchto případech jde o úplně objektivní zjištění bez ohledu na zájmy ohrožovaných sousedů.

Policejní předpisy jsou sice vodítkem, ale ne výlučným. Je sice pravda, že míra immissí nesmí odporovati policejním předpisům o kouři, hluku atp., ale je-li v daném prostředí obvyklá míra menšího obtěžování, tedy platí tato menší míra. Ochrana podle § 364 II. jde dále než ochrana podle policejních předpisů, ale není libovolná, neboť užší hranice je dána úplně objektivním měřítkem: »způsob v místě obvyklý«.

48. b) Druhé měřítko je subjektivní hledisko vlastníka ohrožovaného pozemku. Jde o užívání tohoto pozemku jeho vlastníkem, kterážto užívání je právě činností sousedovou znemožňováno. Zákon stanoví nám zase úplně objektivní směrnici užívání, je muž může se vlastník ohroženého pozemku brániti. Je to »užívání pozemku v místě obvyklé«. V tovární čtvrti je obvyklým způsob průmyslového využitkování, ve vilové čtvrti je předpokladem obvyklého užívání klid a čerstvý vzduch. Mezi těmito extrémy máme celou řadu přechodů, na př. sousedé nemusí trpěti zápach vycházející z hostinské kuchyně, nebo nemusí trpěti otřesy v kovářské dílně způsobené. Možnost určitého využitkování je vyjádřena cenou pozemku; následkem immissí klesá cena pozemku a v tomto klesání ceny pozemku máme dán bezpečný úkaz, že immissie znemožňují užívání v místě obvyklé. Obvyklé užívání zjistíme dále srovnáním různých pozemků stejné polohy a povahy. Ve větších městech budou to čtvrti, v menších celá osada, po případě i řada sousedních osad, abychom mohli zjistiti, jak se pozemků užívá, jaké jsou místní zvyklosti. Jde tedy o zjištění skutečnosti, což nepodléhá přezkoumání revisní instance.

49. c) Obojí skutečností máme určeny panující poměry, jimž se sousedé mají podrobiti. Sousedé své individuální zájmy mají podříditi průměrným zájmům prostředí. Kdo, maje slabé nervy, těžko snáší hluk v místě obvyklý, nemůže žádati, aby od hluku bylo upuštěno. Podobně, kdo pracuje s jemnými pří-

stroji, nemůže žádati, aby normální otřesy obytných domů byly zamezeny, poněvadž ho to ruší ve vědecké práci. Změna panujících poměrů je možná a vidíme velmi často, že se v městech z průmyslové čtvrti stává čtvrt obytná a naopak, nebo z osady čistě zemědělské stává se předměstská čtvrt' tovární, nebo z průmyslové osady stává se zemědělská osada. Rozhodné jsou panující poměry v době žaloby. V přechodné době, kdy není žádných »panujících poměrů«, je žaloba velmi omezena.

11. Proti immissím může se ohrožený vlastník 50. brániti tím, že učiní na svém pozemku opatření, aby immissie zmírnil; to je výkon jeho vlastnického práva. Jinak, jde-li zároveň o ničení immitovaných věcí sousedových. To je ožehavé při přilétání včel v míře neobvyklé, kdy se tážeme, zda může ohrožený vlastník učiniti takové opatření, aby ho včely neobtěžovaly. Jde-li o roj, musí dáti vlastníku včel možnost, aby si roj odnesl (§ 384), ale o přiletu včel nemáme nic stanoveno, než že zůstávají i při přiletu na cizím pozemku. Ohrožuje-li mimořádně značný přilet včel bezpečnost sousedů, je dovoleno učiniti zařízení na odvrácení tohoto nebezpečí i za cenu zničení těchto včel (§ 1306 a). Podobně možno u přeletu míčů učiniti opatření, i kdyby tím míče byly poškozeny.

12. Proti těmto immissím může se ohrožený 51. vlastník brániti žalobou.

a) Žalobce je vlastníkem ohroženého pozemku. Je-li vlastnictví sporné, musí je dokázati (na př. mimoknihovní nabytí vlastnictví). Při děleném vlastnictví je každý z obou dílčích vlastníků legitimován k žalobě. Vlastník budovy na cizím pozemku (§ 435) je také legitimován k této žalobě, poněvadž tuto budovu musíme považovati také za species nemovitosti. Nájemce (nebo pachtýř) nemovitosti, po př. části její (na př. bytu), není legitimován k této žalobě, ale tento má proti třetím osobám žaloby na náhradu škody nebo z důvodu obrácení věci k užtku žalova-

ného, a žalobu vlastnickou, ale jen pro osobování si práva obligačního. Rovněž u oprávněného ze služebnosti není tato žaloba také možná, poněvadž služebnosti jsou movitosti a ne nemovitosti.

52. b) **Žalovaný** je osoba, která je vlastníkem pozemku, z něhož vychází rušení bez ohledu na to, kdo rušení způsobuje. Při této žalobě jde o vyvážení zájmů sousedních vlastníků. Je-li pozemek obtížen služebností a je-li rušitelem oprávněný ze služebnosti, je žalovati vlastníka pozemku a tento se musí obrátiti na oprávněného, neboť oprávnění třetího nejde dále než oprávnění vlastníka, a jestliže oprávněný porušuje své právo, má vlastník právo žádati ochranu. Tato pasivní legitimace plyne jednak z prvního odstavce § 364, kde pasivně legitimován je vlastník, a z toho, že ve druhém odstavci mluví se o vlastníku pozemku a jeho sousedu, což podle běžné řeči značí vlastníka sousedního pozemku. Tím liší se naše právo od práva německého. Důkaz pasivní legitimace náleží žalobci.

53. c) **Žalobce** musí dále dokázati, že se dály i m i s s e a žalovaný může namítati, že immissie nepřesahovaly míru obvyklou a že nebránily užívání pozemku v místě obvyklému. Dále může namítati, že vlastník ohroženého pozemku svolil k těmto immissím buď výslovně nebo mlčky, anebo že žalovanému toto právo ze zvláštního titulu přísluší.

54. d) **Žalobní prosba a rozsudek** je jiný u přímých immissí, jiný u nepřímých. U přímých immissí (srov. II. 2.) žádá se, aby odstraněno bylo závadné zařízení, které přímé immissie způsobuje; na př. odstranění trativodu. U nepřímých immissí je tomu jinak, tam jde o čistou žalobu zdržovací a musí se žádati, aby žalovanému bylo zakázáno působiti na žalobcův pozemek (srov. I. 4, č. 6). Německá praxe připouští žádost, aby odstraněno bylo zařízení způsobující immissie, není-li možno jinak immissím se vyvarovati, tento směr sleduje v celku i naše praxe. **Vážný č. 12.172.**

e) O náhradě škody viz výše I. 7., č. 11 až 17.

f) **Promlčení** žaloby nastává, uplyne-li řádná 55. doba promlčecí, kterou je počítati od té doby, kdy rušení nastalo; jde-li o stav celkem trvalý (na př. hlukem strojů v továrně, povykování hostů v hostinci atp.) od té doby, kdy začalo.

V. Kolise vlastníků movitostí.

1. Prvý odstavec § 364 týká se jak vlastníků nemovitostí, tak i movitostí. V době, kdy občanský zák. byl redigován, těžko dalo se mysliti na jiný zásah do vlastnického práva než přímým užíváním věci cizí. Než i v té době bylo možno hlukem movité věci obtěžovati sousedy. Redaktoři však stáli na stanovisku úměrnému tehdejšímu policejnímu státu, že je věcí politické správy, aby zjedнала pořádek. Změnou policejních předpisů a hlavně změnou ústavního práva nastala v tom směru změna a vlastníku je přiznati civilně-právní ochranu proti porušení rovnosti svobody vlastníků. Připouštíme-li zdržovací žalobu podle prvního odstavce u nemovitostí, není příčiny, proč bychom nepřiznali též zdržovací žalobu vlastníku movitostí proti vadnému výkonu práva vlastnického vlastníka ať movitosti ať nemovitosti. 56.

2. Tato žaloba přísluší jen podle prvního odstavce a nikoliv podle druhého odstavce. Jde o případy, že někdo ruší druhého vlastníka hlukem a j. Musí jíti vždy o to, že rovnost svobody vlastníků je tím porušována. Toto hledisko je pro naši praxi celkem nezvyklé, ale přece dá se mnoho závad tím odstraniti. V poslední době rozmnožení užívání elektřiny je klasickým příkladem, že nutno užívati pružných ustanovení zákona i na ty případy, na které nemohli redaktoři přirozeně ani pamatovati. Indukce elektrických vln, které ruší sousedního majitele elektrického zařízení, je zjevem stále častějším a — jak se zdá — vzhledem na neustálý pokrok v užívání je nesporno, 57.

že dojdeme stále k novým a novým komplikacím. Hledisko soudu bude dáno uvážením toho, aby kolidující zájmy vlastníků podle slušnosti byly vyváženy. Také zájmy veřejné budou uváženy.

58. 3. Jedná-li vlastník proti předpisům správním a zasahuje-li tím do užívání druhého vlastníka, může tento se bránit proti tomu, že se protiprávním jednáním jeho vláda nad věcí omezuje. Není-li takového předpisu, bude právě na soudu, aby v uvážení všech okolností rozhodl, zda rušením vlastníka jednoho druhým je rovnost svobody vlastníků porušena.

4. Podle praxe n. s. není zřízení vojenského le-tadla immissi na pozemek (Vážný č. 277). Viz dále Vážný č. 10.898.

59. VI. Na Slovensku nemáme kasuistických ustanovení, jak jsou uvedeny ve druhém odstavci § 364. Řídit se musíme zásadami uvedenými v prvním odstavci § 364, neboť tyto jsou důsledkem toho, že každý vlastník může neomezeně vládnouti vlastní věcí, ale že nesmí tím druhého vlastníka rušiti.

§ 364 a). (3. nov. § 12.) Je-li však obtěžování způsobem tuto míru převyšujícím vyvoláno horním zařízením nebo úředně schváleným zařízením na sou-sedově pozemku, je držitel pozemku oprávněn jen po-žadovati soudně náhradu způsobené škody, i když škoda byla vyvolána okolnostmi, ke kterým při úřed-ním jednání nebylo přihlíženo.

Úřední text: (Nov. 3. § 12.) Wird jedoch die Be-einträchtigung durch eine Bergwerksanlage oder eine behörd-lich genehmigte Anlage auf dem nachbarlichen Grund in einer dieses Mass überschreitenden Weise verursacht, so ist der Grundbesitzer nur berechtigt, den Ersatz des zugefügten Scha-dens gerichtlich zu verlangen, auch wenn der Schaden durch Umstände verursacht wird, auf die bei der behördlichen Ver-handlung keine Rücksicht genommen wurde.

Osnova: § 281. Jsou-li však nepřítelosti popsané v prvé větě předešlého paragrafu a dosahující míry a obtížnosti tam uvedené následek zařízení horního neb zařízení úředně schvá-leného, je soused oprávněn domáhati se jen náhrady škody,

byť byla škoda způsobena okolnostmi, ke kterým se při úřed-ním projednávání nepřihlédlo.

Prameny: *Subkomise panské sněmovny str. 163, Vysvětlivky k III. dílu nov. str. 33.*

Judikatura: 1. Ustanovení §u 364 a násl. obč. zák. vzta-huje se i k poškození lidí. Jak v těchto případech rozvrženo břímě průvodní a čím může se majitel schváleného podniku vyvíňovati (2723).

2. Majitel dolu jest zásadně povinen (§§ 84, 106, 170 horn. zák.) nahraditi škodu jen skutečnou, nikoliv i ušlý zisk, leč že škoda byla způsobena úmyslně nebo z hrubé nedbalosti (4677).

3. Předpis §u 364 a) obč. zák. týká se pouze škody věcné (6374).

4. Nárok na náhradu škody z dolování nepřisluší sice držiteli poškozené nemovitosti, dlužno jej však přiznati nejen vlastníku, nýbrž také universálnímu nástupci poškozeného. Nárok na náhradu škody na budově jest nedělitelný a přísluší těm, v jichž vlastnictví jest poškozená budova (universálním nástupcům vlastníka) (7216).

5. Za škodu, kterou nezpůsobil provozem svého podniku, nelze majitele báňského podniku činiti zodpovědným proto, že převzal podnik od předchůdce, jenž poškodil povrch dolováním úmyslně anebo hrubou nedbalostí (8455).

6. Závazek k náhradě škody podle § 364 a) obč. zák. stíhá jen toho podnikatele, jenž způsobil škodu svým dolováním (11.149).

7. Byla-li dolováním zasažena spodní voda (spodní pra-meny, jež napájely studny), nebylo zasaženo po rozumu §§ 364 a 364 a) obč. zák. (§ 170 horn. zák.) do majetku majitele studní (11.253).

Viz též 1118, 4916.

Literatura: Ehrenzweig §§ 187, 188, 251; Klang I/2, str. 38 n.; Randa: P. str. 57, 60; Kapper: Bergbau und Eisenbahn in ihren Rechtsbeziehungen (1905); Reiff: Das österreichische Bergschadenrecht (1904); Goliath: Juristische Blätter 1905, č. 16, 17. Jinak viz literaturu u § 364.

I. Vyloučená žaloba zdržovací pro immise.

Obč. zák. v určitých případech vylučuje žalobu 1. zdržovací, aby žalovaný přestal žalobce obtěžovati zá-sahy do jeho vlastnictví. Žaloba zdržovací je vylou-čena, jde-li o immise způsobené doly nebo úředně schváleným zařízením.

2. a) Zařízením důlním míní se jak zařízení nad zemí »na dni«, tak i zařízení podzemní. »Sousedem« v daném případě není jen vlastník pozemků, které jsou vedle dolových měr, nýbrž i vlastníci pozemků, na nichž leží míry dolové atp. (§ 109 h. z.), neboť tyto jsou samostatným předmětem vlastnictví, takže pozemky jsou předmětem sousedního vlastnictví. Touto zásadou se řídíce, budeme analogicky posuzovati i oprávnění ke kutání. Kutěť má se dohodnouti s vlastníkem pozemku o náhradě škody kutáním způsobené, nedohodnou-li se, rozhoduje politický úřad (§ 27 h. z.). Kutěť může kutati i pod zemí (§ 30 h. z.) a přirozeně újmu je nahraditi podle § 27 h. z. Předmětem horního vlastnictví jsou míry dolové (§ 63 h. z.), přebytky (§ 74 h. z.), stavby pomocné (§ 85 h. z.) a revírní štolý (§ 90 h. z.). Toto horní vlastnictví má součásti na dni: stavby denní, dílny a zařízení, potřebná k výkonu uděleného horního oprávnění s příslušnými pozemky (§ 117 h. z.). Konečně s tím souvisí příslušenství dolu (§ 121 h. z.). Mimo to zmíniti jest se o měrách denních (§ 76 h. z.). Míry horní a denní dávají majiteli jejich oprávnění na plošné výměře, kterou představují, dobývati vyhrazené horniny. K tomu účelu může prováděti příslušná zařízení, stavby atp.
4. b) Zákon nemíní jen immise těmito zařízeními jako takovými, nýbrž má na mysli provoz hor a immise provozem hor způsobené. Tedy hluk, otřesy, výpary, dým atp.
5. c) Úředně schváleným zařízením míní se hlavně živnostenské provozovny. Při živnostenské provozovně jde nejen o určitý způsob stavby, ale i o určitý způsob provozu t. j. jednání, výroby. Živnostenská provozovna, která je schválena na základě veřejného řízení, dává živnostníku právo tu provozovati výrobu, pro niž provozovna byla schválena (§§ 25—35 ž. ř., §§ 40—48 slov. ž. z.). Potud
6. podobá se provozovna zařízením hor. U staveb jde

také o úředně schválené zařízení, ale na rozdíl od provozovny, není užívání úředním schválením usměrněno a netvoří součást úředního schválení. Z toho plyne: immise stavbou samou způsobené patří pod ustanovení § 364 a), naproti tomu immise způsobené užíváním budovy spadají pod ustanovení § 364, tedy hluk stavbou způsobený spadá pod § 364 a), ale hluk v obytném domě spadá pod ustanovení § 364. Podobně musíme i v jiných případech přesně zkoumati, co úředně bylo povoleno a zda užívání věci je regulováno úředním povolením anebo zda úředním povolením byla dána jen možnost v mezích práva věci libovolně užívat. Na př. hostinský provoz je úředně schválen a proto není možno žádati za zdržení immisi, ale hluchení hostů nespadá již pod úředně schválený provoz a proto tuto immisi je posuzovati podle § 364 II.

c) Železnice je úředně schválené zařízení. 7. V tomto případě však přichází v potaz §§ 10 lit. b), 13 žel. zák. konc. č. 238/1854. Ustanovení § 364 a) je širší než citované ustanovení koncesního zákona. Z toho plyne, že ustanovení § 364 a) je modifikováno ustanovením koncesního zákona.

d) Vodní stavby a vodní díla jsou také 8. úředně schválená zařízení a proto platí o immisích těmito stavbami způsobené také § 364 a), naproti tomu žádati o změnu těchto staveb možno v soudním řízení jen tehdy, je-li soud podle vodního práva vůbec příslušný a je-li stavbou takovou přímo nějaké soukromé právo zasaženo.

II. Žaloba na náhradu škody.

Obč. zákon dává v těchto případech místo žaloby 9. zdržovací žalobu na náhradu škody, která je však zásadně rozdílná od obecné žaloby na náhradu škody.

a) Předpokladem této žaloby je, že provozem hor anebo úředně schváleného zařízení způsobeny byly immise, které převyšují míru podle místních poměrů obvyklou a podstatně ztěžují užívání pozem-

ku v místě obvyklé. Zákon v § 364 a) užívá obratu »Je-li však obtěžování, způsobem tuto míru převyšujícím...«, což svědčí o tom, že zákon má v § 364 a) na mysl jen immise nepřímé. O immisích přímých platí tedy druhá věta druhého odstavce § 364.

10. b) Újma, která nastala sousedovi musí býtí nutným následkem provozu hor nebo úředně schváleného zařízení. Nespádají sem zásahy, které nejsou v nutné kauzální souvislosti s provozem úředně schváleným, proti těmto immisím je možno se brániti podle druhého odstavce § 364 nebo jiným přípustným způsobem. Ustanovení § 364 a) je povahy výjimečné a bylo dáno, aby úředně schválený provoz podniků nemohl býtí znemožněn zdržovací žalobou. Změna podniku je možná jen tehdy, jde-li o zařízení, které provozovacímu konsensu neodpovídá. (Jinak Klang, Komentář I/2 str. 39.)
11. c) Žalobce musí dokázati, že jde o neobvyklé obtěžování a že nemůže užívati svého pozemku způsobem v místě obvyklým a že mu to bylo právě tímto zásahem znemožněno. Dále musí dokázati, jaká újma mu tím nastala, což u žaloby zdržovací odpadá.
12. d) Žalobce je legitimován žádati, aby mu byla škoda nahrazena. Zákon se nevyjadřuje přesně. Podle § 1323 má se škoda napravití naturálně, t. j. má se vše uvéstí v dřívější stav. Tento způsob náhrady škody však míní zákon vyloučiti, poněvadž by se musila odstraniti příčina, tedy provoz úředně schválený a tomu právě míní zákon zabrániti. Zákon míří na náhradu újmy v penězích, a to jen za skutečně utrpěnou škodu a nikoliv za ušlý zisk. Skutečná škoda se projeví ve zmenšené hodnotě pozemku na př. tím, že se úrodnost jeho zmenšila působením výparů chemické továrny. Zmenšený zisk se nenahrazuje sice přímo, ale zmenšená hodnota je prostě kapitalisovaná újma na zisku, takže ve skutečnosti není mezi obojí

náhradou tak zásadní rozdíl. Na druhé straně nutno uvážiti, že výraz náhrada škody je v § 364 a) volen v jiném smyslu než ho užívá § 1323 a následkem toho vzniká pochybnost, zda můžeme vůbec rozdělení škody na pozitivní a ušlý zisk vůbec používati na náš případ a zda není výraz ten volen spíše ve smyslu odškodnění podle expropriačních zákonů. Podle zákona je věc sporná. Pro praxi hodilo by se spíše mínění druhé než první. (Srv. Krčmář Právník 1916 str. 780.)

e) Vlastník zařízení je povinen tuto újmu nahraditi bez ohledu na zavinění. Jde prostě na vyrovnání výhody z provozovacího privilegia na straně jedné a újmy majitele pozemku na straně druhé, touto zásadní vlastností liší se tato žaloba od žaloby na náhradu škody podle 30. hlavy druhého dílu obč. zák. Podobá se tím právě žalobě vlastnické a zdržovací, neboť je ovládána také zásadou, že svoboda jednoho nemá býtí újmu druhého. Jestliže však podle § 364 vyrovnání děje se omezením svobody immitentovy, zde děje se vyrovnání penězi ohroženému při zachování privilegované činnosti immitentovy.

f) Žádati možno náhradu za celou újmu, která je dána provozem hor anebo jinak úředně schváleným provozem. Z toho plyne, že není třeba žádati náhradu za škodu již vzniklou, nýbrž i náhradu za škodu budoucí, což se obě vyjádří ve snížené hodnotě pozemku. Podnikatel má však nahraditi též další újmu, na př. pro hluk a zápach nemůže vlastník ve svém domě bydleti a musí si najati byt jinde, dražší a nepříhodnější, i takovou újmu má podnikatel nahraditi. Z toho zase plyne, že jde spíše o indemnitu jako při expropiaci, než o náhradu škody podle 30. hlavy druhého dílu.

g) Žalovaný je podnikatel bez ohledu na to, zda je vlastníkem nemovitosti anebo zda vlastní pouze úředně schválené zařízení movité. V tom směru je úchylnka od § 364 II věta první. Z úchylnky možno souditi na to, že právě § 364 I platí

jak pro movitosti, tak i pro nemovitosti, neboť prvý odstavec týká se také § 364 a).

17. h) Žaloba se promlčuje ve třech letech od té doby, kdy se žalobce dověděl o škodě a škůdci (§ 1489). Zvětšila-li se škoda dalším provozem, tedy běží nová tříletá lhůta od té doby, kdy zvětšená škoda byla vlastníkem nemovitosti nově zjištěna.

III. O horních škodách.

Literatura: Krémář: O právu sousedském (Právnik 1916, str. 729); Goliath: Juristische Blätter 1910, č. 16, 17, Slovník veřejného práva, heslo Horní právo. Lenhoff: Die Reform des österr. Zivilrechts (Berg- und Hüttenmännisches Jahrbuch 1918); Herbatschek: Österr. Bergschadenersatzrecht (1918); Ehrenzweig: Schuldverhältnisse, § 403.

18. 1. Žaloba zdržovací je při horních škodách vyloučena, viz I./II., pokud jde o immise nepřímé, pokud jde o immise přímé možno žádati, aby přímé působení na sousední pozemek bylo zastaveno. Dále je přípustna žaloba na náhradu škody, tedy na naturální reparaci podle § 30. hlavy druhého dílu, jde-li o zaviněnou způsobenou škodu, což v praxi může míti stejný výsledek jako žaloba zdržovací. Konečně má soused negatorní žalobu vlastníkovu, jde-li o použití sousedova pozemku majitelem hor. Všechny tyto žaloby jsou přípustny jen potud, pokud není příslušný horní úřad. Jde o význam § 170 h. z. Tento má význam policejní, to znamená, že ten, kdo opomine správním úřadem mu stanovené opatření, je civilně práv ze škody tím vzniklé, stalo-li se tak zaviněně (Vážný č. 138). Tato žaloba o náhradu škody předpokládá delikt, což se v praxi jeví jako přestoupení správního předpisu. N. s. stojí dokonce na stanovisku, že porušení těchto předpisů spadá pod ustanovení § 1311, že tedy majitel hor ručí za casus mixtus (Vážný č. 3093, omezujícím způsobem č. 7998). Vzhledem na ustanovení §§ 222, 223 h. z. rozhoduje o vadném zařízení podniku horního úřad správní, žaloba o ná-
- 19.

hradu škody je dána, není-li těchto opatření dbáno. (Srv. Vážný č. 11.253.)

2. Zcela jiný je poměr horního zákona k in-
demnitní žalobě podle § 364 a). Tato žaloba má vždy
místa, jde-li o přílišné immise, které ohrožují hospo-
daření na sousedních pozemcích v místě, bez ohledu
na to, jak rozhodl správní úřad. Vlastník sousedního
pozemku má možnost:

a) obrátiti se na horní úřad se žádostí, aby tento učinil příslušné opatření, poněvadž je ohrožován majetek žadatelův provozem hor [§§ 170 lit. a), 222 h. z.],

b) podati žalobu na náhradu škody, vzniklé immisemi nepřímými, způsobenými provozem hor [§ 364 a)], což je na Slovensku vyloučeno,

c) rozhodnutí správního úřadu není prejudiciální soudnímu a naopak, oba jsou na sobě zcela nezávislé.

3. Otázka **poddolování** je jednou z nejdůležitějších z oboru škod horních. Někteří popírají, že v daném případě je poměr dvou sousedů. K tomu je uvážiti tato: Poměr vlastníka hor a vlastníka k povrchu je poměrem dvou sousedů. Vlastník hor, děláje hory, nezasahuje do cizího pozemku; zřítí-li se poddolováním povrch, jde o mimořádné nepřímé působení na cizí pozemek ohrožujícím způsobem. Jde tedy o immise podle § 364 a) a žaloba indemnitní je dána. Vedle toho má vlastník povrchový možnost žádati u horního úřadu o příslušné zabezpečovací zařízení. Jde-li o úmyslné zřícení povrchu poddolováním, nejde již o nepřímou immisi, nýbrž o přímý zásah do cizího pozemku. Chce-li vlastník hor toto zřícení povrchu provést, pak může tak učiniti jen se svolením povrchového vlastníka, nebo vyvlastní-li tento pozemek. Při neúmyslném poddolování je immise dána teprve, když povrch přišel do pohybu, tehdy je mu dána možnost žádati náhradu této škody podle § 364 a), tedy bez ohledu na zavinění. Preventivně má možnost žá-

dati za opatření zabezpečovací u horního úřadu (§§ 170, 222 h. z.).

22. Zřítí-li se v důsledku poddolování stavení, jsou takové důsledky:

a) Vlastník stavení má nárok na náhradu ceny stavení podle § 364 a tedy bez ohledu na zavinění.

b) Movitosti je podle § 364 a) nahraditi jen, jde-li o příslušenství nemovitosti (§§ 294—297 obč. zák.).

c) Ostatní škodu je nahraditi jen za předpokladů zavinění, tedy v rámci § 1295 po př. § 1311, jde-li o porušení předepsaného ochranného zařízení.

Srovnej § 106 h. z., § 32 II. pražského stav. řádu, § 35 I. č. st. ř., § 34 II. brněnského st. ř., § 36 II. mor. stav. ř., § 23 III. V. a § 102 VII. slez. st. ř. Podle toho neručí vlastník hor za škody na staveních, provedených bez úředního schválení; podle stavebních řádů má býti přizván ke komisi stavební. Nebyl-li pozván ke stavební komisi, je sice akt správní vadný, ale povolení bylo řádně dáno, a proto vlastník neručí za škodu poddolováním způsobenou podle § 364 a).

IV. Úřední povolení a nárok na náhradu škody.

23. Na konci § 364 a) jsou uvedena slova »i když škoda byla způsobena okolnostmi, ke kterým při úředním jednání nebylo přihlíženo«. Důvodová zpráva uvádí, že slova tato byla vřazena z opatrnosti, když immise nastanou okolnostmi, které vyjdou na jevo teprve po úředním řízení. Na př. jde o továrnu a při úředním řízení nikdo nepřihlédl k tomu, že s továrním provozem je spojen západ, což vyšlo na jevo teprve až za provozu továrního podniku. Důvodová zpráva uvádí dále, že tím mělo býti naznačeno, že občansko-právnímu nároku nepřekáží výrok správního úřadu. Tomu není rozuměti tak, že podnikatel může měniti svůj podnik, a že každá podnikatelská činnost je tím kryta. Rozhodnutí týká se určité činnosti podnikatel-

ské a ta je proti zdržovací žalobě chráněna, není však chráněna činnost úředně nepovolená. Konečná slova mají jen ten význam, že není třeba při úředním povolení uvažovati o všech následcích této podnikatelské činnosti.

V. Na Slovensku nemáme obdobného ustanovení, 24. neboť § 35 uh. živnostenského řádu, který obsahoval obdobné ustanovení, nebyl novým živnostenským zákonem č. 259/1924 Sb. z. a n. převzat. Proto na Slovensku je možno se brániti proti immisím živnostenských, horních, vodních zařízení žalobou zdržovací, pokud tím svoboda sousedova se omezuje, neboť i na Slovensku musíme vycházeti ze zásady, že každý vlastník je stejně svoboden. Vedle toho může se postižený soused domáhati náhrady škody a úpravy poměrů u správních úřadů.

§ 364b. (3. nov. § 12.) Pozemek nesmí býti prohlouben tak, aby sousedova půda nebo sousedovo stavení pozbyly potřebné opory, leč že se držitel pozemku postará o dostatečné jiné opevnění.

Úřední text: (Nov. 3 § 12.) Ein Grundstück darf nicht in der Weise vertieft werden, dass der Boden oder das Gebäude des Nachbars die erforderliche Stütze verliert, es sei denn, dass der Besitzer des Grundstückes für eine genügende anderweitige Befestigung Vorsorge trifft.

Osnova: § 282. Pozemek nesmí býti prohlouben tak, aby sousední půda, stavba nebo jiné dílo ztratily náležitou oporu, ledaže se provede jinaké dostatečné upevnění.

Prameny: *Subkomise panské sněmovny, str. 164. Vysvětlivky k III. dílu novele, str. 33.*

Judikatura: 1. Předpis §u 364b) obč. zák. vztahuje se pouze na vlastníka pozemku a nelze ho rozšiřovati na osoby, které na příkaz vlastníkův a v jeho zájmu pracovaly na jeho pozemku. Pokud nelze činiti stavitele zodpovědným za škodu, již utrpěly při stavbě sousední pozemky (5387).

2. Vlastník pozemku není povinen [§ 364 b) obč. zák.], by udržoval stavení na svém pozemku v takovém stavu, by mohl soused o ně opíratí své budovy, naopak vlastník může stavení na svém pozemku sbourati, a není-li zvláštní služebnosti, musí soused sám chrániti své budovy před pohromou (8848).

3. Nastalo-li prohloubením pozemku ohrožení sousedova pozemku tím, že ztrácí potřebnou oporu, nelze ohroženému upíratí právo, domáhati se žalobou [§ 364 písm. b) obč. zák.] nejen zákazu dalšího prohlubování odpůrcova pozemku působícího ohrožení, nýbrž i obnovení předešlého stavu, po případě i náhrady škody, nastalo-li již sesutí půdy na ohroženém pozemku. Ovšem nelze povinnému uložití, by podnikl zabezpečovací práce na pozemku cizím (12020).

Literatura: Ehrenzweig 188; Klang I/2, str. 41; Randa: I. str. 61; Rouček str. 381. Jinak viz literaturu cit. u § 364.

I. Zákaz škodlivých prohlubenin.

1. 1. Ustanovení § 364 b) je dalším speciálním případem úpravy zásahu do vlastnického práva sousedů. Jde o takové jednání vlastníka pozemku, že prohlubuje úroveň pozemku. Účelem jednání je pouze prohloubení vlastního pozemku; k tomu používá vlastník také jen svého pozemku a žádného cizího, ale toto užívání vlastního pozemku má za nepřímý následek, že ohrožuje bezpečnost sousedních pozemků. Na Slovensku nemáme obdobného ustanovení.
2. 2. **Prohlubeniny.** Ustanovení § 364 b) týká se jen prohloubení pozemku, nikoliv zvýšení půdy. Z jakého prohloubení bylo provedeno, nerozhoduje; na př. proto, že vybírán byl písek, nebo cihlářská hlína, kámen.
3. 3. Sousední pozemek pozbývá tím potřebné opory t. j. hrozí, že půda sousedního pozemku se sesuje. Podle říšsko-německé praxe spadá sem nejen vertikální, nýbrž i horizontální sesouvání půdy na př. odnětím spodních vod. Nerozhoduje, zda jde o prohlubeninu trvalou nebo přechodnou, na př. kopáním základů. Je lhostejno, zda jde o pozemek soukromý anebo veřejný, na př. stavbu silnice, zda prohloubení se stalo podle předpisů úřadem stanovených anebo bez nich nebo dokonce proti nim — tudíž značný rozdíl od § 364 a).
4. 4. Ustanovení § 364 b) může se dostat do kolise s ustanovením § 364 a), jde-li o prohlubování na základě úředně schváleného provozu. Případ tento není

řešen a praxe má různé možnosti: buď prohlásíme § 364 b) za speciálnější ustanovení než § 364 a) a v důsledku toho budeme za to míti, že pro tento případ immissi platí ono speciálnější ustanovení anebo budeme považovati obě ustanovení za koordinovaná, takže tyto immisce při podnikové činnosti jsou upraveny § 364 a). U horních škod poddolováním způsobených vycházeli jsme z tohoto druhého náhledu, ale tam šlo o speciální právo horní. V jiných případech bude snad lépe vycházeti z opačného hlediska.

5. **Sousedními pozemky** jsou nejen ty, které podle katastrální mapy tvoří dvě bezprostředně sousedící parcely, nýbrž všechny pozemky, které snížením úrovně dotyčného pozemku jsou ve své integritě ohrožovány.

6. **Ohrožování pozemku** spočívá v tom, že se pevná půda pozemku následkem snížení úrovně dotčeného pozemku může dostat do pohybu a tím podstatná součást pozemku (t. j. hmota půdy) nebo stavení na této půdě vystavěné je ohrožováno. Proti jiným zásahům máme způsob ohrožení přesně stanoven a není třeba přihlížeti k mimořádnosti případu atp.; dostačí, že půda pozemku nebo budova na pozemku postavená ztrácí svoji přirozenou oporu. Nerozhoduje geologické složení půdy.

7. Mezi prohloubením a ztrátou opory sousedního pozemku (budovy) musí býti příčinná souvislost, t. j. podle naší zkušenosti ztrácí sousední pozemek oporu právě tímto prohloubením. Je-li ohrožení stabilizováno sousedního pozemku způsobeno něčím jiným, na př. spodními vodami, nemá § 364 b) místa. Vedle toho může nastati případ, že obě příčiny spolupůsobí. V takovém případě nebude možno vzhledem na sankce § 364 b) tohoto ustanovení použití.

II. Nárok vlastníka ohroženého pozemku.

1. Nárok jde na zabezpečení pozemku před hrožící škodou. Jde tedy o nárok sice preventivní, ale

3. Nastalo-li prohloubením pozemku ohrožení susedova pozemku tím, že ztrácí potřebnou oporu, nelze ohroženému upíratí právo, domáhati se žalobou [§ 364 písm. b) obč. zák.] nejen zákazu dalšího prohlubování odpůrcova pozemku působícího ohrožení, nýbrž i obnovení předešlého stavu, po případě i náhrady škody, nastalo-li již sesutí půdy na ohroženém pozemku. Ovšem nelze povinnému uložití, by podnikl zabezpečovací práce na pozemku cizím (12020).

Literatura: Ehrenzweig 188; Klang I/2, str. 41; Randa: I. str. 61; Rouček str. 381. Jinak viz literaturu cit. u § 364.

I. Zákaz škodlivých prohlubenin.

1. 1. Ustanovení § 364 b) je dalším speciálním případem úpravy zásahu do vlastnického práva susedů. Jde o takové jednání vlastníka pozemku, že prohlubuje úroveň pozemku. Účelem jednání je pouze prohloubení vlastního pozemku; k tomu používá vlastník také jen svého pozemku a žádného cizího, ale toto užívání vlastního pozemku má za nepřímý následek, že ohrožuje bezpečnost susedních pozemků. Na Slovensku nemáme obdobného ustanovení.
2. 2. **Prohlubeniny.** Ustanovení § 364 b) týká se jen prohloubení pozemku, nikoliv zvýšení půdy. Z jakého prohloubení bylo provedeno, nerozhoduje; na př. proto, že vybírán byl písek, nebo cihlářská hlína, kámen.
3. 3. Sousední pozemek pozbývá tím potřebné opory t. j. hrozí, že půda susedního pozemku se sesuje. Podle říšsko-německé praxe spadá sem nejen vertikální, nýbrž i horizontální sesouvání půdy na př. odnětím spodních vod. Nerozhoduje, zda jde o prohlubeninu trvalou nebo přechodnou, na př. kopáním základů. Je lhostejno, zda jde o pozemek soukromý anebo veřejný, na př. stavbu silnice, zda prohloubení se stalo podle předpisů úřadem stanovených anebo bez nich nebo dokonce proti nim — tudíž značný rozdíl od § 364 a).
4. 4. Ustanovení § 364 b) může se dostat do kolise s ustanovením § 364 a), jde-li o prohlubování na základě úředně schváleného provozu. Příklad tento není

řešen a praxe má různé možnosti: buď prohlásíme § 364 b) za speciálnější ustanovení než § 364 a) a v důsledku toho budeme za to míti, že pro tento případ immisi platí ono speciálnější ustanovení anebo budeme považovati obě ustanovení za koordinovaná, takže tyto immise při podnikové činnosti jsou upraveny § 364 a). U horních škod poddolováním způsobených vycházeli jsme z tohoto druhého náhledu, ale tam šlo o speciální právo horní. V jiných případech bude snad lépe vycházeti z opačného hlediska.

5. **Sousedními pozemky** jsou nejen ty, které podle katastrální mapy tvoří dvě bezprostředně susedící parcely, nýbrž všechny pozemky, které snížením úrovně dotčeného pozemku jsou ve své integritě ohrožovány.

6. **Ohrožování pozemku** spočívá v tom, že se pevná půda pozemku následkem snížení úrovně dotčeného pozemku může dostat do pohybu a tím podstatná součást pozemku (t. j. hmota půdy) nebo stavení na této půdě vystavěné je ohrožováno. Proti jiným zásahům máme způsob ohrožení přesně stanoven a není třeba přihlížeti k mimořádnosti případu atp.; dostačí, že půda pozemku nebo budova na pozemku postavená ztrácí svoji přirozenou oporu. Nerozhoduje geologické složení půdy.

7. Mezi prohluběním a ztrátou opory susedního pozemku (budovy) musí býti příčinná souvislost, t. j. podle naší zkušenosti ztrácí susední pozemek oporu právě tímto prohluběním. Je-li ohrožení stability susedního pozemku způsobeno něčím jiným, na př. spodními vodami, nemá § 364 b) místa. Vedle toho může nastati případ, že obě příčiny spolupůsobí. V takovém případě nebude možno vzhledem na sankce § 364 b) tohoto ustanovení použiti.

II. Nárok vlastníka ohroženého pozemku.

1. Nárok jde na zabezpečení pozemku před hrozcí škodou. Jde tedy o nárok sice preventivní, ale

újma musí hroziti. Podle toho jsou dány tyto náležitosti této žaloby:

9. a) Žalobcem je vlastník ohroženého pozemku, po př. ohrožené budovy (důležité v případě § 435). Sporno je, zda též poživatel; naproti tomu nepřisluší tato žaloba nájemci pozemku, resp. budovy.
10. b) Žalovaný je vlastník pozemku, kde prohlubování se provádí bez ohledu na to, zda provádí prohloubení sám anebo třetí osoba s jeho souhlasem (Vážný č. 5387). Jde-li o poživatele hloubeného pozemku, není příčiny, proč bychom žalobu proti němu nepřipustili, neboť tento, maje požívání, může pozemku podle svého věcného práva tak užívat, jako vlastník. Obligačně oprávněný jedná jen se souhlasem vlastnickovým a nelze tedy proti němu žalobu propustiti. Žalovati jest dočasného vlastníka, třebaž pozemek prohloubil jeho předchůdce.
11. c) Důkazní břemeno je upraveno tak, že žalobce musí dokázati, že je vlastníkem ohroženého pozemku (resp. budovy), dále že žalovaný je vlastníkem pozemku, který je prohlouben, pak že následkem tohoto prohloubení pozemek žalobcův nebo jeho budova ztrácí potřebnou oporu. Tato opora musí býti ztracena prohloubením, ale nemusí ještě nastati pohyb půdy; do té míry jde o žalobu preventivní.
12. d) Jak má býti formulována žalobní prosba, není z doslovu dosti zřetelné. Nejlépe je žádati, aby se žalovaný zdržel dalšího hloubení a postaral se o to, aby pozemek žalobcův zase nabyl potřebné opory.
13. e) Exekuce je tedy jednak ad factum omitendum (zákaz hloubení), jednak ad factum praestandum (příkaz opatření oporu). Žalovanému je dána facultas alternativa: opatření další hloubení takovými opatřeními, že sousední pozemek má dostatečnou oporu.
14. f) Dopustil-li se žalovaný hloubením civilního deliktu, má žalobce nad to ještě nárok na náhradu škody.

g) Žaloba podle § 364 b) promlčuje se v právi delně promlčecí lhůtě třicetileté.

2. Ustanovení tohoto nemůže se použiti na ten případ, když bouráním domu sousední dům je ohrožován. Jde v tomto případě o immissi, kterou je však posuzovati podle § 364 a), poněvadž jde o úředně schválené zařízení (t. j. úředně povolenou demolici). Sporno je, zda je možno použiti ustanovení tohoto na snížení hladiny spodních vod, snížením niveau pozemku. Spíše je užiti obecného ustanovení o immissích podle § 364 I.

§ 364 c). (3. nov. § 13.) Zákaz zcizení nebo zavazení, stanovený smlouvou anebo posledním pořizováním, týkající se věci nebo věcného práva, zavazuje pouze prvního vlastníka, ale nikoliv jeho dědice nebo jiné právní nástupce. Proti třetím působí jen tehdy, byl-li stanoven mezi manžely, rodiči a dětmi, osvojení nebo opatrovanci nebo jejich choti a byl-li zapsán do veřejné knihy.

Úřední text: (Nov. 3. § 13.) Ein vertragsmässiges oder letztwilliges Veräusserungs oder Belastungsverbot hinsichtlich einer Sache oder eines dinglichen Rechtes verpflichtet nur den ersten Eigentümer, nicht aber seine Erben oder sonstigen Rechtsnachfolger. Gegen Dritte wirkt es dann, wenn es zwischen Ehegatten, Eltern und Kindern, Wahl- oder Pflegekindern oder deren Ehegatten begründet und im öffentlichen Buche eingetragen wurde.

Osnova: § 289. Smluvený nebo v posledním pořízení ustanovený zákaz zcizení nebo zavazení nějakého práva zavazuje toliko prvního nabyvatele, nikoli jeho dědice nebo jiné právní nástupce. Proti třetím osobám působí tehdy, byl-li ustanoven mezi manžely, rodičem a dítětem, ať vlastním nebo osvojeným, nebo mezi jedním z nich a manželem druhého a byl-li vložen do veřejné knihy.

Prameny: *Subkomise panské sněmovny, str. 164. Vysvětlivky k III. dílu novele, str. 33.*

Judikatura: 1. Zákazu zcizení a zavazení, zaknihovaného před počtem působnosti § 364 c) obč. zák., tento předpis se netýká. Zaknihován-li takovýto zákaz tím, že jeho překročení má v zápětí ztrátu práva, působí i vůči osobám třetím, zejména i vůči věřitelům oprávněného (158).

2. Tím, že záповěď zcizení, zatížení a zastavení byla knihovně poznamenána, nestalo se právo toho kasterého spoluvlastníka ještě právem věcným, nedostupným exekuci (4101).

3. Poznámká zákazu zcizení a zavazení není na závadu napotomní exekuci (4611).

4. Zákaz zadlužení (zatížení) pozemku přiděleného podle zákona záborového a náhradového vztahuje se i na zatížení exekucí. Okolnost, že Státní pozemkový úřad nabyt pozemku směnnou smlouvou, nezabavuje ho práva, uložit při přidělu omezení (6014).

5. Zákaz postupu pohledávky jest platný s účinkem, že protismluvní postup působí i proti třetím osobám, nedá-li si postoupený dlužník takový postup líbiti. Zákaz postupu jeví účinek proti postupníku i tehdy, když o něm nevěděl. Obdoby § 364 c) a § 367 obč. zák. nelze tu použítí (6720).

6. Bylo-li vlastnictví k nemovitosti omezeno smlouvou v ten způsob, že jest vlastník povinen odevzdati nabytému nepostoupil za svého živobyti, případně z jeho pozůstalosti, jde o čekatelství, jež se rovná svým účinkem fideikomisární substituci. K tomu, aby toto omezení vlastnictví nabylo účinku proti třetím osobám, stačí, aby bylo v pozemkové knize poznamenáno. Pokud toto omezení jest z pozemkové knihy patrné, mohou třetí osoby použítí k uspokojení svých nároků jen případných práv požívatelových, nemožou však sáhnouti na podstatu nemovitosti. Sorávce úpadkové nemovitosti nemůže vésti exekuci vnucenou dražbou na takovou nemovitost úpadcovu, leč se souhlasem všech náhradných dědiců (7086).

7. I ve prospěch státní pokladny jako fondu pro válečné poškozence (§ 5 vládního nařízení ze dne 15. července 1920, čís. 436 Sb. z. a n.) může býti platně zapsán zákaz zcizení a zavazení. Zákaz postihuje i dobrovolné i exekuční zcizení nebo zavazení (7617).

8. Zákaz zcizení podle zákona o pozemkové reformě (o zajištění půdy drobným vachtýřům) stihá i každého dalšího nabyvatele pozemku; předpis § 364 c) obč. zák. tu neplatí (7672).

9. Je-li sporno, zda ustanovení poslední vůle, zakazující zciziti a zavaziti odkázanou nemovitost, bylo dáno i ve prospěch třetí osoby, nelze změnití právoplatné usnesení pozůstalostního soudu o zápisu zákazu v nesporném řízení, nýbrž jest to vyhrazeno pořadu právnímu. O účinnosti zapsaného zákazu zcizení pro možnost dalších vkladů na stížené nemovitosti, které by se přičítily zákazu, přísluší rozhodovati knihovnímu soudu (8200).

10. Záповěď zcizení a zatížení nemovitosti ve smyslu § 364 c) obč. zák. platí proti třetím osobám i při exekučním

zcizení nebo zatížení. Napotomní zrušení manželského svazku mezi těmi, kdož ujednali záповěď zcizení a zatížení, nemění nic na platnosti záповědi (8554).

11. Stanovila-li smlouva o zákazu zatížení pozemku souhlas třetí osoby za podmínku jeho zatížení a splnění této podmínky bylo zůstaveno volnému jejímu uvázení, nabytá třetí osoba, trebas nebyla účastna na smlouvě, práva, aby podmínku splnila nebo zmařila, a jest i oprávněna ke stížnosti, bylo-li zatížení pozemku povoleno bez jejího souhlasu. Platnost smluvního zákazu zatížení pozemku není dotčena napotomní smrtí jedné ze smluvních stran. Zákaz zatížení platí, i když třetí osoba nemá zájem, aby svým nesouhlasem zatížení překazila, a jest účinným i proti exekučnímu zavazení (9897).

12. Omezení uložené přidělci (podmínky připojené Státním pozemkovým úřadem při svolení ke zcizení zabraného majetku) může býti v pozemkové knize vymazáno jen na základě listiny vystavené Státním pozemkovým úřadem (příslušnou Obvodovou úřadovnou), v níž dáno k tomu svolení (9964).

13. Prozatímní opatření soudní záповědi nezcziziti, neobtěžiti nebo nezastaviti nemovitost (§ 382 čís. 6 ex. ř.), jest přípustné jen k zajištění nároku, vztahujícího se k této nemovitosti, a může býti povoleno jen k ochraně práv věcných, do pozemkové knihy již zapsaných, nebo k ochraně nároků sice cbligacních, které však zápisem do pozemkové knihy lze přeměnití v práva věcná. Smluvnímu zákazu, nezcziziti a nezatížití nemovitosti, ujednanému mezi osobami, uvedenými v druhé větě § 364 c) obč. zák., lze zápisem do pozemkové knihy zjednatí účinek věcný a nárok z něho může býti chráněn soudní záповědi podle § 382 čís. 6 ex. ř. Není-li smluvní zákaz, nezcziziti a nezatížití nemovitost, ujednaný mezi osobami uvedenými v druhé větě § 364 c) obč. zák., má jen účinek obligační, působí jen mezi stranami a nelze jej zapsati do pozemkové knihy a zajistiti soudní záповědi podle § 382 čís. 6 ex. ř. V tomto případě nelze vyhovětí ani návrhu, by knihovnímu soudu bylo zapověděno nevyříditi žádost odpůrce o povolení poznámky pořadí pro zamýšlené zřízení zástavního práva na jeho nemovitostech, usnesení o tom nevyhotoviti a nedoručiti (10.424).

14. I před třetí novelou k obč. zák. byla zákazu zcizení přiznávána věcná účinnost v plném rozsahu, najmě šlo-li o to, založití jím čekatelství zabezpečující nemovitý majetek dětem (10.682).

15. Povolení prozatímního opatření podle § 382 čís. 6 ex. ř. nevádí, že podle listiny, již jest osvědčen nárok, přísluší navrhovateli nárok (zákaz zcizení) bez knihovního zápisu (10.857).

16. Neuvedl-li vymáhající věřitel již v návrhu na povolení exekuce v nuceným zřízením zástavního práva, že poznámka zákazu zcizení a zatížení, vážnoucí podle knihovního stavu na dlužníkově nemovitosti, nevádí povolení navrhané exekuce, ježto osoba, v jejíž prospěch byl tento zákaz dán a o jejímž příbuzenském poměru k dlužníku není v poznámce nic udáno, podle sbírky listin nepatří k osobám uvedeným v druhé větě § 364 c) obč. zák., nemůže si důvodně stěžovati, že (rekursní) soud vzhledem k poznámce zákazu zcizení a zatížení návrh na povolení exekuce zamítl, a nemůže své opomenutí doháněti teprve v (dovolacím) rekursu (11.459).

17. Zákaz zcizení, založený mezi osobami uvedenými v druhé větě § 364 c) obč. zák. a zapsaný do pozemkové knihy, brání nejen dobrovolnému, nýbrž i exekučnímu zcizení (ovšem kromě věřitelů, kteří zápisu tohoto zákazu předcházejí). Lhostejno, že omezení vlastnického práva dlužníka bylo v pozemkové knize zapsáno dříve, než vstoupila v platnost třetí dílí novela, jde-li o pohledávku třetí osoby vzniklou teprve za platnosti § 364 c) obč. zák., kdy zákaz zcizení v pozemkové knize byl již zapásm. Lhostejno, že omezení vlastnického práva dlužníka jest v pozemkové knize jen poznamenáno, nikoli vloženo (11.695).

18. Zákaz zcizení a zavazení vymožený jako prozatímní opatření podle § 382 čís. 6 ex. ř. nebrání exekučnímu zatížení nemovitosti ve prospěch třetích osob (11.814).

19. Zákaz zadlužení podle § 364 c) obč. zák. platí za předpokladů tam uvedených proti třetím osobám i při exekučním zatížení, nepatří však, jde-li o exekuční zatížení pro nedoplatky na dani pozemkové a domovní ve smyslu § 265 (1) zákona ze dne 15. června 1927, čís. 76 Sb. z. a n., aneb pro poplatky z převodu majetku podle § 72 pol. zák. (11.869).

20. (Smluvený) zákaz zcizení a zatížení nemovitostí podle § 364 c) obč. zák. vylučuje sice i exekuci v nuceným zřízením zástavního práva, jakož i v nucenou dražbou, nevylučuje však exekuci v nucenou správu nemovitostí (11.896).

21. Osoba, v jejíž prospěch je poznamenán zákaz zcizení nemovitostí, jest oprávněna k rekursu do usnesení, jímž byla povolena v nucenou dražbu těchto nemovitostí. Zákaz zcizení založený mezi osobami uvedenými v druhé větě § 364 c) obč. zák. a zapsaný do pozemkové knihy brání nejen dobrovolnému, nýbrž i exekučnímu zcizení (kromě věřitelů, kteří tomuto zápisu předcházejí). Podmínkou zcizení nemovitostí zatížených zákazem zcizení a zatížení ve prospěch určitých osob, je souhlas všech oprávněných, nikoliv jen většiny (11.959).

22. Zákaz zcizení zapsaný do pozemkové knihy podle § 364 c) obč. zák. nepůsobí proti osobám knihovně oprávněným, jichž práva předcházejí zápisu zákazu. Při povolení exe-

kuce v nucenou dražbou k realizaci zástavního práva, předcházejícího zápisu zákazu zcizení, nelze přezkoumávati, zda se vklad zástavního práva, jemuž podle pozemkové knihy nebylo odporováno, stal právem či neprávem, an dlužník tehdy ještě nebyl knihovním vlastníkem, nýbrž se jím stal teprve zároveň se zápisem zákazu zcizení (12.862).

Viz též 12.786.

Literatura: Ehrenzweig §§ 162, 187, 201, 264; Klang I/2 str. 42 n.; Čížek: Zákazy zcizení, Zprávy práv. jednoty mor. XXII, str. 306; Grešl: Jakou formou zapsati v knize pozemkové smluvní zákaz zcizení nebo zadlužení, Soudeovské listy 1925, str. 151; Rabl ve Festschrift zur Jahrhundertfeier des ABGB 2, 840; Randa: P. str. 77, viz též lit. u § 364.

I. Zákaz zcizení a zatížení.

1. Zákaz zcizení znamená omezení disposičního práva vlastníka. Disposiční právo vlastníka chápe se jako výron svrchované moci vlastníkovy nad věcí. Jde při zcizení o to, že se vlastnická žaloba, která doposud příslušela osobě jedné, přenáší na osobu druhou, a dále že nabyvatel je legitimován s věcí volně nakládati. Při zatížení věci zřizuje se pro nějakou třetí osobu právo na věcí cizí (služebnost, zástavní právo, reálné břemeno).

Hospodářský liberalismus měl značný zájem na tom, aby volnost obchodu byla co největší, a tudíž na tom, aby zákazy zcizení zmizely úplně. Na tomto stanovisku stál původní obč. zák., který pro obor soukromého práva zastával extrémní individualismus, který o zákazech zcizení obecně neustanovoval nic. Tím však, že zachoval instituci děleného vlastnictví a zachoval možnost časově terminovaného vlastnictví (speciálně náhradnictví dědické), dále že dovolil spojení s právem předkupním věcně-právní účinek (§ 1073), upravil situaci tak, že fakticky určité druhy vlastnictví byly nezcizitelné. To mělo za následek, že stále byla snaha upravití zákaz zcizení i smluvním způsobem, z čehož povstal spor, zda zákaz takový může býti zapsán do knihy pozemkové. (Srov. Steinbach, Randa proti, Exner pro.) Situace taková vedla ovšem k právní nejistotě, a to bylo příčinou, že třetí novelou (§ 13)

na rozdíl od jiných moderních zákoníků tato otázka byla upravena.

4. Otázka zákazu zcizení byla aktuální jen u nemovitostí a také zákonná úprava týká se jen nemovitostí. Na druhé straně nelze přehlížeti, že u některých movitostí — jako jsou rodinné památky — zákaz zcizení byl by velmi odůvodněn, ale provedení naráží na technické překážky pramenící v thesi, že zákaz týkající se i třetích osob, těmto osobám má býti poznatelný.
5. 2. Zákaz zcizení a zatížení může mít význam dvojí:

a) obligační, t. j. týká se jen obou smluvníků a nikoliv třetích osob; tento zákaz zcizení neomezuje disposiční právo vlastníkovu,

b) věcně-právní, t. j. nikdo nemůže nabýti vlastnictví proti zákazu smluvnímu; v daném případě jde o omezení dispozice vlastníkovy a o omezení vlastnictví.

6. Spor se týkal věcně-právního zákazu zcizení a nikoliv obligačního, ale § 13 novely považoval za nutno upravit i též obligační zákaz zcizení, což je systematicky velmi nepřehledné a nejasné, neboť může nastat spor, zda o smluveném zákazu zcizení platí 17. hlava II. dílu a jiné pochybnosti.
7. 3. Vedle toho máme zákonné zákazy zcizení, které jsou rázu jak obligačního, tak i věcně-právního. V poválečné době rozsah těchto zákazů velmi vzrostl, díky změněnému názoru na společnost, který je dnes více solidaristický než individualistický.

II. Zákaz zcizení stanovený právním jednáním.

8. 1. Právní jednání, jímž se někdo zavazuje druhému smluvníku, že nebude zcizovat věc, je prohlášeno prvou větou § 364 c) za přípustné. Může jíti buď o smlouvu anebo o poslední pořízení. Smlouva taková je obligační smlouvou a vyžaduje všech 13 důležitostí podle 17. hlavy II. dílu:
9. a) Co do formálnosti dostačí smluvní kon-

sens, mající náležitosti § 869, není zapotřebí žádných dalších formalit, nanejvýš není zapotřebí písemnosti. Dostačí i prohlášení mlčky učiněné (§ 863).

b) Smlouva tato musí mít přípustný obsah (§§ 878, 879). Smlouvou touto může se zavázati jen vlastník věci, neboť jen ten může splniti tuto smlouvu. Třetí osoba nemůže tuto smlouvu splniti, zavázeli se nevládník nezczizovati, lze úmluvu chápati jako smlouvu uzavřenou pod výminkou, nabude-li smluvník vlastnictví k dotčené věci. Zavázeli se nevládník, že vlastník věc nezczizí, jde o smlouvu k tíži třetí osoby po rozumu § 880 a).

c) Smlouva tato zavazuje jen smluvníky, třetích osob se netýká; žádná třetí osoba nemůže z této smlouvy vyvozovati nějakého oprávnění. Na druhé straně oprávněný smluvník může se obrátiti jen na svého smluvníka, byla-li smlouva porušena zcizením věci. Obligační závazek nebrání platnosti zcizení a třetí se stává vlastníkem. Oprávněný má jen žalobu na náhradu škody, která mu zcizením byla způsobena (§ 1294 n., § 1298). Naturální restituce není vynutitelná, nutno žádati za náhradu majetkové újmy, která vznikla žalobci protismluvním zcizením věci (§ 1323). Souhlas třetí osoby ke zcizení pojmá n. s. spíše jako potestativní výminku připojenou k zakazu zcizení (Vážný č. 9897). Na druhé straně nutno připomenouti, že závazek nezczizovati věc je povinnost určitě jednat opominouti, totiž věc nezczizovati. V důsledku toho mohlo by se žalovati na opomenutí a věsti exekuci podle §§ 355 násl. ex. ř., ačkoliv zde nejde o žalobu zdržovací. Tato sankce je širší sankce předcházející, totiž nároku na náhradu škody.

d) Smlouva tato podléhá majetkovému právu, tudíž musí mít předmět smlouvy majetkovou hodnotu pro smluvníky. V daném případě je předmětem zákaz zcizení. Musí tedy zákaz zcizení mít majetkovou hodnotu.

e) Byla-li tato smlouva úplatná, pak zcizením 14

věci stává se nemožným smlouvu úplně splnit a smlouva se stává neplatnou (cf. 1447), takže je třeba vrátiti úplatu (§§ 877, 1435).

15. 2. Posledním pořízením stanovený zákaz zcizení může býti uložen patrně jen tomu, kdo věci nabyl na základě tohoto posledního pořízení, ať jde o nabytí věci dědictvím anebo odkazem a může se týkati jen této věci. Stanovení zákazu musí míti všechny náležitosti posledního pořízení a zákaz musí býti přímo v něm obmyšlené osobě uložen jako povinnost; zákaz zcizení nelze vinterpretovati do posledního pořízení po rozumu § 582, druhá věta.
16. 3. Zákaz zcizení stanovený právním jednáním váže podle doslovu »jen prvého vlastníka, nikoliv jeho dědice nebo právní nástupce«. Ustanovení toto není zcela přesné, neboť zákaz zcizení nemusí býti vždy uložen tomu, na něhož se věc vlastnickky převádí. Je tomu rozuměti tak, že jen ten vlastník věci je vázán, s nímž smlouven byl zákaz zcizení. U posledního pořízení je zákaz zcizení omezen na nabytí věci na základě posledního pořízení. Toto omezení zákazu zcizení dáno bylo v zájmu volného obchodu, neboť i obligační zákaz má dosti nepříznivé následky pro zavázaného v případě kontravence, takže omezuje značným způsobem volnost jednání. Toto omezení týká se jen osoby zavázaného a nikoliv osoby oprávněné, která může své obligační právo zciziti, na jiného převésti. Omezení toto netýká se dědice nebo právního nástupce prvého vlastníka. Je přirozeno, že vlastník, který nabyl věci proti zákazu zcizení, není vázán tímto zákazem. To by plynulo již z věci samé. Naproti tomu je důležité ustanovení, že dědic prvého vlastníka tímto zákazem není vázán. Ustanovení toto je opačné než ustanovení o předkupním právu, kde právo toto je vázáno na osobu oprávněného, kdežto v našem případě je vázáno na osobu zavázaného.
17. 4. V prvé větě užívá § 346 c) obratu »věc nebo věcné právo«. Tento obrat napovídá, že slova »věc«

užito bylo ve významu užším, po způsobu moderních zákoníků, t. j. ve významu »hmotné věci«, což znamená odchylku od konstrukce původního obč. zák.

5. Podstatnou náležitostí tohoto zákazu je nejen osoba zavázaná, nýbrž i osoba oprávněná, o níž se zákon nezmiňuje a o níž platí tudíž obecné předpisy. U smlouvy je to druhý smluvník. U posledního pořízení nemáme osobu oprávněnou. Musíme obtíženi osoby obmyšlené chápati jako příkaz (§ 709). Příkaz má stejný účinek jako suspensivní výminka (§ 696). V tomto případě rovnal by se zákaz zcizení vlastnictví terminovanému posledním pořízením a splýval by úplně s fideikomisární substitucí. Zákaz zcizení působil by in rem, t. j. třetí osoba by se nestala vlastníkem, poněvadž zcizitel v okamžiku zcizení přestal jím býti ve prospěch svého náhradníka. Tím ustanovení § 364 c) stává se velmi nejasným a musíme lišiti zákaz zcizení na základě smlouvy a na základě posledního pořízení. Opačná mínění neodpovídají konstrukci zákazu zcizení, jak se podává z doslovu prvé věty § 364 c).

III. Věcně-právní zákaz zcizení.

1. Zákaz zcizení může nabytí věcně-právního významu, je-li zapsán do knihy pozemkové [§ 364 c)]. Tato kvalifikace obligačního práva na právo věcné odpovídá našemu obč. zák., který ustanovuje, že právo předkupní, zpětného prodeje, zpětné koupě, právo nájemní stávají se právy věcnými, jakmile byly zapsány do knihy pozemkové. Ochrana tímto poskytnutá je velmi důležitá: oprávněný může své právo hájiti proti každému třetímu stejně jako proti druhému smluvníku zavázanému; žaloba smluvní, která směřovala jen proti druhému smluvníku směřuje nyní proti každému, je žalobou věcnou. Podle obč. zák. měl sice oprávněný žalobu vlastnickou proti třetím osobám, ale jen potud, pokud zasahují do jeho věřitelského práva tak, jako by byli sami věřiteli. Ochrana tato zvěcněním obligace se ovšem daleko více rozšiřuje.

21. 2. Podmínky věcně-právního zákazu zcizení jsou stanoveny tím způsobem, že k obli- gačnímu zakazu zcizení musí přistoupiti další kvali- fikace, aby zákaz zcizení působil i proti třetím oso- bám. Musí tedy míti zákaz zcizení kvalifikaci uvede- nou pod II., k níž musí přistoupiti ještě další sku- tečnosti:
22. a) Smluvníci jsou přesně vymezeni: jsou to manželé, rodiče a děti, osvojitelé a osvojenci, pěstouni a opatrovanci a jejich manželé resp. manželky. Smlou- va mezi manžely nemusí býti svatební smlouvou, do- stačí jakákoliv jiná smlouva; smlouva může míti za obsah jen zákaz zcizení. Pokud jde o poměr osvoje- necký a pěstounský dostačí, aby v době, kdy se smlou- va o zakazu stala skutkem, poměr ten trval po právu. Uzavírá-li se smlouva mezi rodiči a manželem dítěte, je zapotřebí, aby v době té manželství to existovalo. Smlouvy mezi osvojitelem a manželem osvojence resp. pěstounem a manželem opatrovance vyžadují ke své platnosti nejen poměr osvojencký a pěstounský, ale i příslušný poměr manželský. Pomine-li takový poměr, zůstává zákaz i nadále v platnosti (Vážný č. 8554). Mezi jinými osobami zákaz zcizení nenabývá věcně- právního významu (na př. mezi spoluvlastníky, Vážný č. 4101).
23. b) Zákaz zcizení, stanovený posledním po- řízením, může míti také věcně-právní význam. Vzhledem na nejistou situaci zakazu zcizení mortis causa je nejasno, zda tento zákaz vůbec nemá míti věcně-právního významu vždy a zda jeho zápis do knihy pozemkové neměl by býti proveden z moci úřední.
24. c) Zákaz zcizení musí býti zapsán do knihy pozemkové. Z toho plyne, že tento věcně-právní zákaz zcizení může se týkati pouze nemovitostí a nikoliv movitostí. Zákon i důvodová zpráva (subko- mise panské sněmovny str. 166) mluví o zápisu do knihy pozemkové (Eintragung im Grundbuche).

- Knihovní zákon zná trojí druh zápisů do knihy po- zemkové: vklady, záznamy a poznámky (§ 8 kn. zák.). O vkladech praví, že jde o nepodmíněné nabytí práv. 25. V daném případě jde o nabytí práva, žádati na vlast- níku i třetím, tedy proti každé osobě, aby zcizení pro- vedené proti zakazu bylo prohlášeno neplatným. Je tudíž zákaz zcizení, jako nově vytvořené právo knihov- ní (§ 9 kn. zák.) vložiti do knihy pozem- kové. Vklad musí označovati osobu oprávněnou, v jejíž prospěch se zákaz vkládá, dále osobu, již se zákaz týká. Podle tohoto názoru jde o právo významní na nemovitosti, ale zatěžující jen určitého vlastníka, zápis (ač jsou pochybnosti) byl by možný na listu C. — Vzhledem k této nepravdivosti vlastníka k práv- němu činům (disposici s nemovitostí) a že tato sku- tečnost se má v knize poznávanati na listu B, poně- vadž se právě týká jen určitého vlastníka a nikoliv nemovitosti samé. Otázka tato ze zákona nedá se jed- noznačně zodpověděti.
- d) Předpokládáme-li, že zákaz zcizení má býti vložěn do knihy pozemkové, je zapotřebí vkladní listiny podle §§ 26, 27, 32 kn. zák., obsahující ozna- čení nemovitosti, smluvních stran, označení důvodu, intabulační doložku. Přikloníme-li se k tomu, že do- stačí poznámka [§ 20, lit. a)], máme pochybnosti, jakou formou se tak má státi. V § 52 kn. zák. máme uvedeno, že se tak může státi jen na základě listin průvodních (beweiswirkende Urkunden). Průvodními listinami v knihovním právu jsou veřejné listiny anebo soukromé listiny; o těch se § 52 kn. zák. zvláště nezmiňuje, poněvadž předpokládá poznámky na zá- kladě rozhodnutí soudních a veřejných listin. Jiné poznámky mohou se vložiti na základě smlouvy (po- známka pořadu), pak je zapotřebí intabulační listiny (§ 53) anebo jednostranného prohlášení (§§ 59, 60 kn. zák.). Zákaz zcizení zapisuje se na základě smlouvy, 2 tedy zapotřebí intabulační listiny. Tedy podle obou

hledisk je zapotřebí intabulační listiny, rozdílly jsou jen v otázce, jak vyříditi takovou žádost knihovně.

29. 3. Účinky věcně-právního zákazu zcizení jsou ty, že zákaz zcizení působí proti každému třetímu.

a) Nikdo se nemůže omlouvat, že nevěděl o tomto zákazu (§ 20 knih. zák., resp. § 443 obč. zák.).

- b) Knihovní soud nesmí povolití zápis vlastnického práva, který by odporoval tomuto zákazu zcizení (§ 21 kn. zák., Vážný č. 8260). Je-li zápis takový povolen, může se domáhati osoba k tomu legitimovaná, aby zápis byl vymazán (§§ 61, 62 knih. zák.). Aktivně je legitimována osoba, v jejíž prospěch zákaz zcizení byl smluven, pasivně zcizující vlastník, jež porušil zákaz zcizení

31. c) Nemovitost se nemůže zciziti ani nuceným prodejem exekucním, tedy vnučenou dražbou (Vážný č. 6038, 7617). K žádosti exekucní má býti připojeno listinné ověření o knihovním stavu (§§ 54 č. 3, 55, 133 č. 1, 2 ex. ř.), a je-li z něho patrné, že pro knihovní stav zcizení není přípustné, nelze žádosti vyhověti (§ 55 ex. ř.). Srov. Vážný č. 11.460. Nabyli-li však vymáhající věřitel úkojového práva před zápisem zákazu zcizení, není tento zákaz na újmu exekuci (Vážný č. 4611). Exekuce nucenou správou je přípustná.

IV. Soudcovské zákazy zcizení.

32. 1. V exekucním řádu máme různé zákazy nakládati se svým majetkem. Jsou to exekucní prostředky, ale ty jen velmi volnou analogií souvisí s vlastním zákazem zcizení. Sem musili bychom počítati také konkurs, částečně i vyrovnání, takže rozsah soudcovských zákazů zcizení nabyt by takové šíře, že by se pojem stal úplně nepotřebným.

33. 2. V řízení exekucním máme zákaz zcizení v pravém slova smyslu upraven jako prostředek prozatímního opatření. Podle § 382, č. 6 je stanoveno, že je možno povolití prozatímní opatření zákazem zcizení (zavazení, zastavení) nemovitostí nebo

práv, které jsou ve veřejné knize zapsány, a na něž se vztahuje nárok, o němž ohrožená strana tvrdí, že jí přísluší, anebo který jí byl přiznán. Z důvodové zprávy je patrné, že při redakci tohoto ustanovení byly pochybnosti, zda není toto opatření příliš dalekosáhlé, neboť se tím odnímá možnost faktické dispozice nemovitostí, což jde dále, než kam sahá zájem vymáhajícího věřitele; proto bylo opatření toto omezeno jen na ty případy, kdy jde o nároky týkající se nemovitosti samotné. Praxe pak stojí na stanovisku, že toto prozatímní soudní opatření jest přípustným jen k zajištění nároku, vztahujícího se k této nemovitosti, a může býti povoleno jen k ochraně práv věcných, do pozemkové knihy již zapsaných, nebo k ochraně nároků sice obligačních, které však zápisem do pozemkové knihy lze přeměnití v práva věcná (Vážný č. 10.424). Z toho je patrné, že nelze povolití prozatímní opatření pro zákaz zcizení pouze obligačně-právní (srov. Tilsch, Einfluss str. 87).

34. 3. U movitostí není prozatímní opatření zákazem zcizení vázáno na podmínku § 382, č. 6 ex. ř., nýbrž věřitel pro peněžitou pohledávku může si vymoci zákaz zcizení movitostí dlužníkůvých bez tohoto omezení (§ 379, č. 2 ex. ř.), podobně může si vymoci zákaz zcizení pohledávek dlužníkůvých (§ 379, č. 3 ex. ř.). Pro jiné nároky může si oprávněný vymoci opatření po rozumu § 382, č. 5 ex. ř. Srov. Tilsch, Einfluss, str. 86. Toto prozatímní opatření má za následek, že zcizení je neplatné, leč že by nabyvatel byl dobré víry (Tilsch l. c.).

35. V. Na Slovensku podle § 156 I. části usnesení judexkuriální konference platí co do nemovitostí ustanovení obč. zák. ovšem v původním znění. Původní obč. zák. neznal však ustanovení o zákazu zcizení. Praxe královské kurie dospěla k výkladu, který je značně odchylný od práva platného v zemích pozemkových. Zákaz zcizení možno zapsati do knihy pozemkové a tím mu propůjčiti ráz věcného práva, které

je chráněno i proti třetím osobám. Podmínky podle zásadního rozhodnutí král. kurie č. 74/1902 (Fajnor-Zátarecký, Zásadné rozhodnutia str. 26) jsou tyto:

a) Zákaz zcizení musí býti doložkou smlouvy, již se nemovitost převádí na osobu, která je obtížena tímto zákazem; totéž platí o posledním pořízení, jímž se odkazuje věc (buď jako odkaz nebo část dědictví) stížená zákazem zcizení,

b) zákazem tímto musí býti zajištěn nárok třetí osoby anebo samého převodce, vztahující se na podstatu nemovitosti, již se zákaz týká,

c) musí zákaz zcizení vložen býti současně s převodem vlastnictví.

36. Rozdíly od práva v historických zemích jsou tyto:

a) nejsou určení smluvníci, resp. poměr zůstavitelův k osobě obmyšlené; v tom směru je rozsah mnohem širší,

b) zákaz svědčí ve prospěch určité osoby (patrně i jeho dědiců), takže omezení je dáno s hlediska oprávněného, kdežto v historických zemích je zákaz zcizení dán s hlediska zavázaného vlastníka.

37. Účinky v obou oblastech jsou stejné, totiž zcizení proti zákazu v knihách zapsanému je neplatné.

§ 365. Vyžaduje-li toho obecné dobro, musí člen státu za přiměřené odškodné odstoupiti i úplně vlastnictví.

Úřední text: Wenn es das allgemeine Beste erheischt, muss ein Mitglied des Staates gegen eine angemessene Schadloshaltung selbst das vollständige Eigentum einer Sache abtreten.

Osnova: § 288. Žádá-li toho obecný zájem, musí každý po příslušném řízení za přiměřenou náhradu snášeti jakékoliv obmezení svého práva, ano i vlastnictví věci odstoupiti.

Prameny: *Codex Theresianus* I. 1. 74, II. 1. 159, 160, 3. 25, 26; *Osnova Hortenova* I. 1. 28, II. 2. 2; *Osnova Martiního* II. 3. 2, III. 6. 6; *Západohalečský obč. zák.* II. § 84; *Ofner* I. 247.

Judikatura: 1. Vyvlastnění ku stavbě okresních silnic.

Náhradu jest stanoviti soudním odhadem v řízení nesporném za použití předpisů zákona ze dne 18. února 1878, čís. 30 ř. z. (1362).

2. Zákona ze dne 18. února 1878, čís. 30 ř. zák. jest obdobně užiti i na vyvlastnění pozemku pro vojenské cvičiště (3233).

3. O odškodném za vyvlastněné pozemky podle § 49 vodního zákona pro Čechy jest jednati v řízení mimosporném. Vyšetřenou obecnou cenu při vyvlastnění nemovitosti nelze zvyšovati o dávku z přírůstku hodnoty a o dávku z majetku (přírůstku na majetku) (5928).

4. Odhad za účelem odškodnění za vyvlastněné pozemky k účelům železničním. Zda jde o pozemky stavební, jest posouditi dle stavebního ruchu v místech, kde jsou vyvlastňované pozemky. Za pozemky jest přiznati jich prodejovou hodnotu (5929).

5. Okolnosti rozhodné při stanovení odškodného za vyvlastněné pozemky. Dlužno vzíti zřetel na pokles měny i na všechny další majetkové újmy, které byly dosavadnímu majiteli způsobeny vyvlastněním, a dále k tomu, že vyvlastněné pozemky mají sloužiti stejnému účelu. Při posuzování ploch jako stavebních míst nezáleží na tom, že nejsou dosud pojaty do regulačního plánu, rozhodno jest pouze, zda vzhledem k místním poměrům budou v dohledné době zastavovány. Znehodnocení ponechaných zbytků vyvlastněných ploch dlužno posuzovati podle toho, bude-li vyvlastnění samo působiti na ně nepříznivě hledíc k ponechané velikosti, tvaru, možnosti dalšího hospodaření na nich nebo jiného účelu jejich použití. Nelze přihlížeti k vyšší hodnotě, které nabude zbytek vystavením budov na vyvlastněných plochách, ani k poměrům v budoucnosti. Majitelům vyvlastněných ploch nemá se odškodným dostati též náhrady za dávku z přírůstku hodnoty. Byly-li rozdíly v plochách vyvlastňovaných pozemků způsobeny jen neshodou mezi skutečným a katastrálním stavem, jest vyvlastniti celé pozemky a zbývající plocha přebytků (cena za ně) rozvrhne se na všechny vyvlastněné parcely rovnoměrně (6149).

6. Při určením přiměřené náhrady za pozemky vyvlastněné ve Velké Praze (k účelům vodním) jest míti zřetel též na poplatky převodní a dávku z přírůstku hodnoty (6286).

7. Pozemková reforma. Čl. 297 mírové smlouvy Versaillské nelze použiti na pozemkovou reformu. Ani cizinci nepřislouší za zabraný majetek úplná náhrada, nýbrž pouze náhrada vymeřená podle předpisů náhradového zákona. Na tom nebylo ničeho změněno předpisem § 35 náhr. zák. Požadavkem vyšší sociální spravedlnosti v pozemkové reformě jest odůvodněná výjimka z předpisu § 365 obč. zák. o poskytnutí plné náhrady (6548).

8. Předpisy o vyvlastnění jsou předpisy práva veřejného, ať se úprava stala mezistátními smlouvami nebo zákonem vnitrostátním. Podle československého práva nemůže cizozemec z důvodu, že jest cizozemcem, dovolávat se vynětí ze zákona polohy nemovitosti a uplatňovati pro sebe výhodu, leč že by takové vynětí nebo výhoda byla mezistátní smlouvou pro občany jistého cizího státu příslibeny. Cizinec jako vlastník věci nalézajících se v tuzemsku jest podroben vyvlastnění podle § 365 obč. zák. »Údem státu« rozumí se v § 365 obč. zák. každý, kdo se na zdejší území zdržuje nebo zde má majetek. Stát nemusí vyvlastňovati pouze pro sebe. Vyvlastňovací pravomoc vztahuje se i na movitost. Vyžaduje-li toho obecné blaho, jest přípustno vyvlastnění i proti náhradě jen částečné nebo i bez náhrady (6976).

9. Vyvlastnění domu k účelům asanačním v Praze (zákon ze dne 11. února 1893, čís. 22 ř. z.). »Odškodnění« ve smyslu § 365 obč. zák. není nikterak pouze obecná (odhadní) cena, nýbrž plná náhrada veškeré škody utrpěné vyvlastněním, t. j. vyvlastněnec musí býti i po vyvlastnění na tom tak, jakoby se vyvlastnění bylo nestalo. Okolnosti směrodatné pro vyšetření odškodnění (7045).

10. Vyvlastnění k účelům železničním (vodním stavbám), podle zákona ze dne 18. února 1878, čís. 30 ř. zák. Nejde na vrub vyvlastnění (§ 7 prvý odstavec zák.), pustil-li se vyvlastněný, ač věděl, že pozemek bude vyvlastněn, do podniku, jež by nemohl v případě vyvlastnění provozovati v tom měřítku, jako kdyby tu vyvlastnění nebylo (7231).

11. Otázka, zda vyvlastňovací náleze jest právoplatný a co a v čí prospěch bylo jím vyvlastněno, není předmětem soudního rozhodování. Vyvlastňovací náleze může ve sporu býti jen důkazní listinou. Otázka, zda komu přísluší vlastnické právo k nemovitostem, jichž se týká vyvlastnění, patří na pořad práva. O přípustnosti pořadu práva rozhoduje jen povaha uplatňovaného práva nebo nároku, zda je to právo soukromé čili nic, nikoliv však povaha nabývacího úkonu, zda jest veřejnoprávní či soukromoprávní (§ 8049).

12. Při vyvlastnění nabývá se vlastnictví právoplatností vyvlastňovacího nálezu a zaplacením kupní ceny, aniž by se vyhledával zápis do knih. Je-li titulem vlastnictví úkon úřední, lze se soudy zabývati jen otázkou, zda úkon nabytí právní mocí. Dokud tu není rozhodnutí příslušného správního úřadu, jest předčasnou žaloba o uznání vlastnického práva. Přednost má právo strany, u níž podmínky nabytí vlastnictví (vyvlastnění a zaplacení ceny) dříve nastaly (8253).

13. Pro stanovení výše odškodného jest vyšetřiti prodejní cenu domu, již by byl dům měl po vyvlastnění. Výhody z asanace nejsou při tom vlastníku k dobru. Újma z ochrany ná-

jemníků jde k jeho tíži. Zisk ze státního převratu jde k jeho dobru. Vyvlastněný si může započítávati jen zákonně a mravně dovolené zisky z vyvlastňovaného předmětu, nikoliv však dovolené zisky z vyvlastňovacího předmětu. Útraty řízení vyvlastňovacího jest uplatňovati v tomto řízení, soud může rozhodovati jen útratách řízení odškodňovacího. Pojem nákladů »zjištění odškodného« (8571).

14. Stavební řád pro Čechy má, pokud připouští vyvlastnění, na mysli odškodnění, na něž má vlastník nárok podle § 365 obč. zák. a podle § 4 zák. z 18. února 1878, čís. 30 ř. zák., to jest náhradu za všechny majetkové újmy z vyvlastnění. Při vyšetření újmy jest zřetel i k tomu, zda se stavební ruch rozšířil do blízkosti vyvlastněného pozemku. Cena pozemku jako stavebního pozemku může býti menší než jeho cena podle dosavadního hospodářského užívání (8919). Viz též 7862, 9908, 10.109, 10.120, 10.897.

Literatura: Ehrenzweig § 220; Fajnor-Zátorecký str. 96; Klang I/2, k § 365; Dvořáček: Vyvlastňovací náleze ruší se ipso iure i právo obligační, Zprávy práv. jednoty mor. IV, str. 1 n.; Hodač: Vyvlastnění ve prospěch průmyslu, Věstník min. obchodu V., č. 3; Pantůček: Vodoprávní expropriace, Právník 1916, str. 801, 834, 868, 897; Pražák: Das Recht der Enteignung 1916, str. 801, 834, 868, 897; Pražák: Das Recht der Enteignung 1877; Pražák: O právnické povaze vyvlastnění, Právník XIII, str. 685, 840; Pražák: O návrhu zákona o expropriaci, Právník XVI, str. 718, Pražák: Nárok expropriáta na vyplacení přiměřené náhrady, Právník XIV, str. 145; Pražák: O řízení expropriačním. Úryvek ze spisu většího, Právník XV, str. 361, 397, 544, 577, 613, 725; Pražák: Enteignungsrecht (Staatswörterbuch Michler-Ulbrich); Randa: P., str. 36, 44, 62, 65, 94, 126, 196, 248; Randa: E., str. 143 n.; Randa: O expropriaci (vyvlastnění) § 365 obč. zák., Právník IX, str. 37; Randa: O zákonných povinnostech vlastníka, zejména, pokud se zakládají v předpisech expropriačních, Právník IX, str. 87; Rouček str. 384; Uhlíř: Vyvlastnění v právu československém, Veřejná správa I.; Zeiller str. 129 n.; Grünhut: Das Enteignungsrecht 1873; Layer: Prinzipien des Enteignungsrechtes 1902; Leonhard: Enteignung und Enteignungsverfahren G. H. 1903, čís. 29—31; Neuhaus: Die Unverletzlichkeit des Eigentums 1909; Příbram: Die Enteignung im Interesse einer rationellen Wohnungs- und Bodenpolitik, Grünhuts Zeitschr. sv. 40, str. 353.

I. Pojem a geneze. Doporučuje se rozeznávati dva pojmy vyvlastnění: v. v užším a v. v širším smyslu. Při vyvlastnění v užším smyslu setkáváme se se dvěma podstatnými znaky: s požadavkem veřejného dobra a s povinností přiměřeného odškodnění. Při vyvlastnění v širším smyslu druhého znaku není.

V § 365 obč. zák. je upraveno vyvlastnění v užším smyslu. Tak činil již § 84 západ. obč. zák. a osnova Martiniho, díla to, stojící pod nepopiratelným vlivem čl. 17 Lidských práv a připouštějící vyvlastnění jen tehdy, vyžaduje-li to obecné dobro a dá-li se přiměřené odškodné. Codex Theresianus a rovněž osnova Hortenova, ovlivněny učením Hugo Grotia o dominium eminens státu (viz Swoboda str. 118 n.), upravovaly instituci vyvlastnění bez povinnosti dáti přiměřené odškodné. V nejnovější době lze pozorovat zase sklon jednotlivých zákonů k úpravě vyvlastnění bez povinnosti odškodnění. Tedy od původního vyvlastnění v širším smyslu šel vývoj k vyvlastnění v užším smyslu, aby pak — ovšem s jinou filosofickou fundací — šel k vyvlastnění v širším smyslu.

2. K expropriaci nečítáme **konfiskace**, t. j. odnětí nějaké věci bez náhrady jako trestní opatření. Sem patří na př. odnětí doličných předmětů (corpora delicti), dále majetkové pokuty. Podobně nečítáme k expropriaci **veřejná břemena**, která stát a jiné veřejné svazky ukládají svým členům na úhradu veřejných úkolů, tedy s hlediska veřejného dobra. Břemena tato rozvrhují se obecně na všechny poplatníky, ale expropriace směřuje proti jednotlivci jako zvláštní břemeno. Dále nepočítáme k expropriaci t. zv. **impropriaci**, ani komasaci.

II. Prameny:

3. Pro celé území RČS. platí § 109 ústavní listiny: »Soukromé vlastnictví lze omeziti jen zákonem. Vyvlastnění je možné jen na základě zákona a za náhradu, pokud zákonem není nebo nebude stanoveno, že se náhrada dáti nemá.«

Historické země nemají jednotného vyvlastňovacího zákona. Kromě obecného předpisu § 365 obč. zák. je celá řada speciálních zákonů, upravujících vyvlastnění vždy pro ten který úzký obor. Přehled těchto zákonů jest tento (viz zejména velmi dobrou

studii z pera Josefa Uhlíře: Vyvlastnění podle práva československého, Veřejná správa I/1931, str. 150, 212, 237, 285):

Vyvlastnění pro železnice — §§ 2, 3 zák. č. 30/1878 ř. z. (příslušnost — §§ 17, 22), § 9 železničního zák. koncesního, min. nař. 238/1854 ř. z.

Vyvlastnění k regulaci a s a n a č n í h o obvodu hl. města Prahy — §§ 1, 2 zák. č. 22/1893 ř. z. (příslušnost 19, 23), viz zák. č. 148/1923.

Vyvlastnění k účelům veřejných silnic — § 19 čes. zák. č. 46/1864 čes. z. z., §§ 15, 25 zák. č. 41/1866 čes. z. z., § 8 zák. č. 38/1886 čes. z. s. pro Čechy; § 10 mor. siln. zák. č. 38/1877 mor. z. z., § 7 zák. č. 54/1887 mor. z. z. pro Moravu; § 11 slez. siln. zák. č. 33/1898 slez. z. z., zák. č. 12/1873 slez. z. z. pro Slezsko. Viz též dekret dv. kanc. ze dne 27. září 1793, sb. z. pol. sv. 3 str. 38, z 2. května 1816, sb. z. pol. sv. 46 str. 149, z 2. května 1818, sb. z. pol. sv. 46 č. 42, z 11. října 1821, sb. z. pol. sv. 49 č. 151, z 10. února 1834, sb. z. pol. sv. 62 č. 20.

Vyvlastnění pro telegrafy — § 10 zák. č. 33/1922 Sb. (příslušnost § 10, odst. 5).

Vyvlastnění ve prospěch všeužitečného elektrického podniku — § 7, 12, 13, 28 zák. č. 438/1919 Sb. (příslušnost § 13, 16); viz též §§ 1, 3, 23 zák. č. 258/1921 Sb.

Vyvlastnění ve prospěch staveb, provozoven atd., sloužících veřejným nebo všeužitečným zájmům při mimořádných poměrech válkou vyvolaných — § 3 cís. nař. č. 284/1914 ř. z. (příslušnost § 5).

Vyvlastnění ve věcech vodoprávních — §§ 6, 8, 28a), b), 32, 34, 37, 39, 49 čes. vod. zák. č. 71/1870 čes. z. z. (příslušnost §§ 75, 76); §§ 6, 8, 27a), b), 31, 33, 36, 38, 48 mor. vod. zák. č. 65/1870 mor. z. z. (příslušnost §§ 75, 76); §§ 6, 8, 27a), b), 31, 33, 36, 38, 48 slez. vod. zák. č. 51/1870 slez. z. z. (příslušnost §§ 75, 76); § 14 melioračního zák. č. 116/

1884 ř. z.; speciální zemské zákony o regulaci jednotlivých toků.

Vyvlastnění za účelem hrazení bystřin — §§ 4, 6 zák. č. 117/1884 ř. z. (příslušnost § 14).

Vyvlastnění za účelem stavby vodních cest — § 13 zák. č. 66/1901 ř. z. (příslušnost §§ 17, 18 zák. č. 30/1878).

Vyvlastnění ve stavebních řádech — §§ 19, 20, 21, 22 praž. stav. řádu č. 40/1886 čes. z. z. (příslušnost § 22 cit. zák., § 1 zák. č. 123/1908 ř. z. a vyhl. vešk. min. č. 124/1908); §§ 22, 23, 24, 25 čes. stav. řádu č. 5/1889 čes. z. z. (přísl. § 25 cit. zák., § 1 zák. č. 123/1908 ř. z. a vyhl. vešk. min. č. 124/1908); §§ 20, 21, 23 stav. řádu pro Brno, Olomouc, Jihlavu, Znojmo a jejich předměstí č. 63/1894 mor. z. z. (příslušnost § 23 cit. zák., § 1 zák. č. 123/1908 ř. z. a vyhl. vešk. min. č. 124/1908); §§ 22, 23, 24, 25 mor. stav. řádu č. 64/1894 mor. z. z. (příslušnost § 25 cit. zák., § 1 zák. č. 128/1908 ř. z. a vyhl. vešk. min. č. 124/1908); §§ 5, 11, 12 slez. stav. řádu č. 26/1883 slez. z. z.

Vyvlastnění ve prospěch stavebního ruchu — § 2 č. 45/1930 Sb. (příslušnost § 4, 5), viz též zák. č. 166/1930 Sb.

Vyvlastnění za účelem staveb monumentálních státních budov — §§ 3 zák. č. 87/1920 Sb. (příslušnost § 4, 5 zák. č. 45/1930 Sb.).

Vyvlastnění pro veřejné účely stát. — § 1 zák. č. 304/1921 Sb. (příslušnost §§ 1, 4 cit. zák.).

Vyvlastnění pro vojenská cvičiště stát. — § 55 ubytovacího zák. č. 93/1879 ř. z. ve znění § 100/1895 ř. z.

Vyvlastnění podle zákona o válečných úkonech — §§ 10, 11, 12, 14, 19, 20, 23, 24 zák. č. 236/1912 ř. z. (příslušnost §§ 27, 31, 32, 33).

Vyvlastnění za účelem opatření dopravních prostředků pro účely vojenské — §§ 1, 2, 6 zák. č. 68/1932 Sb. z. a n. (příslušnost §§ 6, 13, 21, 27, 33) prov. nař. 193/1932 Sb. z. a n.

Vyvlastnění pro veřejná skladiště — § 45 zák. č. 64/1889 ř. z. (příslušnost § 45 cit. zák., § 22 zák. č. 80/1878 ř. z.).

Vyvlastnění soukromých mezníků na státní hranici senacházejících — § 2 zák. č. 245/1921 Sb. (přísl. § 2).

Vyvlastnění podle celního zákona — § 139 zák. č. 114/1927 Sb. (přísl. § 139).

Vyvlastnění podle monopolního řádu, (platného též na Slovensku a v Podk. Rusi) — § 410, 411 řádu z 11. července 1835, sb. z. pol. sv. 63 č. 113.

Vyvlastnění podle katastrálního zák. — §§ 77, 78 zák. č. 177/1927 Sb. (příslušnost § 77).

Vyvlastnění pro účely školní — § 7 zák. č. 189/1919 Sb. (příslušnost § 7 cit. zák. ve znění zák. č. 295/1920 Sb.).

Vyvlastnění podle patentního zák. — § 15 zák. č. 30/1897 ř. z., jehož platnost byla rozšířena zákonem č. 305/1919 Sb. na celé území republiky (příslušnost cit. §).

Vyvlastnění podle lesního zák. — §§ 24, 25, 26, 30, 33 zák. č. 250/1852 ř. z. (příslušnost § 77, 24).

Vyvlastnění podle horního zák. — §§ 27, 98, 99, 104, 254 zák. č. 146/1854 ř. z., platného též na Slovensku a v Podk. Rusi (příslušnost § 255, 101, 102, 103). Hornímu zákonu podrobena zákonem č. 303/1924 Sb. hornické vyhledávání a těžební živice.

Vyvlastnění podle mor. rybářského zák. — § 35 zák. č. 62/1896 mor. r. z. (příslušnost 40, 42, 46).

Vyvlastnění na prospěch nezbytných cest — § 1 zák. č. 140/1896 ř. z. (příslušnost §§ 9, 16).

Vyvlastnění k těžbě látek obsahujících kostičnou kyselinu — § 3 zák. č. 161/1918 ř. z. (příslušnost §§ 4, 6).

Vyvlastnění podle zákonů o pozemkové

reformě — §§ 1, 2, 14 zák. č. 215/1919 Sb. (příslušnost § 14 cit. zák., § 7 zák. č. 330/1919 Sb., §§ 43, 46 zák. č. 329/1920 Sb. ve znění zák. č. 220/1922 Sb.).

Vyvlastnění za účelem zamezení a potlačení nakažlivých nemocí zvířecích — § 61 zák. č. 177/1909 ř. z.

Vyvlastnění podle zákona o válečných úkonech — §§ 10, 11, 12, 14, 19, 20, 23, 24 zák. č. 236/1912 ř. z. (přísl. §§ 27, 31, 32, 33).

Vyvlastnění podle zákona o opatření dopravních prostředků pro účely vojenské — §§ 1, 2, 6, zák., č. 68/1932 Sb. z. a n. prov. nař. 193/1932 Sb. z. a n.

Na Slovensku a v Podkarpatské Rusi platí jednotný vyvlastňovací zákon, a to zák. čl. XVI/1881, který v §§ 1, 2, 3, 4, 21, 22, 85, 86, 87 upravuje řadu speciálních případů, jež v historických zemích musíme hledati v přemnohých zvláštních zákonech. Vedle tohoto zákona viz ještě § 10, 14 zák. čl. XXXIX/1881 o zachování uměleckých památek, §§ 11, 12 zák. čl. XIV/1876, §§ 61, 72 zák. čl. I/1890 o veřejných silnicích a mýtech, § 8 zák. čl. III/1907 o podpoře domácího průmyslu, §§ 10, 12, 13, 14, 19, 20, 23, 24, 27, 31, 32, 33 zák. čl. XLVIII/1912 o válečných úkonech, §§ 12, 30, 31, 37, 56, 59, 65, 66 zák. čl. XXIII/1885 a §§ 5, 8, 11, 14 zák. čl. XVIII/1913 týkající se vodoprávních věcí, §§ 174, 198 zák. čl. XXXI/1879 (berní zákon), §§ 16, 48, 58 zák. čl. XIX/1888 o rybářství, § 39, 40 zák. čl. XII/1894 o polním hospodářství a polní policii, § 19 zák. čl. VII/1888 o úpravě veterinářství.

III. Poměr § 365 obč. zák. k § 109 ústavní listiny a k jednotlivým zákonům zvláštním. — Význam § 109 ústavní listiny je jednak slavnostně prohlášení ochranu instituce vlastnictví jako základu dnešního společenského řádu, jednak dání cenné vodítka pro interpretaci a aplikaci; všude tam, kde státní orgán bude na pochybách, je rozhodnouti tak, aby

dotyčný výrok byl v souladě s dnešním individualistickým společenským řádem. Zvláštního normativního významu tento § ovšem nemá, v tomto smyslu vyslovuje jen to, co se rozumí samo sebou (srov. též Weyr: Soustava českoslov. práva státního, 2 vyd. str. 351 n., Weyr-Neubauer: Ústavní listina čs. rep. 1931 str. 68 n.). Ve svém druhém odst. se mimo to § 109 úst. listiny výslovně přiznává k pojetí vyvlastnění v širším smyslu, neboť dovoluje, aby obyčejným (nikoli ústavním) zákonem bylo stanoveno vyvlastnění bez povinnosti odškodnění. — Pro nás vzniká především otázka, jaký jest poměr § 365 obč. zák. k cit. § ústavní listiny. Je sporno, zda § 365 je zákonem, na nějž se § 109, odst. 2. odvolává. Souhlasně s převládajícím učením jest v ten smysl, že § 365 je tímto speciálním zákonným ustanovením a že lze tohoto paragrafu použití přímo všude tam, kde dotyčná otázka není upravena jednotlivým zvláštním zákonem. Rovněž praxe nepokládala § 365 obč. zák. za zrušený § 5 zákl. zák. st. č. 142/1867 ř. z. (plen. nálež vid. s. s. z 3. XII. 1877, Wolski č. 393, nálež vid. s. s. Budw. 4774/1889 a nálež vid. s. s. Boh. A. 7371/1928; viz k tomu Uhlíř l. c. str. 153). Rovněž některé zákony (na př. železn. vyvl. zák.) výslovně poukazují k § 365. Podle tohoto ustanovení je přípustno vyvlastnění na př. pro stavbu a rozšíření státní silnice (nálež vid. s. s. Budw. 7480/1893), pro stavbu veřejného ústavu pro choromyslné (nálež vid. s. s. Budw. A. 2672/1904 a 3345/1905, pro stavbu kasáren [nálež vid. s. s. Budw. A. 5945/1906 atd. (viz Uhlíř l. c.)]).

Co se týče poměru § 365 obč. zák. ke zvláštním zákonům dlužno souditi, že ustanovení cit. § je subsidiární a suppletorní, omezeno jak pozitivně tak i negativně. § 365 obč. zák. nelze použití ani v těch případech, kdy vyvlastnění je upraveno zvláštním zákonem, ani v těch, kdy zvláštním zákonem vyvlastnění je vyloučeno či omezeno.

Ustanovení § 365 je doposud základem našeho práva expropričního. Jeho stylisace odpovídá tehdejší ideologii státní: Na jedné straně jedinec, suverenní vládce svého soukromého jmění, na druhé straně stát jako suverenní vládce nad veřejným zájmem. Paragraf 365 řeší kontroverzu mezi zájmem jedince a zájmem státu ve prospěch státní, poněvadž ve veřejném zájmu je soukromý zájem obsažen (Zeiller komentář II. str. 128). Podle mínění redaktorů jde o veřejné břemeno, které stát v zájmu veřejném ukládá soukromníkům; veřejná břemena jsou rozvržena poměrně na všechny soukromníky a proto se má dostati expropriátu přiměřená náhrada (Zeiller I. c.). Soukromník nemá proti státu žádných práv a proto »stát«, t. j. t. zv. výkonná moc u státoprávníků, rozhoduje jednostranně. »Právo« rozumí se zde možnost žaloby soukromníka proti druhému právnímu subjektu, tedy substanciace t. zv. žalobního nároku. Naproti tomu o náhradě je rozhodovati pořadem práva (Zeiller I. c.). Komentář tento je odrazem tehdy panující ideologie státní a tudíž dává nám smysl slov, která bez této ideologie nemají valný smysl. Nelze říci, že tato ideologie platí jako předpis právní, ale nutno mít na paměti, že její pomocí dopíjíme se smyslu obsahu právního ustanovení.

Podle toho obsahuje § 365 toto:

a) Vyvlastnění může se státi jen z veřejného zájmu. Veřejný zájem chápeme jako pojem pružný t. j. nemáme pátrati po tom, co se v době redakce obč. zák. považovalo za veřejný zájem, nýbrž musíme pátrati, co se dnes považuje za veřejný zájem. O tom se rozhoduje v řízení správním.

b) V řízení správním se rozhoduje, zda ta ona věc má býti vlastníku zcela nebo částečně odňata. Pokud není zvláště řízení upraveno platí obecní předpisy o řízení před úřady politickými (nař. 8/1928 Sb. z. a n.).

c) Za vyvlastněnou věc je dáti náhradu. Náhra-

da tato stanoví se soudem. Řízení nemáme zvláště předeřpsáno, ale rozhodnutí je nejlépe podle nesporného řízení (zák. č. 100/1931 Sb.), poněvadž se procesní předpisy hodí na tento případ méně, než předpisy řízení nesporného. Náhrada se má dáti tak, aby se podle zásady »pretium succedit in loco rei« expropriátu nezmenšila peněžní hodnota jeho majetku po provedené expropriaci.

d) Ustanovení tato platí ve všech případech, kde nemáme zvláštního předpisu expropričního. Tyto speciální předpisy jsou dvojího rázu: materiálního tím, že blíže determinují v daném případě, co je to veřejný zájem, a formálního, že mění kompetenci nebo formu řízení vyvlastňovacího.

Ustanovení železničního zákona expropričního rozvádějí tato obecná ustanovení celkem konformně a proto není divu, že tohoto zákona je v praxi používáno jako obecného doplnění § 365.

IV. **Předmět vyvlastnění.** Předmětem vyvlastnění není pouze vlastnictvím k věcem hmotným, nýbrž i věcem nehmotným (služebnosti, zástavní právo, pohledávky, privilegia, patenty atd., srov. Kl. ang I/2 str. 52). Vlastnictví se nemusí vždy zcela odejmouti, může se omeziti služebností atd.

V. **Subjekt vyvlastnění.** Expropriantem je podle souhlasně panujícího mínění veřejně prospěšný podnikatel a ne stát. Expropriát je podle § 4 vyvl. zákona železničního osoba, již náleží vyvlastněný předmět, resp. již na něm přísluší věcné právo s vlastnictvím jiného předmětu spojené. Ostatní jsou toliko prostředními (nepřímými) účastníky, odkazovanými se svými nároky na expropriáta, jenž má vůči expropriantovi nárok na odškodnění podle § 365 obč. zák., ovšem jen v případě, když zvláštní zákon odškodnění nevylučuje.

VI. **Převod vlastnictví** na exproprianta se uskutečňuje zásadně zapravením náhrady, tradice neb knihovního zápisu není třeba (Randa v Právniku IX.

str. 39). Jinak v přidělu podle pozemkové reformy (§ 28 přidělového zákona).

VII. **Řízení vyvlastňovací** upravuje podrobně vyvlastňovací zákon železniční č. 30/1878 ř. z. a některé pozdější zákony; na Slovensku je to zák. čl. XLI/1881. Řízení expropriční se obecně rozpadla ve dvě stadia: ve vlastní expropriční řízení a v řízení náhradové.

VIII. **Příslušnost:** Pro vlastní expropriční řízení, kde se rozhoduje o vyvlastnění, jest ve smyslu § 5 zák. č. 125/1927 Sb., § 32 lit. d) příl. B. min. nař. č. 10/1853 ř. z., podle odst. 3. č. 3 lit. c) min. nař. č. 80/1860 ř. z., § 11 zák. č. 44/1868 ř. z., pro země historické a podle § 5 zák. č. 125/1927 Sb., §§ 33 a 39 zák. čl. XLI/1881, vládn. nař. č. 113/1923 Sb. pro Slovensko a Podkarpatskou Rus příslušný zemský úřad, pokud zvláštními zákony (viz shora ad II. citaci příslušných §§ů v závorce) není určen jiný úřad nebo pokud podle § 8 zák. č. 125/1927 Sb. není působnost přenesena na úřad okresní. V druhé stolici rozhoduje ovšem jen zásadně ministerstvo vnitra.

Náhradu určují na Slovensku a v Podkarpatské Rusi důsledkem ustanovení §§ 43 a násl. zák. čl. XLI/1881 soudy. V zemích historických platí subsidiární předpis § 365, jak vyložen byl výše; v pochybnostech o náhradě rozhodují soudy nesporným řízením.

IX. **Přiměřeným odškodněním** podle § 365 obč. zák. jest rozuměti *damnum emergens* i *lucrum cessans*, též mimořádnou cenu zvláštní obliby a při vyvlastnění části zmenšenou cenu zbytku (srov. *Ehrenzweig* § 220).

Zaloby z práva vlastnického:

- a) vlastní žaloba vlastnická, komu a proti komu
přísluší?

§ 366. S právem vlastníka, každého druhého vyloučiti z držby své věci, je také spojeno právo, že

může svoji zadržovanou věc žalobou vlastnickou soudně požadovati na každém jejím majiteli. Přece práva tohoto nemá ten, kdo věci zcizil svým jménem v době, kdy ještě nebyl vlastníkem, později však nabyt vlastnictví té věci.

Úřední text: Mit dem Rechte des Eigentümers jeden Andern von dem Besitze seiner Sache auszuschließen, ist auch das Recht verbunden, seine ihm vorenthaltene Sache von jedem Inhaber durch die Eigentumsklage gerichtlich zu fordern. Doch steht dieses Recht demjenigen nicht zu, welcher eine Sache zur Zeit, da er noch nicht Eigentümer war, in seinem eigenen Namen veräußert, in der Folge aber das Eigentum derselben erlangt hat.

Osnova: § 290. Kdo věc neprávem zadržuje, může býtí jejím vlastníkem žalován, aby ji vydal. Vlastník však nemůže žalovati, nabyli-li věci, kterou již dříve, nejasa vlastníkem, svým jménem zcizil.

Prameny: *Codex Theresianus* II. 3. 23, 41—49, 57, 69, 72—94; *Osnova Hortenova* II. 2. 5; *Osnova Martiního* II. 3. 13; *Západohaličský obč. zák.* II. § 85; *Ofner* I. str. 247, 249.

Judikatura: 1. Stačí, byl-li o vydání věci žalován pouze jeden z několika držitelů. Postoupil-li knihovní vlastník touž nemovitost dvěma různým osobám, připadne do vlastnictví tomu, kdo dříve požádal o vklad do knih pozemkových, třebaš věděl o dřívějším mimoknihovním převodu (2580).

2. Žaloba spolku na vydání věci, jež žalovaný dostal jako činovník spolku, jest žalobou vlastnickou. Poměr činovníka spolku ke spolku není zmocnitelským poměrem občanského práva (3751).

3. Zákon ze dne 12. srpna 1921, čís. 354 Sb. z. a n., o převzetí statků a majetku, připadlých podle mírových smluv čl. státu. Čsl. stát nabyt statků a majetku bývalého mocnářství rakousko-uherského již dnem 28. října 1918 na základě zákona. Žalobu vlastnickou ohledně těch statků, zadanou po 27. září 1921, jest řídití na čl. stát, třebaš v době podání žaloby nebyl ještě zapsán jako knihovní vlastník (4512).

4. K žalobě, již domáhá se žalobce z důvodu vlastnického práva proti dlužníku (exekutu) vydání zabavení věci, nelze exekuci odložití (4974).

5. Propachtovatel, jenž jest i propachtovatelem i vlastníkem propachtované věci, jest oprávněn domáhati se na pachtýři vrácení věci jak žalobou z poměru pachtovního, tak žalobou vlastnickou. Je-li jen vlastníkem, nikoli též propachtovatelem, přísluší mu pouze žaloba vlastnická. Pokud dlužno ze stylišace

žaloby souditi na to, že jde o žalobu vlastnickou, nepodléhající kratším lhůtám šu 575 c. ř. s. (5770).

6. Proti žalobě (třebas již dalšího) knihovního držitele proti držiteli pozemku o jeho vydání, může žalovaný uplatnit námitkou všechny obrany, jež mu podle stavu věci přísluší proti platnosti příslušných knihovních zápisů,řebas nepodal žalobu o neplatnost a o výmaz knihovních zápisů. Žalobu knihovního držitele proti držiteli pozemku o vydání pozemku jest zamítnouti, věděl-li knihovní držitel (musel-li věděti) při nabytí pozemku, že prodatel není vlastníkem pozemku,řebas mu byl knihovně připsán (8598).

7. Lhostejno, zda se zcizení ve smyslu § 366, druhá věta obč. zák., stalo úplatně či bezplatně. Spadá sem zejména případ, kde zcizitel se stal později vlastníkem dědictví. Ustanovení § 366, druhá věta obč. zák., jest obdobně použiti i tehdy, byl-li zcizitelem universální dědic a vindikuje-li pozůstalost (8991).

8. Mimořádné vydržení není jen vlastnickým důvodem, nýbrž jest nabytím vlastnictví bez ohledu na důvod. Ten, kdo má v knihách vtěleno vlastnictví k nemovitosti, jest vlastníkem proti každému. Jen tomu, komu byla nemovitost dříve připsána, přísluší žaloba o neplatnost vkladu (9754).

9. Koupí movitosti ve veřejné dražbě nabývá bezelstný nabyvatel vlastnictví jen, byla-li dražba platná. Dražba nebyla provedena platně, nebyla-li bouda na cizím pozemku prodána podle předpisů o exekuci na nemovitosti (9836).

10. Lze se domáhati vlastnickou žalobou odevzdání pozemku i s příslušenstvím, jímž jest i stavení, pokud jest na pozemku postaveno,řebas bylo zčásti i na pozemku sousedním (11.026).

11. Vlastnickou žalobou lze se domáhati vydání jen těch předmětů, jež byly vneseny na nemovitost a nestaly se nesamostatnými součástmi nemovitosti, nýbrž mohou býti odstraněny bez porušení podstaty nemovitosti (11.252).

12. Žaloba, již jest se domáháno vrácení losů uvedených podle serií a čísel, není žalobou vlastnickou podle § 366 obč. zák., nýbrž žalobou o navrácení v předešlý stav, domáhá-li se jí žalobce jen toho, by mu bylo vráceno, co plnil na smlouvu neplatnou (11.763).

13. Nároku vlastníka movitých věcí na jejich vydání nebrání, že si žalovaný vydobyl k věcem exekuční zástavní právo (12.744).

Viz též 1489, 9626, 9982, 10.097, 10.379, 10.428, 10.583, 11.319, 11.674, 12.121.

Literatura: Almási str. 48 n.; Ehrenzweig §§ 241, 244; Fajnor-Zátarecký str. 144; Klang I/2 str. 73 n.; Mayr str. 476 n.; Planiol-Ripert str. 216 n.; Randa: P. str. 49, 200, 275 n., 288;

Randa: E. str. 241, 244; Randa: O pravé žalobě vlastnické, Právník X, str. 361; Sedláček str. 56; Staudinger str. 576 n.; Styřil: K nauce o pasivní legitimaci při reivindikaci a o nominatio autoris, Právník 1915, str. 228; Vacek: Problém mobilární vindikace; Vacek: Mobilární vindikace v právu francouzském a moderním zákonodárství románském, Sborník VIII, str. 179; Rouček: str. 390 n.; Mayr §§ 237, 239; Zeiller str. 129 n.

I. Strany v žalobě vlastnické.

1. **Žalobcem** je vlastník, který nemá věc ve své moci; jde o zcela faktický stav, že vlastník není s to vládnouti touto věcí.

a) Žalobce musí býti vlastníkem věci v době rozsudku první instance. Přestane-li býti žalobce vlastníkem během sporu v první instanci, zamítne se jeho žaloba, samozřejmě, není-li jím ani v době podání žaloby.

b) Nevlastník může s úspěchem žalovati jménem vlastnickým, je-li zmocněncem vlastnickým ať ze zákona, ať podle smlouvy, anebo vlastním jménem, je-li zákonem k tomu autorisován jako konkursní správce, v určitých případech i vnucený správce.

c) Vlastník věci je ten, kdo věc nabyt způsobem pro vlastnictví předepsaným, pokud nenastaly okolnosti, zrušující vlastnictví.

d) Někdy vyskytá se otázka, zda možno nárok na vydání věci cedovati, aniž cesionář se stane vlastníkem, jímž zůstává cedent, na př. vlastník postoupí svůj nárok na vydání věci pachtýřovi. Učení toto pramení v rozlišování subjektivního práva vlastnického a nároku na vydání věci. Z doslovu § 366 dalo by se toto mínění hájiti, a pak by šlo o mandátní poměr mezi cedentem a cesionářem, neboť tento by byl povinen věc proti třetímu žalobou hájiti a onomu věc vydati. Celé učení je velmi komplikované a účelu stejného dá se dosáhnouti zmocněním pachtýře k žalobě vlastnické.

e) Spolu vlastník může vindikovati svůj

podíl na věci společné, celou věc mohou vindikovati spoluvlastníci společně.

f) V tomto ustanovení je spojena reivindicatio directa i utilis římského práva pod hlediskem t. zv. děleného vlastnictví.

5. 2. **Žalovaný** je ten, kdo věc má ve své moci (srov. však § 375).

a) Rozhodná je doba, kdy vynesena byla rozsudek v první instanci, resp. podání žaloby (cf. § 378 Tilsch, Einfluss).

b) Žalovaný tím, že ovládá věc, dopouští se bezprávného činu. Je-li oprávněn s věcí nakládati, nemá místa žaloba vlastnická.

II. Předmět žaloby.

6. 1. **Žalobní žádost** zní na vydání věci bez rozdílu, zda jde o věc movitou či nemovitou, hmotnou či nehmotnou. Není předmětem žaloby zjištění, že žalobci přísluší vlastnictví. To bylo by předmětem mezitímního zjištění (§ 236 c. ř. s.), anebo žaloby určovací (§ 228 c. ř. s.). Tato je však přípustná jen tehdy, není-li možná žaloba na plnění.
7. 2. Předmětem žaloby je výhradně vydání zadržované věci a nikoliv náhrada škody. Zadržením věci nemusí žalobci žádná škoda vzniknouti, jde-li o věc, které vlastník nepoužívá nebo o věci pro něj zcela bezcenné. Proto je otázka, zda vznikla žalobci škoda, úplně nerozhodná. V praxi se někdy správně nerozlišuje, zda jde o žalobu vlastnickou anebo o žalobu na náhradu škody, jež jsou si do jisté míry podobny.
8. 3. a) Obě žaloby, jak na náhradu škody, tak i žaloba vlastnická, předpokládají u žalovaného bezprávný čin, ale u žaloby na náhradu škody musí jíti o zaviněný bezprávný čin (§ 1295), není-li jinak výjimečně stanoveno (na př. § 1311), kdežto u žaloby vlastnické dostačí objektivně bez-

právný čin, že žalovaný neměl práva věc zadržovati, i když jednal nezaviněně.

b) Žaloba na náhradu škody předpokládá, že žalobci se stala hmotná újma, žaloba vlastnická toho nepředpokládá.

c) Žalovaný v žalobě na náhradu škody je ten, kdo bezprávným způsobem do jmění žalobce vsáhl, kdežto v žalobě vlastnické je to ten, kdo věc ovládá.

d) Obě žaloby mohou míti místo mezi totožnými osobami, ale osoby žalovaných mohou býti v obou případech také různé. Žalobou vlastnickou není žaloba na náhradu škody vyloučena, pokud není vrácením věci náhrada vyčerpána, ovšem naopak ano, jde-li o reparaci naturální vrácením věci. Nejde-li o reparaci vrácením věci, je žaloba vlastnická přípustná. Byla-li dána reparace náhradní za odnětí věci sumou peněžitou, je žaloba vlastnická zachována, ale vlastník musí vrátiti příslušnou náhradu peněžitou, kterou teď má bez právního důvodu (§ 1435, cf. § 980).

3. Žaloba vlastnická může konkurovati též se žalobami na vrácení věci na základě smluvního poměru. Byla-li věc někomu dána v užívání a skončil-li tento poměr, je vlastník, jenž dal věc v užívání, oprávněn, žádati věc zpět, buď na základě onoho smluvního závazku věc vrátiti, anebo je oprávněn věc požadovati zpět na základě svého práva vlastnického, že mu žalovaný věc bezprávně zadržuje. Ve skutkovém přednesu i v žalobní prosbě musí býti dosti jasnosti, aby bylo patrné, zda jde o žalobu obligační anebo o žalobu vlastnickou (srov. Vážný č. 5770). Bylo-li plněno na základě smlouvy úplatné, nemůže žádati vrácení žalobou vlastnickou, nýbrž žalobou podle § 1431 (Vážný č. 11.763).

4. Věc se má vydati v zákonném místě plnění, tedy nemovitosti tam, kde leží, jde-li o movitost, v místě bydliště žalovaného (anal. § 905). Rozhodným bude bydliště žalovaného v době vydání roz-

sudku v první instanci. Změna bydliště žalovaného nemůže jíti na vrub žalobcův.

14. 5. Exekuce se řídí, jde-li o movité věci, zásadou § 346 ex. ř., že se věc má odnítí žalovanému, který jí má. Nemá-li exekut věc ve své moci, je postupovati podle § 347, což se může státi najmě v tom případě, že věc po rozsudku v první instanci přejde do detence třetí osoby. Jde-li o věci nehmotné a o věci, které nepřipouštějí hmotného odevzdání, je postupovati podle § 348 ex. ř. Věci nemovitě, jich díly i hory, předají se vlastníkovi do držby tím, že výkonný orgán odstraní osoby a věci movité i části věcí nemovitých a odevzdá věc vlastníkovi (§ 349 ex. ř.).

III. Námitka z držby titulované.

16. 1. Druhý odstavec § 366 upravuje obecněji římsko-právní *exceptio rei venditae ac traditae*, která byla dána kupiteli proti prodávateli, byla-li mu věc pouze tradována a nikoliv mancipována, takže mu garantováno vlastnictví nebylo. Obč. zák. rozšiřuje tuto námitku na každý způsob nabytí, ale vzhledem na úchyly od římského práva zúžuje zase tuto námitku na tu okolnost, že žalobce v době předání věci nebyl vlastníkem a teprve dodatečně se jím stal (na př. dědictvím, srov. R a n d a - K a s a n d a, *Vlastnictví*, str. 288). Námitka tato směřuje proti vlastníku a jeho právním nástupcům.
17. Přísluší pak nabyvateli věci a jeho právním nástupcům. Máme singulární stav, že vlastníkem nemůže věc svoji vindikovati od určité osoby. Je-li však věc v moci osoby třetí, může vlastník věc vindikovati. Nabude-li třetí osoba vlastnictví způsobem originárním, přísluší jí žaloba vlastnická i proti nabyvateli. Námitka tato je v našem právu species námitky dološního jednání žalobcova. Ve druhé větě není výslovně upraven případ, že se vlastník stane dědicem toho, kdo věc zcizil a odevzdal. Vzhledem k tomu,

že dědic má zásadně stejné postavení jako zůstavitel, je možno tuto námitku použítí analogicky. Někteří míní, že námitka tato přísluší žalovanému, pokud má nárok ze správy pro vady právní (R a n d a - K a s a n d a, *Vlastnictví*, str. 289), takže námitka tato byla by pak námitkou ze správy.

2. Jde-li o nemovitosti, je situace tato: 18.

a) Nemovitost zcizena byla od nevlastníka, v knize pozemkové však zapsaného, a nabyvatel byl do knihy pozemkové zapsán, ačkoliv mu byl pravý stav znám. Pak má námitku podle druhé věty § 366, stane-li se zcizitel později vlastníkem (srov. Vážný č. 8538).

b) Nemovitost byla zcizena neformálním způsobem, pak má nabyvatel tuto námitku proti zciziteli, proti jeho právním nástupcům však jen tehdy, jestliže nejsou chráněni publicitou knihy pozemkové. Nerozhoduje, zda zcizitel byl či nebyl vlastníkem.

3. Jsou mínění, která dávají tomuto ustanovení jiný smysl, opírajíce se o Zeillerův komentář, ne zcela jasný. Podle těchto (S p e r l, *Konvaleszenz einer unwirksamen Eigentumsübertragung*, *Gerichtszeitung* 1891, č. 43—45, K l a n g, *Kommentar* 1/2, str. 367, E h r e n z w e i g 1/2, str. 327) nastává konvalescence vlastnictví nabyvatelova tím okamžikem, kdy se zcizitel stal vlastníkem. Výklad není bez výhod v praxi, ale doktrinárně je velmi násilný. Praxe u nás sleduje mínění Randovo, uvedené ad 1 (Vážný č. 8991).

IV. Žaloba pro rušení vlastnictví.

1. Obč. zák. na rozdíl od jiných zákoníků rozoznává přesně žalobu pro odnětí věci od žaloby pro rušení vlády nad věcí, aniž věc byla odňata. Vzhledem k tomu, že nejtypičtější případ rušení vlastníka je osobování služebnosti nad věcí spornou, zařaduje obč. zák. tuto žalobu do kapitoly o služebnostech. § 523. U služebností máme dvojité právo ža- 20.

lobní. Je možno proti vlastníku tvrditi právo služebnosti anebo vlastník může si stěžovati do osobování služebnosti. V prvém případě musí dokázati žalobce, že nabyt služebnosti anebo aspoň její držby jako věcného práva, ve druhém případě musí dokázati osobování služebnosti na své věci.

(Uřední text.) *In Ansehung der Servituten findet ein doppeltes Klagerecht statt. Man kann gegen den Eigentümer das Recht der Servitut behaupten oder der Eigentümer kann sich über die Anmassung beschweren. Im ersten Falle muss der Kläger die Erwerbung der Servitut, oder wenigstens den Besitz derselben als eines dinglichen Rechtes, im zweiten Falle muss er die Anmassung der Servitut in seiner Sache beweisen.*

(Osnova.) § 295. Žalobou se může vlastník domáhati ochrany vlastnického práva také proti každému, kdo neprávem do jeho vlastnického práva zasahuje nebo je ruší jinak než tím, že mu věc zadržuje.

21. 2. Omezení zápůrčí žaloby na osobování služebností nemá žádného důvodu a ustanovení § 523 je třeba vykládati jako kasuistickou stylisaci obecného ustanovení (Vážný č. 5546). To plyne z toho, že negatorní žaloba je obsažena v širší reivindikační žalobě, která je podle stylisace §§ 354, 362, 364, 366 ochranou proti každému zásahu do cizí sféry vlastnické. Žaloba tato je přípustná v oboru soukromého práva, nemá tedy místa v případech, kde je příslušná jurisdikce administrativní, na př. prohlášení pozemku za veřejnou cestu. (Nesprávně Vážný č. 6770, správně č. 7655, 9555, 11.260.)

22. 3. Z ustanovení § 523 jde najevo, že se musí jednati o úmysl, věci cizí trvale užívat, a že žalobní přípustná, šlo-li o jediný zásah do cizího vlastnictví bez úmyslu zásah opakovati (Vážný č. 11.588). Předpokladem je, že bylo věci volky použito bez ohledu, zda pachatel byl dobré či špatné víry. Bylo-li

cizí věci použito nevolky, jde o náhodu, proti níž žádného nároku není, na př. když někdo sklouzne a svalí se na cizí pozemek. Negatorní žaloba je přípustná, když někdo chodí po cizím, domnívaje se, že k tomu má právo. Předpokladem je skutečné rušení a nikoliv tvrzení něčeho, že mu přísluší právo na cizí věc (srov. však Vážný č. 2870, 11.696).

4. Žalobce je vlastník. Při děleném vlastnictví je legitimován užitkový vlastník, při spoluvlastnictví každý spoluvlastník, anebo všichni spoluvlastníci dohromady. Vážný č. 2590, 3722, 4017, 4333, 5794, 10.988, 11.060.

5. Žalovaný je ten, jenž zasahuje na věc. Vzhledem k textu § 523 je to ta osoba, která rušila a o níž v době sporu v první instanci je pravděpodobno, že dále rušiti bude. Žalovanému přísluší patrně také výhoda nominationis auctoris (Vážný č. 3474). Pasivní legitimace je v daném případě podobná pasivní legitimaci žaloby na náhradu škody. Srov. Vážný č. 1872, 2032, 3478, 5225, 8541.

6. Žalobní žádost musí býti určitá (§ 226 c. ř. s.), musí tedy obsahovati přesné určení věci, dále musí přesně popsatí rušení práva vlastnického. Co do jednotlivostí je uvésti toto:

a) Se žalobní žádostí možno spojití návrh, aby bylo určeno, že žalovanému nepřisluší žádné právo na žalobcovu věc (Vážný č. 11.630).

b) Možno žádati, aby věc žalobcova uvedena byla do předešlého stavu, na př. odstraněna dřevěná bouda, nebo odstraněno napaředlo, dláždění z chodníku, vyklizena nemovitost bývalým pachtýřem, jenž bezprávně dále nemovitosti užívá (Vážný č. 5794); uvedeno svádění vody do předešlého stavu (Vážný č. 8699), aby byl vyklizen byt pro neoprávněné osobování práva bydlení (Vážný č. 9682), aby byly odstraněny dráty elektrického vedení nad pozemkem (Vážný č. 10.380) na útraty žalovaného bez rozdílu, zda je vinen či nevinen.

c) Dále je možno žádati, aby žalovaný z držel se dalších rušebních činů; v tomto případě jde o žalobu zdržovací, jako v případě § 364 násl. (Vážný č. 6015, 9075).

26. d) Žádosti uvedené konkurují jednak se žalobou z rušené držby, jednak s jednotlivými žalobami obligačně právními, na př. možno žádati za vyklizení věci nájemcem jak žalobou vyklizovací, tak i žalobou negatorní (srov. Vážný č. 5794), a se žalobou na náhradu škody, ale ve všech případech konkurujících žalob je žalobní skutková podstata rozdílná od žaloby negatorní a proto nastává konsumce konkurenční žaloby jen tehdy, zvíťází-li žalobce.

27. e) Důkazní břemeno je upraveno tím způsobem, že žalobce musí dokázat, že je vlastníkem a že ho žalovaný ve výkonu jeho vlastnického práva ruší (Vážný č. 10.653). Je věcí žalovaného, aby dokázal, že mu přísluší právo s věcí žalobcovou nakládati. Je-li rušitel v držbě práva, pak náleží žalobci, aby dokázal, že žalovanému přes to žádné právo nepřisluší (§ 324). Podobně tomu, jde-li o knihovní právo, kdy žalobce musí dokázat, že zapsané právo neknižovním způsobem zaniklo (srov. § 62 násl. knih. zák.).

28. 7. Exekuce provádí se podle povahy žalobní žádosti:

a) Jde-li o vyklizení a t. p. nemovitosti, provede se exekuce podle § 349 ex. ř., jde-li o zrušení domnělého knihovního práva, podle § 350 ex. ř., jde-li o jiné úkony žalovaného, podle § 353 (případy nezastupitelných úkonů budou asi velmi řídké).

b) Jde-li o žádost, aby se žalovaný zdržel rušebních činů, vede se exekuce v případě nového rušení podle § 355 ex. ř.

29. V. Na tomto místě budiž upozorněno na nařízení ministerstev zahraničí, vnitra, spravedlnosti, obchodu

ze 16. prosince 1858, č. 233 ř. z., upravujícího řízení pro ten případ, že u veřejného úřadu nebo jeho orgánu se objeví při úředním jednání předměty jako soukromníku náležející a pro další obchod určené, jež však pocházejí z veřejných archivů, knihoven, muzeí atd.

Na Slovensku platí zásady obdobné.

§ 367. Žaloba vlastnická nemůže se vznésti proti poctivému držiteli movité věci, dokáže-li, že této věci nabytí buď ve veřejné dražbě, nebo od živnostníka k tomuto obchodu oprávněného, anebo že ji převedl na sebe za úplaty od někoho, komu ji žalobce sám svěřil k užívání, k uschování anebo v jakémkoliv jiném úmyslu. V těchto případech nabývají poctiví držitelé vlastnictví, a dřívějšímu vlastníkovi přísluší proti těm, již jsou mu za to odpovědni, právo na náhradu škody.

Úřední text: Die Eigentumsklage findet gegen den redlichen Besitzer einer beweglichen Sache nicht statt, wenn er beweiset, dass er diese Sache entweder in einer öffentlichen Versteigerung, oder von einem zu diesem Verkehre befugten Gewerbsmanne, oder gegen Entgelt von jemandem an sich gebracht hat, dem sie der Kläger selbst zum Gebrauche, zur Verwahrung, oder in was immer für einer andern Absicht anvertraut hatte. In diesen Fällen wird von den redlichen Besitzern Eigentum erworben, und dem vorigen Eigentümer steht nur gegen jene, die ihm dafür verantwortlich sind, das Recht der Schadloshaltung zu.

Osnova: § 291. Žaloba vlastnická nemá místa proti poctivému držiteli vlastnického práva k věci movité, jestliže jí nabytí buď ve veřejné dražbě nebo způsobem, který je právními předpisy postaven veřejné dražbě na roveň, nebo od toho, kdo má právo s takovými věcmi obchodovati, anebo za plat od toho, komu ji žalobce sám k užívání, uschování anebo v kterémkoliv úmyslu svěřil, protože v těchto případech nabývá poctivý držitel práva vlastnického. Předešlý vlastník se může jen domáhati náhrady škody na těch, kdo jsou mu z toho odpovědni.

Prameny: *Codex Theresianus* II. 3. 51, 8. 43—70, III. 2. 36, 9. 30; *Osnova Hortenova* II. 6. 5—13, 21. 48, III. 9. 9—13; *Osnova Martiniho* II. 5. 20; *Západohaličský obč. zák. II. § 92; Ofner I. 252, 253, II. 374, II. 552.*

Judikatura: 1. Na tom, kdo nabyl bezelstně věci, nevěda, že jest stížena zástavním právem, nelze se domáhati uznání zástavního práva (3127).

2. Žalobě vlastníka zabavené movité věci podle § 37 ex. ř. lze čelití námitkou, že věc byla dána vymáhajícímu věřiteli osobou třetí jako ruční zástava (§§ 456 a 367 obč. zák.) a že žalobce není ochoten zaplatiti dluh, zajištěný ruční zástavou (3685).

3. § 367 obč. zák. chrání pouze nabyvatele bezelstného, nikoliv také lehkověrného (3823).

4. Věc nepřestává býti »svěřenou« ve smyslu § 367 obč. zák. tím, že vlastník napotom projevil tomu, komu byl věc svěřil, opačnou vůli, nebyla-li vůle vlastníka projevena způsobem na venek poznatelným (4659).

5. Výhradě vlastnického práva ke zboží prodanému na úvěr až do dalšího zcizení zboží není na úkor, že kupitel může zboží dále prodati za cenu, kterou sám určí, ani že třetí kupitel jest chráněn ustanovením §u 367 obč. zák. proti vlastnické žalobě podatele. Lhostejno, že prodatel odeslal zboží na účet a nebezpečí kupitele (5391).

6. Domáháno-li se v žalobě odškodnění dle poslední věty §u 367 obč. zák., nelze žalobu zamítnouti pro tentokráte, ježto nebyl dosud proveden spor s třetí osobou, jež věci nabyla, aniž proto, že nebyl učiněn návrh na zjištění, že třetí osoba nabyla věci bezelstně. O okolnostech těchto dlužno rozhodovati ve sporu dle §u 367, poslední věta obč. zák., leč že by již byly předmětem jiného sporu (§ 190 c. ř. s.). Ovšem bude pak věcí žalovaného, aby dokázal nedostatek bezelstnosti třetí osoby (5392).

7. Okolnost, že motorové kolo bylo odevzdáno bez certifikátu, není o sobě rozhodující pro otázku bezelstnosti nabyvatele (§ 368 obč. zák.). K bezelstnosti nabyvatele nelze přihlídnouti, stalo-li se odevzdání věci sice dobrovolně, ale přece jen k zajištění, po případě k úhradě pohledávky vymáhané exekucí (9210).

8. Koupí movitosti ve veřejné dražbě nabývá bezelstný nabyvatel vlastnictví jen, byla-li dražba platná. Dražba nebyla provedena platně, nebyla-li bouda na cizím pozemku prodána podle předpisů o exekuci na nemovitosti (9836).

9. Soud jest oprávněn zrušiti dražbu nemovitosti, shledal-li, že nebyla řádně vyhlášena. Zrušení dražby z formálního důvodu nepřičí se ustanovení § 367 obč. zák. (10.193).

10. Předpisem § 367 obč. zák. není chráněn, kdo nenabyl věci od třetí osoby, již ji vlastník svěřil, nýbrž nabytí od jiného, jemuž nesvěřil věc vlastník, nýbrž protiprávním způsobem ona třetí osoba (10.583).

11. Proti vlastnické žalobě lze se brániti námitkou, že

žalovaný nabytí vlastnictví způsobem uvedeným v § 367 obč. zák., třebaže jeho auktor sám nebyl vlastníkem věci, nelze však z ustanovení toho usuzovati, že kupitel způsobem tam naznačeným nabývá vlastnictví, šlo-li o jiné nedostatky a závady kupní smlouvy, nanejmé o nedostatek náležitosti platné smlouvy, stanovených v §§ 865—880 obč. zák. (10.750).

12. Bylo-li zboží nabyto bezelstně a za úplatu od obchodníka, oprávněného s ním obchodovati, neb od toho, komu je vlastník svěřil, nabývá kupitel ke zboží vlastnického práva, dosavadní vlastník zboží může se hojiti jen na tom, kdo jest mu odpovědný, a nárok na vrácení toho, co bylo piněno bez právního důvodu, musí odstoupiti (10.784).

13. Věci podvodně vylákané nejsou věcmi svěřenými ve smyslu § 367 obč. zák. a lze je vindikovati i proti bezelstnému nabyvateli (10.826).

14. Ustanovení § 367 obč. zák. vyžaduje v prvé řadě, by zcizovací pojem vůle pocházel buď přímo od osoby, již vindikující žalobce věc svěřil, neb od zástupce k tomu oprávněného. Byla-li věc svěřena zůstaviteli, zavazovalo by jednání domnělého zástupce pozůstalosti (nezmocněného jednatele) pozůstalost jen, kdyby oprávněný zástupce pozůstalosti (pozůstalostní soud) byl jeho jednání schválil, anebo kdyby si byla pozůstalost osvojila zisk z jeho jednání. V tomto směru nestačí, že kupní cenu obdržel jeden z věřitelů pozůstalosti ke krytí své pohledávky. Ani tím, že jednatel bez příkazu jednal z nouze není nahrazen projev vůle osoby, již byla věc svěřena (11.319).

15. Zákonné zástavní právo pronajimatelovo (§ 1101 obč. zák.) nemá přednost před zástavními právy, jichž bylo nabyto dříve, než byly svršky vneseny do najaté věci. Lhostejno, že pronajimatel nabytí zákonného zástavního práva bezelstně (§§ 367, 456 obč. zák.) (11.574).

16. Předpisu § 367 obč. zák. jest použití i tehdy, jde-li o podíl na movité věci (12.373).

Viz též 1439, 5067, 5392, 6655, 9750, 10.195, 10.293, 11.846, 12.121, 12.170.

Literatura: Ehrenzweig §§ 170, 201, 207, 241, 243, 291; Klang I/2 str. 75 n.; Mayr str. 476 n.; Randa: P. str. 74, 90, 102, 178, 183, 185, 186, 187 n., 272, 288; Randa E. str. 341 n.; Randa: Kterak nabývá se vlastnictví nemovitě věci exekučně prodané. Právník 1901, str. 657; Jelínek: Vliv příklepu v exekuci dražbě na neknihovní věcná práva soukromá, Právník 1903, str. 225; Rouček str. 392 n.; Zeiller str. 133 n.; Ofner: Sachenrecht § 34; Krasnopolski: Der Schutz des redlichen Verkehrs im österreichischen Zivilrecht 1902; Wellspacher: Publizitätsgedanke und Fahrnisklage im usus modernus, Grundhuts Z. 31, str. 631 n.; Wellspacher: Vertrauen auf äussere Tatbestände, str. 167 n.; Schey: Festschrift für Unger str. 431 n.; 493 n.; Melzer a Brü-

gel: Vertrauensschutz und exekutiver Erwerb 1912; Swoboda str. 77; H. Meyer: Entwendung und Eigentum im deutschen Fahrnisrechte 1902; H. Reichel: Gutgläubigkeit beim Fahrniswerb, Grünhuts Z. 42, str. 173.

I. Ochrana nabyvatele dobré víry.

1. Moderní zákoníky znají velmi rozsáhlou ochranu nabyvatele dobré víry, jde o ochranu, která původně v římském právu známa nebyla, a zdá se, že se tato ochrana vyvinula v praxi původně církevních soudů a přešla pak koncem novověku při postupujícím slučování práva kanonického a římského do práva obecného vůbec. Ochranu takovou zná u movitostí Code civil (čl. 2279, 2280), zná ji německý obč. zák. (§§ 929—936), i švýcarský civ. zák. (čl. 714, 933 až 935). Konstrukce těchto je však rozdílná. Zatím co citované zákoníky prohlašují prostě, že nabyvatel stává se vlastníkem, praví náš obč. zák., že žaloba vlastnická je vyloučena proti takovému nabyvateli, ale z Zeillerova komentáře jde najevo, že redaktori použili jen jiné stylisace, ale že mínili totéž, co je obsaženo v citovaných zákonících (Zeiller, Kommentar II., str. 136). Systematicky patřilo by toto ustanovení do 5. hlavy druhého dílu (srv. Vážný č. 10.784).
2. Ochrana nabyvatele nemovitostí v knize pozemkové zapsaných je dána ochranou veřejné víry v knihy pozemkové. Naproti tomu nemáme žádného ustanovení o ochraně dobré víry u nemovitostí v knize pozemkové nezapsaných a o budovách na cizím pozemku; je však možno, že praxe ustanovení o ochraně veřejné víry v knihu pozemkovou rozšíří také na ochranu listin uložených u soudu.
3. Nabyvatel je dobré víry, jestliže při nabývání jednal s pečlivostí řádného hospodáře a přece jen mu ušlo, že auctor není vlastníkem. Dobrá víra je i tehdy dána, jestliže nabyvatel mohl se domnívati, že zcizitel je ke zcizení autorisován, třebaš na-

byvateli známo bylo, že zcizitel není vlastníkem. Na rozdíl od jiných zákoníků, chrání obč. zák. dobrou víru jen v určitých případech, které uvádí v §§ 367, 372. V našem právu stanoví obč. zák. v § 368 směrnice, podle nichž máme posuzovati dobrou víru nabyvatelovu. Nabývá-li někdo zástupcem, musí býti jak zástupce, tak i zastoupený v dobré víře, poněvadž dohromady tvoří smluvní stranu (vědomost poslova nerozhoduje). Dobrá víra zastoupeného rozhoduje jen tehdy, je-li jeho vůle právně relevantní; proto je vědomost osoby svéprávnosti zbavené nerozhodná, pokud její nesvéprávnost sahá, i kdyby byla morálně schopna hodnotiti svůj čin, na př. osoba úplně svéprávnosti zbavená pro choromyslnost nemá vůli právně relevantní, i když je fakticky úplně duševně zdráva.

Nabývá-li více osob věci do spoluvlastnictví, stávají se vlastníky svých podílů jen ti spoluvlastníci, kteří jsou dobré víry, podíly spoluvlastníků, kteří nejsou dobré víry, zůstávají zciziteli.

Věcí musí býti nabyto podle předpisů 5. páte hlavy druhého dílu, neboť zákon dispensuje jen od vlastnictví autorova, nikoliv však od ostatních náležitostí přecházení věci do vlastnictví. Neplatí tudíž § 367 v případech t. zv. originárního způsobu nabytí vlastnictví podle obč. zák. anebo v případech nabytí vlastnictví výrokem úřadu správního nebo soudu. Žalobou dílčí podle našeho práva nenabývá se vlastnictví a proto platí § 367. Vlastnictví se nabývá totiž originárně bez ohledu na osobu dřívějšího vlastníka a proto je ustanovení § 367 zbytečné.

II. Ochrana dobré víry nabyvatele movitostí.

1. Ustanovení § 367 týkají se jen movitostí. Příslušenství nemovitosti sdílí osud hlavní věci a proto nelze nabytí vlastnictví k příslušenství, pokud se ho nabývá jako příslušenství, posuzovati podle § 367 (srov. Vážný č. 9750). Ne-

- smíme při tom zapomínati na nejistotu významu příslušenství, jež se užívá částečně ve významu nepodstatných součástí, částečně ve významu vedlejších samostatných věcí. Pokud vedlejší věci jsou zcizovány jako věci vedlejší, neplatí § 367, jsou-li však zcizovány jako samostatné věci, platí § 367, na př. kamna v domě, nářadí v továrně, zásoby píce na statku atp. Panující mínění neprávem nepoužívá § 367 na ochranu dobré víry cessionářovy, ačkoliv se podle doslovu zcela hodí též na postup pohledávek (srov. Klang, Kommentar 1/2, str. 79; Ehrenzweig, System 2/1, str. 246 násl., naproti tomu Wellspacher, Vertrauen auf äussere Tatumstände, str. 196 násl.; Löbl, Zentralblatt, roč. 47, str. 187 násl.). Plyne to také z ustanovení § 916 II.
8. 2. Nabyvatel musí býti dobré víry v době předání věci, poněvadž tím se stává vlastníkem; jen tato doba je rozhodná. Doba, kdy nabytí titulu k vlastnictví, není rozhodná, poněvadž může někdo kupovati věc, o níž ví, že prodávatel nepatří, za předpokladu, že prodávatel se před dodáním věci stane jejím vlastníkem (jiného mínění Klang l. c., str. 79). Nabude-li nový vlastník později vědomosti, že nabytí věci od nevladníka, zůstává vlastníkem.
9. 3. Toto nabytí vlastnictví nevylučuje obligační nároky dřívějšího vlastníka proti novému vlastníku z důvodu obrácení věci ve prospěch nového vlastníka (srov. Sedláček, Nepravé jednání a versio in rem). Nárok na náhradu škody je prakticky vyloučen jako konkurenční žaloba, poněvadž zavinění může se týkati jen nevědomosti o dřívějším vlastníku, a je-li tato zaviněná, nenabývá nabyvatel vlastnictví k věci.
10. 4. Chrání se jen nabytí úplatné, jak plyne z ustanovení tří případů § 367.

5. Ochrana dobré víry poskytuje se u movitostí jen výjimečně ve třech případech:

- a) Nabytí veřejnou dražbou. Předpokládá se, že dražba byla řádně konána; není správně vykonána dražba, prodá-li se movitost v nucené dražbě předepsané pro nemovitosti (přenosná bouda, Vážný č. 9836), byla-li dražba zrušena pro nepravdivost vyšší instancí, není dražba řádně vykonána (Vážný č. 10.193). Nerozhoduje, zda jde o dobrovolnou anebo nucenou dražbu (Vážný č. 10.195). Podle § 269 ex. ř. platí ustanovení § 367 obč. zák. o nabytí vlastnictví na věcech, jež byly zcizeny veřejnou dražbou, též o prodeji z volné ruky prostřednictvím obchodního dohodce, oprávněného úředníka anebo výkonného orgánu. Sporno je, zda platí i co do prodeje podle § 271 ex. ř., doktrína se vyslovuje částečně pro kladné řešení (srov. Pollak, System 2, str. 787; Klang, Kommentar 1/2, str. 80; Randa-Kasanda, Vlastnictví, str. 185), částečně pro mínění záporné (Ehrenzweig, System 1/2, str. 202; Tilsch, Einfluss, str. 89). Neplatí však zcela určitě v případě odnětí věci (§ 346 ex. ř.), poněvadž v tomto případě nejde o surrogaci veřejné dražby. Vlastnictví k movitému příslušenství vydražené nemovitosti nabývá se soudním příklepem bez ohledu na to, zda nabyvatel byl dobré či špatné víry (§§ 170, č. 5, 140, 156, 183, 237, 199 ex. ř., srov. Randa-Kasanda, Vlastnictví, str. 186). Sporno, zda při nabytí podle § 200, č. 1 ex. ř. zásadně se vyžaduje úředního schválení; ve smyslu §§ 16, 32—34 zák. o veřejných skladištích z 28. dubna 1889, č. 64 ř. z. však je dovoleno při veřejných dražbách uskladněného zboží dražiti bez úředního povolení.
- b) Nabytí od živnostníka oprávněného k takovému obchodu. Předpokládá se, že jde o nabytí od živnostníka ve výkonu živnosti a nikoliv v jeho soukromém životě. To předpokládá nabytí úplatné. Otázku, zda je živnostník oprávněn

- »k takovému obchodu«, dlužno posuzovati podle předpisů živnostenského řádu a podobných předpisů. Výraz živnostník je posuzovati jako výdělečnou činnost vůbec, ať podléhá živnostenskému řádu, ať nepodléhá. Spadá sem nabytí vlastnictví k umělému chrupu, zhotovenému od lékaře zubního atp. Jde-li o živnost podle živnostenského řádu, bude rozhodné, jak stanoví rozsah živnosti živnostenský list, koncesní listina atp. Koupě šatů od obuvníka není nabytí »od živnostníka k takovému obchodu oprávněného«. Koupě na tržišti je chráněna, pokud jde o nabytí od řádně legitimovaného trhovce, neboť i toho jest pokládati za oprávněného živnostníka,
16. jinak nabytí chráněno není. Poměr k čl. 306 obch. zák. je tento:

a) podle § 367 je nerozhodno, zda zcizené věci byly původnímu vlastníku ukradeny, nebo zda byly ztraceny, což je rozhodno podle čl. 306, odst. IV.;

β) podle § 367 zcizení musí se státi od oprávněného živnostníka, podle čl. 306 od obchodníka v jeho obchodě bez ohledu, zda je k tomu oprávněn;

γ) předpis čl. 306 nevztahuje se na prodeje řemeslníků;

- δ) co do ostatního, platí oba předpisy vedle sebe.
18. c) Nabytí od osoby, již věci byly vlastníkem svěřeny. Věc jest vlastníkem svěřena, jestliže byla vlastníkem jeho důvěrníku odevzdána dobrovolně a vědomě. Věc není svěřena, byla-li podvodně vylákána (Vážný č. 10.826), nebo hrozbami vynucena. Vlastník může v tomto případě věc od nabyvatele vindikovati, při čemž je nerozhodno, zda právní jednání, jež tvoří titul k nabytí vlastnictví, je platné či neplatné (na př. trhová smlouva mezi majitelem věci a třetím). Věc musí býti zcizovateli přímo od vlastníka svěřena; svěřil-li důvěrník vlastníkův tuto věc dále, není nabyvatel chráněn, nabytí-li věc od důvěrníkova důvěrníka, leč že by důvěrník vlastníkův mohl věc dále svěřiti

(Vážný č. 10.583), neboť projev zcizovací má vycházeti buď přímo od osoby, již vindikující žalobce věc svěřil, anebo od zástupce k tomu oprávněného (Vážný č. 3195, 11.319). O tom, zda věc je svěřená, rozhodují vnější poznatelné okolnosti; věc je svěřená i tehdy, jestliže vlastník projevil důvěrníkovi opačnou vůli způsobem na venek nepoznatelným (Vážný č. 4659). Věc je svěřena, jakmile důvěrník má možnost s ní volně disponovati. Svěřeny-li jsou zástavní listky, je svěřena věc zastavená samotná (Vážný č. 12.121). Je lhostejno, z jakého důvodu věc byla svěřena, zda byla uložena, půjčena, pronajata, zastavena; věc zůstává dále svěřena, jestliže příslušný smluvní poměr pominul a důvěrník je povinen věc vrátiti. Věc není svěřena, jestliže druhý smluvník věci svémocně se zmocní, ač vlastník je podle smlouvy povinen věc vydati; naproti tomu je svěřena, byla-li druhému smluvníku exekučně odevzdána (§ 346 ex. ř.). Důvěrník musí míti věc v detenci, namusí býti jejím majitelem, neboť touto detencí nabývá zcizitel vzhledu vlastníka věci. Předání věci nabyvateli může se státi jakýmkoliv způsobem přípustným pro nabytí vlastnictví.

d) Sporno je, zda platí § 367 též pro ten případ, že se nabyvateli odevzdá věc exekučně (§ 346 ex. ř.) od nevlastníka. Vzhledem k tomu, že toto exekuční předání zastupuje projev vůle zcizitelovy, je použití bez výhrady § 367. (Srov. Kl a n g, Kommentar 1/2, str. 83; T i l s c h, Einfluss, str. 90; W e l l s p a c h e r, Vertrauen, str. 183; R e i c h m a y r, Exekution mit fremden Mitteln, str. 171). Různé výhrady nejsou odůvodněny.

e) Analogicky je použití § 367 též na případy zákazu zcizení (soudcovského nebo zákonného a jim podobných omezení dispozice) pro nabyvatele dobré víry v případech uvedených pod a) — c).

III. Na Slovensku praxe býv. královské kurie stála na stanovisku, že dobrá víra nabyvatelova musí

býti chráněna, ale nad ekvitní toto hledisko k přesnějšímu formulování — pokud bylo lze zjistiti — se nedostala (srov. Rouček I., str. 394, Almásy II., str. 39). Srov. § 299 obchod. zák. (zák. článek XXXVII/1875).

§ 368. Dokáže-li se však, že držitel buďto již z povahy věci, kterou na sebe převedl, nebo z nápadně příliš nepatrné ceny její, anebo ze známých osobních vlastností svého předchůdce, z jeho živnosti anebo z jiných okolností mohl míti důvodné podezření o poctivosti své držby, pak musí věc vlastníku vrátiti jako nepoctivý držitel.

Úřední text: Wird aber bewiesen, dass der Besitzer entweder schon aus der Natur der an sich gebrachten Sache, oder aus dem auffallend zu geringen Preise derselben, oder aus den bekannten persönlichen Eigenschaften seines Vormannes, aus dessen Gewerbe oder andern Verhältnissen einen gegründeten Verdacht gegen die Redlichkeit seines Besitzes hätte schöpfen können; so muss er als ein unredlicher Besitzer die Sache dem Eigentümer abtreten.

Osnova: § 292. Jesliže však držitel mohl míti důvodnou pochybnost o poctivosti své držby buď z povahy věci, kterou na sebe převedl, nebo z její zřejmě příliš nepatrné ceny nebo ze známých osobních vlastností svého předchůdce, z jeho živnosti nebo z jiných okolností, je jako nepoctivý držitel povinen, aby vlastníku věc vydal.

Prameny: *Codex Theresianus* II. 3, 51, 8. 43—70, III. 2. 36, 9, 30; *Osnova Hortenova* II. 6. 5—13, 21. 48. III. 9. 9—13; *Osnova Martiniho* II. 3. 21, 22; *Západohaličský obč. zák.* II. § 93; *Ofner* I. 253, II. 374.

Judikatura: 1. Okolnost, že motorové kolo bylo odevzdáno bez certifikátu, není o sobě rozhodující pro otázku bezelstnosti nabyvatele (§ 368 obč. zák.). K bezelstnosti nabyvatele nelze přihlídnouti, stalo-li se odevzdání věci sice dobrovolně, ale přece jen k zajištění, po případě k úhradě pohledávky vymáhané exekucí 9210).

2. Zadržovací právo přísluší jen držiteli bezelstnému. Šlo-li o kupní smlouvu vázanou odkládací výminkou, že ji Státní pozemkový úřad schválí, a výminka se nesplnila, nebyl kupitel bezelstným držitelem ani v období, co výminka byla nerozhodnuta (9718).

3. Bezelstnost držby není vyloučena již tím, že jest ře-

čiště zapsáno do seznamu veřejných statků a že jde o větší plochu (9932).

4. Důvěra v pozemkovou knihu chrání nabyvatele knihovního práva jen potud, pokud nevěděl aniž při náležitě pozornosti a dbalosti věděti musil, že se knihovní stav nesrovnává se skutečným stavem právním. Pokud nelze nabyvatelům nemovitosti vytýkati, že z neopatrnosti nebo nedbalosti nenabyli vědomosti o pravém rozsahu služebnosti bytu, lišícím se od zápisu v pozemkové knize (10.142).

5. Požadavek bezelstnosti vztahuje se i na nabytí movitých věcí ve veřejné dražbě. Bezelstnost nabyvatele záleží zpravidla v tom, že bez hrubé nedbalosti věří, že prodávající (dlužník), jest vlastníkem věci (10.195).

6. Obmyslnost držby záleží v tom, že držitel jest si nedostatku svého práva vědom nebo že si ho vědom býti musí (§ 326 a § 368 obč. zák.). Držba není však obmyslná již proto, že se děje bez předepsaného průkazu práva rybářským listkem, ježto tento formální průkaz právo nezakládá, nýbrž je jen osvědčuje (11.186).

Viz též 1439, 10.332, 10.733, 11.629.

Literatura: Ehrenzweig § 168, 207, 210; Klang I/2, str. 83; Randa: P. str. 139; Randa: E. str. 349, 367, 371; Rouček str. 395; Sedláček str. 50; Zeiller str. 136 n.; viz též lit. u § 366.

I. Důkazní břemeno dobré víry.

V paragrafu 368 upraveno je důkazní břemeno. 1. Podle obecného ustanovení § 328 má se za to, že žalovaný nabyl věci v dobré víře. Musí tedy vindikující vlastník dokazovati, že žalovaný věci nabyl od osoby, o níž věděl, že není vlastníkem, anebo že jeho nevědomost byla zaviněná. Důkaz tento je velmi obtížný, poněvadž vindikujícímu vlastníku bude zpravidla chyběti znalost poměrů mezi nabyvatelem a zcizitelem. Zákon ulehčuje v tomto paragrafu důkaz tím, že žalobce nemusí dokazovati vědomost nebo zavinění žalovaného, nýbrž že dokázati má jen určité skutečnosti, které se kladou zlé víře žalovaného na roven.

a) **Povaha věci,** jde-li o věc určenou ke speciálnímu účelu tak, že v běžném obchodě se nevyskytuje, na př. vzácná stará tepaná práce z kostelního pokladu, vinkulované papíry, vkladní knížky atd.

b) **Nápadně nízká cena,** za kterou prodá-

vá živnostník nebo důvěrník vlastníkův (u dražby exekuční je tento důvod irrelevantní).

5. c) Známé vlastnosti předchůdcovy, jde na př. o známého podvodníka, nebo překupníka kradených věcí, i kdyby byl oprávněným vetešníkem. Předlužená osoba zcizí drahý předmět nově nabytý (Vážný č. 9210).
6. d) Živnost předchůdcova, tento obrat v zákoně má dvojí význam, jednak jde o případ vylučující § 367, že jde o koupi věci u neoprávněného živnostníka, jednak jde o živnostníka sice oprávněného, který však notoricky zcizením takových věcí se nezabývá (na př. zámečník, který je oprávněn prodávat jízdní kola, ale jich vůbec neprodává).
7. e) Jiné okolnosti podezřelé, jde o generální klausuli, z níž je patrné, že výpočet uvedený není úplný, nýbrž, že jde jen o výpočet exemplifikační.

II. Vymezení dobré víry.

8. Další význam § 368 je v tom, že nám dává směrnici, jak máme na dobrou víru pohlížeti. Uvedené příklady nám osvětlují zavinění nabyvatele a naznačují nám, jaké opatření má býti nabyvatel. Ukazují nám, že nemusí pátrati, ale že má dbáti na všechny zjevné okolnosti, za nichž zcizení se provádí. Omyl nabyvatelův musí býti omluvitelný. Omyl je neomluvitelný, bylo-li věci nabyto za okolností podezřelých a právě tyto podezřelé okolnosti nám tento paragraf uvádí. Okolnosti musí býti tak podezřelé, že každému při normální pozornosti jsou zřejmé. Omyl faktický a omyl právní jsou stejně relevantní; v tomto směru neplatí, že neznalost zákona neomlouvá.
- 9.

§ 369. Kdo převezme vlastnickou žalobu, musí dokázati, že žalovaný má zažalovanou věc ve své moci a že tato věc je jeho vlastnictvím.

Úřední text: Wer die Eigentumsklage übernimmt, muss den Beweis führen, dass der Geklagte die eingeklagte

Sache in seiner Macht habe, und, dass diese Sache sein Eigentum sei.

Prameny: *Codex Theresianus II. 3. 50, 58—68; Osnova Hortenova II. 2. 12—14; Osnova Martiniho II. 3. 14; Západohališský obč. zák. II. § 86; Ofner I. 247—248.*

Judikatura: 1. Pro žalobu vlastnickou stačí důkaz, že žalovaný moci nad věcí se ujal, netřeba však dokazovati, že věc dosud v moci má (§ 369 obč. zák.) (113).

2. Až na průkaz úplného vlastnictví dlužno žalobu z domnělého vlastnictví dle § 372 obč. zák. opodstatnití právě tak, jako pravou vlastnickou žalobu (§ 369 obč. zák.) (2446).

3. Stačí, byl-li o vydání věci žalován pouze jeden z několika držitelů. Postoupil-li knihovní vlastník touž nemovitost dvěma různým osobám, případně do vlastnictví tomu, kdo dříve požádal o vklad do knih pozemkových, třebaš věděl o dřívějším mimoknihovním převodu (2580).

4. Byly-li dvěma výrobcům sodovky vráceny lahve od zákazníků jen co do počtu, třebaš označené známkou druhého výrobce, nabyl k nim přejímatel vlastnictví (§ 367 obč. zák.). Výrobce, jehož jménem byly označeny, pozbyl vlastnictví k nevráceným lahvám tím, že si dal za ně zaplatiti náhradu nebo přijal lahve, jinak označené nebo vůbec neoznačené (3195).

5. Ten, komu bylo postoupeno právo k podání žaloby na vydání věci, jest oprávněn uplatňovati nárok na jich vydání, ačkoliv dosud nenabyl k nim vlastnictví. Vydání věci lze se domáhati vlastnickou žalobou na tom, kdo má věc ve své moci, třebaš nebyl jejím držitelem (6842).

6. Při vlastnické žalobě (§ 369 obč. zák.) musí žalobce dokázati, že žalovaný má věc ve své moci. Na tom nebylo nic změněno předpisem § 346 ex. ř. (10.733).

Viz též 3751, 4512, 6055, 9626, 10.224, 10.283, 11.389, 11.793, 12.121.

Literatura: Ehrenzweig § 241, 260; Klang I/2, str. 84 n.; Mayr str. 476 n.; Randa: P. str. 276, 277 n.; Ronček str. 395 n.; Sedláček str. 41, 42, 45, 48, 53, 56; Tilsch Einfluss 89 n.; Zeiller str. 138 n.

I. Důkazní břemeno žaloby vlastnické.

1. V literatuře se vytýká § 369, že ustanovení 1. o důvodu žalobním podává ve formě důkazního břemene (Klang, Kommentar 1/2 str. 84). Správně se uvádí na druhé straně, že žalobní důvod, t. j. skutkovou podstatu, o níž svůj nárok opírá, musí žalobce dokázati (Ehrenzweig 1/2 str. 316). V praxi toto důkazní břemeno je důležitější než dosti scholasticky

formulovaný žalobní důvod a proto nelze schvalovati mínění opačné.

2. 2. Důkazní břemeno je stanoveno jen pro žalobce, ale tím jsou již dány také směrnice pro důkazní břemeno žalovaného, který musí dokázati oprávnění s věcí žalovanou nakládati. Skutečnosti, které musí žalobce dokázati jsou tyto:
3. a) Žalobce má dokázati, že žalovaný má věc ve své moci. Jde o důkaz čistě faktického stavu, že žalovaný věc ovládá. Nepřihlíží se při tom k úmyslu, proč věc ovládá, aniž k právnímu stavu, jak k tomu ovládání přišel. Tím je důkaz žalobci ulehčen. Žalovaný musí věc ovládati v době, kdy vynesena byla rozsudek v první instanci. Úchytky jsou stanoveny v §§ 376, 377, 378, o nichž níže u příslušných ustanovení. N. s. rozhodl jednou (Vážný č. 113), že žalobce má dokázati, že žalovaný věc do své moci dostal, a soudí tak z ustanovení § 349 ex. ř., ale neprávem; n. s. zaměňuje žalobu o náhradu škody se žalobou vlastnickou. Správně Vážný č. 10.733. Je-li držitelů více, dostačí, je-li žalován jen jeden z nich (Vážný č. 2580).
5. b) Žalobce má dokázati totožnost věci, která mu byla vzata s věcí, kterou má žalovaný, jak plyne z ustanovení § 370 (o tom níže u tohoto paragrafu).
6. c) Žalovaný je podstatnou náležitostí sporu vlastnického. Není proto totožností stran, je-li později novou žalobou žalován singulární nástupce dřívějšího majitele věci (Vážný č. 9626).
7. d) Žalobce má dokázati své vlastnictví. Důkaz tento provede tím, že dokáže, že nabytí vlastnictví, a je na žalovaném, aby dokázal, že žalobce později přestal býti vlastníkem, což se neprovádí jen tím, že žalovaný dokáže, že u něho nastaly okolnosti vedoucí k vlastnictví, nýbrž i tím, že se vlastníkem stala třetí osoba, anebo že se žalobce vlastnictví vzdal. Na rozdíl od žaloby držebnostní nedoka-

zuje vlastník, že je vlastníkem v době podání žaloby, nýbrž že se jím jednou stal. Popře-li žalovaný vlastnictví žalobcovu, musí tento přesně dokázati způsob nabytí vlastnictví. Je-li někdo zapsán jako vlastník v knize pozemkové, má domněnku vlastnictví na své straně a musí tudíž žalovaný dokazovati, že vlastníkem není. Též na Slovensku. Důkaz se stává spleťtější, je-li sporno, zda žalobcem požadovaný pozemek je totožný s onou knihovní parcelou; srov. § 431. Z toho plyne, že žalobce musí dokázati při nabytí věci movité předáním, že mu věc byla řádně předána do vlastnictví, tedy že předchůdce byl závazán věc do vlastnictví předati (titulus) a že věc skutečně předal (způsob nabytí); dále musí dokázati, že předchůdce byl vlastníkem, anebo že nabytí věci bez ohledu na vlastnictví předchůdce (§ 367). Též na Slovensku. Při originárních způsobech nabytí jest dokázati skutečnosti, které jsou v obč. zák. označeny jako způsoby nabytí; tedy při okupaci má dokázati nejen uchvácení věci, nýbrž i, že věc byla bez pána; při přírůstku, že nastal v zákoně předešlý přírůstek ať jde o plody či o řečiště, o zpracování věci, o správu věci. Při vydržení řádném (tří- resp. šestiletém) je třeba dokázati pořádnou držbu a dobu vydržecí (dobrá víra se nedokazuje), při vydržení dlouhodobém (třiceti- resp. čtyřicetiletém) je dokázati pouze vydržecí dobu; přetržení a stavení vydržení má dokazovati žalovaný.

e) Jde-li o spoluvlastnictví, má žalobce při neděleném spoluvlastnictví dokázati svůj podíl a že ho řádným způsobem nabytí, při děleném spoluvlastnictví musí dokázati, že je vlastníkem dotčené části věci (na př. sklepa), při děleném vlastnictví musí dokázati, že nabytí buď vlastnictví vrchního anebo užitkového, kde platí zvláštní způsoby nabývání.

II. Pasivní legitimace žalovaného je podle mínění Tilschova (Einfluss str. 93) základem tohoto usta-

novení. Poukazuje na rozdílnou nomenklaturu v § 366 (detentor, der Inhaber) a § 369 (držitel, der die Sache in seiner Macht hat) a domnívá se, že je možno žalovati jak detentora, tak i držitele, třebaš nemá detenci, poněvadž někdo jiný má věc jeho jménem. Na důkaz toho uvádí Tilsch § 347 ex. ř. a ustanovení o pojmenování auktora. V případě hlavní intervence dostačí podle Tilsche i pouhé osobování vlastnictví žalovaného bez držby a bez detence. Tilschovo mínění je správné.

§ 370. Kdo žádá soudně movitou věc zpět, musí ji takovými znaky popsatí, jimiž se ode všech podobných věcí stejného druhu liší.

Úřední text: Wer eine bewegliche Sache gerichtlich zurückfordert, muss sie durch Merkmale beschreiben, wodurch sie von allen ähnlichen Sachen gleicher Gattung ausgezeichnet wird.

Osnova: § 293. Na tom, kdo žaluje, aby mu věc movitá byla vydána, jest, aby ji popsal takovými znaky, kterými se rozeznává od jiných věcí téhož druhu.

Prameny: *Codex Theresianus II. 3. 70, 71; Osnova Hortenova II. 2. 12—14; Osnova Martinioho II. 3. 15; Západohaličský obč. zák. II. § 87; Ofner I. str. 248.*

Judikatura: 1. Podmínky vlastnické žaloby ohledně cených papírů, majiteli svědčících (2720).

2. Byly-li dvěma výrobčům sodovky vráceny od zákazníkú láhve jen co do počtu, třebaš označené známkou druhého výrobce, nabyt k nim přejímatel vlastnictví (§ 376 obč. zák.). Výrobce, jehož jménem byly označeny, pozbyl vlastnictví k nevráceným láhvím tím, že si dal za ně zaplatiti náhradu nebo přijal láhve, jinak označené nebo vůbec neoznačené (3195).

3. Pokud dlužno v žalobě rozlišiti vindikované věci.

Vyplývá-li ze skutkové podstaty protiprávního jednání závazek solidární, není třeba, by žalobce solidárnost blíže odůvodňoval.

Alternativní zmocnění možno učiniti pouze za řízení v prvé stolici (3412).

4. Byla-li žaloba podle § 37 ex. ř. o vyloučení zabavených peněz nepřipustná proto, že zabavené peníze byly již vydány vymáhajícímu věřiteli a s jinými smíseny, nelze vyhověti ani s ní spojenému návrhu na vydání peněžité částky jako ekvivalentu peněz skutečně zabavených, neuvedl-li žalobce kromě

svého vlastnického práva k zabaveným penězům právní důvod, proč o toto vydání žádá (9664).

5. V exekučním návrhu na zabavení nároku dlužníka na vydání vkladní knížky, jež jest v rukou osoby třetí, neochotné ji vydati, a na přikázání tohoto nároku k vybrání, nutno přesně udati, o jakou vkladní knížku jde (9746).

6. Požadavek individualisace ve smyslu § 370 obč. zák. řídí se okolnostmi případu (10.422).

Viz též 435, 2054.

Literatura: Ehrenzweig §§ 216, 241; Klang I/2, str. 85 n.; Randa: P. str. 272; Randa: E. str. 355; Rouček str. 396; Sedláček str. 48; Zeiller str. 139 n.

I. Popsání věci movité.

Paragraf 370 je pokračováním předcházejícího 1. paragrafu a určuje dále skutkovou podstatu, která tvoří základ žaloby. Žalobce musí dokázati totožnost věci, kterou má žalovaný ve své moci, s věcí, o níž dokázal, že je jeho vlastnictvím (způsobem nabytí). Žalobce musí svoji žalobní žádost také dostatečným způsobem určití, aby bylo patrné, jakou věc žádá (§ 226 c. ř. s.); z toho všeho plyne, že věc musí býti přesně individualisována. Často se nadhazuje otázka vindikace kvantity (in quantum paret in illo acervo suum cuiusque esse D. 6, 1, 5, pr.) pod vlivem Scheyovy monografie o smlouvě schovací. Vindikace kvantity předpokládá přesné popsání celku, který musí býti individualisován, a důkaz, že z tohoto celku přísluší poměrná část žalobci. Ve skutečnosti tvrdí žalobce, že mu přísluší podíl na celé věci, a žaluje na vydání podílu. Jeho právo na reálné rozdělení věci je posuzovati podle 16. hlavy obč. zák., resp. podle zvláštních ustanovení (na př. § 416). Nelze vindikovati kvantitu zastupitelné věci, poněvadž výraz »zastupitelná věc« podle našeho práva znamená toto: dlužník má volnost voliti z věcí popsaných jen obecnými znaky určitá individua; vlastnictví se nabyvá jen k určité věci a nikoliv k možnosti určité věci, jako je tomu u t. zv. věci zastupitelné. Není rozdílu, žaluje-li se na vydání věci hmotné či nehmotné. 2. 3. 4.

5. Věci hromadné mohou býti předmětem vindikace a je třeba, aby byly popsány jako celek, na př. sklad nebo podnik atp. Vindikuje se hromadná věc jako zvláštní celek a nikoliv jednotlivé věci, tvořící součásti této hromadné věci. Obč. zák. rozlišuje přesně mezi úhrnem věcí jako hromadnou věcí a jednotlivými věcmi (§§ 302, 427, 452), z čehož je patrné, že vindikace věci hromadné je přípustná.
6. Zákon předpisuje, že věc má býti přesně popsána, ale předpis ten nelze vykládati v přísném doktrinářském smyslu, totiž v ten rozum, že jest zapotřebí tak zevrubného popisu věcí vindikovaných, aby od ostatních mohly býti rozlišeny (Vážný č. 3412). Jde-li o věci, které se pouze druhovými znaky označují, běží hlavně o to, aby mezi stranami bylo jasno, o které věci jde.
7. V procesu musíme nedostatek individualisace oceňovati podle toho, zda jde o neurčitost žalobní žádosti (§ 226); v tomto případě musí soud k tomuto nedostatku přihlížeti z moci zákona. Namítá-li žalovaný nedostatek individualisace v tom smyslu, že není určena identita věci žalovaného a věci žalobcovy, jde o skutkové zjištění, které musí býti uvedeno v procesu v první instanci.

II. Popsání věci nemovité.

8. Popis věci nemovité provede se pomocí katastrálních archů a katastrální mapy. Předpis určitý o tom nemáme, takže platí obecná ustanovení § 369 obč. zák. a § 226 c. ř. s. o identitě věci a určitosti žalobní žádosti. Toto platí stejně jak o nemovitosti hmotné, tak i nehmotné. Srov. katastrální zákon č. 177/1927 Sb. z. a n. Tvrdí-li se však, že hranice nemovitosti se nekryjí s hranicemi katastrálně zjištěnými, je důkaz ten provéstí pomocí svědků, osob předzvědných a jinými prostředky, které dává soudní řád. Domněnka je ovšem, že hranice nemovitosti odpovídá katastrální parcele, neboť tato je určena veřejnými

listinami, takže jde o důkaz, že obsah veřejné listiny není správný, že označuje něco jiného, než co se vindikuje (§ 292 c. ř. s., jasněji §§ 315, 316 c. ř. s.).

§ 371. Věci, které se na tento způsob nedají rozlišiti, jako hotové peníze, smíšené s jinými hotovými penězi, anebo dlužní úpisy, znějící na doručitele, nejsou tedy zpravidla předmětem žaloby vlastnické; nenastanou-li takové okolnosti, z nichž žalobce může dokázati své vlastnictví, a z nichž žalovaný věděti musil, že není oprávněn věc si присvojití.

Úřední text: Sachen, die sich auf diese Art nicht unterscheiden lassen, wie bares Geld mit anderm baren Gelde vermengt, oder auf den Überbringer lautende Schuldbriefe, sind also in der Regel kein Gegenstand der Eigentumsklage; wenn nicht solche Umstände eintreten, aus denen der Kläger sein Eigentumsrecht beweisen kann, und aus denen der Beklagte wissen musste, dass er die Sache sich zuzuwenden nicht berechtigt sei.

Osnova: § 294. Věci tedy, jichž takto rozeznati nelze, jako jsou peníze s jinými penězi smíšené nebo cenné papíry majiteli svědčící, nemohou se vůbec žalobou vlastnickou stíhati, leda jsou-li tu takové okolnosti, z kterých vlastnictví žalobcovy lze seznati a z kterých mohl žalovaný věděti, že nemá práva věc si osobovati.

Prameny: *Codex Theresianus III. 4. 37—40; Osnova Hortanova II. 2. 12—14; Osnova Martiného II. 3. 16; Západohaličskéj obč. zák. II. § 88; Ofner I. str. 248, II. str. 323.*

Judikatura: 1. Nelze mluvití o smísení peněz ve smyslu § 371 obč. zák., přimísil-li držitel větší obnos peněz k svému nepatrnému obnosu, obzvláště, když mezi oním obnosem byly bankovky, znějící na větší peněz, nežli činil celý obnos patřící původně vlastnický držiteli (§ 415 obč. zák.) (1215).

2. Žaloba o nepřipustnost exekuce (§ 37 ex. ř.) na pohledávku dlužníka proti soudu, jímž byly mu v trestním řízení hotové peníze odebrány a dány do soudní úschovy berního úřadu (2054).

3. Podmínky vlastnické žaloby ohledně cenných papírů, majiteli svědčících (2720).

4. Smísení cizích peněz s nepatrnou částkou vlastních peněz nevylučuje po případě ještě vindikace peněz vlastníkem hlavní částky (6369).

5. Peníze, složené u poštovního šekového úřadu přechá-

zejí smísením s jeho penězi do vlastnictví šekového úřadu, jenž jest však povinen vydati oprávněnému stejné množství peněz.

Přenesl-li majitel účtu dispoziční právo u poštovního šekového úřadu na jinou osobu, přísluší této nárok na vydání peněz. Lhostejno, že účet nebyl dosud přepsán na třetí osobu (6470).

6. Předmětem nároku na vyloučení podle §u 44 konk. ř. může být pouze individuálně určitá věc. Smísením peněz, jež ani neměly zvláštního označení, ani nebyly zvláště uschovány, ztrácí se jejich individualita (6962).

7. I věci zužitvatelné lze půjčiti k účelu, vylučujícímu jejich zužitvatelnost, na př. k vůli zastavení.

Vlastník vkladní knížky jest oprávněn stěžovati si podle obdoby § 523 obč. zák., že si někdo osvojuje právo obmezující jeho vlastnictví.

Pouhým postupem nároku na vydání vkladní knížky nenabyl postupník držby vkladní knížky (9021).

8. Byla-li žaloba podle § 37 ex. ř. o vyloučení zabavených peněz nepřipustná proto, že zabavené peníze byly již vydány vymáhajícímu věřiteli a s jinými smíseny, nelze vyhověti ani spojenému s ní návrhu na vydání peněžité částky jako ekvivalentu peněz skutečně zabavených, neuvedl-li žalobce kromě svého vlastnického práva k zabaveným penězům právní důvod, proč o toto vydání žádá (9664).

Viz též 662, 680, 1211, 3195, 5588, 10.224, 11.131, 12.080.

Literatura: Ehrenzweig §§ 207, 216, 273, 291; Klang I/2 str. 86 n.; Pavlíček: JBl. 1905, čís. 9; Randa: P. 120, 183, 189, 277; Randa: E. str. 312, 341, 352; Rouček str. 396 n.; Sedláček str. 48; Zeiller str. 140 n.; Reichmayer: Zwangszahlung mit fremden Mitteln str. 184.

I. Význam tohoto ustanovení.

- Podle svého doslovu značí ustanovení exemplifikaci předchozího ustanovení. Máme obecné ustanovení v § 369, které je doplněno ustanovením § 370 a toto zase § 371. S tohoto hlediska jde jen o kasuistiku, která nám má na dvou nejnápadnějších typech osvětliti, co se míní obecněji říci v § 370. Nasvědčuje tomu hned stylisace začátku tohoto paragrafu »Věci, které se na tento způsob nedají rozlišiti...«. V tomto smyslu znamená ustanovení toto radikální zamítnutí vindicationis quantitatis. Jako však v ustanovení § 370 shledali jsme, že vedle pou-

hého rozvedení § 369 obsahuje též něco nového, co v tomto ustanovení obsaženo není, tak shledáváme i v tomto ustanovení, že má ustanovení, která překračují rámec § 370. Jsou to ustanovení o penězích a o papírech doručiteli znějících.

Podmínky žaloby vlastnické co do 3. cenných papírů a peněz jsou stanoveny dvěma náležitostmi: individualisací předmětu a nedostatkem dobré víry nabyvatele. Tím ustanovení nabývá dvojího rázu, jednak jde o kasuistické ustanovení k § 369, jak řečeno bylo výše, jednak jde o případ, který se přiřazuje k § 367 o nabytí vlastnictví na základě dobré víry nabyvatelovy a patří systematicky do páté hlavy druhého dílu. Celé ustanovení je stylisováno jen jako přípustnost žaloby vlastnické, aniž se přímo mluví o právu vlastnickém, ale platí v daném případě totéž, co řečeno o stejně stylisovaném § 367 (srov. výklady k § 367 I.).

II. Individualisace peněz a cenných papírů.

Podle mínění redaktorů míní se penězi nejen ko- 4. vové peníze, nýbrž i papírové peníze, t. j. bankovky. Tyto jsou však poukázkami, které vydává cedulová banka sama na sebe a znějí na doručitele (assignatáře), tedy cennými papíry doručiteli znějícími. Následkem toho není rozdílu mezi cennými papíry au porteur, znějících na sumu peněžitou, a hotovými penězi. Cenné papíry doručiteli znějící a hotové peníze podobají se navzájem tím, že oba druhy jsou oběživem, t. j. střídají rychle své majitele. Obhání peněz umožňuje se důvěrou.

Předpisy o individualisaci cenného papíru nebo 5. mince platí stejně jako ve všech ostatních případech. Vlastnictví může být jen k určitému předmětu a tento předmět musí být identický s předmětem, který má žalovaný. Nemůže-li žalobce tento důkaz provést, zamítne se jeho žaloba. Potud neobsahuje § 371 nic 6. nového. K tomu musíme připomenouti, že § 371 platí

jen o těch papírech, které jsou papíry cennými, t. j. inkorporují pohledávku, a o těch kusech kovu, který je mincí platné měnové soustavy. Při vindikaci cenného papíru vindikujeme tedy ne kus papíru, nýbrž pohledávku v tomto papíru označenou. Nemáme bohužel v našem právu žádného ustanovení o tom, jaký je poměr mezi pohledávkou a cenným papírem, o němž § 371 správně praví, že je dlužním úpisem.

7. Soudí se, že z §§ 371, 427, 1393 jde na jevo, že věřitelem pohledávky je vlastník papíru, jak se u nás pod vlivem Randovým obecně míní. Jestliže však připustíme vindikaci pohledávky, pak máme za to, že jde o nabytí pohledávky předáním papíru a že nemusíme doktrinárně vázati pohledávku na papír, nýbrž papír považovati za symbol pohledávky. Pro praxi je rozdíl dosti nepatrný, ale odůvodnění je jednodušší, řekneme-li, že žalující vindikuje svoji pohledávku od žalovaného. Žalobce musí dokázati tedy identitu pohledávky, která jemu přísluší s onou, kterou si osobuje žalovaný. V tomto směru máme velkou mezeru v zákoně. Jestliže je pohledávkou z cenného papíru jen ta, kterou je dlužník povinen honorovati, když mu bude vrácen dlužní úpis, a kterou je povinen honorovati každému, kdo mu předloží dlužní úpis znějící na doručitele, pak je identita pohledávky dána identitou papíru. Toto mínění, jež s jiného hlediska formuloval R a n d a, odpovídá potřebě obchodu a není třeba měniti mínění, jež praxe má za samozřejmé. Jde ovšem o rozhodování podle § 7 obč. zák. a nikoliv podle určitých předpisů právních. Jen v některých případech máme předpisy určitější.
9. a) Vklady na knížky ve spořitelnách jsou vázány na vkladní knížku, o níž platí, že knížky nebo vkladní listy, které spořitelny vydávají na vklady, znějí sice na určité jméno vkladatelem udané, mají však povahu papírů majiteli svědčících, takže každý, kdo takovou knížku předloží, jest pokládán

i bez průkazu totožnosti za řádného držitele a budiž mu vyplacena žádaná částka (§ 10 zák. č. 302/1920 Sb. z. a n.). Jde v daném případě o papír majiteli svědčící, ale nejde o papír zastupitelný a oběživý, jaký má na mysli § 371, následkem toho jsme na rozpacích, zda platí toto ustanovení v plném rozsahu i v tomto případě. Individualisace vkladní knížky provádí se tím způsobem, že žalobce označí jméno, na něž knížka zní, dále peníz, jež je jako vklad v knížce označen, po př. číslo knížky a ovšem také jméno spořitelny, která knížku vydala. Máme dále ustanovení o vkladních listech, které zní jen na doručitele a na rovné sumy (po 100, 200, atd Kč) a liší se od sebe jen čísly pořadovými (podobně jako bankovky). V daném případě jde o papír zastupitelný a oběživý, takže platí § 371 v plném rozsahu. Zákon č. 302/1920 kvalifikuje však stejně vkladní knížky i vkladní listy a tak nezbyvá nám, než obě také stejně kvalifikovati a prohlásiti, že § 371 platí nejen co do vkladních listů, nýbrž i co do vkladních knížek.

b) Vklady na knížky v ostatních peněžních ústavech upraveny jsou zákonem č. 239/1924 Sb. z. a n. Podle tohoto zákona jest vkladní knížka (list) stvrzenka o peněžním vkladu, která je zařízena tak, aby vykazovala stav vkladu po vyznačení změny v jeho výši; ve příčině právní povahy vkladního listu (vkladní knížky) platí obdobně § 10 zák. č. 302/1920 Sb. z. a n. (§ 1, odst. II, III zák. č. 239/1924 Sb. ve znění bankov. zák. č. 54/1932 Sb.).

c) Ustanovení o parciálních dlužních úpisech (zák. č. 49/1874 ř. z.), zástavních listech (zák. č. 48/1874 ř. z.) a jiných (zák. č. 111/1877, 213/1905 ř. z.) nedotýkají se poměru pohledávky k těmto papírům, takže jsme odkázáni jen na analogii.

d) Vkladní knížky poštovní spořitelny nejsou papíry doručiteli znějícími, poněvadž se ve vkladní knížce musí označiti údaje potřebné pro zjištění totožnosti vkladatelovy resp. složitelovy; vkladatel smí

míti jen jednu vkladní knížku (§ 17 zák. č. 143/1930, odst. I., II., III.). Postup vkladní knížky děje se jen s vědomím poštovní spořitelny v Praze (§ 17 V).

14. e) Šeky znějící na doručitele, o těch platí zákon č. 84/1906 ř. z., resp. zák. čl. LVIII/1908, dále bianko indosované směnky, o nichž platí zákon č. 1/1928 Sb. z. a n. V obou případech jde o poukázky, kde poukázaný má vyplatiti peněz v šeku, resp. směnce označený tomu, kdo tento papír předloží k výplatě. Zde musí žalobce šek nebo směnku podle individualizačních znaků popsati, čímž pohledávku řádně označí.

III. Smíšení peněz a cenných papírů.

15. V tomto případě nejde již o náležitosti reivindikace, nýbrž o nabytí vlastnictví. Tím se ustanovení toto přiřazuje k § 415.

a) Předpis o nabytí vlastnictví smíšením platí jen o mincích a zastupitelných cenných papírech, t. j. kde pohledávky z jednotlivých papírů se tak podobají, že v obchodě je těžko rozlišiti, na př. parciální dlužní úpisy, nebo bankovky atp., které se rozlišují jen pořadovými čísly, na něž se v běžném styku mnoho nedá.

16. b) Poměr § 371 k § 415 je hodně sporný. Podle § 415 stávají se vlastníci smíšených věcí spoluvlastníky podle poměru ceny, kdežto § 371 praví prostě, že žaloba vlastnická k peněžním jednotkám je vyloučena. Toto se vykládá různě. R a n d a má za to, že vlastníkem se stává ten, kdo peníze smísil (R a n d a - K a s a n d a, *Vlastnictví* str. 120), že jde o předpis singulární, odlišný od obecného ustanovení § 415 (R a n d a, *Eigentumsrecht I.*, str. 350 násl.). R o s m a r i n (Gerichtshalle 1905, str. 75 n.) míní, že § 371 neobsahuje odchylky od obecného pravidla. E h r e n z w e i g míní, že § 415 předpokládá, že smíšené předměty jsou od ostatního majetku rozeznatelné, ale neplatí v případě neurčitého smíšení, kdy se neví, kdy a kde věci se nalézají (System I./2, str. 234). K l a n g

se přiklání k mínění S c h e y - o v u, že § 415 týká se věcí, jejichž součástky nepovažují se za samostatné věci jako tekutiny, písek, obilí atp., kdežto § 371 táhne se k těm smíšeným zastupitelným věcem, které se sice rovnají, ale přece každá z nich má vlastní hodnotu (Kommentar 1/2, str. 89). Věc se má takto: Kdo vindikuje podíl na smíšené věci, musí tento smíšený celek individualisovati a musí dokázati část svého podílu. V tom směru není úchytky ani pro § 371 ani pro § 415. Smíšením peněz stávají se dřívější vlastníci peněz spoluvlastníky celku, ale celek musí býti individualisován, není-li to možno, přestává býti dřívější vlastníkem. Zda se jeden ze spoluvlastníků stane vlastníkem, je otázka, která může býti zodpověděna jen podle zvláštních okolností případu. Toto ustanovení je velmi důležité pro úschovu cenných papírů.

c) Smíšení musí nastati skutečně takovým způsobem, aby jednotlivé části byly nerozeznatelné, v praxi se pojímá smíšení zcela svérázným způsobem. V zabavené sumě 12.250 Kč bylo 50 Kč exekutových a 12.200 Kč byl peněz svěřených žalobcem; n. s. pravil, že částka 50 Kč je vzhledem k celkovému zabavenému obnosu tak nepatrná, že nemůže míti za následek smíšení peněz, aby ostatní peníze žalobcovy nemohly býti rozeznány (Vážný č. 1215, podobně č. 2054, 6369). Při vylučovací žalobě podle konk. řádu bylo řečeno, že se smíšením peněz, jež ani neměly zvláštního označení ani nebyly zvláště uschovány, ztrácí jejich individualita a nemožno pak prokázati, že věci nepatří do podstaty (Vážný č. 6962). Smísil-li vymáhající věřitel se svými penězi peníze mu odevzdané výkonným orgánem, jenž je zabavil u dlužníka, nemůže se třetí osoba domáhati vydání těchto peněz žalobou vlastnickou (Vážný č. 9664). Hledisko praxe odpovídá tomu, co bylo výše řečeno pod b).

d) Obtížnější je ta okolnost, že u peněz v dnešním peněžnictví nejde o mince, nýbrž o peněžní po-

hledávky. N. s. připustil vindikaci pohledávky peněžité, jež vznikla tím, že osobě určité v trestním řízení odebrány byly peníze jí pouze svěřené a peníze ty uloženy u berního úřadu do soudního deposita (Vážný č. 2054). Také připustil vindikaci pohledávky proti šekovému úřadu (Vážný č. 6470). Na hranici práva na uspokojení z odděleného jmění a žaloby vylučovací, je případ Vážný č. 11.131. Poněvadž i v jiných případech jde o pohledávky peněžité, jsou tato rozhodnutí zásadní důležitosti.

IV. Nabytí na základě dobré víry.

20. Bez ohledu na to, zda peníze a cenné papíry byly smíšeny s jinými stejného druhu a bez ohledu na to, zda vlastník může individualisovati žalovanou věc, stává se vlastníkem ten, kdo nabytí těchto věcí (peněz, cenných papírů) v dobré víře.

a) Předmětů těchto musilo se nabytí způsobem pro derivativní nabytí předepsaným, tedy předáním, které musí mít všechny předepsané náležitosti, jen vlastnictví tradentovo chybí. (Originární nabytí sem přirozeně nespadá.)

b) Dobrá víra značí nezaviněnou nevědomost o tom, že tradent nebyl vlastníkem, což odpovídá §§ 367, 368. Rozhoduje doba předání věci.

21. c) Na rozdíl od § 367 nezáleží na titulu nabytí, tedy zda podkladem předání je jednání úplatné či bezúplatné, jednání oboustranně zavazující nebo jednostranně, zda nabyto bylo *inter vivos* či *mortis causa*.

d) Žalobce musí tedy dokázati, že žalovaný nabytí věci, ačkoliv z okolností seznati musil, že tradent není vlastníkem. Žalobce dokazuje právě tyto okolnosti. Je-li policií veřejně vyhlášeno, že určitý papír byl ukraden, není nabyvatel dobré víry, i když není ještě amortisační řízení zahájeno. Je-li předána vkladní knížka veřejného fondu, o níž bylo před tím veřejně oznámeno, že tvoří část kmenového jmění, má

se přejímatel dotazem u fondu přesvědčiti, zda není fond vlastníkem.

V. Ostatní cenné papíry.

Papíry indosovatelné řídí se svými zvláštními předpisy, podobně rektapapíry. Základní ustanovení o indosovatelných cenných papírech obsahuje směnečný zákon č. 1/1928 Sb. z. a n. Nesmíme zapomínati, že při vlastnictví k cennému papíru jde v prvé řadě o vlastnictví k pohledávce, která se převádí právě řečenými indosamenty. O tom viz ve směnečném právu (Rouček, Směnečné právo).

b) Žaloba z domnělého vlastnictví žalobcova.

Proti kterým držitelům platí tato domněnka?

§ 372. Jestliže žalobce sice nevystačí s důkazem nabytého vlastnictví k věci mu zadržované, ale prokáže platný titul a pravý způsob, jak se dostal k její držbě, je považován za pravého vlastníka vzhledem ke každému držiteli, který nemůže prokázati žádný anebo jen slabší titul své držby.

Úřední text: Wenn der Kläger mit dem Beweise des erworbenen Eigentumes einer ihm vorenthaltenen Sache zwar nicht ausreicht, aber den gültigen Titel, und die echte Art, wodurch er zu ihrem Besitze gelangt ist, dargetan hat; so wird er doch in Rücksicht eines jeden Besitzers, der keinen, oder nur einen schwächeren Titel seines Besitzes anzugeben vermag, für den wahren Eigentümer gehalten.

Osnova: § 296, 1. odstavec. Kdo nabytí řádně a pravým způsobem držby vlastnického práva, pokládá se ve sporu za vlastníka proti každému, kdo věc zadržuje a nemá platného důvodu právního nebo má jen důvod slabší.

Prameny: *Codex Theresianus II. 24. 153—160; Osnova Hortenova II. 2. 5. 6. 5—12. 21. 49; Osnova Martiniho II. 3. 18, 19, 22; Západohaličský obč. zák. II. § 90; Ofner I. str. 248—249.*

Judikatura: 1. Postoupena-li táž nemovitost dvěma osobám, jest ten, kdo dříve zažádal o knihovni vklad vlastnického

práva, vlastníkem, třebaže věděl, že nemovitost byla již dříve postoupena jinému (980).

2. Postoupil-li knihovní vlastník týž pozemek dvěma různým osobám, případně pozemek tomu, kdo dříve žádal za knihovní zápis, třebaže věděl o dřívějším prodeji pozemku. Byl-li však pozemek dřívějším mimoknihovnímu nabyvateli odevzdán do držby, musí mu ustoupiti knihovní nabyvatel, je-li muž bylo to známo (1211).

3. Žalobu toho, kdo domáhá se, aby připsány mu byly pozemky, jím užívané, připsané však omylem na jiného, jest posuzovati dle zásad žaloby z domnělého vlastnictví (§ 372 obč. zák.) (1937).

4. Až na průkaz úplného vlastnictví dlužno žalobu z domnělého vlastnictví dle §u 372 obč. zák. opodstatniti právě tak jako pravou vlastnickou žalobu (§ 369 obč. zák.). Několik osob, zadržujících vlastníku věc, nemůže jím býti žalováno na solidární vydání věci. Nárok na zaplacení hodnoty věci jest přípustný jen za podmínek §u 377 a 378 obč. zák. Jinak jde o změnu žaloby (2446).

5. Prodal-li vlastník touž nemovitost dvěma osobám, z nichž jedné byla nemovitost knihovně připsána, druhé pak do fyzické držby odevzdána, tato pak zcizila dále nemovitost na jiného, má tento pouze proti svému právnímu předchůdci obligační nárok na vydání vkladné listiny, nemá však proti knihovnímu nabyvateli nemovitosti ani nároku věcného ani obligačního, ani z domnělého vlastnictví (4847).

6. Ten, komu byl pozemek prozatímně přidělen, jest oprávněn domáhati se žalobou podle § 372 obč. zák. jeho odevzdání na tom, kdo se nemůže vykázati ani prozatímním předchůdcem (8536).

7. Právním, činícím výkon exekuce nepřipustným (§ 37 ex. ř.), jest i domnělé vlastnictví (§ 372 obč. zák.) (9658).

8. Základem žaloby z domnělého vlastnictví je držení k vydržení způsobilé (§§ 372, 374 obč. zák.). K tomu je zapotřebí, by žalobce dokázal, že nabyl držby věci bezelstně, platným titulem a právním způsobem, jak ustanovení § 372 obč. zák. výslovně předepisuje (11.629).

Viz též 6055, 8520, 9626, 9714, 9754, 10.146, 10.413, 12.204.

Literatura: Ehrenzweig §§ 170, 173, 182, 224, 240, 245, 260; Klang I/2 str. 89 n.; Randa: P. str. 194, 200, 275 n., 290 n., 302 n.; Randa E. str. 391; Steinlechner, Not Z. 1910, str. 116 n.; Randa: Žaloba z domnělého vlastnictví čili actio Publiciana §§ 372 a 373 ob. z. obč., Právník X, str. 397; Rouček str. 398 n.; Zeiller str. 144 n.

I. Povaha žaloby z domnělého vlastnictví.

1. Žaloba tato je náhražkou římsko-právní actionis

Publicianae, která byla zavedena na ochranu pretorského vlastnictví. Základem žaloby není vlastnictví, nýbrž řádná držba (§ 316). Systematicky nepatří ustanovení o této žalobě do kapitoly o vlastnictví, nýbrž do zvláštní kapitoly. Vzhledem však k tomu, že žaloba tato začasť žalobu vlastnickou nahraňuje a vzhledem na to, že se vlastník jí může stejně dobře brániti jako žalobou vlastnickou, je možno odůvodniti, že tyto předpisy byly zařazeny do kapitoly o vlastnické žalobě. Proti římskému právu je rozsah této žaloby mnohem větší; obč. zák. měl svůj vzor v pruském landrechtu.

II. Strany ve sporu.

1. Žalobce je osoba, která nabyla držby řádným způsobem (§ 316), tedy způsobem dostačujícím k nabytí vlastnictví, kdyby předchůdce byl vlastníkem. Je tedy u věci hmotné zapotřebí držby věcné. Jde-li o petitorní ochranu držby věci nehmotné, je třeba dokázati, že žalobce se stal držitelem příslušného práva (§ 313) a že ho nabyl řádným způsobem (§ 316). Z toho je patrné, že se žalovati mohou jen takové pohledávky, které jsou schopny držby, t. j. opětovného výkonu.

a) Předpokladem je vždy, že žalobce měl věc už jednou ve své držbě, nedostačí pouhý titul, nýbrž žalobci věc musila býti odevzdána a jím uchopena.

b) Žalobou touto může se žalobce domáhati celé věci anebo podílu na věci, jde-li o spoludržbu a tento podíl mu je zadržován; je-li však podílníkovi zadržována celá věc, pak se může každý podílník domáhati vydání celé věci.

2. Žalovaný je ten, kdo věc má ve své moci, bez ohledu na to, zda osoba tato věc žalobci odňala anebo věci nabyla od jiné osoby.

III. Důkazní břemeno.

Žalobce musí dokázati, že nabyl věci řádným způsobem, t. j. že osoba mu věc předavší měla závazek

předati ji žalobci do vlastnictví, obč. zák. mluví o platném titulu (smlouva trhov. darovací, směnná, poslední pořízení atp.) a že věc mu byla řádně předána (§ 426 násl.). Na rozdíl od žaloby vlastnické nemusí dokazovati, že předchůdce žalobcův byl vlastníkem, čímž se důkaz ulehčuje. V tom také spočívá prakticky celý rozdíl od žaloby vlastnické. Dále musí dokázati, že žalovaný má věc ve své moci.

IV. Předmět sporu.

9. Předmětem sporu podle našeho práva mohou být jak věci hmotné, tak i nehmotné, ale i věci nemovité. Vzhledem na tyto má tato žaloba význam, jde-li o nabytí věci zápisem do knihy pozemkové při obmyslnosti nabyvatele, což je ovšem velmi slabý titul, a obstála by jen proti obmyslnému držiteli neknihovnímu.

10. S touto publicianskou žalobou spojuje praxe řešení sporu mezi t. zv. naturálním a tabulárním držitelem. Tento spor týká se různých skutkových podstat.

a) Předně jde o případ, že vlastník prodal nemovitost a odevzdal ji nabyvateli do držby a užívání, ale nepřevěděl ji na něho knihovně, později pak prodal tuto nemovitost ještě jednou a na druhého nabyvatele převěděl tuto nemovitost knihovně. Randa (Vlastnictví str. 249 n.) správně zastává názor, že vlastníkem se stane ten, kdo bude vložen jako vlastník do knihy pozemkové. Naproti tomu jiní (na př. Melzer v dodatku ke svému vydání obč. zák.) zastávají mínění, že druhé zcizení je neplatné a že má prvý nabyvatel proti druhému nabyvateli silnější právo. Praxe n. s. není jednotná. V rozhodnutí Vážný č. 980 staví se na stanovisko Randovo, že se druhý nabyvatel zápisem do knihy pozemkové stává vlastníkem bez ohledu na to, zda o prvním zcizení věděl nebo nevěděl.

11. V rozhodnutí Vážný č. 1211 praví se, že »naproti obmyslné vlastnici knihovní (t. j. vědouce o prvním

zcizení) musí tedy býtí pokládán za pravého vlastníka žalobce, jemuž žalovaná jeho pozemek zadržuje tím, že jest jako vlastnice pozemku zapsána«. V rozhodnutí Vážný č. 9714 je uvedeno, že, »nejde-li o podvod, nezáleží při tom vůbec na tom, zda nový knihovní nabyvatel věděl o dřívějším mimoknihovním zcizení«. Tedy tři rozhodnutí a v každém jiný názor. Správně je řešiti otázku tuto takto: rozhoduje jen platný vklad práva vlastnického, kdo má vedle toho ještě titul, nerozhoduje. Kdo má pouze titul, třeba starší, má jen obligační nárok proti zciziteli, nikdy ne proti druhému nabyvateli. Žalovati má tedy prvý nabyvatel jen zcizitele a vymoci si proti němu rozsudek na vydání platné intabulační listiny. Tu mu nemůže žalovaný dáti, poněvadž není vlastníkem a nyní se může pro bezvyslednost exekuce obrátiti na druhého nabyvatel právem odpůřím mimokonkursním.

b) Folio k tomuto případu tvoří případ, že někdo zcizil knihovně nemovitost a po té zcizil ji opětne a neknihovně ji odevzdal do držby a užívání druhému nabyvateli, přirozeně že prvý nabyvatel je skutečným vlastníkem, jemuž druhý neknihovní nabyvatel musí ustoupiti (Vážný č. 4847).

c) Je-li někdo zapsán na základě neplatného titulu jako knihovní vlastník a byla-li druhému nemovitost dříve nebo později odevzdána do držby a užívání, má druhý silnější posici a knihovní držitel musí mu ustoupiti (Vážný č. 1937, 11.629). Toto je skutečný případ publicianské žaloby. Ani jeden ani druhý není vlastníkem, ale žalobce má titulovanou držbu a žalovaný držitelem není, musí tedy žalobci ustoupiti. Podobný případ je ten, že prozatímní přídělce pozemku v pozemkové reformě je oprávněn domáhati se žalobou podle § 372, aby mu tento pozemek odevzdal ten, kdo se nemůže vykázati ani prozatímním přídělem (Vážný č. 8536).

V. Žalobní žádost.

Žalobní žádost je stejná jako u žaloby vlastnické.

12.

13.

14.

15.

Žalobce žádá za vydání věci. Žaloba tato má však stejně místa jako žaloba negatorní a žaloba zdržovací, ale zase jen proti tomu, kdo má slabší titul. Poměr žaloby této k žalobě z poměru obligačního a k žalobě na náhradu škody je stejný jako u žaloby vlastnické. Platí tedy i v tomto případě stejné předpisy o individualisaci věci. Srovn. Vážný č. 2446, 8520, 9655, 10.413 (příděl).

VI. Námitky žalovaného.

16. Žalovaný, který věc má ve své moci, může namítati:

- a) že má lepší titul své držby; oceňování titulů držby je provedeno v § 373,
- b) že má stejný titul své držby § 374,
- c) že žalobce nebyl vůbec držitelem zažalované věci,
- d) že mu proti žalobci přísluší zvláštní nárok na věc ze služebnosti nebo z obligačního poměru,
- e) že je vlastníkem věci, tu mu náleží provéstí důkaz svého vlastnictví,
- f) nemůže namítati, že žalobce není vlastníkem.

17. VII. Žaloba vlastnická je zcela rozdílnou žalobou od této a proto rozsudek o tomto nároku nevylučuje žalobu vlastnickou ani se strany žalobcovy ani se strany žalovaného (opačně Klang l. c., str. 91).

§ 373. Jestliže tedy žalovaný věc drží způsobem nepoctivým nebo nepravým, nemůže-li označiti žádného anebo jen podezřelého předchůdce, nebo nabyli-li věci bez úplaty, žalobce však za úplatu, pak musí žalobci ustoupiti.

Úřední text: Wenn also der Geklagte die Sache auf eine unredliche oder unrechtmässige Weise besitzt; wenn er keinen oder nur einen verdächtigen Vormann anzugeben vermag; oder, wenn er die Sache ohne Entgelt, der Kläger aber gegen Entgelt erhalten hat; so muss er dem Kläger weichen.

Osnova: § 296 II., 1. věta. Drží-li tedy žalovaný nepoctivě nebo bez platného důvodu právního, nemůže-li jmenovati před-

chůdce žádného nebo jen podezřelého, anebo obdržel-li věc zdarma, žalobce však za plat, musí žalobci ustoupiti.

Prameny: *Coder Theresianus II. 24. 153—160; Osnova Hortenova II. 2. 5. 6. 5.—12. 21. 49.; Osnova Martiniho II. 3. 18, 19, 22; Západohaličský obč. zák. II. §§ 94, 98; Ofner I. str. 248—249, I. 252, 254.*

Judikatura: Viz 6055, 8536, 10.413.

Literatura: Ehrenzweig § 173; Klang I/2 str. 91; Randa P. str. 200, 290 n.; Randa E. str. 303, 391; Rouček str. 399; Zeiller str. 146 n.; viz lit. u § 372.

Předpis tento obsahuje dvojce:

a) Stanoví se další náležitost žaloby z domnělého 1. vlastnictví, totiž **dobrá víra** žalobcova, že nabyvaje věci domníval se, že se stává vlastníkem. Jeho omyl musí býti omluvitelný. Dále je zde opětovně vyslovena náležitost platného titulu, což bylo uvedeno již v předcházejícím paragrafu, takže jde o opakování. Další ustanovení o předchůdci žalobcově je okolnost, která pro posouzení dobré víry je velmi důležitá a připomíná § 368.

b) Vedle toho má ustanovení o **relativně silnějším titulu**: úplatný titul je silnější než bezúplatný. Kdo věc dostal darem, musí ustoupiti tomu, kdo věc od téhož předchůdce koupil, jestliže předchůdce nebyl vlastníkem. Toto je velmi důležitá úchyłka od § 430, platí právě jen při žalobě z domnělého vlastnictví. (Randa-Kasanda, Vlastnictví str. 294; srov. k tomu nejasně Klang, Kommentar 1/2, str. 91, Ehrenzweig 1/2., str. 330.) Stejně platí, nabyly-li strany věci od různých předchůdců bez rozdílu na dobu, kdy nabyto bylo, zda žalovaný či žalobce nabyli věci dříve nebo později.

c) V zákoně není jasně stanoveno, co platí, nejsou-li obě strany dobré víry. Buď můžeme považovati dobrou víru za silnější titul žalobcův, anebo za náležitost jeho žalobní legitimace. Výše sub a) přiklonili jsme se k mínění druhému, ale ani prvé mínění není vyloučeno. Podle mínění výše vysloveného platí, že ža-

loba místa nemá, jsou-li obě strany obmyslné. Panující mínění je velmi nejasné, neboť považuje ustanovení o předchůdci za kvalifikaci titulu, ačkoliv jde jen o určení dobré víry, kterouž však považuje za náležitost žalobní legitimace.

4. Z toho se podává, že v § 373 je dána **námitka žalovaného** a v tom směru je ustanovení vhodně stylisováno. Námitka se týká:

a) že žalobce není dobré víry, což musí dokazovat žalovaný (§ 326), důkaz se mu ulehčuje ustanovením o předchůdci žalobcově podobně jako v § 368,

b) že žalovaný má silnější titul, t. j. nabytí věci úplatně a žalovaný bezúplatně; tento důkaz náleží žalovanému, třebaž je držitelem věci; ustanovení § 323 netýká se tohoto případu, neboť držitel nemusí udati, jak došel držby proto, poněvadž pro držbu je rozhodný přítomný stav, ale zde nenamítá žalovaný držbu, nýbrž namítá lepší titul.

c) Vada je, že opakuje z předchozího paragrafu ustanovení o platném titulu žalobcově; neboť tuto patří dokázati žalobci, čímž ustanovení o důkazním břemenu žalovaného, jež je obsaženo v tomto paragrafu, pozbývá jasnosti a celá situace stává se nepřehlednou.

§ 374. Mají-li žalovaný a žalobce stejný titul své pravé držby, náleží žalovanému pro jeho držbu přednost.

Úřední text: Haben der Geklagte und der Kläger einen gleichen Titel ihres echten Besitzes, so gebühret dem Geklagten kraft des Besitzes der Vorzug.

Osnova: § 296, II. odstavec, 2. věta: Opírá-li se držba žalobce i žalovaného o důvod stejně silný, má přednost žalovaný.

Prameny: *Codex Theresianus* II. 24. 153—160; *Osnova Hortenova* II. 2. 23—25; *Osnova Martiniho* II. 3. 18, 19, 22; *Západohaličský obč. zák. II.* § 91; *Ofner* I. 250—251.

Judikatura: Viz 11.629.

Literatura: Ehrenzweig §§ 169, 245, 260; Klang I/2 str. 92;

Randa: P. str. 290 n.; Randa: E. str. 391; Roček str. 399 n.; Zeiller str. 148 n.

Ustanovení toto recipuje obecnoprávní zásadu: In pari causa melior est causa possidentis. Tak tomu, byl-li pozemek odevzdán dědicům dvou zůstavitelů, má přednost držitel (rozh. z 19. března 1872, Glaser-Unger 4524), nebo byla-li věc dvěma lidem darována od dvou různých předchůdců, má přednost ten, komu byla bezpečnostním úřadem předána (rozh. ze 14. listopadu 1867, Glaser-Unger 2917). Tím také je dotvrzeno, že žalobce musí dokázati silnější titul, než má žalovaný, a že při stejně silném titulu musí žalobce žalovanému ustoupiti.

§ 375. Kdo drží věc cizím jménem, může se proti žalobě vlastnické tím chrániti, že oznámí svého předchůdce, a prokáže to.

Úřední text: Wer eine Sache in fremdem Namen besitzt, kann sich gegen die Eigentumsklage dadurch schützen, dass er seinen Vormann namhaft macht, und sich darüber ausweist.

Osnova: —

Prameny: *Codex Theresianus* II. 3. 46, 47; *Osnova Hortenova* II. 2. 6. 6. 10, 13; *Osnova Martiniho* II. 3. 26. III. 3. 9. 7. 8.; *Západohaličský obč. zák. III.* § 82, 134, 226; *Ofner* I. 247, I. 254, II. 36, II. 60 II. 296, II. 384.

Judikatura: —

Literatura: Ehrenzweig §§ 180, 241; Ehrenzweig, Grünhuts Z. 25, str. 315; Klang I/2 str. 92 n.; Randa: P. str. 278; Roček str. 400; Zeiller str. 150 n.; Rappaport: Einrede aus fremden Rechtsverhältnis.

Pojmenování auktora, jež je v obč. zák. upraveno jako obrana žalovaného proti žalobě vlastnické, bylo v civilních řádech soudních rozšířeno jako obrana každého, kdo jako držitel věci byl žalován na vydání její (§§ 22—24 c. ř. s., § 93 o. p. s.). Těmito procesními ustanoveními je paragraf 375 modifikován. (Srov. Tilsch, Einfluss, str. 94.)

I. Kdo může pojmenovati auktora.

2. 1. Auktora může pojmenovati ten, »kdo drží věc jménem jiného«, jak praví obč. zák. či »poněvadž tvrdí, že drží jménem osoby třetí«, jak ustanovuje c. ř. s., anebo ten, »kdo je žalován jako držitel nějaké věci, kterou má jménem třetí osoby ve své detenci«, jak se vyjadřuje o. p. s. Smysl všech těchto ustanovení je ten, že žalovaný není držitelem věci, nýbrž pouze jejím detentorem a že se v detenci řídí příkazy třetí osoby, jsa k tomu povinen, na př. jako depositář. Vypůjčitel, nájemce, pachtýř není držitelem věci, nýbrž držitelem práva a drží věc jménem půjčitele, pronájemce; při smlouvě o dílo je zadatel držitelem věci, kdežto podnikatel jejím detentorem. Obč. zák. a o. p. s. formuluje podmínku materiálně, kdežto c. ř. s. formálně.
3. 2. Žalovaný má věc ve své moci; nerozhoduje poměr jeho k osobě, jejímž jménem drží; nerozhoduje, zda jde o nemovitost nebo movitost, o věc hmotnou anebo nehmotnou. Podle obč. zák. dostačí jakákoliv věc, což c. ř. s. zúžuje na věci hmotné (movité i nemovité) a na držbu věcného práva (§ 22), t. j. pojmenování se může státi při žalobě vlastnické, z domnělého vlastnictví, konfesorní (§§ 366, 372, 523). Při sporu o právo pachtovní a jiné právo obligacní nelze této obrany použití. Podobně se vyjadřuje o. p. s., jenž obranu tuto omezuje na žalovaného, jenž je žalován jako držitel věci, nebo o služebnost, anebo o jiné věcné právo (§ 93). Obrana tato je rozšířena i na žaloby posesorní (H o r a, Čs. právo procesní II., str. 35).
4. 3. Předpokladem je, že vznesena byla žaloba proti tomu, kdo míní auktora pojmenovati. Jde o obranu procesní, která však úzce souvisí s materiálním právem, neboť určuje osobu žalovaného, což je věcí materiálního práva.

II. Postup při pojmenování auktora.

5. Spor se opoví žalovaným auktorovi soudním po-

dáním a obsahuje označení sporu a výzvu, aby se o svém poměru ke spornému předmětu nebo nároku prohlásil před procesním soudem, a to při prvním roku, který je dlužno v opovědi označiti. Podle c. ř. s. a o. p. s. není zapotřebí důkazu o tom, že žalovaný drží jménem třetího. Také pro účinky pojmenování je to nerozhodné a tak dlužno za to míti, že předepsaný důkaz obč. zák. (»a se o tom vykáže«) je obsoletní.

Spor musí býti opověděn včas, t. j. ihned po doručení žaloby žalovanému. To je zapotřebí proto, aby pojmenovaný auktor mohl se při prvním roku prohlásiti. Na Slovensku je ta úchyłka, že je možno pojmenovati auktora také při prvním roku; teprve pustil-li se do jednání ve věci samotné, je pojmenování vyloučeno (§ 185 o. p. s.). V zemích historických doručí soud opověď rozepře auktorovi a žalobci, po prvním roku je doručení bezúčinné.

III. Účinky pojmenování auktora.

1. Žalovaný míní oznámením rozepře zbaviti se postavení žalovaného, aby do něho mohl vstoupiti auktor. Žalovaný zpravidla nebude míti vědomost o poměru mezi auktozem a žalobcem, jehož se spor o vydání věci týká. Žalovaný má dále určité povinnosti vůči auktorovi věc řádně opatrovati a tomu by nemohl vyhověti nevěda o poměru mezi auktozem a žalobcem. Žalovaný nepopírá svoji pasivní legiti-maci, dává jen auktorovi možnost, aby vstoupil do sporu.

2. Účinky pojmenování auktora řídí se podle toho, jak se auktor k opovědi zachoval (H o r a I. c. str. 36).

a) Auktor se dostaví k prvému roku a uzná poměr žalovaným tvrzený, pak může s přivolením žalovaného vstoupiti na jeho místo jako strana. Soud vydá na to usnesení, že se žalovaný zprošťuje žaloby a že auktor vstupuje na jeho místo (§ 241 c. ř. s.). Na Slovensku žalobce nedává vůbec přivolení, v ze-

mích historických je přivolení zapotřebí jen potud, pokud žalobce se domáhá nároků, které nejsou dotčeny poměrem mezi auktořem a žalovaným. O útratách viz H o r a l. c. str. 37.

9. b) Auktor se sice dostaví a uzná svůj poměr, ale nedojde ke shodě o tom, že auktor má vstoupiti do sporu. Žalovaný zůstává nadále stranou procesní, auktor může přistoupiti jako vedlejší intervenient. Žalovaný nesvoliv ke vstupu auktorova do sporu, přejímá za vedení sporu plnou odpovědnost za újmy, které by tím auktorovi vzejíti mohly; rozhodným je při tom vnitřní poměr mezi auktořem a žalovaným.
10. c) Auktor se buď k soudu nedostaví anebo sice dostaví, ale nárok žalovaného neuzná, anebo se při prvním roku neprohlásí, pak je žalovaný oprávněn žalobci věc vydati a jej uspokojiti. C. ř. s. má ještě dodatek v § 24 (o. p. s. nemá takového ustanovení), že podle obč. zák. je třeba posouditi, zda auktorovi vzejde nárok na náhradu škody. Ustanovení toto je nejasné. Žalovaný je oprávněn vydati věc bez ohledu na svůj poměr k auktorovi, jestliže auktor odepřel vstoupiti do sporu. Musilo by jíti o zvláštní úmluvu, stanovící indemnitu i pro tento případ, ale pak jde o zvláštní poměr, který se netýká původního poměru, proč držel žalovaný věc jménem auktorovým.
11. d) Exekuce na vydání věci směřuje proti detentoru (srov. Hora l. c. str. 38).

3. Právní moc rozsudku vydaného proti detentoru netýká se auktora. Tento může podati s úspěchem žalobu proti tomu, jehož žalobě bylo vyhověno, poněvadž žalovaný detentor uznal nárok jeho. To platí bez ohledu na to, zda auktor byl pojmenován či nikoliv, zda přistoupil do sporu jako intervenient. Vstoupí-li naproti tomu auktor do sporu jako žalovaný, působí rozsudek i proti detentorovi. »Neboť rozsudek tento působí zajisté i proti nominantovi, jenž, jsa detentorem věci, má jediné facultatem restituendi. Jenom tak lze vysvětliti, proč zákon nežádá svolení

žalobcova ke vstupu auktorovu do sporu při nárocích o vydání věci. Bude lze tedy na základě rozsudku, proti auktorovi vydaného, vésti exekuci přímo proti nominantovi. Tak žádá zajisté spravedlnost. K uskutečnění této exekuce nelze se ovšem dovolávati přímého a výslovného ustanovení zákona. V zákonodárství našem je v té příčině mezera. Ale lze ji vyplniti obdobou; pro obdobu lze použiti buďsi § 9 ex. ř. (veřejnou listinou, z níž lze zjistiti, že původní nárok byl uplatňován žalobou proti nominantovi — dnešnímu exekutorovi — a že na jeho místo vstoupil auktor, je rozsudek) anebo § 347 ex. ř. (o tom, že žalovaný pojmenoval auktora a dal souhlas k tomu, aby tento vstoupil na jeho místo do sporu, dlužno spatřovati už svolení jeho, aby byla vedena exekuce na věci, sporem tím dotčené a v jeho detenci jsoucí)«. H o r a l. c. str. 38; srov. T i l s c h, Einfluss str. 97.

Zákonný následek:

a) popření držby.

§ 376. Kdo popře držbu věci před soudem a je mu to dokázáno, musí pouze proto žalobci držbu postoupiti, ale podrží právo později vznésti svoji žalobu vlastnickou.

Úřední text: Wer den Besitz einer Sache vor Gericht läugnet und dessen überwiesen wird, muss dem Kläger deswegen allein schon den Besitz abtreten; doch behält er das Recht, in der Folge seine Eigentumsklage anzustellen.

Osnova: chybí.

Prameny: *Codex Theresianus* II. 3. 48—56; *Osnova Hortenova* II. 2. 7—11, 15; *Osnova Martiniho* II. 3. 17, 26; *Západohaličský obč. zák.* II. § 99; *Ofner* I. 254, II. 374—375, II. 523.

Judikatura: Viz 10.733.

Literatura: Ehrenzweig § 240; Ehrenzweig Grünhuts Z. 25, str. 286; Klang I/2 str. 94; Mayr str. 480; Tilsch: Einfluss str. 99; Weiss: ZBl. 31, str. 133 n.; Randa: P. str. 137, 280; Rouček str. 400; Zeiller str. 151 n.

Ustanovení toto nemá v našem právu valného smyslu, bylo převzato z římského práva, kde souviselo se zvláštnostmi římského procesu, které jsou dnešnímu procesnímu právu cizí.

1. Předpoklady jsou tyto:

1. a) Žalovaný popřel »držbu« věci. Nejasnost je v tom, zda jde o držitele vlastním jménem anebo o detentora, držícího věc jménem třetí osoby. Vzhledem na sankci míní se, že jde o držitele vlastním jménem a ne o detentora (Zeiller Kommentar 2. str. 151, Klang Kommentar 1/2 str. 94).

b) Žalovaný popírá držbu v užším slova smyslu, třeba nepopírá detenci (Zeiller l. c.); popírá před soudem ve sporu o vydání věci. Podle doslovu dostačí pouhé popírání, ale z povahy sankce se usuzuje, že jde o popírání vědomé.

Účinky jsou tyto:

2. a) Žalovaný, jsa usvědčen, že věc drží, musí ji bez dalšího vydati žalobci. Žalobce podá návrh na vydání rozsudku na základě popřené držby žalovaného, tím se mu uspoří důkaz práva vlastnického. Rozsudkem se stanoví povinnost žalovaného vydati věc žalobci.

b) Materiálně-právní poměry se tím nemění, je-li žalovaný vlastníkem, může opět žalovati dřívějšího žalobce na vydání věci, ale má pak nevýhodnější postavení žalobce. Podobně je tomu se žalobou z domnělého vlastnictví.

Na Slovensku není podobného ustanovení.

b) předstírání držby.

§ 377. Kdo předstírá, že drží věc, kterou nedrží, a tím uvede žalobce v omyl, odpovídá za veškerou škodu z toho vzniklou.

Úřední text: Wer eine Sache, die er nicht besitzt, zu besitzen vorgibt, und den Kläger dadurch irre führt, haftet für allen daraus entstehenden Schaden.

Osnova: chybí.

Prameny: *Codex Theresianus II. 3. 48—56; Osnova Hortenova II. 2. 7—11, 15; Osnova Martiného II. 3. 27; Západohaličský obč. zák. II. § 100; Ofner I. 255.*

Judikatura: 1. Až na průkaz úplného vlastnictví dlužno žalobu z domnělého vlastnictví dle §u 382 obč. zák. opodstatnití právě tak jako pravou vlastnickou žalobu (§ 369 obč. zák.). Několik osob, zadržujících vlastníku věc, nemůže jim být žalováno na solidární vydání věci. Nárok na zaplacení hodnoty věci jest přípustný jen za podmínek §u 377 a 378 obč. zák. Jinak jde o změnu žaloby (2446).

Literatura: Ehrenzweig § 241; Ehrenzweig Grünhuts Z. 25, str. 286; Klang I/2 str. 95; Randa: P. 280 n.; Rouček str. 400 n.; Zeiller str. 152.

1. Ustanovení toto je sankcí k § 178 c. ř. s. (Tilsch, Einfluss str. 99), také je můžeme chápati jako speciální ustanovení § 408 c. ř. s. Vzhledem k tomu však, že podle c. ř. s. § 408 je sankcí na ustanovení § 178, jeví se ustanovení § 377 obsaženo v § 408 c. ř. s. Jde o případ svévolného vedení procesu, kde strana dolosně vedla proces, čímž způsobila žalobci škodu, která není nahrazena přisouzenými procesními útratami. Bližší viz Neumann, Kommentar zur Zivilprocesordnung § 408.

2. Vedle toho platí ustanovení § 377 také v tom případě, když se někdo vydává za držitele věci, které nemá, i mimo spor a druhé osobě tím způsobí škodu, ale jen tehdy, když tím poruší nějakou povinnost, což je obsaženo v § 1295 obč. z. Pouhé chlubení, že někdo má ve své moci určitou věc, nezavazuje ještě k náhradě škody. Tento případ je zahrnut v ustanoveních o náhradě škody v třicáté hlavě.

3. Z toho plyne, že podle dnešního stavu právního řádu nemá § 371 žádného významu.

4. Náhradu škody možno žádati v témže procesu, aniž by v tom byla změna žaloby (Tilsch, Einfluss l. c.).

c) puštění držby sporné věci.

§ 378. Kdo měl nějakou věc v držbě a po doručené žalobě ji pustil, musí žalobci, nechce-li se tento držet skutečného majitele, věc na své útraty zpět opatřit, anebo nahradit mimořádnou její cenu.

Úřední text: Wer eine Sache im Besitze hatte, und nach zugestellter Klage fahren liess, muss sie dem Kläger, wenn dieser sich nicht an den wirklichen Inhaber halten will, auf seine Kosten zurück verschaffen, oder den ausserordentlichen Wert derselben ersetzen.

Osnova: chybí.

Prameny: *Codex Theresianus II. 3. 48—56; Osnova Hortenova II. 2. 7—11, 15; Osnova Martinůho II. 3. 27; Západohaličský obč. zák. II. § 101; Ofner I. 255, II. 375, II. 523—524.*

Judikatura: 1. Až na průkaz úplného vlastnictví dlužno žalobu z domnělého vlastnictví dle §u 372 obč. zák. opodstatnití právě tak jako pravou vlastnickou žalobu (§ 369 obč. zák.). Několik osob, zadržujících vlastníkovi věc, nemůže jím býti žalováno na solidární vydání věci. Nárok na zaplacení hodnoty věci jest přípustný jen za podmíněk §u 377 a 378 obč. zák. Jinak jde o změnu žaloby (2446).

Viz též 10.733.

Literatura: Ehrenzweig § 241; Ehrenzweig System 1/1, str. 332 n.; Klang I/2 str. 95 n.; Krasnopolski: Obligationenrecht str. 263; Tilsch Einfluss, str. 100; Pollak: GZ. 1911, str. 274; Petschek: Zwangsvollstreckung in Forderungen, str. 236 n.; Weisskopf: GZ. 1900, str. 149; Weinmann GZ. 1927, str. 4 n.; Zeiller str. 152 n.; Randa: P. str. 280 n., 286; Randa E. str. 202, 329.

1. 1. Ustanovení toto má význam pro změnu žaloby, že žalobce během procesu může místo naturálního vrácení věci žádati odškodnění, není-li vrácení věci možné, poněvadž žalovaný věci nemá. Mění se tím důvod žaloby, takže ustanovení toto je speciálním případem § 235 c. ř. s.
2. a) Pustí-li žalovaný věc před podáním žaloby a je-li obmyslný, pak je povinen podle obecných zásad nahradit žalobci plnou škodu (§§ 335, 1295, 1324). Je-li dobré víry, není práv (§§ 326, 329).

b) Pustí-li věc žalovaný během sporu, rozhoduje, zda tak učinil v řízení v první instanci, neboť jen pak je během sporu možno žádati, aby místo věci poskytl náhrady. Pustí-li věc v řízení před vyššími instancemi, nemá to na spor vlivu, ale v exekučním řízení může se žalobce domáhati náhrady interesse (§ 368 ex. ř.).

c) Rozsudek platí jen mezi stranami sporu a netýká se třetího nabyvatele, který se mohl státi i vlastníkem této věci (nejasně Klang l. c. str. 96). Exekuce proti nabyvateli mohla by býti provedena jen v rámci § 9 ex. ř., pokud se nestal vlastníkem.

d) Žalobce může změnit žalobní žádost, že žádá místo vydání věci, aby žalovaný byl uznán povinným věc od třetího nabyvatele opatřit nebo náhradu dát. Jde o změnu žaloby, ale o speciální předpis, podle něhož není zapotřebí souhlasu druhé strany nebo soudu (§ 235 c. ř. s.). Potud je možno říci, že nejde o změnu žaloby v technickém smyslu (Tilsch, Einfluss str. 99).

e) Zda se žalobce může domáhati vrácení věci na třetím nabyvateli, záleží na tom, zda se nabyvatel nestal vlastníkem. Nestal-li se, má žalobce efektivní nárok proti původnímu žalovanému na náhradu škody anebo proti třetímu nabyvateli na vrácení věci. Dosáhne-li náhrady, může se přes to domáhati vrácení věci, ale musí, obdržev věc, náhradu vrátiti (§ 1435).

2. Zanikne-li věc během řízení první instancí, je žalobu zamítnouti. Podobně přestane-li z jiného důvodu vláda žalovaného nad věcí, na př. že mu byla ukradena. Nastanou-li tyto okolnosti v řízení před vyššími instancemi, je možno tuto okolnost uplatnit v řízení exekučním (§ 35, § 42, č. 5 ex. ř.).

3. Na Slovensku platí obdobné zásady, při čemž nutno dbáti na úchylyk o. p. s. od c. ř. s.

Co nahradí držitel vlastníkovi.

§ 379. Co má vlastníku nahraditi jak poctivý, tak i nepoctivý držitel co do ušlého užitku nebo utrpěné škody, je ustanoveno v předešlém odstavci.

Úřední text: Was sowohl der redliche als unredliche Besitzer dem Eigentümer in Ansehung des entgangenen Nutzens, oder des erlittenen Schadens zu ersetzen habe, ist in dem vorigen Hauptstücke bestimmt worden.

Osnova: chybí.

Prameny: *Codex Theresianus II. 3. 72—89*; *Osnova Hortenova II. 2. 16—22*; *Osnova Martinho II. 3. 24*; *Západohaličský, obč. zák. II. § 96*; *Ofner I. 253*.

Judikatura: —

Literatura: Ehrenzweig §§ 167, 242; Mayr str. 401 n.; Randa: P. str. 276, 282; Zeiller str. 154.

I. Základní hledisko.

1. 1. Obč. zák. obsahuje v kapitole o držbě také ustanovení o tom, co má obdržeti ten, kdo vydá věc, kterou držel v dobré víře nebo jsa obmyslný. Jsou to ustanovení, která patří spíše k ustanovením o žalobě vlastnické, a některá z nich patří do kapitoly o náhradě škody (§ 335 i. f.). Ustanovení tato jsou dosti nepřehledná a spojení s držbou není právě nejvýhodnější, proto také bylo nutno na tato ustanovení znovu se odvolati na konci kapitoly o žalobě vlastnické.
2. 2. Ustanovení tato předně jsou vzájemnými nároky žalovaného, jeho pohledávkami ex lege, které se uplatňují buď námitkou ve sporu anebo samostatnou žalobou proti tomu, kdo ve sporu vlastnickém zvítězil. Jsou samostatnými nároky vedle obecných ustanoveních o náhradě škody. Dále jsou ustanovení tato určením vedlejšího plnění žalovaného, totiž, co je na užitečných věcí, kterou má vrátiti, vydati žalobci ve sporu vlastnickém.
3. 3. Držitel dobré víry je ten, kdo z pravděpodobných příčin pokládá věc, kterou drží za svou (§ 326,

věta 1.). Jde o ustanovení stejného smyslu jako v §§ 367, 368 a j. Rozhodujícím je, zda držitel šetřil opatrnosti řádného člověka (§ 1323) a přece nevěděl, že mu věc nepatří. Věděl-li někdo, že ovládá věc cizí, anebo je-li v zaviněné nevědomosti, je držitelem obmyslným (§ 326, věta 2.).

4. Obč. zák. legální nároky žalovaného a jeho povinnost vydati užitky rozlišuje podle toho, zda jde o držitele obmyslného anebo držitele dobré víry; u tohoto zase, zda jde o dobu před procesem anebo po procesu.

II. Vydání užitků.

Žalovaný má vydati užitky s věcí spojené.

a) V době po zahájení procesu, tedy od doručení žaloby (§ 338), je povinen každý držitel bez ohledu ať jde o držitele dobré či špatné víry vydati užitky věci. Držitel je povinen v té době pečovati o to, aby věc i s užitky mohl vrátiti žalobci a ručí za každé zavinění. Má tedy vrátiti nejen plody, které pobíral v té době, ale i ty, které zaviněně opomenul pobírat. O zavinění rozhodují obecná ustanovení o náhradě škody. *Malae fidei possessor* odpovídá dále i za *casus mixtus*, totiž je povinen nahraditi i ty plody, které zanikly náhodou, která by je u majitele nebyla stihla. *Bonae fidei possessor* odpovídá za *casus mixtus* jen v případě svévolného vedení sporu, hlavně svévolným podáváním opravných prostředků (srov. § 408 c. ř. s.).

b) V době před zahájením procesu nemusí držitel dobré víry vůbec nic nahrazovati, aniž je povinen vydati plody a užitky věci, které pobral v době před doručením žaloby (§ 330). Obmyslný držitel je povinen vydati všechny užitky, které pobíral, a ty, které by byl z té věci měl žalobce (§ 335), v kterémžto směru přechází již na pole náhrady škody. Vážný č. 8972.

III. Vzájemné nároky žalovaného.

7. Žalovaný má nárok na náhradu nákladů, které na věc učinil. Nároky tyto jsou v podstatě případy jednatelství bez příkazu pravého (§§ 1035—1040) jakož i nepravého čili tak zv. versionis in rem (§ 1041). Nároky žalovaného dlužno rozeznávat, zda byl dobré víry či obmyslný.
8. a) **Držitel dobré víry** má nárok na náhradu nutného nákladu, t. j. nákladu na zachování substance. Dále má nárok na náhradu užitečného nákladu, t. j. nákladu, aby užitky věci byly trvale zvětšeny. Náhrada se má dáti podle dnešní ceny zařízení, po př. podle zařizovací ceny, je-li tato menší nežli dnešní cena (§ 331). Ustanovení toto srovnáno s §§ 1036, 1037, 1041 jeví se jako velmi nespravedlivé a jest je vykládati jako speciální ustanovení přísně restriktivním způsobem. Náklady **voluptuární** nahražují se jen potud, pokud obecná hodnota věci jimi byla zvětšena (§ 332), což je ustanovení příznivější než obecné ustanovení § 1038, ale i ustanovení § 332 je třeba vykládati restriktivně.
9. b) **Držitel obmyslný** má nárok na náhradu jako jednatel bez příkazu (§ 336), což není úplně správné, neboť se tento případ liší od jednatelství bez příkazu tím, že držitel nemá úmyslu jednati za druhého. Držitel obmyslný má nárok na náhradu nutného nákladu, i když se výsledek nedostavil (§ 1036), u nákladu užitečného je nahraditi náklady v celém rozsahu (§ 1037). Zařízení voluptuární, kterých vlastník neschválil, se mu nenahrazují a má zařízení ta odstraniti (§ 1038). Vázný č. 7532.
10. c) Držitel má pro tyto nároky **právo retenční** (§ 471), poněvadž jde o vydání na věc učiněná.
11. d) **Důkazní břemeno** je uloženo žalovanému, aby dokázal, kolik vynaložil na věc a kolik mu má žalobce nahraditi. Jde o samostatnou námitku a nikoliv o negativní litiskontestaci.

IV. Odpovědnost za substanci.

Obmyslný držitel musí nahraditi veškerou újmu, 12. kterou věc utrpěla na své substanci, a to i v tom případě, jde-li o náhodu, která by věc nebyla stihla, kdyby věc byla bývala u žalovaného (§ 335). Držitel dobré víry až do doručení žaloby za substanci vůbec neodpovídá a po podání žaloby za své zavinění, za casus mixtus jen tehdy, jestliže vedl proces svévolně (§ 338). Srov. Vázný č. 529 (jde o versio in rem); 6082 (náhrada škody), 8043, 2117, 10.146, 10.215, 9675.

TŘETÍ HLAVA.

O NABYTÍ VLASTNICTVÍ PŘIVLASTNĚNÍM.

Právní náležitosti nabytí.

§ 380. Bez titulu a bez právního způsobu nabytí nemůže se dosíci vlastnictví.

Úřední text: Ohne Titel und ohne rechtliche Erwerbungsart kann kein Eigentum erlangt werden.

Osnova: chybí.

Prameny: *Codex Theresianus II. 3. 9—15, 96, 4. 1—5; Osnova Hortenova II. 2. 27; Osnova Martiniho II. 4. 1; Západohaličský obč. zák. II. § 102; Ofner I. 255.*

Judikatura: Viz 11.656.

Literatura: Ehrenzweig § 175; Fajnor-Záturecký str. 101 n.; Klang I/2 str. 98 n.; Randa: P. 91 n.; Randa: E. str. 258, 297, 311; Rouček str. 402; Staudinger str. 386; Zeiller str. 156 n.; Mayr § 84, Unger 2, str. 8 n.; Exner: Tradition str. 74 n.; Hofmann: Die Lehre vom titulus und modus acquirendi und von der iusta causa traditionis 1873; Strohal: Die Gültigkeit des Titels als Erfordernis wirksamer Eigentumsübertragung 1891; Schey: GZ. 1902, str. 95; Till: Festschrift z. Jhdf. 2, str. 383 n.; Rappaport, Festschrift z. Jhdf. 2, str. 403; Touaillon, Not. Z. 1911, str. 277.

Ustanovení toto, nehledíme-li k jeho metafysickým základům ve filosofii Christiana Wolffa, vyslo-

vuje obecně předpokládanou premisu každé aplikace právní:

a) právní skutečnost je ta skutečnost, která má náležitosti předepsané obecným předpisem právním,

b) je-li dána konkrétní skutková podstata, je možno obecný předpis konkretisovati.

Potud je ustanovení toto zcela doktrinární, jež nemá žádného pozitivního významu. Obč. zák. užívá výrazů »důvod vlastnictví« a »způsob nabytí vlastnictví« však poněkud v jiném významu v § 424 u nabytí vlastnictví předáním, o čemž při tomto ustanovení. Jinak není třeba pro praktické používání u tohoto ustanovení se zdržovati.

Titul a způsob bezprostředního nabytí: přivlastnění.

§ 381. Titulem u věcí bez pána je jejich vrozená volnost, ujmouti se jejich držby. Způsobem nabytí je přivlastnění, jímž se někdo zmocní věci bez pána v úmyslu nakládati s ní jako s vlastní.

Úřední text: Bei freistehenden Sachen besteht der Titel in der angeborenen Freiheit, sie in Besitz zu nehmen. Die Erwerbungsart ist die Zueignung, wodurch man sich einer freistehenden Sache bemächtigt, in der Absicht, sie als die seinige zu behandeln.

Osnova: § 298. Věci bez pána může každý nabytí přivlastněním, nebrání-li tomu zvláštní zákony.

Prameny: *Codex Theresianus II. 4. 6—7; Osnova Hortanova II. 3. 1—5; Osnova Martiného II. 4. 2, 4—6; Západohaličský obč. zák. II. § 103; Ofner I. 256, II. 524.*

Judikatura: Viz 11.389.

Literatura: Ehrenzweig § 202; Klang I/2 str. 99; Randa: P. str. 91 n., 95; Randa: E. str. 60, 258, 264 n.; Rouček str. 402; Sedláček str. 46, 50; Zeiller str. 152 n.; Mayr str. 402; Lenhoff: Der verbotene Weg 1909, str. 10 n.; K. Wolff: Die Juristische Person und das herrenlose Grundstück.

1. I. Obč. zák. mluví doslovně o věcech zmocnění zůstavených (freistehende Sachen), což je úpomín-

kou na feudální úpravu vlastnictví, že veškeré věci jsou pod vrchním vlastnictvím státu (dominium emi-nens) a že některé z nich jsou ponechány okupaci po-daných, kdežto jiné jsou státu vyhrazeny jako věci veřejné. Obč. zák. nepřijal však ustanovení o vrchním vlastnictví státu (srov. výklad k § 353, č. 3, 4) a proto obrat tento má nyní význam věcí bez pána (srov. R a n d a-K a s a n d a, Vlastnictví, str. 94, p. 1).

Stylisticky rozvádí § 381 myšlenku uvedenou 2. v předchozím paragrafu. S toho hlediska jeví se nám toto ustanovení takto: věc bez pána má takové vlastnosti, že může schopná osoba nabytí vlastnictví k ní, jestliže se věci zmocní s úmyslem užívatí ji pro sebe, podle své chuti. Vlastnictví je autorisace právním řádem daná určité osobě, aby s věcí podle své chuti nakládala. V § 381 je důležitá kvalifikace: autorisace sahá potud, pokud se osoba věci zmocnila, pokud ji fakticky ovládla. Nejde o bezduché fyzické ovládání, nýbrž o úmysl věc pro sebe míti. Nenabývá proto vlastnictví ten, kdo má věc fakticky ve své moci, ale bez své vůle míti ji pro sebe, na př. někomu se dostane do kapsy cenný kámen, bez pána jsoucí, aniž je mu to známo, že jej v kapse má — dotčený se nestal vlastníkem.

Obč. zák. nerozeznává tu mezi věcmi movitými a 3. nemovitými.

II. Předpoklady okupace.

1. Věc musí býti bez pána. Věci jsou 4. bez pána:

a) které od počátku bez pána byly, jako je zvěř (viz § 383), též vejce volně žijících ptáků; podle našeho práva nejsou věcmi bez pána houby, bobule, chvojí, listí, šišky, ačkoliv mezi lidem je takové mínění rozšířeno; voda tekoucí, meteority jsou věcmi bez pána; voda v nádobě, zvěř v ohradě není věcí bez pána;

b) věci, které dosavadní vlastník opustil (dere-linkvoval).

5. 2. Okupant musí n a b ý t i d r ž b y, t. j. faktické vlády nad věcí s úmyslem, si ji ponechatí pro sebe.

a) Musí se zkoumati, zda se okupant zmocnil věci vědomě, ne jako cizí věci, nýbrž pro sebe. Žádati průkaz, že se okupant zmocnil věci s úmyslem nabýti vlastnictví, je nesprávné, neboť vlastnictví je právní pojem, kdežto chtítí věc míti pro sebe je psychologický fakt. Dokazují se fakta, ale ne právní pojmy.

6. b) Nevyžaduje se vědomí okupantovo, že věc je bez pána. I ten, kdo domněle ukradl věc bez pána, stává se jejím vlastníkem. Je-li věc jen domněle bez pána, nestává se okupant vlastníkem.

7. c) Chtějí-li se zmocniti dva téže věci, stane se vlastníkem ten, kdo věci se dříve zmocnil, i kdyby svému konkurentu zabránil okupaci nedovoleným činem.

III. Účinky okupace.

8. Okupaci stává se okupant vlastníkem originálním. Zmocní-li se více lidí věci společně, stávají se spoluvlastníky. Váznou-li na věci práva věcná (služebnosti etc.), přejímá je okupant v plném rozsahu, neboť ani § 367 ani důvěra v knihy pozemkové zde místa nemá.

§ 382. Věci bez pána mohou býti získány přivlastněním ode všech členů státu, pokud není toto právo omezeno politickými zákony, anebo pokud některým členům státu nepřisluší přednostní právo přivlastnění.

Úřední text: Freistehende Sachen können von allen Mitgliedern des Staates durch die Zueignung erworben werden, insofern dieses Befugnis nicht durch politische Gesetze eingeschränkt ist, oder einigen Mitgliedern das Vorrecht der Zueignung zusteht.

Osnova: chybí.

Prameny: *Codex Theresianus II. 4. 8—22; Osnova Hortenova II. 3. 1—5; Osnova Martiného II. 4. 7; Západohaličský obč. zák. II. § 108; Ofner I. 256—257, II. 376.*

Judikatura: 1. Lesní správa, jež ponechala přivlastnění si »úražků« dřevorubcům, vzdala se k nim vlastnictví. Úražků takových nabývá do vlastnictví ten, kdo si je přivlastní (okupuje) (3088).

Viz též 1493, 10.488, 10.530.

Literatura: Ehrenzweig §§ 183, 202, 203, 328; Klang I/2 str. 99 n.; Randa: P. str. 91, 93 n., 101 n., 111; Randa: E. str. 82; Rouček str. 402 n.; Zeiller str. 159 n.

Je zde upraveno t. zv. **právo k okupaci**. Obč. zák. 1. ve shodě s moderními zákoníky stanoví zásadu okupační volnosti. Podle ní může každý státní občan a cizinec, pokud je mu na roven postaven, zmocniti se věci bez pána s účinkem nabýti vlastnictví. Výjimky z této zásady musí býti výslovně stanoveny. Obč. zák. poukazuje na politické předpisy. Jsou to předpisy, které vylučují okupaci vůbec a pak mluvíme o věcech mimo obchod právní (viz výklad u § 356, č. 8 násl.).

Vedle toho máme předpisy, které autori- 2. sují určitě osoby k okupaci. Sem patří okupace vyhrazených hornin, jež je vyhrazena vlastníku hor (§§ 3, 5 hor. zák.; viz také zákon z 15. prosince 1924, č. 303 Sb., jímž se podrobuje hornické vyhledávání a těžení živců [bitumen] hornímu zákonu).

Při politických předpisech musíme 3. rozeznávat, zda okupace je vyloučena, nebo zda je pouze z a k á z á n a. V prvním případě okupant nestává se vlastníkem, ve druhém případě okupant se stane vlastníkem, ale je trestán (na př. okupace lovné zvěře oprávněným v době hájení).

1. Chycením zvířat.

§ 383. To platí najmě o chycení zvířat. Komu náleží právo honiti anebo rybařiti; jak má býti zabrá-

něno přílišnému vzrůstu zvěře a jak má býti nahrazena škoda, zvěří způsobená, jak se má zabrániti krádeži mezi cizími včelami, jest určeno v politických zákonech. Jak se mají trestati pytláci, je ustanoveno v trestních zákonech.

Ü r e d n í t e x t: Dieses gilt insbesondere von dem Tierfange. Wem das Recht zu jagen oder zu fischen gebühre; wie der übermäßige Anwachs des Wildes gehemmet, und der vom Wilde verursachte Schaden ersetzt werde; wie der Honigraub, der durch fremde Bienen geschieht, zu verhindern sei; ist in den politischen Gesetzen festgesetzt. Wie Wilddiebe zu bestrafen seien, wird in den Strafgesetzen bestimmt.

Osnova:

Prameny: *Codex Theresianus II. 4. 23—26; Osnova Horstenova II. 3. 1—5; Osnova Martiního II. 4. 8—10, 12, 13; Západohaličský obč. zák. II. §§ 109—111, 113—114; Ofner I. 257—259, II. 376.*

Judikatura: 1. Poškození včelami jest pokládati za náhodu, leč že by tu bylo zvláštní zavinění chovatele včel (8671), 2. Jest otázkou případu, komu patří (v Čechách) v tekoucí veřejné vodě právo rybolovu. Kdo je tvrdí, tomu náleží, by prokázal nabytí. Nelze však míti za to, že práva na rybolov mohly nabytí jen vrchnosti a že to bylo pro ně vyhrazenou výsadou (10.488).

3. Právo rybolovu. Obci jako správce veřejného statku nepřisluší právo rybolovu, pokud neprokázala zvláštní nabývací důvodu (na př. vydržení). Z pouhého vykonávání práva rybolovu příslušníky obce, ať již s policejním povolením na zákládě rybářského lístku, nebo bez takového povolení, nelze pro obec dovozovati držbu práva rybolovu jako práva soukromého, leč by obec prokázala, že osoby, lovící ryby, vykonávaly toto právo pro ni jako majitelku soukromého práva na rybolov (10.530).

Viz též 7204, 9540.

Literatura: Ehrenzweig § 203; Hoetzel: Honební právo, Slovník veřej. práva čes. str. 722 n.; Klang I/2 str. 100 n.; Randa: P. str. 91, 93, 95, 97, 102; Mayr § 200; Rouček str. 403; Zeiller str. 161 n.; Musil: Honební zákon pro Čechy; Musil: Honební zákon pro Moravu a Slezsko.

1. Obč. zák. uvádí zvěř a ryby jako příklad takového omezení zmocnití se věci bez pána. Paragraf tento neobsahuje žádného samostatného ustanovení, jen odkazuje na »politické zákony«.

Divoká zvířata, jež nejsou předmětem práva honebního, mohou býti kýmkoliv chycena a skolena (draví ptáci). Vlastník pozemku není povinen strpěti chytání dravých ptáků a jiné nelovné zvěře na svém pozemku, aniž je povinen strpěti, aby lovec skolenou nebo chycenou zvěř s jeho pozemku odnesl. Prakticky je možno volně lovití taková zvířata jen na pozemcích veřejných. Sem patří medvědi, ryši, vlci, divoké kočky a černá zvěř (§ 64 mor. hon. zákona).

Honební právo.

Honební právo je upraveno u nás zákony v Čechách č. 49/1866 z. z., na Moravě zák. č. 4/1914 z. z., ve Slezsku zák. č. 42/1903 z. z., na Slovensku zák. čl. XX/1883 a XXIII/1883.

Podle těchto zákonů je honební právo příslušenství nemovitosti, což odpovídá trochu nezvyklé dikci obč. zák., že lovná zvěř je součástí nemovitosti (§ 295). To znamená, že zvěř, která je předmětem honebního práva, může okupovati jen vlastník na svém pozemku. Tato zásada doznala změny tím, že jen majitel vlastní honitby může honitbu provozovati sám. Vlastní honitba přísluší tomu, kdo vlastní nejméně 115 ha (na Slovensku 200 jiter) souvislé půdy (na Slovensku se mohou spojití vlastníci ku provozování vlastní honitby), dále tomu, kdo chová zvěř v oborách. Ve všech ostatních případech tvoří majitelé nemovitostí (gruntovníci) společenstvo. Členové tohoto společenstva jsou zpravidla gruntovníci určenými hranicemi jedné místní obce (honební obvod), ale v mezích jedné místní obce je možno zřídití honebních obvodů více, nebo naopak více místních obcí možno sloučiti v jeden obvod, o čemž se rozhoduje v řízení správním. Právo k honitbě pronajímá se veřejnou dražbou a právo honiti má vydražitel, který je výhradně k okupaci oprávněný po rozumu § 382.

Chytání ptáků není předmětem honebního 4.

práva (výnos min. vnitra z 10. července 1857, čís. 13.297); jenom ti ptáci, kteří ve smyslu honebních předpisů patří »zum Federwildbret«, jsou předmětem honebního práva (výnos min. vnitra z 12. května 1865, čís. 24.100).

Rybolov.

5. O rybolovu máme tato ustanovení: Č e c h y, zákon z 9. října 1883, č. 22 z. z. z roku 1885 a ze dne 7. června 1891, č. 30 z. z.; M o r a v a, zákon z 6. června 1895, č. 62 z. z. z roku 1896 (viz zákon z 25. dubna 1885, č. 58 ř. z.); S l e z s k o, zákon z 9. prosince 1882, č. 28 z. z. z roku 1883; S l o v e n s k o (Podkarpatská Rus), zák. čl. XIX/1888.

§ 384. Domácí roje včel a jiná krotká nebo zkrocená zvířata nejsou předmětem volného chytání zvířat, naopak vlastník má právo stíhati je na cizím pozemku; než přece má majiteli pozemku nahraditi škodu mu snad způsobenou. V případě, že vlastník mateřského úlu nepronásledoval roj po dva dny; anebo že zkrocené zvíře po dvačtyřicet dnů samo se nevrátilo, může je na obecné půdě kdokoli; na vlastní vlastník pozemku pro sebe vzíti, a podržeti.

Úřední text: Häusliche Bienenschwärme und andere zahme oder zahm gemachte Tiere sind kein Gegenstand, des freien Tierfanges, vielmehr hat der Eigentümer das Recht, sie auf fremdem Grunde zu verfolgen; doch soll er dem Grundbesitzer den ihm etwa verursachten Schaden ersetzen. Im Falle, dass der Eigentümer des Mutterstockes den Schwarm durch zwei Tage nicht verfolgt hat; oder, dass ein zahm gemachtes Tier durch zweiundvierzig Tage von selbst ausgeblieben ist, kann sie auf gemeinem Grunde jedermann; auf dem seinigen der Grundeigentümer für sich nehmen und behalten.

Osnova: § 299. Vlastník roje domácích včel a jiných krotkých a zkrocených zvířat má právo stíhati je na cizí pozemek, je však povinen nahraditi vlastníku pozemku způsobenou škodu. Nepronásleduje-li se takový roj po dva dny, nebo nevrátí-li se zkrocené zvíře, ačkoli mu v tom nikdo nebrání, do čtyřiceti dnů, stávají se věcmi bez pána a smí si je přivlastniti na veřejném statku každý, na soukromém pozemku jeho vlastník.

Prameny: *Codex Theresianus II. 4. 27—44*; *Osnova Hortenova II. 3. 6—11*; *Osnova Martiního II. 4. 11*; *Západohaličský obč. zák. II. § 112*; *Ofner I. 258, II. 376*.

Judikatura: 1. Poškození včelami jest pokládati za náhodu, leč že by tu bylo zvláštní zavinění chovatele včel (8671).

Literatura: Ehrenzweig § 189, 203, 239; Klang I/2 str. 106 n.; Randa: P. str. 48 n., 51, 91, 93, 95, 102 n., 274; Randa: E. str. 108, 111; Rouček str. 404 n.; Stehlíček: O kollisi vlastnických práv v § 384 obč. z., Právník 1905, str. 648; Zeiller str. 162 n.

I. Základ. Obč. zák., sleduje obecné právo, rozeznává tři druhy živočichů, pokud se týče toho, jak se stávají věcmi bez pána:

- a) zkrocená zvířata,
- b) krotká zvířata,
- c) včely.

Na rozdíl od římského práva, považuje obč. zák., stejně jako jiné nové občanské zákoníky, včely za zvířata domácí, jsoucí v soukromém vlastnictví.

II. Kdy se stávají tito živočiši věcmi bez práva?

1. Včely. O jednotlivých včelách nemáme ustanovení a vlastník bude moci stěžeti uplatniti svoje vlastnictví žalobou, poněvadž nebude moci udati znaky, jimiž se jednotlivá včela od ostatních včel liší (§ 372). O rojích máme ustanoveno, že vzlétnuvší roj zůstává ve vlastnictví vlastníka mateřského úlu, který má právo stíhací na cizích pozemcích. Na Slovensku § 59 zák. čl. XII/1894. Věcí bez pána stane se roj,

- a) usadí-li se na cizím pozemku,
- b) nepronásleduje-li vlastník tento roj do dvou dnů; to znamená, že vlastník do dvou dnů, co roj vzlétl, musí jednati tak, aby se roje zase zmocnil, zmocnění nemusí nastati v této lhůtě; je zapotřebí jen, aby roj v této lhůtě počal pronásledovati a po této lhůtě, aby v pronásledování pokračoval, t. j. bez přerušení snažil se zmocniti se roje na cizím pozemku. Nepronásleduje-li vlastník roj, stává se tento věcí

bez pána buď uplynutím dvou dnů anebo tím okamžikem, kdy vlastník stíhání přerušil. Nemáme upraveny případy: spojení dvou cizích rojů, jež je řešiti podle zásady § 415, dále ten případ, že roj vlétne do cizího úlu obsazeného; vzhledem na nedostatky individualisace vlétnutého roje, je vindikace vyloučena, vlastník vlétnutého roje má jen nárok podle § 1041.

5. O včelách platí patent z 8. dubna 1775 (pol. zák. 1680), podle něhož je dovoleno, aby včely vylétaly na cizí pozemek na pastvu, aniž tím vlastník mateřského úlu ruší cizí držbu nebo vlastnictví. Je-li přilétání včel v míře nadprůměrné, jde o immisi, proti níž se může gruntovník brániti žalobou zdržovací podle § 364, vzlétnutí roje není však takovou immisí.

6. 2. **Krotká zvířata**, mezi nimiž vynikají najmě domácí zvířata, t. j. zvířata, která v přirozené svobodě vůbec nežijí jako koně, dobytek, brav, nebo zpravidla nežijí jako kočky, psy, domácí holuby. Krotká zvířata na rozdíl od zvířat zkrocených jsou ta, jež nemají pudu po svobodě. Zvířata taková, i když se zaběhnou, nestávají se věcmi bez pána a vlastník je může kdykoliv žádati zpět. Podotknouti jest, že ten, kdo se ujme zaběhlého krotkého zvířete, nestává se jeho vlastníkem, aniž ten, kdo bona fide od takového držitele zaběhlé zvíře koupil. Tento, je-li dobré víry, může vlastnictví vydržeti za tři léta (§ 1466 obč. zák.), onen není dobré víry a proto je mu vydržení odepřeno.

7. 3. **Zkrocená zvířata** jsou ta, která se zpravidla v domácnostech nechovají a u nichž přirozený pud po svobodě je fyzickými prostředky překonáván. Obč. zák. upravuje zvláště jeden případ.

8. a) Zkrocené zvíře volně pobíhalo a vrátilo se ke svému pánovi čili mělo t. zv. consuetudinem revertendi obecného práva. Pozbylo-li tento návyk vracet se ke svému pánu, zdivočelo a je tudíž věcí bez pána. Obč. zák. stanoví, že zkrocené zvíře stává se věcí bez pána, nevrátí-li se do 42 dnů, ačkoliv mu

žádné překážky činěny nejsou. Na Slovensku tato lhůta neplatí.

b) Jiný případ je ten, že zkrocené zvíře opustilo 9. svého pána a přidrželo se jiného. Podle doslovu stával by se nový pán vlastníkem, když u něho zvíře setrvá a nevrátí se ke dřívějšímu pánu po 42 dnů, ačkoliv novým pánem mu nejsou činěny překážky. Zeillerův komentář má na mysli, že vlastník musí zvíře do 42 dnů pronásledovati, čímž by se situace měnila, ale to neodpovídá tomu, co je uvedeno v textu zákona.

c) Třetí případ je ten, že zkrocené zvíře volně 10. nepobíhalo, nýbrž bylo chováno v uzavřené ohradě. Tento případ nemáme vůbec řešen a je za to míti, že zvíře uprchlé z ohrady zůstává i nadále ve vlastnictví dosavadního pána, poněvadž consuetudo revertendi, jež je znakem zkrocení, podle obč. zák. zde není vůbec dána. Tak najmě v těch případech, kde se útěk stal poškozením ohrady.

d) Ustanovení toto neplatí o divokých zvířatech 11. nezkrocených v kleci chovaných (na př. orel, káně, sokol atd.). Dostane-li se takové zvíře na svobodu, zůstává ve vlastnictví dosavadního majitele. K žalobě vlastnické je třeba, aby se zvíře takové dostalo v moc třetího a aby žalobce je mohl popsati takovými znameními, jimiž se liší ode všech ostatních, což zpravidla možné nebude.

e) Obč. zák. nestanoví, že vlastník musí stíhati uprchlé zvíře, jinak že pozbude vlastnictví.

III. Právo pronásledování.

Obč. zák. ustanovuje, že vlastník roje, krotkého 12. nebo zkroceného zvířete může je pronásledovati na cizím pozemku. To znamená, že může na cizí pozemek vstoupiti, vniknouti do cizího domu a vlastník této nemovitosti nemá práva mu v tom brániti. Brání-li mu, je odpověden za veškerou škodu, která tím vlastníku zvířete povstane, že je nemůže pronásledovati. Doktrína má za to, že právo stíhací přísluší vůbec

vlastníku věci movité, která se mimovolně dostala na cizí pozemek (na př. se zakutálela, byla hozena); srov. R a n d a, Eigentumsrecht str. 108 n.; Ehrenzweig, System 1/2 str. 139; Klang, Kommentar 1/2 str. 107. Správnější je mínění, že vlastník pozemku má zadržovací právo k věci movité podle § 471 (Klang l. c.), pokud jde o škodu věci způsobenou a o škodu způsobenou pronásledováním věci.

Na Slovensku platí tato ustanovení:

13. a) Zaběhne-li se domácí zvíře, nelze je pokládati za věc ničí, nýbrž za ztracenou a platí o ní předpisy o nálezu. Zabloudilého psa nebo kočku domácí může pán honitby ve svém honebním revíru zahubit.

b) Ztratí-li se z krocené zvíře, pokládá se za věc ničí, pozbude-li consuetudo revertendi.

c) Roj včel, který uletěl, může vlastník do dvou dnů na pozemku kohokoliv vyhledati a chytiti; po dvou dnech se roj stane vlastnictvím toho, na jehož pozemku se usadil anebo kdo jej chytil (§ 59 zák. čl. XII/1894).

2. Nálezem věci bez pána.

§ 385. Žádný soukromník není oprávněn přivlastnit si věci, které jsou státu politickými nařízeními vyhrazeny.

Úřední text: Keine Privatperson ist berechtigt, die dem Staate durch die politischen Verordnungen vorbehaltenen Erzeugnisse sich zuzueignen.

Osnova: chybí.

Prameny: *Codex Theresianus* II. 4. 6—8; *Osnova Hortenova* II. 3. 1, 2; *Osnova Martiniho* II. 4. 14; *Západohaličský obč. zák. II. § 115; Ofner I. 259, II. 524.*

Judikatura: —

Literatura: Ehrenzweig § 203; Klang I/2 str. 108 n.; Randa: P. str. 91, 95; Rouček str. 405; Zeiller str. 164.

Doslov tohoto paragrafu je pouhým rozvedením a opakováním toho, co je ustanoveno v § 382. Týká se speciálně monopolů státních.

Státní monopoly v naší republice se týkají:

a) soli kuchyňské (§§ 381—463 celního a monop. řádu, cís. pat. ze 17. ledna 1853, zák. čl. XI/1868, L/1875, XIII/1918, I/1897, XXIII/1904 a VII/1911, zák. 326/21 a nař. 327/1921);

b) tabáku (§ 381 cel. a mon. řádu, cís. pat. 462/1850 ř. z., zák. čl. XIV/1868, XLVIII/1875, IV/1876 a XLIV/1887);

c) umělých sladidel (cís. nař. 37/1917 ř. z., zák. čl. XXII/1912);

d) výbušných látek (zák. 414/1919, k tomu nař. 615/1920, 46/1921, 166 a 293/1922 a 89/1930).

§ 386. Movité věci, které vlastník nemíní, již pro sebe ponechati a je tedy opustí, může si každý člen státu přivlastniti.

Úřední text: Bewegliche Sachen, welche der Eigentümer nicht mehr als die seinigen behalten will, und daher verlässt, kann sich jedes Mitglied des Staates eigen machen.

Osnova: § 300. Věc, kterou vlastník opustil, protože ji nechce již jako svou podržeti, smí si každý přivlastniti.

Věc je po zákonu opuštěná, když vzhledem k ní vlastník nevykonal vlastnického práva po zákonnou dobu promlčecí.

Prameny: *Codex Theresianus* II. 3. 97—100; *Osnova Hortenova* II. 2. 28. 3. 4; *Osnova Martiniho* II. 4. 15; *Západohaličský obč. zák. II. § 116; Ofner I. 259—260.*

Judikatura: 1. Lesní správa, jež ponechala přivlastnění si »úražků« dřevorubcům, vzdala se k nim vlastnictví. Úražků takových nabývá do vlastnictví ten, kdo si je přivlastní (okupuje) (3083).

Literatura: Ehrenzweig §§ 202, 239; Klang I/2 str. 109 n.; Randa: P. str. 91, 93, 96, 107, 196; Randa: E. str. 388; Rouček str. 406; Zeiller str. 164.

I. Ráz obsahu. Paragraf tento ustanovuje 1. o jednom způsobu zániku vlastnictví, totiž o **derelikci**. Obč. zák. neupravuje zvláště ostatní způsoby zániku vlastnictví. Ty jsou: zánik věci, nabytí vlastnictví třetí osobou, derelikce, prohlášení věci mimo obchod právní, konfiskace.

2. II. Derelikce věci movité je dobrovolné vzdání se vlastnictví nebo podílu spoluvlastnického. Tím se stává předmět vlastnictví věci bez pána i podíl spoluvlastnický, pokud není jinak stanoveno; nelze smlčeti, že na účinky derelikce podílů spoluvlastnických není názor jednotný. R a n d a zastává názor, že derelikcí jednoho podílu ostatní podíly akreskují, K l a n g míní opak. Zákonná úprava byla by žádoucí. Derelikce vyžaduje úmysl vzdání se vlastnictví (animus derelictionis) a vzdání držby (corpus derelictionis).
3. a) Nedostačí, že se vlastník vzdal držby. Příklad takový máme nejmarkantnější v registračních balonech, vypouštěných k účelům meteorologickým, nebo náboje vystřelené při vojenských cvičeních. O nábojích za války nedá se to říci. Tyto případy je lišiti od oněch, kde věc z detence vlastnickovy se dostala proti jeho vůli (§ 352).
4. b) Na druhé straně je zapotřebí, aby při derelikci vlastník se úplně vzdal držby, t. j. věc musila přijíti z dosahu jeho moci. Toto je základem derelikce. Dokud je vlastník věci s to působiti na věc bezprostředně nebo prostředně, nevzdal se držby.
5. c) Vlastník se musí vzdání držby s vůlí vzdáti se vlastnictví. Prohlášení vůle je právní jednání, které musí míti všechny náležitosti právního jednání vůbec. Musí vycházeti od osoby k tomu způsobilé. Vyžaduje se svéprávnost, poněvadž jde o jednání k tíži a ne ku prospěchu jednajícího. Jednající musí býti při smyslech. Prohlášení musí býti určité.
6. Derelikce je jednostranné právní jednání, tudíž tento projev vůle není určen určité osobě. Obč. zák. stojí však na stanovisku, že jednání má býti do té míry určité, aby každá osoba, již se to týče, mohla o něm vědomosti nabýti (srov. ustanovení o tradici, dále §§ 452, 869, 871, 914, 916) a proto i derelikce musí se projevití takovým způsobem, by každý nezaujatý mohl souditi, že vlastník se své věci

vzdal. V praxi půjde o to, aby vlastník se vzdal své držby za takových okolností a takovým způsobem, aby se nemohlo souditi na nic jiného než na to, že se vzdal vlastnictví. Připomněti jest, že se úmysl derelikční nepřesunuje (srov. § 388 I.). Příklady derelikce jsou odhozená cigareta, nebo doutník, pohozené noviny, papíry, upotřebené předměty více nepotřebné, zbytky jídel atp., zanechaný stavební materiál více neupotřebitelný a j.

d) Vzdání se vlastnictví ve prospěch určité osoby není derelikcí, nýbrž tradicí na př. návštěvníkům koncertu jsou dány k dispozici programy. Mluvívá se nesprávně o ofertě ad incertam personam. Tento případ je však odlišný od těch případů, kdy někdo dá druhému věc k užívání, na př. hořčice, sůl atd. v hostincích; hostitel dává své věci k užití svým hostům, tito jedí jeho jídla, pijí jeho víno, kouří jeho doutníky, vlastník prostřednictvím svých hostů spotřebuje své věci.

§ 387. Politické zákony ustanovují, pokud je považovati pozemky, poněvadž nebyly vůbec obdělávány, anebo stavení, poněvadž nebyly opravovány, za opuštěné anebo pokud mají býti odnаты.

Ú ř e d n í t e x t: Inwiefern Grundstücke wegen gänzlicher Unterlassung ihres Anbaues, oder Gebäude wegen der unterlassenen Herstellung für verlassen anzusehen, oder einzuziehen seien, bestimmen die politischen Gesetze.

Osnova: § 301. Přivlastnil-li si někdo opuštěnou věc zapsanou ve veřejné knize, může se domáhati, aby knihovný stav byl uveden v soulad se skutečným stavem právním.

Prameny: *Codex Theresianus* I. 2. 6; *Osnova Hortenova* II. 2. 28. 3. 4.; *Osnova Martiního* 0; *Západohaličský obč. zák.* 0; *Ofner* I. 259—260, II. 377.

Judikatura: —

Literatura: Ehrenzweig §§ 187, 202, 239; Klang I/2 str. 110 n.; Randa: P. str. 69, 91, 196; Randa: E. str. 133 n., 388; Rouček str. 406; Zeiller str. 165.

I. Obč. zák. zmiňuje se o rekultivaci osad pustých a reurbarisaci zpustlých městských čtvrtí a pouka-

zuje na správní či politické předpisy. Tyto předpisy tvoří omezení k § 362, podle něhož vlastník může s věcí libovolně nakládati, ji užívatí nebo neužívatí. Obč. zák. míří na tomto místě na poddanské řády, které ukládaly poddaným povinnost své usedlosti 2. řádně obdělávati. Partikulární tyto předpisy upraveny byly obecně patentem ze dne 17. dubna 1784, že poddaný ztrácí usedlost, jestliže ponechá pole po tři léta neobdělaná. Toto ustanovení bylo odstraněno, jakmile zrušen byl poddanský poměr. Ustanovení o povinnosti obhospodařovací za světové války týkala se jiné právní relace. Naproti tomu máme obdobné ustanovení patentu z roku 1784 o rolnických nedělech, které mohou býti odňaty vlastníkům, kteří na nich řádně nehospodaří (§ 51 zák. č. 81/1920 Sb. z. a n.). Ustanovení ta nemají však s derelikcí nic co dělati.

3. Domy, které hrozí sesutím, mají býti ve městech podle dekretu dvorské kanceláře ze dne 1. července 1784 oceněny a prodány veřejnou dražbou tomu, kdo za ně nejvíce nabídne a zaváže se, že je zase uvede do dobrého a bezpečného stavu. Vedle toho máme předpisy o demolici ve stavebních rádech. Pokud známo, postupují správní úřady podle demoličních předpisů stavebních řádů a nikoliv podle zmíněného dekretu dv. kanceláře.

V obou případech jak při rekultivaci a reurbarisaci nejde o derelikci, nýbrž o expropriaci z důvodu, že vlastník věci neužívá. O derelikci nemovitostí zmiňuje se § 444.

Předpisy o nálezu:

a) ztracených věcí.

§ 388. V pochybnostech nelze za to míti, že někdo chtěl pustiti své vlastnictví; proto nesmí žádný nálezce nalezenou věc považovati za opuštěnou a si ji přivlastniti. Tím méně smí si někdo osobovati právo pobřežní.

Úřední text: Es ist im Zweifel nicht zu vermuten, dass jemand sein Eigentum wolle fahren lassen; daher darf kein Finder eine gefundene Sache für verlassen ansehen und sich dieselbe zueignen. Noch weniger darf sich jemand des Strandrechtes anmassen.

Osnova: § 302. Ztracenou věc nemá nikdo považovati za opuštěnou a ji sobě přivlastniti.

Prameny: *Codex Theresianus II. 3, 97—100; Osnova Hortenova II. 2. 28. 3. 4.; Osnova Martiniho II. 4. 16; Západohaličský obč. zák. II. § 117; Ofner I. 260.*

Judikatura: 1. Věci »ztracené« vyznačují pozbytí skutečné vlády nad nimi za okolností, že stav ten dlužno pokládati za trvalý a znovunabytí vlády nad věcmi za věc pouhé náhody. Nárok na nálezné není vyloučen ani tím, že nálezcce ihned poznal, komu nalezená věc patří, ani tím, že byl k vlastníkovi v poměru učňovském (1642).

Literatura: Ehrenzweig § 202; Klang I/2 str. 111; Randa: P. str. 91 n., 94, 108, 163, 164; Randa: E. str. 258, 264; Rouček str. 406 n.; Zeiller str. 167.

I. Domněnka proti derelikci.

Obč. zák. stanoví na tomto místě domněnku proti 1. derelikci. Kdo nalezne věc bez pána a kdo si ji osvojí, musí dokázati nejen, že věc byla fakticky bez pána, nýbrž i že ji vlastník pustil s úmyslem se jí zbaviti (srov. § 386 výklad II. c). Nedokazuje se vnitřní vůle, 2. nýbrž projev vůle, totiž vnější chování, jež hodnotíme podle předpisů právních. Chování vlastníkovo máme hodnotiti podle pořádného obchodu (§ 914) a podle toho také můžeme dospěti k tomu, že z jednání vlastníkovo musíme souditi na derelikci, třebaž vlastník tvrdí, že toho úmyslu neměl (zapomenuté noviny ve vagoně, o něž se vlastník po několika dnech hlásí).

II. Nález.

1. **Základy.** Nález je způsob nabytí 3. vlastnictví k movitým věcem. V obč. zák. připouje se nález jako zvláštní druh přivlastnění, ale neprávnem, poněvadž přivlastnění zde není dáno, nýbrž nabytí vlastnictví předpokládá určité správní řízení. Zmocní-li se někdo nalezené věci, není tato skutečnost

4. způsobem nabytí vlastnictví. Nálezce má jen osobní nároky, ale žádné věcné. Obč. zák. rozeznává nález ztracených věcí a věcí skrytých, ale v praktických důsledcích není žádného rozdílu, takže máme jednotné předpisy o nálezu věcí ztracených a skrytých, jen
5. o nálezu pokladu máme předpisy zvláštní. Předpisy obč. zák. platí všude tam, kde není zvláštních předpisů o nálezu, jež jsou sem tam obsaženy ve správních předpisech.

2. **Pojem nálezu** je určen jako uchopení se věci ztracené, po př. skryté.

6. a) Ztracená věc je taková, která opominutím péče a opatrnosti, nutné k ochraně vlastnictví, vyšla z moci majitelovy, byvší ponechána na místě všeobecně přístupném, takže může býti třetí osobou lehce zpozorována (Nowak-ova sbírka č. 1818). Znaky ztracené věci stanovila si praxe, poněvadž obč. z. nestanovil znaků ztracené věci, ponechav praxi, aby řídící se platnou mluvou stanovila si sama znaky tyto.

7. b) Věc musila se dostat z moci majitelovy bez jeho vůle. Vlastník projeviv však dodatečně animus dereliquendi, pozbývá tímto dodatečným projevem svého vlastnictví, což se musí bezpečně prokázati. Při důkazu tomto nelze spoléhati na okolnosti, jak věc vyšla z moci vlastníkovy, nýbrž musí se nad to žádati dodatečný projev vůle, který zpravidla bude musiti býti výslovný v pravém slova smyslu, t. j. slovy stanovený.

8. c) Rozhoduje ztráta detence a proto je nerozhodno, zda ten, kdo věc ztratil je vlastníkem nebo držitelem anebo pouhým detentorem, na př. nájemcem, depositářem, vypůjčitelem, bez rozdílu, zda je držitelem obmyslným anebo dobré víry. Detence je ztracena, jestliže detentor podle obyčejného běhu věcí na věc nemůže více působiti, leda že věc náhodou najde (Vážný č. 1642). Věci v bytě založené nejsou věcmi ztracenými, podobně věci zapomenuté v autodrožce (Glasér-Unger n. ř. 7292), nebo věci

zapomenuté v kavárně (Gerichts Zeitung 1854, č. 19) nebo věc, která někomu upadla, pokud ten, komu upadla, je v dosahu (Glaser-Unger č. 15704). Vystěhuje-li se nájemce a odevzdá-li klíče od bytu domácím, jsou věci omylem v bytě zapomenuté věcmi ztracenými, neví-li bývalý nájemce o nich. Dále jsou ztracenými věci zanechané na chodbě, schodech atp. v domě, kde vlastník bydlí, jestliže neví, kde věci jsou.

d) Ztráta moci nad věcí stala se bez vědomí 10. majitelova. Věc zahozená není ztracená. Jiná otázka je, jak naložiti s věcí ukradenou. Tato dostala se z moci majitelovy sice bez jeho vůle, ale z vůle zlodějovy. Zákon otázku neřeší, praxe klade důraz na to, že ztráta moci se stala bez vědomí a vůle majitele věci a proto je považovati i ukradenou věc za ztracenou. Podobně tomu, dereliquuje-li věc vlastník, jenž není způsobilý k platnému projevu vůle (na př. opilý člověk zahodí cennou věc, nebo osoba nesvéprávná atd.).

e) Majitel může věděti, kde věc ztratil i kde se pravděpodobně nalézá, ale není mu známo, jak se k věci dostane, leda právě náhodou.

3. **Předmětem nálezu** mohou býti věci movité, 11. tedy též cenné papíry. Věci nehmotné nelze podle povahy jejich ztratiti. O **cenných papírech** au porteur 12. i à ordre platí předpisy o nálezu v plném rozsahu, ale o státních papírech, znějících na určité jméno třebas smýšlené, platí jen prvá věta § 389 ostatní předpisy neplatí (dekr. dv. kanceláře z 24. ledna 1818 č. 1410 sb. z. s.).

4. Zásady tyto platí obdobně na Slovensku.

§ 389. Nálezce je tedy povinen vrátiti věc dřívějšímu držiteli, bude-li zřejmě poznán ze známek věci anebo z jiných okolností. Není-li mu dřívější držitel znám, musí, jestliže věc nalezená přesahuje na ceně jeden zlatý, nález do osmi dnů oznámiti způsobem v každém místě obvyklým, a jestliže nalezená

věc má cenu větší dvanácti zlatých, oznámiti místní vrchnosti.

Úřední text: Der Finder ist also verbunden, dem vorigen Besitzer, wenn er aus den Merkmalen der Sache, oder aus andern Umständen deutlich erkannt wird, die Sache zurückzugeben. Ist ihm der vorige Besitzer nicht bekannt, so muss er, wenn das Gefundene einen Gulden am Werte übersteigt, den Fund innerhalb acht Tage auf die an jedem Orte gewöhnliche Art bekannt machen lassen, und wenn die gefundene Sache mehr als zwölf Gulden Wert ist, den Vorfall der Ortsobrigkeit anzeigen.

Osnova: § 303. Nálezce je tedy povinen věc tomu, kdo ji ztratil, nebo vlastníkovi vrátiti, pozná-li jej zřejmě buď ze znamení na věci nebo z jiných okolností. Neví-li, kdo to je, a stojí-li nález více než dvacet korun československých, je povinen ohlásiti nález do tří dnů místnímu úřadu policejnímu.

Prameny: *Codex Theresianus II. 4. 56—71*; *Osnova Hortanova II. 3. 15—21*; *Osnova Martiniho II. 4. 17*; *Západohaličský obč. zák. II. § 118*; *Ofner I. 260—261*.

Judikatura: —

Literatura: Ehrenzweig § 215, str. 556; Klang I/2 str. 112; Randa: P. str. 91, 163 n.; Rouček str. 407 n.; Zeiller str. 168 n.; Fried: GZ. 1913, str. 76 n.

I. Nálezce je ten, kdo věc zpozoruje a se jí zmocní. Povinnosti nálezcovy a jeho práva plynou jen z toho, že věci se zmocnil. Kdo věc pouze zpozoruje, není nálezcem. Také není nálezcem ten, kdo se věci uchopí v domnění, že je jeho, a zpozorovav svůj omyl, věc zase položí na její místo. Nálezce jedná za cizího, ale jeho jednatelství nespadá pod ustanovení 22. hlavy obč. zák., nýbrž týkají se ho jen specifické předpisy o nálezu (srov. Sedláček, Nepravé jednatelství a versio in rem, S w o b o d a, Bereicherung, Geschäftsführung ohne Auftrag, versio in rem). Nález nepředpokládá projev vůle. Nikdo není povinen zpozorované věci ztracené zachraňovati.

II. Povinnosti nálezcovy směřují k vrácení věci.

a) Je-li známo, kdo věc ztratil, má ji nálezce vrátiti. Zákon praví, že lze poznati dřívějšího držitele

buď ze znaků věci anebo z jiných okolností. Nálezce má jednati při tom jako řádný člověk (§ 1297). Nálezce má věc vrátiti, tedy má ji sám zanésti tomu, kdo ji ztratil. Dluh jeho je přínosný.

b) Není-li majitel dřívější znám a není-li věc větší ceny než 1 zl., tedy Kč 0-84, může si věc ponechat, až se vlastník přihlásí do předepsané lhůty anebo se v této lhůtě o něm doví.

c) Je-li cena větší než jeden zlatý a menší než 12 zl., t. j. Kč 10-08, má se nález veřejně oznámiti způsobem v místě obvyklým, což ve velkých městech je možné jen oznámením policii.

d) Je-li cena větší než 12 zl., má se nález oznámiti místnímu policejnímu úřadu anebo úřadu bezpečnostnímu (četníkům).

e) Ve speciálních předpisech je postup jiný předepsán, tak o ztracených věcech, které jsou v moci správy poštovní nebo celní (Ehrenzweig 1/2 str. 227, viz § 212 poštovního řádu z 22. září 1916 čís. 317 ř. z.). Do jisté míry spadají sem propadlé civilní soudní deposita (ne sirotčí peníze), srov. dv. dekr. z 30. října 1802 č. 582 sb. z. s. a dv. dekr. z 6. ledna 1842 č. 587 sb. z. s. O věcech nalezených v místnostech železničních (nádražích, skladištích, vozech) nemáme žádného zvláštního předpisu. Viz čl. 33 § 7 přepr. řádu ze 17. července 1928 čís. 144 Sb. přepr. řádu. Stran věci nalezených u zatčeného viz §§ 375—378 tr. ř.

III. Na Slovensku viz § 365 zák. čl. V/1878 (trestní zákoník).

§ 390. Vrchnost má učiněné oznámení, aniž se dotýká zvláštních znamení věci, neprodleně oznámiti způsobem v místě obvyklým; jestliže však vlastník nebude zjištěn v době poměrům přiměřené a cena věci přesahuje dvacetpět zlatých, třikráte ve veřejných novinách oznámiti. Není-li možno nalezenou věc bez nebezpečí nechat v ruce nálezcových, pak musí býti věc anebo, není-li možno věc bez patrně

škody uschovati, hodnota, stržená za ni veřejným prodejem, uložena u soudu anebo třetí osobě odevzdána k úschově.

Úřední text: Die Obrigkeit hat die gemachte Anzeige, ohne die besondern Merkmale der gefundenen Sachen zu berühren, ungesäumt auf die an jedem Orte gewöhnliche Art; wenn aber der Eigentümer in einer den Umständen angemessenen Zeitfrist sich nicht entdeckt, und der Wert der gefundenen Sache fünfundzwanzig Gulden übersteigt, dreimal durch die öffentlichen Zeitungsblätter bekannt zu machen. Kann die gefundene Sache nicht ohne Gefahr in den Händen des Finders gelassen werden, so muss die Sache, oder, wenn diese nicht ohne merklichen Schaden aufbewahrt werden könnte, der durch die öffentliche Feilbietung daraus gelöste Wert gerichtlich hinterlegt, oder einem Dritten zur Verwahrung übergeben werden.

Osnova: § 304. Úřad neprodleně vyhlásí nález obvyklým způsobem. Nepřihlásí-li se v přiměřené lhůtě ten, kdo věc ztratil, uvede se nález, je-li to věc značnější ceny, ještě v obecnou známost úředním listem. Naleznou věc, nelze-li ji bez nebezpečení ponechat u nálezce, uschová úřad v úředních místnostech nebo, nehodí-li se k tomu věc nebo místnost, u jiné osoby. Věci hodnotnější nebo peněžité částky vyšší než jeden tisíc československých korun budou uloženy u soudu. Nedá-li se věc bez patrné škody uschovati, bude úřadem ve veřejné dražbě prodána a výtěžek uložen shora uvedeným způsobem.

Prameny: *Codex Theresianus II. 4. 56—71; Osnova Hortanova II. 3. 15—21; Osnova Martiního II. 4. 18; Západohaličský obč. zák. II. § 119; Ofner I. 261—262.*

Judikatura: —

Literatura: Ehrenzweig § 215, str. 556; Klang I/2 str. 114 n.; Randa: P. str. 91, 163 n.; Rouček str. 408; Zeiller str. 176 n.

Předpis tento je povahy správní.

Nalezená věc může býti ponechána u nálezce, tento je pak úředním schovatelem věci. Jeho práva a povinnosti nejsou blíže upraveny. Pokud patří na pořad práva, je se řídití předpisy o smlouvě schovací.

Praxe na Slovensku sleduje obdobnou zásadu (král. kurie 6707/1883 viz R o u č e k str. 408).

§ 391. Přihlásí-li se dřívější majitel nebo vlastník nalezené věci do roka, od provedení vyhlášky,

a prokáže-li své právo, vydá se mu věc anebo za ni utržené peníze. Jest však povinen nahraditi výlohy a nálezci na jeho žádost zaplatiti deset ze sta obecné ceny. Jestliže však podle tohoto výpočtu dosáhla odměna tisíc zlatých; má se mu co do zbytku vyměřiti jen pět ze sta.

Úřední text: Wenn sich der vorige Inhaber oder Eigentümer der gefundenen Sache in einer Jahresfrist, von der Zeit der vollendeten Kundmachung meldet, und sein Recht gehörig dargetut, wird ihm die Sache oder das daraus gelöste Geld verabfolget. Er ist jedoch verbunden, die Auslagen zu vergüten, und dem Finder auf Verlangen Zehn von Hundert des gemeinen Wertes als Finderlohn zu entrichten. Wenn aber nach dieser Berechnung die Belohnung eine Summe von tausend Gulden erreicht hat; so soll sie in Rücksicht des Übermasses nur zu Fünf von Hundert ausgemessen werden.

Osnova: § 305. Přihlásí-li se ten, kdo věc ztratil, nebo její vlastník do roka ode dne vyhlášky a prokáže-li náležitě svoje právo, vydá se mu věc nebo peněz za ni stržený i s výtěžnými užitky po srážce nebo zaplacení nákladů a nálezného. Nálezne činí deset ze sta obecné ceny nálezu. Dosáhla-li by podle tohoto výpočtu odměna deseti tisíc československých korun, vyměří se z ostatku jen pět ze sta. Má-li věc hodnotu jen pro toho, kdo ji ztratil, nebo pro jejího vlastníka, vyměří se nálezne podle slušného uvážení. Nálezne přísluší nálezci i tehdy, když vlastníka lze poznati zřejmě buď ze znamení na věci nebo z jiných okolností.

Prameny: *Codex Theresianus II. 4. 56—71; Osnova Hortanova II. 3. 15—21; Osnova Martiního II. 4. 19; Západohaličský obč. zák. II. § 120; Ofner I. 262, II. 377.*

Judikatura: 1. Věci »ztracené« vyznačuje pozbytí skutečné vlády nad nimi za okolností, že stav ten dlužno pokládati za trvalý a znovunabytí vlády nad věcmi za věc pouhé náhody. Nárok na nálezne není vyloučen ani tím, že nálezce ihned poznal, komu nalezená věc patří, ani tím, že byl k vlastníku v poměru učňovském (1642).

2. Výše nálezneho při vkladní knížce řídí se výší vkladu, nebyla-li jeho výplata v knížce učiněna odvislou od dalších průkazů (2351).

3. Majitel ztracené vkladní knížky nemůže odepriti nálezne proto, že zpozorovav její ztrátu, učinil opatření, by vklad nebyl vyplacen (7170).

4. Byla-li nalezena závět a odevzdána osobě z ní oprávněné, nejde sice o nález ztracené věci, nálezci však přes to přísluší přiměřená odměna podle § 403 obč. zák. (10.809).

Literatura: Ehrenzweig 215, str. 556; Klang I/2, str. 115 n.; Krippner: Má-li nálezce právo na nálezné, když dřívější majitel nebo vlastník věci jest mu znám. Právník 1905, str. 531; Randa: P. str. 91, 163 n.; Rouček str. 408 n.; Zeiller str. 171 n.; Pfaff: Grünhuts: § 8, str. 741; Schey: Festschrift f. Unger, str. 433 n.; Neubauer G. H. 51, 26.

I. Prvá lhůta.

1. Naše právo o nálezu zná několik lhůt, během nichž se mění nálezem poměr k nalezené věci. Prvá lhůta je během prvního roku. V té době je věc sekvestrována buď u nálezce anebo u soudu anebo u třetí osoby. V praxi zůstávají věci nalezené v úschově u policejních úřadů, nejde-li o případy výjimečné. Tuto sekvestraci je posuzovati podle zásad o smlouvě schovací; kdo věc ztratil, má obdobné postavení jako deponent, kdo věc uschovává, je v podobném postavení jako depositář; nesmí se zapomínati na dv. dekr. ze dne 14. března 1806 čís. 758 sb. z. s., podle něhož právní pořad proti osobám úředním je vyloučen. Nálezce uschovávající věc není jednatelem bez příkazu, nýbrž je orgánem úředním, neboť uschovává věc z úředního příkazu. (Úchylnka je u úschovy věcí nepatrných.)

II. Vydání věci.

2. Přihlásí-li se ten, kdo věc ztratil, anebo její vlastník, třebaš věc neztratil, je věc vydati tomu nebo onomu. Hlásící se má prokázati nárok na věc, t. j. má dokázati buď, že věc ztratil, anebo že je jejím vlastníkem. Věc má sekvestor vydati podle zásad § 905, tedy v místě svého bydliště (provozovny), peníze má zaslati oprávněnému. Věc je vydati s veškerým přírůstkem ať civilním ať naturálním, který přibyl v době od nálezů do vydání. Nálezce odpovídá jen za své povinnosti, které mu byly jako sekvestrovi uloženy.

III. Nároky nálezcovy.

3. Nálezce má podle obč. zák. nároky ex lege, ale podmínkou jejich je, že splní oznamovací povinnost

a s věcí nalezenou naloží tak, jak mu úřadem bylo předepsáno. Připomíná se, že nároky tyto má nálezce jen tehdy, jde-li o ztracenou věc.

a) Nálezce má nárok na náhradu nákladů. 4. Jsou to všechny náklady, které nálezci z nálezů vzešly, pokud jednal řádně (§ 1297), tedy útraty záchrany věci, uschování, udržovací útraty spojené s pátráním po vlastníku, útraty s prodejem věci spojené, po př. i náhrada úroků za vydání s nálezem spojená. Uschovává-li policejní úřad věc nalezenou, má-li vydání s tím spojená, vstupuje na místo nálezce a je mu náklady tyto nahraditi.

Nesplnil-li nálezce povinnosti mu 5. uložené v §§ 389, 390, má nárok na náhradu jen podle zásad platných o držiteli dobré víry nebo o držiteli obmyslném, byl-li držitelem, jinak podle zásad jednatelství bez příkazu, měl-li úmysl jednati ve prospěch majitele nebo vlastníka věci. Jde o jednatelství nutné.

b) Nálezné se má nálezci vyplatiti jen tehdy, 6. žádá-li o to a splnil-li povinnosti mu uložené. Nálezné je povinen vyplatiti ten, komu věc bude vydána, tedy buď ten, kdo ji ztratil, anebo její vlastník. Nálezné je určeno podílem na obecné ceně nalezené věci v době nálezů. Na př. někdo nalezne stavební los a než se vlastník přihlásí, je los tažen; platí se jen 10% z kursovní ceny v době ztráty a ne z výhry; naproti tomu na př. ztracena byla akcie Škodových závodů, která měla cenu kursovní v té době 1900 Kč, při vrácení vlastníku měla už jen cenu 500 Kč, platiti je toto z 1900 Kč. Nárok na nálezné má nálezce vždy, i když z nalezené věci ihned poznal, kdo je vlastník. Nálezné nutno lišiti od odměny za vrácení nalezené věci. 7. Tato odměna se slibuje veřejným příslibením. Je věcí výkladu daného případu, zda odměna slibována vedle nálezného anebo zda nálezné je obsaženo v odměně.

c) Hodnota cenných papírů svědčících ma- 8. jiteli rovná se hodnotě pohledávky, poněvadž bez

takového papíru nemůže věřitel své právo uplatnit, leda že se provede řízení amortisační. Praxe stojí na stanovisku, že i opatření u dlužníka, aby se papír nevyplácel, nebrání nároku nálezcovu na nálezné (Vážný č. 7170). Zásady této používá praxe též na legitimační papíry (Vážný č. 2352). Pokud se týče vinkulovaných papírů je speciální ustanovení o státních obligacích znějících na určité jméno (dv. dekr. z 24. ledna 1818 č. 1410 sb. z. s.), že nálezné nalezci nepřísluší. Vinkulovaný papír nemá hodnoty pohledávky a v jiných případech, než uvedeném, musíme hodnotu jeho od případu k případu zkoumat. Zástatvní listky dlužno posuzovati obdobně. U papírů na řád, je hodnotiti papír hodnotou pohledávky, jde-li o bianco-indossament, jinak nutno hodnotu papíru stanoviti zvláště.

9. d) **Zdržovací právo** přísluší nalezci, poněvadž podle ustanovení § 392 je nalezce povinen věc vydati jen, uhradí-li se mu náklady na věc učiněné a vyplatí-li se mu nálezné. Právo toto vztahuje se na to, že je povinen plniti jen z ruky do ruky. Žaluje-li vlastník na vydání věci a namítá-li nalezce, že má vzájemné nároky, musí je prokázati. Vlastník může se zbaviti těchto závazků, ponechá-li věc nalezci, což plyne z § 392, i když se tato mezi tím stala úplně bezcennou.

Na Slovensku není právního pravidla, podle něhož by příslušelo nalezci nálezné (Fajnor-Záturecký, Zásadné rozhodnutia str. 46 král. kurie 4659/1909). Naproti tomu lze přiznati nalezci náhradu nákladů na věc učiněných.

§ 392. Nebude-li věc během roční lhůty od nikoho právem požadována, obdrží nalezce právo užívati věci anebo hodnotu za ni získanou. Přihlásí-li se dřívější majitel později, musí mu po srážce útrat a nálezného vrácena býti věc anebo hodnota získaná i s pobíranými úroky. Teprve po promlčecí lhůtě dosáhne nalezce práva vlastnického jako poctivý držitel.

Úřední text: Wird die gefundene Sache innerhalb der Jahresfrist von Niemanden mit Recht angesprochen, so erhält der Finder das Recht, die Sache oder den daraus gelösten Wert zu benützen. Meldet sich der vorige Inhaber in der Folge, so muss ihm nach Abzug der Kosten und des Finderlohnes die Sache, oder der gelöste Wert samt den daraus gezogenen Zinsen zurückgestellt werden. Erst nach der Verjährungszeit erlangt der Finder, gleich einem redlichen Besitzer, das Eigentumsrecht.

Osnova: § 306. Jestliže se k věci nalezené nikdo do roka nehlásí, nabude nalezce práva užívati buď věci nebo toho, co se za ni stržilo. Přihlásí-li se ten, kdo věc ztratil, nebo její vlastník později, vydá se mu věc nebo peněz za ni stržený po srážce nebo po zaplacení nákladů a nálezného. Uplynou-li tři léta, nabude nalezce vlastnictví na způsob poctivého držitele.

§ 307. Prohlásí-li nalezce, že nalezené věci nabýti nechce, přechází jeho právo na obec, v jejímž obvodu věc byla nalezena.

Prameny: *Codex Theresianus* II. 4. 56—71; *Osnova Hortenova* II. 3. 15—21; *Osnova Martiního* II. 4. 20; *Západohaličský obč. zák. II. § 121; Ofner I: 262—263, II. 524—525.*

Judikatura: —

Literatura: Ehrenzweig §§ 205, 215; Klang I/2, str. 118 n.; Randa: P. str. 91, 163 n., 166 n.; Mayr: str. 410; Rouček 409 n.; Zeiller: str. 173 n.; Swoboda: Bereicherung atd. 1919, str. 98 n.

I. Druhá lhůta. Právo užívací.

Do roka byla věc sekvestrována úřadem anebo na 1. jeho místě třetí osobou anebo nalezcem. Tato roční lhůta počítá se od nálezu (u drobných věcí) anebo od vyhlášky, že věc byla nalezena (Klang, Kommentar 1/2, str. 118). Po této lhůtě vydá se věc nalezci, který jí může užívati.

a) Nalezce musí počítati s tím, že věc bude musiti vrátiti a proto musí zůstat **substance** zachována. Má věnovati substanci veškerou péči (§ 1297) jako řádný hospodář. Některé věci, jako hotové peníze, mohou se ponechati v soudní úschově. Zákon neustanovuje nic a proto je věcí volného uvážení, zda se věc má vydati nalezci úplně anebo zda se mu mají dáti užitky.

b) Nalezce má právo na **užitky**, čímž jest rozuměti plody ať přirozené ať civilní. Užitky, které ne-

jsou plody, nepatří nálezci, na př. výhra losu. Sporno je, zda nálezce zástavního lístku má nárok na užívání zastavené věci (kladně Glaser-Unger č. 1745). Nálezce nabývá vlastnického práva k užitkům naturálním oddělením, k civilním jejich splatnostím. Na neoddělené plody, které povstaly během užívání jeho, má nárok a může si je, vraceje věc, ponechat.

4. c) Nálezce je pouhým uživatelem, není žádným držitelem, ale možno jemu přiznati ochranu posesorní i ochranu z domnělého vlastnictví na způsob žaloby z domnělého vlastnictví (§ 372).

5. d) Nálezce je povinen věc vrátiti, přihlásí-li se oprávněný. Vrátili má substanci, užitky mu zůstávají. Od toho pravidla je výjimka v tom směru, že nálezce musí vydati úroky z kapitálu peněžního, který se utržil prodejem věci nalezené. (Věc nalezená se prodá podle § 390 i. f.) Nalezne-li někdo kapitál peněžní, nemusí nahrazovati úroky. U cenného papíru nalezen byl nejen plášť, nýbrž i kupony a ty si nesmí také přivlastniti. U vkladní knížky nalezen byl kapitál, ale úroky se připisují ke kapitálu automaticky a tento případ je skutečně tak sporný a nejasný, že jsme na rozpacích, jakou radu praxi dáti.

II. Třetí lhůta. Nabytí vlastnictví.

6. Trvá-li druhá lhůta tak dlouho jako lhůta promlčecí, stává se nálezce vlastníkem. Zákon má asi na mysli lhůtu vydržecí, neboť jen tak dá se vysvětliti zmínka o držiteli dobré víry. Dová-li se během druhé lhůty nálezce o tom, kdo je vlastníkem nalezené věci, má věc ihned vrátiti a druhá lhůta neběží dále. Uplynutím druhé lhůty stává se nálezce vlastníkem. Jde o nabytí vlastnictví zvláštního druhu (nález, oznámení, uplynutí lhůty), které se liší jak od přivlastnění, tak i od vydržení. Lhůta druhá počíná se koncem prvé lhůty a trvá tři, po př. šest let (§§ 1466, 1472) a prodlužuje se stavením (§§ 1494, 1496).

Nabytí vlastnictví je originární.

Na Slovensku platí promlčecí lhůta třicetivouletá (srov. král. kurie 6707/1883, jejíž právné pravidlo cituje Rouček, str. 408).

§ 393. Kdokoliv ponechá nepovšimnutými předpisy uvedené v §§ 388—392, odpovídá za všechny škodlivé následky. Opomene-li je nálezce, ztrácí nálezně a bude podle trestního zákoníka podle okolností i vinen podvodem.

Úřední text: Wer immer die in den §§ 388—392 angeführten Vorschriften ausser Acht lässt, haftet für alle schädliche Folgen. Lässt sie der Finder ausser Acht, so verwirkt er auch den Finderlohn, und macht sich zu Folge des Strafgesetzbuches noch überdies nach Umständen des Betruges schuldig.

Osnova: § 308. Nálezce, který jedná proti tomu, co je nařízeno v §§ 302—306, odpovídá za škodu tím vzniklou a ztrácí práva těmito předpisy mu přiznaná.

Prameny: *Codex Theresianus II. 4. 56—71; Osnova Hortanova II. 3. 15—21; Osnova Martiniho II. 4. 22; Západohaličský obč. zák. II. § 123; Ofner I. 264.*

Judikatura: —

Literatura: Ehrenzweig § 215; Klang I/2, str. 120; Randa: P. str. 91, 163 n., 164; Mayr: str. 410; Rouček: str. 410; Zeiller: str. 175 n.

1. Obč. zák. obsahuje v tomto paragrafu sankční ustanovení. Z toho je patrné, že ten, kdo se věci ztracené zmocní, přebírá na sebe povinnost pečovati o to, aby se věc dostala zpět svému vlastníku, a to

- a) včasným vrácením věci (§ 388),
- b) opatrováním věci, než ji odevzdal úřadu, nebo když mu byla tímto svěřena,
- c) oznámením veřejným nebo místnímu policejnímu úřadu.

Nálezce není povinen pátrati po vlastníku. Z toho je patrné, že nálezce uchopením nálezu vstupuje v quasikontraktuální poměr, který je však odlišný od jednatelství bez příkazu.

2. Z prvé věty dlužno usuzovati na to, že se-
k v e s t o r věci nalezené odpovídá vlastníku nebo dřívěj-

šimú majiteli za nedopatření (§ 1297), tedy za každou vinu (§ 1295).

4. 3. Sankce jsou stanoveny velmi přísně:
 - a) nálezece jest odpověden za veškerou škodu, která povstala tím, že i z pouhého nedopatření nesplnil své povinnosti řádně a zavčas, dále
 - b) ztrácí nárok na nálezné, neučinil-li zadost povinností uvedeným pod č. 1.; k tomu je uvéstí ještě toto: je-li nálezece v prodlení zaviněném (o čemž nemáme v obč. zák. nic ustanoveno, neboť ustanovení o prodlení táhnou se ke smlouvám úplatným), ztrácí nárok na nálezné; je-li prodlení sanováno tím, že nálezece dobrovolně a řádně nabídne věc vlastníkovi (majiteli) atp., oživne nárok na nálezné [ze zásady výše uvedené plyne, že nálezece ztrácí nárok na nálezné, byla-li věc nalezená poškozena zaviněním nalezcovým];
 - c) přisvojí-li si nálezece nalezenou věc, dopustil se civilního deliktu a podle okolností též trestního činu (viz §§ 197, 200, 201 c, 205, 461 tr. z.; §§ 505, 506 c, 510 voj. tr. z.).
6. 4. Sankce tyto mohou uplatňovati jak vlastník, tak i dřívější majitel věci. Vlastník za všech okolností, dřívější majitel jen potud, pokud jeho majetkové zájmy byly ztrátou věci dotčeny.
7. 5. Nálezece neztrácí nároku na náhradu výdajů účelně učiněných, i když ztrácí nárok na nálezné (srov. výklad k § 391 ad III., lit. a).
6. Na Slovensku obdobné zásady vyvodila praxe z § 365 zák. čl. II/1878 (trestný zákoník).

§ 394. Několika osobám, které věc současně našly, náleží stejné povinnosti a práva k ní. Ke spolunálezci počítá se i ten, kdo nejdříve věc objevil a o ni usiloval, třeba se jiný věci dříve zmocnil.

Úřední text: Mehrern Personen, welche eine Sache zugleich gefunden haben, kommen in Rücksicht derselben gleiche Verbindlichkeiten und Rechte zu. Unter die Mitfinder wird auch derjenige gezählt, welcher zuerst die Sache entdeckt und

nach derselben gestrebt hat, obgleich ein Anderer sie früher an sich gezogen hätte.

Osnova: § 309. Nalezne-li nějakou věc několik osob zároveň, mají stejné povinnosti a stejná práva. Spolunálezcem je také ten, kdo věc nejprve spatřil a jí dosci se snažil, třebaže jiný dříve se jí uchopil.

Prameny: *Codex Theresianus II. 4. 56—71; Osnova Hortanova II. 3. 15—21; Osnova Martiního II. 4. 21, III. 11. 16; Západohaličský obč. zák. II. § 122; Ofner I. 263—264, II. 377, I. 264.*

Judikatura: —

Literatura: Ehrenzweig §§ 204, 215; Klang I/2, str. 120; Randa: P. str. 91, 111, 163, 166; Rouček: str. 410 n.; Zeiller: str. 177 n.

1. V první větě je stanoveno, že spolunálezci mají stejná práva a povinnosti, z toho se právem usuzuje na solidární poměr (§§ 891 a násl.; Zeiller, Kommentar II., str. 177).

2. Ve druhé větě je rozveden kasuistický případ spolunálezců. Z Zeillerova komentáře (II., str. 177) jde na jevo, že se předpokládá, že spolunálezci pracují ve srozumění. Najde-li jeden věc ztracenou a chce se jí zmocnit, ale někdo jiný, bez dorozumění s ním a na něm úplně nezávislý, věci se dříve zmocní, je považováti druhého za jediného nálezece.

3. Domníváme se, že podobných zásad může užívati také praxe na Slovensku, ač se tam praxe podobná — pokud je nám známo — ještě nevyvinula.

b) skrytých předmětů;

§ 395. Objeví-li se věci zakopané, zadržané nebo jinak skryté neznámého vlastníka, musí se oznámení učiniti tak, jako u nálezu vůbec.

Úřední text: Werden vergrabene, eingemaurte oder sonst verborgene Sachen eines unbekanntem Eigentümers entdeckt; muss die Anzeige so, wie bei dem Funde überhaupt, gemacht werden.

Osnova: § 310. Co pověděno o nálezu věci ztracené, platí také, naleznou-li se věci zakopané, zadržané nebo jinak skryté. Náležné však nenáleží, když vlastník o věci věděl.

§ 396. Zjistí-li se vlastník ze vnějších známek nebo z jiných okolností, jest mu věc vrátiti; musí však, nemůže-li prokázati, že již dříve měl o tom vědomost, dáti nálezci nálezné vyměřené podle § 391.

Úřední text: Wird der Eigentümer aus den äusserlichen Merkmalen oder andern Umständen entdeckt, so ist ihm die Sache zuzustellen; er muss aber, wenn er nicht beweisen kann, schon ehe Kenntnis davon gehabt zu haben, dem Finder den § 391 ausgemessenen Finderlohn entrichten.

Osnova: chybí.

§ 397. Nelze-li ihned zjistiti vlastníka, musí vrchnost postupovati podle §§ 390—392.

Úřední text: In dem Falle, dass sich der Eigentümer nicht sogleich erkennen lässt, muss die Obrigkeit nach den Vorschriften der §§ 390—392 verfahren.

Osnova: chybí.

Prameny: *Codex Theresianus II. 4. 72—77; Osnova Hortenova II. 3. 22—34; Osnova Martiního II. 4. 23; Západohaličský obš. zák. II. § 124; Ofner I. 264.*

Judikatura: Viz 1642.

Literatura: Ehrenzweig § 204, 215; Klang I/2, str. 121 n.; Randa: P. str. 91, 110 n., 163 n., 167; Rouček: str. 411 n.; Zeiller: str. 178 n.

1. Věci skryté jsou ony věci, jež majitel podle své vůle ukryl, čímž k nim zabránil přístupu druhým lidem. Ke kvalifikaci ukrytých věcí vyžaduje se, aby ukryt stal se majiteli (po př. jeho právním nástupcům) neznámý. Sem patří nález peněz ukrytých ve skříni; koupí-li někdo skříň a ani prodatel ani kupitel neví o tom, že ve skříni jsou ukryté peníze, jestliže pak stolař najde je při opravě skříně, jest peníze vydati jejich vlastníkovu, t. j. tomu, kdo je ukryl, nebo jeho nástupcům, t. j. dědicům. Srov. k tomu rozh. Glaser-Unger č. 11.389, n. ř. 5345.

2. Věci, které ukryli zloději, nejsou věcmi ukrytými, nýbrž ztracenými; srov. Vážný č. 1642.

3. Věci skryté je vydati jejich majiteli, je-li znám, nebo známému vlastníku jejich, anebo učiniti oznámení místnímu úřadu policejnímu.

4. Nálezce je povinen s věcmi ukrytými a nalezenými zacházeti tak jako s věcmi ztracenými a nalezenými.

5. Nálezce má nárok na náhradu nákladů a ná nálezné. Poněvadž však zde je rozhodno, zda vlastník či majitel věděl o úkrytu, má nárok na nálezné jen tehdy, jestliže vlastník (majitel) o úkrytu nevěděl.

c) pokladu.

§ 398. Pozůstávají-li nalezené věci v penězích, skvostech nebo v jiných cennostech, které tak dlouho byly ukryty, že není možno zjistiti jejich vlastníka, nazývají se pokladem. Nález pokladu je vrchností oznámiti zemskému úřadu.

Úřední text: Bestehen die entdeckten Sachen in Geld, Schmuck oder andern Kostbarkeiten, die so lange im Verborgenen gelegen haben, dass man ihren vorigen Eigentümer nicht mehr erfahren kann, dann heissen sie ein Schatz. Die Entdeckung eines Schatzes ist von der Obrigkeit der Landesstelle anzuzeigen.

Osnova: § 311. Poklad je drahocenná věc, o které lze se domnívati, že již dlouho byla skryta a že nikomu nenáleží. Za drahocennou věc je považovati také každý výtvar, který má hodnotu vědeckou nebo uměleckou. Nález pokladu je ohlásiti místnímu policejnímu úřadu a ten jej dále ohlásí okresnímu úřadu.

§ 314. Ustanovení o pokladu platí přiměřeně o přírodních, které mají vědeckou hodnotu.

Prameny: *Codex Theresianus II. 4. 78—105; Osnova Hortenova II. 3. 22—34; Osnova Martiního II. 4. 25; Západohaličský obš. zák. II. § 126; Ofner I. 265.*

Judikatura: Viz 1642.

Literatura: Ehrenzweig § 204; Klang I/2, str. 122 n.; Randa: P. str. 91 n., 108 n., 164, 167; Mayr: § 202; Rouček: str. 412 n.; Zeiller str. 180 n.; Sternberg, Beiträge zur Pfundlehre nach österr. Recht 22.

I. Pojem pokladu.

Prvá věta podává nám náležitosti určité skutečnosti, kterou zákon nazývá **pokladem**. Není správné považovati větu tu za definici. Jde o předpis právní 1.

a ne o vědeckou definici. Náležitosti pokladu jsou tyto:

2. a) Přicházejí v úvahu jen movité věci. Plyne to z toho, že poklad považuje obč. zák. za zvláštní případ věci skryté a věci skryté za zvláštní případ nálezu, ustanovení o nálezu jsou rozvedením § 386 o derelikci věci movité.
3. b) Věci musí býti cenné, což odpovídá tradičnímu významu slova »poklad«. Cenné věci jsou ony, jejichž objem je v poměru k hodnotě malý. Obč. zák. uvádí příkladem zlato, skvosty. Zda jde o cennou věc, rozhoduje hledisko pořádného obchodu. Mince jsou věci cenné.
4. c) Věc musila býti dlouho skryta. Nerozhoduje, zda ukryt byl volen, nebo zda se věci do něho dostaly nevolky, nerozhoduje také, kdo ukryt zvolil. Právě z toho, že věc je dlouho skryta, není možno seznati, kdo věc ukryl. Nerozhoduje skrýše, zda je movitostí anebo nemovitostí. Věc musila zůstatí ve skrýši až do nálezu, leda že by byla přírodními událostmi přenesena atp. (vodou odplavena, tektonickou změnou uvolněna atp.).
5. d) Vlastník věci nedá se zjistiti pro stáří věci. Najdou-li se zakopané peníze, které podle přiložené listiny patří témuž klášteru, jehož orgán peníze kdysi zakopal, pak nejsou tyto staré mince věcmi bez pána a pokladem, nýbrž jde o věci skryté. Obč. zák. vychází z toho, že nikdo nemůže dokázati k nalezeným věcem vlastnictví a že tudíž jde o věci bez pána.
6. e) Není pokladem součástka nemovitosti, na př. mosaika, základy budovy, oruží okenní, kamenné ozdobu domu atp.

II. Oznamovací povinnost.

7. Ve druhé větě stanovená oznamovací povinnost byla zrušena dv. dekr. z 15. června 1846, č. 970 sb. z. s.; při nálezu věcí numismatických a archeologických, jež by mohly míti důležitost vědeckou a uměleckou,

však oznamovací povinnost trvá nadále (§ 3 cit. dv. dekretu).

Sporno je, zda nálezce pokladu je povinen nález oznámíti jako nález věci ukrytých (srov. Stubenrauch I., str. 499, proti Ehrenzweig, System 1/2, str. 192, Sternberg, Beiträge zur Pfundlehre nach österr. Recht, str. 28). Situace je taková: najde-li někdo věc ukrytou, třebas podle známek pradávně ukrytou, nemůže nikdo věděti, zda jde o věc skrytou anebo o poklad; jedná tedy na vlastní nebezpečí, neoznámí-li nález úřadu; jde-li skutečně o poklad, patří mu nález nesporně; jde-li o věc skrytou, nastávají sankce § 393. Je tedy radno věc nalezenou, třebas by měla ráz pokladu, úřadu ohlásiti. Najde-li poklad na cizím pozemku, je povinen nález ohlásiti vlastníku (§ 400).

III. Na Slovensku platí co do náležitostí pokladu 8. stejné zásady (srov. král. kurie 6105/1876). Jinak platí některé úchytky:

a) Nálezce je povinen nález do 30 dnů úřadu oznámíti (§§ 365, 366 trest. zák.) a zpraviti o tom vlastníka pozemku, opomene-li zpraviti gruntovníka, ztrácí svůj podíl na pokladu (král. kurie 16.770/1880) ve prospěch státu (kur. 10.770/1890), dále je povinen poklad odvésti příslušnému úřadu (kur. 4293/1890), který může poklad vykoupiti (srov. nař. 155/1919 Úradné Noviny 8380).

b) Poklad nepatrné ceny připadá nálezci (Almásí II., str. 41); je-li poklad ceny větší než 300 korun, připadá třetina nálezci, třetina gruntovníku a třetina státu (kur. 652/1886, 4293/1894 a král. nař. III/1777, 30.227/1809, 8353/1817).

§ 399. Z pokladu [případně třetina jmění státnímu. Ze zbylých dvou třetin]*) obdrží jeden díl ná-

*) V závorce uvedené zrušeno dv. dekr. z 15. června 1846, č. 970 sb. z. s.

lezece, druhý vlastník pozemku. Je-li vlastnictví rozděleno, případně díl vlastníků*) vrchnímu a užítkovému vlastníku stejným dílem.

Úřední text: Von einem Schatze wird der dritte Teil zum Staatsvermögen gezogen. Von den zwei übrigen Dritteln erhält eines der Finder, das andere der Eigentümer des Grundes. Ist das Eigentum des Grundes geteilt, so fällt das Drittel dem Ober- und Nutzungseigentümer zu gleichen Teilen zu. (Původní text.)

Osnova: § 312. Z nalezeného pokladu polovice nabývá nálezece a druhé polovice vlastník věci, v které byl poklad nalezen. Je-li poklad nedělitelný, nabývají oba spoluvlastníci.

Prameny: *Codex Theresianus* II. 4. 78—105; *Osnova Hortenova* II. 3. 22—34; *Osnova Martiního* II. 4. 20; *Západohaličský obč. zák. II. § 127*; *Ofner I. 266*.

Judikatura: —

Literatura: *Ehrenzweig § 204*; *Klang I/2, str. 124*; *Randa: P. str. 91, 103 n.*; *Rouček: str. 413*; *Zeiller: str. 182*.

Nabytí vlastnictví k pokladu.

1. 1. Nalezne-li někdo poklad ve své věci, ať movité či nemovitě, stává se vlastníkem nálezem a uchopením se věci nalezené. R a n d a míní, že se vlastnictví nabývá pouhým nálezem (Vlastnictví, str. 111), což však neodpovídá obč. zák. Jde o zvláštní případ okupace nálezcovy, neboť poklad je věc buď de jure anebo aspoň de facto bez pána. Obč. zák. má na mysli, že věc byla nalezena ve věci nemovitě, což je pravidelný případ, ale je možno nalézt poklad i ve věci movité, na př. ve starém nábytku. Praxe na Slovensku stojí na stanovisku, že se pokladu nabývá pouhým nálezem (kur. 6105/1876).
2. 2. Nalezne-li někdo poklad v cizí věci, utváří se situace zcela rozdílně. Uchopením pokladu nálezcem přechází poklad do spoluvlastnictví nálezcova i vlastníka věci, v níž poklad byl nalezen. Obě strany nabývají po polovině spoluvlastnictví, jež se řídí pravidly o zrušitelném spoluvlastnictví rozděleném podle 16.

*) V originálním textu třetina, nyní polovina.

hlavy druhého dílu. Nabytí spoluvlastnictví k pokladu je úplně zvláštní způsob nabytí vlastnictví.

a) Rozhodno je, aby se stanovilo, kdo věc našel, 3. a kdo v době nálezů byl vlastníkem věci, v níž poklad byl nalezen (*Glaser-Unger č. 4802*). Je-li věc tato ve spoluvlastnictví, připadá polovina spoluvlastnická společně všem spoluvlastníkům a rozpadne se na podíly odpovídající podílům těchto spoluvlastníků. Na př. v poli naleze se poklad cizím člověkem; pole patří třem spoluvlastníkům, jednomu k polovině a ke dvěma po čtvrtině; poklad bude patřiti polovinou nálezci, čtvrtinou jednomu spoluvlastníku pozemku a po osmi- ně dvěma ostatním. Tak i nalezena-li věc na hranicích.

b) Je-li pozemek veřejný, patří polovina tomu, 4. komu pozemek patří, totiž státu, okresu, obci nebo též soukromníku.

c) Nalezne-li se věc v budově prodané ke zbourání, patří polovina pokladu vlastníku nemovitosti resp. budovy prodané, neboť dokud není budova zbourána, je ve vlastnictví prodatelově, teprve zbouráním přecházejí materialie do vlastnictví kupitelova. 5.

d) Nalezne-li se poklad na pozemcích beneficiát- 6. ních, patří čtvrtina jmění beneficiátnímu a čtvrtina beneficiátovi, je-li tento sám nálezcem, patří mu i polovina nálezcova.

e) Spoluvlastnictví se rozdělí podle zásad 16. 7. hlavy podle toho, zda je nález dělitelný nebo nedělitelný (dv. dekr. z 15. června 1846, č. 970 sb. z. s.). Srov. rozh. *Glaser-Unger n. ř. 5593*.

f) Vlastník věci, v níž byl poklad nalezen, nabývá 8. tohoto pouhým nálezem, aniž je k tomu zapotřebí jeho projevu vůle. Nálezce naproti tomu musí se nálezem zmocnit s vůlí činiti tak pro sebe, po př. i pro vlastníka pozemku.

§ 400. Kdo se při tom dopustí nedovoleného činu, kdo bez vědomí a vůle užítkového vlastníka

našel poklad, anebo kdo nález zatajil, toho podíl případně udavači, anebo, není-li udavače, státu.

Úřední text: Wer sich dabei einer unerlaubten Handlung schuldig gemacht; wer ohne Wissen und Willen des Nutzungseigentümers den Schatz aufgesucht; oder, den Fund verheimlicht hat; dessen Anteil soll dem Angeber; oder, wenn kein Angeber vorhanden ist, dem Staate zufallen.

Osnova: § 313. Zatajením pokladu ztrácí nálezce právo na svou polovici pokladu ve prospěch vlastníkův. Zatají-li poklad nálezce i vlastník, ztrácejí oba své právo ve prospěch obce, v jejímž obvodu věc byla nalezena.

Prameny: *Codex Theresianus II. 4. 78—105; Osnova Hortenova II. 3. 22—34; Osnova Martiného II. 4. 27; Západohaličský obč. zák. II. § 128; Ofner I. 266.*

Judikatura: —

Literatura: Ehrenzweig § 204; Klang I/2, str. 125 n.; Randa: P. str. 91, 108, 111; Rouček: str. 413 n.; Zeiller: str. 184.

I. Ztráta podílu nálezcova.

1. Nálezce ztrácí svůj podíl, jestliže nedbá povinností mu uložených. Obč. zák. stanoví tyto případy ztráty nároku nálezce na poklad:

a) Dopustí-li se nedovoleného činu. Redaktoři mínili tím zaklínání a různá kouzla. Dnes se k tomu stavíme neutrálně a proto tím rozumíme přestoupení policejního zákazu, na př. kopání ve starém hradě, ač je to policejně zakázáno.

b) Hledání pokladu bez souhlasu vlastníkov. Dostačí, ví-li o tom vlastník a nenamítá-li nic proti tomu.

c) Kdo zatají poklad. Dnes má význam jen při nálezku pokladu v cizí věci (dv. dekr. z 12. října 1821, č. 1810 sb. z. s.). Srov. Glaser-Unger n. ř. 6290, podle něhož dostačí oznámení úřadu (ovšem dostačí i oznámení vlastníku).

2. Podíl nálezcův připadá udavači, není-li ho, státu. Ustanovení celého tohoto paragrafu odpovídá době na počátku devatenáctého století, kdy hledači pokladů byli velmi rozšířeni a své řemeslo vždy kale neprovozovali.

II. Nároky nálezcovy.

O nárocích nálezcových nemluví se nikde. To můžeme vykládati dvojím způsobem:

a) nálezce je odměněn dostatečně již tím, že mu případně polovina pokladu,

b) nálezce jednal nejen ve svém zájmu, ale i v zájmu vlastníka nemovitosti a proto má mu vlastník nemovitosti nahraditi polovinu nákladů po rozumu zásady vyslovené v § 1041, anebo podle analogie nároků nálezcových.

III. Na Slovensku platí odchylné zásady, viz u § 398, č. 8.

§ 401. Naleznou-li dělníci poklad náhodou, patří jim jako nálezcům polovina. Jsou-li však vlastníkem výslovně najati k hledání pokladu, musí se spokojiti se svou řádnou mzdou. (Dv. dekr. č. 970/1846.)

Úřední text: Finden Arbeitsleute zufälliger Weise einen Schatz, so gebührt ihnen als Findern ein Drittel davon. Sind sie aber von dem Eigentümer ausdrücklich zur Aufsuchung eines Schatzes gedungen worden, so müssen sie sich mit ihrem ordentlichen Lohne begnügen.

Osnova: chybí.

Prameny: *Codex Theresianus II. 4. 78—105; Osnova Hortenova II. 3. 22—34; Osnova Martiného II. 4. 28; Západohaličský obč. zák. II. § 129; Ofner I. 266.*

Judikatura: —

Literatura: Ehrenzweig § 204; Klang I/2, str. 126; Mayr: § 202; Randa: P. str. 91, 108, 111; Rouček str. 414; Zeiller str. 184.

Prvá věta obsahuje jen speciální případ nalezání pokladu, který odpovídá obecným ustanovením. Ve druhé větě řeší se otázka, kdo je nalezcem. Podle toho je nalezcem ten, podle jehož myšlenky a pokynů se postupuje. Orgány nálezcovy musí vědět o tom, že se hledá poklad. Výklad tohoto ustanovení je však extensivní, neboť dostačí podle toho, že nálezce prokáže, že práce směřovala k nálezku pokladu a že k to-

mu účelu lidi zjednal (Klang, Kommentam I/2, str. 126).

3. O kořisti.

§ 402. O právu ke kořisti a k věcem od nepřítele zpět dobytým, je ustanoveno ve válečných zákonech.

Úřední text: Über das Recht der Beute und der von dem Feinde zurück erbeuteten Sachen, sind die Vorschriften in den Kriegsgesetzen enthalten.

Osnova: chybí.

Prameny: *Codex Theresianus II. 4. 45—55; Osnova Hortenova II. 3. 12—14; Osnova Martiního II. 4. 29 30; Západohaličský obč. zák. II. §§ 130, 151; Ofner I. 266, II. 525.*

Judikatura: 1. Rekvisice movitých věcí v okupovaném území nepodléhá pravidlům o kořisti. Pokud přechází rekvisicí vlastnictví na rekvirující stát (1833).

Literatura: Hobza: Jurisdikce ve věcech kořistních, Sborník 1915; Klang I/2, str. 126; Planiol-Ripert str. 598; Randa: P. str. 91, 93, 111 n.; Rouček str. 414; Zeiller str. 185 n.

Kořistění domácího vojska proti domácímu obyvatelstvu je vůbec vyloučeno a trestá se podle vojenských trestních předpisů. Kořistění nepřátelského vojska řídí se předpisy mezinárodního práva a vyřizuje se od státu ke státu, takže jedinci jsou vyloučeni. Následkem toho nemá toto ustanovení pro vnitrostátní právo valného významu.

O právu ze záchrany cizí movité věci.

§ 403. Kdo zachrání cizí věc movitou od neodvratné ztráty nebo zániku, je oprávněn žádati na vlastníku, jenž ji žádá zpět, náhradu svého nákladu a poměrnou odměnu, nejvíce deset ze sta.

Úřední text: Wer eine fremde bewegliche Sache von dem unvermeidlichen Verluste oder Untergange rettet, ist berechtigt, von dem rückfordernden Eigentümer den Ersatz seines Aufwandes, und eine verhältnismässige Belohnung von höchstens Zehen von Hundert zu fordern.

Osnova: § 315. Kdo cizí věc zachrání od pravděpodobné zkázy nebo ztráty, může se domáhati na vlastníku, který jí požaduje nazpět, aby mu nahradil náklad na ni učiněný a dal přiměřenou odměnu, ale nejvýše deset ze sta její ceny.

Prameny: *Codex Theresianus 0; Osnova Hortenova III. 21, 32—48; Osnova Martiního II. 4. 31; Západohaličský obč. zák. II. § 132; Ofner I. 266—267.*

Judikatura: 1. Věci »ztracené« vyznačuje pozbytí skutečné vlády nad nimi za okolností, že stav ten dlužno pokládati za trvalý a znovunabytí vlády nad věcmi za věc pouhé náhody. Nárok na nálezně není vyloučen ani tím, že nálezce ihned poznal, komu nalezená věc patří, ani tím, že byl k vlastníku v poměru učňovském (1642).

2. Byla-li nalezena závěť a odevzdaná osobě z ní oprávněné, nejde sice o nálezně ztracené věci, nálezci však přes to přísluší přiměřená odměna podle § 403 obč. zák. (10.809).

Viz též 7532, 12.121.

Literatura: Ehrenzweig § 202; Klang str. 126 n.; Randa: P. str. 91; Rouček str. 414 n.; Swoboda: Bereicherung atd., str. 93 n.; Worms: Die Schaffung eines einheitlichen intern. Privatrechtes, GZ. 1909, čís. 19 a 20; Zeiller str. 186 n.

Ustanovení toto nepatří vůbec do kapitoly o nabytí vlastnictví. Jde o jednatelství bez příkazu, a to o jednatelství nutné, anebo o obrácení věci k užítku druhého. Jednatelství bez příkazu je tehdy dáno, jestliže jednající měl v úmyslu obstarati věc cizí a pán věci byl svéprávný. Neměl-li toho úmyslu, anebo nebyl-li pán věci svéprávný, jde o případ § 1041. Ustanovení o desetiprocentní odměně je zcela singulární a nesrovnává se s ostatními ustanoveními o jednatelství bez příkazu, po př. o obrácení věci k užítku druhého.

Praxe užívá ustanovení § 403 velmi důmyslně. Nalezne-li někdo závěť, nejde o nálezně, neboť listina nemá jako taková valné ceny, ale tím umožní dědici, aby se domohl dědictví, které tím zachránil pro dědice; n. s. dovolává se zcela správně také § 7 (Vážný č. 10.809).

Předpoklady jsou:

a) Jde o movitou věc, součástí věci nemovité sem nespadají.

b) Věc musila být zachráněna před zkázou nebo ztrátou, a jen k tomu směřovalo jednání jednatelevo. Jednající musil si být toho vědom, že zachraňuje věc před ztrátou nebo zkázou. Jednání musil být dobrovolný; kdo je k jednání povinen (na př. ohlásiti věc podezřelou policii), nemá nároku na odměnu. Zabrání-li krádeži, má nárok na odměnu. Hasiči i dobrovolní vzali na sebe povinnost zachraňovati cizí věci a nemají proto nárok na odměnu (Glaser-Unger č. 16.133).

c) Nárok na odměnu je dán jen tehdy, byla-li věc zachráněna. Náklady záchrany je platiti vždy, neboť jde o jednatelství nutné. Odměna je určena jen horní hranicí, soudce má v mezích jejích volně uvážení.

d) Vlastník může věc pustiti a tím se zbaviti svého závazku (Zeiller, Kommentar 2., str. 187).

O srážce lodí, o pomoci a záchraně v námořním nebezpečí viz zák. z 29. července 1912, č. 151 ř. z.

HLAVA ČTVRTÁ.

O NABYTÍ VLASTNICTVÍ PŘÍRŮSTKEM.

Přírůstek.

§ 404. Přírůstek jmenuje se vše, co z věci povstane anebo nově k ní přibude, aniž to vlastníku od někoho jiného bylo předáno. Přírůstek způsoben je přírodou, uměním, anebo oběma společně.

Úřední text: Zuwachs heisst alles, was aus einer Sache entsteht, oder neu zu derselben kommt, ohne dass es dem Eigentümer von jemand anderen übergeben worden ist. Der Zuwachs wird durch Natur, durch Kunst, oder durch beide zugleich bewirkt.

Osnova: chybí.

Prameny: *Codex Theresianus II. 5. 1—3; Osnova Hortenova II. 4. 1. Osnova Martiniho II. 5. 1, 2; Západohaličský obč. zák. II. §§ 153—154; Ofner I. 267—268.*

Judikatura: 1. Lesní stromky, vyrostlé na požadovaném pozemku ze semen, větrem tam zavátých, jsou přírůstkem (§ 404 obč. zák.), stromy, na požadovaném pozemku zasazené, příbytkem (§ 420 obč. zák.). Požadovací nárok vztahuje se i na ty i na ony, ač nejde-li o případ odstavce pátého § 1 požad. zák. (2129).

Viz též 11.389.

Literatura: Almási str. 36 n.; Ehrenzweig § 235; Klang I/2 str. 128; Mayr str. 427; Planiol-Ripert str. 571 n.; Randa: P. str. 91; Randa: E. str. 96, 99; Rouček str. 415; Czyhlarz: Zur Lehre vom Eigentumserwerb durch Akzession im röm. Recht, Festschrift f. Unger III; Zeiller str. 190; Zeiller Nat. Priv. Recht 184 n.; Staudinger str. 522 n.

Pojem přírůstku v obč. zák. není jednotný. Redaktoři rozdělili způsoby nabytí vlastnictví na tři skupiny: okkupaci, předání a přírůstek (při čemž se jim nepodařilo systematicky správně umístiti vydržení). Kapitola o okupaci není jednotná a následující kapitola o přírůstku je ještě nejednotnější. Pojem přírůstku, jak udán je v obč. zák., není žádným předpisem právním, je systematickým pojmem, jenž se hodí spíše do učebnice než do zákoníka. Nominální definice, obsažená v tomto paragrafu, je pouze interpretační pomůckou.

Obč. zákoník zahrnuje do přírůstku:

- a) plody přirozené,
- b) změny ve vlastnictví pozemků působením vodních toků,
- c) změnu vlastnictví movitostí smíšením, zpracováním, opravou,
- d) změnu vlastnictví k movitostem, které se staly součástí pozemků buď vestavěním, anebo
- e) osetím, osázením.

Případy uvedené pod a), b) nazývá obč. zák. přírůstkem přirozeným, případy pod c), d) umělým, pod e) smíšeným. Tato systematika je úplně nezávazná, a není také nezávadná.

Společně všem těmito ustanovením je jedna vlastnost, že upravují nabytí vlastnictví bez ohledu na

projev vůle nějaké osoby; jde tedy o nabytí vlastnictví bez právního jednání. Toto hledisko bylo také vedoucí redaktorům: okupace nabytí jednostranným projevem vůle okupantovy, tradice dvoustranným právním jednáním a přírůstek bez právního jednání. Jak však na jednotlivých předpisech je patrné, není toto také úplně správné v obč. zák. provedeno.

I. Přirozený přírůstek:

a) přirozených plodin;

b) zrození zvířat.

§ 405. Přirozené plody pozemku, totiž takové užitky, jež pozemek dává, nejsou zpracovány, jako: byliny, houby a podobné, přibudou vlastníku pozemku, jakož i všechny užitky, které vznikají ze zvířete, přibudou vlastníku zvířete.

Úřední text: Die natürlichen Früchte eines Grundes, nämlich solche Nutzungen, die er, ohne bearbeitet zu werden, hervorbringt, als: Kräuter, Schwämme und dergleichen, wachsen dem Eigentümer des Grundes, sowie alle Nutzungen, welche aus einem Tiere entstehen, dem Eigentümer des Tieres zu.

Osnova: § 316. Přirozené plody pozemku, totiž užitky takové, které pozemek ze sebe vydává nejsou vzdělávány, přibudou tomu, či jest pozemek.

Prameny: *Codex Theresianus II. 5. 4—6, 146—160; Osnova Hortenova 0; Osnova Martiniho II. 5. 3; Západohaličskéj obč. zák. II. § 135; Ofner I. 268.*

Judikatura: Výtěžek uhelného dolu (uhlí) jest »užitkem«, nikoliv »příjmem« (důchodem) nemovitosti (dolu), jsoucí ve vnučené správě.

Kupní cena, nezaplacená v den odevzdání nemovitosti vnučenému správci, nenáleží podle §u 119 ex. ř. mezi »užitky« vnučené správy, nýbrž zůstává i nadále pohledávkou dlužníkovou a lze ji zabavit jen podle §u 294 násl. ex. ř. Rozhodným jest den odevzdání nemovitosti vnučenému správci, třebaž zákaz podle §u 99 ex. ř. byl dán nějaký čas dříve, než byl vnučený správce uveden v úřad.

Uzavřel-li dlužník před odevzdáním nemovitosti vnučené-

mu správci dodávací smlouvy s třetí osobou ohledně plodů nemovitosti jest smlouvami těmi, pokud ještě nebyly splněny, vázán i vnučený správce (leč že by se vztahovaly na příští hospodářské období) po tak dlouho, pokud nebyly k odpůří žalobě věřitelů prohlášeny soudem za bezúčinné.

Vnučený správce není oprávněn vymáhati žalobou kupní cenu za užitky nemovitosti, solatnou před uvedením jeho ve správu nemovitosti. Zákaz dlužníku §em 99 ex. ř. vztahuje se na případ, že jmenování vnučeného správce a udělení zákazu spadá v jeden okamžik a že ihned následuje uvedení vnučeného správce ve správu nemovitosti (5939).

Literatura: Ehrenzweig §§ 167, 205, 237, 242; Klang I/2 str. 128; Randa: P. str. 91, 93, 111 n.; Randa: E. str. 257, 264, 372, 376; Rouček str. 415 n.; Zeiller str. 191 n.; Mayr § 214; Exner: Tradition str. 17 n.

I. Vymezení plodů.

1. Obč. zák. vymezuje na tomto místě plody podle hlediska římského práva, podle něhož jsou plody ve vlastním slova smyslu užitky, které věc skýtá sama od sebe, t. j. bez přičinění lidského. Omezuje se na plody naturální a pomíjí plody civilní, což je u obč. zák. tím pozoruhodnější, že neomezují reivindikaci (hypostasovanou jako subjektivní právo vlastnické) na věci hmotné, nýbrž dopouští ji též u věcí nehmotných.

2. Obč. zák. liší plody věci od pouhých výhod s věcí spojených, na př. možnost užívati nemovitosti periodicky k určitým výdělečným podnikům. Některé moderní zákoníky zahrnují pod pojem plodů též pouhé výhody věcné, což obč. zák. nečiní.

3. Do plodů podle tohoto ustanovení nepočítá obč. zák. plodiny, které byly úmyslně na pozemku pěstovány, tedy osení a stromy zasázené. Tam, kde lesy se sázejí nebo osívají, což je dnes vešměs na západě a valnou měrou i na východě republiky, nepatří do přirozeného přírůstku. Plody osení a stromů patří zase do přirozeného přírůstku.

4. Obč. zák. nestanoví výslovně, že plody jsou periodicky vracející se užitky věci. Redaktoři měli však tuto okolnost na mysli, jak plyne z Zeillero-

vých poznámek k § 357 (kommentář II., str. 357). Také příklady, které se uvádějí na tomto místě, svědčí tomu, že se periodicita plodů předpokládá (byliny, houby). Oproti plodům máme substanci, t. j. hmotnou věc, která občas dává plody. Ovocné stromy, révu atp. je čítati k substanci, přírůstek stromů v lese za plod, ale množství dřeviny v lese za substanci. V tom směru blíží se pojem plodu pojmu výtěžku.

5. Tím, že obč. zák. omezuje plody na přírůstek bez přičinění lidského, je ustanovení o plodech velmi kusé a musí býti analogickým užíváním doplněno.

II. Druhy plodů.

6. Vzhledem na úzké vymezení plodů v obč. zák., musíme si uvědomiti případy, s nimiž se v praxi setkáváme:

a) plody přirozené bez přičinění lidského vzniklé, upraveno v § 405,

b) plody přirozené, získané přičiněním lidským, t. j. ovoce v sadě, zrní a sláma na poli, zelenina, květiny v zahradě,

c) přírůstek dřeva v lese podle hospodářského plánu vzhledem na dobu obmýtnou (§ 511),

d) periodicky skýtané užítky zvířete, srst, vlna, peří, vejce, hnůj (§ 405),

e) mladá zvířata vrhnutá samicí (§§ 405, 406),

f) horniny získané způsobem hospodářským (§ 511).

7. Věc, která plody nese, musí býti k tomu vlastníkem určena. Jen podle tohoto určení můžeme zjistiti, zda přírůstek jest plodem či nic. Obč. zák. stojí na stanovisku pouhého hmotného rozmnožení substance bez lidského přičinění a následkem toho zachycuje pouze případy pod a), d), e).

III. Plody jako předmět vlastnictví.

8. 1. Plody přirozené, pokud nejsou odděleny od věci mateřské, jsou součástí této mateřské věci, a nejsou samostatnou věcí, tedy ovoce na stromě, stromy

v půdě, horniny v přirozených ložiskách, tráva rostoucí přirozeně atp. Plody neoddělené patří vlastníku věci mateřské. Jde-li o vlastnictví ke stromům rostoucím na cizím pozemku, jde o zvláštní způsob odděleného spoluvlastnictví.

2. Plody oddělené jsou samostatnou věcí a 9. vlastnictví k odděleným plodům je lišiti od vlastnictví k věci mateřské; následkem toho může vlastník plodů býti rozdílný od vlastníka věci.

a) Plod se stává samostatnou věcí oddělením od 10. věci mateřské, a to bez rozdílu, ať jde o plod vyzrálý resp. donošený či nedonošený. Obč. zák. nejasně normuje v § 405, že plod neoddělený je ve vlastnictví vlastníka věci mateřské; naproti tomu o plodech oddělených nemáme žádného ustanovení. Zdůrazniti jest, že není u nás upraveno oddělení (separace), ačkoliv jde o právní skutečnost zásadní důležitosti. Podle mínění doktriny na- 11. bývá vlastník a jiný věcně oprávněný, s výjimkou uživatele, právo vlastnické separací; tedy plody již tím, že se oddělily od mateřské věci, staly se vlastnictvím oprávněného (Klang, Kommentar 1/2, str. 129). Randa míní, že vlastník nabývá originárně, jiní věcně oprávnění jen derivativně, o uži- 12. vateli míní Randa, že nabývá okupací (Randa, Eigentumsrecht I., str. 378, Vlastnictví str. 112).

O obligačně oprávněných je vysloveno mi- 12. nění, že se vlastnictví nabývá přivlastněním (perceptí); jde o známé učení, že v příslušné obligační smlouvě (na př. pachtovní) je obsažena oferta k tradici plodů, což je známá velmi scholastická konstrukce pandektistů v XIX stol. (Randa, Vlastnictví str. 193). Našemu právu je taková dlouhotrvající »oferta« neznámá, nehledě k tomu, že tato oferta musila by býti soluční ofertou, ale od ní se zásadně liší. Podle našeho práva je otázka tato legislativně nevyřešena a má tedy praxe volnost řešiti nabytí vlastnictví se- 13. parací tím i oním způsobem. Praxi bude hověti

nejlépe hledisko, že oprávněný (věcně i obligačně) nabývá vlastnictví k plodům pouhou separací. Praxe nesmí zapomínat, že řešíc tuto otázku v rámci daných předpisů, má volnost a že se má řídit hlediskem účelnosti a spravedlnosti.

14. b) Držitel dobré víry, i když není oprávněný, nabývá plody separací (§ 330).

c) Nálezce nabývá plodů po roce nálezu, ale tyto plody má uschovati nebo je zpeněžit, aby je mohl vlastníku vydati (§ 392); ustanovení je hodně málo praktické.

d) Soused nabývá vlastnictví k plodům podle § 422 separací.

e) V doktríně činí se rozdíl mezi derivativním a originárním způsobem nabytí vlastnictví k plodům, což není zcela správné. Zásadní otázka je, jak se bude kvalifikovati separace. Bude-li se tato kvalifikovati jako způsob nabytí vlastnictví k plodům osobou k pobírání plodů oprávněnou, pak je otázka derivativního a originárního nabytí plodů bezpředmětná. Otázka správně zní: kdo je kvalifikován nabývatí vlastnictví separací, což rozvedeno bylo pod lit. a)—d).

§ 406. Vlastník zvířete, které bylo zvířetem jiného oplodněno, není tomuto povinen platit odměnu, nebyla-li vymíněna.

Úřední text: Der Eigentümer eines Tieres, welches durch das Tier eines andern befruchtet wird, ist diesem keinen Lohn schuldig, wenn er nicht bedungen worden ist.

Osnova: § 317. Užítky pocházející od zvířete přibudou tomu, či jest zvíře. Bylo-li něčí zvíře oplodněno zvířetem jiného, není vlastník oplodněného zvířete povinen odměnou, ledaže byla umluvena.

Prameny: *Codex Theresianus II. 5. 5, 6; Osnova Hortenova O; Osnova Martiního II. 5. 4; Západohaličský obč. zák. II. § 136; Ofner I. 268, II. 378.*

Judikatura: —

Literatura: Ehrenzweig §§ 205, 242; Klang I/2 str. 130; Randa: P. str. 91; Rouček str. 416; Zeiller str. 191 n.

I. Nepřímo vyslovuje obč. zák. předpis, že mládě připadá vlastníku (anebo oprávněnému) samičky, jež mládě vrhla. Jinak platí to, co řečeno bylo u § 405.

II. Obč. zák. ustanovuje, že vlastník oplodnivšího samečka nemá žádného nároku proti vlastníku mláďete (tedy ani podle § 1041, třeba se vyslovuje poněkud úzce). Pokud jde o odměnu za skok, přísluší tato vlastníku samečka jen tehdy, byla-li smluvena.

III. O chovu domácích zemědělských zvířat platí zákon ze dne 2. července 1924, č. 169 Sb. z. a n., podle něhož chovatelé koní, hovězího dobytka, vepřů a ovčí smější plemene těchto zvířat připouštějí jen k plemeníkům vybraným (licentovaným). K tomu viz nařízení č. 83/1928 o plemenitbě koní, dále zákon č. 210/1925 Sb. z. a n., obsahující novelu k zákonu č. 169/1924 o přechodných ustanoveních, nařízení č. 204/1928 Sb. z. a n. o plemenitbě skotu, vepřů a ovčí.

c) ostrovů;

§ 407. Povstane-li uprostřed řeky ostrov, jsou vlastníci pozemků, ležících na obou březích, výlučně oprávněni, přivlastnit si ostrov tento dvěma stejnými díly a podle délky pozemků mezi sebou rozdělit.

Povstane-li ostrov v jedné polovině vody, má vlastník bližšího pobřeží sám naň nárok. Ostrovy na tocích splavných jsou vyhrazeny státu.

Úřední text: Wenn in der Mitte eines Gewässers eine Insel entsteht, so sind die Eigentümer der nach der Länge derselben an beiden Ufern liegenden Grundstücken ausschliessend befugt, die entstandene Insel in zwei gleichen Teilen sich zuzueignen, und nach Mass der Länge ihrer Grundstücke unter sich zu teilen. Entsteht die Insel auf der einen Hälfte des Gewässers, so hat der Eigentümer des nähern Uferlandes allein darauf Anspruch. Inseln auf schiffbaren Flüssen bleiben dem Staate vorbehalten.

Osnova: chybí.

Prameny: *Codex Theresianus II. 1. 11, 5. 19—29; Osnova Hortenova II. 4. 3; Osnova Martiního II. 5. 5—7, 10; Západoha-*

lišský obč. zák. II. §§ 137, 139; Ofner I. 268—269, I. 270, II. 525.

Judikatura: —

Literatura: Ehrenzweig §§ 190, 238, 242; Hrdina: Vodní právo obč. zákoníku, Časopis III., str. 155; Klang I/2 str. 130 n.; Mayr § 233; Planiol-Ripert str. 438 n.; Pantůček: Soukromá práva k vodám, Právník 1915, str. 545, 558, 625, 665; Pražák: O povaze práv k užívání vod, Právník XXIV, str. 710; Randa: P. str. 33, 91, 93 n., 103 n., 167, 194 n.; Randa: E. str. 69, 88, 93, 96 n., 257 n., 264 n., 287 n.; Rouček str. 416 n.; Zeiller str. 193 n.

1. Obč. zák. upravuje v tomto paragrafu jeden z případů, kdy změnou toků vzniká nová půda. Prvým případem nově vzniklé půdy týká se **ostrovů**. Jde o půdu, která leží uprostřed toku, omývaná se všech stran vodou, vzdálenost ostrova od břehu není předepsána. Předpis tento netýká se vzniku ostrova v jezeře; není zapotřebí upravovati ostrov v rybníku, poněvadž rybník je soukromá nádrž vodní.

Podle doslovu jde o okupaci, tedy o způsob nabytí, který je upraven v předchozí hlavě, ale obč. zák. chápe tento případ jako zvětšení dosavadního vlastnictví tím, že je zařaduje do kapitoly o přírůstku. Z toho plyne, že vodní koryto je ve vlastnictví pobřežníků anebo státu. Držíme-li se doslovu a ne systematicky, docházíme k závěru opačnému.

2. Musíme rozeznávati tyto případy:

a) Ostrov vznikl v soukromé vodě. Voda tato je ve vlastnictví soukromníka, poněvadž je nádrž v soukromém vlastnictví. Ostrov je prostě součástí pozemku, jehož formace se jen změnila.

3. b) Ostrov vznikl v toku splavném. Ostrov tento připadá státu. Podle dv. dekr. z 28. prosince 1842, č. 608 sb. z. s., jsou finanční úřady povolány, aby obsadily takový ostrov. O tom se zavede řízení komisionální, kde mají býti předneseny námítky proti vlastnictví státu, nedocílí-li se dohody, mají býti námítky poukázány na pořad práva. Za splavný tok je považovati onen, po němž se dá jezdit loďmi anebo vory (Glaser-Unger n. ř. č. 5114). Podle toho

hlediska lišil by se pojem splavného toku podle § 407 od pojmu veřejného toku podle vodního zákona (§§ 2, 3 vod. zák.). Srov. Peyrer, Wasserrecht str. 405.

c) Ostrov vznikl v toku nesplavném, což není totéž jako soukromá řeka podle práva vodního, a to uprostřed toku. Ostrov připadá polovicí oběma pobřežníkům, ne do spoluvlastnictví, ale oddělenými parcelami. Rozhoduje rozsah ostrova při vzniku.

d) Ostrov vznikl u jednoho břehu, pak připadne tomu pobřežníku, na jehož straně vznikl.

Vlastnictví k ostrovu se nabývá buď samotným vznikem (v soukromé vodě, ve splavném toku), anebo přivlastněním pobřežníků (v nesplavných tocích). Nároku na přivlastnění možno se vzdáti. Povaha »přivlastnění« je nejasná; ostrov totiž můžeme považovati za součást pozemku, jež tvoří vodní tok nebo nádrž, anebo za samostatnou věc. Podle prvního názoru jde o změnu věci a »přivlastnění« má ráz deklaratorní, podle druhého názoru jde o novou věc, která se stává vlastnictvím určité osoby okupací.

Na Sloveňsku patří ostrov pobřežníkům již pouhým povstáním. Ostrov rozdělí se mezi pobřežníky tím způsobem, že od hraničního bodu pozemku na břehu vede se kolmá čára do poloviny toku (§ 5 zák. č. XXIII/1885). Odstranění ostrovů při regulaci viz § 7 cit. zák.

§ 408. Povstanou-li ostrovy pouze tím, že vyschne voda, nebo že se rozdělí v několik ramen anebo tím, že se pole zaplaví, zůstávají práva dřívějšího vlastníka zachována.

Úřední text: Werden bloss durch die Austrocknung des Gewässers, oder durch desselben Teilung in mehrere Arme, Inseln gebildet, oder Grundstücke überschwemmt; so bleiben die Rechte des vorigen Eigentumes unverletzt.

Osnova: chybí.

Prameny: Codex Theresianus II. 1. 54—, 5. 30—41; Osnova Hortenova II. 4. 4; Osnova Martiného II. 5. 5—7, 10; Západohališský obč. zák. II. § 138; Ofner I. 269—270.

Judikatura: —

Literatura: Ehrenzweig §§ 238, 242; Klang I/2 str. 133; Randa: P. str. 91, 93, 95, 103; Randa: E. str. 96, 205, 264; Rouček str. 417 n.; Zeiller str. 195; viz též lit. u § 407.

1. Ustanovení toto pouze doplňuje předchozí paragraf, určujíc, kdy nejde o vznik ostrova ve smyslu obč. zák., ačkoliv se v obecné mluvě o vzniku ostrova mluví. Není tedy vznikem ostrova:

a) když ostrovy vznikly snížením hladiny vodní vysušením,

b) když ostrovy vznikly tím, že jednotný tok rozdělil se na několik ramen.

Ostrovy takto vzniklé patří nadále tomu, komu patřil dříve pozemek.

2. Obč. zák. se na tomto místě zmiňuje o zaplavení pozemků, čímž se rozumí přechodné zaplavení, a praví, že se tím na vlastnictví gruntovníků nic nemění. Ustanovení toto je zbytečné a je obsaženo v obecných ustanoveních o vlastnictví.

3. Na Slovensku: Břeh a řečiště je vlastnictvím pobřežníka a jest neoddělitelnou součástí pobřežního majetku. Mezi pobřežními majetky naproti sobě ležícími tvoří hranici střední čára řečiště (§ 4 zák. čl. XXIII/1885). V důsledku toho platí zásady jako pod číslem 1 uvedené. Přechodně zaplavené pozemky nemění ani na Slovensku svého vlastníka.

d) opuštěným řečištěm;

§ 409. Jestliže řeka opustí své řečiště, mají především majitelé pozemků, kteří trpí škodu novým tokem vody, právo, aby byli odškodněni z opuštěného řečiště aneb z jeho ceny.

Úřední text: Wenn ein Gewässer sein Beet verlässt, so haben vor allem die Grundbesitzer, welche durch den neuen Lauf des Gewässers Schaden leiden, das Recht, aus dem verlassenen Beete oder dessen Werte entschädigt zu werden.

Osnova: chybí.

§ 410. Mimo tento případ takového odškodnění patří opuštěné řečiště sousedícím pobřežníkům tak, jak bylo řečeno o vzniklém ostrově.

Úřední text: Ausser dem Falle einer solchen Entschädigung gehört das verlassene Beet, sowie von einer entstandenen Insel verordnet wird, dem angrenzenden Uferbesitzern.

Osnova: chybí.

Prameny: *Codex Theresianus II. 1. 54, 5. 30—41; Osnova Hortenova II. 4. 2, 5—9; Osnova Martinho II. 5. 5—7, 10; Západohaličský obč. zák. II. § 137; Ofner I. 268—269.*

Judikatura: —

Literatura: Ehrenzweig §§ 238, 242; Klang I/2 str. 133 n.; Randa: P. str. 91, 94 n., 103 n., 195; Randa: E. str. 88, 97, 264, 387 n.; Rouček str. 418; Zeiller str. 195 n.; viz též lit. u § 407; Zwódlowsky: Untersuchungen aus dem österreichischen Zivilrecht str. 153 n.; Mayr str. 473 n.; Pineles: Grünhuts Z. 30, str. 508 n.

- I. Řečiště nemáme ani v obč. zák. ani ve vodních 1. zákonech blíže označeno. Nesporno je, že řečiště tvoří dno toku vodního, které je stále vodou zakryto, dále ta část břehů, která je pod hladinou vodní. Zbývající část břehů nad hladinou vodní až po kraj řečiště v širším slova smyslu je ve vlastnictví pobřežníků. Hladina vodní není stálá, nýbrž se neustále mění a následkem toho měnil by se rozsah řečiště, což je v praxi nesnesitelný stav. Proto se doporučuje, aby se vzal za základ střední stav vody (srov. Peyrer, str. 91) a jen ta část řečiště, která je při středním stavu vody pod vodní hladinou, tvoří řečiště podle §§ 409, 410.

II. Ustanovení toto upravuje opuštění řečiště 2. vodním tokem.

a) Staré koryto vodní bylo opuštěno a nové vzniklo tak, že se vytvořilo na cizích pozemcích. Pak mají býti tito majitelé odškodněni tím, že se stanou vlastníky opuštěného řečiště anebo toto se zpeněží v jejich prospěch. Je celkem nejasno, zda koryto staré případně vlastníkům řečených pozemků neděleně do spoluvlastnictví anebo zda každý postižený gruntovník má nárok na poměrný díl. Dále je nejasno, kdo

má prováděti zpeněžení opuštěného řečiště a kdo o tom rozhoduje.

3. b) Sporno je dále, kdo má nárok na opuštěné řečiště. Jedni míní, že jsou to gruntovníci, jimž nový tok zabral jejich půdu (Klang, Kommentar 1/2, str. 134), druzí, že jsou to všichni gruntovníci a všichni vodoprávně oprávnění, kteří změnou toku byli na svém majetku dotčeni, na př. jejichž pozemky se tím zbahnily nebo se vysušily, nebo že přestalo vodní práva atp. (Peyrer, Wasserrecht, str. 407).
4. c) Z nejasného ustanovení tohoto je jediné východisko v následujícím paragrafu 410. Zásadně připadá opuštěné koryto pobřežníkům podle zásad o vzniku ostrova, tedy do polovice řečiště podle délky pobřeží bez rozdílu ať jde o řeku veřejnou anebo soukromou. Pozemky se zvětšují samým opuštěním toku o vyschlé řečiště, tedy bez přičinění a projevu vůle pobřežníka. Musí tedy postižený novým tokem žádati za odškodnění buď in natura anebo v penězích. Postižených je zpravidla více a pobřežníků starých také více. Až potud je ustanovení jasné, ale dále jsme úplně na holičkách, kdo po kom má právo žádati za odškodnění. Ustanovení § 410 je jasné, ale ustanovení § 409 je úplně nejasné, takže by se v praxi nedalo ani použiti.
5. d) Jasnější je ustanovení na Slovensku, že vlastníci pozemků, kteří byli poškozeni tím, že si voda razila novou cestu, mohou do roka obnoviti původní tok (§ 9 zák. čl. XXVII z r. 1885, kurie č. 55/1901).
6. III. Podobné těmto ustanovením je ustanovení § 48 z. v. z., že **půda regulací nabytá** připadá těm, »kteří náklad podniknutí nesou, přece má se postoupiti půdy této, zaplatí-li se to, zač jest, spoluzemčujícím sousedům k žádosti jejich tehdy, když podnikatelstvo jí k lepšímu vysušení a upevnění břehů již nepotřebujek«. Na Moravě platí pouze, že »země a půda, již v mezích staveb upravovacích těmi stavbami přibýlo, náleží těm, kteří náklad podniknutí nesou«

(§ 47). Ve Slezsku se odkazuje na zvláštní předpisy (míní se tím zemské zákony o jednotlivých regulacích § 47).

a) Na rozdíl od §§ 409, 410 upravuje vodní zákon u mělo u změnu řečiště.

b) Půda připadá na Moravě vždy, v Čechách zpravidla tomu, kdo provedl regulaci. Předpokládá se, že jde o regulaci veřejného toku; v soukromých tocích rozhoduje buď vůle vlastníka toku anebo nálež expropriacní. Jde při veřejných tocích o zásadní úchylku od § 410. Je nerozhodno, k jakému účelu byla regulace prováděna (k odvodnění zaplavených pozemků, ku plavbě, ke stavbě silnice, železnice atp.).

c) Půda může býti regulací získána dvojím způsobem: buď naplavením anebo vysušením řečiště. Půda jen občas zaplavovaná, není regulací získána, jestliže záplavy přestaly; také sem nepatří odvodněné bažiny. Půda musí býti získána v okrese regulace, čímž má býti naznačeno, že vzdálenější naplaveniny nelze počítati k půdě regulací získané (Peyrer l. c. str. 410).

d) Byly-li práce provedeny na útraty pobřežníků, nabývají tito získané půdy společně podle míry, jak na regulaci přispěli.

e) V Čechách mají pobřežníci nárok na získanou půdu regulací za dvou předpokladů:

a) že půdy není zapotřebí k lepšímu vysušování a upevnění břehů,

β) že sousedé zaplatí obecnou její cenu; soused musí býti bezprostředním; půda se přidělí podle délky společných hranic sousedova pozemku a pozemku získaného.

f) **Kompetence** je podle panujícího názoru praxe upravena tím způsobem, že rozhodování o tom, kdo nabývá půdu regulací získanou, patří úřadům správním (Procházkova, Vodní právo str. 185).

g) **Nabývací způsob** děje se pro podnikatele regulace ipso facto, takže výrok správního úřadu je

deklaratorní a nikoliv konstitutivní. Naproti tomu sousedé nabývají půdy výrokem správním.

12. IV. Na Slovensku mohou býti ostrovy, vzniklé za platnosti zák. čl. XXIII/1885, v zájmu regulace do třiceti roků bez náhrady odstraněny (§ 7 l. c.). Vlastník břehu a koryta je povinen bez náhrady dovoliti, aby ochranné vodní stavby, regulační a k užívání vody sloužící, které jsou úřadem povolené, byly provedeny a aby materiálu získaného při regulačních pracích, které se konají ve veřejném zájmu, bylo použito bez náhrady, podnikateli také patří vodní dílo za tím účelem postavené (§ 65 l. c.). Odchyly na Slovensku jsou důsledkem jiné právní úpravy vlastnictví ke korytu řečiště (srov. § 5 l. c.).

e) naplaveninou;

§ 411. Půda, kterou voda nepozorovaně připlaví ke břehu, patří vlastníku břehu.

Úřední text: Das Erdreich, welches ein Gewässer unmerklich an ein Ufer anspült, gehört dem Eigentümer des Ufers.

Osnova: chybí.

f) strží.

§ 412. Je-li však patrný kus půdy silou řeky položen na cizí břeh, ztrácí předcházející majitel své právo vlastnické jen tehdy, jestliže je během roku nevykoná.

Úřední text: Wird aber ein merklicher Erdteil durch die Gewalt des Flusses an ein fremdes Ufer gelegt; so verliert der vorige Besitzer sein Eigentumsrecht darauf nur in dem Falle, wenn er es in einer Jahresfrist nicht ausübt.

Osnova: chybí.

Prameny: Codex Theresianus II. 5. 7—18; Osnova Hortenova II. 4. 2, 5—9; Osnova Martiného II. 5. 3, 9; Západohaličský obč. zák. II. 140; Ofner I. 270.

Judikatura: —

Literatura: Ehrenzweig §§ 238, 242; Klang I/2 str. 135 n.; Randa: P. st. 91, 94, 121, 167, 195; Randa: E. str. 138, 257, 264; Rouček str. 418 n.; Zeiller str. 196 n.

I. Naplavenina.

1. Prst' a horniny, které znenáhla nanášejí vodní tok na jedno místo, přibývají pozemku na břehu ležícímu, takže se jeho plocha zvětšuje. Tato naplavenina stává se součástí pozemku pobřežního a přechází do vlastnictví tohoto gruntovníka.

2. Naplavenina je tu i tehdy, jestliže naplaveninou utvoří se poloostrovy do toku zasahující třeba i daleko po vodě dolů, takže poloostrov, související s pozemkem gruntovníka řečeného, leží ve skutečnosti před cizími pozemky, ale nesmí při středním stavu vody s nimi souviseti. Jestliže se později z takového poloostrova stane ostrov, nemění to již nic na vlastnictví k této půdě. Podobně je tomu také v tom případě, jestliže mrtvé rameno mezi poloostrovem a pobřežím vyschne; situace je pak ta, že mezi dřívějšími pobřežními pozemky a nynějším pobřežím leží pás země, dřívější to poloostrov, který nyní splynul úplně s pevnou zemí, ale zůstal ve vlastnictví toho, s jehož pozemkem jako poloostrov souvisel.

3. Naplavenina přibude k pozemku, jakmile trvale přesahuje hladinu střední vody, pod touto hladinou patří ke korytu toku. I neplodná naplavenina zvětšuje pozemek.

4. Naplavenina přibývá k pozemku ipso facto, není zapotřebí nějakého úředního aktu, také není zapotřebí zápisu do knihy pozemkové. Obdrží-li naplavenina nové katastrální číslo, je tuto okolnost vyznačiti v knize pozemkové.

5. Předpisy o naplavenině platí jen o přirozených tocích, ne o umělých nádržích a ne v okruhu regulace (§ 47 resp. § 48 vod. zák.).

6. Na Slovensku platí totéž podle § 5 zák. čl. XXIII. z r. 1885.

II. Strž.

7. 1. O strži mluvíme, jestliže vodní tok naplaví najednou »patrnou« část půdy. To znamená, že jde o takový kus půdy, který může býti samostatně obhospodařován, třeba je rozměrů nepatrných, na př. kus půdy se stromem. Spousta balvanů připravená ke břehu není strží, poněvadž jednotlivé balvany nelze jako nemovitost obhospodařovati samostatně, mají význam jen jako movitosti.
8. 2. Je-li strž umístěna uprostřed toku, jde o strž a ostrov. Je-li strž připravena ke břehu, takže mezi ní a břehem při střední hladině vodní není žádné mezery, vodou toku souvisle pokryté (třebas velmi úzké a plytké), jde o strž v užším smyslu.
9. 3. Strž zůstává nejprve ve vlastnictví dosavadního vlastníka. Jestliže se však tento nestará o tento pozemek do roka ode dne, kdy se strž usadila, přechází tato do vlastnictví pobřežníka sama sebou. Pozemek se prostě o tuto část půdy zvětšil.
10. 4. Dosavadní vlastník musí své »vlastnictví vykonati« t. j. musí strž dále obhospodařovati nebo jiným způsobem dáti na jevo, že tuto strž považuje za své vlastnictví, na př. že se stará o řádnou úpravu v katastrální mapě atp. Nemá-li ke strži přístupu, může žádati za zřízení cesty nezbytné. Ustanovení § 412 o zachování dosavadního vlastnictví vede k velkým nespokojenostem.
11. 5. Na Slovensku platí zcela obdobný předpis: »Jestliže voda svojí silou rozeznatelnou částku nějakého majetku odtrhne a ku pozemku naproti nebo níže ležícímu zanesne, zůstává bývalý majitel země, na tento způsob odtrhnuté, i nadále jejím vlastníkem, předpokládajíc, že svého práva vlastnického použije do roka ode dne odtrhnutí, jinak přejde ona do vlastnictví toho, ke kterému břehu voda zemí zanesla« (§ 8 zák. čl. XXIII/1885).

§ 413. Každý majitel pozemku je oprávněn upevniti svůj břeh tak, aby ho řeka netrhala. Než nikdo nesmí zařídití taková díla nebo porosty, které mění řádný běh řeky, anebo které by mohly býti na škodu plavbě lodí, mlýnům, rybářství anebo jiným cizím právům. Vůbec je možno taková díla učiniti jen se svolením politického úřadu.

Úřední text: Jeder Grundbesitzer ist befugt, sein Ufer gegen das Ausreissen des Flusses zu befestigen. Allein niemand darf solche Werke oder Pflanzungen anlegen, die den ordentlichen Lauf des Flusses verändern, oder die der Schifffahrt, den Mühlen, der Fischerei oder andern fremden Rechten nachtheilig werden könnten. Überhaupt können ähnliche Anlagen nur mit Erlaubnis der politischen Behörde gemacht werden.

Osnova: chybí.

Prameny: *Codez Theresianus II. 1. 62—105; Osnova Hortenova II. 1. 19—28; Osnova Martíního II. 5. 11; Západohaličských obč. zák. II; Ofner I. 271.*

Judikatura: —

Literatura: Ehrenzweig §§ 238, 242; Klang I/2 str. 136; Randa: P. str. 48, 91; Randa: E. str. 87, 98, 106, 257; Rouček str. 419; Zeiller str. 197 n.

I. **Břehem** nazývá se ta část pozemku, která se sklání do řečiště a sahá až ke střední hladině vodní (Peyrer, Wasserrecht str. 91). Může se břehem nazývatí také hranice, kde střední hladina vodní protíná sousední pozemek, a tento případ máme dán hlavně tam, kde není zvláštního »břehu«, kde na př. pozemek se sklání rovnoměrně k toku, nebo kde střední hladina vodní je v úrovni pozemku pobřežního. Břeh v pravém slova smyslu tvoří část pozemku pobřežníka.

II. **Vlastnictví ku břehu** je omezeno dvojím směrem: předně zařízeními na břehu učiněnými nesmí trpěti veřejný zájem a pak nesmí tím býti dotčeno právo ostatních pobřežníků. Tato omezení jsou dána jednak ve vodním právu, jednak v občanském právu.

a) Podle vodního zákona a břehy, hráze, koryta a nádržky veškeré vody, pak stroje a díla při

tekoucí vodě a v tekoucí vodě, mají býti tak zařízeny, aby nebyly něčím právům na újmu a aby, pokud možná, bylo zabráněno povodním (§ 43 č. vod. z., § 42 mor. a slez. vod. zák.). Ustanovení vodních zákonů je širší než ustanovení § 413, na něž se vodní zákony odvolávají. Obč. zák. opravňuje pobřežníka, aby chránil břeh proti zlým účinkům vody opevňováním, ale nezavazuje ho k tomu. Vodní zákony ukládají pobřežníku povinnost, aby se staral o udržování břehu; o tom se rozhoduje ve správním řízení. Z toho důvodu je pobřežníku možno zakázati změnu kultury, vykáceti stromy, pastvu na březích, vybírání písku, štěrků, kamení atp. (Peyrer, Wasserrecht str. 364). Blíže o tom je řečeno v §§ 17, 21, 42 č. vod. zák. resp. v §§ 16, 20, 41 mor. a slez. vod. zák.

3. b) Podle obč. zák. mohou se pobřežníci brániti proti škodlivým účinkům úpravy břehů anebo proti špatným zařízením na břehu žalobou zdržovací, poněvadž změna toku, která tím nastane, je immisiss ve smyslu § 364.

c) Zařízení na břehu smí vlastník předsebráti jen s dovolením správních úřadů, jak praví obč. zák. v § 413 ve větě druhé.

4. III. Na Slovensku je vlastník koryta resp. břehu povinen udržovati břehy i koryto v dobrém stavu (§ 40 zák. čl. XXIII/1885), může i bez povolení chrániti a zabezpečiti své břehy kamením, dřevem a čistiti koryto i břehy (§ 41 l. c.). Jinak všechny práce vyžadují úředního schválení (§§ 6, 42 l. c.).

II. Umělý přírůstek zpracováním nebo spojením vůbec.

§ 414. Kdo zpracuje cizí věci, kdo je se svými spojí, sleje nebo smísí, neobdrží tím ještě nároku na cizí vlastnictví.

Úřední text: Wer fremde Sachen verarbeitet; wer sie mit den seinen vereinigt, vermengt, oder vermischt, erhält dadurch noch keinen Anspruch auf das fremde Eigentum.

Osnova: § 318. Kdo věci cizí zpracuje, se svými spojí, smísí nebo sleje, nenabude tím ještě jich vlastnictví.

Prameny: *Codex Theresianus* II. 5. 64—120, 141—145; *Osnova Hortenova* II. 4. 10—20; *Osnova Martiniho* II. 5. 12—14; *Západohaličský obč. zák. II.* § 145, 146; *Ofner* I. 271.

Judikatura: Výhrada vlastnictví k prodané surovině a k výrobkům z ní jest právně účinnou jen co do suroviny, nikoliv co do výrobků, nebyly-li v době, kdy byla výhrada ujednána, ještě zhotoveny (8606).

Viz též 10.349, 12.186.

Literatura: Ehrenzweig § 216; Hoffmann: *Grünhuts* Z. 29, 605 n.; Klang I/2 str. 414 n.; Mayr str. 432; Randa: P. str. 91, 93, 118, 274; Randa: E. str. 264, 319, 356; Zeiller str. 198 n.; Staudinger str. 501 n.

I. Pojmy. Obč. zák. ve shodě s římským právem 1. uvádí řadu případů, kdy se mění individualita movité věci, tedy obecně řečeno, kdy se věc mění. Předmětem vlastnictví je určitá věc, změnou věci mění se i předmět vlastnictví. Obč. zák. uvádí tyto případy:

a) Zpracování. Mění se tím buď, že látka, 2. která nemohla bezprostředně sloužiti lidské potřebě, se změní tak, aby byla toho schopna. Jsou myslitelné stupně: od suroviny, na př. vlny, k polotovaru (přízi), k tovaru (látce) až k hotovému výrobku (šatům). Nebo se tím míní, že se látce dá jiná forma, aby uspokojovala jinou potřebu, na př. ze zlatého dukátu udělá se zlatá korunka na zub.

b) Spojení. Učiní-li se ze dvou individuí věc- 3. ných jeden celek, tak že části nemohou uspokojovati žádnou potřebu, na př. cihly ve zdi, je dána věc nová rozdílná od částí. Sem patří tradiční školské příklady přiletování součástí kovu k soše, přilítí kovové součásti atp.

c) Slití dvou tekutin do jedné nádoby; te- 4. kutina nádobou je individualisována a tvoří jedinou věc, i když provenience tekutiny je ve svých částech různá.

d) Smísení označuje spojení dvou věcí tuhého 5. skupenství, které se skládají z velkého množství drob-

ných součástí volně spojených na př. písek; spojí-li se dvě hromady písku v jednu, máme jednu jedinou věc novou. Charakteristické je tomu u smísení dvou věcí různých, na př. cementu a štěrku. (Smísíme-li cement a štěrk s vodou a dáme-li směs utuhnouti, máme danu novou věc zpracováním — beton.)

6. II. Obč. zák. praví, že zásadně se tím vlastnictví nemění. Smísí-li vlastník své věci, sleje-li je, zpracuje-li je, nemění se tím vůbec vlastnictví. Ani tím se nemění vlastnictví, když někdo na příkaz vlastníkův, nebo na jeho objednávku věc zpracuje, sleje nebo smísí, spojí. Obč. zák. pohlíží na uvedené skutečnosti jako na změnu věcné individuality, přičemž projev vůle je irrelevantní. Nejsou tudíž tyto změny provedeny právním jednáním a proto nezáleží na způsobilosti osoby, která provedla tuto změnu.

§ 415. Mohou-li býti takto zpracované věci uvedeny ve svůj předešlý stav; spojené, slité nebo smísené věci zase býti odděleny; vrátí se každému vlastníku to, co jemu patří, a nahradí se škoda. Není-li vrácení v dřívější stav nebo oddělení možné, stane se věc podílníkům společnou; avšak ten, jehož věc byla zaviněním druhého spojena s jinou, má volbu buď ponechat si celý předmět, zaplatit náhradu zlepšení, anebo ji přenechat druhému rovněž za náhradu. Vinný účastník posuzuje se podle svého poctivého nebo nepoctivého úmyslu. Není-li možno žádnému přičítati zavinění, má volbu ten, jehož podíl je cennější.

Úřední text: Können dergleichen verarbeitete Sachen in ihren vorigen Stand zurückgebracht; vereinigte, vermengte oder vermischte Sachen wieder abesondert werden; so wird einem jeden Eigentümer das seinige zurückgestellt, und demjenigen Schadloshaltung geleistet, dem sie gebührt. Ist die Zurücksetzung in den vorigen Stand, oder die Absonderung nicht möglich, so wird die Sache den Teilnehmern gemein; doch steht demjenigen, mit dessen Sache der andere durch Verschulden die Vereinigung vorgenommen hat, die Wahl frei, ob er den ganzen Gegenstand gegen Ersatz der Verbesserung behalten, oder ihren dem andern ebenfalls gegen Vergütung überlassen wolle. Der

Schuld tragende Teilnehmer wird nach Beschaffenheit seiner redlichen oder unredlichen Absicht behandelt. Kann aber keinem Teile ein Verschulden beigemessen werden, so bleibt dem, dessen Anteil mehr wert ist, die Auswahl vorbehalten.

Osnova: § 319. Mohou-li se takové zpracované věci zase v předešlý stav uvést, věci spojené, smísené nebo slité zase od sebe oddělit, a to tak, že nenastane značná ztráta hodnoty, navrátí se každému, což jeho jest, a škoda se nahradí tomu, komu její náhrada náleží.

§ 320. Nelze-li věc takto v předešlý stav uvést nebo od jiné oddělit, jest všem zúčastněným osobám společná; tomu však, jehož věc vinou jiného byla spojena, zůstává se na vůli, aby ji buď celou podržel za to, že druhému nahradí, oč věc na hodnotě získala, nebo aby ji druhému za náhradu postoupil. K účastníku, který je vinen, jest se zachovati podle toho, byl-li úmysl jeho poctivý nebo nepoctivý. Nemohla-li by se vina přičítati ani té ani oné straně, zůstává se volba tomu, či podíl za víc stojí.

Prameny: *Codex Theresianus* II. 5. 64—120, 141—145; *Osnova Hortenova* II. 4. 10—20; *Osnova Martiního* II. 5. 14, 15; *Západohaléský obč. zák. II. § 147; Ofner I. 271—272, II. 525.*

Judikatura: Nelze mluvit o smísení peněz ve smyslu § 371 obč. zák., přimísil-li držitel větší obnos ku svému nepatrnému obnosu, obzvláště, když mezi oním obnosem byly bankovky, znějící na větší peníz, nežli činil celý obnos patřící původně vlastnický držitel (§ 415 obč. zák.) (1215).

Viz též 8606, 10.349, 12.186.

Literatura: Ehrenzweig §§ 164, 216, 242, 243; Klang I/2 str. 138; Randa: P. str. 91, 93, 118 n., 274; Randa: E. str. 264, 319, 356; Rouček str. 420 n.; Zeiller str. 199 n.

I. Zásadní. 1. Obč. zák. na tomto místě upravuje 1. otázku, co se stane, jestliže

a) věci se zpracují druhou osobou bez vůle vlastníkovy,

b) věci vlastníkovy spojí se s cizími věcmi buď spojením nebo slitím nebo smísením bez jeho vůle.

2. Obč. zák. stojí na tom stanovisku, že se věc 2. má vrátití vlastníku, dá-li se uvést do dřívějšího stavu. Toto je upraveno v prvé větě. Vlastník věci, která byla zpracována, spojena atd., má nárok, aby věc uvedena byla do dřívějšího stavu a jemu vydána. Je jisto, že tento nárok není nárokem reivindikačním 3.

podle § 369, nýbrž nárokem odlišným. Je nárokem věcně-právním, poněvadž směřuje na navrácení věci v původním stavu proti každému, kdo má ve své moci celek; potud odpovídá reivindikaci. Odlišuje se od ní, že žalovaný nemá ve své moci věc, která se požaduje zpět, nýbrž něco jiného, co se má teprve přeměnit ve věc, která se má vlastníku vrátiti. Tím se liší tato žaloba od čisté žaloby reivindikační.

4. 3. Sporno je, zda je připuštěna t. zv. **vindikace kvantity**, t. j. zda žalobce může žádati, aby z celku slité nebo smíšené věci vydána mu byla příslušná poměrná část. Římské právo znalo takovou žalobu. Podle komentáře Zeillerova (II. str. 201) není to v našem právu přípustno; naproti tomu Schey postavil se vehementně na stanovisko kladné (Schey, Obligationsverhältnisse str. 388). Podle přesného doslovu § 415 ve spojení s jinými ustanoveními obč. zák. dlužno za to míti, že oddělení poměrné části od celku není vrácením v předešlý stav a protože je žaloba taková nepřipustná. Je možno požadovati, aby vrácen byl rozpuštěný cukr ve vodě, aby vrácena byla součást chemické sloučeniny, lze-li sloučeninu rozložit ve své části, ale není možno žádati, aby vrácena byla část vína, jež povstalo smíšením dvou různých vín, poněvadž nelze víno uvést do dřívějšího stavu.
5. Podle názoru Scheyova upravena byla u nás souhrnná úschova cenných papírů bankéřům (§ 5 zák. č. 241/1924). Cenné papíry, které jsou bankéřem pro komitenty souhrnně uschovávány mají býti uschovány odděleně od ostatního majetku bankéřova, ale všech komitentů pohromadě. Bankéř má vésti zvláštní knihu, do níž zapisuje každého příkazatele a množství cenných papírů, které pro příkazatele takto byly uloženy. Provedením zápisu »přechází na příkazatele vlastnictví takto uschovaných cenných papírů téhož druhu v množství pro něho zapsaném«. Tento »přechod vlastnictví« znamená něco zcela jiného než nabytí vlastnictví podle obč. zák., znamená totiž nárok

na oddělené uspokojení v konkursu. Od třetí osoby nemůže papíry ty žádati, neboť nemůže podati důkaz identity, že papír, který má žalovaný, je papírem náležející vlastnický žalobci. Může se držeti jen bankéře. V konkursu bankéřově mají deponenti nárok na oddělené uspokojení, a to poměrné, není-li papírů cenných tolik, kolik jich má býti. Redaktoři zákona č. 241/1924 nepochopili správně Scheye aniž ustanovení obč. zák. o vlastnické žalobě. Přiznati je ovšem, že se tím trestní sankce zvyšují.

4. Je zapotřebí pouze, aby vrácení do předešlého stavu bylo **technicky možné**. Poradní komise výslovně zamítla náležitost, aby vrácení bylo hospodářsky úměrné (Ofner, Urentwurf und Beratungsprotokolle I str. 271).

5. Obč. zák. dává tento nárok vlastníku bez ohledu na to, zda žalovaný je obmyslný či neobmyslný držitel, a bez ohledu, zda je pachatelem anebo osobou od pachatele rozdílnou. Pro třetího nabyvatele musíme v praxi vzíti analogickou ochranu podle § 307.

6. Obč. zák. dává nárok na **náhradu škody** tomu, »komu přísluší«. Ustanovení toto je velmi nejasné. Patrně má vlastník nárok na náhradu škody podle 30. hlavy proti pachateli, což by se ovšem nemusilo zvláště připomínati. Obč. zák. v kapitolách o vlastnictví užívá výrazu náhrada škody (Schadloshaltung) také ve významu vyrovnání výhody a újmu. Je nejasno, v jakém smyslu máme výrazu toho použítí. Zeiller (l. c.) zastává stanovisko, že se nárok na náhradu škody řídí 30. hlavou.

II. Navrácení v předešlý stav není možné.

Není-li navrácení v předešlý stav možné, přechází věc do **spoluvlastnictví**. O spoluvlastnictví tom platí toto:

a) Podíly se určují podle hodnoty dílů. Při spojení, smíšení a slití určují se podle hodnoty spojených materiálů. Při specifikaci určují se podle hodnoty

materie spracované a hodnoty práce (Zeiller I. c. str. 202); nejasno je, zda podle obecné hodnoty práce vykonané anebo zda podle výsledku, jenž se určí rozdílem mezi hodnotou nynější věci zpracované a věci před zpracováním. Byla-li hodnota dřívější větší než nynější, nemá specifikant žádného podílu spoluvlastnického a věc patří nadále úplně do vlastnictví původního vlastníka materiálu.

b) Po dobu trvání spoluvlastnictví platí předpisy 16. hlavy o správě věcí společných.

10. c) O zrušení tohoto společenství platí zvláštní předpisy, zcela odlišné od hlavy 16. Zásadním hlediskem je snadné zrušení společenství a zároveň se přihlíží k zavinění toho, kdo toto společenství způsobil.

a) Jednomu ze spoluvlastníků přiznává se právo volby: buď žádati celou věc a nahraditi druhému jeho podíl v penězích anebo naopak.

β) Právo volby přísluší buď tomu, kdo má větší podíl (není-li žádná strana vinna anebo jsou-li vinny obě), anebo tomu, kdo nemá viny (je-li druhá strana vinna).

11. d) Spoluvlastnictví vzniká provedenou změnou individuality věcné, tedy bez ohledu na vůli zúčastněných osob. Tím si vysvětlujeme, že toto ustanovení je zařazeno do čtvrté hlavy druhého dílu.

12. e) Vedle toho přísluší nevinnému spoluvlastníku proti vinnému nárok na náhradu škody (označeno ve větě třetí); tento nárok řídí se zásadami třicáté hlavy obč. zák. Zákon se zmiňuje na tomto místě o úmyslu pachatelově, což je rozuměti tak, že se nárok na náhradu škody řídí podle toho, zda pachatel jednal věda, že jde o cizí věc, anebo zda jednal pouze neopatrně (culpa levis); v prvním případě musí nahraditi pachatel nejen škodu pozitivní, nýbrž i ušlý zisk, ve druhém pouze škodu pozitivní.

§ 416. Jestliže se použije cizích hmot pouze k opravě věci, připadá cizí hmota vlastníku věci hlavní a tento je zavázán, podle povahy svého poctivého nebo nepoctivého jednání, dřívějšímu vlastníku nahraditi hodnotu spotřebovaných hmot.

Úřední text: Werden fremde Materialien nur zur Ausbesserung einer Sache verwendet, so fällt die fremde Materie dem Eigentümer der Hauptsache zu, und dieser ist verbunden, nach Beschaffenheit seines redlichen oder unredlichen Verfahrens, dem vorigen Eigentümer der verbrauchten Materialien den Wert derselben zu bezahlen.

Osnova: § 321. Užíje-li se cizí hmoty jenom na opravě věci, případně cizí hmota vlastníkovu věci hlavní, a ten, podle toho, jednal-li poctivě nebo nepoctivě, bude povinen hodnotu hmoty zužitě nahraditi vlastníkovu předešlému.

Prameny: *Codex Theresianus II. 5. 64—120, 141—145; Osnova Hortenova II. 4. 10—20; Osnova Martiniho II. 5. 16; Západohabský obč. zák. II. § 148; Ofner I. 2. 272.*

Judikatura: —

Literatura: Ehrenzweig § 236, 242, 291; Klang I/2, str. 141 n.; Mayr: str. 429 n.; Randa: P. str. 91, 93, 119, 121, 125, 274; Randa: E. str. 264, 356; Rouček: str. 421; Weimann: Not. Z. 1916, 244; Zeiller: str. 416 n.

Správka.

Individualita věci se nijak nemění tím, že vadná 1. součástka věci je nahrazena jinou. Předmětem vlastnictví je individualita věcná, poněvadž tato nedoznala změny, nenastala ani změna ve vlastnictví.

a) Je lhostejno, kdo správkou provedl, zda vlastník anebo osoba třetí. Musí jíti o správkou v pravém slova smyslu a nikoliv o investici nových součástek, kterými se nevyměňují součástky vadné.

b) Musí jíti o výměnu součástek a nikoliv o novou úpravu příslušenství.

c) Vlastník věci stává se pouhým spojením vlastníkem součástek, bez ohledu na to, zda je dobré víry či obmyslný.

Vyrovnání majetkových hodnot.

Není-li mezi vlastníkem hmot a vlastníkem věci 2. žádný zvláštní poměr, platí tyto zásady:

a) Užil-li vlastník věci cizích hmot v dobré víře nebo opravil-li bona fidei possessor věc svými hmotami, máme případ ten, že bez jednatelství obrácena byla cizí věc ve prospěch vlastníkův a vlastník dřívějšímu vlastníku hmot musí nahraditi jejich obecnou hodnotu podle § 1041 (S e d l á č e k, Nepravé jednatelství a versio in rem).

b) Byl-li správkař držitelem obmyslným nebo jednal-li jako jednatel nezmocněný, má nárok na náhradu nutných nákladů vždy (§ 1036), tedy jest mu nahraditi obecnou cenu hmot bezpodmínečně; byla-li oprava pouze účelná (§ 1037), má nárok pouze na to, oč hodnota věci po opravě byla zvýšena, ale jen do výše ceny hmot. Toto platí i pro ten případ, jestliže správkař použil cizího materiálu.

c) Dopustil-li se vlastník věci při použití cizích hmot deliktu, je povinen nahraditi škodu, která tím vlastníku hmot vznikla.

Obzvláště při stavbě.

§ 417. Jestliže někdo na vlastním pozemku postaví budovu, a jestliže použil k tomu cizích hmot, zůstává sice budova jeho vlastnictvím; než musí i pociťv stavebník nahraditi obecnou cenu hmot, ačli jich nezískal za podmínek uvedených v § 367; stavebník nepociťv musí nahraditi je podle nejvyšší ceny a nad to musí nahraditi veškerou další škodu.

Úřední text: Wenn jemand auf eigenem Boden ein Gebäude auführt, und fremde Materialien dazu verwendet hat, so bleibt das Gebäude zwar sein Eigentum; doch muss selbst ein redlicher Bauführer dem Beschädigten die Materialien, wenn er sie ausser den im § 367 angeführten Verhältnissen an sich gebracht hat, nach dem gemeinen; ein unredlicher aber muss sie nach dem höchsten Preise, und überdies noch allen anderweitigen Schaden ersetzen.

Osnova: § 322. Užije-li někdo ke stavbě na svém pozemku cizího staviva, stane se sice stavba částí pozemku, ale stavebník bude povinen nahraditi poškozenému stavivo podle obecní

ceny; jednal-li nepoctivě, bude nad to povinen nahraditi všelikou jinou škodu.

Prameny: *Codez Theresianus II. 5. 129—138; Osnova Hortenova II. 4. 10—20; Osnova Martiniho II. 5. 17, 118; Západohaličský obč. zák. II. § 149, 150; Ofner I. 272—273.*

Judikatura: 10.349, 11.482.

Literatura: Ehrenzweig § 236, 242; Eissinger G. Z. 1917, str. 369 n.; Grünberg: Bauten auf fremden Grunde 30; Klang: I/2, str. 142; Mayr: str. 470 n.; Ofner: Grünhuts Z. 29, 606 n.; Randa: P. str. 84, 91, 94, 121, 123, 194, 196; Randa: str. 58, 245, 264, 388; Rouček: str. 421; Zeiller: str. 205 n.

I. **Zásadní.** 1. Obč. zák. v §§ 417—419 upravuje poměr budovy k pozemku, na němž budova postavena, řídě se při tom zásadou: Superficies solo cedit. Ustanovení tato dlužno doplniti § 297 a § 435. Podle toho stává se budova součástí pozemku jen tehdy, byla-li zřízena s úmyslem, aby tam trvale zůstala. Byla-li zřízena k určitému pomíjivému účelu, nestává se budova taková součástí pozemku.

a) Budova není součástí pozemku, byla-li zřízena pachtýřem pro dobu pachtovní nebo požívatelem pro dobu požívání. (Srov. též Vážný č. 12.204 o provisorním mostu.)

b) Kdo užívá cizího pozemku bez právního titulu jako bonae či malae fidei possessor, má při odezdání odevzdati pozemek v tom stavu, jak se nalézá, je tedy budova zřízená na pozemku tímto držitelem budovou trvale zřízenou; výjimka je co do staveb voluptuárních (§ 1037).

2. Obč. zák. upravuje tři případy, které jsou odlišné:

a) stavebník použil cizích hmot ke stavbě na vlastním pozemku (§ 417),

b) stavebník stavěl vlastními hmotami na cizím pozemku (§ 418),

c) stavebník stavěl cizími hmotami na cizím pozemku (§ 419).

Obč. zák. neupravuje v těchto ustanoveních, kdy

se stává budova součástí pozemku, to je stanoveno v §§ 297, 435.

II. Používání cizích hmot na vlastním pozemku.

4. 1. Pouhým spojením materiálu v jeden celek s pozemkem — vystavěním budovy, stává se vlastník pozemku vlastníkem tohoto materiálu. Vlastník pozemku stává se definitivně vlastníkem materiálu stavebního a zůstává jím, i když budova byla zbořena a materiál se uvolnil.
5. 2. Budova, která byla vlastníkem postavena jen přechodně, nestává se součástí pozemku a proto nepatří o budově, postavené cizím materiálem, ustanovení § 417, nýbrž § 415, totiž vlastníci materiálu a stavebník stávají se spoluvlastníky budovy. Bylo-li cizího materiálu použito jen nepatrně, platí zásada § 416.

6. 3. Obč. zák. se zmiňuje na tomto místě také o peněžitém vyrovnání přesunu hodnot majetkových. Jde o tři případy:

a) Stavebník jednal v dobré víře a nedopustil se žádného civilního deliktu, pak vyrovnání děje se podle § 1041 a příslušné ustanovení § 417 je kasuistickým příkladem obecné zásady § 1041.

b) Stavebník jednal obmyslně, pak má škodu nahraditi podle zásad 30. hlavy a zvláště je vytčeno, že má nahraditi nejvyšší cenu materiálu.

c) Stavebník jednal sice v dobré víře, ale nepatrně, takže se dopustil civilního deliktu, má škodu nahraditi, ale za materiál platí pouze obecnou jeho cenu.

7. 4. Bylo-li cizího materiálu použito pouze k opravě, platí § 416. Srov. Vážný č. 4648.

§ 418. Jestliže někdo naopak stavěl vlastním materiálem bez vědomí a vůle vlastníkovy na cizím pozemku, připadá budova vlastníku pozemku. Poctivý stavebník může žádati náhradu nutných a užitečných

útrat; ke stavebníku nepoctivému jest se zachovati jako k jednateli bez příkazu. Věděl-li vlastník pozemku o stavbě, aniž ji hned poctivému stavebníku zakázal, může žádati za pozemek jen jeho obecnou cenu.

Úřední text: Hat im entgegengesetzten Falle jemand mit eigenen Materialien, ohne Wissen und Willen des Eigentümers auf fremdem Grunde gebaut, so fällt das Gebäude dem Grundeigentümer zu. Der redliche Bauführer kann den Ersatz der notwendigen und nützlichen Kosten fordern; der unredliche wird gleich einem Geschäftsführer ohne Auftrag behandelt. Hat der Eigentümer des Grundes die Bauführung gewusst, und sie nicht sogleich dem redlichen Bauführer untersagt, so kann er nur den gemeinen Wert für den Grund fordern.

Osнова: § 323. Zřídí-li kdo stavbu ze svého staviva na cizím pozemku bez vědomí vlastníka, stane se stavba částí pozemku. Kdo stavěl poctivě, může se domáhati, aby se mu nahradil náklad nutný a užitečný; k tomu, kdo stavěl nepoctivě, jest se zachovati jako k jednateli nezmocněnému.

§ 324. Pakli by vlastník pozemku věděl, že se staví na jeho pozemku, a tomu, kdo staví poctivě, toho bez zbytečného odkladu nezakázal, může se jenom domáhati, aby se mu za pozemek dala cena obecná.

§ 325. Jestliže stavba vyvedená na pozemku vlastním zastavuje cizí pozemek jen malou svou částí (přestavek), případně pozemek přestavkem zastavěný stavebníku i tehdy, když vlastník o přestavku nevěděl, a to stavebníku poctivému za náhradu obecné ceny, stavebníku nepoctivému za náhradu škody.

Prameny: *Codex Theresianus II. 5. 129—134; Osнова Hor-tenova II. 4. 10—20; Osнова Martínho II. 5. 19; Západohališskéj obč. zák. II. § 151; Ofner I. 273—274, II. 378, II. 525—526.*

Judikatura: 1. Nabyli-li vlastníci, již byli při započeti stavby bezelstní, za stavby vědomostí o skutečných poměrech vlastnických nebo vznikly-li v nich po této stránce pochybnosti, přestali býti bezelstnými a nemohou dle § 418 poslední věta obč. zák. nabytí vlastnictví k pozemku zastavěným, ať vlastník pozemku o tom věděl nebo nevěděl (244).

2. Předpis § 418 obč. zák. netýká se ani ohrad ani budov přenosných, ani prohlubní (studní a pod.) (3110).

3. Předpis § 418 obč. zák. předpokládá, že stavěno bylo na pozemku cizím a obmezuje se pouze na onu část pozemku, která byla skutečně zastavěna (3391).

4. Zahradnická bouda, již zřídil pachtýř na zpachtovaném pozemku, není stavěním ve smyslu šu 418 obč. zák. (3433).

5. »Bezelstnost« stavebníka (§ 418 obč. zák.) vztahuje se

na jeho vědomí o vlastnictví pozemku, nikoliv na jeho mínění o souhlasu vlastníka pozemku se stavbou (3632).

6. Vlastnické právo z důvodu § 418 obč. zák. lze uplatňovati jen ku stavbám, jež byly samostatně provedeny na cizím pozemku, nikoliv však ku stavbám, pouze zlepšeným různými opravami. V tomto případě lze uplatniti pouze nárok dle §u 1041 obč. zák. Nároku dle § 418 obč. zák. nabývá se již provedením stavby a jest spatřovati v tom, že stavebník ho neuplatnil, byv vyzván k vydání nemovitosti, vzdání se jeho. Přesla-li nemovitost po provedených opravách na singulárního nástupce, nemůže ten, kdo náklad na věc dřívějšího vlastníka bez jeho příkazu vynaložil, není-li tento nárok knihovně zajištěn, uplatňovati svá práva přímo proti nástupci, leč že by prokázal, že nástupce vzal na sebe povinnosti předchůdce v z tohoto právního důvodu (4648).

7. Ustanovení §u 418 nelze použítí, byla-li stavba zřízena na pozemku, jsoucím ve spoluvlastnictví stavitele a druhého spoluvlastníka; stavba jest ve spoluvlastnictví obou (7049).

8. Nabytí vlastnictví podle § 418 obč. zák. Bezelstnost stavebníkova není vyloučena již tím, že věděl, že staví na cizím pozemku. Bezelstným stavebníkem jest i ten, kdo se domníval, že smí stavěti na cizí půdě, právem předpokládaje vlastníkovu svolení ke stavbě (8034).

9. Předpis § 418, poslední věta, obč. zák. není obmezen na stavbu budovy, nýbrž lze ho použítí i na stavbu silnice (9238).

10. K nabytí vlastnictví podle § 418 obč. zák. se nevyžaduje dokončení stavby. Jakmile se uskuteční veškeré podmínky pro nabytí vlastnictví ve smyslu § 418 obč. zák., nastává nabytí vlastnictví započatím stavby (9649).

11. I podle druhé věty § 418 obč. zák. i podle § 1041 obč. zák. je třeba, by byla žaloba řízena proti tomu, kdo jest vlastníkem v době, kdy byly náklady činy, nikoli proti jeho singulárnímu nástupci. Najmě nelze řídití žalobu proti tomu, kdo nabyl vlastnictví teprve napotom příklepem při opětné dražbě (11.252).

12. Výrazem »Bauführer« v poslední větě § 418 obč. zák. jest míněn stavebník, na jehož příkaz a účet se stavba provádí, nikoliv stavitel, jenž ji pro stavebníka provádí z jeho příkazu a na jeho účet (11.482).

Viz též 4348, 6949, 10.349, 10.379, 11.783, 12.204.

Literatura: Ehrenzweig § 236, 237, 242; Klang: I/2, str. 144 n.; Randa: P. 16, 84, 94, 121 n., 194 n.; Randa: E. str. 58, 245, 258, 264, 388; Rouček: str. 421; Gottwald: Promlčení nároku, § 418 ob. z. obč. posl. věty, Právník XXVIII., str. 214; Zeiller: str. 207 n.; Swoboda: Z. Bl. 40, str. 96; Swoboda: str. 248 n.

I. Přehled. Obč. zák. na tomto místě upravuje 1. troje věci:

- a) nabytí vlastnictví k vestavěnému materiálu,
- b) náhradu za tento materiál,
- c) nabytí vlastnictví pozemku stavebníkem.

II. Nabytí vlastnictví k vestavěnému materiálu.

1. V prvé části odpovídá § 418 prvé části § 417. 2. Jestliže však v § 417 upravena byla otázka, co se stane s materiálem stavebním, staví-li někdo na vlastním pozemku cizím materiálem, jsou v § 418 upraveny ty případy, že stavebník staví vlastním materiálem na cizím pozemku bez svolení a vědomí vlastníka jeho. Právě v tomto případě musíme bedlivě zkoumati, zda budova byla stavěna s úmyslem, aby trvale zůstala na tomto pozemku. Jen v tom případě možno říci, že se budova stala součástí pozemku a že vlastník pozemku stal se vlastníkem materiálu. Pozorně musíme k těmto okolnostem přihlížeti při stavbách, jež provádí pachtýř:

a) Stavba je provedena jen na dobu 3. pachtu, byl-li pachtýř podle smlouvy oprávněn provést stavbu, ale pozemek má po skončení pachtu odevzdati v takovém stavu, v jakém jej převzal. Stavba tato zůstává ve vlastnictví pachtýřově a je stavbou na cizím pozemku provedenou (§ 435). Technické zařízení nerozhoduje; může to býti též stavba, která technicky je trvalého rázu. Nerozhoduje také doba trvání pachtu. Zásada tato platí stejně jak u dlouhodobého, tak i u krátkodobého pachtu.

b) Druhý případ je tento: pachtýř je oprávněn provést stavbu a při skončení pachtu je propachtovatel (vlastník nemovitosti) oprávněn žádati, buď aby pachtýř stavby ponechal anebo aby je odstranil. Až do volby je vlastníkem budovy pachtýř, provedenou volbou stává se vlastníkem propachtovatel (vlastník nemovitosti), volí-li, aby budova zůstala, neboť

tím se stala budova trvalou součástí nemovitosti. Analogicky je postupovati, má-li volbu pachtýř.

5. c) Pachtýř byl povinen provést stavby, které na pozemku mají zůstat. Propachtovatel stává se ihned vlastníkem budov. Provede-li pachtýř stavby o své újmě, aniž je něco v pachtovní smlouvě stanoveno, je pachtýře posuzovati podle zásad o jednatelství nezmocněném.
6. 2. Vlastnictví se nabývá započítáním stavby, t. j. jakmile materiál podle stavebních plánů byl pevně spojen se zemí. Stavba musí být podle zásad stavební policie dovolená. Stavba, která musí být odstraněna, poněvadž protiprávně byla zřízena, není stavbou trvalou, bez ohledu na úmysl stavebníkův. (Důležité pro nouzové kolonie u velkých měst.)

III. Náhrada za vestavěný materiál.

7. Stavebníku vznikly touto stavbou náklady, které mu má vlastník pozemku nahraditi.
- a) Poctivý stavebník má nárok na náhradu nutných a užitečných nákladů, bez ohledu na to, zda cena budovy mezi tím stoupla anebo klesla. Zalovaný je ten, kdo byl vlastníkem v době, kdy byly náklady učiněny (Vážný č. 11.252).
- b) Nepoctivý stavebník má nárok na náhradu nákladů jako jednatel nezmocněný, a to jde-li o jednatelství nutné, je nahraditi náklady v plném rozsahu (§ 1035), jde-li o jednatelství účelné jen to, oč hodnota pozemku stoupla, ne však více než to, kolik stavebník vydal (§ 1036).
8. c) Nebezpečí stihá vlastníka pozemku. Je-li vlastník v držbě pozemku, nastává vyrovnání teprve při vrácení pozemku, a to podle stavu pozemku v tomto okamžiku. Za užívání pozemku držitelem může jeho vlastníku vzniknouti nárok podle § 1041.
- d) Zákon se nezmiňuje o náhradě škody. Nárok na náhradu škody vedle nároku podle druhé

věty je dán vždy, jestliže se stavebník stavbou dopustil civilního deliktu.

IV. Nabytí vlastnictví k pozemku stavebníkem.

1. Obč. zák. má singulární ustanovení, která připouští za určitých podmínek, aby stavebník nabyl vlastnictví k pozemku, jím zastavěnému. Podmínky jsou tyto:

a) Stavebník byl dobré víry, domnívaje se, že staví na vlastním pozemku a vlastník pozemku ihned stavbu nezakázal. Vlastník musí vědět o tom, že se staví. Sporné je, zda si musí být toho vědom, že se staví na jeho pozemku. Podle doslovu zákona mohli bychom souditi na kladnou odpověď, též Zeiller nám to potvrzuje (l. c. str. 208), neboť zákon předpokládá, že stavebník jedná poctivě a vlastník pozemku jeho omylu využítkuje. V literatuře vyskytující se mínění opačné nejsou správná (Klang l. c. str. 144; Ehrenzweig l. c. 305; Ehrlich, Stillschweigende Willenserklärung, str. 242). Randa otázku tuto neřeší. Důkazní břemeno je rozvrženo takto: stavebník musí dokázati vědomost vlastníka pozemku o tom, že se staví na jeho pozemku, a vlastník pozemku zase, že stavebník nebyl dobré víry.

b) Pořádný stavebník nabývá vlastnictví k pozemku, jakmile začne stavbu s úředním povolením. K tomu nutno připomenouti, že podle stavebních řádů je možno dáti svolení ke stavbě stavebníkovi jen tehdy, prokáže-li, že staví na svém pozemku anebo že vlastník se stavbou souhlasí (na př. § 31 mor. stav. ř.). Následkem toho v praxi zůstane ustanovení toto omezeno na ten případ, že někdo nabytí mimoknihovně vlastnictví (na př. vydržením), a t. zv. knihovnímu vlastníku, jenž na tomto pozemku staví, není to známo; ví-li o stavbě neknihovní vlastník, jsa si svého vlastnictví vědom, pozbývá svého vlastnictví, jestliže stavbu ihned nezakáže. Tu musíme rozeznávat, zda byl vlastník pozemku pozván ke stavební

komisi čili nic. V prvném případě je prekludován, jakmile námitku nevznese u stavební komise. Stavebník stane se vlastníkem pozemku, jakmile začne se stavbou (Vážný č. 9649). Není-li vlastník pozemku pozván, může dodatečně zakázati stavbu, ale musí tak učiniti během stavby, tedy před kollaudací úřední a ihned, jakmile se doví o tom, že se staví. Zákon nepraví nic o formě. Dostačí tedy jednostranný projev vůle ve formě jakékoliv. Ustanovení § 418 neplatí, staví-li jeden ze spoluvlastníků na společném pozemku domnívaje se, že staví na svém (Vážný č. 7049).

11. c) Stavebník je osoba, na jejíž příkaz a účet se stavba provádí (Vážný č. 11.482). Tento stavebník nabývá vlastnictví ipso facto bez dalšího projevu vůle. Vlastnictví nabývá k oné části pozemku, která byla skutečně zastavěna (Vážný č. 3391).
12. d) Bezelstnost či pořádnost stavebníkova týká se vlastnictví k pozemku. Sporno je, zda dostačí, když stavebník věděl, že staví na cizím pozemku, ale domníval se, že vlastník s tím souhlasí (záporně Vážný č. 3632, kladně Vážný č. 8034). Správnější je mínění záporné, neboť stavebník se mylně domnívá, že staví na svém pro sebe; tento omyl pak nesmí býti vlastníkem pozemku využitkován. Ví-li, že staví na cizím pozemku, a domnívá-li se, že vlastník souhlasí, může jíti nanejvýše o nějaké užívací právo k tomuto pozemku, ale nikoliv o nabytí vlastnictví.
13. e) Stavbou není ani ohrada ani budova přenosná ani prohlubeň (Vážný 3110). Vystavění zdi, jímž se prostor, dosud před domem ležící, k domu přibírá a společnou střechou přikrývá, není pouhým zahrazením prostoru, nýbrž zastavěním (Vážný č. 244). Na ploše pro rodinnou hrobku na obecním hřbitově nelze nabytí soukromého práva vlastnického, aniž soukromého práva užívacího nebo požívacího, nýbrž jen užívacího práva k účelům a v mezích hřbitovního řádu, o čemž je pořad práva vyloučen (Vážný č.

10.379). Stavbou může býti též silnice (Vážný č. 9228).

f) Podle praxe nemá vlastník podle § 418 právo 14. žádati za poznámku spornosti podle §§ 69, 70 knih. zák. Má však nárok proti dosavadnímu knihovnímu vlastníku, aby mu knihovní vlastník vydal intabulační listinu. Zápis do knihy pozemkové je deklaratorní.

2. Vlastník pozemku má nárok, aby mu byla 15. dána náhrada ve výši obecné hodnoty onoho pozemku. Nabyvatel je držitelem dobré víry (§ 326 násl.). Žalován je stavebník, nikoliv jeho singulární nástupce (Glaser-Unger n. ř. 1728).

3. Ustanovení třetí věty je singulární a výjimkou z pravidla, že superficies solo cedit, proto nelze rozšiřovati toto ustanovení na případ, že vlastník pozemku věděl o stavbě, ale též stavebník věděl o tom, že staví na cizím pozemku (souhlasně Ehrenzweig, str. 306, Stubenrauch I., str. 519, proti Swoboda, Das ABGB im Lichte der Lehren Kant's str. 249 násl.). Případ tento musíme posuzovati podle první věty § 418.

V. Překročení hranic při stavbě, t. zv. přestavek.

Stává se, že fakticky jsou hranice posunuty a 17. následkem toho při stavební komisi udělí se stavební konsens, ačkoliv budova zasahuje částečně do sousedova pozemku. Jestliže souseď byl pozván ke komisi a k tomu nic nenamítal, je se svými nároky prekludován. Podle zák. č. 50/1879 ř. z. tvoří budova celek, nelze-li z rozdělených částí utvořiti dva hospodářské celky, což v daných případech možné není. Poněvadž budova v jádře je postavena na vlastním pozemku stavebníkově, je za to míti, že patří celá stavebníkově, ale půda sousedova mu nepatří, nejde-li o případ § 418. Půdy té smí se pouze užívati a za užívání dáti náhradu podle § 1041 (srov. Sedláček, Nepravé jednání a versio in rem). Je to případ, kdy výjimečně superficies non solo cedit.

Na Slovensku platí obdobné zásady, srov. kurie 9798/1889, 395/1894, 1344/1898, 1706/1902. O pře-stavku bylo rozhodnuto, že ten, na jehož pozemku jiná osoba bezprávně postavila část své budovy, může se domáhati zboření této části jen, jestli se proti stavbě při jejím započetí ohradil a přes to ve stavbě bylo pokračováno (Fajnor-Zátarecký, Zásadné rozhodnutia, str. 48).

VI. Přehled stavebních řádů:

pro Čechy: zák. č. 5/1889 z. z.;

pro Prahu a okolí: zák. č. 40/1886 z. z., změněn zák. č. 73/1902 z. z. a zák. č. 211/1919 Sb.; rozšířen na Plzeň zák. č. 16/1887 z. z. a na Budějovice zák. č. 71/1887 z. z., při čemž cit. zák. byl rozšířen na obě tato města zák. č. 280/1919 Sb.;

pro Moravu: zák. č. 64/1894 z. z. a zák. 44/1914 z. z.;

pro Brno, Olomouc, Jihlavu a Znojmo zák. č. 63/1894 z. z., změněný zák. č. 43/1914 z. z. a zák. č. 277/1919 Sb.;

pro Slezsko zák. č. 16/1867 z. z.

Pro stavby v obvodu pevnostním min. výnos č. 10/1860 ř. z.

Pro železniční stavby min. nař. č. 19/1879 ř. zák.

§ 419. Byla-li budova zřízena na cizím pozemku z cizího materiálu, přirůstá vlastnictví i v tomto případě vlastníku pozemku. Mezi vlastníkem pozemku a stavebníkem nastávají tatáž práva a povinnosti jako v předcházejícím paragrafu a stavebník musí dřívějšímu vlastníku materiálií nahradití obecnou nebo nejvyšší cenu podle toho, zda jeho úmysl byl poctivý nebo nepoctivý.

Úřední text: Ist das Gebäude auf fremdem Grunde, und aus fremden Materialien entstanden, so wächst auch in diesem Falle das Eigentum desselben dem Grundeigentümer zu. Zwischen dem Grundeigentümer und dem Bauführer treten die nämlichen Rechte und Verbindlichkeiten, wie in dem vorste-

henden Paragraphe, ein, und der Bauführer muss dem vorigen Eigentümer der Materialien, nach Beschaffenheit seiner redlichen oder unredlichen Absicht, den gemeinen oder den höchsten Wert ersetzen.

Osnova: § 326. Byla-li stavba vystavěna na cizím pozemku a z cizího staviva, platí o právním poměru mezi vlastníkem staviva a tím, kdo stavěl, § 322, o právním poměru mezi vlastníkem pozemku a tím, kdo stavěl, §§ 323—325.

Prameny: *Codex Theresianus* II. 5. 145—140; *Osnova Hortenova* II. 4. 10—20; *Osnova Martiniho* II. 5. 20, 21; *Západohaličský obč. zák. II.* § 152, 153; *Ofner I.* 274.

Judikatura: 4348, 10.379, 11.482.

Literatura: Ehrenzweig §§ 236, 242; Klang: I/2, str. 146; Mayr: str. 470 n.; Randa: P. str. 84, 91, 94, 121 n., 196; Randa: E. 58, 245, 258, 264, 388; Rouček: str. 423; Zeiller: str. 209 n.

Obč. zák. vyslovuje, že

a) poměr stavebníka a vlastníka pozemku řídí se podle § 418,

b) poměr bývalého vlastníka materiálií a vlastníka pozemku podle § 417,

c) vlastník pozemku stává se vlastníkem materiálií pouhým zastavěním bez jakéhokoliv projevu vůle,

d) třetí věta § 418 platí i zde, vlastníkem materiálií i pozemku stává se stavebník.

III. Smíšený přírůstek.

§ 420. Co bylo doposud řečeno o stavbě zřízené cizím materiálem, platí také v těch případech, jestliže pole bylo oseto cizím semenem anebo cizími rostlinami osázeno. Takový přírůstek patří vlastníku pozemku, jestliže rostliny zapustily kořeny.

Úřední text: Was bisher wegen der mit fremden Materialien aufgeführten Gebäude bestimmt worden ist, gilt auch für die Fälle, wenn ein Feld mit fremden Samen besät, oder mit fremden Pflanzen besetzt worden ist. Ein solcher Zuwachs gehört dem Eigentümer des Grundes, wenn anders die Pflanzen schon Wurzel geschlagen haben.

Osnova: § 327. Byl-li pozemek oset cizím semenem nebo osázen cizími rostlinami, náleží vlastníku pozemku, co takto přibude; rostliny mu však náleží teprve tehdy, když už za-

pustily kořeny. O náhradě za osivo a rostliny platí obdobně ustanovení o náhradě za cizí stavivo.

Prameny: *Codex Theresianus II. 5. 42—63; Osnova Hortenova II. 4. 10—20; Osnova Martiního II. 5. 22; Západohaličský obč. zák. II. § 154; Ofner I. 274—275, II. 378.*

Judikatura: 1. Lesní stromky, vyrostlé na požadovaném pozemku ze semen, větrem tam zavátých, jsou přírůstkem (§ 404 obč. zák.), stromy, na požadovaném pozemku zasázené, příbytkem (§ 420 obč. zák.). Požadovací nárok vztahuje se na ty i na ony, ač nejde-li o případ odstavce pátého § 1 požad. zák. (2129).

Viz též 914.

Literatura: Ehrenzweig § 237, 242; Klang: I/2, str. 146; Mayr: str. 472; Randa: P. str. 91, 94, 121 n.; Randa: E. str. 58, 238, 264, 372; Rouček: str. 424; Zeiller: str. 210 n.

1. I. **Přehled.** Obč. zák. upravuje v posledních třech paragrafech třetí kapitoly druhého dílu t. zv. smíšený přírůstek; běží o satio a plantatio římského práva, k čemuž přistupují dva předpisy z práva sousedského o stromech na pomezí rostoucích. Na rozdíl od § 405 jde v § 420 o uměle zasázené nebo oseté rostliny a nikoliv o rostliny, které bez přičinění lidského na pozemku vyrostly. Obč. zák. posuzuje satio a plantatio obdobně jako vestavění cizího materiálu.

II. Právní poměr vzniklý osetím a osázením.

2. 1. Máme tři případy jako při stavbě:
- vlastník pozemku jej osází nebo oseje cizími rostlinami nebo semenem,
 - vlastník rostlin nebo osení osází (oseje) cizí pozemek,
 - osoba nějaká osází (oseje) cizí pozemek cizími rostlinami nebo semenem.
3. 2. Obč. zák. prohlašuje, že ve všech těchto případech stává se součástí pozemku
- semeno zasetím,
 - rostlina, jakmile zapustí kořeny.
- Obč. zák. nerozeznává, zda se tak stalo k účelu přechodnému (rostliny ve školce) nebo trvalému. (Jinak Klang l. c. str. 147.)

3. Vlastník pozemku stává se vlastníkem semena, rostlin, jakmile se tyto staly součástí pozemku bez jakéhokoliv projevu vůle. Je lhostejno, zda ten, kdo osil pozemek, měl způsobilost k právním jednáním, poněvadž jeho jednání není právním jednáním.

4. Nároky na vyrovnání majetkových zájmů řídí se podle §§ 417, 418. Místo toho platiti mohou předpisy ze smlouvy obligační (na př. pachtovní), dále vedle toho subsidiárně platí předpisy o jednatelství nezmocněném (§§ 1035—1044) a o náhradě škody, dopustil-li se civilního deliktu podle 30. hlavy.

§ 421. Vlastnictví ke stromu neposuzuje se podle kořenů, které se rozprostírají na sousedním pozemku, nýbrž podle kmene, který ze země vyrůstá. Stojí-li strom na hranici několika vlastníků, je jim společný.

Úřední text: Das Eigentum eines Baumes wird nicht nach den Wurzeln, die sich in einem angrenzenden Grunde verbreiten, sondern nach dem Stamme bestimmt, der aus dem Grunde hervorragt. Steht der Baum auf den Grenzen mehrerer Eigentümer, so ist ihnen der Baum gemein.

Osnova: § 328. Čí je strom, řídí se podle kmene, který ze země vyrůstá. Stojí-li kmen na hranicích několika vlastníků, je strom jim všem společný.

Prameny: *Codex Theresianus II. 5. 57—63; Osnova Hortenova II. 4. 10—20; Osnova Martiního II. 5. 23; Západohaličský obč. zák. II. § 155; Ofner I. 275.*

Judikatura: 2129.

Literatura: Ehrenzweig § 162, 192, 237; Klang: I/2, str. 147; Randa: P. str. 91, 94, 121, 124; Randa: E. str. 58, 258, 264, 372; Orloff: Arch. B. R. 17, 266 n.; Zeiller: str. 211 n.; Standinger: str. 384 n.; Mayr: str. 170; Randa: Besitz, str. 509.

I. Vlastnictví ke stromu řídí se tím, na kterém pozemku vyrůstá kmen ze země, při čemž je zcela lhostejno, kde jsou umístěny kořeny.

II. Druhá věta upravuje vlastnictví ke stromům na hranici. Obč. zák. měl patrně na mysli stromy

hraničníky, obdobně jako hraniční zdi. Podle analogie hraničních zdí je posuzovati též tento případ; jde o spoluvlastnictví, které není možno rozdělit, leč souhlasem všech zúčastněných vlastníků sousedících pozemků, při čemž spoluvlastníci pozemku platí za jednu osobu. Se stromem možno nakládati jen ve společné shodě, ustanovení § 422 neplatí.

§ 422. Každý vlastník pozemku může ze své půdy vytrhati kořeny cizího stromu a může větve nad jeho prostorem visící ořezati anebo jinak užívatí.

Úřední text: Jeder Grundeigentümer kann die Wurzeln eines fremden Baumes aus seinem Boden reissen, und die über seinem Luftraume hängenden Äste abschneiden oder sonst benützen.

Osnova: chybí.

Prameny: *Codex Theresianus* II. 5. 57—63; *Osnova Hortenova* II. 4. 13; *Osnova Martinho* II. 5. 24; *Západohaličský obč. zák. II. § 156*; *Ofner I. 275*.

Judikatura: 1. Je-li zapotřebí opravy odstraněním převislých větví, pak může tak učiniti po rozumu §§ 7 a 422 obč. zák. také vykonavatel služebnosti, ovšem v mezích § 484 obč. zák. a šetře patřičně překážející větve (881).

2. Nelze vyhraditi vlastníku služebnost, by nabyvatelé požadovaných pozemků se zdrželi osekávání větví a kořenů sousedního lesa vlastníkova, zasahujících do požadovaného pozemku (1682).

Literatura: *Ehrenzweig § 167, 187, 192, 205, 237*; *Klang: I/2, str. 148 n.*; *Randa: P. str. 49, 82, 91, 121, 124*; *Randa: E. str. 57, 109, 110, 258*; *Rouček: str. 422*; *Svoboda: Nové právo k povrchu, Právník 1913, str. 113*; *Zeiller: str. 211 n.*; *Staudinger: str. 384 n.*

1. I. Ustanovení § 422 týká se sousedského práva. Soused, jemuž strom zasahuje větvemi nebo kořeny do jeho půdy, může větve ořezati nebo s nimi nakládati podle libosti, kořeny vytrhati atp. Ustanovení toto souvisí s § 364 o immissích přímých a nepřímých a v tom směru musí býti vykládáno. — Soused se může brániti proti osázení hranice stromy žalobou zdržovací podle § 364; není-li dán pod-

klad zdržovací žaloby anebo nechce-li použítí této žaloby, může použítí práva mu daného § 422, totiž: bez soudní intervence vytrhati kořeny a ořezati převislé větve, i kdyby tím strom zahynul. Právo toto mu přísluší i tehdy, když by tím žádnou újmu neutrpěl.

II. 1. Kořeny i větve může soused sám 2. odstraniti, ale nesmí při tom zasáhnouti souse-
dova majetku, nesmí vstoupiti na sousedův pozemek, vyléztí na strom, přiložití ke kmeni žebřík (*Klang, Kommentar I/2, str. 149*). Soused může požadovati na vlastníku stromu, aby sám větve odstranil, jen žalobou zdržovací.

2. Větve i kořeny neoddělené tvoří součást stro- 3.
mu a tento je součástí půdy. Dokud převislé větve nebyly odděleny, jsou ve vlastnictví vlastníka pozemku, z něhož strom vyrůstá, ale soused má právo užívací. Oddělením se stávají samostatnou věcí a přecházejí do vlastnictví souse-
dova pouhým oddělením bez právně relevantního projevu vůle. Potud je odůvodněno, že ustanovení toto je zařazeno do čtvrté hlavy.

3. Je sporno, zda soused může urýznouti kmen 4.
rostoucí šikmo nad sousedův pozemek. Proti se vyslovuje *Klang* (l. c. str. 150), ale důvodu podle našeho práva není, neboť soused mohl by ořezávati všechny výhonky a ponechati pouze pahýl kmenu.

4. Ustanovení toto je singulárního rázu a nelze je užívatí na jiné případy.

III. Plody, které spadly na sousedův pozemek 5.
s větví převislých, patří susedovi, jiné plody patří vlastníku mateřské věci, jež může si odnésti podle § 384.

IV. Na Slovensku, zdá se, praxe žalobu zdržovací nepřipouštěla (srov. kurie č. 3132/1906), ale podle našeho mínění může se praxe n. s. přikloniti ke kladnému hledisku.

PÁTÁ HLAVA.

O NABYTÍ VLASTNICTVÍ PŘEDÁNÍM.

Prostředně nabytí.

§ 423. Věci, které již mají vlastníka, nabývají se prostředně tím, že přecházejí právním způsobem z vlastníka na druhého.

Úřední text: Sachen, die schon einen Eigentümer haben, werden mittelbar erworben, in dem sie auf eine rechtliche Art von dem Eigentümer auf einen Andern übergehen.

Osnova: chybí.

Prameny: *Codex Theresianus II. 3. 95. 6. 23—42*; *Osnova Hortenova II. 1. 2, 6, 14*; *Osnova Martiniho II. 4. 3—6, 6. 1. III. 3. 22*; *Západohaličský obč. zák. II. § 104, 158*; *Ofner I. 256, I. 276—278.*

Judikatura: 12170.

Literatura: Almási: str. 37 n.; Ehrenzweig: §§ 202, 206, 208; Mayr: str. 422 n.; Hofmann: Titulus und modus, 102 n.; Till: Festschrift zur Jahrhundertfeier, str. 381; Klang: I/2, str. 151 n.; Randa: P. str. 91, 183, 197; Randa: E. str. 258, 271, 399; Rouček: str. 425; Svoboda: Převod nebo omezení vlastnictví, České Právo I., č. 10; Zicho: Zprávy práv. jednoty mor. XIII., str. 53; Zeiller: str. 215 n.; Staudinger: str. 386 n.

V páté hlavě jsou zařazeny předpisy o prostředně nabytí vlastnictví, jež jsou rozdílné pro movitosti (§§ 426—430) a nemovitosti (§§ 431—443), ale mají některá ustanovení společná (§§ 423—425). Společnou známkou těchto předpisů o nabytí vlastnictví je ta okolnost, že vlastnictví se nabývá společným prohlášením vůle zeizitele a nabyvatele, tedy dvoustranným právním jednáním — smlouvou. Doktrina měla a má většinou na mysli oblihační smlouvu, kterou se závazek zakládá a proto byla vůči této smlouvě, již se převádí vlastnictví, úplně bezradná. Bezradnost tato je dosti výrazná jak v našem obč. zák., tak i v německém obč. zák., tak i ve švýcarském civ. zák., nehledě k velmi odchylnému systému francouzskému.

Ve třetí hlavě jedná obč. zák. o nabytí vlastnic-

tví jednostranným projevem vůle nabyvatele, ve čtvrté o nabytí vlastnictví bez projevu vůle, a v páté o nabytí dvoustranným projevem vůle. Jinak mohli bychom toto vyjádřit takto: v třetí hlavě se upravuje jednostranné právní jednání nabývací, ve čtvrté náhodné nabytí, v páté dvoustranné jednání nabývací čili nabývací smlouva.

Myšlenka tato není právě jasně vyjádřena na tomto místě, které má ráz spíše doktrinární než zákonný.

Převodní smlouva musí mít u věcí movitých náležitosti uvedené v §§ 426—430, u nemovitostí v §§ 431 až 443.

Její titul.

§ 424. Titul prostředně nabytí pozůstává ve smlouvě, v pořízení na případ smrti, v soudcovském výroku, anebo v nařízení zákonném.

Úřední text: Der Titel der mittelbaren Erwerbung liegt in einem Vertrage; in einer Verfügung auf den Todesfall; in dem richterlichen Ausspruche; oder, in der Anordnung des Gesetzes.

Osnova: § 329. K převodu vlastnictví vlastníkem je potřeba právního důvodu a úkonu, kterým se převod dovršuje.

Prameny: *Codex Theresianus II. 3. 10—13, 8. 1—70*; *Osnova Hortenova II. 5. 1, 2, 6. 1. 4*; *Osnova Martiniho II. 6. 2—6*; *Západohaličský obč. zák. II. § 104, 159—161*; *Ofner I. 256, I. 276—278.*

Judikatura: 1. Vnucená dražba jest odvozeným způsobem nabytí (2917).

2. Knihovní převod bez platného titulu nemá jiný význam, než odevzdání při movitých věcech, a má hmotně právní účinnost jen, jsou-li splněny veškeré předpoklady, jež předepisuje občanský zákon pro zamýšlenou a chtěnou změnu (11.629).

Viz též 2944, 9548, 9700, 11.319, 12.170.

Literatura: Ehrenzweig: §§ 175, 206, 223; Klang: I/2, str. 151 n.; Randa: P. str. 91, 171, 173, 174, 197; Randa: E. str. 216 n.; Rouček: str. 425 n.; Zeiller: str. 216; viz lit. u § 423.

I. Titulus a modus aquirendi. Justa causa traditi-
tionis.

1. Staré římské civilní právo znalo formální přechod vlastnictví, a to původně jen jediným způsobem, trhovou smlouvou — *mancipatione* — jejíž pomocí římské právo zavádělo asi hodně násilně peněžní hospodářství do tehdejšího hospodaření naturálního. Touto smlouvou dán byl jak trh, tak i jeho splnění. Vedle toho vznikla nová forma převodu fingovaným procesem *in jure cessione*. Později nastalo rozpojení mezi trhem a jeho splněním, neboť *emptio venditio* byla pouhá obligační smlouva bez splnění, čímž položen byl základ k úvěrovému hospodaření.
2. V zápětí na to přišel z *juris gentium* nový způsob převodu — *traditio*, pouhé neformální předání věci. Z formy mancipační byl každý dostatečně poučen, že jde o převod vlastnictví, ale z pouhého předání věci nemohl souditi na nic, věc mohla býti předána k úschově, k užívání, ke správce, do opatrování, i do vlastnictví. Předání samo o sobě nemá dostatečně jasného obsahu, aby z něho bylo patrné, oč běží. Skutková podstata byla neúplná, bylo tedy nutno žádati, aby prohlášením stran byla doplněna, toto určení obsahu právního jednání prohlášením stran, jež jim bylo zůstaveno na vůli, nazývalo se *justa causa*.
3. Počátkem novověku a v Německu hlavně v první polovici XVIII. století bylo velmi rozšířeno učení o rozdílu věcí možných a věcí jsoucích, ve svém základě spekulativní. Věc možná měla menší jaksí existenci než věc jsoucí. Spekulace nerozlišovala mezi úsudkem o jsoucnu a jsoucnem, tak se stalo, že i normám právním přisuzována byla stejná existence jako hmotným předmětům. Tehdejší doba normy právní ráda vyjadřovala jako subjektivní práva a tudíž rozeznávala možná a skutečná práva subjektivní. Titulo stávalo se právo možné a modo skutečným.
4. Učení toto převzato bylo obč. zák. v plném rozsahu. Obč. zák. převzal z římského práva zásadu: *Traditionibus et usucapionibus dominia rerum, non nudis pactis transferuntur* (C. 2, 3, 20). I jinak vybudoval

předání věci podle římsko-právní tradice a tím vznikla stejná potřeba jako v římském právu, nějakým způsobem toto o sobě zcela neutrální předání determinovati. Tak se stalo, že v předpisech o tradici setkala se učení *de titulo et modo acquirendi* s učením *de justa causa traditionis*.

4. Doktrina ani praxe tyto dva různé prameny 5. tohoto ustanovení nerozeznala. Doktrina brala své znalosti z druhé ruky, prameny mají svůj původ ve filosofii, jedna v eklekticismu Ciceronově a tím ve filosofii řecké, druhá ve filosofii postscholastické v Německu. K tomu přistoupila filosofie pozitivistická (jejíž poučky ne dosti kriticky byly přejímány), která z práva činila směs psychologických zážitků a v kause shledávala psychologický impuls k jednání. Představitelem tohoto stavu učení byl u nás R a n d a. Z toho povstal více méně zmatek, neboť šlo začasté o ideologie a ne o výklad právní.

II. Determinace tradičního aktu.

1. Předání věci samo o sobě je úplně nejasné. Ne- 6. lze zjistiti, k jakému účelu se věc předává. Účel je zde obsah nějakého předpisu právního, musíme míti tedy nějaký konkrétní právní předpis, který nám determinuje právní relevanci aktu předávajícího. Při tom musíme míti na paměti, že se determinace podle našeho obč. zák. může státi buď tím, že strany vezmou na sebe nějaké závazky anebo že závazky zruší (§ 869, § 1412). Srov. S e d l á č e k, *Obligační právo I.*, 2. vyd. str. 51 násl. Předáním věci neberou strany žádný závazek na sebe, nýbrž závazek předati věc se tímto předáním splňuje. Je-li tato determinace nazvána důvodem, čili kausou právního jednání, pak je možno nazvati závazek, jenž se ruší touto determinací, prostě kausou tradice. Tato *justa causa traditionis* našeho práva nerovná se sice úplně římsko-právní kause, ale je jí velmi podobná. Obč. zák. pod vlivem spekulativního

racionalismu přijímá názvosloví odchylné a mluví o titulu předání. Odmyslíme-li si tuto názvoslovnou stránku, zůstává jen otázka determinace, ale tato determinace je dána podle našeho práva jen t. zv. »kausou«, čili výraz »titulus« není nic jiného než t, zv. »kausak«, což je název užívaný hojně v moderní pravovědě.

7. 2. Lidé, spravující svůj majetek, nemyslí v právních pojmech. Jim vlastnictví znamená, že právní řád jim dává ochranu tak, že mohou hodnotu věci zcela pro sebe využítkovati. Strany sjednávající závazky rozeznávají, zda se převádí věc úplně do majetku druhého anebo jen částečně. Tyto představy strany jsou právní skutečností a je otázkou zcela faktickou zjistiti, co strany při sjednání závazku projevily. Tento projev je nám základem smlouvy obligační (resp. právního jednání obligačního vůbec); zda je zde právní jednání a jaké závazky z toho vznikají, je otázkou právní. Nezáleží na tom, co ta ona strana vnitřně chtěla, záleží na tom, co obč. zák. předpisuje o projevu vůle. Strana se tedy zavazuje převést věc úplně do majetku druhé strany a takto zjištěný závazek je důvodem, kausou či titulem, kterým se předání věci determinuje. Převod je determinován závazkem, děje-li se za splnění tohoto závazku. Převod je modus, způsob nabývací.

8. 3. Podle předpisů právních, obsažených ve druhé kapitole druhého dílu, má se nabyvateli dostati takové ochrany, aby mohl s věcí nakládati podle své vůle. Je otázka, zda dostatečným důvodem tradice je závazek převést věc do vlastnictví pod výminkou odkládací nebo rozvazovací, s doložením času, nebo se závazkem věc vrátiti zpět.

9. a) Náhradnictví svěřenské (§ 608) je případem převodu vlastnictví pod výminkou nebo s doložením času, titulem je zde poslední pořizení a převodem soudní odevzdání. Toto náhradnictví svěřenské je dáno také při odkazech (§ 652). Odkaz zakládá

obligační závazek dědicův vydati odkazovníku věc do vlastnictví. V tomto případě je dostatečným důvodem převodu vlastnictví závazek vydati věc podmíněčně do vlastnictví, a to pod výminkou rozvazovací. Totéž platí o doložení času. (Srov. § 358 č. 2—4, § 425 č. 7.)

b) Praxe připustila výhradu vlastnictví 10. při trhov^é smlouvě až do zaplacení ceny trhov^é. Tato praxe je uznána také legislativou, neboť § 2 zák. č. 70/1896 o obchodech splátkových předpokládá přípustnost výhrady vlastnictví. Výhradou vlastnictví nazývá se úmluva, podle níž přechází vlastnictví až zaplacením ceny trhov^é. Věc se převede ihned na nabyvatele, ale vlastnictví na něho přejde, jakmile bude zaplacena cena trhov^á. Je tedy podle toho závazek převést věc do vlastnictví pod výminkou odkládací dostatečným důvodem pro převod. (Srov. § 425 č. 8 násl.)

c) Konečně máme výhradu koupě zpětné 11. (§ 1071). Výhrada tato je omezena dvojím směrem: jednak je osobním právem prodatelovým, jednak nesmí se jí obcházeti zákaz mobilární hypoteky. Přípustna je pouze u nemovitostí (§ 1070).

d) Z toho je viděti, že je možno převést věc s ře- 12. čenými výhradami, a tu nastala otázka, zda se tak může státi i v jiných případech. V dobách, po válce následujících, šlo o t. zv. **zajišťovací převod** (Sicherungsübereignung). Jednalo se o nové způsoby zajištění úvěru, jehož bylo tehdy nadbytek; nelze zapřítí určitý vliv anglo-amerického práva, jež zná starou instituci »mort-gage«, což není nic jiného, než druh mobilární hypoteky. Zajišťovací převod u nás měl své počátky již před válkou v zajišťovacím postupu pohledávek. Přípustnost zajišťovacího převodu opírala se o § 10 konk. řádu (nyní § 12). Praxe byla po válce s počátku velmi příznivě nakloněna zajišťovacímu převodu (Vážný č. 3701, 4085), ale později se stávala rezervovanější (Vážný č. 5026 plen. rozh.). Jakmile bylo rozhodnuto, že zajišťovací převod neoprav-

- ňuje k žalobě vlastnické o vydání věci, nýbrž jen k žádosti, aby se z věci dostalo oprávněnému uspokojení před ostatními věřiteli (Vážný č. 5553, 10.731), byl tím zamítnut důvod zajištění pohledávky jako důvod
13. převodu vlastnictví. Od té chvíle počíná splývatí zajišťovací převod s mobilární zástavou podle § 452, kde praxe dosti úzké ustanovení vykládala zase hodně liberálně. Bylo rozhodnuto, že zajišťovací převod vyžaduje též nabývací způsob jako k nabytí zástavního práva k movitostem (Vážný č. 9929), a tím zajišťovací převod byl postaven na roveň zastavení, třebaž n. s. ještě trvá na fikci vlastnického práva věřitelova. Jednodušší by bylo říci, že právní důvod zajišťovacího převodu je posuzovati podle § 916 a že jde v daném případě o zajištění pohledávky, tedy o zřízení práva zástavního, a nikoliv o převod vlastnictví.
14. e) Jinak je tomu s převodem vlastnictví k věrné ruce (Treuhand, trustee). Jde o případ v praxi dosti častý, který však, pokud je mi známo, nebyl rozřešen u n. s. Převod k věrné ruce provádí se tím způsobem, že převodce učiní převodníka vlastníkem určitých věcí a tento převezme na sebe závazek po uspořádání určitých záležitostí vlastnictví k věcem převést na převodce anebo na osoby, které při převodní smlouvě byly určeny. Smlouva taková je nesporně platná a jde dále než zmocňovací smlouva. Smlouva taková je determinovaná účelem, k němuž se převod provádí: aby převodník měl úplně volnou ruku a úplnou legitimaci proti třetím osobám v uspořádání svěřených záležitostí, převádí se na něho vlastnictví. Jakmile záležitost svěřenou uspořádá, má věc vydati a oprávněný má proti němu žalobu osobní (ne věcnou) na vydání věci. V daném případě závazek převést věc k věrné ruce je zvláštním důvodem; převod vlastnický děje se nemoženě, závazek vydati to, co po uspořádání zůstane, je pouze osobním závazkem. Účelem je úplná vláda nad věcmi, tedy je důvod převodu vlastnictví k věrné

ruce platným důvodem převodu na rozdíl od zajišťovacího převodu.

Typické případy převodu k věrné ruce jsou: nemožený indosament k vybrání pohledávky směnečné; sbírka, kde sběratelé sbírají vlastním jménem, ale k určitému účelu, proto dárcové do sbírky mohou žádati, aby účel sbírky byl sběrateli splněn. (Bartsch v Klangově komentáři I./1, str. 1124—1126 rozvádí pojem vlastnictví k věrné ruce způsobem velmi neurčitým a zahrnuje do něho odporující si instituty.)

III. Neplatnost titulu.

15.

Neplatnost titulu byla různě kvalifikována podle toho, zda šlo o přívržence t. zv. objektivní či subjektivní kausy. Správně musíme říci, že nemáme v obč. zák. vysloveno, zda neplatnost titulu má v zápětí neplatnost tradice, anebo zda je tradentu dána žaloba jen podle § 1431. Otázka tato nedá se teoreticky jednoznačně vyřešiti; praxe se může přikloniti k mínění jednomu i druhému. Struktura obč. zák. odpovídá spíše mínění druhému u nás zastávanému R a n d o u, že totiž tradice je platná, byla-li tato přesně determinována (t. j. musí býti určen závazek dostatečný, třebaž je v daném případě neplatný). Tradice je tudíž platná, jestliže se strany sjednotily na tom, že převádějí věc na zrušení nějakého závazku vedoucího ku převodu vlastnictví. Sjednocení na důvodu musí býti vážné, tedy strany musí býti přesvědčeny, že se tímto převodem ruší závazek, t. j. důvod převodu. Nebylo-li tohoto závazku, je převod nicméně platný. Není-li při převodu tohoto konsensu, nebo je-li konsens jen o fingoaném důvodu, nebo není-li důvod dostatečný, není tradice platná a vlastnictví nepřechází.

Prostředechný způsob nabytí.

§ 425. Pouhý titul neskýtá ještě vlastnictví. Vlastnictví a všech věcných práv vůbec může býti

nabyto jen právním předáním a převzetím, pokud zákon neustanovuje jinak.

Úřední text: Der blosse Titel gibt noch kein Eigentum. Das Eigentum und alle dingliche Rechte überhaupt können, ausser den in dem Gesetze bestimmten Fällen, nur durch die rechtliche Übergabe und Übernahme erworben werden.

Osnova: § 329 (otištěno u § 424 tohoto komentáře).

Prameny: *Codex Theresianus II. 3. 13, 14, 6. 1, 2; Osnova Hortenova II. 5. 1, 2. 6. 1. 4; Osnova Martiního II. 6. 2—6; Západohaličský obč. zák. II. § 104, 159; Ofner I. 256, I. 276—278.*

Judikatura: 1. Podle § 425 obč. zák. vyhledává se k odvozenému převodu vlastnictví právní odevzdání a převzetí věci, takže příjemce nabývá výhradného práva s věcí volně nakládati (§ 362 obč. zák.) (1282).

2. Přechod vlastnictví nenastává, neměl-li odevzdatel věci vůle převést na nabyvatele vlastnictví k ní až do zaplacení kupní ceny a tuto vůli prohlásil při tom nebo před tím způsobem postačujícím (§ 863 obč. zák.) k nepochybnému projevu vůle, třebaže tato výhrada ujednána nebyla. Odevzdatel věci může si vyhradit vlastnictví k prodané věci až do zaplacení kupní ceny, třebaž šlo o zboží určené k zpracování a prodeji, dokud bylo ještě zboží nezpracováno nebo neprodáno (6418).

Viz též 2855, 9700, 9714, 12.069, 12.256.

Literatura: Ehrenzweig § 206, 282; Klang: I/2, str. 159 n.; Randa: P. str. 86, 91, 168, 173, 194, 197, 202; Randa: E. str. 258, 266, 297, 381, 385, 395; Rouček: str. 426 n.; Zeiller: str. 217 n.; Mayr: § 212; Exner: Tradition str. 1 n. a 86 n.; Wellspacher: Vertrauen str. 130 n., 156 n.; Geller: Z. Bl. 1, str. 389, 21 str. 1 n., 39 str. 101.

1. I. **Přehled.** 1. Obč. zák. vyslovuje zásadu, že pouhý titul nedává legitimaci k věcně právní žalobě, nýbrž že k titulu musí přistoupiti předání a převzetí věci. Kdo má pouhý titul, musí žalovati na splnění, z čehož je zřejmo, že titul je poměr obligační, který se předáním a převzetím splňuje a ruší. Starší učení, až do konce XIX. století, mělo za to, že splnění je něco faktického, ale, jak na jiném místě bylo dokázáno (Sedláček, *Obligační právo I.*), obč. zák. normuje 2. plnění jako soluční právní jednání. Poněvadž pak tradice není nic jiného než soluční právní jednání, jest ustanovení tohoto paragrafu doplniti ustanovením tře-

tího dílu hlavy třetí o plnění. Z toho plyne, že příjemce musí býti věřitelem, označeným v titulu (§ 1424). Svéprávným nemusí býti, poněvadž se toto týká jen zániku závazku plněního a nikoliv přechodu vlastnictví (§ 1424 i. f.). Plní-li se někomu jinému než věřiteli a tradent se domníval, že plnil věřiteli, máme omyl v osobě, který činí soluční jednání (t. j. tradici) neplatným za podmínek § 871 (cf. § 877). Jde o omyl v osobě (§ 873).

2. Druhá věta stanoví formu splnění a v tom směru je zase pátá hlava druhého dílu doplněním třetí hlavy třetího dílu. Závazek je splněn teprve faktickým předáním a převzetím, což je doplněním § 1412. Věc se předává a přijímá na splnění závazku, čili přijímá se na základě určitého titulu, jak se běžněji říká. Tradent musí býti způsobilým k právnímu jednání a platí ustanovení § 1421, t. j. není-li tradent po rozumu § 1421 způsobilým zapraviti svůj dluh, nenastává přechod vlastnictví. Titulus a modus mohou časově splynouti v jedno jako u ruční koupě nebo u ručního darování.

3. Předání se týká pouze přechodu vlastnictví z vůle předatelovy, nikoliv z rozhodnutí soudu nebo správního úřadu; tyto způsoby nabývací nejsou v obč. zák. vůbec upraveny, a je se řídití příslušnými ustanoveními o předání dědictví, o příklepu věci nemovitě, o příklepu věci movité, dále sem patří předpisy o expropriaci. Všem těmto ustanovením je více méně společné, že přechod vlastnictví nastává už příslušným pravoplatným výrokem buď soudu nebo úřadu správního, ale máme také případy, kdy je k tomu nad to zapotřebí předání, t. j. tradice resp. intabulace.

II. **Formy tradice.** Obč. zák. zná tři formy tradice:

a) předání věcí movitých, které musí býti předány do držby přejímatelovy; obč. zák. uvádí tři způsoby předání do držby: hmotné předání, symbolické předání, předání prohlášením, které mají společné to,

že přejímatel musí se státi držitelem, a to tak, že se stává potud vlastníkem, pokud se stal držitelem,

b) předání věcí nemovitých v knize pozemkové zapsaných, což se musí státi formou intabulace,

c) předání věcí nemovitých v knize pozemkové nezapsaných, jež se děje uložením listiny u soudu.

Není-li forma tato splněna, není tradice platná.

7. III. Tradice a titul. 1. Věc musí býti předána tak, jak ustanovuje titul, jinak byl by rozpor mezi titulem a tradicí a tato byla by neplatná. Jsou-li obě strany při předání v omylu co do tradice, je předání platné, neboť v prohlášení stran při tradici není rozporu a jen o ten jde. (Předávající má pak nárok podle § 1431 resp. § 1041.) Je-li dán závazek k předání s výminkou odkládací nebo rozvazovací nebo s doložením času, je předati s těmito doložkami, které působí in rem. Nemáme určeno, pokud jsou výhrady takové platné. Jen u náhradnictví svěrenského máme ustanovení o t. zv. časově omezeném vlastnictví. O časově omezeném vlastnictví viz výklady u § 358 č. 2—4.

8. 2. Výhrada vlastnictví (srov. k tomu § 424 č. 10). Při výhradě vlastnictví jde o předání věci s tou výhradou, že věc přejde do vlastnictví, až bude cena tržová za ni zaplacená; do té doby však zůstane vlastnictví u předatele (Vážný č. 10.005). Zaplacení ceny tržové je budoucí událost, na níž se činí přechod vlastnictví závislým. Věc se předá ihned, ale přejde do vlastnictví teprve, splní-li se další podmínka.

Účinky výhrady jsou tyto:

9. a) Kupitel stává se držitelem věci a je oprávněn věc držeti i proti prodávateli, jenž nemůže věc podle libosti požadovati zpět, neboť prodávatel je povinen ponechat věc kupiteli, plní-li tento závazky převzaté. Věc je kupiteli svěřena a proto je zcizení jím dále provedené pravoplatné (§ 367, třebas je trestné). Specifická zaniká tato výhrada (Vážný č. 8606, 9363).

b) Prodatel má ochranu proti věřitelům kupitelovým, kteří vedou exekuci na jeho majetek, může se brániti proti exekuci, vedené na prodaný předmět s výhradou vlastnictví, žalobou podle § 37 ex. ř. (Vážný č. 4822, 8993).

c) Nebezpečí zániku věci nese kupitel (srov. Sedláček, Obligační právo II., č. 147, Klauß, Kommentar 1/2, str. 163, Ehrenzweig, System 2/2, str. 384 n., Geller, Zentralblatt sv. 21, str. 19), judikatura předpřevratová zastávala mínění, že nebezpečí nese prodávatel, u nás se n. s. s počátku k tomu klonil (Vážný č. 853).

d) Prodatel může odstoupiti od smlouvy, octne-li se kupitel v prodlení; prodávatel může si věc vzíti zpět a tím odstoupiti od smlouvy (Vážný č. 7674, 7704, 12.242). Prodatel nemůže zároveň žádati zaplacení tržové ceny a vrácení věci, leda že by si byl takové právo zvláště vymínil (Vážný č. 8669). Nevyhledává se, aby odstup se děl podle ustanovení § 918 (Vážný č. 10.590 cf. 11.214). Žaloval-li prodávatel při výhradě vlastnického práva nejdříve o zaplacení kupní ceny a byla-li žaloba zamítnuta z důvodu, jenž se netýkal zániku obligační pohledávky prodávatelovy, může prodávatel i pak uplatniti výhradu vlastnického práva a domáhati se vrácení prodané věci (Vážný č. 11.214). Zcizitel může vymoci nejprve rozsudek na zaplacení zbytku tržové ceny a pak, nezaplatí-li, může odstoupiti od smlouvy a žádati věc zpět (Vážný č. 4993, 5016, 8527, 10.005).

e) Vede-li prodávatel exekuci na věc prodanou, aby jejím zpeněžením došel zaplacení, je v tom spatřovati vzdání se výhrady vlastnictví. Náš nejv. soud sleduje právní názor judikátu č. 246 ze dne 23. května 1916, srov. Vážný č. 2272, 4993, 5016, 8527, 10.579, 11.358.

f) Výhrada vlastnictví má ten účinek, že až do zaplacení ceny tržové nebyla splněna smlouva ani s té, ani s oné strany, následkem toho může v konkursu jedné nebo druhé strany správce konkursní

podstaty buď trvati na splnění smlouvy anebo odstoupiti od smlouvy (§ 23 konk. ř.). V prvním případě trvá původní smlouva dále, jako kdyby nebylo došlo ke konkursu, ve druhém je třeba věc vrátiti (u obchodů splátkových s omezením § 2 zák. č. 70/1896 ř. z.). Sporno je, zda přihláška pohledávky ke konkursnímu řízení má v zápětí ztrátu výhrady vlastnické; Kl a n g (Kommentar I/2, str. 164) je toho mínění, že přihlášením pohledávky nezaniká výhrada; praxe našeho n. s. mi není známa (srov. Glaser-Unger n. ř. 2656).

15. g) Vyrovnání nemá vlivu na výhradu (Vážný č. 10.005). Prodátel je oprávněn žádati za vyloučení ze jmění dlužníkova, odstupuje-li od smlouvy, srov. § 13 vyr. ř. (Voska: Konkursní, vyrovnací a odpůrcí řády, str. 486 n., Karmán, Řády vyrovnací, odpůrcí a konkursní, str. 244), analogie se zajišťovacím převodem není na místě. Vymínil-li si však prodátel vyloučení z vyrovnávací podstaty, není oprávněn domáhati se zaplacení kupní ceny (Vážný č. 2958). Prodátel nepozbývá vlastnictví tím, že v kupitelově vyrovnání nežádal za vyloučení, nýbrž přihlásil svoji zbytkovou pohledávku (Vážný č. 10.839), neboť prodátel podav žalobu na zaplacení ceny tržové, nepozbývá výhrady vlastnické (Vážný č. 10.005). Žádá-li však zaplacení kupní ceny, obdrží jen vyrovnávací kvotu, a je-li tato zapravena, nemá nároku na vrácení věci, neboť smlouva tím byla splněna a věc se stala vlastnictvím kupitelovým (Vážný č. 12.110).

16. h) Věc musí zůstati totožnou, tedy samostatnou věcí. Stane-li se součástí jiné věci, přestává výhrada, a to stane-li se součástíkou nemovitosti, podle § 297, movitostí, podle § 416. Výjimku máme stanovenou u strojů (srov. § 355 č. 22, 23), které spojením s nemovitostí zůstávají nicméně ve vlastnictví prodátelově, je-li výhrada vlastnictví v knize pozemkové poznamenána. Poznámka taková má platnost 5 roků. Není-li výhrada poznamenána v knize pozemkové, stávají se stroje součástíkou nemovitostí, a vý-

hrada místa nemá (Vážný č. 2799). Je-li věc pouze příslušenstvím budovy, zachovává si charakter samostatné věci (do jisté míry srov. Vážný č. 2850). O poznámku možno žádati také dodatečně, ale k tomu je zapotřebí nejen souhlasu vlastníka nemovitosti, nýbrž i souhlasu předcházejících věřitelů (Vážný č. 3085, 4118, 11.595). Podle toho je nejasno, co se stane se stroji před poznámkou, důsledně musíme je považovati za součást nemovitosti (Vážný 12.106), a tudíž za vlastnictví nabyvatelovo, pokud tento je současně vlastníkem nemovitosti (Vážný č. 3263, 3699, 5141, 5248, 7623, 7769, 8519, 8589, 9432, 10.698, 10.743, 10.839, 11.153, 11.200). Připevní-li pachtýř do budovy tovární stroje, nejsou tyto součástí budovy, nemají-li tam zůstati trvale (srov. § 418 č. 3—5). Další otázka je ta, zda možno výhradu vlastnictví ke strojům dodatečně smluviti, anebo zda musí býti předány s výhradou, třebaž se tato dodatečně zapíše do knihy pozemkové. Praxe zastává názor, že poznámku lze povoliti nejen pro výhradu vlastnictví při dodání strojů až do úplného zaplacení kupní ceny, nýbrž i pro jiné případy, kde se uplatňuje, že stroje jsou vlastnictvím někoho jiného než vlastníka nemovitosti (Vážný č. 11.200). Z toho plyne, že dodatečná výhrada se připouští, pak však konstruuje praxe z této poznámky nový způsob převodu vlastnictví k určitým součástkám nemovitosti (strojům), totiž poznámkou výhrady vlastnictví.

Podotknouti jest, že na Slovensku v důsledku usnesení judexkuriální konference platí § 297 v původním znění obč. zák.

Druhy předání: 1. u movitých věcí:

a) hmotné předání;

§ 426. Movité věci mohou býti zpravidla druhému předány jen hmotným odevzdáním z ruky do ruky.

Úřední text: Bewegliche Sachen können in der Regel nur durch körperliche Übergabe von Hand zu Hand an einen Anderen übertragen werden.

Osnova: § 330. Převod vlastnictví k movitým věcem dovršuje se převodem držby.

Prameny: *Codex Theresianus II. 6. 3, 6, 8, 9, 43. III. 9. 15. 127; Osnova Hortenova II. 5, 6, 7, III. 9, 59, 10. 10; Osnova Martínho II. 6, 7; Západohaličský obč. zák. II. § 164; Ofner I. § 78—279.*

Judikatura: 1. Tím, že nabyvatel si prohlédl věci, jichž se mu mělo takto dostat, a jich se rukou dotekl, nebyly mu věci ještě odevzdány (1512).

2. Není »odevzdáním« darované věci, prohlásil-li dárce k obdařenému, by si vzal darovanou věc od osoby třetí, u níž byla ve správě (2489).

3. Jde-li o více kusů nábytku, současně koupených, jest přípustiti odevzdání znamením, třebaže některé kusy připouštějí odevzdání z ruky do ruky, jiné je připouštějí jen s těžkostmi a jiné je vůbec nepřipouštějí (2833).

4. Smlouva, kterou se převádějí věci do vlastnictví pouze za účelem zajištění pohledávky, není smlouvou o převod vlastnictví podle §u 426 obč. zák., nýbrž smlouvou zástavní (2855).

5. Hmotné odevzdání vyžaduje, by se odevzdaná věc z vůle odevzdatelce a se svolením přejímatele octla v takovém poměru k tomuto, by skutečně aneb aspoň podle obvyklého nazírání byla v jeho moci. Věc odevzdaná manželcem manželce jest ve skutečné moci manželčině, i když zůstala, jako dříve, v bytě obývaném oběma manželi (5220).

6. Hmotnému odevzdání není na překážku, že prodaných věcí jest mnoho na počet (10.719).

7. Dal-li manžel směněný nový nábytek postaviti do společného bytu na místa starého nábytku, patřícího vlastnicku manželce, a prohlásil k manželce, že jí tento nový nábytek daruje a předává, a manželka nový nábytek jako svůj přijala a užívala ho ve společné domácnosti, byl darovaný nový nábytek manželce hmotné (§ 426 obč. zák.) odevzdán a nebylo ku platnosti darovací smlouvy zapotřebí formy notářského spisu (11.374).

8. Byly-li prodané věci odevzdány tomu, kdo je koupil v tajné plně moci pro jiného, nabyt k nim vlastnického práva zmocněncem, nikoliv zmocnitel. K nabytí vlastnictví zmocnitel jest zapotřebí, by zmocněncem mu věci odevzdal (§§ 426, 427, 428 obč. zák.) (12.256).

Viz též 3512, 3565, 4474, 9520, 9700, 9926, 10.130, 10.195, 10.310, 11.170, 11.281.

Literatura: Ehrenzweig § 173; Fajnor-Zátarecký: str. 101; Klang: I/2, str. 165 n.; Exner: Der Rechtserwerb durch Tradition, 1867; Randa: P. str. 91, 94, 175, 197, 202; Randa: E. str. 36, 258, 263, 305, 309, 324, 395; Randa: O nabytí movitých věcí tradicí či odevzdáním, Právnik X., str. 253; Zeiller: str. 220 n.

I. **Zásada**, která ovládá obč. zák., je ta, že věc 1. musí se dostat do držby nabyvatelovy bez ohledu na to, zda jde o držbu bezprostřední anebo o držbu prostředěnou. Obč. zák. pod vlivem obecnoprávní doktriny uvádí několik případů předání věci v §§ 426 až 429. Jsou to: předání věci z ruky do ruky u věcí, kde takové předání je možné, dále předání symbolické, kde předání z ruky do ruky není možné, pak předání prohlášením u kterékoliv věci a konečně předání věci zasílaných. Obecnoprávní názory pramení jednak 2. v římském právu, jednak v právu feudálním. Z římského práva převzaty jednotlivé případy tradice, které se schematicky seřadily pod několik typů; z práva feudálního převzat názor, že držba se nabývá symbolickým jednáním a že na symbolu záleží více než na skutečném panství. Přirozené právo snažilo se obě racionalisovati, ale nedovedlo obé sloučiti úplně. Pokud bylo vědomí symbolistiky feudálního práva živé (investitura), potud shledáváme, že v těchto předpisech jsou obsaženy formy tradice rituálně upravené. V posledních desetiletích devatenáctého století však převládá názor, že v předpisech těchto jen kasuisticky je vyjádřena myšlenka, že věc musí býti předána do držby.

II. **Hmotné předání** není symbolem a proto nedostačí, že přejímatele si věc prohlédl a se jí dotkl (V á ž n ý č. 1520), nebo že věc prostě shlédl a na věc připevněn lístek, naznačující vlastnictví přejímatelevo (V á ž n ý č. 3565); není však zapotřebí, aby věc byla přenesena z místa na místo (G l a s e r - U n g e r n. ř. 4310). Dostačí, uvede-li se nabyvatel se svolením zcizitelovým sám v držbu (G l a s e r - U n g e r n. ř. 5426). Hmotné odevzdání vyžaduje, aby se odevzdaná věc 3.

z vůle odevzdatele a se svolením přejímatele ocitla v takovém poměru k tomuto, aby skutečně anebo aspoň podle obvyklého nazírání byla v jeho moci (V á ž n ý č. 5220). Věc musí býti samostatná, není možno předati část věci (na př. sochu tvořící část fačady), leda že by byla oddělena a jako samostatná věc předána (Zentralblatt 1915, č. 192).

b) předání znamením;

§ 427. U věci movitých však, které podle své povahy nepřipouštějí hmotné odevzdání, jako u pohledávek, zboží zasílaného, u skladu zboží anebo u jiné hromadné věci, dovoluje zákon předání znamením; tím že vlastník předá příjemci listiny, jimiž se dokazuje vlastnictví, anebo předá náradí, jimž je přejímatel s to výlučně zmocnit se držby věci; anebo tím, že připojí na věc znamení, z něhož každý může zřejmě seznati, že věc byla druhému předána.

Úřední text: Bei solchen beweglichen Sachen aber, welche ihrer Beschaffenheit nach keine körperliche Übergabe zulassen, wie bei Schuldforderungen, Frachtgütern, bei einem Warenlager oder einer andern Gesamtsache, gestattet das Gesetz die Übergabe durch Zeichen; indem der Eigentümer dem Übernehmer die Urkunden, wodurch das Eigentum dargetan wird, oder die Werkzeuge übergibt, durch die der Übernehmer in den Stand gesetzt wird, ausschliessend den Besitz der Sache zu ergreifen; oder, indem man mit der Sache ein Merkmal verbindet, woraus jedermann deutlich erkennen kann, dass die Sache einem Andern überlassen worden ist.

Osnova: chybí.

Prameny: *Codex Theresianus II. 6. 4, 10—22; Osnova Hortenova II. 5. 6, 7. III. 9. 59, 10. 10; Osnova Martiného II. 6. 7; Západohaličský obč. zák. II. §§ 164, 231; Ofner I. 278—279.*

Judikatura: 1. Okolnosti, v nichž lze spatřovati odevzdání znamením, nejsou v § 427 uvedeny výlučně. Stačí všeliké jednání, jehož zvláštním a výlučným účelem jest, projevit určitou vůli, a z něhož lze na venek nepochybně seznati, že došlo k přechodu věci do jmění nabyvatele provázenému přechodem vlády a moci nad věcí (456).

2. Byl-li sice odevzdán klíč od pokladny, nikoliv však klíč-

ky od schránek, v nichž věci byly uzamčeny, nejsou věci znamením tím odevzdány (458).

3. Tím, že dárce (manžel) uložil pro obdařeného cenné papíry do společného depa, s nimž mohl i obdařený (manželka) samostatně disponovati, odevzdal mu je do vlastnictví (2432).

4. Jde-li o více kusů nábytku, současně koupených, jest připustiti odevzdání znamením, třebaže některé kusy připouštějí odevzdání z ruky do ruky, jiné je připouštějí jen s těžkostmi a jiné je vůbec nepřipouštějí.

Tradice symbolická musí býti každému poznatelná (2833).

5. V tom, že matka prohlásila nedospělé dosud dceři, že jí koupila určité věci do výbavy, nevznikl ještě pro dceru důvod k nabytí vlastnického práva k oněm věcem (4037).

6. O připustnosti odevzdání znamením rozhoduje názor obchodu tam, kde to obchodu působí obtíže, by se odevzdávalo hmotně a proto se obchod spokojuje odevzdáním znamením (4041).

7. Nákladní automobil jest odevzdán, byly-li předány certifikát a klíče od magnetu a skřínky (4404).

8. »Znamením« dle §u 315 obč. zák. nejsou míněny prostředky §u 427 obč. zák., nýbrž znamením jako prostředky prohlášení vůle dle §u 863 obč. zák. (5137).

9. Postup pohledávky v darovacím úmyslu vyžaduje zásadně formy notářského spisu. Požadavek formy notářského spisu odpadá, lze-li již ve způsobu projevu postupitele spatřovati odevzdání a sice odevzdání t. zv. symbolické po rozumu § 427 obč. zák. Jde o takové symbolické odevzdání, prohlásil-li postupitel před dlužníkem, postupníkem i třetími osobami, že peníze, jež zapůjčil dlužníku, již nebude na něm požadovati, že je daruje postupníku, a nakázal-li zároveň dlužníku, by je pro postupníka uložil (6980).

10. K nabytí vlastnického práva k hromadné věci netřeba hmotného odevzdání. Stačí odevzdání znamením. Listinou prokazující vlastnictví k věci (§ 427 obč. zák.) není závěrkový list o koupi (8277).

11. Odevzdání postupní listiny postupníku a vyzrozumění dlužníka o postupu s připojením opisu postupní listiny jest darováním s odevzdáním podle § 427 obč. zák. (9793).

12. Symbolické odevzdání podle § 427 obč. zák. připouští zákon nejen tam, kde by hmotné odevzdání bylo přímo nemožné, nýbrž i tam, kde by bylo spojeno s velkou obtíží. K odevzdání movité věci stačí po případě odevzdání účtu, obsahujícího výhradu vlastnictví s prohlášením, že se postupuje účet jakož i výhrada vlastnického práva (10.195).

13. Při postupu pohledávek z právního důvodu darování lze shledati darování se skutečným odevzdáním v tom, že se

stalo odevzdání postupní listiny neb jiné listiny podle § 427 obč. zák. postupníku za vyrozumění dlužníka o postupu (10.749).

14. Byly-li prodané věci odevzdány tomu, kdo je koupil v tajné plné moci pro jiného, nabytí k nim vlastnického práva zmocněnec, nikoliv zmocnitel. K nabytí vlastnictví zmocnitelem jest zapotřebí, by zmocněnec mu věci odevzdal (§§ 426, 427, 428 obč. zák.) (12.256).

Viz též 1282, 2489, 3512, 3789, 4181, 4883, 5396, 5831, 6470, 7613, 8891, 9700, 9926, 9929, 9990, 10.246, 10.310, 10.719; 11.170, 11.281, 11.340, 12.075, 12.138, 12.620.

Literatura: Ehrenzweig §§ 168, 173; Klang I/2 str. 165 n.; Randa: P. 175 n.; Randa: E. str. 278 n.; Randa: O veřejných skladištích a skladních listech, Právník XXXIII, str. 82; Novotný: Symboly v právu, Právník 1912, str. 653, 689; Rouček str. 428 n.; Sedláček str. 48; Wellspacher: Das Vertrauen; Zeiller str. 222.

1. I. Symbolická tradice má v obč. zák. význam velmi sporný. Jedni (na př. Randa) tvrdí, že symbolická tradice nemá žádného významu a že jde jen o příklady hmotného odevzdání; připouští, že tento paragraf ustanovuje o převodu skriptur, v čemž spočívá celý jeho význam. Toto mínění Randovo je u nás panující. Naproti tomu druzí t. j. směr vídeňských právníků zastávají mínění, že jde o samostatnou formou nabývací (Klang, Kommentar I/2 str. 167). Praktická hodnota symbolické tradice je u nás velmi problematická. Na jedné straně omezuje se na případy, kde není tradice hmotná možná, ale na druhé straně připouští se také tam, kde hmotná tradice byla by sice možná, ale byla by obtížná. Zda věc má přejíti do držby, je nerozhodnuto. Tento paragraf připouští symbolickou tradici jen tam, kde hmotné odevzdání není možné, ale to je oslabeno značně § 428 o převodu věci prohlášením, k čemuž hmotného převodu také není zapotřebí. Významu § 427 nabývá ve spojení s § 452, kde zástavu movitou možno zříditi nejen odevzdáním hmotným, nýbrž i symbolickým, ale není možno zříditi zástavu ruční prohlášením podle § 428. V praxi nabyta symbolická tradice významu u **zajišťovacího převodu** (o tom viz u § 424 č. 12—13), jakmile se praxe postavila na sta-

novisko, že není možno zříditi zajišťovací převod pouhým prohlášením. V dalším vývoji však zajišťovací převod splynul se zástavou podle § 452, takže otázka tato pro převod vlastnictví ustupuje zase do pozadí.

II. 1. Rozbor případů symbolické tradice snad nás 3. povede k cíli. Doslov § 427 rozpadá se ve dvě části:

a) V první části udány jsou příklady, kdy je možno použití symbolické tradice. Jsou to: pohledávky, náklady, skladiště a jiné hromadné věci. Vidíme, že příklady zahrnují tři případy: věci nehmotné, věci v detenci třetích osob a věci hromadné. Věci nehmotné nedopouštějí ovšem hmotného odevzdání a proto je zapotřebí jiného způsobu, obzvláště nemůžeme-li ani při některých nehmotných věcech mluvit o jejich držbě. O tom viz níže. Věci v detenci jiné osoby nemůžeme předati prohlášením, nýbrž jiným způsobem. Při tom musíme rozeznávat pohledávku na vydání věci a převod vlastnictví; pohledávku na vydání věci je postoupiti jako věc nehmotnou, naproti tomu je k převodu vlastnictví zapotřebí, aby věci byly předány. Převod je dokonán teprve tehdy, když detentor smí věc vydati pouze nabyvateli a prohlásí-li souhlasně nabyvatel i prodatel, že od této chvíle je věc ve výlučné dispozici nabyvatelově (Vážný č. 1282, 2489). Správně řečeno, jde o převod prohlášením zvláštního druhu. (Srov. Klang, Kommentar I/2 str. 173, Ehrenzweig, System I/2 197). Věci hromadné (viz § 455 č. 35—36) možno odevzdati uno actu jako celek. Zeiller ve svém komentáři (II. str. 223) uvádí příklady: skladiště zboží, vinný sklep, sbírka obrazů, knih, zařízení atd. Jde o souhrn věcí, který má býti předán jako celek, kdežto hmotné odevzdání týkalo by se jen odevzdání jednotlivých věcí. Z toho je patrné, že v § 427 je obsaženo více případů, které jsou značně odlišné.

b) Ve druhé části tohoto paragrafu obsaženy 7. jsou příklady předání symbolického: listiny, jimiž

se vlastnictví prokazuje, nástroje, jimiž se nabyvatel uvádí do stavu, výlučně se ujmouti držby, znamení. Pokud se týče listin je sporno, zda jde o t. zv. skriptury (Randa), anebo zda jsou to také jiné papíry (srov. Klang l. c. str. 169, Exner,

8. Tradition 90 n.). Předání nástrojů je předáním věci samé, jak velmi správně dovodil Randa (Vlastnictví str. 177), neboť předám-li klíče od sklepa, předal jsem i obsah sklepa; předám-li schránku, předal jsem i obsah atd. Tento případ předání je zahrnut již v případě § 426. Předání znamením: označení dřeva v lese značkami kupitelovými, vpálení značek do rohů dobytka atp. Předání znamením neliší se ničím od hmotného odevzdání, neboť jak z hmotného odevzdání tak i ze znamení může každý usouditi, že věc přešla do držby nabyvatelovy. (Srov. Vážný č. 4404 předání auta nástroji.)

10. c) Zůstává sporno, zda tři příklady v první části odpovídají třem příkladům v části druhé. Těžko říci, zda listina odpovídá pohledávce, nástroje věci hromadné, znamení věci těžko přenositelné. Z toho je patrné, že první a druhá část si neodpovídají, máme tudíž pouze libovolně volené příklady, za nimiž se skrývá zásada: Převod je dokonán, jestliže byl proveden způsobem takovým, že každá třetí osoba lehce může poznati, že nabyvatel má nad věcí výlučné právo disposiční. Tím vyřešeny jsou všechny dosavadní kontroversy naší civilistiky o symbolické tradici (srov. Vážný č. 456, 457, 2833). Vedle toho obsahuje § 427 speciální ustanovení o převodu věcí nehmotných a věcí v detenci třetí osoby se nalézajících.

11. d) Musíme zdůrazniti další okolnost, že totiž nabyvatel, aby byl chráněn žalobou vlastnickou, musí býti s to identifikovati a individualisovati věc. Je tedy zapotřebí, aby mu za všech okolností věc byla tak předána, aby se lišila ode všech ostatních; není proto předáním věci, prohlásil-li prodávatel, že zboží je pro

kupitele v dílnách prodávatelových pro něho připraveno (Vážný č. 9990), neboť kupitel není s to individualisovati. Bude-li zboží označeno tak, že kupitel bez pomoci prodávatelovy může zjistiti, co mu patří, na př. zabalením zboží a označením jménem kupitelovým, pak je zboží předáno, poněvadž je může kupitel individualisovati (Vážný č. 2010). Ze stejného důvodu nedostačí předání uzávěrkového listu, kde zboží je udáno jen druhem (Vážný č. 8277).

III. Převod pohledávky upraven je v obč. zák. 12. na dvou místech, jednak v § 427, jednak v §§ 1393—1399. Poměr těchto dvou ustanovení je v obč. zák. velmi nejasný, což zdavalo popud k tomu, že prostě popíráno bylo vlastnictví k věcem nehmotným vůbec, ačkoliv tomu odporuje jak doslov zákona, tak i dějiny redakce. Tvrzeno bylo, že § 427 týká se pouze skriptur (Randa, Vlastnictví str. 177 n.), ale názor tento nebyl ani doktrinou úplně akceptován ani judikatura se jím výlučně neřídí. Nejasnost se značně zmenšuje, jakmile si uvědomíme rozdíl mezi vlastnictvím k pohledávce a poměrem mezi věřitelem a dlužníkem. Ustanovení obč. zák. o cesi mluví nejprve obecně o tom, co je možno postoupiti (§ 1393), jaká jsou práva postupníka proti dlužníkovi (§ 1394), dále o legitimaci dlužníkově (§ 1395), o postavení dlužníkově (§ 1396) a konečně, jaký je poměr mezi postupníkem a postupitelem (§§ 1397—1399). Vidíme tedy, že při cesi máme upravena jen »osobní« práva mezi postupníkem a postoupeným dlužníkem, mezi postupitelem a dlužníkem a konečně mezi postupníkem a postupitelem. Ustanovení tato netýkají se však otázky, 13. zda se může postupitel či postupník domáhati ochrany proti třetím osobám; tato otázka je řešena v § 427, a to způsobem trochu odlišným od cese. K dovršení cese není nic zapotřebí než sjednocení mezi postupitelem a postupníkem, ale k tomu, aby postupník byl chráněn reinvindikační žalobou proti třetím osobám, je 14.

- zapotřebí, aby mu dána byla postupní listina, vydán dlužní úpis. Nemusí to býti jen listina, může to býti i ústní prohlášení, které postupitel učinil se souhlasem postupníkovým způsobem poznatelným i třetím osobám. Tak rozhodl správně n. s., že postupníku byla pohledávka odevzdána do vlastnictví, prohlásil-li postupitel před dlužníkem, postupníkem a třetími osobami, že daruje peníze postupníku, a poukázal-li dlužníka, aby je pro postupníka složil (Vážný č. 6980). V jiném případě správně rozhodl n. s., že je zapotřebí předání listiny a vyznění dlužníka (Vážný č. 9793), dále že je nutno vydati postupníku legitimací papír (Vážný č. 5396). Následkem toho, že jsou předpisy o cesi divergentní od předpisů o nabytí pohledávky, může se státi, že mezi stranami je pohledávka už postoupena, ale vůči třetím osobám postup není právně účinný t. j. reivindikační ochrana přísluší doposud postupiteli, ačkoliv intimně pohledávka byla již postoupena. Tato okolnost je zásadní důležitostí pro ochranu postupníkovu proti exekuci na tuto pohledávku vedenou proti postupiteli, proti pojetí této pohledávky do konkursní podstaty postupitelovy atd. S toho hlediska musíme uznati, že ustanovení tato jsou velmi nejasná. Praxe také vždy přesně nerozlišuje poměr vnitřní a poměr vnější (Vážný č. 8891 rozhodnutí toto odpovídá více německému obč. zák. než našemu právu).
16. 2. Skriptury t. j. takové listiny, s jejichž vlastnictvím je spojeno právo věřitelské, přecházejí předáním papíru. Papír doručiteli znějící předává se jako každá jiná movitá věc (§ 1393), při čemž se každý nabyvatel dobré víry stává vlastníkem papíru a tudíž i věřitelem a vlastníkem pohledávky (§ 370). Papír rubopisem převoditelný se převádí ve formě indosamentu (§ 8 sm. zák. a jiných ustanovení konformních). O vinkulovaných cenných papírech rozhodl n. s., že se převod vinkulované spojitelní knížky provádí postupní listinou (Vážný č. 3789). Uložení papírů

doručiteli do společného depa, s nímž může každý z manželů volně disponovati, je předáním cenných papírů (Vážný č. 2432).

3. Vyplatí-li se pohledávka jen na předložení legitimací papíru, je třeba k perfekci cese, aby postupníku takový legitimací papír byl vydán (Vážný č. 5396).

IV. Převod prohlášením nebývá zcela jasně odlišen od převodu symbolického; tak rozhodl n. s., že tradice symbolická musí býti taková, aby byla každému poznatelná, že totiž věci, zůstávající v držení prodávajícího, takovou tradicí přešly do vlastnictví třetí osoby (Vážný č. 2833). Rozhodnutí takové je vysvětlitelné jen tím, že šlo o zajišťovací převod, tedy vlastně o zástavu. V jiném případě zastával soud hledisko, že prohlášením matky, ukázavší na hromadu koupených koberců, vůči devítileté dceři, že jsou koupeny do výbavy, nebyly předány (Vážný č. 4037). Prohlášení shledáno příliš neurčité a na straně druhé projev vůle vůbec chyběl. Nebylo zde tedy žádné tradice.

V. O nabytí práv na zboží ve veřejném skladu viz § 23 zák. č. 64/1889 ř. z., o zcizení námořní lodi a lodního podílu viz §§ 13, 14 zák. č. 316/1920 Sb. zák. a nař.

c) prohlášením.

§ 428. Věc se předává prohlášením, jestliže zcizitel projeví prokazatelným způsobem svou vůli, že chce věc držeti budoucně jménem nabyvatelovým; anebo že přejímatel věc, kterou dosud měl bez věcného práva, přistě chce míti z nějakého věcného práva.

Úřední text: Durch Erklärung wird die Sache übergeben, wenn der Veräußerer auf eine erweisliche Art seinen Willen an den Tag legt, dass er die Sache künftig im Namen des Übernehmers inne habe; oder, dass der Übernehmer die Sa-

che, welche er bisher ohne ein dingliches Recht hatte, künftig aus einem dinglichen Rechte besitzen solle.

Osnova: chybí.

Prameny: *Codex Theresianus II. 6. 4, 10—22; Osnova Hortenova II. 5. 3—5, 7; Osnova Martiniho II. 6. 7; Západohališské obč. zák. II. § 164; Ofner I. 278—279.*

Judikatura: 1. Odevzdání prohlášením po rozumu šu 428, druhý případ, obč. zák. předpokládá, že přejímatel jest již, arcit bez držitelské vůle, v takovém poměru k věci, že jest s to, by s ní libovolně a výlučně nakládal (456).

2. Prohlášení kupitele, jemuž věc byla již odevzdána, že bude ji až do zapravení kupní ceny držeti jménem prodatele, má jen tehdy v zápětí zpětný převod vlastnictví na prodatele, opírá-li se o platný titul (1581).

3. Kdy lze po rozumu § 428 obč. zák. uznati, že předatel dal prokazatelným způsobem najevo zákonem požadovanou vůli (1696).

4. Kupitel nabytí vlastnictví věci, dal-li na ní, ponechav ji u prodatele, s jeho souhlasem provésti opravu (2035).

5. Pouhým prohlášením (§ 428 obč. zák.), třebas se stalo notářským spisem, nelze nabytí práva zástavního (2948).

6. Zajišťovací převlastnění jest sice považovati za platný důvod k nabytí vlastnictví, k převodu nestačí však odevzdání prohlášením podle § 428 obč. zák. (3701).

7. Nabytí vlastnictví zmocnitelem při t. zv. tajné plné moci. Stačí v takovém případě, že zmocněnec odevzdal věc zmocniteli prohlášením podle § 428 obč. zák. (7539).

8. K věcem, jež byly již v moci věřitelově, k nimž však neměl věcného práva, lze zřídit zástavní právo prohlášením, že je bude věřitel držeti nadále moci zástavního práva. Stačí, že věc byla ponechána v moci věřitelově, předpokládajíc, že důvodem tohoto ponechání bylo zajištění jeho pohledávky zástavním právem. To platí necht' jde o věci, které mohou býti vzaty v úschovu, neb o věci, které nepřipouštějí hmotného odevzdání (7680).

9. Projev prodatelovy vůle, že kupitel věc, kterou měl bez věcného práva, má budoucně držeti z práva věcného, nemusí se státi výslovně, stačí, že se zcizitelova vůle k tomu směřující stala způsobem prokazatelným, třebas i konkludentním činem (9306).

10. Byly-li prodané věci odevzdány tomu, kdo je koupil v tajné plné moci pro jiného, nabytí k nim vlastnického práva zmocněnec, nikoliv zmocnitel. K nabytí vlastnictví zmocnitelem jest zapotřebí, by zmocněnec mu věci odevzdal (§§ 426, 427, 428 obč. zák.) (12.256).

11. Jde o náležitý způsob odevzdání prohlášením podle

§ 428 obč. zák. bylo-li zcizené zboží uskladněno v místnosti, jejíž vchody byly opatřeny tabulkami, že zboží jest vlastnictvím nabyvatele (12.650).

12. Při nabytí věci zástupcem jest třeba, by zmocněnec, jenž kupuje věc pro zmocnitele, dal prokazatelným způsobem najevo, že ji nekupuje pro sebe, nýbrž pro zmocnitele (13054).

Viz též 1282, 1512, 2272, 2433, 2461, 2489, 9700, 9926, 9929, 9990, 10.310, 10.719, 11.170, 11.281, 12.075.

Literatura: Ehrenzweig §§ 173, 174, 176; Klang I/2 str. 170 n.; Randa: P. str. 175, 182, 197; Randa: E. str. 175, 183; Zeiller str. 428 n.; Randa: Besitz str. 561 n.; Exner: Tradition str. 143 n.; Krasnopolski: Schutz des redlichen Verkehrs; Wellspacher: Vertrauen str. 153.

I. **Přehled.** Obč. zák. zahrnuje pod t. zv. tradicí 1. prohlášením dva útvary římského práva: constitutum possessorium a traditio brevi manu. V obecném právu mluvívalo se o t. zv. traditio ficta. Význam její v praxi značně poklesl, neboť poválečná praxe hledí více k symbolické tradici než k převedení věci prohlášením. Dosah ustanovení tohoto není právě jasný.

II. **První případ** označuje R a n d a (Vlastnictví 2. str. 182) velmi správně jako nabytí vlastnictví zástupcem (R a n d a sám, maje na mysli skutkovou podstatu, mluví o držbě). K tomu se vyhledává

a) projev vůle zastoupeného držení nabytí skrze zástupce,

b) projev vůle zástupcovy nabytí držení pro zastoupeného,

c) provedení tohoto úmyslu (t. zv. aprehense 3. věci). Zástupce má věc jako vlastník a převádí vlastnictví na zastoupeného, ač věc má zůstat v detenci zástupcově. Jde zde o řadu právních jednání. Předně musí býti dostatečný důvod převodu (zajišťovací důvod v tomto případě nedostačí — Vážný č. 1581), dále musí se státi převod a současně přebírá nabyvatel závazek ponechat věc u zcizovatele jako úschovu, jako půjčku atd. Všechna tři právní jednání musí býti určitá a vážně míněná. Převod hmotný odpadá.

d) Obč. zák. vyžaduje, aby projev se stal »prokazatelným způsobem«; to znamená, že se musí proka-

zati titul, prohlášení předání (kdy a kam se předává) a prohlášení, že se věc ponechává dále v detenci zcizitelově. Upozorňuje se na velmi instruktivní skutkovou podstatu Vážný č. 7539.

e) Tradice i ponechání věci u zcizitele vyžadují souhlasného projevu jak zcizitelova, tak i nabyvatele.

5. III. Druhý případ je protějškem k prvému:

a) Nabyvatel věc má jako detentor a se souhlasem zcizitelovým ponechá si ji dále jako vlastník; vyžaduje se *justa causa traditionis*.

b) Modus *adquirendi* v daném případě je detence nabyvatele a souhlasná vůle obou stran, aby nadále věci měl jako vlastník. Souhlasný projev musí být určitý, musí tedy z něho být přesně patrné, jaká věc přechází do vlastnictví a od které doby.

c) Věci, které teprve příští nabyvatel získá, nelze takovým způsobem převáděti do vlastnictví.

Následek co do věcí zaslaných;

§ 429. Zpravidla má se za to, že věci zaslané jsou teprve tehdy předány, když je příjemce obdrží; leda že by byl takový způsob dopravy sám určil nebo schválil.

Úřední text: *In der Regel werden überschickte Sachen erst dann für übergeben gehalten, wenn sie der Übernehmer erhält; es wäre denn, dass dieser die Überschickungsart selbst bestimmt oder genehmiget hätte.*

Osnova: chybí.

Prameny: *Codex Theresianus 0; Osnova Hortenova II. 5. 3—5, 7; Osnova Martiního II. 6. 4; Západohaličský obč. zák. II. § 165; Ofner I. 279—280, II. 526.*

Judikatura: 1. Dojití zboží není ještě jeho přijetím. Kupitel tím, že převzal zboží za účelem jeho zkoumání, nenabyl ještě jeho vlastnictví (1378).

2. Odevzdáním zboží povozníkovi k dopravě přechází vlastnictví zboží nakupitele, jenž byl určil způsob dopravy, jen tenkrát, byl-li uveden v nákladním listě jako odesílatel (2950).

Viz též 10.954.

Literatura: *Ehrenzweig §§ 176, 206; Klang I/2 str. 174 n.; Haase: Besitz und Eigentumserwerb im Falle der Versendung (1905); Randa: P. str. 175, 183; Randa: E. str. 451 n.; Rouček str. 432 n.; Zeiller str. 226 n.*

I. Význam tohoto ustanovení. 1. Ustanovení toto převzato bylo z pruského *landrechtu* (I, 11, §§ 128—134). Jde v tomto případě o řešení přechodu nebezpečí při smlouvě tržové; redaktoři podle zásady »*casum sentit dominus*« spojili ustanovení o přechodu nebezpečí s ustanovením o přechodu vlastnictví, ač se při smlouvě tržové touto zásadou neřídili.

2. S hlediska formy tradice jde v daném případě o převedení věci pomocí osoby třetí, což obč. zák. kasuisticky řeší jako přechod věcí zaslaných. Jde o dva případy. Zcizitel neodevzdá věc přímo, nýbrž prostřednictvím třetí osoby, jíž věc svěřuje; druhý případ je ten, že nabyvatel neodebírá věc přímo, nýbrž určí třetí osobu, jíž se věc má odevzdati. Probíráme-li kasuistiku §§ 426—428, shledáme, že nemáme pamaťováno na případ předání věci osobou třetí. Tak jsou tato dvě hlediska spojena, totiž přechod nebezpečí u věcí prodaných a předání věci pomocí osoby třetí.

II. Volba prostředníka zcizitelem. Prostředník je ve smluvním poměru ke zciziteli a vykonává jeho příkaz. Věc je předána teprve, když byla odevzdána nabyvateli. Byla-li věc dopravována po dráze, lodi atd. přechází do vlastnictví nabyvatele ihned, jakmile může nabyvatel výlučně s ní disponovati, ale to není předání podle § 429, nýbrž podle § 427, totiž předání listinami. Podle § 429 přechází vlastnictví teprve tím okamžikem, kdy mu věc byla odevzdána prostředníkem podle § 426.

III. Volba prostředníka nabyvatelem. 1. Redaktoři vycházeli z toho hlediska, že prostředník je zmocněncem nabyvatelem a jeho zástupcem, a proto bylo stanoveno, že odevzdáním prostředníku přechází vlastnictví na nabyvatele (srov. Ofner, *Urentwurf und die Beratungsprotokolle I. str. 279, II. str. 526,*

Zeiller, Kommentar II. str. 227). Doslov § 429 tomu neodpovídá, neboť vlastnictví přechází na prostředníka, určí-li nabyvatel jen způsob dopravy (na př. dopravu camionem) a neurčí-li osobu, která provede dopravu, nemůžeme dopravce považovati za zástupce nabyvatelova, neboť mu žádné zmocnění dáno nebylo.

5. 2. Dosah tohoto ustanovení nebyl ani redaktorům jasný. Předání věci stane se pouhým faktickým přemístěním, nýbrž musí býti srovnalá vůle obou stran, musí tedy jak zcizitel, tak i nabyvatel projevíti souhlas, že odevzdáním věci prostředníkoví vlastnictví přechází na nabyvatele. Je-li pouze určena doprava, není možno jen z toho souditi na tento způsob přechodu vlastnictví, nýbrž musí býti indicie, že projevena byla vůle o přechodu vlastníků odevzdáním přepravci. Nejasnost řešíme nejlépe takto: Má-li nad přepravovanými věcmi výlučnou dispozici nabyvatel, stal se vlastníkem. Z toho je viděti, že tento případ nevybočuje z obecného rámce ustanovení o tradici.

6. IV. Právo stihací. Institut tento pochází z anglického práva, kde byl znám pode jménem right of stoppage in transitu, a přešel jako droit de suite do práva francouzského, z něhož byl převzat právem německým pode jménem Verfolgungsrecht, a jím se řídil poslední konkursní řád rakouský a podle něho upravil čs. konkursní řád jako právo stihací. Institut tento vyvinul se jako reakce na zásadu obecného práva, že vlastnictví ke koupené věci přechází před zaplacením ceny tržové na kupitele. Z toho vznikaly často nepřístojnosti, že prodaná věc dostala se celou hodnotou do konkursní masy, naproti tomu obdržel prodatel jen část ceny tržové, totiž její konkursní kvotu bez všelíké přednosti. Dokud věc dodána nebyla, nebyl prodatel vystaven tomuto nebezpečí, i když zaplacená byla cena tržová. Byla v tom zřejmá nesrovnalost, kterou se různé zákony předem na západě snažili odstraniti, ale postaviti prodatele na

roveň v době před dodáním a v době po dodání nebylo možno, poněvadž ve druhé fázi věc mohla býti prodána nebo zpracována, takže zrušení smlouvy nebylo možné. Anglické právo zavedlo úpravu, která se obecně osvědčila: prodatel mohl věc za dopravy zadržeti a zameziti, aby byla dodána kupiteli. Tento system podle německého vzoru máme nyní i u nás. Prodátel nebo nákupní komisionář může požadovati, aby mu bylo vráceno zboží, které bylo úpadci zasláno z jiného místa a nebylo jím úplně zaplacené, pokud před prohlášením konkursu nedošlo na místo dodání a nedostalo se do moci úpadce nebo jiné osoby pro něho (§ 48).

Toto právo má význam právě pro případ tradice podle § 429. Právo toto je nárokem na vrácení vlastnictví ku prodané věci, nárok tento má konkursní privilegium na vyloučení z konkursní podstaty. Toto právo stihací uplatňuje se pouze mezi prodatelem a věřitelstvem kupitelovým, třetích osob se netýká (na př. zástavních práv). Právem stihacím neruší se smlouva tržová (resp. komisionářská). Tato trvá dále následkem toho může správa konkursní podstaty žádati splnění smlouvy (§ 23), ale musí zaplatiti plnou cenu tržovou. Právo stihací týká se jen distančních smluv tržových.

Obdržel-li prodatel splátku, může právo stihací uplatniti, vrátí-li splátku.

Obdobné platí pro vyrovnání (§ 25 vyrov. ř.).

Anebo věcí několika osobám zcizených.

§ 430. Zcizil-li vlastník tutéž věc movitou dvěma různým osobám, a to jedné s předáním a druhé bez předání; patří tomu, komu byla dříve předána; avšak vlastník odpovídá poškozené straně.

Úřední text: Hat ein Eigentümer eben dieselbe bewegliche Sache an zwei verschiedene Personen, an eine mit, an die andere ohne Übergabe veräussert; so gebührt sie der-

jenigen, welcher sie zuerst übergeben worden ist; doch hat der Eigentümer dem verletzten Teile zu haften.

Osnova: § 331. Zcizí-li se táž věc movitá vlastníkem několika osobám, je toho, na koho se držba její dříve převedla. Zcizitel je však odpověden druhým za škodu.

Prameny: *Codex Theresianus* II. 24. 157, 158, III. 2. 149—155; *Osnova Hortenova* III. 1. 58—61; *Osnova Martiniho* II. 6. 9, III. 5. 27; *Západohaličský obč. zák. II.* § 166; *Ofner* I. 280—281.

Judikatura: —

Literatura: Ehrenzweig §§ 173, 206, 224, 245; Klang I/2 str. 176; Randa: P. str. 175, 197, 219, 271; Randa: E. str. 301, 329, 399, 543; Rouček str. 433; Vacek: Norma šu 430 v. z. o. jako důsledek cenění fakta v právu, *Právník* 1902, str. 407; Vacek: Povaha nároku prvního kupce na movitou věc u prodáváče ponechanou, tímto však dále zcizenou a odevzdanou, *Právník* 1901 str. 658, 707; Zeiller str. 227 n.

Ustanovení toto je pouze důsledkem § 425. Ne-rozhoduje, kdo nabyt dříve nároku na předání věci do vlastnictví, nýbrž komu věc byla dříve předána; tento stává se vlastníkem a v důsledku toho nemůže později zcizitel převáděti zase vlastnictví. Na formě předání nezáleží. Konec § 430 týká se obligačního poměru, který nebyl zcizitelem-dlužníkem řádně splněn; v důsledku toho má dáti dlužník dostiučinění pro vadné plnění.

2. U nemovitostí a staveb.*)

§ 431. K převodu vlastnictví nemovitostí musí býti převodní jednání zapsáno do veřejných knih k tomu určených. Takový zápis se jmenuje vklad (intabulace).

Úřední text: Zur Übetragung des Eigentumes unbeweglicher Sachen muss das Erwerbungs-geschäft in die dazu bestimmten öffentlichen Bücher eingetragen werden. Diese Eintragung nennt man Einverleibung (Intabulation).

Osnova: § 332. Převod vlastnického práva k věcem ne-

*) Marginální rubrika upravena § 15 III. novely. Původní text: Převod nemovitých věcí pomocí vkladu do veřejných knih.

movitým zapsaným ve veřejných knihách dovršuje se vkladem převodu do těchto knih nebo záznamem, který bude spraven.

Prameny: *Codex Theresianus* II. 1. 214—218, 2. 10—19, 6, 5, 7, 44, 8, 4, 13, 17—34, 9. 31—33, 101—107, III. 2—36, 9. 16, 65, 155, 126; *Osnova Hortenova* II. 5. 8—12, 6. 1—4, 7. 43—45, III. 1. 14—16, 59, 60. 7. 9. 8. 30. 9. 60, 180, 188, 10. 10. 14. 2. 16. 14, 24. 7. 25, 120—126; *Osnova Martiniho* II. 6. 15; *Západohaličský obč. zák. II.* § 172; *Ofner* I. 282, (II. 378), II. 526—527.

Judikatura: 1. Bylo-li nabyto pozemku, dosud veřejného statku, soukromníkem zprvu pouze mimoknihovně a teprve později vloženo proň vlastnické právo do knih, platí pro vydržení služebnosti na pozemku tom od doby mimoknihovního nabytí až do vkladu vlastnického práva čtyřicetiletá vydržecí lhůta (4697).

2. Vydržení jest originárním nabývacím způsobem, a lze se na jeho základě domáhati uznání vlastnictví, jež může pak býti vloženo do knih (7833).

Viz též 2245, 3208, 6053, 9551, 9714, 9809, 9836, 10.443, 11.205, 11.457, 12.018.

Literatura: Almási str. 43 n.; Ehrenzweig §§ 160, 169, 186, 224; Fajnor-Záturecký str. 106 n.; Klang I/2 str. 177 n.; Randa: Vlastnictví přirozené a knihovní v občanském zákoníku, *Právník* III., str. 145; Randa: Která práva jsou předmětem knih veřejných, *Právník* XVIII, str. 1; Horáček: Úprava vlastnictví k půdě, *Obzor národohosp.* XXIV, 145, 198; Rouček str. 433; Zeiller str. 228.

I. Tradice nemovitostí. Obč. zák. předepisuje 1. pro předání movitosti, aby se movitost dostala do sféry moci nabyvatelovy; pro předání nemovitosti je zapotřebí, aby převod byl zapsán do knihy pozemkové. Tento zápis je způsobem nabytí. Předání nemovitosti do držby nabyvatelovy bez zápisu do knihy pozemkové není nabývacím způsobem. Na druhé straně nutno zdůrazniti, že ku převodu dostačí zápis a není zapotřebí ještě dalšího převodu držby. Z toho plyne, že t. zv. intabulační princip je pouhou formou převodu vlastnictví tak, jako převedení věci movité do držby nabyvatelovy je formou převodu věci movité. Nesmíme zapominati, že §§ 423—425 platí jak co do převodu věcí movitých tak i nemovitých. Z toho plyne:

a) K předání věcí nemovitých je zapotřebí stejně 2.

titulu jako k tradici věci movitých. U tradice movitostí je náležitost titulu dána už s hlediska určitosti tradičního jednání, je tedy dána »sama sebou«, ale u převodu nemovitosti je intabulace do té míry určitá, že determinace titulem jeví se jako nadbytečnost. Jde však o zvýšenou jistotu, zda strany, usnásějící se na zápisu, chtěly skutečně převést vlastnictví, či zda zápis měl jiný význam.

3. b) Platnost titulu má stejný význam u nemovitostí jako u movitostí. Z toho plyne, že je zapotřebí, aby strany (t. j. předavatel a nabyvatel) se dohodly, že se převod děje na splnění povinnosti »převést nemovitost do vlastnictví«. Tato povinnost je dána určitým předpisem právním (buď právním jednáním anebo zákonem anebo úředním rozhodnutím). Není však zapotřebí, aby tato povinnost byla dána, dostačí, že strany v intabulační listině souhlasně uvedly, že se tato intabulace děje na splnění určité povinnosti právní. Je pak lhostejno, zda povinnost převést vlastnictví byla stanovena platně či neplatně. Pro intabulaci je zcela lhostejno, zda trhová smlouva je neplatná, na př. že je proti dobrým mravům. Rozhoduje jen platnost intabulačního aktu samotného.

4. II. 1. Význam intabulačního principu je omezen na převod nemovitostí a to zase jen nemovitostí v knize pozemkové zapsaných. Nemovitosti v knize pozemkové nezapsané převádějí se formou jinou (§ 434). Jiné způsoby nabyvací t. j. přivlastnění pozemků bez pána, nabytí řečiště, strže, naplaveniny, nabytí vyvlastněním, vydržením nejsou dotčeny tímto principem. Obč. zák. je v tomto směru velmi jasný a je ku podivu, že doktrína shledávala v tom tolik obtíží, což se dá vysvětliti jen tím, že byla pod vlivy cizími, které se obíraly odlišnými předpisy právními.

5. 2. V důsledku toho může se státi, že nějaká osoba je zapsána v knize pozemkové jako vlastník, ačkoliv jiná osoba nabyla vlastnictví k této věci způ-

sobem neknihovním. Takový rozpor u movitostí nemůže nastati, poněvadž u movitostí může se nabytí vlastnictví ať tím ať oním způsobem za podmínky, že věc je ve sféře moci nabyvatelovy. Ti, kdož tuto sféru považují za jakýsi atribut vlastnictví (ač podle našeho práva není nikde stanoven), shledávají, že je velký rozpor mezi stavem právním a stavem faktickým. Dále je nápadné, že vlastník movitosti, ať ji nabude jakýmkoliv způsobem, může ji převést do vlastnictví druhého bez jakéhokoliv omezení. Naproti tomu u nemovitostí je vlastník neknihovní omezen co do zeizení nemovitosti a osoba dosud v knihách pozemkových zapsaná je formálně legitimována nemovitostí zeiziti. Tato divergence vedla k učení o t. zv. 6. vlastnictví naturálním a vlastnictví knihovním. Učení toto, mající svůj pramen v analogii římsko-právního vlastnictví bonitárního a kviritského (v. Arndts, Unger), rozvinul u nás Randa do všech důsledků (Vlastnictví str. 194 násl.). Nesprávné předpoklady pramenící v substanciaci a hypostasi právních předpisů ponecháme stranou a obrátíme zřetel k divergenci vlastnictví naturálního a tabulárního. Pojmenování není příliš šťastné, poněvadž »přirozené« není ani jeden ani druhý 7. vlastníkem.

a) Podle našeho práva přísluší reivindikace jen jedné osobě a ne dvěma osobám. Reivindikace přísluší jen »naturálnímu« vlastníku, poněvadž tento může žádati, aby tabulární vlastník mu ustoupil a může také žádati na tabulárním vlastníku, aby mu ustoupil i v knihách pozemkových. U způsobu nabytí vlastnictví podle hlavy 3. a 4. nespadá tato divergence na váhu, u expropriačního řízení bývá poměr knihovnímu vlastníku upraven zvláště, takže obecně zbývá rozpor mezi tím, kdo vydržel nemovitost, a jejím knihovním vlastníkem. Tato diskrepance se odstraňuje tím, že naturální vlastník podá na vlastníka tabulárního žalobu výmazní (§ 70 knih.

zák.). Z toho je úplně jasné patrné, že vlastníkem v pravém slova smyslu je pouze naturální vlastník.

8. b) Jen naturální vlastník je legitimován s věcí disponovati, jen on určuje, co patří k věci jako součást nebo příslušenství, což je velmi důležité pro posouzení nabytí vlastnictví přírůstkem. (Podotýká se, že vlastník naturální nemusí býti v držbě, že držitelem může býti vlastník tabulární.)

c) O převedení věci viz níže.

9. III. 1. **Náležitosti řádné intabulace**, t. j. nabytí vlastnictví k nemovitostem, zapsaným v knize pozemkové, jsou dány jednak tím, že jde o derivativní nabytí vlastnictví, jednak publicitou knihy pozemkové. Obč. zák. v § 432 (pův. znění) žádal kategoricky, že zcizitel musil býti zapsán v knize pozemkové. Tato náležitost byla změněna knihovním zákonem, že neknižovní vlastník může platně zciziti svoji nemovitost a nabyvatel může žádati, aby jeho předchůdce byl zapsán do knihy pozemkové (§ 78 knih. zák.). Tím nebyl změněn princip intabulační a nabyvatel stane se vlastníkem teprve provedenou intabulací. Situace je ta, že naturální vlastník vydá nabyvateli tabulární listinu a tento zažádá za vklad, který by mu nemohl býti povolen, poněvadž auktor není v knize pozemkové zapsán (§ 21 knih. zák.); proto, vykážav převod vlastnictví na auktora, zažádá, aby bylo jemu přímo vloženo vlastnické právo (§ 22 knih. zákona). Z toho je patrné, že naturální vlastník může též platně zciziti věc mu náležející.

10. V praxi bude míti naturální vlastník určité potíže. Předně musí dokazovati, že je vlastníkem. Některé předpisy právní (na př. stavební řády) vyžadují, aby stavebník předložil důkaz o svém vlastnictví výtahem z knihy pozemkové; v takovém případě nemůže vlastník naturální dokazovati, že se stal vlastníkem neknižovně, nýbrž musí své vlastnictví dokázati jedině vkladem do pozemkové knihy. Dále je ohrožován tím,

že vlastník knihovní může věc platně zciziti, je-li nabyvatel dobré víry.

2. Nedostatek vlastnictví auktorova 12. činí zásadně převod vlastnictví k nemovitostem neplatným. Převod přes nedostatek tento je platný:

a) jestliže auktor je zapsán v knize pozemkové jako vlastník, ač jím není, bez rozdílu, zda vklad od počátku byl neplatný či později pozbyl významu tím, že se někdo stal vlastníkem,

b) jestliže nabyvatel je dobré víry (srov. úradná sbierka č. 739), čili je-li chráněn veřejnou vírou v knihy pozemkové; veřejná víra odnímá se knihám pozemkovým poznámkou spornosti podle §§ 63—71 knih. zák.,

c) jestliže někdo převede na se nemovitost od dědice nepravého, jemuž soud dědictví odevzdal (§ 824), podobně platí to i o legatáři (§ 178 nesp. říz. č. 208/1854),

d) nedostatek vlastnictví auktorova nemá většího významu než u věcí movitých při nabytí podle § 367.

3. Od zásady, že auktor musí býti 13. v knize pozemkové zapsán jako vlastník, máme výjimky:

a) Nabyvatel nemovitosti patřící do pozůstalosti, prodané mu se schválením soudním, může býti zapsán ihned po zůstaviteli (§ 23 knih. zák., § 178 cis. pat. č. 208/1854).

b) Legatář se zapisuje bezprostředně po zůstaviteli (§ 178 cis. pat. 208/1854).

c) Jestliže věc mimoknižovním způsobem byla převedena na více osob, pak může poslední nabyvatel za bezprostřední převod na sebe žádati, ale při vkladu je nutno vykážati všechny mimoknižovní převody až po vlastníka v knize pozemkové zapsané.

14. Výjimky tyto jsou rázu jen formálního, poněvadž osoby v knize pozemkové nezapsané vlastníky nikdy se nestaly [dědic ad b) a osoby ad c) jmenované] a vlastník zapsaný v knize pozemkové je bezprostředním nástupcem vlastníka posledně zapsaného.
15. IV. Prvý vklad do nově založené knihy pozemkové není žádným nabývacím způsobem, nýbrž jen neknihovní těleso pozemkové stává se nemovitostí knihovní (§ 30, č. 92/1874 čes. z. z., č. 97/1874 ř. z., č. 98/1874 ř. z.). Tedy i v tomto směru je knihovní zápis jen formou předání věci do vlastnictví druhého.
16. V. Ze zásady, že intabulační princip týká se jen nabytí předáním, je odchylka v **pozemkové reformě**. Podle § 28 příd. zák. (81/1920 Sb. z. a n.) nabývá příděle přídělu zápisem v knize pozemkové.
17. VI. **Výhrada vlastnictví** může býti u nemovitosti také smluvena (viz § 433 III. c), podobně může býti knihovní vlastnictví omezeno výminkou nebo doložením času.
- *
18. K mimoknihovnímu nabytí knihovních nemovitostí srov. § 237 ex. ř., § 34 odst. 4. zák. č. 30/1878, § 64 odst. I. ve spojení s § 66 odst. II. zák. č. 501/1917. Knihovního zápisu je zapotřebí k nabytí přidělené půdy v pozemkové reformě, ale zde je sporno, zda »příděl« je správní akt anebo smlouva, takže je sporno, zda se nabývá předáním nemovitosti anebo jednostranným výrokem správního úřadu.

Obzvláště při nabytí:

a) smlouvou;

§ 432. K tomu účelu musí býti o nabývacím jednání vydána ověřená listina, předepsaná k platnosti tohoto jednání, anebo listina veřejná.*)

Úřední text: Zu diesem Zwecke muss über das Erwerbungs-geschäft eine beglaubigte Urkunde in der zur Gültigkeit des Geschäftes vorgeschriebenen Form oder eine öffentliche Urkunde ausgefertigt werden.

Osnova: § 333. Podmínky vkladu, záznamu a spravení záznamu ustanovuje právo knihovní.

Prameny: *Codex Theresianus* II. 8. 23, 29, III. 9. 25; *Osnova Hortenova* II. 5. 8—12, 6. 1—4, 7. 43—45, III. 1. 14—16, 59, 60. 7. 9, 8. 30, 9. 60, 180, 188, 10. 10. 14. 2. 16. 14. 24. 7. 25. 120—126; *Osnova Martiniho* II. 6. 16—19, 21. 22, 24, 25, 7. 10; *Západohaličský obč. zák. II. § 179; Ofner 1. 258, II. 527. Kaiserliche Verordnung vom 19. 3. 1916 RGB 69 mit Materialien str. 35, 167 (Wien 1916, Staatsdruckerei).*

Judikatura: K převodu vlastnického práva k mostu se vyžaduje také, by listina mající náležitosti §§ 432 a 433 obč. zák. byla uložena u soudu (12.204).

Viz též 4697, 6053, 9836, 9998.

Literatura: Ehrenzweig §§ 187, 223, 229, 232, 277; Klang I/2 str. 208; Heller: Třeba-li k výmazu knihovnímu na základě konsolidace zvláštní listiny, Právník XII, str. 360; Kopecký: Sporná otázka knihovního řádu. Mají-li se podpisy svědkův na listině soukromé ověřovati čili nic? Právník XI, str. 194; Randa: P. str. 91, 179, 197, 201, 243 n., 270; Randa: E. str. 398; Randa: Grünhuts Z. 6, str. 81 n.; Rouček: str. 437; Veith: Jak se mají sdělovati listiny vkladní, je-li stranou zavázanou obec, Právník 1915, str. 745; Zeiller str. 230 n.; Weiss: Zur Geschichte des

*) Doslov s marginální rubrikou byl stanoven § 16 III. novely. Původní text zněl: Podmínky tohoto. Předem je zapotřebí ke vkladu do veřejných knih, že ten, od něhož má vlastnictví přejíti na druhého, sám je v knize pozemkové zapsán jako vlastník.

Úřední text: Bedingungen derselben. Vor allem ist zur Einverleibung in das öffentliche Buch nothwendig, dass derjenige, von dem das Eigenthum auf einen Andern übergehen soll, selbst schon als Eienthümer einverleibt sei.

Realfoliums und des Hauptbuchsystems, Festschrift zur Jahrhundertfeier 2, str. 509 n.

1. I. Nový doslov určuje nám v hlavních rysech **náležitosti vkladu**:

1. Nejprve je zapotřebí vkladní listiny. Tato je buď soukromou listinou, ale ověřenou, anebo je veřejnou listinou.

2. Listina vkladní je formou převodního jednání. To znamená, že ku převodu nemovitosti je zapotřebí jednak platného titulu, jednak platného převodního jednání a jednak zápisu do knih pozemkových. Tento zápis je úředním jednáním, na něž strany nemají žádného vlivu. Ten, kdo je závázán převést vlastnictví k nemovitosti, učiní své povinnosti zadost, sjedná-li s nabyvatelem smlouvu převodní ve formě intabulační listiny. Je věcí nabyvatele, aby se postaral o zápis do knihy pozemkové. Tento zvláštní poměr nabytí zápisem k titulu nesmí býti přehlížen. U věci movitých máme dva stupně: závazek věc převést do vlastnictví a převedení věci do vlastnictví. U nemovitostí máme stupně tři: závazek převést věc do vlastnictví, převáděcí smlouva a intabulace. Proti movitostem máme u nemovitostí stupeň, kdy závázaný už splnil svoji povinnost, převést věc na druhého, ale nabyvatel doposud se vlastníkem nestal. Splnění je zde jen podmíněčné, že vklad bude pro druhou stranu řádně povolen, máme tedy splnění pendente conditione. Můžeme říci, že věc převedena byla na druhého s výminkou, že vklad bude proveden. Tomu však brání ta okolnost, že vkladem teprve nabývá se vlastnictví, tedy ex nunc a nikoliv ex tunc. Až do provedení vkladu mohou věřitelé zcizitelovi vésti exekuci na zcizenou nemovitost. Jde o situaci, která je nejasná a jen poměrná krátkost doby od vydání listiny vkladní do zápisu brání tomu, aby nenastaly nepřístojnosti.

3. O formě listiny ustanovuje § 433 a knihovní zákon.

II. **Druhy listin.** Obč. zák. připouští dvojí druh listin: jsou to listiny veřejné a listiny soukromé.

1. Veřejné listiny nejsou uvedeny blíže. Podle obč. zák. musí obsahovati převáděcí jednání. Knihovní zákon (§ 33) uvádí nám další předpisy o tom, co jsou to veřejné listiny:

a) Listiny sepsané veřejným úřadem anebo notářem v mezích jejich úřední působnosti,

b) smíry uzavřené před soudy anebo jinými k tomu oprávněnými úřady nebo osobami, pokud jsou vykonatelné,

c) platební příkazy o zákonných poplatcích nebo příspěvcích, jakož i výkazy o nezaplacených daních a veřejných dávkách, pokud jsou podle daných předpisů vykonatelné,

d) jiné listiny, které mají vlastnost soudně vykonatelného výroku veřejného úřadu, najmě soudní odevzdací listiny (§§ 177, 178 cit. pat. č. 208/1854 ř. z.).

Jak viděti z tohoto výpočtu, listiny sub c) uvedené netýkají se převodu vlastnictví, ostatní listiny však ano.

Na Slovensku jsou veřejnými listinami podle § 84 min. nař. č. 222/1855 ř. z. (knihovní řád):

a) úřední listiny sepsané veřejnými úřady anebo oprávněnými notáři o právních úkonech napsané, mají-li vnitřní náležitosti vkladní listiny soukromé (§ 81),

b) vykonatelné smíry sepsané před soudy anebo jinými k tomu oprávněnými úřady,

c) listiny, které mají povahu soudního vykonatelného rozsudku některého veřejného úřadu; sem patří obzvláště: pravoplatné soudní rozhodnutí, soudní schválení výkazů kupní ceny, vzhledem na položky, které jsou odkázány na výplatu na účet přejímací ceny, anebo touto nejsou uhrazeny a musí býti proto vymazány; odevzdací listiny o statech dražbou prodané, listiny odevzdací, výkazy a příkazy platební,

daňové, poplatkové a dávek, vydané povolánými orgány.

Ustanovení tato jsou obdobná předpisům v historických zemích platných. Vnější forma veřejných listin je dána zvláštními předpisy pro tu onu veřejnou listinu (§ 85).

6. 2. Soukromá listina musí mít podpis strany zcizující ověřen. Podle zákona č. 67/1882 dostačí, je-li ověřen podpis osoby, proti níž knihovní jednání směřuje, tedy podpis zcizitelův; ověření odpadá, je-li listina schválena úřadem okresním, zemským nebo státním, jenž byl povolán k ochraně zájmů té osoby, o jejíž podpis jde, podpis se ověřuje notářsky anebo soudně (stejně na Slovensku zák. č. 90/1923 Sb. z. a n.). V nepatrných věcech 200 Kč nepřevyšujících možno nahraditi legalisací podpisem dvou svědků, když vklad se děje v obvodu téhož sborového soudu, v němž listina byla zřízena, a svědci dodají své jméno, příjmení a stav, bydliště a stáří a dotvrdí, že vydatele listiny osobně znají (zák. č. 109/1890 ř. z., Čechy č. 25/1891 čes. z. z., Morava č. 31/1891 mor. z. z., Slezsko č. 41/1891 slez. z. z., Slovensko zák. č. 90/1923 Sb. z. a n.). Osoby ženské mohou býti platnými svědky (I. nov. čís. nař. 276/1914 čl. I. § 3). Na deskové statky se tato úleva nevztahuje. Cís. nař. o dělení katastrálních parcel č. 116/1914 čl. II. odst. 2. nemá valného významu; srov. k tomu nař. č. 114/1923 Sb. z. a n., dále zák. č. 177/1927 (katastrální zákon) a nař. č. 64/1930 Sb. z. a n.

§ 433.*) Listina musí obsahovati přesné označení osob, které vlastnictví předávají a je přejímají; nemovitosti, která má býti předána, s jejími součást-

*) Novelou přemístěn byl § 435 na místo § 433 v pozměněném znění. Původní § 433 měl marg. rubriku: Insbesondere bei einer Erwerbung: a) durch Vertrag (nyní marg. rubrika před § 432). Doslov § 433 pův. znění:

K dalšímu převodu smlouvou dostačí u selských statků,

kami; právního důvodu předání; dále místa a doby sjednání smlouvy; a musí býti dáno výslovné svolení předatelem, že svoluje ke vkladu, a to buď v této anebo ve zvláštní listině (III. nov. § 17).

Úřední text: Die Urkunde muss die genaue Angabe der Personen, die das Eigentum übergeben oder übernehmen; der Liegenschaft, die übergeben werden soll, mit ihren Bestandteilen; des Rechtsgrundes der Übergabe, ferner des Ortes und der Zeit des Vertragschlusses enthalten; und es muss von dem Übergeber in dieser oder in einer besonderen Urkunde die ausdrückliche Erklärung abgegeben werden, dass er in die Einverleibung einwillige.

Osnova: chybí.

Prameny původního § 433: *Codex Theresianus* II. 2. 17, III. 9. 66; *Osnova Hortenova* II. 5. 8—12, 6. 1—4. 7. 43—45 III. 1. 14—16, 59, 60, 180, 188. 10. 10. 14. 2. 16. 14. 24. 7. 25. 120—126; *Osnova Martiního* II. 6. 16—19, 21, 22, 24, 25, 7. 10; *Západohaličský obč. zák. II. § 173; Ofner I. 282, II. 378—379, II. 527.*

Prameny původního § 435: *Codex Theresianus* II. 2. 18. 8. 21. III. 2. 76—80, 4. 4, 9. 66, 67; *Osnova Hortenova* II. 5. 8—12, 6. 1—4. 7. 43—45. III. 1. 14—16. 59. 60. 7. 9. 8. 30, 9. 60, 180, 188, 10. 10. 14. 2. 16. 14. 24. 7. 25, 120—126; *Osnova Martiního* II. 6. 16—19, 21, 22, 24, 25. 7, 10; *Západohaličský obč. zák. II. § 174; Ofner I. 282—283, II. 527.*

Prameny k novele: *K. V. v. 19. 3. 1916 mit Marialien str. 35, 167.*

Judikatura: 1. Koupí movitosti ve veřejné dražbě nabývá bezelstný nabyvatel jen, byla-li dražba platná (9836).

2. Žaloba zápůřčí jest přípustná i z domnělého vlastnictví k ochraně bezelstného a pořádného držení (12.204).

Viz též 7328.

Literatura: Ehrenzweig §§ 227, 228, 277; Klang I/2 str. 209; Randa: P. 179, 197, 201, 243, 247; Rouček str. 437 n.

jestliže předatel a přejímatel, anebo i předatel sám dostaví se k vrchnosti pozemkové a vymůže si vklad nabývacího jednání do veřejné knihy.

Úřední text: Zur weitem Übertragung mittelst Vertrag ist es bei Bauerngütern genug, wenn der Übergeber und Übernehmer, oder auch nur der Übergeber allein, vor der Grundobrigkeit erscheint, und die Einverleibung des Erwerbungsgeschäftes in das öffentliche Buch bewirkt.

1. I. **Obecné výklady.** Obč. zák. opakuje náležitosti vkladní listiny, které jsou obsaženy zevrubněji v knihovním zákoně §§ 26, 27, 32, 85, na Slovensku §§ 67, 68, 69, 81, 82. Třetí novelou provedena byla jen nepatrná změna v dřívějším § 435 tím, že nemovitost nemá být označena podle svých hranic, nýbrž podle svých součástí, a dále že změněna byla náležitostí intabulační doložky. (Na Slovensku platí § 435 v původním znění.) Poměr obč. zák. ke knihovnímu je tento: základem je knihovní zákon, je-li nejasnost co do konformity obč. zák. s knihovním dáme přednost knihovnímu, tam kde obč. zák. výslovně se odchyluje od knih. zák. je souditi takto: jde-li o původní text obč. zák. je tento derogován knihovním zákonem; jde-li o novelisovaný text, je zase knihovní zákon derogován obč. zákoníkem.

2. II. **Náležitosti vkladní listiny** určuje obč. zák. a knih. zákon (vedle náležitostí podpisu uvedených v § 432) takto:

a) Listina musí obsahovati přesné označení osob, a to nejen podle jména rodového i vlastního, nýbrž i podle případných dalších známek, podle nichž osoby se přesně liší od ostatních, tak aby záměna byla vyloučena [§ 27 II. knih. zák., § 81 lit. a) slov. knih. řádu]. Osoby, které takto označiti jest, jsou zcizitel a nabyvatel. Je-li na jedné nebo druhé straně více osob, je třeba označiti je každou jednotlivou osobu taktéž zevrubně. Není přípustno označiti na př. Josef Novák, rolník, Nová ves č. 47, s manželkou, nýbrž je nutno uvést: Josef Novák, rolník, Nová ves č. 47 a jeho manželka Marie rozená Dvořáková.

3. b) **Nemovitost** má být označena se všemi součástkami [§ 32 lit. a) knih. zák.]. Původně obč. zák. žádal označení hranic, což odpovídalo tehdejšímu stavu knih pozemkových, knih. zákon z roku 1871 odstranil jakékoliv označení hranic a pozemky se zapisují podle katastrálních čísel, a to tak, že každé parcele musí odpovídati katastrální číslo, takže parcela

tvorí jednotku (§ 4 zák. č. 177/1927). Forma a výměra je udána v katastrální mapě, jejíž kopie podle § 42 zákona č. 177/1927 Sb. z. a n. (katastrální zákon) tvoří součást knihy pozemkové. Význam tohoto ustanovení je dosti sporný. Podle praxe je třeba řídit se v pochybnostech knihovní kopii mapy katastrální a nikoliv jejím originálem (Vážný 404, 2384), ale obě mapy mají jen význam deklaratorní a nikoliv konstitutivní (Vážný č. 2022, 6818). Z toho plyne, že nemáme nikde autenticky nemovitost označenu (srov. § 51 min. nař. č. 222/1855 ř. z.). Nedostatek ten je způsoben tím, že nemáme jasně stanoveno, čeho se týká veřejná víra knihy pozemkové, následkem toho není úplně jasné ustanovení, že kopie mapy katastrální tvoří součást knihy pozemkové. Tato nejasnost je velmi tíživá a může nastati případ, že parcele v knize pozemkové označené ve skutečnosti žádný pozemek neodpovídá.

Součástky nemovitosti není nutno udati v přesném výpočtu, nýbrž jen tak, aby nemovitost jimi byla dostatečným způsobem charakterisována. O individualisaci viz níže ve zvláštním oddílu o přílohách ke knihovní žádosti a dělení parcel. Nesmíme zapomínati, že parcely nutno označiti nejen parcelním číslem, nýbrž i knihovní vložkou a že tato může dostačiti k identifikaci parcely (srov. Glaser-Unger č. 15.740, n. ř. 4216). Pro knihovní žádost dostačí, jak praví knih. zák., přesné označení nemovitosti. Od toho nutno lišiti otázku, jaká nemovitost jako určitý prostor se nabývá tímto vkladem. Tato otázka řeší se obecnými důkazními prostředky procesními (srov. Klauß, Kommentar I./2 str. 209).

c) **Důvod převodu** (§ 26 knih. zák., § 52 slov. knih. řádu) je stejný jako při předání movitostí, neboť §§ 424, 425 týkají se jak movitostí, tak i nemovitostí. Důvod ten musí být uveden v listině intabulační. Formuláře nám označují důvod tak, jako-by se touto listinou na sebe bral závazek ke zcizení,

ale to není zapotřebí. Závazek ke zcizení mohl vzniknouti dříve a převodem se splňuje. V intabulační listině je třeba udati, který závazek ku převodu vlastnictví se splňuje. Není zapotřebí uváděti »touto listinou prodává a prodal«, nýbrž je možno říci, »na základě trhové smlouvy ústně uzavřené dne toho a toho mezi oběma stranami atd.«. Titulus podle našeho práva žádné formy nepotřebuje. Je možno žalovati na splnění a pak rozsudek tvoří intabulační listinu, žaluje-li se, že žalovaný je povinen převéstí věc do vlastnictví (§ 367 ex. ř.). Jinak tomu, žaluje-li se, že žalovaný je povinen vydati intabulační listinu, neboť tu je nejasno, zda jde o projev vůle anebo o pozitivní konání. Lépe je žalovati podle eventualit prvé.

6. d) Právo, které se vkládá, musí býti v listině přesně označeno [§§ 32, lit. a), 85 knih. zák., § 81 slov. knih. řádu]. Musí tedy býti v listině označeno, že jde o vlastnictví. Vklad s omezením časovým a s výminkou resolutivní je přípustný při náhradnictví svěřenském (§ 608, srov. výnos min. sprav. č. 167/1904, v. z. s. v Praze z 24. dubna 1879, čís. 1302 pres.). Zda v jiných případech je omezení takové přípustné, není nikde řešeno. Praxe může připustiti výminky odkládací i rozvazovací, může připustiti též doložení času, ale vždy musí hleděti k tomu, aby bezpečnost knihy pozemkové tím dotčena nebyla. Na Slovensku platí obdobné zásady podle § 149 judexkuriální konference.

e) Vkladní doložka musí býti dána výslovně, t. j. musí býti uvedeno doslovně, že zcizitel dává svolení k tomu, aby tato listina byla vložena do knihy pozemkové. Nemusí býti dána na listině o jednání zcizovacím, může býti dána odděleně, ale musí se táhnouti k listině zcizovací a dále musí míti náležitosti § 431 [§ 31, lit. b) knih. zák.]. Srov. § 81, lit. c) slov. knih. řádu

f) Listina musí býti datována [§ 27 knih. zák.,

§ 82, lit. a) slov. knih. řádu]. Jako datum je označena doba uzavření smlouvy, t. j. doby, kdy listina byla vydána, což odpovídá mínění Zeillerovu (II., str. 233).

g) Listina musí bez vnějších vad, jimiž by její hodnověrnost byla oslabena (§ 27, I. knih. zák.). Nesmí obsahovati žádné razury, nesmí býti v listině škrtnáno, opravováno, poněvadž by bylo nejasno, co strany podepsaly a co změněno bylo snad dodatečně.

§ 434.*) Má-li býti převedeno vlastnictví k nemovitostem, které nejsou zapsány v knize pozemkové, musí býti u soudu uložena listina opatřená náležitostmi §§ 432 a 433. Na místo povolení vkladu nastoupí prohlášení, že se přivoluje, aby listina byla uložena.

Úřední text: Zur Übertragung des Eigentums an Liegenschaften, die in keinem Grundbuch eingetragen sind, muss eine mit den Erfordernissen der §§ 432 und 433 versehene Urkunde bei Gericht hinterlegt werden. An die Stelle der Bewilligung der Einverleibung tritt die Erklärung der Einwilligung zur Hinterlegung der Urkunde (III. Nov. § 18).

Osnova: § 334. Převod vlastnictví k věcem nemovitým nezapsaným ve veřejných knihách dovrší se tím, že se u soudu uloží listina vytkající přesně: osobu převodce a nabyvatele, nemovitost, která se má převéstí, s jejími částmi, právní důvod převodu, místo a čas smlouvy a výslovné prohlášení převodcovy, že přivoluje k uložení listiny.

Prameny původního textu: *Codex Theresianus II. 2. 18,*

*) Původní text přeložený: Nedostaví-li se převodce osobně a ve všech případech týkajících se městských a deskových statků, musí býti o nabývacím jednání zřízena listina, která musí býti podepsána stranami smlouvu uzavírajícími, jakož i dvěma hodnověrnými muži jako svědky.

Úřední původní text: Wenn aber der Uebergeber nicht persönlich erscheint, und in allen, städtische oder landtäfliche Güter betreffenden Fällen, muss über das Erwerbungs-geschäft eine schriftliche Urkunde aufgesetzt und sowohl von den Vertrag schliessenden Theilen, als von zwei glaubwürdigen Männern als Zeugen gefertigt werden.

8. 21, II. 2. 76—80, 4. 4, 9. 66, 67; *Osnova Hortenova II. 58—12. 6. 1—4. 7. 43—45, III. 1. 14—16, 59, 60. 7. 9. 30, 9. 60, 180 188. 10. 10. 14. 2. 16. 14. 24. 7. 25. 120—126; Osnova Hortenova II. 6. 16—19, 21, 22, 24, 25, 7. 10; Západohaličský obč. zák. II. § 173; Ofner I. 282, II. 527.*

Judikaturu k novele viz u § 432.

Viz též 6509, 9836.

Literatura: Ehrenzweig §§ 217, 227; Klang I/2 str. 210; Randa: P. str. 179, 197, 201, 243 n.; Randa: Not Z. 1910, str. 104; Rouček str. 437; Lenhoff: Der Eigentumserwerb an nicht verbücherten Liegenschaften und Bauwerken 1917; Svoboda: Nabývání věcných práv k nemovitostem a stavbám, nezapsaným do knihy pozemkové, Sborník XVII, str. 383 n.; Mayr § 217; Geller: ZBl. 35, str. 37 n.

1. **I. Uložení listiny u soudu.** 1. Jde o třetí formu nabytí vlastnictví derivativním způsobem, totiž uložením listiny u soudu. Tato forma nastupuje u nemovitostí, v knize pozemkové nezapsaných, a u stavb, které nejsou součástí nemovitosti. Nemovitosti v knize pozemkové nezapsané nejsou u nás tak častým případem. Zpravidla jde o zcizení parcel z veřejného statku, které nemají zůstatí veřejným statkem. Méně praktický je případ, že jde o pozemky v knize omylem nezapsané. Častější bývá případ, že opomenuty jsou části věci, jsoucí v rozdílném spoluvlastnictví, pro něž se má zřídití zvláštní vložka; z. zák. o zakládání poz. kn. (§ 5), t. j. pro Čechy č. 92/1874 z. z., pro Moravu č. 97/1874 ř. z., pro Slezsko č. 98/1874 ř. z. Tyto části jsou v tomto případě nemovitostmi v knize pozemkové nezapsanými. O stavbách jedná § 435.
2. Ustanovení toto mluví o nemovitostech do knihy pozemkové nezapsaných. Je sporno, zda se tím míní nemovitosti, které se mají zapsati do knihy pozemkové (nejsou-li právě veřejným statkem) vůbec, tedy i práva, za věci nemovité prohlášená, anebo jen nemovité věci hmotné, t. j. částí povrchu zemského. Dále je sporno, zda týká se to též nemovitostí zapisovaných do knihy horní. (Protiv. Lenhoff, Der Eigentumserwerb an nicht verbücherten
- 3.

Liegenschaften und Bauwerken 1917, Klang, Kommentar I./2, str. 211). Důvodová zpráva panské sněmovny i vysvětlivky k třetí novele mají na mysli věc hmotnou, zapisovanou do knihy pozemkové. Podle toho budeme považovati pozemek od železničního tělesa oddělený za pozemek do knihy pozemkové nezapsaný, naproti tomu netýká se toto ustanovení horních práv, do knihy horní omylem nezapsaných.

3. Složení listiny k soudu má nyní nahraditi řízení o doplnění knihy pozemkové (§ 20 zák., č. 96/1871 ř. z.). Případ je ten, že se zcizí část veřejného statku tak, že zcizený pozemek nemá nadále sloužiti za veřejný statek (Svoboda, Sborník věd právních a státních 1917, str. 406). Zcizí-li obec část své ulice na soukromníka, převede se vlastnictví tím, že obec vydá intabulační listinu kupiteli a tento ji uloží u soudu. Tím řešena byla do té doby velmi sporná otázka, kdy se nabývá vlastnictví k tomuto pozemku. Dodatečné řízení o doplnění knihy pozemkové musí se provésti a pozemek se dodatečně zapíše do knihy pozemkové. Z toho je patrné, že uložení listiny k soudu má ráz prozatímního opatření.

4. Složení listiny k soudu týká se jen nabytí práva vlastnického, zástavního a služebností, ostatní práva jsou pravděpodobně vyloučena. Otázku tuto zde řešiti nemůžeme.

5. Složení listiny k soudu je zapotřebí jen tam, kde jde o nabytí předáním. Předání předpokládá u nás titul, který musí býti aspoň v převodním aktu dostatečně precisován, složení listiny k soudu je nabývacím aktem jako tradice movité věci nebo intabulace tabulární nemovitosti. Má tudíž složení listiny místa jen v těch případech, kde by při intabulované nemovitosti bylo zapotřebí vkladu.

II. Řízení o uložení listiny jsou předepsána částečně v obč. zák., částečně v nařízení ze dne 26. března 1916, č. 87 ř. z.

a) Listina, která má býti uložena, musí míti náležitosti listiny vkladní (viz popis u § 433).

b) Žádost je podati písemně anebo ústně do protokolu u toho soudu, u něhož se vede pozemková kniha nedeskových nemovitostí.

8. c) Soud zkoumá, zda nemovitost není v knize pozemkové zapsána, zda strany jsou způsobilé ke zcizení a nabytí, zda listina odpovídá tabulární listině, zda žádost je listinami odůvodněná.

d) O prioritě rozhoduje patrně doba podání žádosti (nejasně § 6 cit. nař.). Listina je uložena, jakmile soud pravoplatně rozhodne, že listina byla řádně uložena (§ 12 cit. nař.). To odpovídá myšlence § 29 knih. zák.

9. III. 1. Význam uložení u soudu je mnohem omezenější než zápis do knihy pozemkové. Uložení listiny u soudu není chráněno veřejnou vírou knihy pozemkové, aniž výhodami § 367. Zcizí-li někdo nemovitost, k níž někdo jiný vydržel vlastnictví, není toto zcizení platné, i když nabyvatel byl dobré víry. (Svoboda I. c., str. 412.)

2. Na druhé straně nutno zdůrazniti, že nikdo nemůže derivativním způsobem nabýti vlastnictví k nemovitosti, v knize pozemkové nezapsané, kdo neuložil příslušnou listinu u soudu.

3. Složení listiny nedostačí, jestliže někdo nabytí neknihovně vlastnictví k nemovitosti v knize pozemkové zapsané. Převod vlastnictví se může státi jediné vkladem do knihy pozemkové.

4. Na Slovensku je způsob nabytí vlastnictví uložením listiny k soudu neznámý.

§ 435.*) Totéž platí také pro převod vlastnictví ke stavbám, které jsou na cizím pozemku vy-

*) Původní přeložený text: V takové listině musí býti udány osoby, které vlastnictví převádějí a přejímají; věc, která má býti převedena, s jejími hranicemi; titul nabytí; dále určitě poznamenáno místo a doba uzavřeného jednání,

stavěny s úmyslem, aby na něm nezůstaly trvale, pokud nejsou příslušenstvím stavebního práva (III. nov. § 19).

Úřední text: Dasselbe gilt auch für die Übertragung des Eigentums an Bauwerken, die auf fremden Grund in der Absicht aufgeführt sind, dass sie nicht stets darauf bleiben sollen, sofern sie nicht Zugehör eines Baurechtes sind.

Osнова: § 335. Byla-li s úředním povolením zřízena na cizím pozemku stavba jako samostatná věc, dovrší se převod vlastnictví k takové stavbě stejně jako převod k nezapsané nemovitosti.

Prameny původního textu: *Codex Theresianus* II. 2. 18, 8. 21, III. 2. 76—80, 4. 4, 9. 66, 67; *Osnova Hortenova* II. 5. 8. 12. 6. 1—4. 7. 43—45. III. 1. 14—16, 59, 60, 7. 9. 8. 30. 9. 60, 180, 188, 10. 10. 14. 2. 16. 14. 9. 4. 7. 25. 120—126; *Osnova Martiniho* II. 6. 16—19, 21, 22, 24, 25. 7. 10; *Západohališský obč. zák.* II. § 174; *Ofner* I. 282—283, II. 527.

Judikatura: 1. Domek ve vagonové kolonii jest stavbou po rozumu šu 435 obč. zák. (6509).

2. Na stavby na cizím pozemku, nezapsané do pozemkové knihy, lze vésti exekuci podle předpisů o exekuci na nemovitosti v pozemkové knize nezapsané, nikoliv podle předpisů o exekuci na věci movité (12.070).

Viz též 9836.

Literatura: Ehrenzweig §§ 164, 171, 227, 228; Klang I/2 str. 214; Randa: P. str. 179, 197, 270; Lenhoff: *Der Eigentumserwerb an nicht verbücherten Liegenschaften und Bauwerken* 7 n.; Goedel: GZ. 1927, str. 109 n.

I. Stavby na cizím pozemku nestávají se součástí tohoto, jestliže zřízeny byly nevlastníkem na dobu, po kterou stavebník smí užívati tohoto pozemku, na př. po dobu pachtu, požívání atd. Tech-

a musí od zeizovatele buď v této nebo ve zvláštní listině uděleno povolení, že přejímatel může býti zapsán jako vlastník.

Úřední původní text: In einer solchen Urkunde müssen die Personen, welche das Eigentum übergeben und übernehmen; die Sache, welche übergeben werden soll, mit ihren Grenzen; der Titel der Erwerbung; ferner, der Ort und die Zeit des geschlossenen Geschäftes bestimmt angemerket, und es muss von dem Übergeber in dieser, oder in einer besondern Urkunde die Bewilligung erteilet werden, dass der Übernehmer als Eigentümer einverleibt werden könne.

nika stavby nerozhoduje, ale podle doslovu jsou to stavby, které jsou s pozemkem pevně spojeny; nepatří sem boudy jarmareční, hlídačské přenosné boudy, kolotoče atd. Spojení může býtí volnější jako u dřevěných chat, anebo pevnější jako je u zděných staveb činžovních, které nájemce na 2. najatých pozemcích postavil. Patří sem prodejní kiosky na ulicích, divadelní arény, divadla kinematografická (ne však přenosné divadelní stany). Hlavním případem jsou horské chaty, které jsou skoro vesměs postaveny na cizím a které reprezentují dnes milionový majetek, dále nouzové kolonie u velkých měst (Vážný č. 6509).

Ke stavbám na cizích pozemcích nenáleží stavby, které tvoří příslušenství práva ke stavbě. Viz § 6 zák. č. 86/1912 ř. z.

3. V obč. zák. nemáme rozhodnuto, zda stavby ty máme počítati mezi movitostí anebo mezi nemovitostí. Stav je dnes takový, že je nemůžeme počítati ani tam, ani onam.

4. II. 1. Převod vlastnictví, zřízení služebností, práva zástavního děje se složením listiny k soudu. O tom viz výklady k § 434. K jinakému nabytí vlastnictví (totiž podle druhé, třetí a čtvrté hlavy obč. zák.) není zapotřebí složení listiny k soudu.

5. 2. Stavby takové nejsou součástí nemovitosti a proto nemohou býtí nikdy zapsány do knihy pozemkové, čímž se liší od starých superedifikátů děleného vlastnictví aneb superedifikátů rozděleného spoluvlastnictví. Je-li tedy u nemovitostí tento způsob nabytí provisorní, je u staveb způsob nabytí definitivní, neboť nikdy se tento předmět nezapíše do knihy pozemkové.

6. III. Exekuci na stavby je vésti jako na movitost podle § 271 a § 280 ex. ř., kdežto exekuce na pozemky v knize pozemkové nezapsané vede se vždy podle zásad exekuce na nemovitost (§§ 87 až 248 ex. ř.). Vlastnictví se nabývá podle mínění

R a n d o v a (Vlastnictví, str. 271) odevzdáním soudním, ale mínění toto není zcela nesporné (srov. K l a n g, Sachenrechtliche Bestimmungen der III. Teilnovelle, str. 84 násl., E h r e n z w e i g, System 1/2, str. 31).

IV. Obč. zák. neřeší poměr vlastníka stavby 7. k vlastníku pozemku. Tento poměr je nerozhodný pro posouzení vlastnické otázky. Postavil-li si někdo domek na cizím pozemku protiprávně a zcizil-li jej třetímu řádnou formou, stává se tento vlastníkem domku, třebaš vlastník pozemku může se domáhati toho, aby domek byl odstraněn. Pak má nabyvatel proti zciziteli nárok ze správy, nevěděl-li o této vadě. Také nevadí převodu vlastnictví, že stavba byla provedena proti předpisům stavebního řádu. Zrovna tak, jako jsou nerozhodné i jiné podobné policejní předpisy.

Na Slovensku nemáme podobného ustanovení.

1. rozsudkem anebo jinými listinami.

§ 436.*) Má-li býtí převedeno vlastnictví nemovitých věcí nebo stavby podle pravoplatného rozsudku, soudního rozdělení anebo odevzdání pozůstalosti, je rovněž potřebí vkladu (§§ 431—433) nebo uložení listiny (§§ 434, 435) (§ 20 III. nov.).

Úřední text: Wenn das Eigentum unbeweglicher Sachen oder eines Bauwerkes zufolge rechtskräftigen Urteils, gerichtlicher Teilung oder Einantwortung einer Erbschaft übertragen werden soll, ist ebenfalls die Einverleibung (§§ 431—

*) Původní přeložený text: Má-li býtí převedeno vlastnictví nemovitých věcí podle pravoplatného rozsudku, soudního rozdělení nebo odevzdání pozůstalosti, je rovněž potřebí vkladu těchto listin.

Původní úřední text: Wenn das Eigentum unbeweglicher Sachen zu Folge eines rechtskräftigen Urteiles, gerichtlichen Teilungsinstrumentes, oder einer gerichtlichen Überantwortung einer Erbschaft übertragen werden soll; so ist ebenfalls die Einverleibung einer Urkunde erforderlich.

433) oder die Hinterlegung der Urkunde (§§ 434, 435) erforderlich.

Osnova: § 338. Kdy vlastnictví přechází na jiného na základě výroku soudu nebo úřadu správního a čeho je třeba k tomu, aby přešlo, podává se z ustanovení o těchto výroch. Jde-li o věci nemovité zapsané ve veřejných knihách, buď i zde převod vlastnictví zapsán.

Prameny původního textu: *Codex Theresianus II. 2—19, 8. 25—28; Osnova Hortenova II. 5. 8—12, 6, 1—4, 7. 43—45, III. 1. 14—16, 59, 60. 7. 9. 8. 30, 9. 60, 180, 188. 10. 10. 14. 2. 16. 14. 24. 7. 25. 120—126. Osnova Martiniho II. 6. 16—19, 21, 22, 24, 25, 7. 10. Západohaličský obč. zák. II. § 179; Ofner I. 285.*

Judikatura: 3208, 7833, 9836, k novele viz u § 432.

Literatura: Ehrenzweig §§ 217, 227; Flieder: O poměru vdražitele nemovitosti v knihách poz., zapsané a exekučně prodané ku neknihovním věcným právům osob třetích po vydání novely k úlevě soudů. Zprávy prav. jednoty mor. XXIV, str. 290, 337; Jelínek: Vliv příklepu v exekuční dražbě na neknihovní věcná práva soukromá, Právník 1903, str. 225; Randa: Kterak nabývá se vlastnictví nemovité věci exekučně prodané? Právník 1901, str. 657; Rouček str. 439 n.; Lička: O vydražitelově vlastnictví k vydražení nemovitosti v době od udělení příklepu až do knihovního vkladu A., lze je derivativním způsobem nabýti? B. Jak lze na ně vésti exekuci, Zprávy práv. jednoty mor. XIII, str. 53; Randa: P. str. 135, 179, 199, 270.

1. I. Soudcovské tituly. Obč. zák. uvádí zvláště soudcovské tituly, ale dosah tohoto ustanovení je velmi sporný. Původní ustanovení obč. zák. modifikováno bylo pozdějšími ustanoveními, totiž patentem o nesporném řízení a exekučním řádem. Nyní však místo původního § 436 platí § 20 třetí novely, která je zase pozdější než oba zmíněné zákony. Novelou však nemínilo se na dosavadním stavu nic měniti, chtělo se jen zařaditi ustanovení o uložení listiny k soudu a o štabbách na cizím pozemku vzhledem na změny, v předcházejících paragrafech provedné. Rozpor mezi těmito ustanoveními mírní se tím, že praxe stojí na stanovisku doslovu obč. zák.
2. a) Rozsudek soudní, jímž se stanoví, že žalovaný je povinen žalobci vydati věc do vlastnictví, je pouhým titulem, který se přidružuje k do-

savadnímu titulu tím, že mu propůjčuje exekvovatelnost. (Výrok soudní viz úradná sbierka č. 612.) Exekuce se provádí podle § 350 ex. ř., jenž je kasuistickým použitím zásady § 367 ex. ř. Rozsudkem tímto nahrazuje se projev vůle zavázaného, jímž vydává tabulární listinu. Zápis se děje na žádost vymáhajícího věřitele a na základě povolení exekuce příslušným soudem. Rozdíl § 350 ex. ř. od § 367 ex. ř. je ten, že podle § 367 ex. ř. pravoplatným rozsudkem je nahrazen projev vůle zavázaného k převodu vlastnictví; podle § 350 ex. ř. stanoví se náležitosti knihovního provedení tohoto projevu. Mluví se také o dvojí exekuci (N e u m a n n, Exekutions-Ordnung, str. 949). Nad to však dává § 350 ex. ř. možnost domoci se vkladu i tehdy, když žalovaný nebyl dosud knihovním vlastníkem. Exekuční řád připustil totiž, aby v tomto případě použilo se ustanovení §§ 22, 78 knih. zák. Prokáže-li vymáhající strana, že strana povinná je legitimována podle § 22 knih. zák., povolí exekuční soud ihned vklad vlastnického práva pro vymáhající stranu. Těmito ustanoveními je změněno ustanovení § 75 knih. zák. v ten rozum, že exekuci vkladem povolí soud procesní (§ 4, č. 1, 2 a 4 ex. ř.) a provede ji soud knihovní, jenž je dán podle § 75 knih. zák. Exekuční řád neřeší otázku, zda vedle knihovního soudu funguje zvláštní exekuční soud (§ 17) anebo zda knihovní soud je zároveň exekučním soudem po rozumu §§ 18, č. 1, 19 ex. ř. Nabyli-li zavázaný vlastnictví neknihovním způsobem vlastnického práva (vydržením, vylastněním), může vymáhající strana žádati podle § 78 knih. zák. za současný vklad svého předchůdce.

- b) Rozhodnutí, jímž se společná věc rozděluje na jednotlivé díly, tvoří titul převodu vlastnického práva. Rozdělení společné nemovitosti musí býti provedeno podle zákona č 82/1883 ř. z. Exekuce se provádí podle § 351 ex. ř. Musíme rozeznávati soud, exekuci povolující, soud exekuční a knihovní. Exe-

kuční soud provede řízení podle §§ 841—853 a také podle zákona č. 82/1883 ř. z.

7. c) Odevzdací listina tvoří podle zákona titul vlastnického práva. Dosah tohoto ustanovení je nanejvýš sporný. Zatím co praxe spokojuje se s doslovem § 436 a praví, že odevzdání pozůstalosti vyžaduje vkladu (Vážný č. 3208), je doktrína toho mínění, že dědic se stal vlastníkem ihned odevzdaním pozůstalosti (Unger, Randa, Strohal, Ehrenzweig), mínění opačné je v menšině (Adler, Publizitätsprinzip, Stubenrauch I., str. 568, Jaworski). Randa (Vlastnictví, str. 198) zastává toto mínění: Odevzdaním skončilo řízení pozůstalostní, nebyl-li by dědic vlastníkem, byly by nemovitosti od odevzdání do vkladu věcmi bez pána, dále odevzdaním pozůstalosti splývá pozůstalost se jměním dědicovým. Mínění Randovo je zcela správné a také §§ 2, 3 zákona č. 82/1883 vycházejí z toho hlediska, že zápis dědicův je povahy pouze evidenční, čímž je modifikováno ustanovení § 177 nesp. řízení. Rozhodnutí n. s. není tudíž správné. Dokud dědic není zapsán do knihy pozemkové, nemůže převáděti vlastnictví. Považujeme-li rozdělení spoluvlastnictví za zvláštní případ převodu vlastnictví ze spoluvlastnictví na jednotlivé podílníky, pak dlužno míti za to, že rozdělení společné věci není možné, pokud dědicové nebyli zapsáni do knihy pozemkové. Potud je dáti n. s. za pravdu. Na Slovensku stává se dědicem vlastníkem nemovitosti zůstavitelovy již samotným nápadem (kurie 1171/1895, 1884/1914).

8. II. Tyto exekuční tituly platí také v tom případě, jde-li o uložení listiny k soudu, jenže tam odpadají případy podle odst. II., III. § 350 ex. ř.

III. Správní akt je exekučním titulem, jde-li o výrok pozemkového úřadu, jímž se přiděluje zabraná nemovitost do přídělu (§ 28 zák. příd.); na

druhé straně nelze zapomínati, že právní povaha přídělu je velmi sporná.

nebo c) odkazem.

§ 437.*) Stejně je potřebí k nabytí vlastnictví odkázaného nemovitého statku nebo stavby, aby věc byla odevzdána odkazovníku podle §§ 431 až 435 (§ 21 III. nov.).

Úřední text: Ebenso ist es, um das Eigentum eines vermachten unbeweglichen Gutes oder eines Bauwerkes zu erwerben, notwendig, dass die Sache dem Vermächtnisnehmer gemäss §§ 431 bis 435 übergeben werde.

Osnova: chybí.

Prameny původního textu: *Codex Theresianus* II. 8. 25—28, 16. 361—365; *Osnova Hortenova* II. 5. 8—12. 6. 1—4. 7. 43—45. III. 1. 14—16, 59, 60. 7. 9. 8. 30. 9. 60, 180, 188. 10. 10. 14. 2. 16. 14. 24. 7. 25. 120—126; *Osnova Martiného* II. 6. 16—19, 21, 22, 24. 25. 7. 10; *Západohaličský obč. zák. II. § 180; Ofner I. 225—236.*

Judikatura: 9836.

Literatura: Klang I/2 str. 217; Randa: P. str. 179, 197 n., 270; Rouček str. 440; Mayr II/2 str. 297; Pfaff-Hofmann k §§ 684 a 688; Unger: Erbrecht str. 289.

1. Odkazovník má pouhý titul k nabytí vlastnictví věci mu odkázané. Jde-li o nemovitost, musí býti zapsán do knihy pozemkové. Zápis ten se povoluje

a) na základě listiny vkladní, vydané dědicem

*) Původní přeložený text: Stejně k nabytí vlastnictví odkázaného nemovitého statku nedostačí, aby pořizování zůstavitelovo vůbec vloženo bylo do veřejných knih. Kdo má pohledávku tohoto druhu, musí u úřadu ještě si vymoci zvláštní vklad odkazu.

Původní úřední text: Ebenso ist es, um das Eigentum eines vermachten unbeweglichen Gutes zu erwerben, nicht genug, dass die Anordnung des Erblassers überhaupt den öffentlichen Büchern einverleibt worden sei. Wer eine Forderung dieser Art hat, muss bei der Behörde noch die besondere Einverleibung des Vermächtnisses auswirken.

podle předpisů §§ 431—435, což může býti nahrazeno rozsudkem (V á ž n ý č. 9468),

b) na základě soudního výroku, jímž se vydává odkazovníku potvrzení, že mu připadl odkaz (§ 178 nesp. pat.); sporno je, zda je možno vydati tuto listinu před odevzdáním pozůstalosti anebo až poté (srov. W e i s, Das Verfahrensrecht, V. sv., str. 327, komentované vydání nesp. řízení). N. s. postavil se na stanovisko, že potvrzení je možno vydati až po odevzdání (V á ž n ý č. 2270, 4179, srov. též K l a n g l. c. 1/2, str. 217),

c) přímo proti zůstaviteli (§ 23 knih. zák.). Na Slovensku srovnej § 106 zák. čl. XVI/1894 o pozůstalostním řízení.

2. Totéž platí o nemovitostech zcizených během řízení pozůstalostního (§ 178 nesp. pat., § 23 knih. zák.). Shodně na Slovensku § 73 knih. řádu.

Podmínečný zápis do knihy veřejné čili záznam.

§ 438. Má-li ten, kdo si činí nárok na vlastnictví věci nemovité, sice o tom listinu hodnověrnou, ale nemající všech náležitostí předepsaných v [§§ 434 a 435]*) pro vklad; může přece, aby mu nikdo neodňal přednostní právo, vymoci si podmíněný zápis do knihy veřejné, který se nazývá záznamem (prenotace). Tím obdrží podmíněné právo vlastnické a bude považován za pravého vlastníka, jakmile záznam soudním výrokem bude spraven, od doby podle zákonného řádu podané žádosti o záznam.

Úřední text: Wenn derjenige, welcher das Eigentum einer unbeweglichen Sache anspricht, darüber zwar eine glaubwürdige, aber nicht mit allen in den [§§ 434 und 435] zur Einverleibung vorgeschriebenen Erfordernissen versehene Urkunde besitzt; so kann er doch, damit ihm niemand ein Vorrecht abgewinne, die bedingte Eintragung in das öffentliche

*) Podle novely III. má býti nyní správně »§§ 432 a 433«.

Buch bewirken, welche Vormerkung (Pränotation) genannt wird. Dadurch erhält er ein bedingtes Eigentumsrecht, und er wird, sobald er zur Folge richterlichen Ausspruches die Vormerkung gerechtfertigt hat, von der Zeit des nach gesetzlicher Ordnung eingereichten Vormerkungsgesuches, für den wahren Eigentümer gehalten.

Osnova: chybí.

Prameny: *Codex Theresianus* II. 8. 30—34, III. 2. 149—155; *Osnova Hortenova* II. 5. 8—12. 6. 1—4. 7. 43—45, III. 1. 14—16, 59, 60. 7. 9. 8. 30. 9. 60, 180, 188. 10. 10. 14. 2. 16. 14. 24. 7. 25. 120—126; *Osnova Martiniho* II. 6. 16—19, 21, 22, 24, 25. 7. 10; *Západohaličský obč. zák. II.* §§ 175, 236; *Ofner i.* 283—284 (II. 379), II. 531.

Judikatura: 6349, 11.457.

Literatura: Ehrenzweig §§ 227, 280; Klang I/2 str. 218 n.; Novotný: Slovo o účincích záznamu práv knihovních, Právník XIX, str. 583; Randa: P. str. 197, 247, 254; Rouček str. 440 n.; Stieber, Počátky prenotace, Sborník II. str. 38; Zeiller str. 236 n.

I. **Záznam. Obč. zák.** zná vedle definitivního zápisu knihovního práva, t. j. vkladu, také prozatímní zápis knihovního práva, t. zv. záznam (prenotaci, Vormerkung). Obč. zák. stanoví tyto náležitosti:

- a) musí zde býti listina,
- b) listina musí býti věrohodná,
- c) patrně musí směřovati její obsah k převodu vlastnictví,
- d) tato listina nemá všech náležitostí listiny vkladní; obč. zák. spokojuje se tímto negativním určením.

II. 1. **Knihovní zákon** stanoví, že záznam je možno povolití na základě listin, které nemají všech náležitostí listiny vkladní, ale mají aspoň obecné náležitosti listin knihovních podle §§ 26, 27 (§ 35), na Slovensku §§ 63, 67, 68, 69, 70, 83 knih. řádu. Tím doplněna jsou ustanovení obč. zák.

a) **Listiny soukromé** musí obsahovati jména stran, právní jednání převodní, jeho důvod, místo a čas vydání listiny, listina musí býti prosta vad vnějších a skládá-li se z více archů, musí býti sešity,

konečně podpisy stran. Předmět musí být označen, poněvadž jinak nemohl by se záznam provést, nehledě k tomu, že bez označení předmětu jednání bylo by pro neurčitost neplatné (§ 869). Stejně R a n d a, Vlastnictví, str. 255, proti K l a n g l. c. 1/2, str. 218. Na S l o v e n s k u jsou náležitosti záznamní listiny jen zcela obecně naznačeny v § 87 knih. řádu, ale z § 88 jde najevo, že musí označovati titul, patrně též strany a předmět.

3. b) **Rozsudky**, přiznávající vlastnické právo, které nenabývaly dosud moci práva, jsou listinami, na základě nichž možno povolit záznam. I rozsudek první instance, bylo-li podáno odvolání, je dostatečnou listinou [§ 38, lit. a)].

Na Slovensku záznam veřejné listiny může se státi, má-li tato náležitosti, předepsané pro soukromé záznamní listiny (§ 89, srov. §§ 63, 87 knih. řádu). Musí tedy směřovati k zápisu knihovního práva (§ 68), z čehož možno souditi, že musí obsahovati označení stran a předmětu (srov. § 88), musí být sepsána v jazyku úředním (§ 70). Z § 84, lit. c) a contrario možno souditi, že rozsudek nemusí být vykonatelný a nemusí mít moc práva (§ 92). Platí tedy předpisy obdobné jako v obvodech vrchních soudů v Praze a v Brně.

4. **Povolání zajišťovací exekuce** [§ 38, lit. b)] sem nepatří, poněvadž jde o zřízení zajištění pro peněžní pohledávku (§ 370 ex. ř.). P r o z a t í m n í o p a t ř e n í tohoto druhu ex. ř. není známo. Záznam podle § 38, lit. a) není zajišťovací exekucí podle ex. řádu. Nepatří sem příklep v nucené dražbě (Randa l. c., p. a).
5. 2. Ustanovení knihovního zákona jsou úplně konformní s obč. zák. a je podotknouti, že podpisy soukromé listiny záznamní nemusí býti legalisovány na rozdíl od listin vkladních (§§ 27, 35 knih. zák.). Rozsudek musí býti ovšem předložen v originále (§ 87 knih. zák., § 67 knih. řádu).

III. **Účinek záznamu** označuje, jak obč. zák., tak i knihovní zákon jako podmíněně nabytí práva vlastnického (§ 40 knih. zák., § 94 knih. řádu). Sporno je, zda jde o nabytí pod výminkou rozvazovací či odkládací (srov. R a n d a, Vlastnictví, str. 254). Správné je, že jde o nabytí pod výminkou resolutivní, neboť nabyvatel je již zapsán a zápis bude případně zrušen, nebude-li záznam spraven (K l a n g l. c. 1/2, str. 218). Nabyvatel může s nemovitostí již pendente conditione disponovati knihovně i neknihovně.

IV. 1. **Spravení záznamu** stane se tím způsobem, že se záznam promění v definitivní vklad. To se může státi trojím způsobem, jak označuje § 41 násl. knih. zák.

a) Listina vkladní se dodatečně předloží se žádostí, aby záznam byl spraven. Lhůta stanovena není žádná; z toho plyne, že strany mohou smluviti libovolnou lhůtu ke spravení záznamu (srov. L i s e c, B o u b e l a ve Zprávách právnické jednoty moravské, roč. 1898).

b) **Žalobou spravovací** či justifikační (§ 41, lit. c), na Slovensku § 96 knih. řádu). Žalovati je prenotáta t. j. toho, proti němuž prenotace byla zapsána; pozdější změny v osobě vlastníka nemovitosti jsou bez významu a rozsudek dobytý proti prenotátu působí proti každému pozdějšímu nabyvateli statku (R a n d a l. c. str. 256). Podle praxe n. - s. dá se souditi, že se připouští žaloba i proti nástupci prenotátovu (Vážný č. 10.064), což bezpečnosti obchodu bude nejvíce vyhovovati. Žaloba justifikační má býtí podána do 14 dnů po doručení výměru záznam povolujícího tomu, v jehož prospěch záznam zní (§ 42 ale srov. § 45 II. knih. zák.), usnesení proto je doručiti do vlastních rukou (§ 439), srov. §§ 123, 124 knih. zák. Na Slovensku platí lhůta 15ti denní (§ 97 k. ř. změněný soudní praxí). Spravení se stane praeplatným rozsudkem, jímž bylo dáno žalobě místa;

žalobě je vyhověti, prokáže-li žalobce dostatečný titul nebo dokonce i nabytí vlastnictví. R a n d a l. c. str. 257). Lhůta k žalobě justifikační je prodlužitelná (§ 81 knih. zák., § 98 knih. řádu).

9. c) **Pravoplatností rozsudku** příznávajícího vlastnictví [§ 41, lit. b) knih. zákona, § 101 knih. řádu] a jeho vykonatelností, byl-li výrok soudní v knize pozemkové zaznamenán. Zvláštní žaloby justifikační není zapotřebí (§ 44 knih. zák.).
10. 2. Spravení záznamu stane se usnesením soudním na žádost prenotantovu (§ 46 I) a v knize pozemkové se záznam promění ve vklad.
11. 3. Pokud záznam spraven není je možno zapisovati další zápisy do knihy pozemkové jak proti prenotátu, tak i proti prenotantu. Spravením záznamu vymažou se z moci úřední zápisy proti prenotátu a zápisy prenotantu se stanou zápisy definitivními.
12. **V. Poznámka spornosti.** 1. Nemá-li ten, jenž si činí nárok na převedení vlastnictví k nemovitosti listiny hodící se k záznamu, musí žalovati na převedení vlastnictví. K zachování knihovního pořadí poskytuje knihovní zákon v některých případech poznámku spornosti (§§ 61, 69, 70, 71, 73 knih. zák.). Poznámka tato je přípustna:
 - a) Je-li vklad neplatný a žaluje-li ten, kdo tímto vkladem na svém právu byl zkrácen, na výmaz, t. j. na restituci předešlého knihovního stavu (§ 61 Slovensko § 149).
 - b) Jestliže právo vložené promlčením práva zaniklo (§ 69 knih. zák., § 1499 obč. zák.) a žaluje se na výmaz promlčeného práva (Slovensko § 155).
 - c) Jestliže někdo nabytí knihovního práva vydržením a žaluje na vklad tohoto práva (§ 70 knih. zák., § 1498 obč. zák., Slovensko § 155).
13. V jiných případech poznámka tato není přípustná, tak najmě, domáhá-li se někdo žalobou splnění závazku ku převedení vlastnictví (R a n d a l. c. str. 258, V á ž n ý č. 43, 467, 779, 5262, 5448, 11.909).

Nemůže žádati o poznámku důsledně ani ten, komu nemovitost byla fakticky odevzdána, ale knihovně naň převedena nebyla (V á ž n ý 249), nebo je-li spor o knihovní vklad nezapsaného ještě práva zástavního (V á ž n ý 305). V některých případech judikatura kolísá. V jednom případě popírali žalobci platnost smlouvy trhově a z důvodu toho žádali za výmaz vlastnictví žalovaných; n. s. poznámku spornosti povolil z toho důvodu, že nemůže na tom nic měniti okolnost, že trhová smlouva, podle které bylo žalovaným vloženo v knize pozemkové právo vlastnické, jest formálně správná, poněvadž přípustnost knihovní poznámky § 61 není omezena na neplatnost z důvodů formálních (V á ž n ý č. 938). Byla-li základní smlouva zrušena — v daném případě svatební smlouva rozvodem — a žádá-li se za výmaz práva vlastnického pro odpadnutí titulu, není poznámka přípustna (V á ž n ý č. 298, srov. 1097). Žádá-li se o výmaz vloženého práva vlastnického, poněvadž dárce odvolává dar pro nevděk, je možno povolití poznámku spornosti (V á ž n ý č. 1074), ale později od toho n. s. ustoupil a prohlásil, že poznámku povolovati není možno (V á ž n ý č. 6041, 10.090, srov. 12.058). Na Slovensku platí plenární rozhodnutí král. kurie čís. 113, že se poznámka tato může povolití jen na základě žalob zahájených podle XIV. hlavy knih. ř. z r. 1855 z příčiny neplatnosti nebo zamítnutí vkladu (Fajnor-Záturecký str. 54).

2. **Účinky poznámky spornosti** jsou ty, že nemůže nikdo nakládati s knihovním tělesem na újmu toho, v jehož prospěch poznámka svědčí (§ 61 II. knih. zák., Slovensko § 148 III. knih. ř.). Knihovní vlastník může sice statek zciziti a obtížiti závadami, avšak zvítězí-li žalobce v rozepři, má sporné právo, na jehož výmaz se žalovalo, se všemi pozdějšími vklady a záznamy, naň učiněnými, býti z knih vymazáno a právo žalobcovo zapsáno v pořadí poznámky (R a n d a l. c. str. 258). Proti záznamu jsou ty úchytky, že

14.

zaznamenaný nabývá knihovního práva podmíněně, kdežto ten, jenž si vydobyl poznámku spornosti žádného knihovního práva nemá. Se záznamem má to společné, že vklad táhne se ku pořadí dni záznamu nebo poznámky. Poznámka spornosti je prozatímním opatřením ve sporu po rozumu § 382 ex. ř., ale je přípustná jen podle §§ 61—71 knih. zák. O žalobách výmazních viz R a n d a, Vlastnictví str. 210—220. Na Slovensku je odchylka, že poznámka spornosti se запиše při žalobě výmazní z moci úřední; § 12 zák. čl. LIX/1912.

15. VI. **Poznámka pořadí** má za úkol zachovati určitě pořadí budoucímu vkladu knihovního práva dříve, než o vklad je možno žádati (§ 53 knih. zák.). Mezi jinými případnostmi je poznámka pořadí přípustná také pro zamýšlená zcizení nemovitosti. Svoliti k poznámce pořadí musí ten, jenž je jako vlastník do knihy zapsán. Poznámka tato platí šedesát dnů (§ 44 III. novely resp. § 55 knih. zák.), t. j. není-li podána do této lhůty žádost o vklad (nebo záznam), poznámka se vymaže z moci úřední (§ 58 knih. zák.).

Účinky poznámky pořadí jsou tyto:

16. a) Vklad práva vlastnického táhne se ke dni zápisu poznámky. Tento zpětný účinek vkladu má však význam jen knihovně právní a nikoliv co do přechodu užitků a břemen nemovitostí s nabyvatele na zcizitele, což se řídí obligačním poměrem stanovícím, kdy má věc do užívání býti předána. Otázka, zda rozhoduje o převodu vlastnictví doba vkladu vlastnictví anebo doba zápisu poznámky, je dosti sporná. V literatuře je sice zastoupeno mínění, že rozhoduje den vkladu (Klang I/2 str. 222, Ehrenzweig I/2 str. 300), ale mínění tato nejsou úplně přesvědčivá, neboť veškerá dispoice s nemovitostí je vůči nabyvateli bezúčinná.
17. b) Nerozhoduje, zda po poznámce pořadu přešla nemovitost na jiného, za vklad práva vlastnického možno žádati i tehdy, když vkladní listina vydána

byla osobou, která jako vlastník byla zapsána v době zápisu poznámky (Vážný 4760). Upadne-li vlastník knihovní do konkursu, je zápis proti němu v pořadí poznámky pořadí tehdy přípustný, byla-li vkladní listina vydána přede dnem konkursu a datum vydání bylo veřejně ověřeno; jinak je vklad přípustný jen v rámci konkursního řádu (§ 56 knih. zák., § 14 konkursního řádu).

c) Vklad vlastnického práva má jen tehdy pořadí zápisu poznámky, je-li vklad proveden na základě povolení poznámky pořadí (§ 57 knih. zák.).

d) Současně s vkladem tohoto vlastnického práva je vymazati všechny zápisy, pozdější poznámky pořadí, které odporují vkladu vlastnického práva (§ 57 knih. zák.). Jde-li o zápisy, které neodporují vloženému vlastnickému právu, mají býti ponechány v platnosti, na př. poznámka žaloby hypotekární nebo poznámka pořadu atp. (srov. Klang l. c. str. 224).

§ 439. Učiněný záznam musí býti oznámen nejen tomu, kdo ho vymohl, nýbrž i jeho odpůrci doručením do vlastních rukou. Uchazeč o záznam musí během čtrnácti dnů ode dne obdrženého doručení podat řádnou žalobu ku prokázání vlastnického práva; jinak budiž učiněný záznam na žádost odpůrcovu vymazán.

Úřední text: Die geschehene Vormerkung muss sowohl demjenigen, der sie bewirkt hat, als auch seinem Gegner durch Zustellung zu eigenen Händen bekannt gemacht werden. Der Vormerkungswerber muss binnen vierzehn Tagen, vom Tage der erhaltenen Zustellung, die ordentliche Klage zum Erweise des Eigentumsrechtes einreichen; widrigenfalls soll die bewirkte Vormerkung auf Ansuchen des Gegners gelöscht werden.

Osnova: chybí.

Prameny: *Codex Theresianus* II. 8. 30—34, III. 2. 79, 80; *Osnova Hortenova* II. 5. 8—12. 6. 1—4. 7. 43—45. III. 1. 14—16, 59, 60. 7. 9. 8. 30. 9. 60, 180, 188. 10. 10. 14. 2. 16. 14. 24. 7. 25. 120—126; *Osnova Martiniho* II. 6. 16—19, 21, 22, 24, 25

7. 10; Západohaličský obč. zák. II. § 175, 237; Ofner I. 283—284.

Judikatura: —

Literatura: Ehrenzweig §§ 227, 231; Klang I/2 str. 219 n.; Mayr str. 452 n.; Lebzelttern: ZBL 1910, čís. 32—34; Randa: P. str. 91, 197; Lišec: Zprávy práv. jednoty mor. 1898, str. 165; Boubela: Zprávy práv. jednoty mor. 1898, str. 159; Pražák: Právník XI, str. 130; Fryc, Právník XXXVII, str. 533; Rous: Soudeovské listy 1921, str. 128; Zeiller str. 239.

1. **Výmaz záznamu** upravuje obč. zák. v hrubých obrysech. Přesnější předpisy jsou obsaženy v knihovním zákoně. Záznam se vymaže, uplyne-li lhůta smluvená, aniž oprávněný podal žalobu na doplnění listiny tabulární, dále uplyne-li čtrnáctidenní lhůta k žalobě justifikační (§ 45 knh. zák., § 100 knih. ř.) a konečně nebyl-li ve vyšších instancích potvrzen rozsudek přiznávající žalobci vlastnictví.
2. Ten, proti němuž směřuje prenotace, tedy knihovní vlastník, může žádati, aby záznam byl vymazán. Soud zkoumá, zda žaloba justifikační byla zavčas podána. Žaloba je podána zavčas, byla-li podána během lhůty čtrnáctidenní, anebo aspoň v týž den, kdy podána žádost výmazní (§ 45 II. knih. zák.). Není-li to soudu známo, má naříditi rok na krátkou lhůtu, při tomto roku má dáti prenotantovi možnost, aby se vyjádřil, zda lhůta ke spravení dosud běží anebo zda žaloba byla zavčas podána (§ 45 I.). Lhůta běží v případě § 41 lit. b), dokud proces vlastnický nebyl pravoplatně rozhodnut, podobně dokud neuplynula smluvená lhůta spravovací.
3. Shledá-li soud, že záznam nebyl spraven, rozhodne, že záznam má býti vymazán. Výmaz záznamu má dvojí různý význam:

a) byl-li záznam vymazán, poněvadž žalobce byl pravoplatně zamítnut (ať žalobou justifikační či podle § 41 lit. b), anebo že prenotant se svého práva pravoplatně vzdal, není možno na základě téže záznamní listiny žádati znovu za záznam (§ 47),

b) byl-li záznam vymazán, že spravovací žaloba nebyla zavčas podána, je možno žádati za nový záznam, ale v pořadí nové žádosti (§ 48).

S výmazem záznamu je vymazati všechny zápisy, které platnost záznamu předpokládají (§ 49 III.).

Předpis o střetu knihovních zápisů.

§ 440. Přenechal-li vlastník tutěž nemovitost dvěma různým osobám, připadá tomu, kdo zažádá dříve o vklad.

Úřední text: Hat der Eigentümer eben dieselbe unbewegliche Sache zwei verschiedenen Personen überlassen; so fällt sie derjenigen zu, welche früher die Einverleibung angesucht hat.

Osnova: § 336. Zeizil-li vlastník touž věc nemovitou nebo stavbu uvedenou v § 335 několika osobám, případně tomu, kdo dříve zažádá za knihovní zápis nebo za uložení listiny. Zeizitel jest však odpověden druhému za škodu.

Prameny: *Codex Theresianus* II. 8. 27, 24. 156, III. 2. 149—155; *Osnova Hortenova* II. 5. 8—12. 6. 1—4. 7. 43—45. III. 1. 14—16, 59, 60. 7. 9. 8, 30. 9. 60, 180, 188. 10. 10. 14. 2. 16. 14. 24. 7. 25. 120—126; *Osnova Martiniho* II. 6. 20. III. 5. 27; *Západohaličský obč. zák. II. § 178; Ofner I. 285.*

Judikatura: 1. Postoupena-li táž nemovitost dvěma osobám, jest ten, kdo dříve zažádal o knihovní vklad vlastnického práva, vlastníkem, třebaže věděl, že nemovitost byla již dříve postoupena jinému (980).

2. Postoupil-li knihovní vlastník týž pozemek dvěma různým osobám, případně pozemek tomu, kdo dříve žádal za knihovní zápis, třebaže věděl o dřívějším prodeji pozemku. Byl-li však pozemek dřívějším mimoknihovnímu nabyvateli odevzdán do držby, musí mu ustoupiti knihovní nabyvatel, jemuž bylo to známo (1211).

3. Postoupil-li knihovní vlastník touž nemovitost dvěma různým osobám, případně do vlastnictví tomu, kdo dříve požádal o vklad do knih pozemkových, třebaže věděl o dřívějším mimoknihovním převodu (2850).

4. Prodal-li vlastník touž nemovitost dvěma osobám, z nichž jedné byla nemovitost knihovně připsána, druhé pak do fyzické držby odevzdána, tato pak zeizila dále nemovitost na jiného, má tento pouze proti svému právnímu předchůdci

obligační nárok na vydání vkladné listiny, nemá však proti knihovnímu nabyvateli nemovitosti ani nároku věcného ani obligačního, ani z domnělého vlastnictví (4847).

5. Ustanovení §u 440 obč. zák. jest použití i tehdy, střetlo-li se vlastnictví knihovní s vlastnictvím naturálním. Byla-li též nemovitost prodána dvěma různým osobám, přísluší přednost té, jež dříve zažádala o knihovní vklad vlastnického práva. Ustanovení §u 440 obč. zák. není v tomto případě vyloučeno tím, že věděl knihovní vlastník o dřívějším neknihovním převodu téže nemovitosti. Předpisu § 1500 obč. zák. nelze tu použítí (6053).

6. Knihovní držitel nemůže se odvolávat na předpis §u 440 obč. zák., neměl-li důvodu k nabytí vlastnického práva. Nestačí pouhá knihovní držba, vzniklá bez řádného titulu pouhým nedopatřením (6055).

7. Ustanovení § 440 obč. zák. předpokládá, že se nároky obou osob, jimž vlastník přenechal touž věc, opírají o platný právní důvod (9548).

8. Nejde-li o podvod, nezáleží s hlediska § 440 obč. zák. vůbec na tom, zda nový knihovní nabyvatel věděl o dřívějším mimoknihovním zcizení (9714).

Viz též 892, 4015, 8253, 9549, 10.146, 11.457.

Literatura: Ehrenzweig §§ 186, 224, 227, 232, 258, 280, 282; Klang I/2 str. 224 n.; Randa: P. str. 122, 197, 203 n.; 219 n.; 249 n.; Randa: E. str. 399 n., 543; Rouček str. 441 n.; Zeiller str. 242; Touaillon: JBl. 1907, čís. 43—47; Dnistrjanský: ZBl. 30, str. 565.

I. Pořadí knihovní vyslovuje obč. zák. tím, že prohlašuje, že dřívější zápis předchází zápis pozdější. Pro pořadí zápisu je rozhodná doba, kdy žádost o zápis byla soudu knihovnímu podána (§§ 29, 93 knih. zák., § 61 knih. řádu).

Kolise knihovního zápisu může nastati tehdy, jestliže dvě osoby rozdílné nabyly vkladní listiny od téhož vlastníka a žádají současně za vklad vlastnického práva, ačkoliv jejich žádosti se vylučují. Tento případ nemáme vůbec upraven. Podle panujícího mínění jest obě vlastnická práva vložiti (srov. uvedená mínění u K l a n g a l. c. str. 225). Podle § 29 knih. zák. rozhoduje pořadí podacího protokolu (srov. §§ 1, 2 prováděcí instrukce). Důsledně neměla by se taková dvě odporující si podání ani protokolovaná

býti, nýbrž měla by se odmítnouti, leda že by se protokolovala pod stejným číslem a soud je pak odmítl, poněvadž ani jedno ani druhé nehodí se pro svůj vzájemný rozpor k zápisu. Kterákoliv strana může podati žádost znovu a není-li současné žádosti odporující, je žádosti vyhověti. Stav tento je velmi málo chvalitebný.

Pro nemovitosti neknihovní platí zásada obdobná a rozhoduje složení listiny k soudu.

II. Intabulační princip tímto ustanovením dotčen není. Vlastnictví k nemovitostem knihovním nabyvá se derivativním způsobem jen zápisem do knihy pozemkové (srov. § 431, č. 1). Neknihovní nabytí vlastnictví § 440 není vůbec dotčeno.

Má-li někdo titul ku převodu vlastnictví a byla-li mu nemovitost neknihovně odevzdána, není vlastníkem. Byla-li tato nemovitost na třetího převedena knihovně, stává se tento vlastníkem bez ohledu zda o neknihovním odevzdání nemovitosti věděl. (Vážný č. 980, 9548, 9714).

III. O dvojím zcizení téže nemovitosti viz § 372 č. 10—13.

Důsledky nabytí:

a) co do držby;

§ 441. Jakmile byla listina o vlastnickém právu zapsána do veřejné knihy, vstupuje nový vlastník v pořádné držení.

Úřední text: Sobald die Urkunde über das Eigentumsrecht in das öffentliche Buch eingetragen ist, tritt der neue Eigentümer in den rechtmässigen Besitz.

Osnova: chybí.

Prameny: —

Judikatura: 12.018.

Literatura: Ehrenzweig § 169; Klang I/2 str. 225; Randa: P. str. 197; Randa: Besitz 4. vyd., str. 135; Rouček str. 443.

Obč. zák. zmiňuje se o tabulární držbě. Tato nepoživá nyní posesorní ochrany a má význam jen

pro úpravu důkazního břemene, t. j. kdo je zapsán v knize pozemkové, nemusí dokazovati, že je zapsán po právu, je věcí druhé strany, aby dokázala, že se zápis stal protiprávně (§§ 323, 324). Tento význam přiznává zápisu také praxe (Vážný č. 6055). Vadný zápis může vésti k nabytí vlastnictví, jestliže výmazní žaloba nebude podána ve lhůtách stanovených §§ 62—64 knih. zák. Jiný význam tabulární držba nemá.

Zápis řádně provedený zjednáva nabyvateli vlastnické právo bezpodmínečně, je-li dobré víry, jinak jen, je-li auktor vlastníkem v pravém slova smyslu.

b) s tím spojených práv;

§ 442. Kdo nabude vlastnictví věci, získá tím také práv s ní spojených. Práva, která jsou omezena na osobu převodcovu, nemůže převést. Vůbec nemůže nikdo druhému více práv postoupiti, než sám má.

Úřední text: Wer das Eigentum einer Sache erwirbt, erlangt auch die damit verbundenen Rechte. Rechte, die auf die Person des Übergebers eingeschränkt sind, kann er nicht übergeben. Überhaupt kann niemand einem andern mehr Recht abtreten, als er selbst hat.

Osnova: § 337. Zpravidla nemůže nikdo převést na jiného více práv, než sám má. Kdy vlastnictví přechází na jiného převodem nevlastníkovým, jest ustanoveno na jiných místech tohoto zákoníka i v zákonech jiných.

§ 339. Kdo nabude vlastnictví věci, nabude také práv s ní spojených.

Prameny: *Codex Theresianus* II. 6. 28, 45, 46. III. 2. 145—155; *Osnova Hortenova* II. 5. 8—12. 6. 1—4. 7. 43—45. III. 1. 14—16, 59, 60. 7. 9. 30. 9. 60, 180, 188. 10. 10. 14. 2, 16. 14. 24. 7. 25. 120—126; *Osnova Martiního* II. 6. 10—14; *Západohaličský obč. zák.* II. § 167, 168; *Ofner* I. 281, I. 286.

Judikatura: 1. Kupitel nenabývá s vlastnictvím věci i práva plynoucího z výpovědi, povolené prodávateli (1268).

Viz též 1214, 5037, 6486, 9566, 10.826, 11.153, 11.281.

Literatura: Ehrenzweig §§ 205, 225, 232, 259, 273; Klang I/2 str. 442; Mayr str. 446 n.; Randa: P. str. 74, 78, 91, 197, 241, 276; Randa: E. str. 271, 332; Rouček str. 443; St. F.: Právnik 1922, str. 286; Zeiller str. 243 n.

I. **Nabytí reálných práv** je upraveno v obč. zák. 1. tím způsobem, že vlastník pozemku nabývá již tím reálných práv, které jsou s vlastnictvím spojena, bez ohledu na to, zda jsou v knize pozemkové vyznačena. Jsou to především práva, která jsou spojena se staršími »obecními« právy (»obecní« ve smyslu staré universitas a nikoliv dnešní politické obce).

a) **Várečná práva měšťanská** v bývalých královských a některých poddanských městech. S tím spojena jsou práva výčepní v bývalých měšťanských domech na Moravě. »Právo« toto znamená podíl na právovárečném pivovaře, které vážne na domě. Právovárečníci tvoří reálné společenstvo, které vzniklo před platností obč. zák. a tudíž musí býti posuzováno podle obecného práva (srov. Randa, Eigentumsrecht, Peterka, Brauberechtigungen, Sedláček, Zákaz čepovati cizí pivo v právovárečných domech).

b) **Podíly na kontribučních fondcích**, z nichž vznikly v Čechách okresní záložny hospodářské (zákon č. 128/1924 Sb. z. a n.), a na Moravě kontribuční záložny (z. z. č. 30, 31/1873).

c) **Podíly na singularistickém majetku**, který vznikl zpravidla ze starých »obcí« (universitates) rustikalistů; o tom viz § 361, č. 61 a násl.

d) Na Slovensku čítati jest sem podíly na majetku urbaniálním a na majetku komposesoriálním, pokud jsou spiaty s vlastnictvím nemovitostí.

Dále patří sem radikovaná práva živnostenská 5. (dv. dekr. z 9. prosince 1824, nař. min. obchod č. 204/1853, čl. VII. uv. z. k živ. ř. ve znění zák. č. 199/1907, č. 5/1907 o úpravě lékárnictva), právo patronátní. Všechna tato oprávnění považují se za veřejnoprávní a proto se do knih pozemkových nezapisují. Výpočet podaný je pouze příkladmo uveden.

6. II. Dále reprodukuje obč. zák. obecnoprávní zásadu »Nemo plus juris transfere potest quam ipse habet«. Zásada tato plyne již ze samotného ustanovení, že vlastník může věc svoji zciziti. Tato legitimace je dána jenom vlastníku a proto nemůže nikdo než vlastník věc zciziti a vlastník může vlastnictví na druhého přenést jen potud, pokud je má. V doktríně je někdy nedorozumění, pocházející z toho, že se vlastnictví hypostasuje a pak má se za to, že se předává jako nějaká hmotná věc. To je ovšem nesprávné. Nesprávnost tato vede k tomu, že výklad nabytí vlastnictví na základě veřejné víry v knihy pozemkové naráží na velké obtíže.

Význam třetí věty je patrný z toho: je-li někdo vlastníkem jen podmíněným nebo časově omezeným, může přenášeti také jen tak omezené vlastnictví. Je-li někdo vlastníkem užitkovým, může přenést jen užitkové vlastnictví.

7. III. Kdo nabude vklad vlastnického práva od nevlastníka, tomu může býti vklad zase vymazán na základě výrazné žaloby.

c) břemen.

§ 443. S vlastnictvím nemovitých věcí přejímají se také břemena na nich vážnoucí, ve veřejných knihách zaznamenaná. Kdo do těchto knih nenahlédne, nese následky své nedbalosti. Jiné pohledávky a nároky, které má někdo proti předešlému vlastníku, nepřecházejí na nového nabyvatele.

Úřední text: Mit dem Eigentum unbeweglicher Sachen werden auch die darauf haftenden, in den öffentlichen Büchern angemerkten Lasten übernommen. Wer diese Bücher nicht einsieht, leidet in allen Fällen für seine Nachlässigkeit. Andere Forderungen und Ansprüche, die jemand an den vorigen Eigentümer hat, gehen nicht auf den neuen Erwerber über.

Osnova: § 340. Kdo nabude vlastnictví věci, přejme spolu také závady, které jsou na ní v knihách veřejných zapsány.

Kdo do těchto knih nenahlédne, ponese škodu ze své nedbalosti. Osobní závazky předešlého vlastníka přecházejí na vlastníka nového podle ustanovení o převzetí dluhů.

Prameny: *Codex Theodosianus II. 30. 37. III. 9. 29—95; Osnova Hortenova cit. u § 442; Osnova Martiniho II. 623; Západohalič. obč. zák. II. § 181; Ofner I. 286.*

Judikatura: 1. Nabyvatel nemovitosti, stíženě výměnkem, ručí jako hypotekární dlužník i za výměnkové dávky, jeho předchůdcem nezapravené, leč že byly by to zadrželosti, starší tři let (391).

2. Nabytím knihovního vlastnictví (třebas na základě rozsudku cestou exekuce) přejímá nabyvatel břemena, vážnoucí na nemovitosti (12.018).

3. Přejímá usedlosti zatížené výměnkem, jenž jej nepřevzal, nastupuje v povinnosti zavázaného platiti výměnkové dávky jako dlužník hypotekární, nikoliv jako dlužník osobní, a lze ho uznati povinným platiti dospělé výměnkové dávky jen pod exekucí na nemovitosti, na nichž výměnek vázne.

Oprávněný může požadovati od kteréhokoliv z vlastníků zavazenejch nemovitostí celé výměnkové dávky. Jde tu o reální břemeno simultanní a vlastníci zavazenejch nemovitostí jsou zavázáni rukou společnou a nerozdílnou (12.130).

Viz též 327, 523, 921, 9883, 11.249, 11.629.

Literatura: Ehrenzweig §§ 186, 224, 227, 232, 260, 281, 289, 291; Klang I/2 str. 229; Mayr str. 467 n.; Kormos: *Jogiszemle* IV, str. 206; Randa: P. str. 197, 208, 256; Randa: E. str. 15, 248, 255, 340, 493, 521; Rouček str. 444 n.; Zeiller str. 245.

I. **Břemena soukromoprávní**, jež jsou v knize pozemkové zapsána, přecházejí na nabyvatele bez ohledu, zda o nich věděl anebo nevěděl (§ 928). Nejsou-li břemena tato v knize pozemkové zapsána, nabyvá se vlastnictví k nemovitosti bez těchto břemen, je-li nabyvatel dobré víry; nabyvatel, přejímáje totiž tuto nemovitost, o břemenech nevěděl, aniž o nich věděti musil.

Břemena veřejnoprávní přecházejí na každého nabyvatele bez omezení. Jsou to stará reálná břemena, která vyvazením z poddanství zrušena nebyla, poněvadž s poddanským poměrem nesouvisela (na př. železná krávy atp.), břemena patronátní, dále t. zv. legální servituty, fiskální práva daňová a dávková. Břemena tato zpravidla

v knize pozemkové zapsána nejsou, a jsou-li, má zápis jen význam deklaratorní.

II. Ustanovení toto platí jen pro převod vlastnictví a neplatí pro nabytí vlastnictví příklepem (§§ 227, 237 ex. ř.), vyvlastněním, kde platí jednotlivé zvláštní předpisy, nebo jinými způsoby nabytí vlastnictví. V y d r ž e n í m nabývá se vlastnictví se všemi omezeními, pokud nebyla vydržena volnost od určitého omezení anebo pokud určité »právo« třetí osoby se nepromlčelo. U veřejnoprávních závad dlužno zkoumati každé jednotlivé omezení.

Zánik vlastnictví.

§ 444. Vlastnictví vůbec může zaniknouti vůlí vlastníka, zákonem anebo soudcovským výrokem. Vlastnictví nemovité věci zaniká však jen výmazem z veřejných knih.

Úřední text: Das Eigentum überhaupt kann durch den Willen des Eigentümers; durch das Gesetz; und durch richterlichen Ausspruch verloren gehen. Das Eigentum der unbeweglichen Sachen aber wird nur durch die Löschung aus den öffentlichen Büchern aufgehoben.

Osnova: Přejchod vlastnictví podle výroku soudu nebo úřadu správního. § 338. Kdy vlastnictví přechází na jiného na základě výroku soudu nebo úřadu správního a čeho je třeba k tomu, aby přešlo, podává se z ustanovení o těchto výrocích. Jde-li o věci nemovité, zapsané ve veřejných knihách, budiž i zde přechod vlastnictví zapsán.

Prameny: *Codex Theresianus II. 8. 24—26; Osnova Hortenova cit. u § 442; Osnova Martiniho II. 6. 26, 27; Západohaličský obč. zák. II. § 184; Ofner I. 287.*

Judikatura: 9714, 10.172.

Literatura: Ehrenzweig §§ 160, 239; Klang I/2 str. 231 n.; Randa: P. str. 194, 197, 272 n.; Randa: E. str. 446; Zeiller str. 247.

1. I. Zásada tohoto ustanovení. Obč. zák. nerozeznává, zda jde o t. zv. relativní nebo absolutní zánik vlastnického práva. Celé ustanovení nemá valného smyslu. Pokud jde o t. zv. relativní zánik vlastnického

práva, znamená přenesení vlastnictví z jedné osoby na druhé, tedy buď vůlí vlastníka: tradicí a intabulací; anebo bez vůle vlastníka: specifikací, inaedifikací, vydržením, expropriací. Z komentáře Zeillera (II. str. 248) je patrné, v jakém zmatku se nalézalo hledisko redaktorů. Přejchod vlastnictví smíšen je s titulem, a tím se dostáváme k trojímu rozdělení způsobů, jak zaniká vlastnictví. Podobně i druhá věta trpí nemenší neurčitostí: způsob zániku vlastnictví je smíchán s veřejnou vírou v knihy pozemkové, tedy předpis s pouhou radou, jak chrániti vlastnictví proti nepříznivým účinkům zápisu do knihy pozemkové. T. zv. absolutní zánik vlastnictví je dán vůlí vlastníka (derelikcí, zničením věci), podle zákona (zánikem věci) atp. Jde o velmi naivní hypostasi vlastnictví. O zániku věci se nikde nemluví, neboť se předpokládá, že to plyne již z ustanovení § 353 samo sebou. Nerozeznává se, zda jde o movitost a tím zmatenost celého ustanovení se ještě zvyšuje. Vzhledem na zařazení bylo by souditi, že jde jen o nemovitost. Viz § 354 č. 24.

II. 1. Derelikce nemovitostí je v daném ustanovení trochu naznačena. Ustanovení toto tvoří doplněk k § 386 o derelikci věcí movitých a § 367 o rekultivaci opuštěných pozemků. Z Zeillerova komentáře (sv. II., str. 165) jde na jevo, že Zeiller jedná o §§ 386, 387 pohromadě proto, že má za to, že paragrafy 386, 387 jednájí o derelikci, a to jeden o derelikci movitostí, druhý o derelikci nemovitostí. Zeiller má za to, že pozemky možno derelinkvovati a že záleží jen na vůli vlastníkově, zda chce pozemek si dále podržeti anebo zda ho chce pustiti. Politické zákony, o nichž se zmiňuje § 387, ukládaly vlastníkům povinnost pozemky obdělávati, domy opravovati; byla-li nemovitostí ponechána opuštěná, t. j. pozemek neobděláný, dům neopraven, propadlo vlastnictví. Tato ustanovení pramenící v ideologii vrchního vlastnictví státu, přízpusobuje Zeiller své ideologii

- individualistické a prohlašuje, že vlastnictví propadá, poněvadž se ho vlastník vzdal. Stejně plyne z poradních protokolů (I. str. 259, II. str. 377). Přicházíme k tomu, že § 387 neupravuje sice derelikci, ale její přípustnost předpokládá. V § 444 není také upravena derelikce, ale její přípustnost je výslovně stanovena a také upravena forma, zapotřebí je nejen puštění věci nemovitě, nýbrž i výmazu vlastníka z knihy pozemkové.
6. 2. Za platnosti nového knihovního řádu z roku 1871 stala se spornou otázka, zda je derelikce nemovitostí přípustná. Pro přípustnost derelikce se vyslovili Randa (Vlastnictví, strana 107, p. 1), Ehrenzweig (System I/2, str. 314), Mayer (System 1, str. 475), Stubenrauch k § 837, Touaillon (Gerichts-Zeitung 1908, str. 308), Klang (Kommentar I/2, str. 110) a proti přípustnosti Adler (Publizitätsprinzip, str. 73), Strohal (Eigentum an Immobilien, str. 163 n.). N. s. vídeňský postavil se na stanovisko, že nelze extabulovati vlastnictví, aniž nový vlastník byl vložen (Glaser-Unger n. ř. 151). Rozhodnutí toto je však velmi nepřesné a povrchní, takže nelze z něho nic dovoditi. Správné je tolik, že knihovní řád o takové extabulaci vlastnictví se nezmiňuje, ale nesmíme zapomenouti, že knihovní zákon je doplněn zákonem č. 96/1871 ř. z. o úpravovacím řízení a příslušnými zemskými zákony o zakládání knih pozemkových (Čechy č. 92/1874 z. z. Morava č. 97/1874 ř. z., Slezsko č. 98/1874 ř. z.). Všechny tyto zákony jsou sdělány pod hlediskem, které pozemky mají býti zapsány v knize pozemkové a která práva se do knihy pozemkové zapisují, pomíjí zcela otázku zrušení vkladu proto, že knihovní těleso nemá více žádných pozemků v knize pozemkové zapsaných (na př. že se staly veřejným statkem) a pomíjí také otázku extabulace vlastníkovi. Otázka tato je vyřešena v § 444, podle knihovního řádu je k tomu zapotřebí
- 8.

extabulační listiny vlastníkovy, která musí míti náležitosti tabulární listiny. Vedle toho je zapotřebí opuštění pozemku. Práva, na nemovitosti váznoucí, nejsou tím dotčena. Platí tedy § 444 nadále nezměněně.

Rozšíření těchto předpisů na jiná věcná práva.

§ 445. Podle předpisů, daných v této hlavě o způsobu nabytí a zániku vlastnického práva k věcem nemovitým, dlužno se řídit i při ostatních věcných právech, vztahujících se na věci nemovitě.

Úřední text: Nach den in diesem Hauptstücke über die Erwerbungs- und Erlöschungsart des Eigentumsrechtes unbeweglicher Sachen gegebenen Vorschriften hat man sich auch bei den übrigen, auf unbewegliche Sachen sich beziehenden, dinglichen Rechten zu verhalten.

Osnova: chybí.

Prameny: *Codex Theresianus* II. 1. 214—218, 2. 10—19. 6. 5, 7. 9. 31—33. 30. 56, 57. III. 2. 76—80, 151, 163. 23. 17, 58—60, 75—79. 24. 70, 107, 146, 161, 162; *Osnova Hortenova cit. u § 442*; *Osnova Martiniho 0*; *Západohatěšskéj obš. zák. II. § 177*; *Ofner I. 284*.

Judikatura: 9553, 9809, 10.172, 11.548.

Literatura: Ehrenzweig §§ 160, 232, 258, 277, 281, 282, 289; Klang I/2 str. 232 n.; Randa: P. str. 194, 197, 199, 222, 245, 273; Randa: E. str. 248, 398, 470, 527; Rouček str. 447; Zeiller str. 248; Ohmeyer: Grünhuts Z. 32, str. 402; Bohuslav-Hartmann: Sbíрка příkladů knihovních žádostí a usnesení, 8. vydání.

Forma a opatrnosti vkladů.

§ 446. Jakým způsobem a s jakými opatřeními vůbec při vkladu věcných práv sluší postupovati, obsaženo je ve zvláštních nařízeních, vydaných o zřízení zemských desk a pozemkových knih.

Úřední text: Auf was Art und mit welchen Vor-sichten überhaupt bei Einverleibung dinglicher Rechte vorzugehen sei, ist in den über die Einrichtung der Landtafeln

und Grundbücher bestehenden besonderen Anordnungen enthalten.

Osnova: chybí.

Prameny: *Codex Theresianus* I. 2. 6. II. 30. 3; *Osnova Hortenova cit. u § 442*; *Osnova Martiniho 0*; *Západohaličský obč. zák. II. §§ 175—177, 185*; *Ofner I. 284, II. 528—531*.

Judikatura: —

Literatura: Klang I/2 str. 233; Randa: P. str. 91, 197; Rouček str. 447; Zeiller str. 249.

Knihovní právo na území vrchních soudů v Praze a v Brně je upraveno takto:

1. a) všeobecný knihovní zákon ze dne 25. července 1871, č. 95 ř. z. spolu s prováděcí instrukcí ze dne 12. ledna 1872, č. 5 ř. z. k tomu pozměňující předpisy: zákon ze dne 5. června 1882, č. 67 ř. z., o důkazu totožnosti osoby, jejíž podpis má být ověřen, zákon ze dne 5. června 1890, č. 109 ř. z., o zaknihování pozemků nepatrné ceny (spolu se zemskými zákony Čechy č. 25/1891 z. z., Morava č. 31/1891 z. z., Slezsko č. 41/1891 z. z.), čl. II. cís. nař. z 1. června 1914, č. 116 ř. z.;
2. b) zakládání nových pozemkových knih je upraveno zákonem ze dne 25. července 1871, č. 96 ř. z., a zemskými zákony (Čechy č. 94/1874 z. z. (prov. nař. č. 13/1875 z. z.), Morava č. 97/1874 ř. z. (prov. nař. č. 103/1874 ř. z.), Slezsko č. 98/1874 ř. z. (prov. nař. č. 103/1874 ř. z.);
3. c) o dělení nemovitostí platí zákon ze dne 6. února 1869, č. 18 ř. z., o odstupu nemovitostí ke stavbě veřejných cest zákon ze dne 18. května 1894, č. 126 ř. z., dále sem patří katastrální zákon č. 177/1927 Sb. z. a n. (§ 4) s prováděcím nařízením č. 64/1930 Sb. z. a n., dále zemské zákony Čechy č. 33/1870 z. z., Morava č. 27/1870 z. z., Slezsko č. 22/1870 z. z., dále s tím souvisí na Moravě a ve Slezsku předpisy o agrárních operacích, a to zákon č. 92/1883 ř. z., č. 106/1932 Sb. z. a n. o scelování (Morava č. 30/1884 z. z., Slezsko č. 12/1888 z. z.),

č. 93/1883 ř. z. o očišťování lesů od enklav a o zakrouhlení lesních hranic (Morava č. 32/1884 z. z., Slezsko č. 14/1887 z. z.), o dělení společných pozemků č. 94/1883 ř. z. (Morava č. 31/1884 z. z., Slezsko č. 13/1888 z. z.);

d) o souladu knihy pozemkové s katastrem daně pozemkové platí zákon čis. 82/1883 ř. z., jímž se pozměňují §§ 74, 76 knih. zák., zákon katastrální č. 177/1927 Sb. zák. a nař. (§§ 42 násl.), nař. č. 64/1930 Sb. z. a n. (§§ 37, 38), výnos min. fin. č. 130.289/32;

e) vedle obecné knihy pozemkové jsou knihy železniční, upravené zákonem ze dne 22. srpna 1930, č. 1932 Sb. z. a n., a vládním nařízením č. 14/1931 Sb. z. a n. ku provedení řečeného zákona, zákonem č. 149/1910 ř. z. o drahách nižšího řádu;

f) dále knihy horní, upravené cís. patentem čis. 146/1854 ř. z. (horní zákon), zachovaným v platnosti a ministerským nařízením č. 73/1850 ř. z. o evidenci horních knih.

Knihovní právo na území vrchních soudů v Bratislavě a v Košicích je upraveno obdobně řadou předpisů.

Zevrubné předpisy jsou obsaženy v knize »Predpisy o sostavovaní (zakladaní) pozemnoknižných vložiek na Slovensku«, vydané nákladem vrchního soudu v Bratislavě a dále v knize »Pozemnoknižné zákony a nariadenia uhorskej platné na Slovensku a v Podkarpatskej Rusi«, sestavili Adolf Turner a Jozef Krajčik; tento spis vydán byl ve Sbíerce zákonov uhorských, platných na Slovensku a v Podkarpatskej Rusi, řízené Dr. Emilem Stodolou. [Podotýká se, že knihovní řád z roku 1855 a min. nař. ze dne 4. března 1888 (č. 675) a ze dne 3. listopadu 1888 (č. 36.309) jsou uveřejněny v prvním svazku řečené sbírky.] Přehledem uvádíme:

a) knihovní řád z roku 1855, č. 222 ř. z., platný v §§ 49—175, spolu s §§ 21, 145, 148, 149,

150, 154—156, 158 usnesení judexkuriální konference, zákon č. 90/1923 Sb. z. a n.;

b) zákony o zakládání pozemkových knih, zák. čl. XLVI-1880, XXIX-1886, XXXVIII-1889, XVI-1891, XXIX-1892, XV-1900, LIV-1912 (uvozovací zákon k o. p. s.), VIII-1916, zák. č. 131/1930 Sb. z. a n.

Ustanovení o knihách pozemkových jsou značně modifikována zák. č. 177/1927 Sb. z. a n. o katastru daně pozemkové, takže by bylo nutno zpracovati zevrubně celé knihovní právo, což je úkol, přesahující program tohoto komentáře. Přehled knihovního práva na Slovensku platného viz Bohuslav-Hartmann: Sbíрка příkladů knihovních žádostí a usnesení, 8. vyd., str. 269—303 (systematický výklad velmi instruktivní); viz rovněž Navrátil-Tänzer, Vzorce návrhů v pozemnoknižných veciach a zápisov na Slov. a P. R. 1934.

DODATEK I.

O NABYTÍ VLASTNICTVÍ VYDRŽENÍM.

Úvodní poznámka.

Obč. zák. pojednává o vydržení ve třetí hlavě 1. třetího dílu společně s promlčením žalob, shrnuje obě pod společný pojem »praescriptio«. Shrnování vydržení a promlčení pod společný pojem je známo již od dob Justinianových a hledisko je to, že právní skutečnost času má v obou případech podobný význam. Není možno tedy při komentáři kapitoly 2.—5. druhého dílu připojit komentář o vydržení a proto připojujeme dodatek, který způsobem systematickým má podati hlavní zásady o vydržení.

Obč. zák. rozeznává vydržení řádné a vydržení 2. mimořádné. Prvé má praktický význam jen u movitostí, ačkoliv obč. zák. je uznává i u nemovitostí, druhé je závažné jak u nemovitostí, tak i u movitostí.

I. Vydržení řádné.

1. Podmínky řádného vydržení jsou určeny 3. v § 1460, jsou to:

- a) způsobilost nabyvatelova,
- b) vhodný předmět, jehož vlastnictví se má vydržeti,
- c) držba kvalifikovaná,
- d) která trvá předepsanou dobu.

2. Způsobilost nabyvatelova je určena obecným způsobem, totiž kdo je způsobilý nabývatí, je způsobilý vydržeti (§ 1453). Platí zde to, co řečeno bylo při § 356 o způsobilosti nabývatí.

3. **Předmět** musí býti takových vlastností, aby se mohl státi předmětem vlastnictví (§ 1455). Ustanovení toto odpovídá § 355 a platí zde obdobně, co tam o způsobilosti věci v tomto komentáři bylo řečeno.
4. **4. Držba** musí býti pořádná, bezelstná, pravá.
- a) **P o ř á d n á d r ž b a** (§ 1461) zakládá se na řádém právním titulu, který by stačil, aby řádným převodem (modo adquirendi) se nabyvatel stal vlastníkem, kdyby převodce jím byl býval (§§ 316, 1461). Nedostačí pouhý titul, neboť titulo se držby nenabývá, musí k tomu přistoupiti řádný převod, Máme zde tedy třetí význam slova »titul« (jeden je v § 380, druhý v § 424), který zde zahrnuje to, co v § 424 se rozeznává jako titul a způsob nabytí. Nedostačí titul, je-li způsob nabytí vadný, srov. § 1464. Koupí-li někdo věc a zmocní-li se jí tajně, nestane se ani vlastníkem (nebylo zde tradice), aniž může vydržeti (držba je vadná). Titul zde musí skutečně býti, podle našeho práva nedostačí pouhý putativní titul, srov. §§ 1460, 1461, 1462, 1477. Není dostatečného titulu, není-li při předání věci konsensu, že věc byla předána do vlastnictví (předatel domnívá se, že předává věc do deposita a nabyvatel se domnívá, že mu věc byla odevzdána do vlastnictví) nebo jestliže předání věci odporuje dobrým mravům anebo zákonnému zákazu (§ 879) nebo že smlouva pro nezpůsobilost stran byla neplatnou. Podle našeho práva neplatí t. zv. originární tituly, nýbrž musíme požadovati vždy t. zv. derivativní tituly, neboť vydržením se nahraňuje jen nedostatek vlastnictví auktorova. Tomu odpovídá dikce § 1461, že titul musí býti dostatečný ku převzetí vlastnictví (zur Übernahme des Eigentums hinlänglich) a jako příklady uvádí odkaz, darování, zápůjčku, koupi a prodej, směnu, placení atp.
5. V následujícím paragrafu 1462 je uvedeno, že věci zastavené, půjčené, dané do uschování nebo požívání nemohou býti od věřitelů, vypůjčitelů, schova-

telů nebo poživatelů nikdy vydrženy. Osoby tyto nemají věc v držbě, nýbrž pouze v detenci. V našem právu platí zásada »Nemo sibi causam possessionis mutare potest« (§ 319), následkem toho nemůže ten, kdo věci nabyt jako detentor později jednostranným prohlášením vůle státi se držitelem. Ostatně osoby ty neměly by bonam fidem.

Dědictví není dostatečným titulem, jak praví 6. druhá věta § 1462, což je jen důsledným prohlášením toho, že titul putativní nedostačuje. Držba pozůstalosti není možná, neboť dědici se dědictví jednou jen odevzdá, následkem toho není možné ani dědictví jako celek vydržeti.

b) **Držba bezelstná** je dána tehdy, když 7. ten, kdo drží, může se pravděpodobně domnívati, že věc je jeho (§ 326). V pochybnosti je za to míti, že držení je bezelstné (§ 328). Toto ustanovení je zásadní důležitosti pro celé vydržení, neboť ukládá odpůrci důkazní břemeno, že držitel byl obmyslným. Držitel je bezelstný, domníval-li se, že nabyt vlastnictví, t. j. byl-li v omluvitelném omylu (§ 326). Omyl je omluvitelný, nemohl-li držitel z okolností čerpati pochybnost o svém oprávnění, ač jednal s opatrností řádného člověka. Lhostejno je, zda jde o omyl faktický nebo právní, v tomto případě neplatí zásada, že neznalost zákona neomlouvá.

Bezelstnost musí trvati po celou dobu vydržecí (§§ 1460, 1463, cf. §§ 326 násl.). Bezelstnost zaniká, jakmile držitel zvěděl nebo z okolností věděti musil, že není vlastníkem.

Nabývá-li se držby **zástupcem**, musí 8. býti oba, zástupce i zastoupený, dobré víry. Při zákonném zastoupení osoby nesvéprávné sejde jen na dobré víře zástupcově, pokud zastoupený nemůže platně projevití vůli nabytí držby, neboť pak není nutně zastoupen zákonným zástupcem. Singulární a universální nástupci posuzují se co do obmyslnosti

nebo bezelstnosti samostatně, neboť jde o vlastnost, příslušející tomu onomu držiteli.

9. Bezelstnost právnické osoby posuzuje se podle jejích orgánů (§ 337); jsou-li zástupcové částečně obmyslní, částečně bezelstní, rozhoduje většina. Obmyslní orgánové musí škodu nahraditi buď vlastníku věci (je-li právnická osoba bezelstná), anebo obci (je-li pro majoritu obmyslných orgánů právnická osoba obmyslná a ve sporu podlehne). Takový je význam druhé věty § 337.
10. c) Držení pravé je takové, jehož nebylo nabyto ani násilím (vi), ani tajně (clam), ani výprosou (praecario) (§ 1464). Viz §§ 345, 1464. Ustanovení toto znamená v první řadě, že jde o řádné nabytí držby a doplňuje spolu s ustanovením § 319 ustanovení § 1461 o titulu. Nepravost držení překáží universálním nástupcům, jak výslovně ustanovuje § 1464.
11. 5. Doba k vydržení potřebná začíná se prvním dnem, kdy se nabylo držby (§ 1493), a doba tato je dokonána, jakmile poslední den lhůty prošel (§ 1465). Doba počítá se tak, že se léta počítají podle kalendáře (§ 902), ale doba do 1. dubna 1916, resp. do 1. ledna 1917 počítá se tak, že rok platí za 365 dní (srov. čl. II. třetí nov.). Doba k vydržení potřebná musí trvati předepsanou dobu.
- a) U movitostí žádá se zpravidla, aby kvalifikovaná držba trvala tři léta (§ 1466).
- b) U nemovitostí vyžaduje se třicet let (§ 1468). Poněvadž však čas tento dostačí také pro vydržení mimořádné, je ustanovení o řádném vydržení nemovitostí bezpředmetné, a proto dále o lhůtách potřebných k vydržení nemovitostí jednati nebudeme.
12. c) Tato doba se prodlužuje při vydržení proti právnickým osobám, pokud tehdejší doba je považovala za korporace (tedy ne proti všem spo-

lečností § 26); prodlužuje se vydržecí lhůta movitostí na šest let (§ 1472). Je-li někdo s takovou privilegovanou osobou ve spoluvlastnictví, má stejné výhody (§ 1473). Z doslovu § 1472 a § 26 plyne, že výhoda tato netýká se výdělkových společností (jejichž species jsou obchodní společnosti), patrně také se netýká soukromých spolků.

d) Dále se prodlužuje doba vydržecí proti osobě, která se mimo »zemi« trvale zdržuje. Doba nepřítomnosti počítá se polovinou, ale s tím omezením, že k nepřítomnosti, která netrvala ani rok nepřetržitě, se nepřihlíží, dále máme to omezení, že dohromady nesmí vydržecí lhůta činiti více než třicet roků (§ 1475). Nepřítomnost musí býti dobrovolná a nezaviněná. Nedobrovolná nepřítomnost ve službě veřejné staví vydržení (§ 1496).

e) Kdo převedl na sebe věc movitou od nepravého nebo obmyslného držitele nebo kdo svého předchůdce nemůže pojmenovati, má zapotřebí šesti let, aby vydržel vlastnictví (§ 1476), při čemž prodloužení podle § 1475 může nad to nastoupiti.

II. Vydržení mimořádné.

Vydržení mimořádné je dáno jak u movitostí, tak i u nemovitostí. Náležitosti tohoto vydržení jsou velmi zjednodušeny. Je zapotřebí pouze

a) bezelstné držby (§ 1477), musí jíti o skutečnou držbu tak, že držitel se oprávněně považuje za vlastníka věci; na odpůrci je, aby dokázal, že držitel je obmyslný (§ 328), resp. že není držitelem, nýbrž pouhým detentorem,

b) doby třiceti, po př. čtyřiceti let (§§ 1477, 1478), nepřítomní nemají žádné výhody (§ 1475).

III. V počtení času.

16. Kdo poctivě převezme věc od držitele pořádného a poctivého, je jako nástupce oprávněn započísti si vydržecí dobu svého předchůdce (§ 1493, věta prvá). Kdo tedy nabytí držení věci způsobem odvozeným na základě singulární nebo universální sukcese, může si vpočítati čas, po který držel jeho předchůdce způsobem pro vydržení způsobilým (R a n d a - K a s a n d a, Vlastnictví, str. 147). K vydržení mimořádnému není zapotřebí titulu (§ 1493, věta druhá). Kdo bezelstně nabytí držení od předchůdce obmyslného, nemůže si dobu, po kterou tento držel, vpočítati, ale počíná vydržení ode dne, kdy nabytí držbu bona fide, i když nabytí věci jako dědic (§ 1463), ovšem dědická sukcese není titulem pro řádné vydržení (§ 1462).

IV. Přetržení a stavení vydržení.

17. 1. Přetržení promlčení znamená, že čas vydržení, který již uplynul, stává se irrelevantním a doba vydržecí od dané skutečnosti počíná běžeti znovu. Vydržení se přetrhuje:
- a) přerušením držby, poněvadž vydržení předpokládá držbu po určitou dobu; držba je dána, pokud je dána ochrana posesorní, neboť »držba« neznamená nic než aktivní legitimaci k žalobě posesorní,
- b) podáním žaloby ať vlastnické, ať posesorní na držitele (interruptio civilis), jestliže žalobce ve sporu řádně pokračuje a zvítězí (§ 1497), ale vydržení, za rozepře nebo teprve po jejím skončení dovršené, nemůže býti k platnosti přivedeno na újmu toho, jemuž byla dodatečně povolena obnova rozepře o toto právo vedené (čl. XLVI. uvoz. zák. k civil. ř. s.); zásada je, že nutno ve sporu řádně pokračo-

vati, a je pochybné, jak naložiti s tím, ponechán-li spor v klidu; celkem praxe kloní se k tomu, že ve sporu zásadně je pokračovati bez klidu (Vážný čís. 904, 4180); ale je-li klid účelný, přetrhuje se tímto sporem v klidu lhůta (Právník 1915, str. 970, Vážný č. 9046), nesmí však z klidu řízení souditi se na nezájem žalobcův (Vážný č. 9396),

c) uznáním vlastnictví (§ 1497),

d) zápis do knihy pozemkové nemá pro vydržení významu, knihovní nabyvatel dobré víry je stejně na tom, jako nabyvatel obmyslný; otázka tato je sporná (srov. R a n d a - K a s a n d a, Vlastnictví, str. 148, rozh. n. s. Právník 1895, str. 499).

2. Čas vydržecí je staven v tom smyslu, že 18. se vydržecí doba po dobu stavení nepočítá, ale doba před tím a poté se počítá jako jeden celek. Případy jsou tyto:

a) Vydržení nemůže proti nezletilci počítati, pokud nemá zákonného zástupce; vydržení, které již počalo, běží sice dále, ale nemůže skončiti dříve, než uplynou dvě léta po odstranění překážky, t. j. kdy zřízen byl zástupce anebo kdy dosaženo bylo zletlosti (§ 1494).

b) Nezletilci na roveň jsou postaveni šílení a blbí (§ 1494) a osoby svéprávnosti zbavené (§§ 3, 4, I. čís. nař. č. 207/1916).

c) Manželský svazek ať skutečný či putativní mezi manžely po čas trvání tohoto svazku (§ 1495) staví vydržení tak, že doba tato se do vydržecí lhůty vůbec nepočítá, podobně

d) trvání moci rodičovské, otcovské, poručenské nebo opatrovnické v poměru mezi držitelem moci a jeho poddaným (§ 1495).

e) Doba, po kterou nelze nároky uplatniti, justitium (§ 1496), a

f) nepřítomnost vlastníka ve službě veřejné (§ 1496), t. j. zdržování se mimo zemi, kde věc leží (§ 1475), má za následek, že tato doba se do lhůty vydržecí nepočítá.

V. Knihovní vklad vydrženého vlastnictví.

19. Kdo vydržel vlastnictví k nemovitosti, v knize pozemkové zapsané, může žádati za zápis svého práva vlastnického do knih pozemkových. K zápisu je potřeba vkladní listiny. Tato může být nahrazena soudním rozhodnutím, nechce-li ji dosavadní knihovní vlastník vydati (§ 1498 obč. zák., § 367 ex. ř.). Nález soudní i zápis do knihy pozemkové má pouze deklaratorní povahu.

VI. Na Slovensku

20. platí zásady obdobné. Vyžaduje se, aby osoba způsobilá držela věc pro sebe v domnění, že je to její vlastní věc. Presumuje se držba proti detenci (kurie 59/1875) a bona fides, která se hodnotí stejným způsobem, jako v obč. zák. Držba může být i prostředná. Obecnoprávní zásada: Nemo sibi potest causam possessionis mutare, platí přirozeně i na Slovensku. Držba i bona fides musí trvat po celou vydržecí dobu. Doba držení předchůdců se započítává.

Lhůta vydržecí jsou 32 léta. Je tedy na Slovensku vydržení ještě úžeji spojeno s promlčením než v zemích historických.

O přetržení promlčení platí zásady stejné, jako podle obč. zák., a to jak co do podání žaloby (Fajnor-Zátarecký, str. 284), tak i co do klidu řízení, (tamtéž str. 285), tak co do uznání práva cizí osoby a co do ztráty držby. Vydržení se staví po tu dobu, po kterou nezletilec je bez zákonného zástupce (ku-

rie 308/1907), vydržení proti nezletilci nezačíná, dokud tento nemá zákonného zástupce (n. s. 453/25, Právní obzor 1926, str. 398). Ostatní důvody stavení nejsou uznány, ale n. s. rozhodl o promlčení pohledávek poručníka proti poručenci a navzájem, že ani se nepočne, ani se nepočítá po dobu trvání poručenství (Fajnor-Zátarecký, str. 282, n. s. 1425/25). Neplatí také druhá věta § 1494.

DODATEK II.

ŠESTNÁCTÁ HLAVA.

O SPOLEČENSTVÍ VLASTNICTVÍ A JINÝCH
VĚCNÝCH PRÁV.

Vznik společenství.

§ 825. Kdykoliv vlastnictví k téže věci anebo totéž právo několika osobám náleží nerozděleně, je tu společenství. Zakládá se na náhodné události, na zákoně, na posledním pořízení anebo na smlouvě.

Úřední text: So oft das Eigentum der nämlichen Sache, oder ein und dasselbe Recht mehreren Personen ungeteilt zukommt, besteht eine Gemeinschaft. Sie gründet sich auf eine zufällige Ereignung; auf ein Gesetz; auf eine letzte Willenserklärung; oder auf einen Vertrag.

Osnova: § 341. Náleží-li věc několika osobám společně, jsou spoluvlastníky. Spoluvlastnictví se zakládá na smlouvě, na posledním pořízení, na výroku soudu nebo úřadu správního nebo na jiných skutečnostech v zákoně uvedených.

§ 826. Podle rozdílných pramenů, z nichž společenství vzniká, jsou také blíže určena práva a povinnosti podílníků. Zvláštní předpisy o společenství statků, zakládající se na smlouvě, jsou obsaženy v sedmadvacáté hlavě.

Úřední text: Nach Verschiedenheit der Quellen, aus denen eine Gemeinschaft entspringt, erhalten auch die Rechte und Pflichten der Teilhaber ihre nähere Bestimmung. Die besonderen Vorschriften über eine durch Vertrag entstehende Gemeinschaft der Güter sind in dem siebenundzwanzigsten Hauptstücke enthalten.

Osnova: § 942. Podle rozdílných zdrojů, z kterých spoluvlastnictví vzniká, určují se i práva a povinnosti spoluvlastníků.

§ 827. Kdo si činí nárok na podíl společné věci, musí dokázati své právo, jestliže je ostatní podílníci popírají.

Úřední text: Wer einen Anteil an einer gemeinschaftlichen Sache anspricht, der muss sein Recht, wenn es von den übrigen Teilnehmern widersprochen wird, beweisen.

Osnova: chybí.

Společná práva podílníků.

§ 828. Pokud jsou podílníci srozuměni, představují jen jednu osobu a mají právo se společnou věcí podle libosti nakládati. Jakmile nejsou jednotni, nemůže žádný společník na společné věci provést změnu, kterou by se dotýkal podílu druhého.

Úřední text: So lange alle Teilhaber einverstanden sind, stellen sie nur Eine Person vor, und haben das Recht, mit der gemeinschaftlichen Sache nach Belieben zu schalten. Sobald sie uneinig sind, kann kein Teilhaber in der gemeinschaftlichen Sache eine Veränderung vornehmen, wodurch über den Anteil des Anderen verfügt würde.

Osnova: § 343. Hledí-li se k věci společné jako k celku, pokládají se spoluvlastníci za osobu jedinou, a shodují-li se, mají právo celou věcí společnou vládnouti podle své vůle. Neshodují-li se, nesmí spoluvlastník činiti na společné věci změny, které by se dotýkaly podílu spoluvlastníka jiného.

Práva podílníka na jeho podíl.

§ 829. Každý podílník je úplným vlastníkem svého podílu. Pokud neporuší práv svých soudruhů, může podíl anebo jeho užítky volně a neodvisle zastaviti, odkázati anebo jinak zciziti (§ 361).

Úřední text: Jeder Teilhaber ist vollständiger Eigentümer seines Anteiles. Insofern er die Rechte seiner Mitgenossen nicht verletzt, kann er denselben, oder die Nutzungen davon willkürlich und unabhängig verpfänden, vermachen, oder sonst veräußern (§ 361).

Osnova: § 344. Se svým podílem smí každý spoluvlastník podle své vůle nakládati jako samovlastník, pokud se to nepřičí

právům ostatních spoluvlastníků, a smí tedy svůj podíl zastaviti, odkázati a jinak zeiziti.

§ 830. Každý podílník je oprávněn naléhati na to, aby účet byl podán a výtěžek rozdělen. Může také žádati za zrušení společenství, ale ne v nevhodný čas nebo v neprospěch ostatních. Musí si tedy dáti líbiti odklad přiměřený okolnostem, jemuž nelze se vyhnouti.

Úřední text: Jeder Teilhaber ist befugt, auf Ablegung der Rechnung und auf Verteilung des Ertrages zu dringen. Er kann in der Regel auch die Aufhebung der Gemeinschaft verlangen; doch nicht zur Unzeit, oder zum Nachtheile der Übrigen. Er muss sich daher einen, der Umständen angemessenen, nicht wohl vermeidlichen Aufschub gefallen lassen.

Osnova: § 346. Spoluvlastník má právo na zúčtování a na podíl z užitků.

§ 347. Spoluvlastníkovi je volno domáhati se zrušení právního poměru spoluvlastnického, a to buď rozdělením společné věci (§ 362) anebo prodejem (§ 372). Nesmí se však domáhati zrušení nevčas nebo na újmu druhých a musí proto snášeti nevyhnutelný odklad přiměřený poměrům.

§ 831. Zavázal-li se podílník pokračovati ve společenství, nemůže sice před uplynutím doby vystoupiti; ale tento závazek se zruší jako každý jiný závazek a nevztahuje se na dědice, jestli k tomu sami nesvolili.

Úřední text: Hat sich ein Teilhaber zur Fortsetzung der Gemeinschaft verbunden, so kann er zwar vor Verlauf der Zeit nicht austreten; allein diese Verbindlichkeit wird, wie andere Verbindlichkeiten, aufgehoben, und erstreckt sich nicht auf die Erben, wenn diese nicht selbst dazu eingewilliget haben.

Osnova: § 348. Zaváže-li se spoluvlastník pokračovati ve společenství, nemůže před časem ani s podílem svým volně nakládati, ani se domáhati zrušení společenství. Tato povinnost se ruší jako povinnosti jiné a nevztahuje se na dědice. Zrušení této povinnosti lze se domáhati i tehdy, když se vyskytnou poměry takové, že na tom, kdo se domáhá zrušení, není možno spravedlivě žádati, aby setrval ve společenství.

§ 832. Též nařízení třetího, jímž nějaká věc je určena pro společenství, musí býti zachováno prvými

podílníky, nikoli však jejich dědici. Závazek k věčnému společenství nemůže pozůstávati.

Úřední text: Auch die Anordnung eines Dritten, wodurch eine Sache zur Gemeinschaft bestimmt wird, muss zwar von den ersten Teilhabern, nicht auch von ihren Erben befolgt werden. Eine Verbindlichkeit zu einer immerwährenden Gemeinschaft kann nicht bestehen.

Osnova: § 349. I nařízení třetí osoby, kterým se ustanoví věc za společnou, musí vyhověti jen první spoluvlastníci, a nikoliv jejich dědicové.

§ 350. Povinnost ke společenství časově neomezenému nemůže býti zřízena.

§ 351. Omezení práva nakládati volně s podílem působí proti třetím osobám jen tehdy, když bylo vloženo do veřejných knih.

Práva podílníků na společnou věc:

a) vzhledem na základní jmění;

§ 833. Držba a správa společné věci náleží všem podílníkům vespolek. V záležitostech, které se týkají jen řádné správy a užívání základního jmění, rozhoduje většina hlasů, které se nepočítají podle osob, nýbrž podle poměru podílů podílníků.

Úřední text: Der Besitz und die Verwaltung der gemeinschaftlichen Sache kommt allen Teilhabern insgesamt zu. In Angelegenheiten, welche nur die ordentliche Verwaltung und Benützung des Hauptstammes betreffen, entscheidet die Mehrheit der Stimmen, welche nicht nach Personen, sondern nach Verhältnis der Anteile der Teilnehmer gezählt werden.

Osnova: § 352. Správa společné věci přísluší všem spoluvlastníkům vespolek. Ve věcech týkajících se jen řádné správy a užívání společné věci rozhoduje většina hlasů. Většina hlasů spoluvlastnických se ve všech případech počítá podle velikosti podílů.

§ 834. Jde-li však o závažné změny, které se navrhují, aby kmenové jmění bylo udrženo anebo lépe využito, mohou přehlasovaní žádati za záruku pro příští škodu; anebo bude-li odepřena, žádati za vystoupení ze společenství.

Úřední text: Bei wichtigen Veränderungen aber, welche zur Erhaltung oder besseren Benützung des Hauptstammes vorgeschlagen werden, können die Überstimmten Sicherstellung für künftigen Schaden; oder, wenn die verweigert wird, den Austritt aus der Gemeinschaft verlangen.

Osnova: § 353. Jde-li však o důležité změny, které se navrhují k zachování nebo k výhodnějšímu užívání společné věci, mohou přehlasování spoluvlastníci vyzvatí většinu, aby jim dala jistotu proti budoucí škodě, a odepře-li to většina, mohou se domáhati zrušení společnosti.

§ 835. Nechtějí-li vystoupiti; anebo stalo-li by se vystoupení v nečas; má rozhodnouti los, rozhodčí anebo, nedohodnou-li se o tom jednomyslně, soudce, zda změna má či nemá býti provedena bezpodmínečně anebo na záruku. Stejně se má rozhodnouti při rovnosti hlasů členů.

Úřední text: Wollen sie nicht austreten; oder geschähe den Austritt zur Unzeit; so soll das Los, ein Schiedsmann, oder, wofern sie sich darüber nicht einhellig vereinigen, der Richter entscheiden, ob die Veränderung unbedingt oder gegen Sicherstellung stattfinden soll oder nicht. Diese Arten der Entscheidung treten auch bei gleichen Stimmen der Mitglieder ein.

Osnova: § 354. Nebude-li jistota dána a nechtějí-li nebo nemohou-li (§ 347) přehlasování spoluvlastníci zrušiti společnost, rozhodne los anebo rozhodce anebo, jestliže se o to neb ono jednomyslně neshodnou, soudce, zda-li se má změna učiniti beze vši výhrady aneb na zajištění, či vůbec nikoli. Tímto způsobem se rozhodne také tehdy, když si jsou hlasy spoluvlastníků rovny nebo když se nedosáhne většiny.

§ 836. Má-li se zřídit správe společných věcí, rozhodne o jeho výběru většina hlasů, a není-li jí, soudce.

Úřední text: Ist ein Verwalter der gemeinschaftlichen Sachen zu bestellen, so entscheidet über dessen Auswahl die Mehrheit an Stimmen, und in deren Abgang der Richter.

Osnova: § 355. Má-li býti zřízen správe společné věci, rozhodne o jeho výběru většina hlasů, a není-li jí, soudce.

§ 837. Správe společného majetku je považován za zmocněnce. Je jednak povinen vydati řádný

počet; jednak však oprávněn si sraziti všechny užitečné výdaje, jež učinil. Totéž platí, spravuje-li jeden z podílníků společný majetek bez příkazu ostatních účastníků.

Úřední list: Der Verwalter des gemeinschaftlichen Gutes wird als ein Machthaber angesehen. Es ist einerseits verbunden, ordentliche Rechnung abzulegen; andererseits aber befugt, alle nützlich gemachte Auslagen in Abrechnung zu bringen. Dieses gilt auch in dem Falle, dass ein Teilgenosse ein gemeinschaftliches Gut ohne Auftrag der übrigen Teilnehmer verwaltet.

Osnova: § 356. Správe společné věci má právní postavení obstaravatele; jest jednak povinen vydati řádný počet, jednak však jest oprávněn sraziti všechny užitečné náklady. To platí i tehdy, když spravuje jeden spoluvlastník společnou věc bez příkazu ostatních.

§ 838. Přenechá-li se správa několika osobám, rozhoduje i mezi nimi většina hlasů.

Úřední text: Wird die Verwaltung Mehrern überlassen; so entscheidet auch unter ihnen die Mehrheit der Stimmen.

Osnova: § 357. Svěří-li se správa několika osobám, rozhoduje mezi nimi většina hlasů.

b) vzhledem na užítky a břemena;

§ 839. Společné užítky a břemena vyměří se podle poměru podílů. V pochybnostech se má za to, že všechny podíly jsou stejně veliké; kdo tvrdí opak, musí to dokázati.

Úřední text: Die gemeinschaftlichen Nutzungen und Lasten werden nach Verhältnis der Anteile ausgemessen. Im Zweifel wird jeder Anteil gleich gross angesehen; wer das Gegenteil behauptet, muss es beweisen.

Osnova: § 345. V pochybnostech se má za to, že podíl každého spoluvlastníka je stejný.

§ 840. Zpravidla se dělí docílené užítky přirozeně. Není-li tento druh dělby možný, je každý oprávněn domáhati se veřejné dražby. Stržená cena rozdělí se mezi podílíky poměrně.

Úřední text: Ordentlicher Weise sind die erzielten Nutzungen in Natur zu teilen. Ist aber diese Verteilungsart nicht tunlich; so ist jeder berechtigt, auf die öffentliche Feilbietung zu dringen. Der gelöste Wert wird den Teilhabern verhältnismässig entrichtet.

Osnova: § 358. Užítky ze společné věci se dělí podle měru podílů. Nehodí-li se užítky k tomu, aby se dělily, prodají se veřejnou dražbou a čistý výtěžek se rozdělí. Rozdělení užitek lze se domáhati, jakmile jsou vybrány, jestliže si povaha věci nežadá rozdělení v jiné době.

§ 359. Ve vzájemném poměru nesou spoluvlastníci náklady na správu a závady, které vážnou na společné věci nebo k ní náležejí, podle poměru svých podílů.

§ 360. Každý spoluvlastník se může domáhati, aby byl vydán počet ze správy, jakmile se skončí spoluvlastnictví nebo období odpovídající povaze správy, a mimo to, když se vyskytnou důležité důvody.

§ 361. Kdo nic nenamítal proti účetní závěrce (bilanci) nebo kdo nemá práva na účet, může se přece domáhati úplného vyúčtování jak za minulou dobu, tak i budoucně, vyskytne-li se nepoctivost, třebaš jen v některé části správy.

c) vzhledem na dělení.

§ 841. Při dělení společné věci po zrušení společenství neplatí většina hlasů. Dělení musí býti provedeno ke spokojenosti každého společníka. Nemohou-li se sjednotiti, rozhoduje los anebo rozhodčí aneb, neshodnou-li se jednomyslně ani na tom ani na onom způsobu rozhodnutí, soudce.

Úřední text: Bei der nach aufgehobener Gemeinschaft vorzunehmenden Teilung der gemeinschaftlichen Sache gilt keine Mehrheit der Stimmen. Die Teilung muss zur Zufriedenheit eines jeden Sachgenossen vorgenommen werden. Können sie nicht einig werden; so entscheidet das Los, oder ein Schiedsman, oder, wenn sie sich über die Bestimmung der einen oder andern dieser Entscheidungsarten nicht einhellig vereinigen, der Richter.

Osnova: § 362. Rozdělení společné věci se stane za souhlasu všech spoluvlastníků. Nemohou-li se dohodnouti, rozhodne los nebo rozhodce nebo, nesjednotí-li se jednomyslně na některém z těchto prostředků, soudce.

§ 363. Nedají-li se ze společné věci utvořiti dílce odpovídající přesně podílům spoluvlastníků, může rozhodce nebo

soudce rozdělí v hodnotě vyrovnati penězi, ale nejvýše tak, že peníz přikázaný jednotlivému spoluvlastníku nepřevyší deset ze sta hodnoty jeho dílce.

§ 367. Dělí-li podle § 362 knihovní předmět soudce, přikáže závady vážnoucí na podílech jednotlivých spoluvlastníků na dílce, které připadnou těmto spoluvlastníkům, jakož i na částku připadající jim snad na vyrovnání, a to v takovém pořadí, jaké jim příslušelo na spoluvlastnických podílech.

§ 842. Rozhodčí nebo soudce rozhodne také, zda při dělení nemovitostí nebo budov potřebuje některý podílník k užívání svého podílu služebnosti, a za jakých podmínek je mu ji povolit.

Úřední text: Ein Schiedsman oder der Richter entscheidet auch, ob bei Teilung liegender Gründe oder Gebäude ein Teilgenosse, zur Benützung seines Anteiles, einer Servitut bedürfe, und unter welcher Bedingung sie ihm zu verwilligen sei.

Osnova: § 371. Rozhodce nebo soudce při dělení pozemků také rozhodne, má-li některý spoluvlastník na dílci jiného spoluvlastníka zapotřebí nějaké služebnosti k tomu, aby mohl svého dílce užívati, a za jakých podmínek se mu má služebnost zříditi.

§ 843. Není-li možno společnou věc rozdělití buď vůbec anebo ne bez značného zmenšení ceny; má býti prodána soudní dražbou, žádá-li o to i jen jeden z podílníků, a cena tržová má se rozdělití mezi podílíky.

Úřední text: Kann eine gemeinschaftliche Sache entweder gar nicht, oder nicht ohne beträchtliche Verminderung des Wertes geteilt werden; so ist sie, und zwar, wenn auch nur Ein Teilgenosse es verlangt, mittelst gerichtlicher Feilbietung zu verkaufen, und der Kaufschilling unter die Teilhaber zu verteilen.

Osnova: § 372. Není-li možno věc společnou rozdělití vůbec, nebo je-li to možno jen se značným znehodnocením, prodá se soudní dražbou a stržené peníze se rozdělí mezi spoluvlastníky podle jejich podílů.

§ 844. Služebnosti, hraničníky a ke společné potřebě nutné listiny nelze dělití. Listiny se uloží, není-li žádné překážky, u nejstaršího podílíka. Ostatní obdrží ověřené opisy na své útraty. Služebnosti po-

zemkové trvají dále ve prospěch všech podílníků, není-li jiné úmluvy; ale služebnost nesmí tím býti rozšiřována anebo pro služební pozemek obtížnější. Je-li služebnost jen některým částem ku prospěchu, zaniká právo týkající se ostatních částí (Nov. III. § 27.)

Úřední text: Servituten, Grenzzeichen und die zum gemeinschaftlichen Gebrauche nötigen Urkunden sind keiner Teilung fähig. Die Urkunden werden, wenn sonst nichts im Wege steht, bei dem ältesten Teilhaber niedergelegt. Die übrigen erhalten auf ihre Kosten beglaubigte Abschriften. Die Grunddienstbarkeiten bestehen mangels Vereinbarung zu Gunsten aller Teile fort; jedoch darf die Dienstbarkeit dadurch nicht erweitert oder für das dienstbare Gut beschwerlicher werden. Kommt die Ausübung der Dienstbarkeit nur einzelnen Teilen zugute, so erlischt Recht hinsichtlich der übrigen Teile (Nov. III. § 27).

[Původní text: Služebnosti, hraničníky a listiny nutné ke společnému užívání nejsou dělitelné. Služebnosti pozemkové jsou ku prospěchu všech účastníků. Listiny se uloží, není-li žádné překážky, u nejstaršího podílníka. Ostatní obdrží ověřené opisy na své útraty.]

Původní úřední text: Servituten, Gränzzeichen und die zum gemeinschaftlichen Gebrauche nötigen Urkunden sind keiner Theilung fähig. Die Grunddienstbarkeiten kommen allen Theilhabern zu Statten. Die Urkunden werden, wenn sonst nichts im Wege steht, bei dem ältesten Theilnehmer niedergelegt. Die übrigen erhalten auf ihre Kosten beglaubte Abschriften.]

Osнова: § 373. Mezníky a společné listiny nelze dělit. Listiny společně se uloží, není-li tomu jinak nic na závadu, u nejstaršího spoluvlastníka. Ostatní spoluvlastníci obdrží na společný náklad ověřené opisy.

§ 845. Při dělení pozemků musí býti hranice vzájemně podle rozdílu polohy označeny sloupy, hraničníky nebo kůly způsobem zřetelným a nezměnitelným. Řeky, hory a silnice jsou přirozenými hranicemi. Aby zamezen byl podvod a omyl, mají býti do kamenů, sloupů nebo kolů, které skutečně slouží k rozhraničení, vryty kříže, znaky, čísla a jiná znamení anebo mají býti pod nimi zakopány.

Úřední text: Bei Teilungen der Grundstücke müssen die gegenseitigen Grenzen nach Verschiedenheit der Lage durch Säulen, Grenzsteine oder Pfähle auf eine deutliche und unwandelbare Art bezeichnet werden. Flüsse, Berge und Strassen sind natürliche Grenzen. Um den Betrug und Irrtum zu entfernen, sollen in die Steine, Säulen oder Pfähle, die wirklich zur Markung dienen, Kreuze, Wappen, Zahlen oder andere Zeichen gehauen oder darunter eingegraben werden.

Osнова: § 365. Když se dělí pozemky, vyznačí se meze patrně a nezměnitelně a takovým způsobem, aby se uvarovalo podvodu a omylu. Při tom jest šetřiti příslušných ustanovení o vyznačení nesporných mezí.

§ 846. O provedeném dělení je třeba zříditi listiny. Podílník nemovitě věci nabude věcného práva na svém podílu teprve tím, že listina o tom zřízená se vloží do veřejných knih (§ 436).

Úřední text: Über die gemachte Teilung sind Urkunden zu errichten. Ein Teilhaber einer unbeweglichen Sache erhält auch erst dadurch ein dingliches Recht auf seinen Anteil, dass die darüber errichtete Urkunde den öffentlichen Büchern einverleibt wird (§ 436).

Osнова: § 364. Spoluvlastník nemovitě věci se stane vlastníkem svého dílce teprve zápisem do veřejné knihy.

§ 847. Pouhé dělení jakéhokoliv společného majetku nemůže třetím osobám způsobiti újmy; všechna jim příslušející práva zastavní, služebnostní a jiná věcná práva vykonávají se po rozdělení nezměněně jako před rozdělením. Týká-li se výkon služebnosti pozemkové jen dílce, zaniká právo co do ostatních dílců (poslední věta III. nov. § 28).

Úřední text: Die blosse Teilung was immer für eines gemeinschaftlichen Gutes kann einem Dritten nicht zum Nachtheile gereichen; alle ihm zustehenden Pfand-, Servituts- und anderen dinglichen Rechte werden nach wie vor der Teilung ausgeübt. Trifft jedoch die Ausübung einer Grunddienstbarkeit nur ein Teilstück, so erlischt das Recht hinsichtlich der übrigen Teile.

[Původní text poslední věty: Též osobní práva, které příslušejí třetím proti společenství, podrží svoji dřívější moc bez ohledu na nastavší vystoupení.]

Původní úřední text: Auch persönliche Rechte,

die einem Dritten gegen eine Gemeinschaft zustehen, haben ungeachtet des erfolgten Austrittes ihre vorige Kraft.]

Osnova: § 366. Rozdělení společné věci není na újmu osobám, kterým přísluší práva zástavní, služebnost a jiná práva na ní váznoucí.

§ 848. Též osobní práva, která přísluší třetí osobám proti společenství, podrží svoji moc bez ohledu na nastavší vystoupení. Rovněž nemůže ten, kdo je dlužen něco společenství, platiti jednotlivým podílníkům. Takové dluhy musí býti odvedeny celému společenství anebo tomu, jenž je řádně představuje. (Prvá věta převedena třetí novelou z původního § 847 nov. III. § 29.)

Úřední text: Auch persönliche Rechte, die einem Dritten gegen eine Gemeinschaft zustehen, haben ungeachtet des erfolgten Austrittes ihre vorige Kraft. Ebenso kann derjenige, welcher an eine Gemeinschaft schuldig ist, die Zahlung nicht an einzelne Teilnehmer entrichten. Solche Schulden müssen an die ganze Gemeinschaft oder an jenen, der sie ordentlich vorstellt, abgetragen werden.

Osnova: chybí.

§ 848a. Poskytuje-li služebnost nebo jiné věcné břemeno nárok na užítky, může, když se panující pozemek dělí, každý oprávněný, a když se zatížený pozemek dělí, každý obtížený žádati, aby výkon upraven byl soudem. Výkon buď upraven hledíc k povaze a k účelovému určení práva, jakož i k poměru velikosti a hospodářské zvláštnosti jednotlivých částí nemovitosti bez zatížení břemen tak, aby to slušně vyhovovalo veškerým zájmům. (Nov. III. § 30.)

Úřední text: Gewährt eine Dienstbarkeit oder eine andere dingliche Last einen Anspruch auf Nutzungen, so kann bei Teilung des herrschenden Grundstückes jeder Berechtigte und bei Teilung des belasteten Grundstückes jeder Belastete eine gerichtliche Regelung der Ausübung begehren. Die Ausübung ist mit Rücksicht auf die Natur und Zweckbestimmung des Rechtes sowie auf das Grössenverhältnis und die wirtschaftliche Besonderheit der einzelnen Liegenschaftsteile ohne Erschwerung der Last so zu regeln, wie es allen Interessen billigerweise entspricht.

Osnova: § 370. Poskytuje-li nějaká služebnost nebo reálné břemeno právo k užítkům, může, když se dělí pozemek panující, každá z oprávněných osob, a když se dělí pozemek zatížený, každá z obtížených osob žádati, aby bylo vykonávání upraveno soudem. Vykonávání se upraví vzhledem k povaze a k účelovému určení práva, jakož i k poměru velikosti a k hospodářské zvláštnosti jednotlivých dílců tak, aby se to srovnávalo slušně s veškerými zájmy a aby se zatížení nevětšilo.

§ 849. Toho, co bylo dosud řečeno o společenství vůbec, může se použití také na práva a věci patřící rodině jako společenství, na př. nadace, svěřenství a pod.

Úřední text: Was bisher von der Gemeinschaft überhaupt bestimmt worden ist, lässt sich auch auf die einer Familie, als einer Gemeinschaft, zustehenden Rechte und Sachen, z. B. Stiftungen, Fideikomisse u. dgl. anwenden.

Osnova: chybí.

Obnova a úprava hranic.

§ 850. Byly-li mezníky mezi dvěma pozemky čímkoli porušeny tak, že by se mohly státi naprosto neznatelnými, nebo jsou-li hranice skutečně neznatelné nebo sporné, jest každý ze sousedů oprávněn žádati, aby hranice byly soudně obnoveny nebo opraveny. Proto buďte sousedé obesláni k jednání v řízení nesporném s upozorněním, že hranice bude stanovena a vymezena i tehdy, když by se obeslaný nedostavil (Nov. II. § 1).

Úřední text: Wenn die Grenzzeichen zwischen zwei Grundstücken durch was immer für Umstände so verletzt worden sind, dass sie ganz unkenntlich werden könnten, oder wenn die Grenzen wirklich unkenntlich oder streitig sind, so hat jeder der Nachbarn das Recht, die gerichtliche Erneuerung oder Berichtigung der Grenze zu verlangen. Zu diesem Behufe sind die Nachbarn zu einer Verhandlung im Verfahren ausser Streitsachen mit dem Bedeuten zuladen, dass trotz Ausbleibens des Geladenen die Grenze festgesetzt und vermarktet werden wird.

[Původní text: Byly-li mezníky mezi dvěma pozemky čímkoli porušeny tak, že by se mohly státi naprosto neznatelnými, má každý z podílníků právo, žádati za společnou obnovu

hranic. Zúčastnění sousedé mají býti k tomuto jednání pozváni, hranice mají býti přesně popsány, a útraty mají býti všemi uhrazeny podle míry jejich hraničních čar.

Původní úřední text: Wenn Gränzzeichen durch was immer für Umstände so verletzt worden sind, dass sie ganz unkenntlich werden können, hat jeder Teilhaber das Recht, eine gemeinschaftliche Erneuerung der Grenzen zu verlangen. Die teilnehmenden Nachbarn sind zu diesem Geschäfte vorzuladen, die Gränzen genau zu beschreiben, und die Kosten vo allem nach Mass ihrer Gränzlinien, zu bestreiten.]

Osnova: § 379. Jsou-li hranice mezi dvěma pozemky tak porušeny, že by se mohly státi neznatelné, nebo jsou-li skutečně neznatelné nebo pochybné, jest každý hraničník oprávněn žádati, aby byly soudně obnoveny nebo opraveny.

§ 851. Staly-li se hranice skutečně již neznatelnými nebo spornými, budou stanoveny podle poslední pokojné držby. Nelze-li ji zjistiti, rozdělí soud spornou plochu podle slušného uvážení.

Pokud každé straně nadále je vyhrazeno uplatniti své lepší právo v řízení sporném, bude zvláště stanoveno (Nov. II. § 2).

Úřední text: Sind die Grenzen wirklich unkenntlich geworden oder streitig, so werden sie nach dem letzten ruhigen Besitzstande festgesetzt. Lässt sich dieser nicht feststellen, so hat das Gericht die streitige Fläche nach billigem Ermessen zu verteilen.

Inwiefern jeder Partei vorbehalten bleibt, ihr besseres Recht im Prozesswege geltend zu machen, wird besonders bestimmt.

[Původní text: Staly-li se hranice skutečně neznatelnými, anebo povstane-li při ohraničování spor; chrání soud předem poslední držbu. Kdo se tím cítí zkrácen, může, co se týče práva držby, vlastnictví nebo jiného práva, uplatniti pomůcky, příslušející mu podle řádu.

Původní úřední text: Wenn die Gränzen wirklich unkenntlich geworden sind, oder bei Berichtigung der Markung ein Streit entsteht; so schützt das Gericht vor allem den letzten Besitzstand. Wer sich dadurch verletzt zu sein glaubt, kann die ihm in Ansehung des Besitzrechtes, des Eigentumes oder eines anderen Rechtes zustehenden Behelfe der Ordnung nach anbringen (§ 347).]

K tomu § 4 druhé novely.

Osnova: § 380. Jsou-li hranice pochybné, určí se podle poslední pokojné držby. Nelze-li ji zjistiti, rozdělí soud spor-

nou plochu podle slušného uvážení. Žaloba z lepšího práva zůstává vyhrazena.

§ 852. Nejdůležitější pomůcky při úpravě hranic jsou: vyměření a popsání nebo také okreslení sporného pozemku; pak veřejné knihy a jiné veřejné listiny, k tomu se vztahující; konečně výpovědi svědků věci znalých a posudky znalců dané po ohledání.

Úřední text: Die wichtigsten Behelfe bei einer Gränzberichtigung sind: die Ausmessung und Beschreibung, oder auch die Abzeichnung des streitigen Grundes; dann, die sich darauf beziehenden öffentlichen Bücher und andere Urkunden; endlich, die Aussagen sachkundiger Zeugen, und das von Sachverständigen nach vorgenommenem Augenscheine gegebene Gutachten.

Osnova: chybí.

§ 853. Náklady řízení buďte zapraveny souse-
dy podle míry jejich mezních čar. Navrhovatel ponese náklady řízení, vyjde-li z jednání na jevo, že obnova nebo oprava hranic nebyla nutna, poněvadž hranice nebyla popírána nebo byla dostatečně znatelná, nebo poněvadž ostatní účastníci byli ochotni dáti ji vymeziti mimosoudně. Náklady zastupování ponese zastoupený sám.

Byl-li podnět k řízení dán rušením pokojné držby, může soud uložiti náklady zcela nebo částečně straně, jež spor způsobila (Nov. II. § 3).

Úřední text: Die Kosten des Verfahrens sind von den Nachbarn nach Mass ihrer Gränzlinien zu bestreiten. Der Antragsteller hat die Kosten des Verfahrens zu tragen, wenn sich aus der Verhandlung ergibt, dass die Grenzerneuerung oder Grenzberichtigung nicht notwendig war, weil die Grenze nicht bestritten oder hinlänglich kenntlich gewesen ist, oder weil die anderen Beteiligten zu aussergerichtlichen Vermarkung bereit waren. Die Kosten einer Vertretung hat der Vertretene selbst zu tragen.

Wenn das Verfahren durch Störung des ruhigen Besitzes veranlasst wurde, kann das Gericht die Kosten ganz oder teilweise der Partei auferlegen, die den Streit veranlasst hat. (Nov. II., § 3.)

[Původní text: Nedokáže-li žádná strana vylučné právo držby anebo vlastnictví; rozdělí soud sporné území podle

míry dosavadní pokojné držby. Je-li však i držba sporná; rozdělí se sporný prostor mezi strany podle poměru jejich držby, z něhož vychází jejich nárok, s přibráním značek, a na to se provede rozhraničení.

Původní úřední text: Beweiset keine Partei ein ausschliessendes Besitz oder Eigentumsrecht; so verteilt das Gericht den streitigen Raum nach Mass des bisherigen ruhigen Besitzstandes. Ist aber auch der Besitzstand zweifelhaft; so wird der streitige Raum zwischen den Parteien nach dem Verhältnisse des Besitzes, von welchem der Anspruch ausgeht, mit Beziehung der Kunstverständigen, verteilt, und hiernach die Markung vorgenommenen.]

K tomu nov. II. § 5.

Osnova: chybí.

Domněnka společenství.

§ 854. Brázdy, ploty, živé ploty, ohrady, zdi, soukromé potoky, stoky, prostranství a jiné podobné rozhrady, které jsou mezi sousedními pozemky, považují se za společné vlastnictví, jestliže není dokázán opak znaky, nápisy nebo jinými značkami a pomůckami.

Úřední text: Erdfurchen, Zäune, Stechen, Planken, Mauern, Privatbäche, Kanäle, Plätze und andere dergleichen Scheidewände, die sich zwischen benachbarten Grundstücken befinden, werden für ein gemeinschaftliches Eigentum angesehen; wenn nicht Wappen, Auf- oder Inschriften, oder andere Kennzeichen und Behelfe das Gegenteil beweisen.

Osnova: § 374. Brázdy, ploty umělé i živé, ohrady, zdi soukromé stavby, meze a jiné podobné rozhrady, jež jsou mezi pozemky sousedními, pokládají se za společné, ač neukazují-li znaky, nápisy nebo jiné známky, že tomu jest jinak.

§ 855. Každý podílník může společné zdi užívati na své straně až do polovice tloušťky, může tam zříditi slepé dvěře a skříň ve stěně, kde na druhé straně dosud žádné nejsou. Než budova nesmí býti vydána v nebezpečí zřízením komínu, ohniště nebo jinými zařízeními, a sousedu nesmí býti bráněno žádným způsobem v užívání jeho podílu.

Úřední text: Jeder Mitgenosse kann eine gemeinschaftliche Mauer auf seiner Seite bis zu Hälfte in der Dicke benützen, auch Blindtüren und Wandschränke dort anbringen, wo auf der entgegengesetzten Seite noch keine angebracht sind.

Doch darf das Gebäude durch einen Schornstein, Feuerherd oder andere Anlagen nicht in Gefahr gesetzt, und der Nachbar auf keine Art in dem Gebrauche seines Anteiles gehindert werden.

Osnova: § 375. Spoluvlastník smí společné zdi užívati na své straně až do polovice tloušťky a udělati výklenky a skříň ve zdi tam, kde jich na druhé straně dosud není. Avšak nesmí se stavba nižádnými zařízeními vydávati v nebezpečí, ani se nesmí jakkoliv překážeti sousedovi v užívání jeho části.

§ 856. Všichni spoluvlastníci přispívají poměrně na udržování takových společných rozhrad. Kde jsou dvojnásobné nebo kde vlastnictví je dělené, nese každý náklady na to, co mu výlučně patří.

Úřední text: Alle Miteigentümer tragen zur Erhaltung solcher gemeinschaftlichen Scheidewände verhältnismässig bei. Wo sie doppelt vorhanden sind; oder das Eigentum geteilt ist, bestreitet jeder die Unterhaltungskosten für das, was ihm allein gehört.

Osnova: § 376. Na udržování takových společných rozhrad přispívají všichni spoluvlastníci poměrně. Kde jsou rozhrady dvojité nebo kde vlastnictví je rozděleno, udržuje každý svým nákladem to, co je jeho.

§ 857. Je-li postavení rozhrady toho druhu, že cihly, latě nebo kameny jen na jedné straně vyčnívají nebo svah mají, nebo jsou-li pilíře, sloupy, stojany, podpěry na jedné straně zahrabány, je v pochybnosti na této straně nedělené vlastnictví rozhrady, není-li patrný opak z oboustranného zatížení, zapuštění, z jiných známek nebo jiných důkazů. Též ten je považován za výlučného držitele zdi, kdo nesporně drží zeď ve stejném směru pokračující, stejné výšky a tloušťky.

Úřední text: Ist die Stellung einer Scheidewand von der Art, dass die Ziegel, Latten oder Steine nur auf Einer Seite vorlaufen oder abhängen; oder sind die Pfeiler, Säulen, Ständer, Bachställe auf Einer Seite eingegraben; so ist im Zweifel auf dieser Seite das ungeteilte Eigentum der Scheidewand, wenn nicht aus einer beiderseitigen Belastung, Einfügung, aus andern Kennzeichen, oder sonstigen Beweisen das Gegenteil erhellet. Auch derjenige wird für den ausschliessenden Besitzer einer Mauer gehalten, welcher eine in der Richtung gleich fortlaufende Mauer von gleicher Höhe und Dicke unstreitig besitzt.

Osnova: § 377. Jsou-li na vrchu ohrady položeny cihly, latě nebo kamení tak, že vyčnívají jen na jednu stranu nebo k ní mají svah, aneb jsou-li pilíře, sloupy, koly atp. do země zapuštěny jen na jedné straně, jest v pochybnosti vlastnictví rozhrady na této straně, ač nevychází-li z toho, co s obojí strany na rozhradu je položeno nebo do ní zapuštěno, anebo z jiných zvláštních známek, že tomu jest jinak. Také ten se pokládá za samovlastníka zdi, kdo nesporně drží zeď stejné vysokou a tlustou v stejném směru pokračující.

§ 858. Zpravidla není výhradný držitel povinen znovu zříditi rozpadlou zeď nebo plot; jen tehdy musí ji v dobrém stavu udržovati, jestliže by bylo se obávati, že otvorem pro souseda vznikne škoda. Každý vlastník je však povinen na pravé straně svého hlavního vchodu se postarati o nutné ohrazení svého prostoru a o oddělení od cizího prostoru.

Úřední text: In der Regel ist der ausschliessende Besitzer nicht schuldig, seine verfallene Mauer oder Planke neu aufzuführen; nur dann muss er sie in gutem Stande erhalten, wenn durch die Öffnung für den Grenznachbar Schaden zu befürchten stünde. Es ist aber jeder Eigentümer verbunden, auf der rechten Seite seines Haupteinganges für die nötige Einschliessung seines Raumes, und für die Abteilung von dem fremden Raume zu sorgen.

Osnova: § 378. Vlastník není povinen, aby rozpadlou zeď nebo ohradu znovu postavil; má však povinnost, aby ji udržoval v dobrém stavu, kdyby bylo se obávati, že otvorem vzejde sousedovi škoda. Každému vlastníkovi je dále pečovati, aby jeho prostranství bylo, kde toho potřeba vyžaduje, vhodně uzavřeno a od cizího prostranství odděleno, a to, není-li jiné místní zvyklosti, po pravé straně hlavního vchodu. Vyskytnou-li se případy, v kterých se nevystačí s tímto předpisem, rozhodne los nebo rozhodce nebo, nesjednotí-li se hraničníci jednomyslně na některém z těchto prostředků, soudce, jak jest rozhradu zříditi a čím nákladem.

Nepravé jednání a versio in rem,

univ. prof. Dr. J. Sedláček.

Kniha obsahuje zevrubný rozbor §§ 1041—1044 obč. zák. které jsou pro praxi velmi důležité, ale pro svoji nejasnou stylisaci jsou tvrdým oříškem. Vydání 1934, stran 100, brož. Kč. 25 —.

Právnické knihkupectví a nakl., Praha II., Lützowova 35.

Rejstřík právních pramenů.

(Prvé číslo znamená paragraf obč. zák., jenž je komentován, číslo za pomlčkou značí paragrafy, číslo v závorce označuje odstavec v komentáři na straně vysazený.)

Občanský zákoník.

§ 5 — 359 (24), 364 (4)	§ 326 — 368, 373 (4), 348 (2), 418 (15), Dodat. (7)
§ 6 — 353 (5)	§ 328 — 368 (1), Dodat. (7, 15)
§ 7 — 354 (24), 358 (8), 371 (8), 403, 427	§ 329 — 354 (18), 360 (2), 378 (2)
§ 16 — 354 (2), 356 (9), 364 (2)	§ 330 — 379 (6), 405 (14)
§ 17 — 354 (24)	§ 331 — 379 (8)
§ 26 — 361 (28), Dodat. (12)	§ 332 — 379 (8)
§ 228 — 366 (6)	§ 335 — 378 (2), 379 (6, 11)
§ 265 — 365 (3)	§ 336 — 379 (9)
§ 285 — 355 (1, 26)	§ 337 — Dodat. (9)
§§ 286—288 — 355 (23)	§ 338 — 354 (18)
§ 292 — 353 (2), 355 (2)	§ 345 — Dodat. (10)
§ 293 — 353 (2)	§ 347 — 851
§ 294 — 355 (2, 6, 14, 18, 26, 27, 31)	§ 352 — 386 (3)
§§ 294—297 — 364a (22)	§ 353 — 353 (1), 355 (1), 381 (1)
§ 295 — 355 (16), 385 (3)	§ 354 — 354 (22), 355 (2), 356 (17), 361 (3), 362 (1, 2, 3), 364 (1), 366 (21)
§ 296 — 355 (16)	§ 355 — 353 (1), 364 (17), 355 (1), 356 (1, 17), Dodat. (3)
§ 297 — 355 (7, 10, 16, 19, 26, 27, 31, 34), 417 (1, 3), 425 (16)	§ 356 — 356 (1, 17), 382 (1), Dodat. (3)
§ 297a — 355 (2, 22)	§ 357 — 357 (6), 359, 363, 405 (4)
§ 298 — 355 (20)	§§ 357—360 — 357 (9)
§ 302 — 355 (35), 370 (5)	§ 358 — 354 (24), 360 (1), 424 (9)
§ 307 — 415 (7)	§ 360 — 360 (1, 2)
§ 313 — 364 (4, 43), 372 (4)	§ 361 — 361 (58, 68), 829
§ 315 — 427	
§ 316 — 372 (1, 3, 4), Dodat. (4)	
§ 319 — Dodat. (5, 10)	
§ 323 — 373 (4)	
§ 324 — 366 (27)	

- § 362 — 362 (1, 2, 3, 5), 366 (21), 387 (1), 425
 § 363 — 364 (44)
 § 364 — 354 (8, 11), 364 (2, 17, 18, 20, 24, 52, 56, 59), 364a (6, 9, 14, 16, 22), 364b (16), 366 (21, 25), 384 (5), 413 (3), 422 (1)
 § 364 II. odst. — 364 (25, 35, 36, 37, 38, 40, 46, 47, 59), 364a (6, 10)
 § 364a — 354 (8, 11), 364, 364a (6, 7, 8, 9, 10, 12, 16, 20, 21, 22, 23), 364b (3, 4, 16)
 § 364a-b — 364 (1)
 § 364b — 364b (1, 2, 4, 7, 15)
 § 364c — 364c (8, 18, 19, 20)
 § 365 — 354 (24), 365 (1, 3), 393 (5)
 § 366 — 353 (6), 366 (3, 16, 18, 21), 369 (13)
 § 367 — 361 (22), 364a, 367 (3, 5, 6, 7, 10, 11, 17, 22, 23), 368 (6), 369 (9), 371 (3, 20, 21), 379 (3), 381 (8), 417, 425 (9), 431 (13), 434 (9), 444 (3)
 § 368 — 367 (3), 368 (1, 8), 371 (20), 373 (1, 4), 379 (3)
 § 369 — 354 (16, 19), 355 (33), 369 (1, 13), 370 (8), 371 (1, 2), 372, 377, 378, 415 (3)
 § 370 — 369 (5), 370 (1), 371 (1, 2), 427 (16)
 § 371 — 371 (1, 6, 7, 9, 10, 16), 377, 415
 § 372 — 367 (3), 369, 372 (14), 378, 384 (3), 392 (4), 440
 §§ 372—374 — 357 (4)
 § 373 — 372 (16), 373 (4)
 § 374 — 372 (16)
 § 375 — 365 (5), 375 (1)
 §§ 375—378 — 357 (4)
 § 376 — 369 (3), 370
- § 377 — 369 (3), 372, 378
 § 378 — 369 (3), 372, 377
 § 380 — Dodat. (4)
 § 381 — 381 (2)
 § 382 — 377, 383 (3), 385
 § 383 — 381 (4)
 § 384 — 364 (50), 422 (5)
 § 386 — 354 (24), 361 (15), 362 (4), 388 (1), 398 (2), 444 (3)
 § 387 — 354 (24), 362 (4), 444 (3, 4, 5)
 § 388 — 379 (11), 386 (7), 393 (1)
 §§ 388—392 — 393
 § 389 — 388 (12), 391 (5)
 § 390 — 391 (5), 392 (5)
 §§ 390—392 — 397
 § 391 — 393 (5), 396
 § 392 — 391 (9), 405 (14)
 § 393 — 398 (7)
 § 394 — 361 (4)
 § 400 — 398 (7)
 § 403 — 391
 § 404 — 420
 §§ 404—422 — 355 (6)
 § 405 — 405 (6, 10), 420 (1)
 § 406 — 405 (6)
 § 407 — 407 (3)
 § 409 — 410 (1, 4, 6)
 § 410 — 410 (1, 4, 6, 7)
 § 412 — 412 (12)
 § 413 — 413 (2, 3)
 § 414 — 361 (12)
 § 415 — 361 (4, 12), 371 (15, 16), 384 (4), 415 (5), 417 (5)
 § 416 — 355 (7, 10, 11), 370 (2), 417 (5, 7), 425 (16)
 § 417 — 355 (7, 10, 19, 21), 361 (69), 417 (1, 3, 5, 6), 418 (2), 419, 420 (5)
 §§ 417—419 — 361 (40)
 § 418 — 417 (3), 418 (2, 10, 14, 16), 419, 420 (5)
 § 419 — 417 (3)
 § 420 — 355 (11, 19), 404, 420 (1)

- § 421 — 355 (19)
 § 422 — 405 (14), 421, 422 (1)
 § 423 — 441
 §§ 423—425 — 423, 431 (1)
 § 424 — 354 (23), 355 (12), 380, 433 (5), 441, Dodat. (4)
 § 425 — 424 (9, 10), 430, 433 (5)
 § 426 — 372 (8), 426 (1), 427 (8), 429 (2, 3)
 §§ 426—430 — 423
 § 427 — 353 (5), 370 (5), 371 (7), 426, 427 (2, 3, 6, 10, 12, 14), 428, 429 (3)
 § 428 — 426, 427 (2)
 § 429 — 429 (3, 4, 6)
 § 430 — 373 (2)
 § 431 — 369 (8), 433 (7), 440
 §§ 431—433 — 436
 §§ 431—435 — 437
 §§ 431—443 — 423
 § 432 — 431 (9), 433, 434
 § 433 — 432 (3), 434 (7)
 § 434 — 361 (16), 431 (4), 435 (4), 436, 438
 § 435 — 355 (19), 361 (16), 364 (51), 364b (9), 417 (1, 3), 418 (3), 433 (1), 434 (1), 436, 438
 § 436 — 436 (1, 7) 846
 § 439 — 438 (8)
 § 443 — 364c (29), 444 (8)
 § 444 — 354 (24), 361 (15), 362 (4), 387 (3), 444 (5, 8)
 § 447 — 353 (8)
 § 451, II. odst. — 361 (16)
 § 452 — 353 (5), 355 (12), 358 (5), 361 (17), 370 (5), 386 (6), 424 (13), 427 (2)
 § 456 — 367
 § 461 — 353 (8)
 § 466 — 353 (8)
 § 471 — 379 (10), 384 (12)
 § 484 — 422
- § 511 — 357 (7), 358 (4), 405 (6)
 § 512 — 358 (4)
 § 513 — 358 (4)
 § 517 — 358 (4)
 § 523 — 353 (8), 354 (19), 361, 366 (20, 21, 22)
 § 532 — 364c (15)
 § 608 — 424 (9), 433 (6)
 § 613 — 358 (3)
 §§ 618—645 — 357 (3)
 § 652 — 424 (9)
 § 696 — 364c (19)
 § 709 — 364c (19)
 § 732 — 361 (5)
 § 797 — 361 (5)
 § 824 — 431 (12)
 § 825 — 361 (4, 7)
 § 826 — 361 (7, 11, 58, 63)
 § 828 — 361 (3, 23, 28)
 § 829 — 361 (3, 10, 14)
 § 830 — 361 (11, 34, 37, 46)
 § 831 — 361 (36, 55)
 § 833 — 361 (23, 28)
 § 834 — 361 (26, 29)
 § 835 — 361 (26, 29)
 § 836 — 361 (30, 41)
 § 837 — 361 (30, 32)
 § 838 — 361 (30)
 § 839 — 361 (12, 34, 35)
 § 840 — 361 (34)
 §§ 841—853 — 361 (47), 436 (6)
 § 843 — 361 (40, 46)
 § 844 — 361 (54)
 § 847 — 361 (55)
 § 848 — 361 (63)
 § 848a — 361 (8, 55)
 § 849 — 361 (58)
 § 854 — 361 (51)
 § 855 — 361 (51)
 § 856 — 361 (52)
 § 857 — 361 (51)
 § 863 — 364c (9), 425, 427
 §§ 865—880 — 367
 § 869 — 364c (9), 386 (6), 424 (6)

- § 871 — 355 (12), 386 (6), 425 (3)
 § 873 — 425 (3)
 § 877 — 364c (14), 425 (3)
 § 878 — 364c (10)
 § 879 — 364c (10), Dodat. (4)
 § 880a — 364c (10)
 §§ 891 a násl. — 394
 § 902 — Dodat. (11)
 § 905 — 366 (13), 391 (2)
 § 914 — 355 (12), 364 (44), 386 (6), 388 (2)
 § 916 — 367 (7), 386 (6), 424 (13)
 § 918 — 425 (12)
 § 928 — 443
 § 980 — 366 (11)
 § 1030 — 355 (5, 10)
 § 1034 — 361 (32)
 § 1035 — 361 (32), 418 (7)
 §§ 1035—1040 — 379 (7)
 §§ 1035—1044 — 420 (5)
 § 1036 — 379 (8, 9), 416 (2), 418 (7)
 § 1037 — 379 (8, 9), 416 (2), 417 (2)
 § 1038 — 379 (8, 9)
 § 1041 — 379 (7, 8), 384 (4), 400, 403, 406, 416 (2), 417 (6), 418 (8, 17)
 § 1043 — 425 (7)
 § 1070 — 424 (11)
 § 1071 — 424 (11)
 § 1073 — 364c (2)
 § 1096 — 354, 355 (16)
 § 1122 — 357 (3)
 §§ 1122—1150 — 357 (9)
 § 1123 — 357 (3)
 § 1124 — 357 (3)
 § 1125 — 357 (3)
 § 1127 — 357 (6, 9)
 § 1128 — 357 (9)
 § 1129 — 357 (6)
 § 1130 — 357 (7)
 § 1137 — 357 (9)
 § 1138 — 357 (9)
 § 1143 — 357 (7)
 § 1144 — 357 (8)
 § 1175 — 361 (7)
 § 1182 — 361 (7)
 § 1183 — 361 (8)
 § 1233 — 361 (60)
 §§ 1234—1236 — 361 (60)
 § 1293 — 364
 § 1294 — 364c (11)
 § 1295 — 354 (8), 364 (11), 17), 364a (22), 366 (9), 377, 378 (2)
 § 1295, II. odst. — 364 (10)
 § 1297 — 389, 391 (4), 392 (2), 393 (3)
 § 1298 — 364c (11)
 § 1306a — 354 (10), 364 (50)
 § 1311 — 364a (14, 22), 366 (9)
 § 1323 — 364a (12), 364c (11), 379 (3)
 § 1324 — 378 (2)
 § 1393 — 371 (7), 427 (13), 16)
 §§ 1393—1399 — 427 (12)
 § 1394 — 427 (13)
 § 1395 — 427 (13)
 § 1396 — 427 (13)
 §§ 1397—1399 — 427 (13)
 § 1412 — 424 (6)
 § 1421 — 425 (4)
 § 1424 — 353 (5, 6), 425 (3)
 § 1431 — 366 (12), 424 (15), 425 (7)
 § 1435 — 364c (14), 366 (11), 378 (4)
 § 1447 — 364c (14)
 § 1453 — Dodat. (3)
 § 1455 — Dodat. (3)
 § 1459 — 353 (11), 354 (2), 364 (4)
 § 1460 — Dodat. (3, 4, 7)
 § 1461 — Dodat. (4, 10)
 § 1462 — Dodat. (4, 5, 6, 16)
 § 1463 — Dodat. (7, 16)
 § 1464 — Dodat. (4, 10)
 § 1465 — Dodat. (11)
 § 1466 — 384 (6), 392 (6), Dodat. (11)
 § 1468 — Dodat. (11)

- § 1472 — 392 (6), Dodat. (12)
 § 1473 — Dodat. (12)
 § 1475 — Dodat. (13, 14, 15)
 § 1476 — Dodat. (14)
 § 1477 — Dodat. (4, 15)
 § 1478 — Dodat. (15)
 § 1489 — 364c (17)
 § 1493 — Dodat. (11, 16)
 § 1494 — 392 (6), Dodat. (18)
 § 1495 — Dodat. (18)
 § 1496 — 396 (6), Dodat. (13, 18)
 § 1497 — Dodat. (16)
 § 1498 — 438 (12), Dodat. (19)
 § 1499 — 438 (12)
 § 1500 — 361 (22)

Novely k občanskému zákonu.

I. dílejší novela.

Cís. nař. z 12. října č. 276
 ř. z. z r. 1914
 § 3 — 432 (6)

II. dílejší novela.

Cís. nař. z 22. července č.
 208 ř. z. z r. 1915
 § 1 — 850
 § 2 — 851
 § 3 — 853
 § 4 — 851
 § 5 — 853

III. dílejší novela.

Cís. nař. z 19. března č. 69
 ř. z. z r. 1916

Nejdůležitější zákony a nařízení citované v tomto díle.

1772

Dekret dvorské kanceláře z
 28. října — 356 (3)

1774

Dekret dvorské kanceláře
 z 21. dubna — 356 (3)
 Dvorský dekret ze 7. června
 č. 1599 Theres. —
 356 (3)
 sb. zák. VII. str. 64

1775

Patent z 8. dubna — 384
 (5)

1780

Dekret dvorské kanceláře
 z 30. dubna — 356 (3)

čl. II. — Dodat. (11)

11 — 364
 12 — 364a, 364b
 13 — 364c (3, 6)
 15 — 431
 16 — 432
 17 — 433
 19 — 435
 20 — 436 (1)
 21 — 437
 27 — 844
 28 — 847
 29 — 848
 30 — 848a
 44 — 438 (15)
 154 — 354 (8)
 156 — 354 (10)

1781

Dekret dvorské kanceláře
 z 9. listopadu — 356 (3)

1784

Patent ze 17. dubna — 387
 (2)

Dekret dvorské kanceláře
 z 1. července — 387 (3)

1791

Dvorský dekret ze 4. čer-
 vence č. 174 sb. z. s. —
 356 (3)

1793

Dekret dvorské kanceláře
 z 13. července č. 805 sb.
 z. s. — 356 (3)

- Dekret dvorské kanceláře z 27. září sb. zák. pol. sv. 3, str. 38 — 365 (3)
- 1795**
Dekret dvorské kanceláře z 20. února č. 219 sb. z. s. — 355 (20, 29)
Dekret dvorské kanceláře z 11. prosince č. 268 sb. z. s. — 356 (3)
- 1800**
Dekret dvorské kanceláře z 5. prosince sv. XV. zák. pol. str. 201 — 356 (12)
- 1806**
Dekret dvorské kanceláře z 14. března č. 758 sb. z. s. — 391 (1)
- 1809**
Dekret dvorské kanceláře z 23. března č. 887 sb. z. s. — 356 (3)
- 1813**
Loterní patent z 13. března — 356 (10)
- 1816**
Dvorský dekret z 27. dubna č. 1235 sb. z. s. — 356 (3)
Dekret dvorské kanceláře z 2. května, sb. z. pol. sv. 46, str. 148 — 365 (3)
- 1818**
Dekret dvorské kanceláře z 24. ledna č. 1410 sb. z. s. — 388 (12), 391 (8)
Dekret dvorské kanceláře z 2. května, sb. z. pol. sv. 46 č. 42 — 365 (3)
- 1820**
Dekret dvorské kanceláře z 31. prosince, sb. z. pol. č. 160 — 357 (10)
- 1821**
Dekret dvorské kanceláře z 11. října, sb. z. pol. sv. 49 č. 151 — 365 (3)
- Dvorský dekret z 12. října č. 1810 sb. z. s. — 400
- 1826**
Dekret dvorské kanceláře ze 7. června, sb. z. pol. LIV., str. 56 — 356 (10)
Dekret dvorské kanceláře z 25. listopadu č. 2234 sb. z. s. — 356 (18)
- 1830**
Dekret dvorské kanceláře z 23. prosince č. 2498 sb. z. s. — 356 (3)
- 1831**
Dvorský dekret z 24. března č. 2508 sb. z. s. — 356 (3)
- 1832**
Dvorský dekret z 13. ledna č. 2545 sb. z. s. — 356 (3)
Dekret dvorské kanceláře z 2. července sb. z. pol. pro Dolní Rakousy, sv. 14 č. 151, str. 34 — 361 (77)
- 1833**
Dvorský dekret ze 7. června 1833, č. 2618 sb. z. s. — 356 (3)
- 1834**
Dekret dvorské kanceláře z 10. února, sb. z. pol. sv. 62 č. 20 — 365 (3)
- 1835**
Celní a monopolní řád.
Dvorský dekret z 11. července, sb. z. pol. sv. 63 č. 113
§§ 381—463 — 385
§ 410 — 365 (3)
§ 411 — 365 (3)
- 1836**
Dvorský dekret z 13. července č. 146 sb. z. s. — 355 (20)
- 1839**
Dekret dvorské kanceláře

- z 29. srpna sv. 67 zák. pol., str. 169 — 356 (12)
- 1840**
Dvorský dekret z 15. června č. 970 sb. z. s. — 398 (7), 399 (7), 401
Císařský patent z 28. června č. 451 sb. z. s. — 356 (3)
Dvorský dekret z 24. srpna č. 317 — 355 (20)
- 1842**
Dvorský dekret z 6. ledna 1842 č. 587 sb. z. s. — 389
Dekret dvorské kanceláře z 19. dubna č. 608 sb. z. s. — 355 (25), 407 (3)
- 1843**
Dvorský dekret z 9. ledna č. 670 sb. z. s. — 356 (3)
Dvorský dekret z 27. února č. 685 sb. z. s. — 356 (3)
- 1845**
Dvorský dekret z 13. srpna č. 901 sb. z. s. — 356 (3)
- 1848**
Císařský patent ze 7. září č. 1180 sb. z. s. — 357 (3), 359
- 1849**
Císařský patent ze 4. března č. 152 sb. z. s. — 357 (3)
- 1850**
Císařský patent z 2. února č. 50 ř. z. Poplatkový zákon.
§§ 438, 439, 444 — 356 (10)
Ministerské nařízení z 30. července č. 317 ř. z. — 355 (20)
Ministerské nařízení č. 73 ř. z. — 446 (4)
Císařský patent č. 462 ř. z. — 385
- 1852**
Výnos ministerstva financí
- z 26. ledna č. 13.435 — 356 (10)
Císařský patent č. 30 ř. z. — 354 (12)
Císařský patent z 27. května č. 117 ř. z. Trestní zákon
§§ 197, 200, 201c, 205 — 393 (5)
§ 306 — 356 (9)
§ 461 — 393 (5)
Císařský patent č. 233 ř. z. § 8 — 356 (13)
Císařský patent z 3. pros. č. 250 ř. z. Lesní zákon
§§ 24, 25, 26, 30, 33, 77 — 356 (3)
- 1853**
Ministerské nařízení č. 10 ř. z. — 365 (3)
Císařský patent ze 17. ledna — 385
Císařský patent z 5. července č. 130 ř. z. — 354
Dvorský dekret č. 204 ř. z. — 442 (5)
- 1854**
Ministerské nařízení č. 22 ř. z.
§ 51 — 433 (4)
Horní zákon. Cís. pat. z 23. května č. 146 ř. z. — 446 (4)
§ 3 — 355 (19), 382 (2)
§ 5 — 382 (2)
§ 8 — 356 (5)
§ 16 — 354 (9)
§ 17 — 354 (9)
§ 27 — 364a (2), 365 (3)
§ 30 — 364a (8)
§ 63 — 355 (20), 364a (3)
§ 74 — 355 (20), 364a (3)
§ 76 — 364a (3)
§ 84 — 364a

- § 85 — 355 (20), 364a
(3)
§ 90 — 355 (20), 364a
(3)
98 — 354 (9), 365 (3)
99 — 365 (3)
100 — 365 (3)
101 — 365 (3)
102 — 365 (3)
103 — 365 (3)
104 — 365 (3)
106 — 364a (22)
109 — 355 (20), 364a
(2)
§§ 115, 116 — 361 (40)
117 — 364a (3)
121 — 364a (3)
170 — 364a (19, 20)
222 — 364a (19, 20,
21)
§ 223 — 364a (19)
254 — 365 (3)
255 — 365 (3)
Císařský patent z 9. srpna
č. 208 ř. z. Nesporné ří-
zení
§ 108 — 357 (3)
§ 177 — 432 (4), 436
(7)
§ 178 — 431 (12, 13),
432 (6), 437
§ 182 — 356 (3)
184 — 356 (3)
§§ 220—256 — 357 (3)
§§ 272—280 — 361 (41,
46)
Nařízení ze 14. září č. 238
ř. z. — 358 (6), 365 (3)
Železniční zákon koncesní č.
238 ř. z. — 364a (7),
365 (3)

1857

- Nařízení č. 1 z. z. v Čechách
— 361 (69)
Výnos ministerstva vnitra
z 10. července č. 13.297
— 383 (4)

1858

- Císařský patent č. 237 ř. z.
— 353 (9)
Ministerské nařízení z 13.
června č. 95 ř. z. — 356
(4)
Nejvyšší rozhodnutí z 3.
října — 357 (10)
Oběžník ministerstva kultu
z 15. října č. 1282 —
357 (10)
Nařízení min. zahraničí,
vnitra a spravedlnosti
z 16. prosince č. 233 ř. z.
— 366 (29)

1859

- Živnostenský řád. Cís. pa-
tent z 20. prosince č. 227
ř. z. — 364a (5)

1860

- Stavební řád pro stavby v
obvodu pevnostním č. 10
ř. z. — 418 (18)
Ministerské nařízení č. 80
ř. z. — 365 (3)
Nařízení ministerstva kultu
č. 162 ř. z. — 357 (10),
362 (9)
Nařízení ministerstva spra-
vedlnosti č. 175 ř. z. —
362 (9)

1862

- Zákon ze 17. prosince č. 103
ř. z. — 357 (3)

1863

- Zákon z 12. prosince 1862,
č. 1 ř. z. Obchodní zákon
čl. 27 — 353 (9)
čl. 28 — 355 (40)
čl. 306 — 367 (17)

1864

- Zákon č. 46 č. z. z. § 19
— 365 (3)
č. 7 č. z. z. obecní zřízení
české § 68 — 362 (10)
obecní zřízení moravské § 61
— 362 (10)

- obecní zřízení slezské § 61
— 362 (10)

1865

- Zákon č. 35 ř. z. — 353 (9)
Výnos ministerstva vnitra
z 12. května č. 24.100
— 383 (4)

1866

- Zákon č. 41 č. z. z. — 365
(3)
Zákon č. 49 č. z. z. Český
honební zákon — 383 (2)

1867

- Stavební řád pro Slezsko č. 16
slez. z. z. — 418 (18)
§ 23, 102 — 364a (22)
Státní základní zákon č. 142
ř. z.
§ 5 — 365 (3)
§ 7 — 357 (3), 358 (1),
359

1868

- Zákon č. 8 a 9 ř. z. — 357
(3)
Zákon č. 44 ř. z. (§ 11) —
365 (3)
Zákon č. 61 ř. z. — 357 (3)
Zákon z 24. září pro Slezsko
— 361 (39)
Zákon z 30. září pro Mora-
vu — 361 (39)

1869

- Zákon z 6. února č. 18 ř. z.
— 446 (3)
Zákon z 30. května č. 93 ř.
z. Vodní zákon
§ 2 — 355 (25), 407 (3)
§ 3 — 355 (25), 407 (3)
§ 4 — 355 (19)
§ 8 — 354 (12)
§ 10 — 354 (12), 355
(39)
§ 11 — 354 (12), 355
(39)
§ 12 — 354 (12), 364
(39)
§ 17 — 355 (39)

- §§ 20—25 — 354 (12)
§ 47 — 412 (6)
§ 48 — 412 (6)
Zákon č. 103 až 112 ř. z.
— 357 (3)
Zákon z 20. prosince z. z.
pro Čechy — 361 (39)

1870

- Zákon č. 22 slez. z. z. —
446 (3)
Zákon č. 27 mor. z. z. —
446 (3)
Zákon č. 33 čes. z. z. —
446 (3)
Zákon č. 51 slez. z. z. Slez-
ský vodní zákon
§ 6 — 365 (3)
§ 8 — 365 (3)
§ 10 — 369 (35)
§ 16 — 413 (2)
§ 20 — 413 (2)
§ 27a — 365 (3)
§ 31 — 365 (3)
§ 33 — 365 (3)
§ 36 — 365 (3)
§ 38 — 365 (3)
§ 41 — 413 (2)
§ 42 — 413 (2)
§ 47 — 410 (6)
§ 48 — 365 (3)
§ 75 — 355 (39), 365
(3)
Zákon č. 65 m. z. z. Mo-
ravský vodní zákon
§ 6 — 365 (3)
§ 8 — 365 (3)
§ 10 — 364 (35)
§ 16 — 413 (2)
§ 20 — 413 (2)
§ 31 — 365 (3)
§ 33 — 365 (3)
§ 36 — 365 (3)
§ 38 — 365 (3)
§ 41 — 413 (2)
§ 42 — 413 (2)
§ 47 — 410 (6)
§ 48 — 365 (3)

- § 75 — 355 (39), 365 (3)
 § 76 — 365 (3)
 Zákon č. 71 č. z. z. Český vodní zákon
 § 6 — 365 (3)
 § 8 — 365 (3)
 § 10 — 364 (35)
 § 17 — 413 (2)
 § 21 — 413 (2)
 § 28a — 365 (3)
 § 32 — 365 (3)
 § 34 — 365 (3)
 § 37 — 365 (3)
 § 39 — 365 (3)
 § 42 — 413 (2)
 § 43 — 413 (2)
 § 48 — 410 (6)
 § 49 — 365 (3)
 § 75 — 355 (39), 365 (3)
 § 76 — 365 (3)
1871
 Z 25. července č. 95 ř. z. Knihovní zákon — 446 (1)
 § 8 — 364c (24)
 § 9 — 364c (25)
 § 10 — 361 (11, 13)
 § 20 lit. a) — 364c (27, 29)
 § 21 — 364c (30), 431 (9)
 § 22 — 436 (4, 5)
 § 23 — 431 (13), 437
 § 26 — 364c (26), 433 (1, 5), 438 (2)
 § 27 — 433 (1, 2, 8, 9)
 § 29 — 434 (8), 440
 § 31 — 433 (7)
 § 32 — 364c (26), 433 (1, 3, 6)
 § 33 — 432 (4)
 § 35 — 438 (2)
 § 38 — 438 (3, 4)
 § 39 — 440
 § 40 — 438 (6)

- § 41 — 438 (7, 8, 9), 439 (2, 3)
 § 42 — 438 (8)
 § 44 — 438 (9)
 § 45 — 438 (8), 439 (1, 2)
 § 46 — 438 (10)
 § 47 — 439 (3)
 § 48 — 439 (3)
 § 49 — 439 (3)
 § 52 — 364c (27)
 § 53 — 364c (27), 438 (15)
 § 55 — 438 (15)
 § 56 — 438 (17)
 § 57 — 438 (18, 19)
 § 59 — 361 (42), 364c (27)
 § 60 — 364c (27)
 § 61 — 364c (29), 438 (12, 13, 14)
 §§ 61—71 — 438 (14)
 § 62 — 364c (29), 366 (27)
 §§ 62—64 — 441
 §§ 63—71 — 431 (12)
 § 69 — 361 (42), 418 (14), 438 (12)
 § 70 — 418 (14), 431 (7), 438 (12)
 § 71 — 438 (12)
 § 73 — 438 (12)
 § 74 — 446 (4)
 § 75 — 436 (4)
 § 76 — 446 (4)
 § 78 — 431 (9), 436 (4, 5)
 § 81 — 438 (8)
 § 85 — 433 (1, 6)
 § 87 — 438 (5)
 § 123 — 438 (8)
 § 124 — 438 (8)
 Zákon č. 96 ř. z. o zakládání pozemkových knih. — 434 (4), 444 (7), 446 (2)
 § 2 — 355 (23)
 § 4 — 361 (13)

- § 5 — 355 (16), 361 (74)
 § 9 — 361 (13)
1872
 Prováděcí instrukce z 12. ledna č. 5 ř. z. — 446 (1)
1873
 Zákon č. 12 slez. z. z. — 365 (3)
 Zákon č. 119 ř. z. z 23. května. Trestní řád
 §§ 375—378 — 389
1874
 Zákon č. 48 ř. z. — 371 (12)
 Zákon č. 49 ř. z. — 371 (12)
 Zákon č. 50 ř. z.
 §§ 38, 39, 46 — 357 (10)
 § 51 — 357 (10), 362 (9)
 Zákon ze dne 5. pros. č. 92 č. z. z. Zakládání pozemkových knih — 434 (1), 444 (6), 446 (2)
 Zákon ze dne 2. června č. 97 m. z. z. Zakládání pozemkových knih — 434 (1), 444 (6), 446 (2)
 Zákon ze dne 2. června č. 98 slez. z. z. Zakládání pozemkových knih — 433 (1), 444 (6), 446 (2)
 Zákon č. 92 čes. z. z. — 431 (15), 434 (1), 444 (6), 446 (2)
 Zákon č. 97 ř. z. — 431 (15), 434 (1), 444 (6), 446 (2)
 Zákon č. 98 ř. z. — 431 (15), 433 (1), 444 (6), 446 (2)
 Prováděcí nařízení pro Moravu a Slezsko č. 103 ř. z. — 446 (2)
1875
 Nařízení ministerstva spravedlnosti z 11. května č. 5111 ř. z. — 361 (77)
 Prováděcí nařízení č. 13 čes. z. z. — 446 (2)
1877
 Zákon č. 111 ř. z. — 371 (12)
 Zákon č. 14 slez. z. z. — 446 (3)
 Zákon č. 38 mor. z. z. — 365 (3)
1878
 Zákon č. 30 ř. z. Řízení vyvlastňovací pro železnice — 365 (3)
 §§ 2, 3 — 365 (3)
 §§ 4, 7 — 365
 §§ 17, 18, 22 — 365 (3)
 § 34, odst. 4 — 431 (18)
 § 42 — 354 (12)
1879
 Zákon č. 50 ř. z. — 361 (49, 69), 418 (17)
 Zákon č. 93 ř. z. — 365 (3)
1882
 Zákon z 9. prosince č. 28 slez. z. z. z r. 1883. Rybářský zákon — 383 (5)
 Zákon č. 67 ř. z. — 432 (6), 446 (1)
1883
 Zákon č. 82 ř. z. — 436 (6, 7), 446 (4)
 Zákon č. 92 ř. z. — 354 (12), 446 (3)
 Zákon č. 93 ř. z. — 446 (3)
 Zákon č. 94 ř. z. O dělení společných pozemků — 361 (63), 446 (3)
 § 2 — 361 (64)
 § 6 — 361 (64, 65)
 § 10 — 361 (64)
 § 12 — 361 (64)
 § 47 — 361 (65)
 Zákon č. 64 ř. z. — 365 (3)
 Zákon z 9. října č. 22 čes. z. z. z r. 1885, Rybářský zákon — 383 (5)
 Zákon č. 26 slez. z. z. Slez-

- ský stavební řád — 365 (3)
- 1884**
Zákon č. 30 mor. z. z. — 354 (12), 446 (3)
Zákon č. 31 mor. z. z. — 361 (63, 64, 66), 446 (3)
Zákon č. 32 mor. z. z. — 446 (3)
Zákon č. 116 ř. z. — 365 (3)
Zákon č. 117 ř. z. — 365 (3)
- 1885**
Zákon z 25. dubna č. 58 ř. z. Rybářský zákon — 383 (5)
Zákon č. 134 ř. z. — 365 (14)
- 1886**
Zákon č. 40 čes. z. z. Stavební řád pro Prahu a okolí — 364a (22), 365 (3), 418 (18)
Zákon č. 38 čes. z. z. — 365 (3)
- 1887**
Zákon č. 16 čes. z. z. Stavební řád též pro Plzeň a okolí — 418 (18)
Zákon č. 71 čes. z. z. Stavební řád též pro Budějovice — 418 (18)
- 1888**
Zákon č. 12 slez. z. z. — 354 (12), 446 (3)
Zákon č. 13 slez. z. z. — 361 (64, 66), 446 (3)
- 1889**
Zákon č. 5 čes. z. z. — 364a (22), 365 (3), 418 (18)
Zákon z 28. března č. 32 ř. z.
§ 1, 2 — 365 (11)
Zákon z 28. dubna č. 64 ř. z. O veřejných skladištích
§ 23 — 427 (19)
§§ 16, 32—34 — 367 (13)
- 1890**
Zákon ze 6. ledna č. 19 ř. z. Zákon známkový — 353 (9)
Zákon z 3. června č. 109 ř. z. — 432 (6), 446 (1)
- 1891**
Zákon č. 25 čes. z. z. — 432 (6), 446 (1)
Zákon č. 31 mor. z. z. — 432 (6), 446 (1)
Zákon č. 33 čes. z. z. — 383 (5)
Zákon č. 41 slez. z. z. — 432 (6), 446 (1)
- 1893**
Zákon č. 22 ř. z. — 365 (3)
- 1894**
Stavební řád pro Brno, Olomouc, Jihlavu, Znojmo a okolí č. 63 mor. z. z. — 364a (22), 365 (3), 418 (18)
Moravské stavební řády č. 64 mor. z. z. — 364a (22), 365 (3), 418 (18)
Zákon z 18. května č. 126 ř. z. — 446 (3)
- 1895**
Zákon z 11. února č. 22 ř. z. — 365
Zákon ze 6. června č. 63 mor. z. z. z r. 1896 — 383 (5)
Zákon č. 100 ř. z. — 365 (3)
Zákon č. 108 ř. z. — 353 (9)
Zákon z 1. srpna č. 111 ř. z. Jurisdikční norma
§ 93 — 375 (1, 3)
Zákon ze dne 1. srpna č. 113 ř. z. Civilní řád soudní
čl. XLII uvoz. zák. 361 (11)
čl. XLVI uvoz. zák. — Dodat. (17)
§ 22 — 375 (3)

- §§ 22—24 — 375 (1)
24 — 375 (10)
35 — 378 (1)
178 — 377
190 — 367
226 — 364, 366 (25), 370 (1, 7, 8)
235 — 378 (3)
236 — 366 (6)
241 — 375 (8)
292 — 370 (8)
315 — 370 (8)
316 — 370 (8)
338 — 379 (5)
366 — 375 (3)
372 — 375 (3)
408 — 377, 379 (5)
523 — 375 (3)
575 — 366
- 1896**
Zákon č. 62 ř. z. — 365 (3)
Zákon z 27. dubna č. 70 ř. z. O obchodech splátkových — 424 (10), 425 (14)
Zákon z 27. května č. 79 ř. z. Exekuční řád
4 č. 1, 2, 4 — 436 (4)
9 — 375 (12), 378 (2)
17 — 436 (4)
18 č. 1 — 436 (4)
19 — 436 (4)
35 — 378 (5)
37 — 353 (6), 367, 370, 371, 425 (10)
42 č. 5 — 378 (5)
54 č. 3 — 361 (20)
55 — 361 (20)
87 — 361 (19)
87—248 — 435 (6)
92 — 361 (19)
99 — 405
119 — 405
131 — 361 (19)
140 — 367 (13)
144 — 355 (16)
156 — 367 (13)
170 č. 5 — 367 (13)
- § 183 — 367 (13)
199 — 367 (13)
200 č. 1 — 367 (13)
227 — 443
237 — 367 (11), 431 (18), 443
238 — 361 (19)
249 — 361 (20)
250 — 356 (15)
252 — 355 (16, 28, 33)
269 — 367 (11)
271 — 367 (12), 435 (6)
280 — 435 (6)
294 — 405
331 — 361 (20)
346 — 366 (14), 367 (12, 22), 369
347 — 366 (14), 369 (13), 375 (12)
348 — 366 (14)
349 — 366 (15, 28), 369 (4)
350 — 366 (28), 436 (3, 8)
351 — 361 (47), 436 (6)
352 — 361 (41, 48)
353 — 366 (28)
355 — 364 (8), 364c (12), 366 (28)
367 — 364 (8), 378 (2), 433 (5), 436 (3), Dodat. (19)
370 — 438 (4)
379 — 364c (34)
382 — 438 (14)
382 č. 5 — 364c (34)
382 č. 6 — 364c (33, 34)
§ 436 — 367 (20)
Zákon ze 7. července č. 140 ř. z. O nezbytné cestě — 362 (8), 365 (3)
- 1897**
Stavební řád pro železnice č. 19 — 418 (18)

- Zákon z 11. ledna č. 30
ř. z. Patentní zákon —
353 (9), 365 (3)
- 1898**
Zákon č. 33 slez. z. z. —
365 (3)
Služební instrukce č. 41 ř. z.
— 357 (10)
- 1901**
Zákon č. 66 ř. z. — 365 (3)
- 1902**
Zákon č. 73 čes. z. z. —
418 (18)
- 1903**
Zákon z 13. ledna č. 42 slez.
z. z. Honební zákon —
383 (2)
Výnos ministerstva kultu
z 5. prosince č. 23.155 N.
Slg. sv. IV — 357 (10)
- 1905**
Nařízení ze dne 25. dubna
č. 9244 — 361 (48)
Zákon č. 213 ř. z. — 371
(12)
- 1906**
Zákon z 3. dubna č. 84 ř. z.
O šeku — 371 (14)
- 1907**
Zákon č. 5 ř. z. Zákon lé-
kárenský — 442 (5)
Zákon č. 227 ř. z. čl. VII.
— 442 (5)
- 1908**
Zákon č. 123 ř. z. — 365
(3)
Vyhláška veškerého mini-
sterstva č. 124 ř. z. —
365 (3)
- 1909**
Zákon z 6. srpna č. 177 ř.
z. O nakažlivých nemo-
cech zvířecích — 356
(14), 365 (3)
- 1910**
Zákon č. 149 ř. z. — 358
(6), 446 (4)
- 1912**
Zákon z 26. dubna č. 86 ř.
z. Právo stavby — 355
(20, 30), 357 (3), 361
(40), 435 (2)
Zákon z 29. července č. 151
ř. z. — 403
Zákon č. 236 ř. z. — 365
(3)
- 1913**
Zákon č. 65 ř. z. — 353 (9)
Zákon č. 4 mor. z. z. Ho-
nební zákon — 383 (1,
2)
- 1914**
Zákon č. 39 m. z. z. Sta-
vební řád pro Brno, Olo-
mouc, Jihlavu, Znojmo a
okolí — 418 (18)
Císařské nařízení č. 116 ř.
z. — 432 (6), 446 (1)
Císařské nařízení č. 284 ř.
z. — 365 (3)
- 1916**
Císařské nařízení č. 87 ř. z.
— 434 (7, 8)
Císařské nařízení z 28.
června č. 207 ř. z. Řád
o zbavení svéprávnosti
— Dodat. (18)
Císařské nařízení č. 317 ř.
z. Poštovní řád — 389
- 1917**
Císařské nařízení č. 37 ř. z.
— 385
Císařské nařízení č. 72 ř. z.
— 356 (14)
Zákon z 23. prosince č. 501
ř. z. Pojišťovací zákon
— 431
- 1918**
Zákon č. 117 Sb. z. a nař.
— 357 (3)
Zákon č. 161 Sb. z. a n. —
365 (3)
- 1919**
Zákon č. 189 Sb. z. a n. —
365 (3)

- Zákon č. 211 Sb. z. a n. —
418 (18)
Zákon č. 215 Sb. z. a n. Zá-
kon záborový — 365 (3)
Zákon č. 277 Sb. z. a n. —
418 (18)
Zákon č. 280 Sb. z. a n. —
418 (18)
Zákon č. 305 Sb. z. a n. —
353 (9), 365 (3)
Zákon č. 318 Sb. z. a n. —
357 (3)
Zákon č. 330 Sb. z. a n. —
365 (3)
Zákon č. 341 Sb. z. a n. —
362 (6)
Zákon č. 414 Sb. z. a n. —
385
Zákon č. 438 Sb. z. a n. —
§ 7 — 354 (12), 355
(19), 365 (3)
§§ 12, 13, 16, 28 — 365
(3)
Zákon č. 469 Sb. z. a n.
Vzorkový zákon — 353
(9)
Zákon č. 471 Sb. z. a n.
Známkový zákon — 353
(9)
Vládní nař. č. 570 Sb. z. a
n. — 362 (6)
Zákon č. 604 Sb. z. a n.
Patentní zákon — 353
- 1920**
Zákon č. 33 Sb. z. a n. —
362 (8)
Zákon č. 81 Sb. z. a n. Pří-
dělový zákon — 356 (6),
361 (39, 40), 365 (3),
387 (2), 431 (16), 436
(8)
Zákon č. 87 Sb. z. a n. —
365 (3)
Zákon č. 118 Sb. z. a n. —
362 (6)
Zákon č. 121 Sb. z. a n.
Ústavní listina
§ 106 — 354 (21)
- § 109 — 354 (20), 365
(3)
Zákon č. 166 Sb. z. a n.
Úvěrový zákon — 361
(7)
Zákon č. 197 Sb. z. a n. —
362 (8)
Zákon č. 251 Sb. z. a n. —
361 (6)
Zákon č. 295 Sb. z. a n. —
365 (3)
Zákon č. 302 Sb. z. a n. —
371 (9, 10, 11)
Zákon č. 316 Sb. z. a n. —
427 (19)
Zákon č. 329 Sb. z. a n.
Zákon náhradový — 365
(3)
VI. nař. z 15. července č.
436 Sb. z. a n. — 364c
- 1921**
VI. nař. č. 46 Sb. z. a n. —
385
Zákon č. 128 Sb. z. a n. —
442 (3)
Zákon č. 245 Sb. z. a n. —
365 (3)
Zákon č. 258 Sb. z. a n. —
365 (3)
Zákon č. 259 Sb. z. a n. —
353 (9)
Zákon č. 261 Sb. z. a n. —
353 (9)
Zákon č. 304 Sb. z. a n. —
365 (3)
Zákon č. 326 Sb. z. a n. —
385
Zákon č. 327 Sb. z. a n. —
385
Zákon č. 329 Sb. z. a n.
Finanční novela — 362
(10)
Zákon č. 354 Sb. z. a n. —
366
- 1922**
Zákon č. 33 Sb. z. a n. —
354 (12), 365 (3)

- VI. nař. č. 148 Sb. z. a n. — 361 (39)
 Zákon č. 151 Sb. z. a n. — 353 (9)
 VI. nař. č. 166 Sb. z. a n. — 385
 Zákon č. 220 Sb. z. a n. — 365 (3)
 Zákon č. 252 Sb. z. a n. — 353 (9)
 VI. nař. č. 293 Sb. z. a n. — 385
- 1923**
 Zákon č. 60 Sb. z. a n. o telegrafu — 353 (9)
 Zákon č. 90 Sb. z. a n. — 432 (6), 446 (6)
 Zákon č. 106 Sb. z. a n. Smlouva nakladatelská — 353 (9)
 VI. nař. č. 114 Sb. z. a n. — 432 (6)
 Zákon č. 148 Sb. z. a n. — 365 (3)
- 1924**
 VI. nař. č. 82 Sb. z. a n. — 353 (9)
 Zákon z 2. července č. 169 Sb. z. a n. — 406
 Zákon č. 179 Sb. z. a n. O zrušení svěřenství — 357 (3)
 Zákon č. 239 Sb. z. a n. — 371 (11)
 Zákon z 15. prosince č. 303 Sb. z. a n. — 365 (9), 382 (2)
- 1925**
 Zákon č. 125 Sb. z. a n. — 365 (3)
 Zákon č. 172 Sb. z. a n. O letectví — 354 (12), 355 (19)
 Zákon č. 210 Sb. z. a n. — 406
- 1926**
 Zákon č. 218 Sb. z. a n.
- O právu autorském — 353 (9), 361 (14)
- 1927**
 Zákon z 15. června č. 76 Sb. z. a n. O přímých daních — 364 c)
 Zákon č. 77 Sb. z. a n. O úpravě finančního hospodářství svazků územní samosprávy — 362 (10)
 Zákon č. 111 Sb. z. a n. O nekalé soutěži — 353 (9)
 Zákon č. 114 Sb. z. a n. — 365 (3)
 Zákon č. 125 Sb. z. a n. O organizaci správy politické — 365 (3)
 Zákon č. 177 Sb. z. a n. Katastrální zákon — 354 (12), 361 (39), 365 (3), 370 (8), 432 (3, 6), 433 (3), 446 (3, 4, 6)
- 1928**
 Zákon č. 1 Sb. z. a n. Směnečný zákon — 371 (14, 22)
 § 8 — 427 (16)
 VI. nař. č. 8 Sb. z. a n. — 365 (3)
 Zákon č. 31 Sb. z. a n. — 353 (9)
 Zákon č. 37 Sb. z. a n. O zatímní ochraně lesů — 326 (8)
 VI. nař. č. 83 Sb. z. a n. — 406
 Zákon č. 144 Sb. z. a n. Převpravní řád — 389
 VI. nař. č. 204 Sb. z. a n. — 406
- 1929**
 Zákon č. 241 Sb. z. a n. — 415 (5)
- 1930**
 Zákon č. 45 Sb. z. a n. — 432 (6), 446 (3)

- §§ 2, 4, 5 — 365 (3)
 §§ 37, 38 — 446 (4)
 VI. nař. č. 89 Sb. z. a n. — 385
 VI. nař. č. 97 Sb. z. a n. — 362 (8)
 Zákon ze dne 22. srpna č. 132 Sb. z. a n. — 355 (34), 446 (4)
 Zákon č. 143 Sb. z. a n. — 371 (13)
 Zákon č. 166 Sb. z. a n. — 365 (3)
 Zákon č. 169 Sb. z. a n. Finanční novela — 362 (10)
- 1931**
 VI. nař. č. 36 Sb. z. a n. — 446 (4)
 Zákon č. 93 Sb. z. a n. Malý přidělový zákon — 361 (40)
 Zákon č. 100 Sb. z. a n. Ne-sporné řízení — 365 (3)
 Zákon č. 106 Sb. z. a n. O scelování — 446 (3)
 Zákon č. 131 Sb. z. a n. Vyrovnační řízení
- 1933**
 Zákon č. 26 Sb. z. a n. Právo patentní — 353 (9)
 Zákon č. 27 Sb. z. a n. Právo známkové — 353 (9)
 Zákon č. 28 Sb. z. a n. Právo vzorkové — 353 (9)
 Zákon č. 68 Sb. z. a n. — 365 (3)
 Prováděcí nařízení č. 193 Sb. z. a n. — 365 (3)
- Zákony platné na Slovensku a Podkarpatské Rusi.
- 1777**
 Čl. III., královské nařízení — 398 (8)
- 1809**
 Č. 30.227, královské nařízení — 398 (8)
- 1836**
 Čl. VI. — 361 (67)
 Čl. XII. — 361 (67)
- 1840**
 Čl. VII. — 361 (67)
 Čl. XXX. — 361 (67)
- 1841**
 Čl. XXXI. — 361 (67)
- 1855**
 Zákon č. 22 ř. z. Knihovní řád — 438 (13)
- § 13 — 353 (6), 425 (15)
 § 24 — 353 (6).
 Konkursní řízení
 § 3 — 355 (40)
 § 10 — 424 (12)
 § 12 — 353 (6)
 § 13 — 361 (19)
 § 14 — 438 (17)
 § 23 — 425 (14), 429 (6)
 § 44 — 371
 § 47 — 353 (6)
 § 48 — 429 (6)
 § 73 — 355 (40)
 § 149 — 353 (6)
- § 21 — 446 (5, 6)
 §§ 49—175 — 446 (5, 6)
 § 52 — 433 (5)
 § 61 — 440
 § 63 — 438 (2)
 § 67 — 433 (1), 438 (2, 5)
 § 68 — 433 (1), 438 (2, 3)
 § 69 — 433 (1), 438 (2)
 § 70 — 438 (2, 3)
 § 73 — 437
 § 81 — 433 (1, 2, 6, 7)
 § 82 — 433 (1, 8)
 § 83 — 438 (2)
 § 84 — 438 (3)
 § 87 — 438 (2, 3)

- § 88 — 438 (2, 3)
 § 89 — 438 (3)
 § 92 — 438 (3)
 § 94 — 438 (6)
 § 96 — 438 (8)
 § 98 — 438 (8)
 § 100 — 439 (1)
 § 101 — 438 (9)
 § 148 — 438 (14)
 § 145 — 446 (5, 6)
 § 148 — 446 (5, 6)
 § 149 — 438 (12), 446 (5, 6)
 § 150 — 446 (5, 6)
 §§ 154—156 — 446 (5, 6)
 § 158 — 446 (5, 6)
- 1862**
 Č. 15.472. dvorní nařízení — 357 (3)
 Čl. XI. — 385
 Čl. XIV. — 385
- 1871**
 Čl. LXIII. — 361 (67)
- 1875**
 Čl. XXXVII. Obchodní zákoník — 353 (9), 355 (40), 367 (23)
 Čl. XLVIII. — 385
 Čl. L. — 385
- 1876**
 Čl. IV. — 385
 Čl. X. — 361 (67)
 Čl. XIV. — 365 (3)
 §§ 11, 12 — 365 (3)
- 1878**
 Čl. II. Trestní zákon — 393 (5)
 § 365 — 398 (8)
 § 366 — 398 (8)
- 1879**
 Čl. XXXI. — 365 (3)
 § 174 — 365 (3)
 §§ 178—180 — 354 (13)
 § 198 — 365 (3)
- 1880**
 Čl. XLVI. — 446 (6)
- 1881**
 Čl. XIX. — 383 (5)
 Čl. XXXIX. — 365 (3)
 §§ 10, 14 — 365 (3)
 Čl. XLI. — 365 (3)
 §§ 33, 39, 43 — 365 (3)
- 1883**
 Čl. XX. — 383 (2)
 Čl. XXIII. — 383 (2)
- 1885**
 Ministerské nařízení č. 22 — 432 (5)
 Čl. XXIII. Vodní zákon — 355 (16), 364 (35)
 § 1 — 355 (39)
 § 4 — 355 (19), 408 (3)
 § 5 — 407 (6), 410 (12), 412 (6)
 § 6 — 356 (13), 413 (4)
 § 7 — 407 (6), 410 (12)
 § 8 — 412 (11)
 § 10 — 354 (13), 364 (36)
 § 11 — 354 (13)
 § 12 — 354 (13), 365 (3)
 § 13 — 354 (13)
 § 14 — 355 (19)
 § 18 — 354 (13), 364 (36)
 § 30 — 365 (3)
 § 31 — 365 (3)
 § 37 — 365 (3)
 § 40 — 354 (13), 413 (4)
 § 41 — 354 (13), 413 (4)
 § 42 — 413 (4)
 § 45 — 354 (13)
 § 47 — 354 (13)
 § 48 — 354 (13)
 § 49 — 354 (13)
 § 55 — 354 (13)
 § 56 — 354 (13), 365 (3)
 § 57 — 354 (13)
 § 59 — 354 (13), 365 (3)

- § 65 — 354 (13), 365 (3), 410 (12)
 § 66 — 354 (13), 365 (3)
 § 142 — 354 (13)
 § 144 — 354 (13)
 § 156 — 355 (39), 364 (36)
 Čl. XXVII. — 410 (5)
 § 9 — 410 (5)
- 1886**
 Čl. XXIX. — 446 (6)
- 1888**
 Čl. VII. — 365 (3)
 § 19 — 365 (3)
 Čl. XIX. — 365 (3)
 §§ 16, 48, 58 — 365 (3)
 Ministerské nařízení ze 4. března č. 675 — 446 (5)
 Ministerské nařízení ze 3. listopadu č. 36.309 — 446 (5)
- 1889**
 Čl. XXXVIII. — 446 (6)
- 1890**
 Čl. I. — 365 (3)
 §§ 61, 72 — 365 (3)
- 1891**
 Čl. XVI. — 446 (6)
- 1892**
 Čl. XXIX. — 446 (6)
- 1894**
 Čl. XII. Polní řád — 354 (13)
 §§ 39, 40 — 365 (3)
 § 59 — 384 (4, 13)
 Čl. XVI. — 437
 § 106 — 437
- 1896**
 Čl. XXV. — 361 (67)
- 1897**
 Čl. I. — 385
- 1898**
 Čl. XIX. — 354 (13)
- 1900**
 Čl. XV. — 446 (6)
 Čl. XXX. — 354 (13)
- 1904**
 Čl. XXIII. — 385
- 1907**
 Čl. III. — 365 (3)
 § 8 — 365 (3)
- 1908**
 Čl. XXXIX. — 361 (67)
 Čl. LVIII. — 371 (14)
- 1911**
 Čl. VII. — 385
- 1912**
 Čl. XXIV. — 385
 Čl. XLIV. — 385
 Čl. LIV. — 446 (6)
 Čl. XLVIII. — 365 (3)
- 1913**
 Čl. XVIII. — 364 (35)
 § 4 — 355 (19)
 § 5 — 365 (3)
 § 7 — 354 (13)
 § 8 — 354 (13), 365 (3)
 § 11 — 365 (3)
 § 14 — 365 (3)
- 1916**
 Čl. VIII. — 446 (6)
 Čl. XIII. — 385
- 1923**
 Vládní nařízení pro Slovensko a Podkarpatskou Rus č. 113 — 365 (3)
- 1924**
 Č. 259 Sb. z. a n. Živnostenský zákon pro Slovensko — 364a (28)
 § 35 — 364a (24)
 §§ 40—48 — 364a (5)
- 1931**
 Výnos ministerstva spravedlnosti z 25. června č. 27.694, č. 14 min. věstníku — 361 (78)

Citované cizí zákoníky.

Pruský Landrecht I. 11	Code civile
§§ 128—194 — 429 (1)	Cl. 2279, 2280 — 367 (1)
Švýcarský civilní zákoník	Západohaličský občanský zákoník
§ 642 — 355 (6)	§ 84 — 365 (1)
§ 713 — 355 (38)	
§ 714 — 367 (1)	Německý občanský zákoník —
§§ 933—935 — 367 (1)	364 (46), 367 (1)

Prof. Dr. FR. ROUČEK. — Prof. Dr. JAR. SEDLÁČEK. —
Sekční šéf K. SCHROTZ. — Senátní pres. Dr. A. ZÁTURECKY.

Komentář k čsl. právu občanskému.

Dílo bude zpracováno dle jednotlivých paragrafů, pod českým textem menším písmem originální text německý a odchylné předpisy slovenské, výklad, odkazy, judikaturu atd. Použito bude nejen judikatury rakouské ale i judikatury čsl., což ve vídeňských komentářích není.

Cena jednoho sešitu o 128 stránkách bude v subskribci Kč 30.—.

Vydáváno bude v sešitech v intervalech měsíčních. Celé dílo je rozpočteno cca na 24 sešity. První sešit vyjde v únoru tohoto roku. Vyzádejte si jej nezávazně na ukázkou přímo v nakladatelství

PRAVNICKÉ KNIHKUPECTVÍ A NAKLADATELSTVÍ
PRAHA II., LŮTZOWOVA 35 TELEFON 313-59
neh v každém knihkupectví!

Přejeme si, aby toto dílo bylo reprezentativním vydáním nejen našeho nakladatelství, nýbrž zároveň také reprezentativní knihou každého československého juristy a to knihou ze všech nejpotřebnější!

Věcný rejstřík.

(Číslo prvé znamená komentovaný paragraf obč. zák., číslo v závorce značí oddíl v komentáři, na straně označený. D = značí Dodatek I.)

Rejstřík sestaven je podle zásady, že odkazuje k podstatným jménům, přídavná jména a pod. uvedena jsou na druhém místě na př. právo žalobní, žaloba věcná, immissio souseada atd.

A.

Adjudikace — 361 (5)	— — dobré víry — 368 (1)
Amortisace — 391 (8)	— — žaloby vlastnické — 369 (1)
Aprehense věci — 428 (3)	— — reálné — 360 (1)
Asyl — 364 (38)	— v žalobě z domnělého vlastnictví — 372 (8)
Auktor knihovní — 431 (11)	Budová — 356 (19), 417 (1)
Avulsio — 412 (7)	— na cizím pozemku — 364 (51)
	— přechodní — 417 (5)

B.

Bankéř — 415 (6)	— C.
Beneficium duchovní — 357 (3, 10)	Casus — 429 (1)
Bezelstnost právnické osoby — D (9)	— mixtus — 364a (19), 379 (5)
— stavebníkova — 418 (12)	Cena pozemku — 364 (48)
Bída — 361 (76)	— věci — 368 (4)
Biskup — 357 (10)	— trhová — 429 (6)
Bobule — 381 (4)	Cesse — 427 (13)
Bona fides — 367 (1, 3), 371 (19), 373 (1)	Cesta veřejná — 355 (23)
Boudy — 435 (1)	— z nouze — 362 (8)
Bourání domu — 364b (16)	Cizinci — 356 (6)
Břeh — 354 (13), 408 (3), 409 (1), 413 (1)	Constitutum possessorium — 428 (2)
Břemena — 357 (8)	Consuetudo revertendi — 384 (8)
— knihovní — 443	Č.
— nevykupitelná — 358 (1)	Činnost — 353 (9)
— veřejnoprávní — 443	Čtvrt průmyslová a obytná — 364 (49)
— z děleného vlastnictví — 358 (1)	D.
Břemeno důkazní — 356 (17), 366 (27)	Datum — 433 (8)

Prvé číslo značí §, v závorce oddíl, D = Dodatek.

Dědic — 358 (3)
 — nepravý — 431 (11)
 Dědictví, jeho titul, vydržení — D (6)
 Dělení nemovitostí — 446 (3)
 — reálné domu — 361 (69)
 — singularistického majetku — 361 (65)
 — vlastnictví — 358 (1)
 Dělitelnost — 355 (9)
 Dělníci hledající poklad — 401
 Demolice — 387 (3)
 Depositum — 391 (1)
 — soudní — 389
 Derelikce — 354 (24), 361 (4, 15), 381 (4), 386 (1), 444 (3)
 — domněnka — 388 (1)
 — nemovitosti — 444 (6—8)
 — věci movité — 386 (2)
 Detence — 388 (8—10), 427 (5), 428 (3)
 Detentor — 375 (2), 428 (5)
 Determinace tradice — 424 (6)
 Dílo vodní — 364a (8)
 Dluh — 425 (4)
 Doba předání věci — 367 (8)
 — vydržecí — D (11)
 — — proti nepřítomným — D (13)
 — — práv. osobám — D (12)
 Doložení času — 425 (7)
 Doložka generální — 364 (27)
 — vkladní — 433 (7)
 Domněnka vlastnictví při zápisu do knihy pozemkové — 369 (8)
 Dopis — 355 (40)
 Doprava — 429 (4)
 Dráha — 429 (3)
 Drůbežárna — 364 (34)
 Družstvo vodní — 354 (12)
 Držba — D (4), 381 (5), 386 (3, 4), 426 (1, 3), 427 (1)
 — bezelstná — D (7)
 — pořádná — D (4)
 — tabulární — 441
 — titulovaná — 366 (16)

— věci nehmotné — 372 (4)
 Držení pravé — D (10)
 Držitel — 375 (2), 392 (4), 425 (9)
 — dobré víry — 354 (18), 379
 — D (8), 405 (14)
 — naturální a tabulární — 372 (10—14)
 — obmyslný — 379 (5, 9)
 Dřevo, doprava — 354 (12, 13)
 Důkaz vlastnictví — 369 (7)
 Důkazní břemeno v žalobě dílčí — 361 (45)
 Dům censuální — 357 (3)
 — hrozící sesutím — 387 (3)
 Důvod — 424 (6)
 Důvod převodu v listině vkladní — 433 (5)
 Dvůr společný — 361 (53)

E.

Elektrisace soustavná — 354 (12)
 Elektrina — 355 (37)
 Energie — 355 (37)
 — vodní — 355 (39)
 Exceptio rei venditae ac traditae — 366 (16, 17)
 Exekuce na pohledávku — 427 (15)
 — — podíl spoluvlastnický — 361 (19)
 — — stavby — 435 (6)
 — — vydání věci — 366 (14)
 — — zcizený předmět s výhradou vlastnictví — 425 (9, 13)
 — povinnosti převést nemovitost do vlastnictví — 436 (2—5)
 — rozsudku dílčího — 361 (47—49)
 — zajišťovací — 438 (4)
 — žaloby negatorní — 366 (28)
 — — držovací — 364 (8)

Prvé číslo značí §, v závorce oddíl, D = Dodatek.

Expropriace — 361 (5), 425 (5), 431 (7)
 Extabulace derelinkované nemovitosti — 444 (7)

F.

Fideikomis — 361 (58)
 — rodinný — 357 (3)
 Fiducia — 354 (23)
 Fond kontribuční — 365 (29), 442 (3)
 Forma plnění — 425 (4)
 — tradice — 429 (2)
 Formy tradice — 425 (6)

H.

Hladina střední — 412 (4)
 Hmoty stavební — 417 (3)
 Hmyz — 364 (34)
 Hnojívka — 364 (22)
 Hodnota zpracované věci — 415 (9)
 Holubi — 364 (34)
 Hornina nevyhrazená — 355 (19)
 Horniny vyhrazené — 382 (2)
 Hospodář řádný — 392 (2)
 Hospodaření úvěrové — 424 (1)
 Hostinec (immissie) — 364a (6)
 Hostitel — 386 (8)
 Houby — 381 (4)
 Hranice (zeď, příkop, plot, ohrada, potok, stoka) — 361 (51), 421
 — nemovitosti — 370 (8)
 — katastrální — 370 (8)
 — pozemku — 364 (9)
 Hráz — 413 (2)
 Hráze ochranné — 361 (55)
 Hrobka — 413 (13)
 Hřmot — 364 (27)

Ch.

Chicanne — 364 (10)

Chladírny — 364 (34)
 Chvoji — 381 (4)

I.

Identifikace věci — 427 (11)
 Immissie — 364 (19)
 — ideální — 364 (38)
 — kdo je způsobil — 364 (32)
 — na něž při úředním povolení pamatováno nebylo — 364a (23)
 — negativní — 364 (39)
 — nepřímé — 364 (46)
 — přímé — 364 (20, 22, 26)
 — u movitostí — 364 (56)
 — vlastníka povrchu proti vlastníku hor — 364 (37)
 Individualisace skripturní pohledávky — 371 (8)
 — věci — 370 (1), 427 (11)
 Individualita — 355 (2, 6)
 Indukce elektrických vln — 364a (57)
 In jure cessio — 424 (1)
 Intabulace — 425 (5), 431 (9)
 Interveniens — 375 (9)
 Inundace — 354 (13)
 Investitura — 426 (2)

J.

Jednání právní — 414 (6), 428 (3)
 — — jednostranné — 386 (6)
 — soluční — 425 (3)
 Jednatelství bez příkazu — 403
 Jeskyně — 355 (19)
 Jméni katolických kostelů — 362 (9)
 — kostelní — 357 (10)
 — obchodní společnosti — 361 (59)
 Justifikace prenotace — 438 (7)
 Justitium — D (18)

Prvé číslo značí §, v závorce oddíl, D = Dodatek.

K.

Kapitál peněžní — 392 (5)
 Katastr daně pozemkové — 446 (4)
 Kausa — 424 (5, 6)
 Kiosky — 435 (2)
 Klid řízení a přetržení vydržení — D (17)
 Kniha horní — 434 (3), 446 (4)
 — železniční — 446 (4)
 Knížka vkladní — 392 (5)
 Knížky vkladní a spořitelny — 371 (9)
 — — poštovní spořitelny — 371 (13)
 Kočka divoká — 383 (1)
 Kolaudace stavby — 418 (10)
 Kolise vlastníků movitostí — 364 (56)
 Komise stavební — 418 (10)
 Komisionář — 429 (6)
 Kompetence ve vodních věcech — 364 (36)
 Kompositoriát kuriální — 361 (67), 442 (4)
 Koncese železniční — 358 (6)
 Konec vlastnictví — 354 (24)
 Konfiskace — 365 (2)
 Konkurs — 425 (14), 429 (6)
 — zcizitele — 438 (17)
 Kopání základů — 364b (3)
 Kopie mapy katastrální — 433 (4)
 Korespondence obchodní — 355 (40)
 Korporace veřejná — 355 (22)
 Koryto — 354 (13)
 — opuštěné — 410 (2)
 Kořen — 421
 Kořist — 402
 Kostely — 356 (16)
 Kostra — 356 (8)
 Kotel — 355 (19)
 Koupaliště — 364 (38)
 Koupě na tržišti — 367 (16)
 Kour — 364 (27)

Krádež — 381 (6)
 Kupon — 392 (5)
 Kurátor řeholníkův — 356 (2)
 Kutání — 354 (8), 364a (2)

L.

Látky výbušné — 356 (14)
 Legalisace vkladní listiny — 432 (6)
 Legatář — 431 (13), 437
 Legitimace k žalobě — 355 (4)
 Léno — 357 (3)
 Les — 362 (8)
 Letadlo vojenské — 364 (58)
 Letectví — 355 (19)
 Lhůta k žalobě justifikační — 438 (1)
 — vydržecí na Slovensku — D (19)
 Listí — 381 (4)
 Listina, jíž se vlastnictví prokazuje — 427 (7)
 — odevzdačí — 436 (7)
 — pro záznam — 438 (2)
 — soudně vykonatelná — 432 (4, 5)
 — s rozdělení — 361 (54)
 — vkladní — 432 (2), 433 (1), 371 (10)
 — — soukromá — 432 (6)
 — — veřejná — 432 (4)
 Loď — 429 (3)
 Lodě, připevňování — 354 (8)
 Losy — 356 (10)

M.

Majetek — 424 (7)
 — rodinný — 361 (58)
 — singularistů — 361 (61)
 Mancipatio — 424 (1)
 Mandát — 366 (3)
 Manželé — D (18)
 Mapa katastrální — 433 (4)
 Materialie stavební — 417 (3)
 Materiál vestavěný — 418 (2, 6)

Prvé číslo značí §, v závorce oddíl, D = Dodatek.

Medvěž — 383 (1)
 Měšťané — 361 (61)
 Měšťanstvo várečné — 442 (2)
 Mezník — 361 (54)
 Mince — 371 (5)
 Míra dolová — 355 (20), 364a (2)
 Místo plnění — 366 (13)
 Moc právní rozsudku — 375 (12)
 — rodičovská, otcovská, poručenská, opatrovnická — D (18)
 — žalovaného nad věcí — 369 (3)
 Modus — 425 (4), 428 (5)
 Mort-gage — 424 (12)
 Mravy dobré — 354 (8)
 Mrtvola — 356 (8)
 Munice — 356 (13)

N.

Nabytí mimoknihovní — 431 (18)
 — neknihovní — 431 (5)
 — od obchodníka — 367 (17)
 — — živnostníka — 367 (14)
 — peněz a cenných papírů na základě dobré víry — 371 (19)
 — úplatné — 367 (10)
 — veřejnou dražbou — 367 (11)
 — vlastnictví nálezem — 392 (6)
 Nabyvatel — 431 (3)
 Nadace kostelní — 357 (10)
 — rodinná — 361 (58)
 Náhrada nákladů nálezci — 391 (4)
 — obecné hodnoty — 418 (15)
 — peněžité — 361 (11)
 Náhradnictví svěřenské — 358 (3), 424 (9), 425 (5)
 Náhradník (dědic) — 358 (4)
 Nájem dědičný — 357 (3)
 Nájemce — 364 (51)

Náklady — 361 (35)
 Nález — 388 (3)
 — prvá lhůta — 391 (1), druhá lhůta — 392 (1), třetí lhůta — 392 (6)
 Nálezece — 389, 396
 — pokladu — 400
 Nálezné — 391 (6), 393 (5)
 Náležitosti vkladu — 431 (1)
 Námitky žalovaného v žalobě z domnělého vlastnictví — 372 (16), 373 (4)
 Naplavenina — 412 (1), 431 (4)
 Nárok na náhradu škody — 367 (9), 415 (8, 12)
 — — oddělené uspokojení — 424 (12)
 Nároky žalovaného v žalobě vlastnické — 379 (2)
 Nářadí církevní — 356 (16)
 Nástroje — 427 (7)
 Nástupce singularní, universální — D (8)
 Nebezpečí immissi — 364 (40)
 — zániku — 425 (10)
 Nedíl rolnický — 354 (3), 387 (2)
 Nedostatek vlastnictví auktorova — 431 (11)
 Nemovitost — 355 (16), 356 (4)
 — v knize pozemkové zapsaná — 429 (4)
 — ve vkladní listině — 433 (3)
 Neomezenost vlastnictví — 354 (22)
 Neplatnost titulu — 424 (15)
 Nevěstinec — 364 (38)
 Nevlastník jako žalobce — 366 (2)
 Nezávislost — 354 (3)
 Nezletilec — D (18)
 Nouze — 354 (10)

O.

Obmezení obligační práva obligačního — 364 (5)

Prvé číslo značí §, v závorce oddíl, D = Dodatek.

- Obmyslnost — 378 (2)
 Obrácení věci ve prospěch no-
 vého vlastníka — 367 (9)
 Obročí — 357 (10)
 Oddělení větví a kořenů — 422
 (3)
 Odevzdání dědicům — 361 (5)
 — neknihovní — 438 (13)
 — věci exekuční — 367 (22)
 Odkazovník — 431 (13), 437
 Odměna nálezci — 391 (7)
 — za oplodnění — 406
 Odnětí vlastnictví — 354 (24)
 Odpovědnost viz Ručení
 Odstup od smlouvy — 425 (12)
 Offerta ad incertam personam
 — 386 (8)
 Ohrada — 361 (51)
 Ohrožování pozemku — 364b
 (6)
 Ochrana dobré víry — 367 (1),
 371 (19), 373 (1)
 — — — nabyvatele movitostí
 — 367 (6—23)
 — nabyvatele knihovních po-
 zemků — 366 (2)
 Okap — 364 (22)
 Omezení časové vlastnictví —
 425 (7)
 — vlastnictví — 354 (6), 358
 (1)
 Omyl omluvitelný — D (7)
 Opatření proti immissim —
 364 (50)
 — prozatímní — 364c (33),
 438 (14)
 Oplodnění — 406
 Opovědění sporu — 375 (5)
 Oprava budovy — 417 (7)
 Osení — 355 (19), 405 (3),
 420 (2)
 Osoba autorisovaná — 355 (2)
 — právnická — 361 (57)
 Osoby ve vkladní listině — 433
 (2)
 Ostatky svatých — 356 (16)
 Ostrov — 407 (1)
 Osvětlení — 364 (34)
 Otřes — 364 (21)
 Otřesy — 364 (27)
 Ověření vkladní listiny — 432
 (6)
 Označení osob ve vkladní listi-
 ně — 433 (2)
 Oznámení nálezu — 389
- P.
- Pacht — 420 (5)
 Pachtýř — 355 (19), 417 (2),
 418 (2)
 — a upevnění strojů — 425
 (16)
 Památky rodinné — 364c (4)
 Papír cenný — 355 (30), 388
 (11, 12)
 — au porteur — 391 (8)
 — legitimační — 427 (17)
 — majiteli svěděcí — 371 (9)
 Papíry cenné — 371 (4)
 — indosovatelné — 371 (22)
 Parcela — 433 (3), 434 (1)
 — pozemková — 355 (16)
 Pastva včel — 384 (5)
 Pekař — 364 (34)
 Peníze — 371 (4)
 — ukryté — 396
 Pertinence viz příslušenství
 Pes (štěkot) — 364 (34)
 Písek — 364 (34), 414 (4)
 Plantatio — 420 (1)
 Plášť cenného papíru — 392
 (5)
 Platnost titulu — 431 (3)
 Plody — 357 (7), 379 (5, 6),
 405 (1)
 — druhy — 405 (6)
 — neoddělené — 405 (8)
 — oddělené — 405 (9, 14)
 — přepadlé — 422 (5)
 — přirozené — 392 (3)
 Plot — 361 (51)
 Plyn — 364 (27)
 Pobřežník — 410 (4, 9), 413
 (3)
 Podání knihovní současně a od-
 porující — 440

Prvé číslo značí §, v závorce oddíl, D = Dodatek.

- žaloby a vydržení — D (17)
 Poddanství — 357 (3)
 Poddolování — 364a (21)
 Podíl na čistém zisku, na ná-
 kladech, na substanci —
 361 (11)
 — singularistický — 361 (64)
 — spoluvlastnický — 361 (8—
 22)
 Podloubí — 355 (24)
 Podnik — 353 (9), 355 (35)
 Podstata, viz též substance —
 355 (8)
 Pohledávka — 353 (6), 427 (3)
 — na vydání věci — 427 (5)
 — peněžní — 371 (19)
 Pojištění podílu spoluvlastnic-
 kého — 361 (21)
 Pojmenování auktora — 375
 (1)
 Poklad — 398 (1)
 — na pozemcích beneficiálních
 — 399 (6)
 — nabytí vlastnictví — 399
 (1)
 — ve veřejném statku — 399
 (4)
 — ve vlastní věci — 399 (1),
 v cizí věci — 399 (2)
 Poloostrov — 412 (2)
 Poměry panující — 364 (49)
 Popel — 364 (34)
 Popření držby věci — 376
 Popsání nemovitosti — 370 (8)
 — věci movité — 370 (1)
 Pořadí knihovní — 438 (14—
 16), 440
 — poznámky — 438 (18)
 Pořízení poslední — 361 (6)
 Postup nároku na vydání věci
 — 366 (3)
 Potok hraniční — 361 (51)
 Povaha věci — 363 (3)
 Povinnost hlášení pokladu —
 398 (7, 8)
 Povrch — 355 (19)
 Pozemek kompossessorialní —
 357 (3)
 — kuriátní — 357 (3)
 — sousední — 364b (4), 364
 (47)
 — — při immissích — 364
 (29)
 — želiarský — 357 (3)
 Pozemky kuriátní želiarské —
 361 (67)
 — v knize pozemkové nezapsa-
 né — 434 (1)
 — urbaniální — 361 (67)
 Poznámka pořadí — 438 (15)
 — spornosti — 413 (14), 438
 (12)
 — výhrady vlastnictví — 355
 (22), 425 (16)
 Pozůstalost — 431 (13)
 Poživatel — 417 (2)
 Praenotace — 438 (1)
 Praescriptio — D (1)
 Prach — 364 (34)
 Pramen — 354 (13)
 Práva immateriální — 361 (8)
 — lidská — 357 (1)
 — sklepní — 361 (76)
 Právo disposiční — 427 (10)
 — honební — 383 (3)
 — immateriální — 353 (9)
 — k honitbě — 383 (3)
 — knihovní — 433 (6)
 — k okupaci — 382 (1)
 — k podniku — 361 (8)
 — ke stavbě — 435 (2)
 — obligační — 354 (6)
 — patronátní — 442 (5)
 — várečné měšťanské — 442
 — radikované — 442 (5)
 — reálné — 355 (29), 361
 (62), 442 (1)
 — retenční — 379 (10)
 — sousedské — 364 (2)
 — stavby — 355 (20)
 — stavební — 357 (3)
 — stíhací — 429 (6)
 — subjektivní — 354 (1), 355
 (4)
 — věcné — 354 (6)

Prvé číslo značí §, v závorce oddíl, D = Dodatek.

- zástavní — 353 (8)
- zdržovací — 391 (9)
- Právoplatnost rozsudku — 438 (9)
- Preparáty částí lidského těla — 356 (8)
- Princip intabulační — 431 (1, 4), 440
- Prohlášení předání — 428 (4)
- Prohloubeniny — 364b (2)
- Promlčení — 438 (12)
- práva sousedského — 364 (4)
- žaloby zdržovací (immissione) — 364 (55)
- Pronásledování uprchlého zvířete — 384 (12)
- Prošba žalobní u žaloby z immissi — 364 (54)
- Prostor vzduchový — 354 (12)
- Prostředník — 429 (3, 4)
- Profesa — 356 (9)
- Provokace na úpravu singularistického majetku — 361 (64)
- Provoz hor — 364a (4)
- Provozovna živnostenská — 364a (5)
- Průchod veřejný — 355 (24)
- Průvan — 364 (39)
- Přehytky — 355 (20), 364a (3)
- Předání — 425 (1, 4)
- dědictví — 425 (5)
- hmotné — 426 (3)
- listinami — 429 (3)
- třetí osobou — 429 (3)
- z ruky do ruky — 426 (1)
- Předatel — 425 (5, 8), 431 (3)
- Předmět — D (3)
- sporu žaloby z domnělého vlastnictví — 372 (3)
- spoluvlastnictví — 361 (8)
- vlastnictví — 353 (2), 355 (1), 414 (1)
- žaloby vlastnické — 366 (7)
- Předpis právní — 431 (3)
- Předpisy policejní a immissione — 364 (47)
- Předstírání držby — 377
- Přechod užitků a břemen — 438 (16)
- vlastnictví — 425 (8)
- Překročení hranic při stavbě — 418 (17)
- Přerušení držby — D (17)
- Přestavek — 418 (17)
- Přetržení vydržení — D (17), (20)
- Převod — 427 (10)
- mimoknihovní — 431 (13)
- pohledávký — 427 (13)
- prohlášením — 427 (18), 428 (1)
- vlastnictví — 427 (5)
- — ke stavbám — 435 (4)
- zajišťovací — 358 (5), 424 (12)
- Převzetí — 425 (1, 4)
- Příkaz platební — 432 (4, 5)
- Příklep — 425 (5)
- Příkop — 361 (51)
- Přirůstek dřevní v lese — 405 (4, 6)
- smíšený — 420 (1)
- Příslušenství — 355 (6, 26)
- budovy — 425 (16)
- dolu — 364a (3)
- Přistání — 354 (8)
- Přivlastnění — 388 (3), 431 (4)
- Ptáci — 381 (4), 383 (4)
- draví — 383 (1)
- Půda — 356 (17)
- regulací nabytá — 410 (6)
- Půjčka — 428 (3)
- Puštění držby věci — 378

R.

- Radioaktivita — 355 (38)
- Razury vkladní listiny — 433 (9)
- Reforma pozemková — 431 (16)
- Regulace — 410 (6, 11)

Prvé číslo značí §, v závorce oddíl, D = Dodatek.

- Reivindikace — 431 (7)
 - Rekultivace — 444 (3)
 - osad pustých — 387 (1)
 - Reurbanisace — 387 (1)
 - Right of stoppage — 429 (6)
 - Roj včel — 384 (4, 7)
 - Rostlina — 420 (2)
 - Rozdělení in natura — 361 (39)
 - singularistického majetku — 361 (63)
 - výtěžku — 361 (34)
 - Rozsudek rozdělující nemovitost — 436 (6)
 - v žalobě zdržovací — 364 (7)
 - pro záznam — 438 (3)
 - Ručení nálezce za škodu — 393 (4)
 - Ruka věrná — 424 (14)
 - Rustikalisté — 361 (61)
 - Rybolov — 383 (5)
 - Rys — 383 (1)
- Ř.
- Řád knihovní — 446 (6)
 - polní — 354 (13)
 - Řády poddanské — 387 (2)
 - stavební — 364a (22)
 - Řečiště — 408 (3), 409 (1), 431 (4)
 - opuštěné — 410 (3)
 - Řeholníci — 356 (3)
 - Řeka veřejná — 355 (25)
- S.
- Satio — 420 (1)
 - Sbírka obrazů, knih — 427 (6)
 - Sedadla kostelní — 356 (16)
 - v synagoze — 356 (16)
 - Sekvestor — 391 (1, 2)
 - Semeny — 420 (2)
 - Separace — 405 (10)
 - pachtýřova — 405 (12)
 - Schody — 355 (8)
 - Silnice — 418 (13)
 - Singularisté — 361 (61), 442 (3)
 - Skladiště — 427 (3)
 - zboží — 427 (6)
 - Sklep vinný — 427 (6)
 - Sklepy — 361 (76)
 - Skriptura — 371 (8), 427 (1, 12, 16)
 - Skříň — 355 (19)
 - Slití tekutin — 414 (4)
 - Služebnost — 353 (8), 360 (1), 361 (8, 18), 364 (5)
 - Služebnosti — 366 (21)
 - veřejnoprávní — 355 (23)
 - zákonné — 354 (12)
 - Směnka — 371 (14)
 - Smír soudní — 432 (4, 5)
 - Smísení — 414 (4)
 - Smísení peněz a cenných papírů — 371 (15—19)
 - Smlouva společenská — 361 (7)
 - trhová — 429 (6)
 - Socha (část fačady) — 426 (3)
 - Součásti na dni — 364a (3)
 - Součástka podstatná — 355 (8)
 - věci — 355 (6, 7)
 - Součástky nemovitosti — 433 (4)
 - Souhlas předcházejících věřitelů — 425 (16)
 - sousedův — 364 (41)
 - vlastníka nemovitosti — 425 (16)
 - Soused — 422 (1)
 - vodní — 354 (12)
 - Sousedé — 364 (2)
 - Spojení — 414 (3)
 - hmotné — 355 (10, 14)
 - hospodářské — 355 (31)
 - trvalé — 355 (10, 26)
 - Společenství majetku mezi manžely — 361 (60)
 - Společenstvo honební — 383 (3)
 - reálné — 442 (2)
 - várečné — 442 (2)

Prvé číslo značí §, v závorce oddíl, D = Dodatek.

- Společnost akciová — 361 (57)
 — komanditní — 361 (57)
 — obchodní — 361 (57)
 — veřejná — 361 (57)
 Spoludržitelé žalovaní na vy-
 dání věci — 369 (4)
 Spoluodkaz — 361 (6)
 Spoluvlastníci (poklad) — 399
 (3)
 Spoluvlastnictví — 361 (1),
 381 (8), 421
 — a třetí — 361 (28, 31)
 — dělené — 361 (68)
 — nedělené — 361 (2)
 — zpracované věci — 415 (9)
 Spoluvlastník jako žalobce —
 366 (4)
 Sport — 364 (34)
 Správa společné věci — 361
 (23—27, 29, 30, 32)
 Spravení záznamu — 438 (7)
 Správka — 416 (1)
 Statek obecní — 361 (61)
 — veřejný — 355 (22), 364
 (30)
 Stav vody střední — 410 (1)
 Stavba — 418 (13)
 — denní — 364a (3)
 — hlubinná — 355 (19)
 — na cizím pozemku — 435
 (1)
 — na dobu pachtu — 418 (3)
 — na hranici pozemku — 364
 (9)
 — pomocná — 355 (20), 364a
 (3)
 — vodní — 364a (8)
 Stavby — 364a (6), 434 (1)
 Stavby voluptuární — 417 (2)
 Stavení vydržení — D (18)
 Stavebník a nabytí vlastnictví
 k pozemku — 418 (9)
 Stezka lodní — 354 (13)
 — vodní — 354 (12)
 Stoka hraniční — 361 (51)
 Stroj — 355 (14, 20), 425 (16)
 Strom — 355 (19), 420 (1),
 421, 422 (1)
 — na hranici pozemku — 364
 (9)
 — ovocný — 405 (4)
 Stromy — 405 (9)
 Strop — 355 (8)
 Stráž — 412 (7), 431 (4)
 Střelivo — 356 (13)
 Střelnice — 364 (34)
 Studně — 354 (13)
 — společná — 361 (53)
 Substance — 354 (14, 17), 357
 (6), 358 (3), 379 (11), 392
 (2), 405 (4)
 — nemovitosti — 356 (18)
 — věci viz též podstata — 355
 (5)
 Superficies — 417 (1)
 Surovina — 414 (2)
 Svádění vody — 364 (20, 22,
 26)
 Svoboda — 364 (2)
- Š.
- Šek — 371 (14)
 Šikana — 354 (8), 364 (10)
 Šišky — 381 (4)
 Škody horní — 364a (18—22)
 Štola revírní — 355 (20), 364a
 (3)
- T.
- Telegrafy — 354 (12)
 Teplo — 364 (21, 27)
 Titul — 425 (1, 4, 7), 431 (2),
 432 (3)
 — originární — D (4)
 — předání — 424 (6), 428 (4)
 — putativní — D (6)
 — relativně silnější — 373 (2)
 — spoluvlastnictví — 361 (4)
 — soudcovský — 436 (1)
 — vlastnický — 372 (12), 373
 (1)
 — vydržení — D (4)
 Tok nesplavný — 407 (4)
 — splavný — 407 (3)
 — vodní — 354 (12)

Prvé číslo značí §, v závorce oddíl, D = Dodatek.

- Topeniště — 364 (27)
 Totožnost stran — 369 (6)
 — věci — 369 (5), 425 (16)
 Tovar — 414 (2)
 Továrna — 364 (27)
 Tradent — 425 (4)
 Tradice — 425 (5)
 — nemovitostí — 431 (1)
 — symbolická — 427 (1)
 Traditio — 424 (2)
 — brevi manu — 428 (2)
 Trativod — 361 (55), 364 (22)
 Treuhand — 424 (14)
 Triangulování — 354 (12)
 Trustee — 354 (23), 424 (14)
 Tržiště — 367 (16)
- U.
- Účel — 355 (13), 424 (6)
 Událost náhodná — 361 (4)
 Uložení listiny u soudu — 434
 (1), 436 (8)
 Universitas — 361 (61)
 Úpisy dlužní parciální — 371
 (12)
 — — — premiové — 356 (11)
 Uplynutí času — 358 (1)
 Urbarialisté — 442 (4)
 Úrok dědičný — 357 (3)
 — z půdy — 357 (3)
 Úroky — 392 (5)
 Úroveň pozemku — 364b (1)
 Úřad horní, příslušnost — 364a
 (18)
 — policejní — 396
 — pro agrární operace — 361
 (64)
 Úředníci horní — 356 (5)
 Úschova — 428 (3)
 — cenných papírů — 415 (6)
 — soudní — 392 (2)
 Ústava a vlastnictví — 354
 (20)
 Uvedení věci do předešlého sta-
 vu — 415 (2)
 Uznání vlastnictví — D (17)
- Užitky — 354 (14, 18), 357
 (6), 358 (3, 4), 379 (5, 6),
 392 (3)
 — civilní — 392 (3)
 — periodické — 405 (4)
 Užívání trvalé — 366 (22)
 Uživatel — 392 (4)
- V.
- Včely — 364 (34), 384 (1, 3)
 Věc — 355 (12)
 — archeologická — 398 (7)
 — bez pána — 381 (2, 4)
 — dělitelná — 355 (9)
 — hmotná — 353 (3), 355 (3)
 — hromadná — 355 (35), 370
 (5), 427 (3, 6)
 — kradená — 388 (10)
 — movitá — 398 (2)
 — možná a jsoucí — 424 (3)
 — numismatická — 398 (7)
 — nehmotná — 355 (29), 427
 (4)
 — nedělitelná ve spoluvlast-
 nictví — 361 (40)
 — jako předmět vlastnictví —
 355 (1)
 — rozdělovaná rozsudkem —
 436 (6)
 — schovaná — 391 (1)
 — svěřená — 367 (18), 425
 (9)
 — samostatná — 426 (3)
 — ukrytá — 396
 — zasláná — 429 (1)
 — zastavená, uschovaná, půj-
 čená — D (5)
 — ztracená — 388 (6)
 — — na poště — 389
 Vejce — 381 (4)
 Verfolgungsrecht — 429 (6)
 Veřejná dražba společné věci
 — 361 (41)
 Věřitel — 371 (7), 425 (3)
 Vestavění budovy — 417 (4)
 Větev — 422 (1)

Prvé číslo značí §, v závorce oddíl, D = Dodatek.

- Vindikace kvantity — 370 (2),
3), 415 (4)
— pohledávky — 371 (6)
Vinkulace — 427 (16)
Víra dobrá — 431 (11)
— veřejná — 431 (11), 434
(9), 444 (2)
— — knihy pozemkové — 433
(4)
Vklad — 431 (9)
— neplatný — 438 (12)
— prvý do pozemkové knihy —
431 (15)
— vlastnictví pro nezpůsobilé-
ho vlastníka — 356 (4)
— vydrženého vlastnictví —
D (19)
Vlastnictví časově omezené —
353 (2), 364c (2)
— dělené — 357 (1), 364 (51)
— fiduciární — 354 (23)
— horní — 434 (3)
— ke společné ruce — 361
(56)
— naturální a knihovní — 431
(8)
— omezené — 425 (7)
— patrové — 361 (68—75)
— terminované — 354 (24),
358 (2—8)
— ve smyslu širším a užším —
353 (4)
Vlastník hor — 382 (2)
— koryta — 413 (4)
— naturální a tabulární — 431
(10)
— neknihovní — 431 (5)
— pokladu — 393 (5)
— pozemku — 418 (8)
— stavby, pozemku — 435 (7)
— užitkový — 357 (7)
— vrchní — 357 (6)
Vlastnost předchůdcova — 368
(5)
Vlasy ostříhané — 356 (8)
Voda dešťová — 364 (22)
— odpadová — 364 (27)
— povrchová — 355 (19)
— sněhová — 364 (22)
— soukromá — 407 (2)
— spodní — 355 (19)
Vodní dílo — 413 (2)
Vody odpadové — 364 (35)
— spodní — 364b (7)
Volnost — 354 (3)
Vracení nalezené věci — 392
(5)
Vydání nalezené věci — 391
(2)
Vydání užitků — 379 (5)
Vydržení — D (1), 431 (4), 438
(12)
— mimořádné — D (15)
— řádné — D (3)
Výfuk páry — 364 (26)
Výhoda s věcí spojená — 405
(2)
Výhrada vlastnictví — 355
(22), 424 (10), 425 (8),
431 (16)
— — dodatečná ke strojům —
425 (16)
— koupě zpětné — 424 (11)
Vykonání vlastnictví — 412
(10)
Vyloučení singularisty — 361
(66)
— ze jmění dlužníka — 425
(15)
Výmaz záznamu — 439 (1)
— z moci úřední — 438 (19)
Výminka — 425 (7)
— u předání — 424 (8)
Výminky rozvazovací — 354
(24), 358 (2)
Vyrovnaní — 425 (15)
— majetkových hodnot při
správce — 416 (2)
Výstroj vojenská — 356 (12)
Vysušení — 408 (1)
Výtah — 355 (14)
Vyúčtování — 361 (11, 34, 38)
Vyvlastnění — 365, 425 (5),
431 (4, 7)
Výzbroj — 356 (12)

Prvé číslo značí §, v závorce oddíl, D = Dodatek.

Z.

- Zábor — 362 (6)
Záchod — 364 (34)
Záchrana cizí věci — 403
Zájem veřejný — 365
Zajištění — 358 (5)
Zákaz stavby vlastním po-
zemku — 418 (10)
— zcizení — 364c (1)
— — reálný — 364c (20—31)
— — smluvní — 364c (8—14,
22)
— — testamentární — 364c
(15, 23)
— — zákonný — 364c (6)
Zákon knihovní — 446 (1)
Záložna kontribučenská — 442
(3)
— okresní hospodářská — 355
(29), 442 (3)
Zaměrování — 354 (12)
Zánik věci — 444 (2)
— vlastnictví — 354 (24)
— vlastnického práva relativ-
ní, absolutní — 444 (1)
Zápach — 364 (27)
Zápis do knihy pozemkové —
432 (2)
— — — — a přetržení vydr-
žení — D (17)
— knihovní — 431
— příslušenství do knihy po-
zemkové — 355 (34)
— zákazu zcizení — 364c (25
—28)
Zaplacení ceny tržové — 425
(8, 12)
Zaplavení pozemků — 408 (2)
Zařízení důlní — 364a (2)
— na břehu — 413 (3)
— — dni — 364a (2)
Zásoby — 355 (31)
Zástava mobilární — 424 (13)
— movitá — 427 (2)
Zastavení — 357 (9)
Zástavní právo — 361 (16, 17)
Zastoupený — 428 (3)
Zástupce — 428 (3), 429 (4)
— v držbě — D (8)
Zatajení pokladu — 400
Závazek — 424 (6)
— ku převodu vlastnictví —
438 (13)
— věc převéstí — 432 (2)
Záznam — 438 (1, 6),
Zbahňování — 364 (35)
Zbraně — 356 (13)
Zcelování — 354 (8)
Zcizení — 357 (9)
— podílu — 361 (22)
— — spoluvlastnického — 361
(14)
Zed' (hraniční) — 361 (51)
Zloděj — 396
Změna žaloby — 378 (3)
Znamení — 427 (7, 9)
Zpracování — 414 (2), 415 (1)
Způsobilost nabyvatelova — D
(3)
— nabytí vlastnictví — 356 (1)
Zrušení spoluvlastnictví — 361
(36)
— — zpracované věci — 415
(10)
Zřícení stavení poddoláním
— 364a (22)
Ztráta podílu nálezce pokla-
du — 400
Zuby — 356 (8)
Zvěř černá — 383 (1)
— lovná — 383 (3)
Zvířata domácí — 384 (6)
— divoká — 383 (1)
— krotká — 384 (1, 6)
— nezkrocená — 384 (11)
— zkrocená — 384 (1)
Zvíře oploštěné — 406
Zvuk — 364 (21)
Zvyklost pořádného obchodu —
364 (44)

Ž.

- Žádost žalobní — 366 (6)
— — negatorní — 366 (24)

Prvé číslo značí §, v závorce oddíl, D = Dodatek.

- žaloby z domnělého vlastnictví — 372 (15)
Žaloba dílčí — 361 (42—49)
 — držebnostní — 369 (8)
 — justifikační — 438 (8)
 — konfesorní — 364 (3)
 — na náhradu škody (místo žaloby zdržovací) — 364a (9—17)
 — — — — 364 (11—17), 366 (8—11)
 — negatorní — 366 (20—29)
 — obligační — 366 (26)
 — podle § 364b — 364b (10—15)
 — spravovací — 438 (8)
 — vlastnická — 364 (3)
 — — a obligační nároky — 366 (12)
 — zápůrčí — 366 (20—29)
 — — spoluvlastníků — 361 (33)
 — z domnělého vlastnictví — 372 (1)
 — zdržovací — 364 (6, 11—17), 366 (25), 422 (1)
 — — proti immissim u movitostí — 364 (56)
 — z práva sousedského — 364 (6)
 — z rušené držby — 366 (26)
Žalobce — 366 (1)
 — negatorní — 366 (23)
 — v žalobě z domnělého vlastnictví — 372 (3)
Žalobní prosba v žalobě dílčí — 361 (46)
Žalovaný — 366 (5)
 — žalobou zdržovací (immissie) — 364 (52)
Železnice — 354 (8), 358 (6)
 — (immissie) — 364a (7)
Živice horní — 362 (8)
Živnost předchůdcova — 368 (6)
 — radikovaná — 355 (20)
Žumpa — 364 (34)

Doplňte si knihovnu těmito praktickými příručkami:

PRÁVNICKÁ KNIHOVNA:

- Sv. 1. Řády konkursní, vyr. a odpůr., Dr. J. Voska Kč 75—
 Sv. 2. Zákon o základních ustanoveních soudního řízení nesporného, F. Mrština . . . Kč 68—
 Sv. 3. Pracovní soudy, Dr. J. Říha . . . Kč 35—
 Sv. 4. Poplatek z úplatných převodů nemovitostí a dávka z přírůstku hodnoty nemovitostí, Dr. O. Choděra — Dr. Z. Nešpor . . . Kč 45—
 Sv. 5. Předp. o soudech a jejich org., A. Hartmann Kč 100—
 Sv. 6. Honební zák. pro Čechy, Dr. J. Musil, brož. Kč 20— v polokožené vazbě . . . Kč 30—
 Sv. 7. Honební zákon pro zemi Moravsko-Slezskou, Dr. J. Musil . . . Kč 32—
 Sv. 8. Trestní právo důchodkové, Lad. Cink, . . . Kč 42— brož. Kč 32—
 Sv. 9. Soudní poplatky pro zemi Českou a Moravsko-Slezskou, Dr. J. Wagner . . . Kč 28— brož. Kč 18—
 Sv. 10. Čsl. patentní právo, Ing. Vitáček . . . Kč 70—

- Sv. 11. Nové čl. právo tiskové, ochrana cti, tisk. novely, sloven. tisk. zákony, J. Hrabánek — univ. prof. Dr. A. Milota . . . Kč 48—
 Doplněk 1934 . . . Kč 250—
 Sv. 12. Zákon o obilních zástavních listech a veř. obilních skladištích, Dr. Fr. Rouček . . . Kč 42— brož. Kč 30—
 Sv. 13. Odhadní řád, Fr. Mrština . . . Kč 46—
 Sv. 14. Ochrana nájemníků, Dr. Jos. Zelinka . . . Kč 50—
 Sv. 15. Společnost s ručením omezeným, Dr. H. Patsch — Dr. P. C. Nesý — Dr. A. Kozáková . . . Kč 100—
 Sv. 16. Akciová společnost, Dr. J. Pošvář . . . Kč 55—
 Sv. 17. Komentář k automobilovému zákonu, A. Hartmann — Dr. J. Guttenstein . . . Kč 45—
 Sv. 18. Stavební řád pro Prahu, Plzeň, Čes. Budějovice, Dr. Fr. Freudenfeld-Dr. J. Kliment . . . Kč 58—
 Sv. 19. Vlastnictví, Dr. J. Sedláček . . . Kč 60—
 Sv. 20. Rozvod, rozluka, alimenty, Dr. K. Gerlich Kč 49—
 Sv. 21. Sociální pojištění, Dr. J. Pleskot . . . Kč 62—
 Sv. 22. Pensijní pojištění soukromých zaměstnanců, Dr. A. J. Jindřich — Dr. J. Podlipský . . . Kč 52—
 Sv. 23. Zákon o soukromých zaměst., A. Hartmann Kč 40—
 Sv. 24. Družstevní zák., Dr. Vl. Hajný-Dr. P. Kunc Kč 60—
 Sv. 25. Pojistné právo, Dr. Horn, 1934 . . . Kč 85—
 Sv. 26. Stavební řád pro Čechy, Dr. A. Štafl, 1934 Kč 62—
 Sv. 27. Právní styky s cizinou, Dr. R. Dočekal
 Vše ve vazbách polokožených.

- Zákon o přímých daních se všemi nařízeními, výnosy, judikaturou, materiáliemi a poznámkami, Dr. Freudenfeld — Dr. F. Kovanda, v polokož. vaz. . . Kč 130—
 Daňová příručka, Dr. Jan M. Novotný — Dr. Ot. Hanuš. Brož. Kč 32—, vaz. Kč 40—
 Textové vydání pensijního pojištění soukromých zaměstnanců, 1934 . . . Kč 9—
 Ochrana zemědělců proti exekucím, Dr. K. Loula . Kč 8—
 Ochrana osob nezaměstnaných a býv. živnostníků pozbyvších zaměstnání, proti exek. Dr. K. Loula, 1934 Kč 5—
 Světové peněžní bursy, Ing. O. Růžička, brož. . . Kč 36—
 Základy obec. zřízení v Č., M. a Slez., Dr. J. Kliment Kč 27—
 Nepravé jednatelství a versio in rem, Dr. J. Sedláček, brož. Kč 25—
 Tabulky čl. soudních poplatků, Dr. J. Žižka . . . Kč 5—
 České vodní právo, Dr. B. Procházka . . . Kč 70—
 Správa akciové společnosti, Dr. Jar. Pošvář . . . Kč 6—
 Trestní právo správní, Dr. J. Pošvář . . . Kč 5—
 Donucení ke smlouvě soukromoprávní, JUDr. O. Kobližek Kč 38—

Komentář k čl. právu občanskému, Dr. Fr. Rouček, Dr. Jar. Sedláček, Karel Schrotz a Dr. A. Záturecký, 1935.
— Vychází v sešitech.

Zákony ve věcech náboženských a církevních, Dr. Bednář,
v celoplátěné vazbě Kč 130—

Exekuční řízení berní a soudní, Dr. A. Hobza-Dr. S. Jurášek,
v celoplátěné vazbě Kč 100—

Dávka ze zábav, Dr. A. Folprecht — Dr. Z. Nešpor Kč 32—

Soudce a advokát, Dr. V. Fajnor, brožované Kč 4—

Monopol minerálních olejů v CSR., Dr. Jan M. Novotný,
vel. form. v celopl. vazbě Kč 65—

Ústavní zákony Republiky čsl., V. Kloubek v celopl. vazbě cca
Kč 30—

Nekalá soutěž, Dr. L. Hamann, Dr. J. Drábek, Dr. R. Buchtela.
Kč 85—

K dílu vyšel r. 1932

Doplňk judikatury se studií Podbízení značk. zboží Kč 5—

Nejdůležitější praktické případy nekalé soutěže, Dr. R. Buchtela,
1934 Kč 18—

Pracovní právo, Dr. J. Říha-Dr. F. Freudenfeld Kč 124—

Výpočet pachtovného, sleva pachtovného pro r. 1934, Dr. J. J.
Černý Kč 8—

Sazba advokátní. Praktické sestavení pro denní potřebu, Dr.
J. Hoch Kč 9—

VZORCE:

Zaloby a žalob. petity, Dr. J. Pužman, v celopl. vaz. Kč 110—

Sbírka příkladů knihovních žádostí a usnesení, Dr. Jos. V. Bohuslav — A. Hartmann, v polokož. vazbě Kč 120—

Sbírka vzorců podání ve věcech přímých daní, odb. r. min. fin.
Dr. O. Hanuš-Dr. A. Kocna, v polokož. vaz. Kč 95—

Doplňk ke Sbírce vzorců k obch. a spol. rejstříku (1932),
nezbytné pro majitele vyd. z r. 1929 Kč 15—

Vzorce pro konkursní a vyrovnací řízení, brož. Kč 10—

Sbírka vzorců soukromoprávních smluv a prohlášení, Dr. K.
Novák, v polokožené vazbě Kč 110—

Sbírka vzorců podání pro advokáty v řízení sporném, exekučním,
trestním a j., Dr. K. Novák — Dr. Z. Novák,
v celoplát. vazbě Kč 110—

Vzorce ve věcech honeb práva, zbroj patentu a rybolovu,
Dr. K. Novák - Dr. Z. Novák, v celopl. vaz. Kč 40—

Sbírka vzorců podání ve věcech práva živnostenského, Dr.
Adolf Kocna-Dr. Vlad. Krajča, v polokož. v. Kč 100—

Vzorce návrhov v pozemknížných veciach a zapisov do pozemkovej knihy na Slovensku a P. Rusi, A. Navrátil-
Dr. H. Tänzer, v polokož. vazbě Kč 90—

K dostání u všech knihkupců neb přímo v nakladatelství:
Právnické knihkupectví a nakladatelství, Praha II.,
Lützowova 35. Telefon 313-59.

R 1985

R 1981

R 1972

Opatřete si současně vyšlé komentáře:

Zákon o soukromých zaměstnancích.

Zákon, podrobný výklad, bohatá judikatura. Autor Antonín Hartmann, sekční šef min. spr. v. v. Stran 430. Vyšlo v Právnické knihovně sv. 23. V polokož. vazbě Kč 40.—.

Pensijní pojištění soukromých zaměstnanců.

Souborný popis, zákon, výklad, judikatura. Autoři: JUDr. Alois J. Jindřich - JUDr. Jaroslav Podlipský. Právnická knihovna sv. 22. Stran 676. V polokožené vazbě Kč 52.—.

Zákon o sociálním pojištění.

Autor JUDr. Jiří Pleskot, ředitel Ústř. svazu nem. poj. s předmluvou JUDr. Lva Wintra. Zákon, výklad, judikatura. Právnická knihovna sv. 21. Stran 900. V polokožené vazbě Kč 62.—.

Velice dobrý výklad ke všem daním a poplatkům obsahuje:

Daňová příručka.

Autoři:

Doc. JUDr. Jan M. Novotný, JUDr. Otakar Hanuš.

Doklad oblibenosti této praktické daňové příručky je fakt, že dílo vychází již v pátém vydání. Především vydání tohoto díla, publicistická činnost a stálá praxe autorů v oboru všech daní, staví celou příručku do světa naprosté dokonalosti jak po stránce věcné, tak i formální.

Příručka jest pracována se zřetelem na potřebu středních a velkých poplatníků tak, že informativně plně vyčerpává všechny eventualy různých podání a rekursů. Tam, kde speciálnost materie nedovoluje tak širokého výkladu, jest odkaz na příslušné zákony a literaturu. Tím kniha získává na přehlednosti a stává se nepostradatelnou.

Jest to jediná universální příručka, obsahující všechny daně přímé i nepřímé a poplatky, které pro středního a většího poplatníka přicházejí v úvahu. Vyšla ve velkém formátu bezvadně typograf. upravena, stran 360 v celoplát. trvanlivé vazbě Kč 40.—, brož. Kč 32.—.

U všech knihkuptců neb přímo:

PRÁVNICKÉ KNIHKUPECTVÍ A NAKLADATELSTVÍ
V. LINHART,
PRAHA II., LÚTZOWOVA 35 TELEFON 313-59

Žaloby a žalobní petity.

System

Uspořádal JUDr. Josef Pužman.

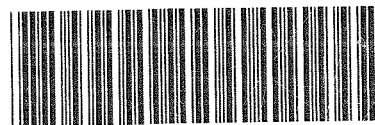
Kniha jest uceleným systémem všech žalob, uspořádaných podle účelu, jež jednotlivé žaloby sledují in formali, tedy podle cílů, které podle pozitivní zákonné úpravy usměrňují stylisací žalobních petítů. Dílo rozděleno jest tak, že obsahově asi tři pětiny knihy jest komentář a dvě pětiny vzorců. Toto novum v odborné literatuře bylo přijato velice příznivě a v praxi se plně osvědčilo.

Napsal-li gener. tajemník čsl. advokátní komory Dr. Hendrych »Jednou z nejvýznačnějších knih, které se v poslední době objevily na knihkupeckém trhu jest kniha Pužmanova« má to jistě svoji důležitost. Právnický svět přijal také knihu jako dílo vyplňující citelné mezeru a jako dílo první svého druhu v české i německé literatuře.

Z přípisů advokátů vychází najevo, že již dnes majitelé knihy mají její cenu úplně zaplacenou docílenými výsledky ve sporech, koncipienti pak již dnes děkují knize za to, že pro praktické zkoušky (advokátní a notářské) nemusili studovati celé komplexy jiných komentářů z občanského, obchodního, patentního, vzorkového, známkového a procesního práva a že jim dostačilo to, co kniha obsahuje. Všichni si pak zejména cení trvalé hodnoty knihy, neboť zpracovává látku tak, aby ani zákonodárné změny neměly na její upotřebitelnost vlivu.

Po prostudování knihy — která se každému majiteli
tel:
jas:
chý
nez
kéh

ÚK PrF MU Brno

3129S35651

PR.

PR.

cenu
vel-

TVÍ

TELEFON 313-59

901